

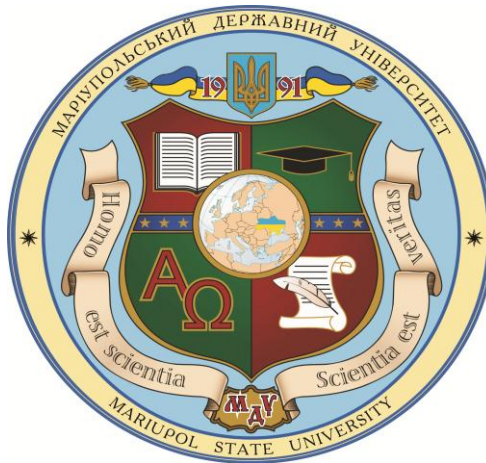
Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут вищої освіти НАПН України
Маріупольський державний університет

Міжнародна науково-практична конференція

**«Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності
сучасного університету»**

25-26 травня 2017 року

Збірник матеріалів конференції

Україна – Маріуполь – МДУ

ББК 94.3
УДК 061.3(063)

Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності сучасного університету: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2017 року). – Маріуполь, 2017, 372 с.

Редакційна колегія:

Головний редактор : доктор політичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, Почесний Генеральний консул Республіки Кіпр у Маріуполі **К.В. Балабанов**

Заступник головного редактора: доктор економічних наук, професор **О.В. Булатова**

Члени редколегії: доктор філологічних наук, професор **С.В. Безчотнікова**; кандидат філологічних наук, доцент **В.О. Дворянкін**; кандидат педагогічних наук, доцент **Л.В. Задорожна-Княгницька**; кандидат педагогічних наук, доцент **Ю.М. Кажан**; кандидат педагогічних наук, професор **Ю.М. Косенко**; доктор історичних наук, професор **В.Ф. Лисак**; кандидат економічних наук, доцент **Х.С. Мітюшкіна**; кандидат філологічних наук, доцент **О.А. Новицька**; доктор філологічних наук, професор **О.Г. Павленко**; кандидат історичних наук, доцент **І.О. Петрова**; кандидат педагогічних наук, доцент **О.Б. Проценко**; доктор економічних наук, професор **Р.О. Толпежников**; кандидат політичних наук, професор **М.В. Трофименко**; кандидат філологічних наук, професор **С.В. Шепітько**

**Рекомендовано до друку та поширення мережею Інтернет науковою радою
Маріупольського державного університету
(протокол №2 від 11.05.2017)**

Збірник містить тези учасників Міжнародної науково-практичної конференції, які висвітлюють питання щодо конкурентоспроможності сучасного університету в умовах глобалізації; інтернаціоналізації вищої освіти; академічної мобільності як чинника інтеграції України у міжнародний освітній простір; розвитку лідерського потенціалу університетів в умовах інтернаціоналізації; забезпечення якості вищої освіти.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Балабанов К.В.	- ректор МДУ, доктор політичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, Почесний Генеральний консул Республіки Кіпр у Маріуполі, голова Організаційного комітету;
Булатова О.В.	- перший проректор МДУ, доктор економічних наук, професор, заступник голови Організаційного комітету;
Калашнікова С.А.	- директор Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор;
Прохор І.П.	- учений секретар Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, кандидат педагогічних наук;
Трофименко М.В.	- проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки) МДУ, кандидат політичних наук, професор;
Проценко О.Б.	- проректор з науково-педагогічної роботи МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Гаєвець С.П.	- проректор із соціальних та організаційних питань МДУ;
Безчотнікова С.В.	- декан факультету філології та масових комунікацій МДУ, доктор філологічних наук, професор;
Лисак В.Ф.	- декан історичного факультету МДУ, доктор історичних наук, професор;
Павленко О.Г.	- декан факультету іноземних мов МДУ, доктор філологічних наук, професор;
Толпежніков Р.О.	- декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор;
Шепітько С.В.	- декан факультету грецької філології МДУ, кандидат філологічних наук, професор.

СЕКЦІЯ І
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

УДК 378.4 (043)

Александров І.О.

ОСВІТА: КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Аналізовано значущість освіти людства у забезпеченні конкурентоздатності людського капіталу. Наведено результати обґрунтування деякіх недоліків вимірювання індексу людського капіталу, який основною характеристикою його конкурентоздатності. Задля підвищення якості моделювання ефективності використання людського капіталу й забезпечення збалансованого розвитку підсистем суспільства слід уточнити основні поняття та удосконалити інтегральний показник розвитку людського потенціалу.

Ключові слова: конкурентоспроможність, людський капітал, освіта, збалансований розвиток, сталий розвиток.

Актуальність теми й постановка проблеми. У сучасному етапі суспільного розвитку людський капітал стає головною рушійною силою цього процесу. Але в економічній літературі дотепер уточнюється поняття цього терміну, досліджуються питання пріоритетності інвестицій в людський капітал, його вплив на темпи збалансованого розвитку економіки країни. Актуальність цих задач обумовлена зростанням інтересу до здібностям людини, їх активізації до інтелектуальної діяльності, що збігається із загальною закономірністю розвитку сучасної науки, особливо в інституціональній частині. Тому метою доповіді є оцінка методів кількісної оцінки параметрів людського капіталу, аналізування його значущості у забезпеченні сталого розвитку суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У країнах Західної Європи, США та Японії в управлінні персоналом та людським капіталом як фактором соціально-економічного розвитку, за останні десятиліття відбулися істотні зміни. З'явилося новий погляд на один з ключових ресурсів економіки, що істотно вплинуло на підвищення ролі людського капіталу суспільства, залежність виробництва від мотивації кадрового персоналу, ефективності його використання. Родоначальник англійської класичної політичної економії автор відомого афоризму У. Петті (1623 –1687) - «Праця є батько багатства, а земля - його мати» спробував встановити грошову цінність виробничих якостей (аналога споживчої вартості) особистості. Згідно з його поглядом цінність основної маси людей, так само як і землі, дорівнює рівному доходу, який вони приносять. Їм відзначено, що багатство суспільства прямо залежить від характеру знань людей і їх здібностей до праці. Отже доросле населення їм оцінено вдвічі більше, ніж діти, наприклад, із його точки зору один мореплавець в своїй вартості дорівнював трьом селянам. У 60-х роках ХХ століття виникає новий термін "людський капітал", засновниками цієї теорії прийнято вважати Г. Беккера (1930 - 2014), Т. Шульца (1902 –1998) та ін.

Найбільш розвинуті країни світу в результаті розвитку ефективної системи освіти отримують до 40% ВВП, цим підтверджується, що людський капітал є реальним фактором соціально-економічного розвитку суспільства й привабливим об'єктом інвестування (рис.1).

Виклад основного матеріалу. Новітні технології, як фактори соціально-економічного розвитку тісно пов'язані з якістю людського капіталу і є, по суті, його продуктами. Такий розвиток на всіх рівнях дослідження є наслідком продуктивного використання економічного потенціалу. Це визначає сукупність ресурсів (факторів), що передбачає трансформування в корисний результат діяльності людини. До таких факторів доцільно віднести такі їх групи (ранжирування на основі експертних оцінок): 1) кількість, склад і якість природних ресурсів;

2) чисельність і якісний склад трудових ресурсів; 3) обсяг і склад основного капіталу; 4) технології; 5) підвищення рівня сукупного попиту; 6) розподіл. Логічність такого ранжирування факторів цілком з'ясовна. І перша група чинників - природні ресурси - становить основу економіки. Для використання факторів першої групи необхідна якісна праця. На відміну від першого він досить мобільний, тому його ефективно застосовують економічно розвинені держави. Країни з недостатнім рівнем ефективності використання ресурсів втрачають кращу частину трудових ресурсів через їх міграцію, і, як наслідок, частина факторів першої групи.

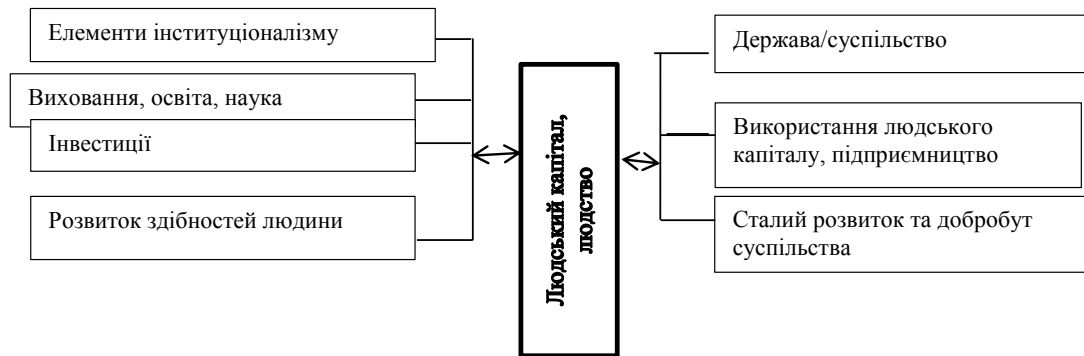

Рис1. Інвестиційний ряд у людський капітал
Джерело: Власна розробка автора

Методи кількісної оцінки людського капіталу.

Метод підрахунку витрат на людський капітал є одним з найпоширеніших і можна реалізувати: прямим і непрямим способами. Метод розрахунку прямих витрат на персонал є найбільш простим. Гідність цього методу є простота, недоліком — неповна оцінка реальної величини людського капіталу через відсутність стандарту (положень) бухгалтерського та статистичного обліку.

Метод визначення початкових і відновлювальних витрат на персонал витрати фірми розглядає як пов'язані з придбанням і заміною персоналу, а не з його змістом і базується на моделі Е. Флемхольца, тобто до початкових витрат відносяться витрати на оплату праці і початкове навчання персоналу, а до відновних - прямі витрати, пов'язані з виплатами по звільненню і непрямі, пов'язані зі зниженням продуктивності працівника перед звільненням і настрою в колективі. Одним з недоліком його є неможливість точно визначити непрямі відновлювальні витрати.

Метод вимірювання індивідуальної вартості працівника. передбачає, що цінність працівника встановлюється із урахуванням ймовірності того, що він залишиться працювати в організації протягом часу, визначає очікувану реалізовану вартість. Недоліками є складність встановлення складових вимірювання.

Витратний метод до вартісної оцінки передбачає, що всі витрати, які пов'язані з людським капіталом групуються на: фонд оплати; витрати на підтримку та відтворення інтелектуального капіталу та на «капітал здоров'я».

Порівняльний метод. Суть якого полягає у виявленні відмінностей між об'єктом оцінки і аналогами, базується на засобах капіталізації майбутніх доходів й управлінні доданої вартістю.

Експертний метод якісної оцінки є достатньо суб'єктивним, хоча застосування засобів нейронних мереж дозволяє зменшити помилки деяких опитувань.

Засоби оцінки розвитку людського капіталу. Для оцінки якості та розвитку людського капіталу вимірюється рівень життя, грамотності, освіченості і довголіття населення, стан

медичного обслуговування і виробництва ВВП на душу населення. Ці показники враховуються при розрахунку Індексу розвитку людського капіталу (ІРЛК). Проте вони мають потребу уточнення системи обліку.

Інтегральний показник для міждержавного порівняння і вимірювання рівня життя, письменності, освіченості і довголіття як основних характеристик людського потенціалу досліджуваних країн є стандартним інструментом при загальному порівнянні рівня життя різних країн (табл.).

Таблиця

Індекс розвитку людського потенціалу 2014 рік

Місце у світі за рівнем ІРЛП	Країна	Кількісні значення ІРЛП	Складові ІРЛП		
			Довголіття (років)	Знання (%)	ВВП на особу населення, (тис. \$ США)
1	Норвегія	0,944	81,6	0,91	499817
5	США	0,914	79,1	0,89	17419
17	Японія	0,89	83,5	0,81	4601,461
83	Україна	0,734	71	0,8	131,805
114	Молдова	0,663	71,6	0,7	7,962

Однак, слід зазначити необхідність додаткового дослідження складових цього індексу.

Формування засобів аналізування соціально-економічного розвитку. Збільшення ВВП, як макроекономічного параметра визначається так саме нарощуванням ресурсів, і підвищенням ефективності їх використання. Перше вимагає розширення екстенсивних чинників зростання, друге висуває інтенсивні фактори його розширення. Аналізуванням доведено, що людський капітал забезпечує зростання головного макроекономічного параметра країни (рис. 2).

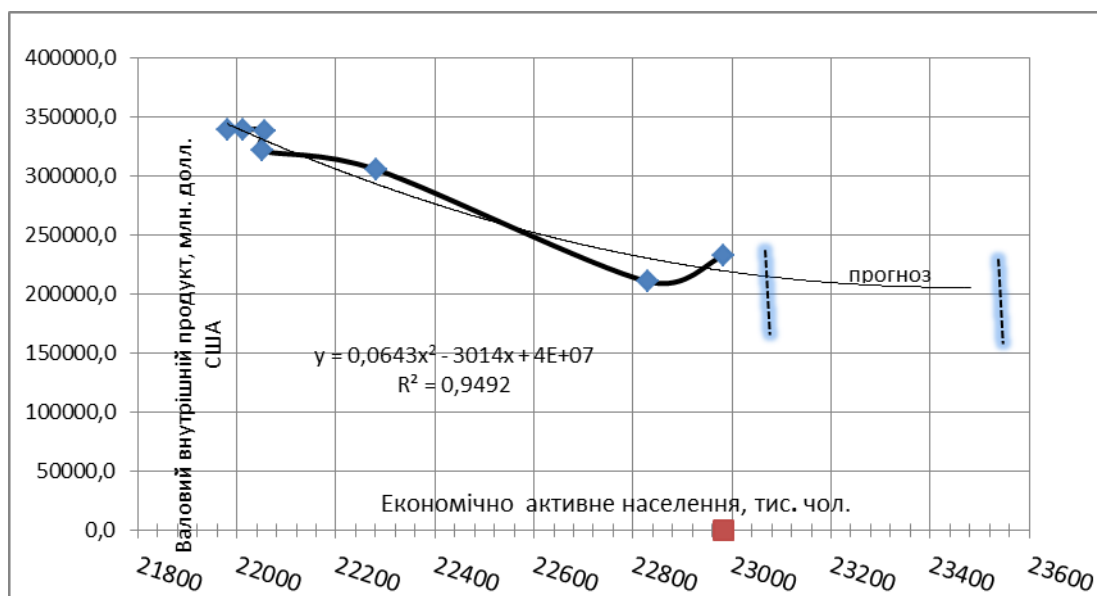

Рис.2. Залежність динаміки ВВП від чисельності економіко активного населення

Висновки. 1) обґрунтована необхідність формування нової парадигми інституційної основи збалансованого суспільного розвитку із урахуванням кількісних і якісних характеристик людського капіталу;

2) задля підвищення якості моделювання ефективності використання людського капіталу й забезпечення збалансованого розвитку підсистем суспільства слід уточнити основні поняття та удосконалити інтегральний показник розвитку людського потенціалу;

3) з метою підвищення вірогідності моделювання мінливості параметрів людського капіталу й ефективності його використання доцільним є добути інформації із застосуванням методів вибіркового спостереження, що скорочує термін та витрати на їх залучення.

I. Aleksandrov

EDUCATION COMPETITIVE HUMAN CAPITAL

Analyzed the importance of education in ensuring humanity competitiveness of human capital. The results of the study are some drawbacks index measuring human capital, which is a central feature of its competitiveness. To improve the quality of modeling effective use of human capital and ensuring balanced development of society subsystems should clarify and improve the basic concepts of integral human development index.

Keywords: competitiveness, human capital, education, sustainable development, sustainable development.

УДК 378.147(043)

Балабанова Н.В.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У тезах розглянуто роль та значення впровадження інноваційних технологій в навчальний процес підготовки студентів економічних спеціальностей, наведено приклади їх використання зарубіжними вищими навчальними закладами.

Ключові слова: інноваційні технології навчання, ділові ігри, конкурентоспроможність, імітаційна система «Ніксдорф Дельта».

В сучасних умовах переходу системи освіти до ринкових відносин, поняття конкурентоспроможності стає невід'ємним елементом діяльності вищих навчальних закладів. На ринку освіти розгортається конкурентна боротьба між освітніми установами, які пропонують аналогічні послуги, за залучення бажаних абітурієнтів та студентів.

Конкурентоспроможність вищого навчального закладу можна трактувати як його здатність бути виділеним серед інших вищих навчальних закладів в силу найкращих показників, таких як якість освіти та викладання, вартість навчання, форми і методи навчання, умови та місце розташування, престиж, масштаби проведення науково-дослідницької діяльності, міжнародна діяльність, відповідність освіти потребам та вимогам ринку праці, оцінка випускників роботодавцями та ін.

Демографічний спад, наслідком якого є скорочення попиту на освітні послуги, зовнішній конкурентний тиск, зміна поведінки споживачів освітніх послуг та змінні вимоги ринку праці та роботодавців обумовлюють необхідність пошуку та використання вищими навчальними закладами нових інструментів підвищення конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг.

У сучасному світі знання є необхідним, але недостатнім результатом навчання студентів, оскільки не забезпечують їх готовність до самостійної діяльності. Як наслідок, метою освітніх закладів є не стільки підготовка кадрів з ґрунтовними знаннями, стільки спеціалістів з розвиненими професійними навичками, готових до виконання відповідних до фаху дій, здатних аналізувати соціально-економічний стан стосовно того або іншого об'єкту та бути спроможними надати адекватну оцінку та діяти в умовах будь-якої ситуації [1].

За результатами проведеного Міністерством освіти України моніторингу якості надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, вимог ринку праці до вмінь випускників вищих навчальних закладів, звернень та пропозицій роботодавців з питань забезпечення якості професійної підготовки випускників визначено, що в умовах ринкової економіки ситуація з організацією практичної підготовки у вищих навчальних закладах суттєво погіршилась [2].

Вирішення такої проблеми передбачає наряду з використанням традиційних лекційних та семінарських занять, впровадження новітніх (інноваційних) форм та методик навчання, які сприяють формуванню у студентів необхідних для успішної професійної діяльності практичних навичок та компетенцій. В числі останніх на сучасному етапі віддається перевага імітаційним технологіям навчання, до числа яких відносяться ділові ігри.

На сучасному етапі у світі використовується більше 2000 ділових ігор. Експериментальне ігрове моделювання стало інтенсивно розвиватися з середини 50-х років. Перші ігри були розроблені в США (1955 р., "Rand Corporation"; 1958 р., Американська асоціація управління). Розповсюджуються й впроваджуються ділові ігри в Англії, Канаді, Японії, Франції, Німеччині, Польщі, Росії [3]. Використання ділових ігор у навчальних закладах нашої країни також присутнє, але, скоріше, поки як виключення.

Останнім часом набуває поширення розроблення та використання у навчальному процесі віртуальних лабораторій і підприємств, що дозволяє студентам бути безпосереднім учасником всього процесу функціонування таких підприємств, відпрацьовувати виконання конкретних операцій та дає можливість оцінювати та корегувати власними діями діяльність установи. Навчальні комп'ютерні системи (віртуальні лабораторії та підприємства), засновані на базі імітаційних моделей, виявляються найбільш перспективними з точки зору формування професійних навичок, необхідних сучасним фахівцям і істотно підвищують ефективність та якість навчання студентів.

Прикладом зазначених новітніх освітніх технологій може бути комп'ютерна навчально-імітаційна система «Ніксдорф Дельта», яка призначена для формування стратегічного мислення та навичок управління підприємством студентами в умовах ринкової конкуренції та може бути ефективно використана для підготовки сучасних фахівців в сфері економіки та менеджменту.

Імітаційна система «Ніксдорф Дельта» є аналогом комп'ютерної навчальної програми LUDUS, яка була розроблена спеціалістами Німеччини у 1990 році та активно використовується вищими навчальними закладами країни в процесі підготовки фахівців в сфері економіки та управління [4].

Ділова гра «Ніксдорф Дельта» є інтерактивною моделлю управління фінансово-господарською діяльністю віртуального підприємства, для використання якої необхідні знання основ фінансового менеджменту, фінансового планування, аналізу, маркетингу та інших економічних дисциплін.

Актуальність стратегічної ділової гри також обумовлена тим, що вона дозволяє на базі створених імітаційних моделей формувати професійні знання в сфері управління фінансово-господарською діяльністю підприємства в конкурентних ринкових умовах, а також надає можливість прогнозувати розвиток підприємства з урахуванням кредитно-інвестиційного механізму [5].

«Ніксдорф Дельта» пройшла адаптацію і була рекомендована Міністерством освіти Російської Федерації до використання в своїх вищих навчальних закладах, активно використовується економічними вищими навчальними закладами Республіки Білорусь, в Україні вже проводяться бізнес-тренінги та міжвузівські олімпіади на базі зазначеної імітаційної моделі підприємства.

З урахуванням переваг, які надає система освіти студентів з використанням активних методів навчання, впровадження у навчальний процес інноваційних технологій в значній мірі дозволить розв'язати проблему практичної підготовки студентів економічних спеціальностей, набуття ними професійних навичок та знань та сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Список використаної літератури

1. Кожушко Л., Кузнецова Т. Інноваційні технології в практичній підготовці менеджерів [Електронний ресурс] /Л.Кожушко, Т.Кузнецова. - Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?. – Назва з екрана.
2. Про практичну підготовку студентів [Електронний ресурс]: лист Міністерства освіти і науки України від 7 лютого 2009 р. - № 1/9-93 / Міністерство освіти України. – Режим доступу: <http://www.uapravo.net/akty/postanovi-resolution/akt5bpib3t.htm>. - Назва з екрана.
3. Чеглакова Л.С. Применение деловых игр в подготовке специалистов экономических профилей [Электронный ресурс] /Л.С.Чеглакова. - Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-delovyh-igr-v-podgotovke-spetsialistov-ekonomicheskikh-profiley>. - Загл.с екрана.
4. Рудая И.Л. Стратегическая деловая игра «Никсдорф Дельта: учеб. пособие / И. Л. Рудая. – М.: ЗАО «АНДА», 2000. – 128 с.
5. Варфоломеев А.М. Имитационные интерактивные модели управления финансово-хозяйственной деятельностью предприятия – основа подготовки конкурентоспособных специалистов финансово-кредитного профиля [Электронный ресурс]/ А.М.Варфоломеев. – Режим доступа: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5189/1/varfolomeev.pdf>. - Загл.с екрана.

N. Balabanova

INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGY AS A TOOL FOR IMPROVING THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The thesis considers the role and importance of innovative technologies in educational process of preparation of students of economic specialties, examples of their use of foreign higher education institutions.

Key words: innovative technology of training, business games, competitive, simulation system "Nixdorf Delta".

УДК 339.137:378.4(043)

Беззубченко О.А.

ЛІДЕРСТВО ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У тезах розглядається розвиток теорії лідерства. На основі порівняльного аналізу проведено співставлення функцій лідерства та менеджменту. Визначено, що використання лідерського потенціалу дасть змогу вдосконалити внутрішню структуру відносин в організації (ВНЗ), забезпечити невпинний рух вперед для досягнення якнайкращих результатів.

Ключові слова: лідерство, менеджмент, керівництво, конкурентоспроможність.

Вищі навчальні заклади (ВНЗ), які досягають успіху та мають конкурентні переваги, відрізняються від інших головним чином тим, що мають більш динамічне та ефективне керівництво. Під керівництвом, з точки зору власника, розуміється чи то індивід (керівник), чи то група (керівний склад), або процес, який володіє індивідуальними особливостями способу управління ВНЗ. До слів керівник, керівництво часто відносять такі поняття і явища як лідер та лідерство. В деяких випадках ці слова є синонімами, але це не зовсім так.

Природа лідерства може бути краще зрозуміла, якщо порівняти її власно з управлінням. Бути менеджером і бути лідером в організації (ВНЗ) – це не одне й те ж. Менеджер в своєму впливі на роботу підлеглих і побудові стосунків з ними перш за все використовує і

покладається на посадову основу влади. Лідерство ж, як специфічний тип стосунків управління, базується більш на процесі соціального діяння, а точніше взаємодії в організації. Цей процес є набагато складнішим, який потребує високого рівня взаємозалежності її учасників. На відміну від власно управління лідерство передбачає наявність в організації послідовників, а не підлеглих. Відповідно відносини “начальник - підлеглий”, притаманні традиційному погляду на управління, замінюються відносинами “лідер – послідовник”. Не зважаючи на те, що керівництво – суттєвий компонент ефективного управління, ефективні лідери не завжди є одночасно і ефективними управліннями. Про ефективність лідера можливо судити по тому, в якій мірі він чи вона впливають на інших [1].

Природу лідерства в своїх роботах визначали провідні письменники, вчені, філософи, громадські діячі, політики, видатні спортсмени.

Ісак Ньютон: «Якщо я і бачив більше інших, то тільки тому що стояв на плечах у велетнів». Марк Твен: «Якщо ви помітили, що ви на боці більшості, це вірна ознака того, що пора змінюватися». Генріх Песталоцці: «Щоб змінити людей, їх треба любити. Вплив на них пропорційний любові до них». Моххамед Алі: «Той, хто не досить сміливий, щоб ризикувати – нічого і не доб’ється у житті». Уїнстон Черчіль: «Удосконалюватися – значить мінятися, бути досконалим – означає змінюватися часто». Джим Моррісон: «Знаєш, друже, або ти віриш у себе, або падаєш».

Все це, в тій чи іншій мірі визначає основні ознаки лідера та формує ключові теорії та стилі.

Історичний розвиток теорії лідерства[2]

1930	<u>Теорії лідерських рис або «теорія великого лідера»:</u> Що таке лідери. Ідея, що лідерство — це «здібність», із якою народжуються (риса характеру), а не те, чому можна навчитися.
1940	<u>Біхевіористські теорії:</u> Як діють лідери. Дослідження поведінки лідерів, розрізнення поведінки, зосередженої на завданні (ініціювання структури) та відносинах (роздуми).
1960	<u>Теорії ситуативності/непередбачуваності:</u> Як діють лідери в різних середовищах. Дослідження змін у біхевіористських потребах лідерів залежно від завдання чи ситуації; часто з акцентом на відповідності лідера (риси) потребам середовища.
1980	<u>Нова парадигма/пост-героїчні моделі:</u> Зосередження на створенні змін та керуванні ними. Включає харизматичне, трансформаційне та візіонерське лідерство. Залишається дуже активною галуззю досліджень лідерства.
1990	<u>Відносні теорії лідерства:</u> Зосередження на якості відносин між лідером та його безпосередніми підлеглими. Найкращий приклад — теорія обміну між лідерами та підлеглими (LMX). Залишається дуже активною, хоч і зовсім новою галуззю досліджень лідерства. Акцент на лідерстві, що залучає людей.
2000	<u>Теорії лідерства, засновані на цінностях:</u> Зосередження на тому, хто лідер як людина, включно з цінностями, моральними та етичними принципами. Включає автентичне лідерство, етичне лідерство та негативні моделі, такі як деструктивне та маніпулятивне лідерство. Нова галузь досліджень лідерства.
2010	<u>Контекстуальне лідерство:</u> Щоб розуміти лідерство, потрібно розуміти контекст, у якому працює лідерство. Включає ієрархічний рівень, ширшу економічну ситуацію, організаційні характеристики, лідерство у нестабільному, непевному, складному і неоднозначному світі. Нова галузь досліджень лідерства.

Тому, сьогодні, в період змін у вищій освіті в країні, дуже важливим аспектом є розуміння того, що використовувати при взаємодії з командою в організації (ВНЗ) з якою потрібно працювати.

Функції менеджменту і лідерства [3]

Галузь діяльності	Менеджмент	Лідерство
спрямування	Планування, моніторинг, складання бюджету	Створення візії і розвиток стратегії
	Зосередження уваги на фінальних, передбачуваних результатах	Зосередження уваги на майбутніх результатах
орієнтування	Організація і розподіл роботи/завдань	Формування корпоративної культури
	Ефективне керування і контроль в організованому і заздалегідь спланованому процесі	Коучинг та (спільне) створення можливостей для особистого та професійного розвитку
	Опис обмежень (часових, грошових, інших ресурсів)	Прибирання бар'єрів, забезпечення сумісності ролей і ресурсів
відносини	Конкурентна перевага і вирішення проблем для досягнення цілей організації	Мотивування, надихання та розширення можливостей підлеглих
	Організація, контроль, досягнення відповідності з боку працівників[4]	Збільшення внутрішньої відданості учасників команди, особливо в часи змін
	Офіційний, формальний авторитет	Особистий/автентичний авторитет
	Роль боса, контролера завдання чи проекту	Роль ментора, фасилітатора, коуча, координатора
особисті якості	Все більше значення мають вміння вчитися та працювати з невизначеним [5]	Навчання в основі лідерства = Лідерство — це навчання [6]
	Емоційне дистанціювання	Емоційний зв'язок (сердечність)
	Експертний (технічний) світогляд	Відкритість (широкий світогляд)
	Здатність передавати власні думки та погляди	Активне слухання (комунікативні навички)
	Конформність, відповідність	Нонконформізм (сміливість)
	Адекватне оцінювання організації	Адекватне оцінювання особистих якостей
результати	Збереження стабільності, створення культури, у якій найціннішою є ефективність	Ініціювання змін, створення, культури, у якій найбільш цінуються чесність і довіра
знання	Менеджер як той, хто вирішує проблеми, роздає завдання, оцінює роботу та гасить пожежі	Лідер як той, хто мотивує, надихає, створює візію, додає оптимізму та інтегрує

В сучасних умовах – лідерство дає можливість змінити бачення на рівень більш широкого світогляду, що сприятиме досягненню більш високих стандартів у своїй діяльності, а також сформувати особистість спроможну добитися значущих результатів за допомогою використання своїх особливих здібностей. Процес лідерства дасть змогу вдосконалити внутрішню структуру управління відносин в організації (ВНЗ), забезпечити неупинний рух вперед для досягнення якнайкращих результатів.

Список використаної літератури

1. Андреев В.И. Саморазвитие менеджера/ В.И. Андреев - М.: Народное собрание, 1995. - 160 с.
2. Матеріали Leadership Foundation

3. Leading for Quality: Leadership and management development in customer-focused organizations. Ideas for Action. – Development Division Cabinet Office (OPSS), 1994. – P. 13; Daft, R. L., & Lane, P. G. (2008). The leadership experience (5 th ed.). Mason, OH: SouthWestern Cengage Learning.
4. Argyris, C. (1994). On Organisational Learning Blackwell, Oxford.
5. Winterton, Parker et al., (2000). Future Skill Needs of Managers. Research Report No 182.
6. Antonacopoulou, E., and Bento, R. (2003). Methods of 'learning leadership': taught and experiential. In J. Storey (ed.) Leadership in Organizations: Current issues and key trends. London: Routledge.

O. Bezzubchenko

LEADERSHIP AS FACTOR OF MODERN UNIVERSITY COMPETITIVENESS PROMOTION

The paper discusses the development of leadership theory. A central issue in this paper is the comparison of leadership and management functions. We assume that the use of leadership potential will improve the internal structure of relations in the organization (University), and provide continuous forward motion for best results.

Key words: leadership, management, competitiveness.

УДК 378.4.339(043)

Булатова О.В., Чентуков Ю.І.

РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ

Тези присвячено дослідженню питань розвитку університетської освіти в умовах глобальної регіоналізації. Визначено найбільш привабливі освітні та наукові центри світу. Доведено необхідність постійного пошуку нових підходів, теоретичного обґрунтування та впровадження у навчальний процес університетів інноваційних систем професійної підготовки студентів у контексті транснаціональних проблем вищої освіти та задля підвищення її конкурентоспроможності.

Ключові слова: університетська освіта, глобальна регіоналізація, студентська мобільність, єдиний інтегрований освітній й науковий простір.

Основна роль у побудові наукоємних економічних систем в розвинутих країнах належить вищій освіті. Конкуренція між основними освітніми та науковими центрами, які розташовані в основних регіонах світу – північно-американському, європейському, азійсько-тихоокеанському – визначає розвиток університетської освіти в сучасних умовах глобальної регіоналізації.

Університетська освіта США є однією з найбільш привабливих в світі. П'ята частина іноземних студентів навчається в США, при цьому кількість цієї категорії студентів зросла на третину за останні десять років (рис.1). У Великобританії здобувають вищу освіту 10,3% цієї категорії студентів. Замикають п'ятірку країн-лідерів за обсягами іноземних студентів Австралія, Франція і Німеччина.

У цілому в світі нараховується близько 5 млн. іноземних студентів, що більш ніж в два рази порівняно із 2000 роком [3, с.5]. Щорічне збільшення студентської мобільності становить близько 10%. К 2025 року за експертними оцінками міжнародна студентська мобільність суттєво зросте, а кількість іноземних студентів збільшиться і становитиме понад 8 млн. осіб [4, с.37]. Найбільше зростання кількості іноземних студентів спостерігається серед студентів, що обрали університети Великобританії (63,3%) [2]. Окрім давніх традицій університетської освіти, які впливають на вибір університету для навчання з

боку іноземних студентів, важливим фактором впливу є те, що випускники вишів Великобританії мають один з найнижчих рівнів безробіття в ОЕСР, нижче, ніж середній показник по ОЕСР. Так, рівень безробіття серед випускників магістерських програм по групі країн ОЕСР у середньому становить 4,5%, бакалаврських, відповідно, 5,6%. Для випускників університетів Великобританії ці показники становлять, відповідно, 2,1% та 2,7%, серед випускників американських університетів – 2,6% та 3,9%.

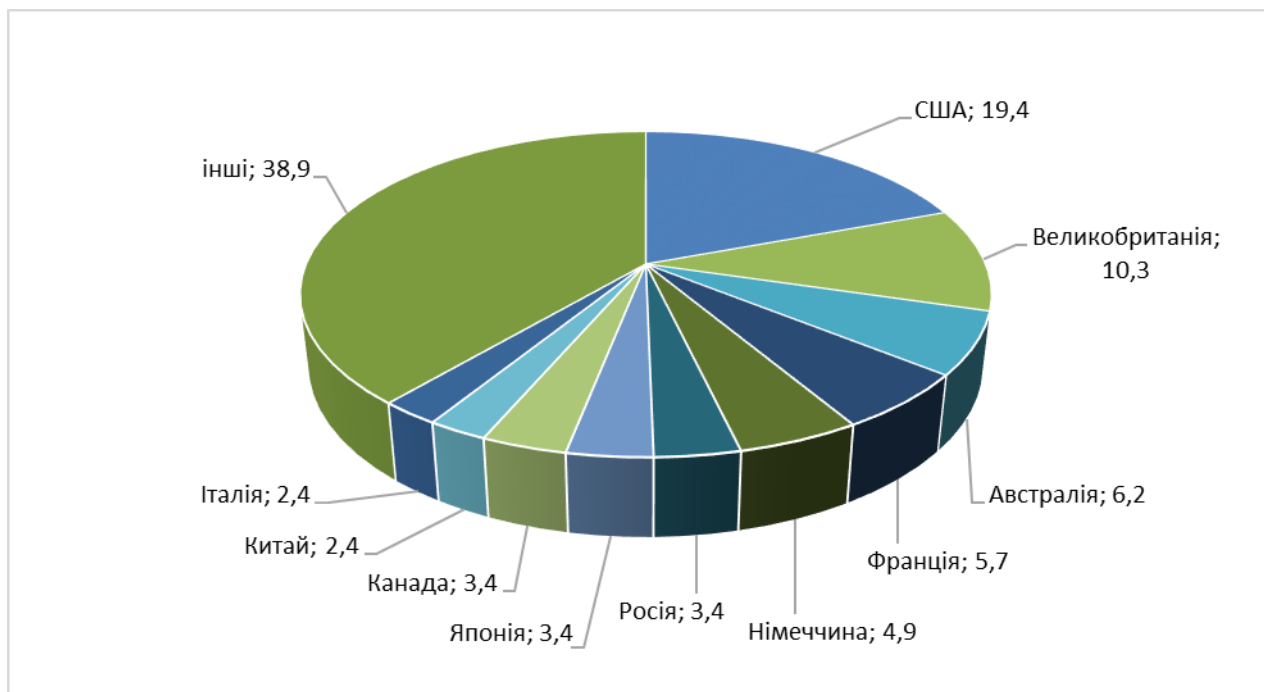

Рис.1. Розподіл іноземних студентів у світі, %

Відповіддю Європи на явища глобалізації і одночасно способом надання вищої освіти «європейського виміру» став Болонський процес - інтеграційний процес, який відбувається в системі європейської університетської освіти і спрямований на зміцнення інтелектуального, культурного та науково-технічного потенціалу Європи, підвищення у світі значущості європейської вищої школи, підвищення її конкурентоспроможності.

Країни Європи знаходяться у постійному пошуку нових підходів, теоретичного обґрунтування та впровадження у навчальний процес університетів інноваційних систем професійної підготовки студентів у контексті транснаціональних проблем вищої освіти. Серед важливих викликів розвитку європейської зони вищої освіти, безумовно, слід зазначити ті проблеми, які пов'язані із заявленим виходом Великобританії з Європейського Союзу. Уряд Сполученого Королівства сподівається, що британські університети забезпечать важливий внесок у конкурентоспроможність британської освіти на міжнародному рівні і після виходу, і стануть важливою частиною нової промислової стратегії. Проте, слід враховувати, що вихід із єдиного інтегрованого освітнього та наукового простору потребує нових адаптерів, оскільки підвищаться бар'єри для залучення талановитих європейських студентів та співробітників з континентальної Європи і, відповідно, зменшиться можливість для академічної мобільності. Неминучі втрати фінансування наукових досліджень та інновацій (у той час, коли за останні п'ять років обсяг фінансування наукових досліджень в Великобританії з-за кордону збільшився більш ніж на 65%).

Європейська зона вищої освіти як ключовий напрям розвитку мобільності громадян з можливістю працевлаштування має на меті формування та зміцнення інтелектуального, культурного та науково-технічного потенціалу Європи, підвищення в світі значущості європейської вищої школи. Саме задля цього реалізується постійне поліпшення якості, підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці, раціональне поєднання академічної якості та прикладного характеру освітніх послуг. У суспільстві значно підвищено

роль університетів у розвитку європейських культурних цінностей, а самі університети розглядаються як носії європейської свідомості.

Враховуючи довід формування освітніх простів в європейському та північно-американському регіонах, поступово формується азійсько-тихоокеанський освітній простір, в рамках якого впроваджуються відповідні програми азійсько-тихоокеанського співробітництва тощо. В регіоні активно розвиваються дві програми, які спрямовані на поширення академічної мобільності «ASEAN International Mobility for Students» та «Passage to ASEAN», до яких безпосередньо залучено 59 університетів регіону [3, с.6]. Країни ASEAN активно працюють над гармонізацією систем вищої освіти в країнах угруповання (*Southeast Asian Ministers of Education Organization, SEAMEO*) [1]. Гармонізацію планується досягнути, в першу чергу, через розширення вільного пересування студентів в межах регіону, розвиток навчальних планів, електронного й дистанційного навчання, утворення наукових кластерів, що в сукупності сприятиме підвищенню якості вищої освіти в країнах ASEAN, забезпеченню лідерства тощо.

Процес регіоналізації вищої освіти в умовах глобалізації виявляється довготривалим і складним (досвід європейських країн є дуже красномовним у цьому сенсі), має свої перешкоди і загрози. Країни відрізняються розбіжностями у системі організації й рівнях національної вищої освіти, її традиціях тощо. Однак саме регіоналізація вищої освіти сприятиме забезпеченню конкурентоспроможності регіону в глобальному світі, заснованому на знаннях.

Список використаної літератури

1. An Asian «Bologna Process» moves forward [Electronic resource] // Changing Higher Education. December 14, 2008. – URL: <http://www.changinghighereducation.com/2008/12/an-asian-bologna-process-moves-forward.html>
2. International Higher Education in Facts and Figures. - University of Oxford, 2016. – 30p.
3. International trends in Higher Education 2015. - University of Oxford, 2016. -26p..
4. Wildavsky B. The Great Brain Race: How Global Universities Are Reshaping the World/ Ben Wildavsky. – Princeton: Princeton University Press. 2010.- 248p.

O. Bulatova, Iu. Chentukov

UNIVERSITY EDUCATION DEVELOPMENT IN MODERN TERMS OF GLOBAL REGIONALIZATION

The paper is devoted to research of the university education development in terms of global regionalization. The most attractive educational and research centers in the world are defined. The necessity of constant search for new approaches, theoretical study and implementation in the universities' educational process the innovative systems of students training in the context of transnational problems of higher education and for improvement of its competitiveness is proved.

Keywords: university education, global regionalization, student mobility, a single integrated educational and scientific area.

УДК 378.4.009.12(043)

Гапонюк О.И.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ КАПИТАЛ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Актуальность исследования определяется, прежде всего, тем, что в экономике нового типа, под влиянием процессов глобализации, формируется новая конкурентная среда и в системе высшего образования, вследствие чего возникает необходимость поиска новых

конкурентных преимуществ, среди которых особое внимание необходимо уделить формированию интеллектуального капитала ВУЗов.

Ключевые слова: глобализация, конкуренция, конкурентоспособность, университет, интеллектуальный капитал

Глобализация, являющаяся ключевым мировым процессом современности, характеризуется не только расширением интеграции, сотрудничества, но и обострением конкуренции между государствами, культурами, экономиками. Нарастающая тенденция глобализации практически всех сфер жизнедеятельности, особенно экономической, укрупнила масштабы интеграции и кооперации, и в то же время усилила международную конкуренцию стран и регионов во всех сферах развития. Одним из серьезных вызовов глобализации является усиление конкуренции в сфере образовательных услуг.

Процессы глобализации оказывают влияние на сферу образования по разным направлениям, порождая целый ряд проблем и противоречий, которые предстоит преодолеть. Среди них можно выделить [1]:

- проблему гармонизации процессов глобализации и регионализации, включая опасность потери уникальности каждого человека, его способности реализовать свой потенциал в богатстве собственной культуры; проблему превращения его в гражданина мира без потери своих «корней» и при активном участии в жизни своей нации и своего регионального сообщества; вопрос о связи глобализации и решения образованием задачи распространения национальных культур;

- экономические проблемы развития международного образования в условиях ограничения возможностей деятельностью глобальных рынков и либерализации международной торговли образовательными услугами;

- необходимость ориентации высшего образования на глобализующийся рынок, придание образованию более предпринимательского характера, достижение баланса подходов к образованию как к государственной системе и как к элементу рынка социальных услуг;

- проблему уравнивания подхода «всеобщего охвата» как попытки реализовать равенство возможностей и обеспечения качества образования;

- проблему стандартизации обучения, появления глобальных исследовательских культур и сетей под влиянием современных информационных технологий и др.

В свою очередь, М. М. Марабл отмечает, что глобализация диктует иное толкование конкуренции в сфере высшего образования, отличное от традиционных представлений. В современных условиях понятие конкуренции среди университетов должно трактоваться в контексте интенсивной миграции трудовых ресурсов в глобальном масштабе, увеличения потоков иностранных студентов, а также других следствий становления новой глобальной экономики. В настоящее время уместно говорить о конкуренции между университетами в сферах [2]:

- 1) привлечения абитуриентов;
- 2) привлечения квалифицированных сотрудников;
- 3) аккумуляирования средств из различных источников;
- 4) поддержания репутации. Репутация, а также смежные категории «бренд» и «имидж университета» в данном случае являются одновременно условием и следствием первых трех направлений.

Конкуренция становится атрибутом университетов, разделяющих ценности академического капитализма и демонстрирующих «рыночноподобное» поведение. По сути, в конкурентных условиях университет все ярче демонстрирует поведение, характерное для предпринимательской структуры. Необходимо отметить, что важной составляющей, которая определяет уровень конкурентоспособности в современных рыночных условиях является интеллектуальный капитал.

К. Хубиев отмечает, что в настоящий момент в мире идет жесткая борьба за важнейшие ресурсы, прежде всего, это невозпроизводимые сырьевые ресурсы, запасы которых ограничены, воспроизводимые технологические и интеллектуальные ресурсы, от которых зависит современная конкурентоспособность [3]. Трудовые ресурсы с высоким интеллектуальным потенциалом наиболее конкурентоспособны как на региональном, так и на мировом рынке труда. Для поддержания социальной стабильности и прогрессивного развития необходима модель развития предприятия, которая основана на привлечении высококвалифицированных кадров, научных работников, первоклассных менеджеров, экономистов. Совокупность интеллектуальных ресурсов формирует интеллектуальный потенциал страны в целом. Развитие экономики любой страны основано главным образом на интеллектуальном капитале. Для формирования кадрового потенциала с необходимыми характеристиками требуется грамотно выстроенная система стимулирования труда персонала с целью повышения их мотивации.

Таким образом, можно констатировать, интеллектуальный капитал сегодня рассматривается в качестве одного из важнейших ресурсов развития общества вместе с материальными, энергетическими и людскими. В настоящее время знания играют доминирующую и определяющую роль в современном производстве, становятся важным преимуществом в конкурентной борьбе. Интеллектуальные фонды все чаще вытесняют физические и финансовые фонды в качестве основных факторов производства. В условиях же жесточайшей конкуренции в высшей школе, формирование интеллектуального капитала может стать одним из ключевых фактором, который будет определять место современного университета в образовательном поле как в рамках отдельно взятого государства, так и в структуре мирового пространства.

Список использованной литературы

1. Мамбетказиев А. Влияние процесса глобализации на обеспечение конкурентоспособности ВУЗа /А. Мамбетказиев// Актуальні проблеми економіки. – 2013. - №4 (142). – С. 387 – 396.
2. Прохоров А. В. Современный университет в условиях глобальной конкуренции [Электронный ресурс]/ А. В. Прохоров. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/sovremennyy-universitet-v-usloviyah-globalnoy-konkurentsii>
3. Муртазин А. С. Интеллектальный капитал как фактор повышения конкурентоспособности малого инновационного бизнеса в современной экономике [Электронный ресурс]/ А. С. Муртазин. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/intellektualnyy-kapital-kak-faktor-povysheniya-konkurentosposobnosti-malogo-innovatsionnogo-biznesa-v-sovremennoy-ekonomike>
4. Константюк Н. І. Основні засади підвищення конкурентоспроможності вищої освіти України в умовах формування глобальної економіки [Електронний ресурс]/ Н. І. Константюк . – Режим доступа: <http://nbuv.gov.ua/>
5. Назиров К. З. Сучасні фактори конкурентоспроможності національної економіки / К. З. Назиров// Вісник національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» . – 2014. – 3(18).- С. 159 – 168

O. Gaponiuk

INTELLECTUAL CAPITAL AS A FACTOR OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF THE UNIVERSITY UNDER THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

The urgency of the study is determined primarily by the fact that in a new type of economy, under the influence of globalization processes, a new competitive environment is also being formed in the system of higher education, so there is a need to search for new competitive advantages, among which special attention should be paid to the formation of intellectual capital of universities.

Keywords: globalization, competition, competitiveness, university, intellectual capital

О. Гапонюк

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність дослідження визначається, перш за все, тим, що в економіці нового типу, під впливом процесів глобалізації, формується нове конкурентне середовище і в системі вищої освіти, внаслідок чого виникає необхідність пошуку нових конкурентних переваг, серед яких особливу увагу необхідно приділити формуванню інтелектуального капіталу ВНЗ.

Ключові слова: глобалізація, конкуренція, конкурентоспроможність, університет, інтелектуальний капітал

УДК 347.77(045)

Годованик Є.В.

ПРАВОВА НОРМА ЯК ФОРМА ВТІЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ

Стаття присвячена проблемам визначення правової норми як базового елементу сучасних правових систем, що забезпечує їх нормальне функціонування. Автор аналізує найважливіші методологічні підходи до змісту правової норми у сучасних умовах суспільно-правового розвитку. Акцентується на особливостях європейського праворозуміння та інтерпретації правової норми у діалектичному взаємозв'язку з модернізацією інших структурних елементів правової системи розвинутого суспільства, зокрема у контексті юридичної регламентації європейських освітніх стандартів.

Ключові слова: правова норма, правова система, праворозуміння, суспільні відносини, правове регулювання, освітні стандарти.

Комплексне теоретико-правове дослідження категорії «правова норма» у контексті об'єктивно існуючих філософських, соціально-економічних, політичних, культурно-духовних, юридичних особливостей функціонування сучасних європейських правових систем та втілення у суспільному житті європейських освітніх стандартів передбачає проведення фундаментального концептуально-методологічного аналізу сутності та змісту норми права як центрального елемента правової системи суспільства з метою формулювання її загальної характеристики у діалектичній єдності з іншими основними інститутами правової дійсності.

Як вбачається, для побудови сучасної моделі розуміння сутності правової норми як елемента правової системи необхідно з'ясувати та скласти доктринальне уявлення про декілька аспектів змісту та форми норми права, виходячи з загальних підходів до права як нормативної, системної, формально визначеної системи певних соціальних правил поведінки, створених для абсолютного кола адресатів.

По-перше, це цінність правової норми, тобто важливо зрозуміти, у чому саме полягає аксіологічне значення для суспільства та держави факту існування кожної окремої норми права як соціального регулятора конкретних правових відносин, що охоплюються відповідним нормативним приписом.

По-друге, це структура правової норми, що складає її формальну характеристику у механізмі правового регулювання.

По-третє, важливо встановити форми та методи реалізації правових норм у правових відносинах, тобто всебічно дослідити практично-праксіологічну (змістовну) домінанту функціонування правових норм у сучасному суспільстві.

У відповідності до зазначеного алгоритму розкриття загальних теоретико-методологічних особливостей категорії «правова норма», слід розглянути існуючі наукові

концепції визначення відповідної дефініції, враховуючи системно-структурне місце позначеної нею категорії серед основних елементів правової системи у всьому її різноманітті та диференційованому вигляді, притаманному сучасному нормативно-правовому регулюванню.

У загальному значенні поняття «норма» (від лат. *norma* – «правило») має декілька етимологічних значень. Так, Словник іншомовних слів фіксує наступні три лексичні значення слова «норма»: 1) узаконена постанова, визнаний обов'язковим порядок, лад чого-небудь, наприклад, юридична норма, норма літературної мови; 2) встановлена міра, середня кількість чого-небудь, наприклад, норма вироблення; 3) у поліграфічному сенсі – надрукована дрібним шрифтом назва книги (часто – скорочена) або прізвище її автора, що поміщені знизу на першій сторінці кожного друкованого аркушу [1, с. 346].

При цьому слід зазначити, що сформоване у науці психологічне, медичне, біологічне, логічне, етичне та естетичне трактування норми як зразку досконалості, на наш погляд, становить значну цікавість і для правильного розуміння внутрішньої сутності соціальної, зокрема – правової, норми, оскільки правова норма так само відображає ідеальний, бажаний, правильний стан суспільних відносин, який є метою правового регулювання. Виходячи з подібних міркувань, до загального визначення правової норми можна застосувати комплексний підхід, що включає відразу декілька значень досліджуваної категорії.

На перший погляд, у правовому сенсі доцільно використовувати виключно перше значення, запропоноване класичним Словником іншомовних слів, на яке і вказується його упорядниками-філологами саме щодо поняття «юридична норма» (поняття «юридична норма» та «правова норма» є фактично синонімічними у загальноприйнятому науково-практичному інструментарії теоретико-правової науки).

Погоджуючись з цим загальновизнаним підходом до правової інтерпретації дефініції «норма», зазначимо, що водночас норма права є мірою справедливості, істини, дотримання прав людини у суспільстві, що у сукупності є необхідними ознаками сучасної правової держави, а тому повне розкриття поняття «правова норма» з цієї точки зору повинна частково охоплювати і друге наведене значення, яке розглядає норму як «встановлену міру», що є ключовою позицією для подальшої розробки методики оцінки ефективності реалізації правових норм у суспільстві, і саме ця міра, встановлена в однаковій кількості для кожного члена відповідного соціуму, є своєрідним «лакмусовим папірцем» стану правової урегульованості суспільних відносин та загалом віднесення певної держави до категорії правових, адже держава має не тільки формально встановити правило поведінки, а ще й забезпечити його правовий характер, відповідність найважливішим цінностям цього суспільства, які неодмінно ґрунтуються на повному сприйнятті та практичній імплементації фундаментальних суспільно-правових уявлень про природні права людини, їх абсолютне верховенство, невід'ємність та невідчужуваність у процесі формування національної правової системи.

Іншими словами, за прямою аналогією з медичним визначенням категорії «норма», у суспільних відносинах правову норму цілком справедливо розглядати як постулат досконалості суспільства, держави та правового регулювання суспільних відносин, але лише за умови відповідності конкретної норми принципам права, ідеям права, концепту-аксіоми пріоритету природних основних прав особи.

Отже, у сучасних європейських правових системах правова норма є різновидом соціальних норм, адже унормовувати є сенс та потреба виключно ті відносини, у яких присутні взаємовідносини між кількома або великою кількістю індивідів, які у сукупності складають єдиний соціум як соціокультурну сферу їх нормального повсякденного буття у відповідності до їх спільних уявлень про організацію суспільного ладу.

У цьому контексті слід проводити та чітко усвідомлювати різницю між поняттями «носій влади», «носій правотворчої функції» та «джерело влади», «джерело права», «джерело національної правової системи». Джерелом правової системи та усіх її елементів, включаючи правові норми, у подібному розумінні є виключно народ, який легітимізує державу (у

контексті поглиблення процесів європейської міждержавної інтеграції можна констатувати наявність і такого відносно автономного поняття, як «правова система інтеграційного об'єднання») та її апарат у статусі носіїв публічної влади, включаючи повноваження щодо створення та подальшого забезпечення належної реалізації норм права в інтересах усього суспільства як своєрідного «роботодавця» будь-яких публічно-владних інституціональних структур.

Список використаної літератури

1. Словарь иностранных слов. – 18-е изд., стер. – М. : Рус. яз., 1989. – 624 с.

Y. Hodovanyk

THE LEGAL NORM AS A FORM OF IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL STANDARDS

This article is devoted to the problems of determining the legal standard as a basic element of modern legal systems that ensure proper operation. The author analyzes the major methodological approaches to the content of the legal norm in modern conditions of social and legal development. The attention on the features European thinking and interpretation of legal norms in dialectical relationship with the modernization of other structural elements of the legal system of a developed society, particularly in the context of the legal regulation of European educational standards.

Keywords: legal norm, legal system, legal understanding, public relations, legal regulation, educational standards.

УДК 378.11(77)(043)

Горбашевська М.О.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ У РЕФОРМУВАННІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У тезах розглядаються зміни та реформування вищої освіти, які пов'язані з педагогічними нововведеннями, та вимагають від економічного потенціалу України, як незалежної держави, політичної, громадської, науково-педагогічної спільноти та створення оптимальних умов для всебічного розвитку особистості й формування сучасних і майбутніх творців інтелектуальної, духовної та виробничої сфери суспільства.

Ключові слова: глобалізація, реформування, вища освіта, інноваційний процес, технологічний розвиток, конкурентоспроможність.

Світові тенденції глобалізаційного розвитку суспільних процесів спонукають Україну до розробки та вибору випереджувальної моделі подальшого розвитку та мобілізації суспільних ресурсів, які суттєво впливають на національну систему освіти. Інноваційні технології в освіті стають ефективним механізмом розвитку держави та дієвим чинником її реформування. Система національної освіти України потребує творчого переосмислення процесів психології та педагогіки, надання їй конкурентоспроможності. Освіта – це сфера суспільного життя, яка приречена на перманентне реформування. Як правило, через кожні 20–25 років навіть в умовах стабільного стану, без трансформаційних криз, система освіти має оновлюватися [1]

Існує декілька країн, які є лідерами у реформуванні вищої освіти та надання їй конкурентоспроможності, а саме: Швейцарія, Сінгапур, Швеція, Нідерланди, Данія, Японія та Великобританія. Аналізуючи їх економічне зростання можна визначити необхідність розвитку, формування та забезпечення національної глобалізаційної системи як безальтернативного шляху реалізації послідовної державної політики, спрямованої на активізацію інноваційних та глобалізаційних процесів, забезпечення технологічного розвитку та оновлення національної економіки. Важливою складовою такої системи має

стати ефективна система вищої освіти, що складається з ВНЗ, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою, а також навчальних закладів, які проводять підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів а також система генерації знань, що складається з наукових установ та організацій незалежно від форми власності, які проводять наукові дослідження і розробки та створюють нові наукові знання і технології, державні наукові центри, академічні та галузеві інститути, наукові підрозділи університетів, наукові та конструкторські підрозділи підприємств [2, с. 240].

Конкурентоспроможність, реформування та глобалізація вищої освіти розглядалася та вивчалася такими вченими України та країн СНД, як К. Анкеловські, В. Беспалько, Л. Ващенко, Л. Даниленко, Е. Денісон, Г. Дмитренко, С. Костанян, В. Куценко, В. Паламарчук, О. Попова, Н. Щербакова, В. Жамін, В. Чекмарьов та ін.. Незважаючи на достатньо широкий спектр розгляду питань стосовно глобалізаційного розвитку вищої освіти, а саме управління конкурентоспроможними процесами в освіті, це доводить, що в останнє десятиріччя ця проблема привернула до себе відповідну увагу і має ще багато питань, які повинні бути визнаними та потребує більш детального розгляду та вивчення.

Оптимальний варіант глобалізаційного розвитку вищої освіти в Україні передбачає розвиток та реформування системи шляхом здійснення комплексу заходів щодо збалансованого розвитку усіх підсистем вищої системи освіти, підтримки інноваційної активності вітчизняних суб'єктів господарювання на всіх стадіях реформування, стимулювання попиту на результати наукових досліджень і розробок, кваліфікований персонал, створення сприятливих умов для виробництва продукції з високим рівнем доданої вартості [3].

Існуючі науково-методичні та теоретико-методологічні основи забезпечення реформування процесів вищої освіти дають змогу зробити висновки про невідповідність рівня теоретичних і технологічних надбань вимогам і потребам сучасного соціально-економічного стану та перспективам розвитку держави, її інтеграції у європейський освітній простір. Крім зростаючих темпів створення економічних інновацій, глобалізація характеризується зростанням наднаціональних організацій, які визначають політику держави та окремих соціальних груп, і структур, діючих в рамках, більш широких, ніж рамки окремих націй

На сучасному етапі процес глобалізації в реформуванні вищої освіти в Україні може мати характер як стихійний, так і свідомо керований, наразі, задля забезпечення прискореного та випереджувального розвитку освіти здійснюються певні цілеспрямовані кроки, а також надаються умови для самореалізації та самоствердження особистості протягом усього життя. Освіта завжди виступає об'єктом реформування, але при цьому, вона повинна бути ще й конкурентоспроможною на ринку надання освітніх послуг. Світові тенденції, які існують на даний момент, повинні враховувати політичну, економічну, науково-технічну, інноваційну та інші процеси, які впливають на систему освіти, зокрема вищої, та мати певну конкурентоспроможність для подальшого розвитку та здійснення реформ. Враховуючи ці умови можна казати о змінах у подальшому реформуванні вищої освіти в Україні та зміцнення її положення на світовому ринку та виведення на новий етап розвитку в умовах глобалізації та конкурентоспроможності.

Список використаної літератури

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 № 680-р «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ovu.com.ua/articles/1625-pro-shvalennya-kontseptsiyi-rozvitku-atsionalnoyi>.
2. Междисциплинарный научный семинар «развитие образования на пути становления экономики знаний»: материалы дискуссии // Вестник Московского университета. Серия 6. Экономика. – 2008. – № 5. – С. 86–114

3. Каленюк І.С. Розвиток вищої освіти та економіка знань: Монографія // І.С. Каленюк, О.В. Куклін. – К.: Знання, 2012.
4. Гостева К. Болонський процес і основні принципи та етапи формування зони європейської вищої освіти [текст] / К. Гостева // Імідж сучасного педагога. - 2010. - №3. - С. 12-15.
5. Коппель О. А., Пархомчук О. С. Міжнародні системи та глобальний розвиток : [навчальний посібник] / О. А. Коппель. - 2-ге вид., стереотип [текст] - К. : ВПЦ «Київський університет», 2004. – 320с.

М. Gorbashevskaya

GLOBALIZATION IN HIGHER EDUCATION REFORM UKRAINE

The thesis considers changes and reform of higher education related to teaching innovation and require the economic potential of Ukraine as an independent state, political, social, scientific and educational community and create optimal conditions for the full development of personality formation and current and future creators intellectual, spiritual and production sector of society.

Keywords: globalization, reform of higher education, the process of innovation, technological development, competitiveness.

УДК 342.72

Гоша І.О.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА РОЗВИТОК КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ОСВІТУ В УКРАЇНІ

У тезах розглядаються вплив міжнародного законодавства на розвиток конституційного права на освіту в Україні. Підкреслено, що підставою реформування права на освіту є загальні тенденції розвитку України в умовах євроінтеграції та прагнення стати повноправним членом європейського співтовариства. На підставі аналізу міжнародних нормативних актів доводиться, що українське законодавство в сфері освіти розвивається з урахуванням міжнародних норм та стандартів.

Ключові слова: право на освіту, освіта, конституційні права, міжнародні стандарти освіти, права людини.

В умовах здійснення реформи сфери освіти в Україні актуалізується питання відповідності національного законодавства міжнародним нормативним актам та стандартам. В умовах прагнення України стати повноправним членом європейського співтовариства важливим стає не тільки застосування міжнародних норм в Україні, а також гармонізація та адаптація національного законодавства, що регулює право на освіту до міжнародних нормативних актів. Від того, наскільки воно буде проведено якісно та ефективно залежить розвиток держави, тому що саме освіта є визначальним показником для інтелектуального та економічного розвитку будь-якої держави. Право на освіту не лише має характер конституційного права у більшості розвинених держав світу, а й стає об'єктом становлення нової галузі законодавства – освітнього законодавства [1, с. 2].

Право на освіту є одним з основних соціально-культурних прав громадян. Стаття 53 Конституції України містить норму, згідно якій, кожен громадянин має право на освіту незалежно від соціального походження, національності, політичних, релігійних та інших переконань, статі, майнового стану та інших ознак. Також Конституція України закріплює, що повна загальна середня освіта є обов'язковою. Обов'язковість повної загальної середньої освіти, закріплену в Конституції України, слід розуміти як обов'язок кожного громадянина України отримати загальну середню освіту. Держава має забезпечувати доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в

державних і комунальних навчальних закладах [2]. На підставі Конституції України держава гарантує широкі можливості для здобуття освіти громадянам, які належать до національних меншин: право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Право на освіту має важливе значення не тільки для громадянина, а також в цілому для держави. Право на освіту означає розвиток особистостей, інтелектуальний потенціал нації, що є визначальним для будь-якої держави.

Право на освіту базується на великій нормативній базі не тільки національного, а також міжнародного законодавства. В умовах прагнення України стати повноправним членом європейського співтовариства важливим стає не тільки застосування міжнародних норм в Україні, а також гармонізація та адаптація національного законодавства, що регулює право на освіту до міжнародних нормативних актів.

Стаття 26 Загальної декларації з прав людини [3] та стаття 13 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права визначають умови реалізації права на освіту, а саме: початкова та загальна освіта є обов'язковою і безкоштовною для всіх; середня, професійно-технічна та вища освіта повинна бути доступні; батьки без обмежень можуть обирати школи для своїх дітей, забезпечувати їх релігійне та етичне виховання відповідно до власних переконань. Окремі особи та установи мають право створювати приватні навчальні заклади і керувати ними тільки за умови відповідності освіти в них мінімуму вимог, установлених державою [4].

Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти містить норми щодо надання всім рівних можливостей в отриманні освіти без жодної різниці, виключення або переваги за ознакою раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного або соціального походження, економічного становища або народження.

Статтею 4 Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, держави зобов'язуються: запровадити початкову та загальну освіту обов'язковою і безкоштовною; надати середній освіті в різних її формах статусу загального надбання та забезпечити її загальнодоступність; гарантувати доступність вищої освіти для всіх на засадах повної рівності та залежно від здібностей кожного; забезпечити дотримання передбаченої законом обов'язковості навчання; забезпечити в усіх державних навчальних закладах однаковий рівень освіти та рівні умови щодо якості навчання; заохочувати і розвивати відповідними методами освіти осіб, які не здобули початкової освіти або не закінчили її, забезпечити продовження їх освіти відповідно до здібностей кожного; забезпечити без дискримінації надання освітянських послуг [5].

Основним нормативно-правовим актом у галузі освіти в Україні є Закон України «Про освіту», який зазначає, що освіта - основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями. Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, взаємоповаги між націями і народами [6].

Право людини і громадянина на освіту - це правова можливість, визнана невід'ємною, загальною та рівною, яка необхідна для задоволення потреби особи у здобутті знань, формуванні умінь, навичок з метою гармонійного розвитку її та суспільства, що забезпечується державою, а також соціальним середовищем в цілому [7, с.14].

Із запропонованої дефініції можна виділити загальні ознаки права на освіту як певної можливості людини: природний характер, який виражається в діалектичному поєднанні біологічного та соціокультурного в змісті права на освіту; є невід'ємним від людини; загальним та рівним для кожного; необхідним для гармонійного розвитку людини та

суспільства загалом; забезпечується державою та соціальним середовищем в цілому. Наведені характеристики права на освіту показують, що воно є невід'ємною частиною єдиної системи прав людини і громадянина та без сумніву є основоположним правом [8, с.125].

На підставі зробленого аналізу можливо зробити висновок, що можливо зробити висновок, що основні норми та принципи, які визначені українським законодавством відповідають міжнародним стандартам та вимогам. Реформування освіти продовжується, удосконалюються нормативні акти, що регулюють дану сферу, змінюється принциповий підхід до освіти та навчання, змінюється структура навчальних закладів тощо, але всі ці зміни здійснюються з урахуванням міжнародно-правових норм.

Список використаної літератури

1. Романенко К.М. Конституційне право громадянина на освіту в Україні: стан і тенденції розвитку [Текст] : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Романенко Катерина Михайлівна ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2008. – 20 с.
2. Конституція України : Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.
4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
5. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_174.
6. Про освіту : Закон України прийнятий Верховною Радою України від 23.05.1991 № 1060-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
7. Мельничук О. Поняття права на освіту в аспекті інтегративної юриспруденції / О. Мельничук // Юридична Україна. – 2011. – №4. – С. 10-14.
8. Мельничук О. Ознаки прав людини на освіту: загально теоретичний аналіз / О. Мельничук // Юридичний вісник. – 2011. – № 2 (19). – С. 124-127.

I. Gosha

INFLUENCE OF INTERNATIONAL LAW ON THE DEVELOPMENT OF CONSTITUTIONAL RIGHTS EDUCATION IN UKRAINE

The article examines the impact of international law on the development of the constitutional right to education in Ukraine. It is emphasized that the basis for education reform law are the general trends of Ukraine in terms of European integration and the desire to become a full member of the European community. On the basis of international regulations proved that the Ukrainian legislation in the field of education developed according to international standards.

Keywords: right to education, education, constitutional law, international standards of education, human rights.

Гринько Т.В.

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ

Розглянуто основні підходи до визначення категорії «конкурентоспроможність вищого навчального закладу». Виділено основні фактори, що впливають на конкурентоспроможність ВНЗ. Запропоновано авторське визначення категорії «конкурентоспроможність університету», що враховує специфіку університету як виду вищого навчального закладу в умовах глобалізації освітніх послуг.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, університет, конкурентоспроможність, глобалізація.

В сучасній світовій практиці важливим імперативом розвитку є швидко прогресуючий процес глобалізації, що відбивається на різноманітних аспектах суспільного життя – політики, економіки, культури, екології, безпеки, освіти, тощо. В загальному розумінні глобалізація полягає в інтенсифікації взаємозалежності економік різних країн та регіонів, розширення взаємного впливу та інтегрування різноманітних сфер, інститутів, процесів. Не минули процеси глобалізації й сферу освіти, насамперед вищої, що полягає насамперед в інтернаціоналізації вищих навчальних закладів та надає широкі можливості доступу всіх верст населення до отримання освітніх послуг, а отже створює передумови для загострення конкуренції в галузі.

Інтеграція України в світовий та європейський економічний простір відкриває привабливі перспективи, щодо інтернаціоналізації та подальшого розвитку національної системи вищої освіти, а саме вільного доступу науковців до світового науково-освітнього простору, рівноправної участі у світовій науці, міжнародного співробітництва. Але на сьогодні українська вища школа має не досить міцні зв'язки зі світовою, про що сигналізують глобальні рейтинги вищих навчальних закладів, в яких представлені окремі національні вищі та й ті займають не високі місця, за індексами публікацій та цитування науково-педагогічного персоналу наша країна значно поступається закордонним університетам. Крім цього на внутрішньому ринку освітніх послуг спостерігається тенденція збільшення кількості вищих навчальних закладів недержавної форми власності, які мають більш розвинену матеріально-технічну базу, гнучку цінову політику високу мобільність, що дозволяє їм збільшувати свою частку на ринку освітніх послуг. За таких умов підвищення якості та ефективності вищої освіти можливе через конкуренцію за науковців, в тому числі молодих, професорів та викладачів, репутацію, а також за абітурієнтів. Отже, важливим завданням постає пошук шляхів та напрямків забезпечення конкурентоспроможності українських вищих навчальних закладів, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Проблеми управління конкурентоспроможністю вищих навчальних закладів останні роки активно розглядаються як вітчизняними так і закордонними науковцями та практиками, але проведений аналіз літературних джерел довів, що нині не існує загальноприйнятого трактування визначення дефініції «конкурентоспроможність вищого навчального закладу».

Так, Фатхутдинов Р.А. конкурентоспроможністю ВНЗ вважає «його здатність готувати фахівців, які витримують конкурентну боротьбу на певному внутрішньому чи зовнішньому ринках праці, розробляти конкурентоспроможні новинки в цій області, вести ефективну відтворювальну політику в усіх сферах своєї діяльності» [1, с. 37].

Романова І.Б. визначила, що «конкурентоспроможність – це властивість ВНЗ, яка визначає долю ревалентного ринку освітніх послуг, що належать даному ВНЗ, та можливість протистояти перерозподілу ринка на користь інших суб'єктів.» [2].

Науковці Лазарев В.А., Мохначев С.А розглядають конкурентоспроможність ВНЗ як

його переваги перед конкурентами за певними показниками, здатність функціонувати в без кризовому режимі, можливість своєчасної адаптації до мінливого зовнішнього середовища, в тому числі в частині задоволення вимог споживачів [3, с. 71].

В свою чергу науковець Верхоглядова Н.І. вважає конкурентоспроможністю ВНЗ можливість «здійснювати діяльність і формування освітнього продукту та асортименту послуг, що відповідають потребам конкурентного ринку» [4, с. 71].

Отже, конкурентоспроможність ВНЗ можна визначити як здатність вищого навчального закладу надавати якісно освітні послуги, що відповідають ринковим потребам та забезпечують стратегічний розвиток суспільства. При цьому можна відмітити, що незважаючи на відомі теорії конкурентоспроможності, цінні конкурентні переваги займають другорядну роль.

Аналіз наукових та літературних джерел дозволив узагальнити та систематизувати запропоновані різними науковцями елементи та фактори, що впливають на конкурентоспроможність вищого навчального закладу, основними з яких є наступні: матеріально-технічна база, ціна освітніх послуг, якість освіти, конкурентоспроможність випускників на ринках праці, конкурентоспроможність науково-педагогічних працівників, різноманітність освітніх послуг, імідж та репутація ВНЗ, рівень працевлаштування випускників, розташування, інфраструктура, академічна мобільність, форми навчання (денна, заочна), міжнародне співробітництво, розвиток студентів. Але, як трактування категорії «конкурентоспроможність вищого навчального закладу» так і виділені фактори, що її забезпечують, не можливо повністю застосувати до університетів, в силу обмеженості та неповноти визначення.

Університет є вищим навчальним закладом, який має специфічні відмінності від інших ВНЗ, що потребує врахування як в формулюванні визначення категорії «конкурентоспроможність університету», так і в формуванні підходів до управління нею.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII «університет - це багатогалузевий(класичний, технічний) або галузевий(профільний, технологічний, педагогічний, фізичного виховання і спорту, гуманітарний, богословський/теологічний, медичний, економічний, юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо) вищий навчальний заклад, що провадить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти(у тому числі доктора філософії), проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність» [5].

Отже, оцінюючи конкурентоспроможність університету потрібно враховувати крім вищеназаних факторів інноваційну та науково-дослідницьку складову його діяльності, якість підготовки наукових кадрів (докторів наук та докторів філософії).

На міжнародному просторі рівень конкурентоспроможності національної системи освіти, в тому числі вищої, характеризують показники глобальних рейтингів, зокрема глобальних соціально-економічних рейтингів конкурентоспроможності країн, що включають показники стану освіти, рейтингах, що оцінюють національні системи освіти, глобальних рейтингах університетів.

За оцінками, виконаними в рамках міжнародних досліджень, якість вищої освіти в Україні є доволі неоднорідною. Так, останні роки за кількісними показниками, що характеризують охоплення населення вищою освітою, кількістю ВНЗ та студентів, які в них навчаються, наша країна у світових рейтингах стабільно посідає місця у другому десятку. За результативністю наукових досліджень (Knowledge & technology outputs) Україна посідала від 30 до 40 місць, при цьому за показником кількості патентів і наукових публікацій займала місця у другому десятку, а за поширенням та впливом знань – від 50 до 85 позиції. Окремі показники, які характеризують стан та якість освіти, що є базовими елементами у Глобальному індексі конкурентоспроможності наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Окремі показники України у Глобальному індексі конкурентоспроможності*

№ з/п	Показник	2010 /11	2011/ 12	2012 /13	2013 /14	2014 /15	2015 /16	2016 /17
1	Кількість країн учасниць рейтингу	139	142	144	148	144	140	138
2	Вища освіта і професійна підготовка (загалом)	46	51	47	43	40	34	33
3	Якість шкіл менеджменту	108	116	117	115	88	87	93
4	Якість математичної та природничої освіти	42	36	34	28	30	38	27
5	Якість освіти	56	62	70	79	72	54	56

*Складено автором за джерелом [6]

У рейтингах провідних університетів світу позиції України є доволі низькими, так жоден український університет не представлено ні в ТОП-200, ні в ТОП – 400, в ТОП – 500 увійшли лише 2 вітчизняних ВНЗ, в ТОП – 800 – ще 4. [7]

Таким чином, враховуючи специфіку університету, в умовах глобалізації його конкурентоспроможністю можна вважати здатність забезпечити підготовку фахівців за різними ступенями вищої освіти, що відповідають сучасним вимогам ринку праці, провадити ефективну та результативну науково-дослідницьку діяльність за рахунок реалізації власного науково-педагогічного потенціалу, використовувати інноваційні методи у всіх сферах діяльності та можливість інтегрування до світового освітнього простору. Саме синергійний ефект поєднання науки та освіти на основі інноваційних підходів є запорукою забезпечення високого рівня конкурентоспроможності українських університетів як на внутрішньому так і зовнішньому ринках освітніх послуг.

Список використаної літератури

1. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью вуза// Высшее образование в России. 2006. №9. С. 37–38.
2. Романова И.Б. Управление конкурентоспособностью высшего учебного заведения/ И.Б. Романова. – Ульяновск: Средневолж. науч. центр, 2005. – 137 с.
3. Лазарев В. А. Конкурентоспособность вуза как объект управления / В. А. Лазарев, С.А. Мохначев – Екатеринбург: Издательский Дом «Пригородные вести», 2003. – 160 с.
4. Верхоглядова Н. І. Економічний вимір якості вищої освіти як складової національної конкурентоспроможності: монографія / Н. І. Верхоглядова. – Донецьк: Вид-во ДНУ, 2004. – 196 с.
5. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
6. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-1>.
7. QS World University Rankings [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2014#sorting=rank+region=140+country=207+faculty=+stars=false+search=>

T. Grynko

FORMATION OF COMPETITIVENESS OF UNIVERSITY IN THE GLOBAL DIMENSION

We have considered the main approaches to the definition of "competitiveness of institution of higher education". It was selected the main factors affecting the competitiveness of universities. We have offered the author's definition of "competitiveness of university" which taking into account the specifics of the university as a type of institution of higher education in the context of globalization of education.

Keywords: institution of higher education, university, competitiveness, globalization.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Визначено роль університетів в економіці знань та ознаки сучасного університету. Встановлено пряму залежність розвитку економіки знань та індексу глобальної конкурентоспроможності країн бувшого СРСР. Обґрунтовано напрямки підвищення конкурентоспроможності вітчизняних університетів: становлення менеджменту освіти на основі поєднання державної політики в освітній сфері та автономії університетів; розвиток інфраструктури університетських кампусів на основі проектного підходу; трансформація методів і методик навчання.

Ключові слова: економіка знань, університет, конкурентоспроможність, інновації, інфраструктура, менеджмент освіти, методики, технології освіти.

Формування економіки знань і процес глобалізації впливають на структуру ринку праці, підвищуючи залежність успішного працевлаштування і ефективної професійної діяльності індивіда від накопиченого людського капіталу, найважливішу роль у формуванні якого відіграють рівень і якість освіти. Глобальна економіка, що все більш набуває ознак економіки знань, формує новий запит на роль та призначення вищої освіти та університету як провідного актора нової економіки.

Сучасний університет за своїм змістом уже не є лише монопрофільним закладом освіти для підготовки кадрів високої кваліфікації. Міжнародними організаціями, зокрема у документах Європейської комісії наголошується на наступних ознаках сучасного університету: центр культури, знань та досліджень; центр дослідницької роботи у вирішенні актуальних суспільних проблем своїх регіонів; центр розвитку неперервної освіти; «університет-фірма» (наукові дослідження є другорядними) та «університет-суспільство» (фундаментальні і прикладні дослідження мають вирішальне значення); міжуніверситетських характеристик діяльності, що проявляється в утворенні партнерських мереж і створення спільних програм; основна база для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, університет як науково-освітньо-інноваційний комплекс [1, р. 3].

Починаючи з 2004 р. Всесвітній банк на основі досліджень і статистичних даних щорічно розраховує комплексний показник "індекс економіки знань" (ІЕЗ), індекс економічного і інституціонального режиму, що включає, індекс освіти, індекс інновацій і індекс інформаційних і комунікаційних технологій. Передбачається, що ІЕЗ повинен використовуватися державами для аналізу проблемних моментів в їх політиці і виміру готовності країни до переходу на модель розвитку, засновану на знаннях [2]. Вказаний індекс відіграє ключову роль в структурі індексу глобальної конкурентоспроможності держав. Аналіз Індексу глобальної конкурентоспроможності держав бувшого СРСР в рейтингах протягом 2014-2017 років показав, що серед рейтингових країн найвищі показники глобальної конкурентоспроможності в державах бувшого СРСР показують Таджикистан і Росія, що може пояснюватися проведенням реформи у першій та зростанням виробництва військово-промислового комплексу і другій. Що ж стосується спадної динаміки економіки, то тут найгірші показники мають Україна, Молдова - відповідно 9 та 8 пунктів падіння рейтингу, що пояснюється, на нашу думку, неефективним державним управлінням, військовим бюджетом в Україні та перманентною політичною кризою в Молдові.

В умовах економічного спаду та розбалансованої економіки важко говорити про системні реформи в освіті, які дадуть можливість через розвиток університетів генерувати економіку знань як базову галузь ХХІ сторіччя. Аналіз зарубіжного досвіду конкурентоспроможності освітнього ринку вказує на те, що головне проблема – проблема

управління, стратегії розвитку, вибору моделі трансформації української освіти, керованості реформуванням, управлінської автономії університетів. Що говорити, коли навіть міністр освіти та науки України лише констатує, що університети готують фахівців, які були потрібні 10 років тому і що існує великий супротив інновацій з боку ректорського корпусу [3].

Інфраструктурна проблема є на другому місці набуття галуззю конкурентних переваг. Сучасна інфраструктура допомагає зробити освіту якіснішою і стає важливим чинником при виборі університету. Наразі, матеріально-технічна база вітчизняних університетів є вкрай амортизована – і фізично, і морально. Неможливо впроваджувати сучасні методи викладання - проводити ділові ігри в потокових аудиторіях, побудованих амфітеатром, або в маленьких кімнатах, де парти часто прибиті до підлоги. Не в усіх аудиторіях вітчизняних університетів є можливості навіть для проведення презентацій.

Інвестицію в освіту як стратегічну інвестицію використовують в сучасних умовах країни різного економічного розвитку, причому як за рахунок бюджету, так і приватних інвестицій. Так, уряд Макао інвестував \$1,3 млрд. в створення університетського кампусу загальною площею земельної ділянки в 100 га і кількістю будівель загальною площею 800 тис. кв. м. Інший приклад: розрахований на 25 тис. учнів і 1,5 тис. викладачів новозбудований Vienna University of Economics and Business (WU) є інформаційним містечком: в аудиторіях з'явилися смарт-борди ("розумні" дошки) : викладач малює стилусом на екрані свого ноутбука, а студенти бачать цей малюнок на великій дошці-фліпчарті; впроваджена система негайного зворотного зв'язку: слухачі отримують маленькі пристрої з кнопками, а у кінці лекції викладач ставить питання і пропонує вибрати варіанти відповідей – подібне анонімне опитування анонімне дозволяє викладачеві бачити, як група засвоїла матеріал і коригувати курс [4, с.103].

В контексті предмету гарним прикладом була би добра воля вітчизняних олігархів на будівництво подібних об'єктів як внесок у розбудову країни – саме за рахунок приватних інвестицій народився один із провідних університетів світу - Стенфордський університет в США. За умов дефіциту державних коштів джерелом фінансування могла би бути змінена модель бюджетування розвитку – від цільового підходу до проектного.

Вітчизняні університети програють зарубіжним лідерам в методах і методиках підготовки фахівців, набуття ними кваліфікаційних вимог згідно потреб економіки та часу. Інноваційні методики й технології навчання покликані забезпечити високий стандарт освітньої діяльності університету. Наприклад, в Запорізькому національному технічному університеті практично не використовуються сучасні методи навчання - адаптивне навчання, віртуальний клас, МООС - це «масові відкриті онлайн курси», синхронне і асинхронне навчання, змішане навчання, «перевернутий» клас (перевернуте навчання), самонавчання використання системи управління навчальним процесом (LMS), «хмарне» навчання, мобільне навчання, технологія системи управління курсом (CMS), eLearning, технологія 1, ігрофікація – багато експертів назвали ігрофікацію одним з найважливіших трендів в індустрії інформаційних технологій аби підвищити незалежність і збільшити кількість академічних годин за стінами аудиторії [5].

Спостерігається великий розрив університетського продукту і суспільних потреб щодо кваліфікованих і компетентних фахівців. Так, в системі публічного управління та адміністрування є нагальна потреба створення системи підготовки кадрів для місцевого самоврядування: тут склалася ситуація, коли в результаті адміністративно-територіальної реформи створено майже 200 об'єднаних територіальних громад, значно частина яких обрала нових очільників місцевого народоуладдя. Однак, аби бути головою громади недостатньо бути гарною людиною, потрібно мати належну освіту, кваліфікацію, спеціальні знання і уміння, адже такий посадовець ніколи не управляв, а, відповідно до закону про місцеве самоврядування, він є вищим посадовцем місцевого самоврядування, до того ж він виконує частину делегованих державою функцій і підпорядкований по вертикалі державній адміністрації [6].

Відтак, позитивним є досвід Донецького національного університету спільно з Вінницькою облдержадміністрацією та міжнародними фондами, які розробили та реалізують тримісячну програму заповнення вакансій в органах державної влади на регіональному рівні шляхом створення «Школи молодого посадовця», особливістю функціонування якої є наступні концепти:

1. Мета – створення кадрового резерву з числа молоді та фахівців міста для роботи в органах державного управління та місцевого самоврядування.
2. Засоби – університетський кадровий та матеріально-технічний, інформаційний, потенціал.
3. Програма – із загального обсягу навчальних курсів 80 % запропоновано посадовцями, 20 % - університетом.
4. Методики – традиційні та ігрові, побудовані на матеріалах та завданнях відповідних підрозділів відповідних органів влади.
5. Організація навчання та практики – щотижнево один день в аудиторії, два дні – стажування у підрозділах органів влади.
6. Вступ - конкурсний відбір за результатами тестування та співбесіди осіб з вищою освітою.

7. Кошти – частково із бюджету області, частково за рахунок грантів.

8. Тривалість – 3 місяці.

9. При зарахування на конкурсні посади випускникам надається перевага.

Очевидно, що подібний формат короткострокової підготовки фахівців низової та середньої ланки є результативним, конкурентним, оскільки дозволяє поєднувати теорію і практику і готує повноцінного працівника.

Таким чином, в процесі проведеного дослідження встановлено, що університети є центром інновацій. Конкуренція університетів в умовах глобальної економіки є важливим завданням уряду, бізнесу, університетів. Автономія університетів у вітчизняних реаліях є одним із засобів залучення інвестицій та реформування. Серед напрямів підвищення конкурентоспроможності університетів у порядку їх важливості визначаємо налагодження ефективного менеджменту шляхом раціонального поєднання урядової централізації та вузівської автономії; інфраструктурні ініціації не лише університетських будинків, але університетських кампусів в цілому; переатестацію науково-педагогічних працівників відповідно сучасних вимог та оволодіння сучасними методами й технологіями формування знань і умінь у здобувачів вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Towards the European higher education area (2001)/ Communiqué of the meeting of European Ministers in charge of Higher Education, Prague.

2. Индекс экономики знаний - информация об исследовании. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://gtmarket.ru/ratings/knowledge-economy-index/knowledge-economy-index-info>.

3. Вища освіта. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном. Університети готують фахівців, які були потрібні 10 років тому, - Лілія Гриневич. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://vnz.org.ua/novyny/podiyi/10040-universytety-gotujut-fahivtsiv-jaki-buly-potribni-10-rokiv-tomu-lilija-grynevych>

4. Фуколова Юлія. Город знаний/ Юлія Фуколова, Евгений Федуненко // Секрет фирмы. - 2014. - № 1-2 (338).- С.102-105.

5. [14 образовательных концепций, о которых должен знать каждый педагог](http://www.educatorstechnology.com/2013/03/14-technology-concepts-every-teacher.html) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.educatorstechnology.com/2013/03/14-technology-concepts-every-teacher.html>

6. Куйбида В. Украине срочно нужна система подготовки кадров для местного самоуправления [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://argumentua.com/novosti/kuibida-ukraine-srochno-nuzhna-sistema-podgotovki-kadrov-dlya-mestnogo-samoupravleniya>.

M.Gudz, P.Gudz

PRIORITY DIRECTIONS OF PROVIDING OF COMPETITIVENESS OF UNIVERSITY ARE IN THE CONDITIONS OF ECONOMY OF KNOWLEDGE

In the conditions of ECONOMY of KNOWLEDGE are Certain role of universities in the economy of knowledge and sign of modern university. Direct dependence of development of economy of knowledge and index of global competitiveness of countries of the *бывшого* USSR is set. Directions of increase of competitiveness of home universities are reasonable: becoming of management of education on the basis of combination of public policy in an educational sphere and autonomy of universities; development of infrastructure of university campos is on the basis of project approach; transformation method and methodologies of studies.

Keywords: economy of knowledge, university, competitiveness, innovations, infrastructure, management of education, methodology, technology of education.

УДК 378.14:51

Дяченко О.Ф.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ ІЗ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ

У тезах проаналізовано кваліфікаційні характеристики бакалаврів із системного аналізу, які користуються попитом на ринку праці фахівців з інформаційних технологій з метою нівелювання прогалів у знаннях для покращення їх конкурентоспроможності.

Ключові слова: фахівці із системного аналізу, зміст навчання, конкурентоспроможність.

Сучасна нестабільна соціально економічна ситуація в Україні, зростання безробіття і формування ринку праці, різка переорієнтація з одних провідних напрямів професійної діяльності на інші вимагають покращення підготовки професійально компетентних, мобільних і конкурентоспроможних фахівців, здатних в короткий час оволодіти новими знаннями, уміннями та навичками, а також переорієнтувати свою діяльність.

Якість освіти України відстає від вимог інформатизації суспільства, а система підготовки фахівців з інформаційних технологій потребує невідкладної модернізації. Для забезпечення конкурентоспроможності українських фахівців з інформаційних технологій та зокрема із системного аналізу на ринках праці країн Європи наведемо короткий огляд попиту на зазначених фахівців та ІТ-технології.

Великою популярністю у західно-європейських країнах користуються економісти-інформатики, менеджери з мобільного маркетингу, проект-менеджери, фахівці соціальних мереж та сфери телекомунікацій, проект-менеджери. Найбільш популярними ІТ-технологіями є SQL, HTML5, C, C++, Java, SalesForce.com, ASP.

У рамках співпраці з Європейським Союзом Україна приєдналася до програми «Горизонт 2020». Завдяки цьому українські науковці мають можливість брати участь у міжнародних проектах та проводити наукові дослідження разом з колегами з країн ЄС. 13 жовтня 2015 р. було затверджено Робочу програму на 2016 –2017 рр. за програмою «Горизонт 2020». Згідно програми, найбільш актуальними у галузі ІКТ для Європейської комісії є два основні напрями розвитку «Майбутній Інтернет» та «Контент» [1, с. 7] (рис. 1)

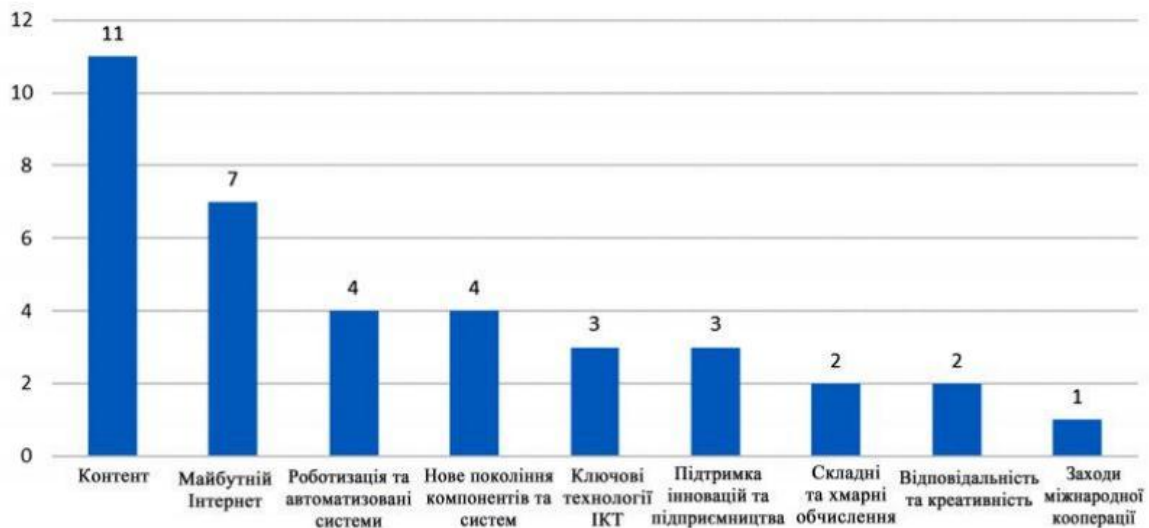

Рис. 1. Ранжування напрямів досліджень за кількістю тем в напрямі, одиниць

Наведемо узагальнені кваліфікаційні вимоги до фахівців з інформаційних технологій:

- 1) Базові знання, якими повинен володіти кожен фахівець, незалежно від технології спеціалізації;
- 2) Знання технології спеціалізації;
- 3) Знання скриптної мови програмування;
- 4) Навички та вміння з розробки програмного забезпечення;
- 5) Знання іноземної мови;
- 6) Знання та навички, що включають основи бізнес-комунікацій, вміння працювати в команді та ефективно вирішувати проблеми.

Для успішної побудови кар'єри необхідне також опанування базою знань з дисциплін фундаментальної підготовки, таких як: математичний аналіз, диференційні рівняння, теорія ймовірностей, дискретна математика, математична логіка.

Для підвищення якості ІТ-освіти до міжнародних стандартів насамперед необхідно налагодити тісну співпрацю у межах науково-навчально-виробничих комплексів, організувати взаємодію фахівців ІТ-галузі з викладачами ВНЗ та студентами через залучення останніх до реалізації реальних проектів, модернізувати навчальні програми шляхом їх узгодження з провідними експертами в галузі інформаційних технологій.

Таким чином, професіоналізм повинен бути результатом цілеспрямованої навчальної діяльності, що передбачає формування особистості, яка має високий рівень конкурентоспроможності на ринку праці і здатна ефективно вирішувати соціальні, професійні й особистісні завдання. Завданням ВНЗ у підготовці фахівців є забезпечення професійних компетентностей і формування творчого потенціалу. Найбільш актуальним питанням, що потребує ревізії, залишається необхідність корегування змісту освіти. Чинником забезпечення освітніх вимог до професійної підготовки фахівців із системного аналізу є забезпечення інтеграційних зв'язків між фундаментальними математичними та спеціальними інформаційними дисциплінами.

Список використаної літератури

1. Шляхи розвитку української науки : інформаційно-аналітичний бюлетень [Текст] / відп.ред. Л. Чуприна ; упор. О. Натаров. – Київ : Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2015. - № 11 (121)

O. Diachenko

BY IMPROVING TRAINING COMPETITIVE SPECIALISTS IN SYSTEM ANALYSIS

In abstracts analyzed qualifying characteristics Bachelors of System Analysis, are in demand in the labor market professionals for the purpose of leveling the gaps in knowledge to improve their competitiveness.

Key words: experts in systems analysis, training content, competitiveness.

УДК 339.137:378.4(043)

Захарова О.В.

РЕЙТИНГОВИЙ ПІДХІД В ОЦІНЦІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУЧАСНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

У тезах розглядаються особливості формування рівня конкурентоспроможності вищого навчального закладу в сучасних умовах. Особливу увагу приділено рейтинговому підходу к оцінці конкурентоспроможності. Проведено порівняльний аналіз найбільш відомих міжнародних рейтингів.

Ключові слова: конкурентоспроможність, детермінанти, рейтинг, рейтингова оцінка, університет.

Зростаюча глобалізація призводить до інтернаціоналізації всіх сфер суспільного життя, не винятком є сфера освіти та науки. Інноваційні зрушення в сфері науки та освіти, розповсюдження та розширення масштабів фундаментальних та прикладних досліджень, зростання потреби в проведенні та практичному впровадженні результатів таких досліджень зумовлює зростання ролі вищих навчальних закладів в формуванні інноваційного, інтелектуального потенціалу розвитку національних економічних систем світу. З урахуванням цього ключовими векторами державної політики більшості країн є формування та реалізація ефективної стратегії розвитку вищої освіти, спрямованої на створення висококонкурентних вищих навчальних закладів, що матимуть всі можливості інтеграції до глобального освітнього простору через надання висококонкурентних освітніх послуг, розробку дослідницьких проектів, обмін студентами, аспірантами, викладачами та науковцями.

Перед сучасними вузами в умовах загострення конкурентної боротьби як на національному ринку освітніх послуг, так і на міжнародному в умовах зростаючої відкритості та глобалізованості постає необхідність постійного моніторингу ринкового середовища на основі ключових детермінант, що формують рівень їх конкурентоспроможності та визначення позицій серед конкурентів.

Глобально конкурентоспроможний університет – це вищий навчальний заклад, що спроможний займати та утримувати стійкі позиції на визначених сегментах ринку освітніх послуг та продуктів інтелектуальної діяльності завдяки ефективній реалізації інтелектуального потенціалу, розвиненій інноваційній системі і достатньому обсягу фінансових ресурсів, що забезпечують високий рівень і якість навчання та наукових досліджень [1].

Як показав аналіз, існує багато підходів до оцінки рівня конкурентоспроможності університетів, зокрема методика експертних оцінок; метод опитування респондентів; методи порівняльного, статистичного й економіко-математичного аналізу; метод профілів; метод рейтингових оцінок тощо [2]. Одним з найбільш поширених інструментів оцінки є застосування рейтингового підходу. На думку науковців, рейтинг за своєю сутністю є відображенням сукупності думок та оцінок зацікавлених в освіті та науки сторін відносно відповідності освітніх ресурсів, процесів і результатів навчання вимогам сучасного світу [3].

Вперше рейтинг кращих ВНЗ був опублікований у 1983 році американським журналом US News & World Report. Наразі основними визнаними світовими рейтингами ВНЗ є Шанхайський рейтинг університетів (ARWU - Shanghai ranking of world universities), The Times higher education World University Ranking (THES), рейтинг Юніверситас 21 (U21), QS World University Rankings, порівняльна характеристика яких представлена в таблиці.

За даними 2016 р. в Шанхайському рейтингу 40% (204 університети) – це європейські вузи, з яких 37 – ВНЗ Німеччини, 37 – Великобританії; 33% (165 університетів) – це вузи північноамериканського регіону, з яких 83% - ВНЗ США; 25% (126 університетів) – це вузи азійсько-тихоокеанського регіону, з яких 43% - ВНЗ Китаю. В цілому в ТОП 10 найкращих вузів світу за цим рейтингом входять 8 американських вузів (Harvard University, Stanford University, University of California, Massachusetts Institute of Technology, Princeton University, California Institute of Technology, Columbia University, University of Chicago) та 2 вузи Великобританії (University of Cambridge, University of Oxford).

Таблиця

Найбільш визнані міжнародні рейтинги університетів та систем освіти у світі

Показники	Міжнародні рейтингові системи			
	ARWU	THES	U21	QS
Рік заснування	2003	2010	2012	2010
Обсяг вибірки	500 університетів	Близько 980 університетів	50 країн (національні освітні системи), 2016 р.	Понад 800 університетів
Індикатори оцінки	5 індикаторів Розмір університету; число випускників та співробітників, що є лауреатами Нобелівської або Філдсовської премій; число часто цитованих досліджень; індекси цитування Science Citation Index, Social Sciences Citation Index, Art and Humanities Index	13 індикаторів Академічна та наукова репутація, загальне цитування наукових публікацій, обсяги фінансування досліджень, у тому числі сторонніми організаціями та державою, відношення професорсько-викладацького складу до числа студентів, частка іноземних викладачів та студентів та інші	4 групи критеріїв (21 індикатор): ресурси, середовище, співробітництво, результативність	5 індикаторів репутація в академічному середовищі, цитованість наукових публікацій, співвідношення кількості викладачів і студентів, репутація серед роботодавців, частка іноземних викладачів і студентів
Присутність України	Немає	4 українських ВНЗ	42 місце (2016 р.)	6 українських ВНЗ

Примітка: Складено автором на основі [4-7]

В рейтингу національних освітніх систем за даними 2016 р. до десятки країн з найбільш конкурентоспроможною системою вищої освіти належать США, Швейцарія, Данія, Великобританія, Швеція, Фінляндія, Нідерланди, Сінгапур, Канада та Австралія.

В The Times higher education рейтингу в ТОП 10 у 2016 р. входять 7 американських вузів (California Institute of Technology, Stanford University, Massachusetts Institute of Technology, Harvard University, Princeton University, University of California, University of Chicago), 2 вузи Великобританії (University of Oxford займає перше місце рейтингу та

University of Cambridge) та 1 вуз Швейцарії (ETH Zurich — Swiss Federal Institute of Technology Zurich). З числа українських вузів на позиціях рейтингу 800+ увійшли Національний університет «Львівська політехніка», Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна.

В рейтингу QS World University Rankings в ТОП10 також представлені американські та британські вузи. З числа українських увійшли Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, Київський національний університет ім. Шевченка, НТУУ "Київський політехнічний інститут", Донецький національний університет, НТУ "Харківський політехнічний інститут" та Сумський державний університет.

Серед вітчизняних методик побудови рейтингів найбільш повними є рейтинги «ТОР-200 Україна» та «Компас». Сильною стороною рейтингу «Компас» є його орієнтація на оцінки споживачів освітніх послуг і роботодавців, хоча такі оцінки можна вважати в окремих випадках суб'єктивними. Більш комплексний характер має рейтинг «ТОР-200 Україна», хоча його слабкою стороною експерти вважають низьку достовірність даних про ВНЗ, зокрема, відсутність точної, об'єктивної інформації на сайтах університетів і організацій, причетних до вищої освіти й науки [8].

В цілому можна зазначити, що слабкою стороною як міжнародних, так і вітчизняних рейтингів ВНЗ, є достатньо високий рівень суб'єктивності у визначенні ваги складових показників оцінки ВНЗ у його інтегральній оцінці, а також неоднозначний вибір бази порівняння у нормуванні складових показників інтегральної оцінки.

Однак, опираючись на рейтинговий підхід в оцінці конкурентоспроможності, можна зазначити, що ключовими детермінантами глобальної конкурентоспроможності вищих навчальних закладів в сучасних умовах виступають такі, як рівень академічної та наукової репутації вузу, кількість та результативність роботи викладачів, співробітників та студентів, фінансування вузу та наявність відповідної інфраструктури, рівень наукових досліджень та їх визнання за рахунок оприлюднення у відомих наукових виданнях, індекси цитування наукових публікацій, міжнародна репутація вузу та рівень його інтернаціоналізації тощо. Отже, діяльність конкурентоспроможного вузу повинна здійснюватися на засадах академічної свободи та автономності, забезпеченні високих освітніх стандартів якості, реалізації наукового потенціалу, модернізації університетської освіти за рахунок державної та інституційної підтримки, всебічної інтеграції до глобального освітнього простору.

Список використаної літератури

1. Сацик В.И. Детерминанты глобальной конкурентоспособности университетов: в поиске эффективной стратегии развития высшего образования в Украине / В.И. Сацик // Вопросы образования. – 2014. - №1. – С.134-161. – Режим доступа: <https://vo.hse.ru/2014--1/117869401.html>
2. Тардаскіна Т. М. Складові конкурентоспроможності ВНЗ та визначення методів її оцінки / Т.М. Тардаскіна, І. Г. Зубкова [Ел. р.]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Economics/6_135194.doc.htm
3. Різник Н. М. Підходи до оцінювання конкурентоспроможності ВНЗ / Н.М. Різник, О. М. Бачинська // Економіка і регіон. – 2013. - № 4 (41). – С. 64-49. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2013_4_13
4. Academic Ranking of World University [electronic resource]. – URL: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2016.html>
5. The Times higher education World University Ranking [electronic resource]. – URL: <https://www.timeshighereducation.com>
6. QS World University Rankings [electronic resource]. – URL: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2016>

7. Universitas21 [electronic resource]. – URL: <http://www.universitas21.com/article/projects/details/152/u21-ranking-of-national-higher-education-systems>

8. Гринькевич, О. С. Застосування теорії нечітких множин у рейтинговій оцінці конкурентоспроможності ВНЗ / О. С. Гринькевич, О. З. Сорочак [Ел. р.]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua /portal/soc_gum/Ek/2011_1-3/9.pdf

О. Zakharova

THE RANKING APPROACH IN MODERN UNIVERSITY COMPETITIVENESS ASSESSMENT

The paper under way dwells upon the features of higher education institution competitiveness formation in modern conditions. Particular attention is paid to the rating approach for competitiveness assessment. A comparative analysis of the most established international rankings is made.

Keywords: competitiveness, determinants, rating, rating score, university.

УДК 378.11(043)

Іванюта Н.В.

КУЛЬТУРА ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВНЗ

У тезах розглянуті питання університетської культури як елемент підвищення конкурентоспроможності ВНЗ, як своєрідної форми акумуляції цінностей, демократії, етики, професіоналізму у сфері надання освітніх послуг.

Ключові слова: університетська культура, університет, освітні послуги, етика, мораль, ефективність

Процеси глобалізації традиційно торкаються питань дії університетів як на теренах національного простору, так і на міжнародних освітніх майданчиках в аспекті їх спроможності конкурувати на ринку освітніх послуг. Результатом чого, в умовах пошуку ефективної моделі національної системи вищої освіти актуалізується імплементація європейських освітніх стандартів. Зокрема, Міністерством освіти та науки України (далі - МОН) впроваджено академічну, кадрову, організаційну, фінансову автономію ВНЗ; запроваджено свободу в організації освітнього процесу; втілено ідеї відкритості та прозорості ВНЗ.

Зовнішні чинники, нові базові організаційні та функціональні принципи спонукають ВНЗ на зміну усталених концепцій дії, переорієнтування основних завдань та засад діяльності, розбудову сучасної стратегії розвитку та тактики її реалізації.

У цьому контексті у ВНЗ стрімко приймаються оновлені концепції як загального характеру, так і за певними напрямками діяльності з метою відповідності мировим показникам та збільшення ефективності окремих важливих індикативних елементів.

На практиці більшість ВНЗ обрали шлях досягнення збільшення ефективності ВНЗ через вирішення питань щодо забезпечення сучасною інфраструктурою, кількості проектів співробітництва з закордонними ВНЗ, міжнародними організаціями та установами; впровадження нових освітніх програм, залучення авторитетних викладачів, реалізації наукових проектів; «рейтинговості» й «цитованості» науково - педагогічного складу. Безумовно, дані аспекти є важливими каталізаторами оцінки діяльності ВНЗ.

Але удосконалення, а подекуди, й повного переформатування потребують не тільки елементи структурного, соціального, фінансового характеру, але й окремі сегменти університетської культури. Необхідно зазначити, що МОН у партнерстві з Американськими

Радами з міжнародної освіти, за підтримки Посольства США реалізує Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (на базі 13 університетів-учасників), основними конструкціями якої є корпоративна культура ВНЗ; повага до наукового дослідження; етичні норми академічного середовища; кодекс честі навчального закладу; антикорупційні заходи; боротьба з плагіатом; чесність, тобто відсутність будь - якого обману в навчальному процесі; довіра між студентом і викладачем; справедливість – отримання благ, які людина дійсно заслужила; повага однієї сторони до іншої і навпаки; відповідальність [1]. Крім того, популяризації отримало прийняття в ВНЗ Кодексів корпоративної культури, корпоративної етики та доброчесності.

Однак, сама категорія університетської культури є складною як за формою, так і за змістом. Очевидно, що простою «механічною» нормативною урегульованістю на рівні ВНЗ таке питання вирішити важко. Адже задля системної реалізації стратегії будь – якої організації, з одного боку, первинно необхідно досягти її сприйняття та розуміння всім колективом, а з іншого – мати протекціонізм з боку держави.

Відомим є вислів, що суспільство та національна культура, в яких виникає університет, визначають його форму, завдання, функції, висуває певні вимоги. Осмислюючи університетську культуру як складову частину культури суспільства важливо враховувати цінності, моралі та моральності останній. Це, з одного боку, виступить запорукою підтримки суспільства – колективу ВНЗ впроваджених професійно-етичних вимог, а з іншого – забезпечить підґрунтя дотримання самим суспільством - колективом бажаної професійно – етичної поведінки.

В українській науковій літературі відсутні комплексні дослідження щодо природи, поняття університетської культури. Поширеним предметом наукової думки є окремі її види та методики навчання. Типологія університетської культури має практичну значимість, оскільки дозволяє виявити ключові чинники, що впливають на її формування, розвиток, вибору інструментарію її оцінки та відповідальність.

При цьому, слід визнати, що освітні правовідносини ВНЗ є багатетапними та багатосуб'єктними. До таких суб'єктів відносяться студенти, аспіранти, докторанти; науково-педагогічні, наукові працівники, засновники навчальних закладів; органи управління ВНЗ; працівники навчальних закладів (адміністративні працівники, інспектори, навчальний та технічний допоміжний персонал); керівники навчального закладу; керівники структурних підрозділів, трудовий колектив ВНЗ; громадські організації, що діють в освітній сфері; держава тощо. При цьому, морально – етичні відносини виникають між усіма учасниками вищезазначених відносин. Поведінка кожного учасника освітніх правовідносин повинна відповідати існуючим в суспільстві та закріпленим в ВНЗ нормам моралі, ціннісним засадам, специфіка яких певним чином кореспондується через зміст статусу відповідної особи (студент, науково - педагогічний працівник, декан, ректор тощо). Морально – етичні відносини кореспондуються через справедливе ставлення до кожного з учасників, прозорість прийняття рішень, професійну та етичну відповідальність, інформаційну відкритість та дієву реалізацію норм ділової етики.

Безумовно, що особливої змістовності набуває університетська культура в площинні університетського управління, яка окрім морально – етичних проявів містить спеціальні вимоги до рівня компетентності та професіоналізму з особливою формою відповідальності.

Таким чином, університетська культура акумулюючи цінності демократії і етики, професіоналізму у сфері надання освітніх послуг одночасно орієнтує суб'єктів освітніх правовідносин на високий рівень свідомості та сприяє підвищенню рівня загальнонаціональної культури.

Необхідно визнати, що демонстрація університетської культури через контекст дотримання особами загальновизнаних цінностей, моралі та етики має добровільний характер. Однак, їх недотримання чи спотворення з боку суб'єктів (чи потенційних суб'єктів) освітніх правовідносин тягне спотворення самого призначення університету та знижує його можливості в конкурентному освітньому середовищі.

Питання університетської культури сьогодення об'єктивно спонукає щодо здійснення подальших досліджень в сфері її наповнюваності та обумовленості зовнішніми та внутрішніми факторами з метою не допущення ігнорування її ролі в побудові національних університетів мирового рівня.

Список використаної літератури

1. Проект Сприяння академічній доброчесності в Україні SAIUP STRENGTHENING ACADEMIC INTEGRITY IN UKRAINE PROJECT [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://library.vnmu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/12/Akademichna-dobrochesnist.pdf>

N. Ivanyuta

CULTURE AS AN ELEMENT OF COMPETITIVENESS UNIVERSITIES

The article examines the culture as part of improving the competitiveness of universities as the original form of accumulation values of democracy, ethics and professionalism in the provision of educational services.

Key words: university culture, university, educational services, ethics, morality, efficiency

УДК 658.5:004(477)

Кислова Л.А.

БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

Одним із продуктивних інноваційних інструментів, що дає можливість організації постійно підвищувати ефективність, покращувати якість своєї роботи, бути попереду конкурентів, є бенчмаркінг. Бенчмаркінг використовується як стиль ведення бізнесу, орієнтуючись на кращі результати інших. В умовах провадження інноваційних процесів ВНЗ повинні розумно вибирати та застосовувати методи вдосконалення своєї діяльності. Для університетів, які є світовими лідерами, необхідною є орієнтація на інновації в усіх сферах діяльності, які надають їм вагомих і унікальних конкурентних переваг. Для університетів, які тільки намагаються вийти на міжнародний рівень, дуже корисним може стати використання бенчмаркінгу, який знаходить все ширше використання у корпоративному секторі, але недостатньо застосовується в освітній сфері.

Ключові слова: конкурентні переваги, вища освіта, інструменти бенчмаркінгу, інновації.

З точки зору міжнародного конкурентного статусу загальний рівень розвитку системи вищої освіти в Україні нижче, ніж в розвинених країнах, але має великий потенціал для підвищення її конкурентоспроможності та суттєві передумови для інноваційного розвитку університетів на світовому ринку. Основними перешкодами на шляху ефективної реалізації цього потенціалу є: критична нестача фінансових ресурсів університетів і неефективна модель менеджменту сектора вищої освіти. Розробка і впровадження відповідних пріоритетів політики уряду і стратегічних завдань в галузі наукових досліджень і освіти за участю створення конкурентоспроможних університетів України, з активною організаційною і фінансовою підтримкою уряду, можуть стати основою для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних університетів і національної системи вищої освіти на світовому ринку.

Вкладення державних коштів в розвиток науково-технічного потенціалу провідних українських університетів є одним з найбільш ефективних шляхів реалізації національної стратегії розвитку університетів світового класу в Україні («глибинної стратегії»). Також український уряд повинен створити сприятливі умови для еволюційного вдосконалення

вітчизняного університетського сектора, залучаючи децентралізацію та модернізацію керуючих структур вищої освіти, сталого фінансування університетів, створення реального конкурентного середовища в цій сфері, сприяючи інтенсифікації передачі знань між університетами (як: бізнесу і громадськості), підвищення соціального статусу викладачів і дослідників, стимулюючи інновації та міжнародну видавничу діяльність і т.п. («широта-стратегії»).

З точки зору обмежених ресурсів критично важливою є інституційна та фінансова державна підтримка, спрямована на модернізацію університетського сектора і сприяння якості його еволюційного розвитку. Глобальні конкурентні переваги досягаються за рахунок університетів в тих країнах, де успішно реалізуються в поєднанні («широта-глибина») національні стратегії розвитку закладів вищої освіти, а рівень витрат на вищу освіту на одного учня є відносно значним.

В умовах провадження інноваційних процесів ВНЗ повинні розумно вибирати та застосовувати методи вдосконалення своєї діяльності, орієнтуючись на кращих. Одним з ефективних методів удосконалення діяльності організації є бенчмаркінг. В основу цього методу покладені вивчення інновацій та кращих практик (методів), що застосовуються в успішних компаніях, а також впровадження та адаптація їх у своїй організації.

Термін «бенчмаркінг» є англomовним та не має однозначного перекладу на українську мову. У найбільш загальному розумінні бенчмаркінг – це щось, з певною кількістю, якістю і здатністю бути використаним як стандарт або еталон при порівнянні з другими предметами. Бенчмаркінг є мистецтвом виявлення того, що інші роблять краще нас, і вивчення, удосконалення і застосування їх методів роботи [1, с.84].

Інструменти бенчмаркінгу у сфері освіти почали застосовувати зовсім недавно. У 2006—2010 рр. Європейською Комісією фінансувався проект «Бенчмаркінг в Європейській вищій освіті», головною ціллю якого було вдосконалення використання бенчмаркінгу в системі вищої освіти. В основу даного дослідження було покладено розуміння бенчмаркінгу як «добровільного процесу самооцінки і самовдосконалення через систематичні і спільні порівняння практики і продуктивності з аналогічними організаціями. Цей процес дозволяє установі ідентифікувати сильні і слабкі сторони, а також дізнатися, як адаптувати і поліпшити організаційні процеси з метою протистояння зростаючій конкуренції» [2; с. 50].

Бенчмаркінг у сфері освіти являє собою систематичну діяльність, спрямовану на пошук, оцінку і навчання на кращих прикладах, незалежно від сфери застосування, форми власності, географічного положення та розміру навчального закладу.

Використання бенчмаркінгу може дати такі переваги для ВНЗ [3]: 1) можливість об'єктивно проаналізувати свої сильні та слабкі сторони, у порівнянні з іншими (кращими); 2) цілеспрямоване вивчення університетів-лідерів дозволяє визначити стратегічні орієнтири для власного розвитку, аби досягти лідерства; 3) отримання нових ідей як щодо організації навчального процесу, так і в сфері маркетингу освітніх послуг; 4) регулярний бенчмаркінг дозволить відслідковувати дії конкурентів і проактивно діяти; 5) бенчмаркінг доповнює традиційний підхід до стратегічного планування «від досягнутого», відкриваючи можливість планування на основі аналізу показників конкурентів.

Однак, необхідно враховувати і зміни у зовнішньому середовищі ВНЗ, швидка реакція на які може сприяти укріпленню конкурентних позицій вишу:

1. Зміни в технологічній сфері. Швидкий розвиток і зростання комунікаційних технологій відкривають нові можливості для пошуку та аналізу інформації і комунікації, досліджень і спільної роботи на відстані. Швидкий розвиток комп'ютерів і продуктивність Інтернет мережі полегшили наукові дослідження, сприяли зміцненню міжнародних зв'язків і співробітництва. Тобто, інформаційні технології та електронне навчання передбачає, що освіта може бути надана незалежно від фізичної присутності студентів у вузі. Цей підхід може збільшити участь студентів, які не змогли вступити до університету через своє географічне положення, стан здоров'я і т. п., та вивільнити великі приміщення університетів.

2. Зміни в демографічній ситуації. Зниження традиційного студентського віку населення (тобто від 18 до 25-річного віку) в країнах ОЕСР матиме вплив на чисельність студентів в системі вищої освіти. У країнах зі старіючим населенням є зміщення акцентів у бік програм для довічного навчання. Безперервне навчання стає все більш важливим не тільки для працевлаштування, але і для особистого розвитку, що потребує диверсифікації надання освітніх програм. Тому ВНЗ повинні будуть задовольняти потреби більш широкого кола вікових груп.

3. Інтернаціоналізація стає ключовою темою в галузі вищої освіти. «Інтернаціоналізація» вищої освіти, коли студенти подорожують за кордон для вивчення, або дослідження в їхній рідній країні через курси франчайзингових освітніх послуг з-за кордону, веде до посилення конкуренції, щоб залучити більше іноземних студентів. Попит на транскордонну вищу освіту значно виріс в останні роки, і це, як очікується, продовжиться. Це зростання стимулюється зростанням інтересу і попиту на студентів, які отримали міжнародний досвід з боку роботодавців; інтернаціоналізацією ринків праці для висококваліфікованих працівників; розвитком економіки, заснованої на знаннях; і бажанням учнів до вивчення іноземних мов і іноземних культур. Число студентів, що навчаються за межами своєї країни громадянства, збільшилася за останні 30 років, з 0,8 млн у всьому світі в 1975 році до 3,7 мільйона в 2010 році [4]. Найбільша кількість іноземних студентів в абсолютному вираженні з Китаю, Індії, Кореї. Країною призначення більшості іноземних студентів (в абсолютному вираженні) є Сполучені Штати Америки, 28% всіх іноземних студентів, а потім Великобританія (12%), Німеччина (11%), Франція (10%) і Австралія (9%) [5]. Збільшення транскордонної вищої освіти також означає посилення конкуренції між університетами для залучення як іноземних, так і вітчизняних студентів з-за тиску міжнародного порівняння, рейтингів і споживчого вибору.

Жорстка конкуренція між українськими вузами лише доводить необхідність використання навчальними закладами абсолютно усіх інноваційних засобів закріплення на ринку. Через це виникає увага саме до бенчмаркінгу як інноваційного інструменту підвищення конкурентоспроможності. В цілому, дослідження показують, що сучасний університет може бути конкурентоспроможним на світовому ринку в тому випадку, якщо йому надана можливість для залучення своїх талановитих дослідників, викладачів і студентів, з достатньою кількістю і якістю матеріальних та фінансових ресурсів, інфраструктурної базою і ефективною моделлю управління та з використанням сучасного передового досвіду провідних ВНЗ світу.

Список використаної літератури

1. Федько В.П., Федько Н.Г. Основы маркетинга. / Под ред. В.П. Федько. – Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 480с.
2. A practical guide Benchmarking in European Higher Education. European Centre for Strategic Management of Universities (ESMU). August 2008. — Режим доступу: <http://www.education-benchmarking.org/practicalguide.html>
3. Семенюк С. Розвиток інноваційного маркетингу на ринку освітніх послуг // Галицький економічний вісник. — 2012. — № 6(39). — С. 151—158.
4. Education at a Glance. (2011) OECD indicators. — Режим доступу: <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/48631582.pdf>
5. Horta H. (2009). Global and national prominent universities: internationalization, competitiveness and the role of the State. *Higher Education*. 58(3), 387-405.

L. Kyslova

BENCHMARKING AS AN INNOVATIVE TOOL OF INCREASING UNIVERSITY COMPETITIVENESS

One of the productive innovative tools, that enabling organizations to constantly improve efficiency, improve the quality of their work, to be ahead of your competitors is benchmarking.

Benchmarking has used as a business style, focusing on others better results. In terms of innovation processes proceeding Universities should wisely select and apply methods improve. For universities, which are world leaders, a focus on innovation in all areas has needed, that are providing them significant and unique competitive advantages. For universities who are just trying to reach the international level, benchmarking can be a very useful application, which is increasingly being used in the corporate sector, but not used in educational one.

Keywords: competitive advantage, higher education, benchmarking tools, innovations.

УДК 378.148(045)

Колосов Р.В.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ

Стаття присвячена актуальним проблемам модернізації та підвищення якості вищої юридичної освіти України у контексті її європейської інтеграції. У статті розглядаються інноваційні методи навчання, які використовуються у системі сучасного освітнього процесу. Особливу увагу приділено інноваційним методикам викладання дисциплін на юридичних факультетах.

Ключові слова: юридична освіта, модернізація образования, иновациі, методика преподавания.

Одним з головних завдань ВНЗ є створення інноваційного освітнього середовища через запровадження новітніх технологій та моделей навчання. Введення у початковий процес інноваційних технологій дозволить не тільки удосконалити навчальний процес шляхом покращення його якості та ефективності, а й підвищити конкурентоздатність університету в системі інших закладів освіти. Крім того, реформування системи підготовки правників через призму застосування нових форм та методик викладання юридичних дисциплін відповідає потребам часу та є одним з напрямів реформування юридичної освіти в Україні. При цьому реформування системи освіти має базуватися на рекомендаціях Стратегії ЄС «Європа - 2020», яка спрямована на оновлення та вдосконалення системи вищої освіти в країнах-членах ЄС, шляхом впровадження інноваційних підходів, збільшення інвестицій у галузь освіти[1].

Метою цієї роботи є охарактеризувати найбільш ефективні моделі викладання навчальних дисциплін на юридичних факультетах. Висвітлення науково-обґрунтованих методик викладання юридичних дисциплін має допомогти викладачеві більш ефективно організувати навчальний процес відповідно до державного освітнього стандарту та останніх тенденцій у сфері педагогіки, психології та юриспруденції. Як слушно зазначалось в юридичній літературі, реалізація навчальних програм підготовки правників у сучасних умовах можлива лише шляхом застосування нових інноваційних, інформаційних і телекомунікаційних технологій. [2]

Сучасна методика освітнього процесу має великий арсенал способів та прийомів навчання. Згідно ч.1 ст. 50 ЗУ «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи. В свою чергу ч.2. ст. 50 ЗУ «Про вищу освіту» встановлює, що основними видами навчальних занять у вищих навчальних закладах є: 1) лекція; 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття; 3) консультація.

Лекція напевно найдавніше та найпопулярніше спосіб викладання матеріалу. Але, на сьогодні, дуже сильно змінились умови, в яких викладається матеріал. Якщо раніше, лектор був головним, а інколи єдиним джерелом інформації, то тепер студент цю ж саму інформацію може почерпнути з інших загальнодоступних джерел. Сьогодні студент представляє людину нового покоління, озброєну мобільним телефоном, планшетом,

ноутбуком, які можуть надати йому доступ майже до будь-якої інформації чи бази даних. Тому, навчальний процес у сучасному університеті повинен здійснюватися «з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтуватися на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін у соціально-культурній сфері, системі управління та організації праці в умовах ринкової економіки» [3,с.242].

В юридичній літературі прийнято виділяти наступні методи навчання. Інтерактивні методи навчання (англ.inter – взаємний і act – робити) – способи організації активної взаємодії студентів і викладачів в освітньому процесі з метою досягнення певних дидактичних результатів. Пасивні методи навчання передбачають, що студент повинен засвоїти матеріал поданий викладачем або текстом підручника. Як правило, вони не спілкуються між собою і не виконують творчі завдання. Активні методи ж стимулюють пізнавальну активність і самостійність студентів і включають в себе творчі та проблемні завдання, самостійну роботу, питання від студентів до викладача і навпаки, що розвиває їх творче мислення [4,с. 239]. Головне завдання викладача на сучасному етапі вибудувати нові відносини зі слухачами, завдяки чому на рівних засадах мають сформуватися між ними творчі партнерські відносини.

Особливої уваги, зокрема, заслуговують інтерактивні методи навчання, які, передбачають спільне навчання студента і викладача. Процес навчання спрямований на досягнення кінцевого результату, тобто на коефіцієнт засвоєння навчального матеріалу середнім студентом. Ще у 80-ті роки ХХ сторіччя Національним тренінговим центром США (штат Меріленд) було проведено дослідження впливу на рівень засвоєння матеріалу виду методики. Результати дослідження показали, що таке навчання, як практика через дію (навчання інших) тобто негайне застосування отриманих знань, дає змогу «середньому студенту» засвоїти від 75 до 90 % знань, тоді, як під час лекції-монологу засвоюється лише 5 %. Таким чином, можна зробити висновок, що перспективним є надання переваги у навчанні інтерактивним методикам, як таким, що створюють середовище для демонстрації навичок, напрацюванню та проявам професіоналізму [5].

Високу ефективність щодо підвищення якості знань, умінь та навичок студента при викладанні юридичних дисциплін забезпечує застосування таких інноваційних методів, форм і прийомів навчальної роботи, як метод конкретних ситуацій (МКС), або кейс-метод; проблемний (проблемно- пошуковий) метод; моделювання; PRES-формула; тренінги (індивідуальні та групові); метод інтерв'ю (інтерв'ювання); метод роботи в малих групах; аудіовізуальний метод навчання; ділова (рольова) гра (студенти перебувають у ролі законодавця, експерта, юрисконсульта, нотаріуса, клієнта, судді, прокурора, адвоката, слідчого); дискусія із запрошенням фахівців; аналіз помилок, колізій, казусів; брейнстормінг («мозковий штурм»); діалог Сократа (Сократів діалог); «займи позицію»: коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; публічний виступ, тощо [6].

Головне завдання усіх методів та форм навчання зацікавити та заінтересувати студентів у підвищенні свого рівня знань. Заохочувати в цьому також можуть різноманітні конкурси та змагання, які містять змагальний аспект. Це може бути – юридичний брейн-ринг чи конкурс знавців права або змагання ораторів, парламентські чи судові дебати, тощо.

Таким чином, застосування інноваційних методик, їх поєднання з класичними сприятиме підвищенню якості освітнього процесу. Тому, викладачу треба не тільки удосконалювати навчально-методичні комплекси з окремих дисциплін, а й опанувати нові методи навчання, а університету розробити систему матеріального стимулювання педагогів, які впроваджують інноваційні методи у навчальний процес.

Список використаної літератури

1. Europe 2020. A strategy for smart sustainable and inclusive growth: [Electronic resource] // European Commission. – 2010. — Access Mode: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

2. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 років) / за ред. В. Кременя. – Тернопіль : Вид-во ТДПУ, 2004. – 147 с.

3. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посіб. / Авт. колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. -Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2004. - С 242.

4. Тверезовська Н. Т. Інтерактивні інноваційні технології у системі вищої освіти / Н. Т. Тверезовська // Вісник НТУУ«КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. – 2009. – № 3(27). – Ч.2. – С. 236–240. – Бібліогр.: 12 назв.

5. Сушицька Н. Вища юридична освіта – пріоритети і можливості. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.vmurol.com.ua/upload/Dostyp%20po%20osviti/Vibir/Vischa%20yuridichna%20osvita.pdf>

6. Інноваційні технології в розвитку наукової думки сьогодення: теоретико-практичний аналіз та науково-методичні коментарі : [колективна монографія] / [Л. Василевич, М. Василевич, М. Астаф'єва, Д. Бодненко, С. Семеняка, Р. Дереновський, О. Заболотна, О. Євсюков, М. Кляп, М. Кляп, А. Моца, І. Накашидзе, Н. Ястремська]. – Кіровоград : «Поліграфія», 2015. – 560 с.

R. Kolosov

INTERACTIVE TEACHING METHODS AS A BASIS FOR THE DEVELOPMENT OF THE UNIVERSITY

Actual problems of modernization and improvement of the quality of the higher legal education of Ukraine in the context of European integration are considered in the article. The article considers innovative teaching methods used in the system of the modern educational process. Special attention is put to the innovation methods of teaching subjects on law faculties.

Key words: legal education, modernization of education, innovation, teaching methodology, educational technology

УДК 378.4.096.009.12 (043)

Короткова Ю.М.

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ МОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У тезах аналізується проблема покращення іношомовної комунікативної компетенції фахівців-філологів як умова підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці. Дієвими шляхами поліпшення названої компетенції визначено: налагодження співпраці між викладачами як практичного курсу іноземної мови, так й інших філологічних дисциплін, систематичного, науково обґрунтованого використання ІКТ-технологій, поєднання академічної мобільності, удосконалення процедури сертифікації знань з іноземних мов.

Ключові слова: іношомовна комунікативна компетенція, фахівець-філолог, ІКТ, академічна мобільність, сертифікація знань.

Інтеграція України в європейський та світовий освітній простір, глобалізаційні процеси в світі, відкритість кордонів, посилення міжнародної співпраці на всіх освітніх рівнях, неперервний розвиток науки і техніки, інформаційно-комунікаційних технологій вимагають від сучасного фахівця-філолога постійного вдосконалення свого професійного рівня й відповідно модернізації філологічної освіти.

Підвищенню конкурентоспроможності студентів і випускників університетських мовних факультетів, окрім іншого, сприятиме покращення їхньої іноземної комунікативної компетенції.

Так, одним із шляхів поліпшення іноземної освіти є *налагодження співпраці між викладачами як практичного курсу іноземної мови, так й інших філологічних дисциплін*. Попри значні здобутки вітчизняної теорії і практики навчання іноземних мов, випускники вищих навчальних закладів досить часто демонструють низький рівень сформованості іноземної комунікативної компетенції. Це насамперед пояснюється тим, що комунікативна методика навчання іноземної мови багатьма викладачами не застосовується в повній мірі, а перевага продовжує надаватись засвоєнню граматики, читанню та перекладу іноземних текстів, заучуванню окремих лексичних одиниць. Звичайно, практичний курс іноземної мови на філологічних спеціальностях представлений такими модулями, як «Аудіювання», «Домашнє читання», «Практика усного й писемного мовлення», однак дуже рідко між ними налагоджуються міждисциплінарні зв'язки. Викладачі цих модулів не достатньо співпрацюють один з одним, що порушує один з головних принципів навчання іноземної мови – принцип взаємопов'язаного навчання видам мовленнєвої діяльності, що в свою чергу зменшує ефективність засвоєння ІМ. Недостатньою залишається й співпраця викладачів іноземної мови та викладачів інших навчальних дисциплін [1, с. 127-128].

На сьогодні вченими доведено, що ІКТ-технології здатні значно полегшити процес засвоєння мови. Звідси наступним напрямом покращення іноземної освіти студентів-філологів є *систематичне, науково обґрунтоване використання ІКТ-технологій у навчальному процесі з мови*.

Попри те, що в Україні останнім часом застосуванню ІКТ-технологій приділяється значна увага, все ж таки необхідно констатувати той факт, що, порівняно з іншими європейськими країнами, в нашій державі спостерігаються й серйозні недоліки. Для їх усунення необхідним є:

- широке застосування комп'ютерних технологій для спілкування іноземною мовою зі студентами інших вузів, у тому числі й іноземних, за допомогою e-mail, Forum, Skype, Net Meeting, проведення спільних відеоконференцій, круглих столів, виконання спільних проектів тощо;
- функціонування Віртуального навчального середовища в кожному ВНЗ;
- поступове створення он-лайнової бази даних навчального матеріалу, до якої матимуть доступ викладачі мови для пошуку необхідного матеріалу. Ця база може бути частиною певного освітнього порталу і поповнюватись самими викладачами;
- створення мультимедійних лабораторій, обов'язкова наявність та функціонування лінгафонних кабінетів (на жаль, далеко не всі вітчизняні виші мають належним чином устатковані мовні лабораторії, центри, кабінети);
- розвиток ІКТ-компетенції викладачів-філологів як під час базової, так і післядипломної освіти;
- заохочення викладачів-філологів до творчого використання ІКТ (наприклад, обов'язкове врахування володіння новітніми технологіями при підвищенні викладачів у посаді, розподілі навчального навантаження тощо).

Одним із дієвих засобів посилення мотивації до вивчення іноземної мови є *широке залучення студентів до різноманітних програмах академічної мобільності*.

Завдяки європейським програмам обміну (ERASMUS, SOCRATES, LEONARDO), а також договорам про співпрацю між університетами студенти європейських вишів отримують можливість навчання протягом деякого періоду (наприклад, один семестр) у зарубіжному ВНЗ, що дозволяє їм входити в безпосередній контакт з країною чи країнами, мова яких вивчається, з носіями мови, їхнім побутом, культурою.

Студенти вітчизняних вузів також мають можливість стажування за кордоном, однак такі стажування ще не є систематичними і донедавна питання про їхню організацію вирішувалось, як правило, кожним вузом самостійно.

Серед європейських програм обміну українські студенти могли скористатись програмою TEMPUS (The Trans-European Mobility Programme for University Students), а також державними чи приватними програмами, які організовуються та фінансуються певною зарубіжною установою.

На сьогодні Україна є країною-партнером програми ЕРАЗМУС+ і має можливість брати участь у конкурсах, відкритих для всіх країн-партнерів у рамках Міжнародного виміру програми. Проект «Національний Еразмус+ Офіс в Україні» (НЕО) у тісній співпраці з Представництвом ЄС в Україні забезпечує допомогу та підтримку Виконавчому агентству з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури (ЕАСЕА) щодо запровадження в Україні Програм ТЕМПУС, ЕРАЗМУС+ у сфері вищої освіти. НЕО досліджує розвиток вищої освіти в Україні та інших сфер освіти у разі потреби [2].

Основними видами діяльності за напрямом «Мобільність студентів у вищій освіті: Erasmus+» визначено:

- кредитну мобільність (для студентів, які навчаються на програмах бакалавра (включаючи короткий цикл), спеціаліста, магістра, аспіранта, докторанта, і бажають отримати стипендію для короткотермінового навчання, стажування, дослідження чи практики в іншій країні));

- ступеневу мобільність (зразкові спільні магістерські програми, пропонувані університетами Європи та, в деяких випадках, країн-партнерів, що приваблюють найкращих студентів з усього світу. Студент буде навчатись мінімум у двох ВНЗ з різних країн. Після успішного завершення навчання, випускник магістерської програми Еразмус+ отримує відповідний диплом магістра).

Студенти для отримання стипендій подають заявки на участь у конкурсах безпосередньо до вищих навчальних закладів (кредитна мобільність) на основі міжінституційних угод, або/чи партнерств (ступенева мобільність), так само як і представники інших країн. Привілеїв чи/або обмежень немає для жодної країни світу [3].

Як бачимо, останнім часом в Україні проводиться серйозна робота з активізації процесів академічної мобільності, однак існують і деякі проблеми. Серед них недостатня обізнаність студентів щодо програм обміну та знову ж таки недостатній рівень володіння іноземною мовою для повноцінного навчання в зарубіжному вузі.

З огляду на європейську орієнтацію України, прагнення до посилення академічної і професійної мобільності громадян, важливим є *створення державного органу з сертифікації знань з іноземних мов*, філіали якого б діяли в кожному регіоні України і надавали можливість українцям не лише скласти іспит й отримати сертифікат про володіння певною іноземною мовою, а за бажанням отримати відповідну підготовку. Звичайно, тут постане питання про визнання даних сертифікатів закордоном. Тому, на перших етапах необхідним буде укладання відповідних угод із певними зарубіжними країнами, введення до складу екзаменаційної комісії зарубіжних партнерів, а згодом тих вітчизняних викладачів, яким конкретна зарубіжна держава довірить приймати сертифікаційні іспити.

Таким чином, покращення іншомовної комунікативної компетенції студентів-філологів за рахунок налагодження співпраці між викладачами як практичного курсу іноземної мови, так й інших навчальних дисциплін, систематичного, науково обґрунтованого використання ІКТ-технологій у навчальному процесі з мови, активної участі студентів у програмах мобільності, створення державного органу з сертифікації знань з іноземних мов, безумовно, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності студентів і випускників університетських мовних факультетів.

Список використаної літератури

1. Короткова Ю. М. Реалізація принципу взаємопов'язаного навчання видам мовленнєвої діяльності в процесі підготовки майбутніх філологів, викладачів і перекладачів новогрецької мови / Ю. М. Короткова // матеріали XI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДГУ [«Актуальні проблеми науки та освіти»], (Маріуполь, 30 січня

2009) / Маріупольський державний гуманітарний університет. – Маріуполь : Маріупольський державний гуманітарний університет, 2009. – С. 127–129.

2. «НЕО – НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕРАЗМУС+ ОФІС В УКРАЇНІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://erasmusplus.org.ua/pro-nas.html>.

3. Про програму Європейського Союзу – ERASMUS+. Загальний опис програми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/pro-prohramu.html>.

Y. Korotkova

THE INCREASE OF UNIVERSITY LANGUAGE DEPARTMENTS COMPETITIVENESS UNDER CONDITIONS OF GLOBALIZATION

The problem of improving foreign language communicative competence of linguistics specialist as a condition for increasing their competitiveness in the labour market is analysed in the theses. Effective ways of improving this competence are defined: cooperation between teachers of practical course of foreign languages and others philological disciplines; systematic, scientifically grounded usage of ICT-technologies, revival of academic mobility, the improvement of certification procedure confirming the knowledge of foreign languages.

Keywords: foreign language communicative competence, linguistics specialist, ICT, academic mobility, knowledge certification.

УДК 339.9

Куриляк В.Є., Живко М.А.

КРЕАТИВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У тезах на основі аналізу основних підходів до креативної економіки, запропоновано власне її визначення. Відповідно до цього розглянуто основні умови її розвитку, зокрема вимоги до якості трудових ресурсів, наявність та відкритість творчого простору, освіти.

Ключові слова: креативна економіка, постіндустріальна цивілізація, креативна галузь, креативний клас.

Ще до недавнього часу говорилося про індустріальну цивілізацію, пізніше почали появлятися такі поняття, як глобалізація та постіндустріальна цивілізація, економіка знань, інформаційна економіка, нині ж мовиться про креативну економіку, що використовує досягнення економіки знань і ґрунтується на матеріалізації нових ідей і задумів. Креативна економіка - це економіка творчого сектора, до якого відносяться в основному процеси, що відбуваються в сфері послуг, проте результати діяльності у цій сфері можна виявити практично у всіх областях економіки. Вона спирається на високу питому вагу креативного класу, який вважається мотором інновацій і нових підходів, як у сфері науково – дослідної діяльності, так і в бізнесі, мистецтві, культурі або дизайні.

Для розвитку креативної економіки та її становлення в постіндустріальній цивілізації важливий споживач, для якого призначена кінцева продукція.[1.93] Тут існують дві основні умови: наявність широких верств забезпеченого населення і високий рівень інтелектуального розвитку споживача. Це означає, що слід прагнути до такого суспільства, яке складається з багатих і освічених людей.

Продукція креативної економіки не є предметом першої необхідності. Продукція таких креативних галузей, як, наприклад, кінофільми, театральні постановки, комп'ютерні ігри, музика, матиме попит серед споживачів, у яких є достатньо коштів на задоволення основних потреб.[2.48] Саме на ці верстви населення спрямовується і масований удар рекламної індустрії, оскільки тут йде гостра боротьба за доходи платоспроможного населення.

Наступна неодмінна умова формування креативної економіки є рівень освіти споживачів. Важливо, щоб споживач володів розвиненим культурно – естетичним смаком, а також високим рівнем загальної споживчої культури.

Вимоги креативної економіки до здібностей і компетенцій людських ресурсів відрізняються від пропонованих до них вимог з боку виробництва. Процес виробництва не вимагає від людей спеціальних творчих здібностей, оскільки мова йде про виробництво великих серій однієї і тієї ж продукції. Креативний сектор, навпаки, працює з оригінальними, часом дотепними ідеями, творчим потенціалом людини, його продукція далеко не серійна, часто мова йде про єдиний у своєму роді екземпляр.

Усе це формує інші вимоги до якості трудових ресурсів. Від працівників креативного сектору потрібна здатність до творчого мислення, генерація нових ідей, оригінальних рішень, освоєння нових технологій. Тому однією з основних вимог є високий рівень професійної підготовки. Йдеться насамперед про розвиток індивідуальних творчих здібностей людини. [3] Адаже системи навчання, змушують просто зубрити матеріал, втрачають сенс.

Наступним важливим фактором, що сприяє підвищенню частки креативного сектору, є наявність творчого простору, його відкритість, що дозволяє творчим особистостям генерувати нові ідеї.

У зв'язку з прискореним темпом розвитку креативних галузей і концентрацією творчого сектору та креативного класу в креативних містах, збільшенням розриву в доходах креативних фахівців і представників інших галузей, нерівність між розвиненими економіками і рештою світу буде неухильно зростати. Центри творчості в усьому світі будуть розвиватися на шкоду бідним державам і регіонам.

Велика частина найбідніших регіонів не відповідають умовам, необхідним для розвитку креативної економіки. Креативні галузі, на відміну від звичайних галузей промисловості, мають тенденцію зосереджуватися у великих агломераціях.[4] Поки внесок креативного сектору в економіку буде невинно зростати, збільшуватимуться й доходи, насамперед в головних світових центрах творчої активності.

Економічно відсталим державам потрібно спрямувати свої зусилля на пошук нових інструментів розвитку економічної та регіональної політики, а також на пошуки коштів для розвитку креативної економіки і в найбідніших регіонах. Їм належить створити умови для розвитку креативної економіки в інших місцях і надалі підготувати ґрунт таким чином, щоб частину доходів, отриманих у місцях зосередження креативного виробництва, використовувати на місці.

Необхідні подальші, більш глибокі дослідження для пошуку відповідей і рішень, які могли б допомогти розвитку окремих економік для зменшення різниці між рівнем життя в найбільш економічно розвинених і відсталіх регіонах земної кулі в майбутньому.

Список використаної літератури

1. Флорида Р. Креативный класс: люди которые меняют будущее / Р. Флорида. – Издательский дом «Классика XXI». – М. – 2007. – с.432.
2. 11. Хокинс Дж. Креативная экономика. Как превратить идеи в деньги / Дж. Хокинс. – М.: Издательский дом «Классика XXI». – 2011. – 205 с.
3. Creative Industries and Economic Evolution [Electronic recourse]. – Mode of access: <http://www.culture-21.com/2017/01/17/creative-industries-and-economic-evolution/>
4. Galloway S. A critique of definitions of the cultural and creative industries in public policy [Electronic recourse] / S. Galloway, S. Dunlop . – Mode of access: <http://www.kultuurikoda.eu/sites/default/files/cmtls>

V. Kurylyak, M. Zhyvko

CREATIVISATION OF ECONOMIC DEVELOPMENT ON THE GLOBAL ECONOMY

In theses based on analysis of the main approaches to the creative economy and proposed their own definition. According to the basic conditions for its development, including requirements for the quality of human resources, availability of space and openness to creative education.

Keywords: creative economy, postindustrial civilization, creative industry, creative class.

УДК 378.018(477)(043)

Макогон Ю.В.

ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ И ВНЕДРЕНИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

В работе рассмотрены функции информационного обеспечения учебного процесса в вузе, выполняемые с помощью интеллектуальной мультисервисной локальной вычислительной сети. Выявлены проблемы организационного, методического и технического характера, которые необходимо решить при организации и внедрении дистанционного обучения. Определены задачи, реализация которых станет возможной при решении выявленных проблем внедрения дистанционного образования в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: дистанционное образование, учебный процесс, информационные технологии, организационные, методические и технические проблемы дистанционного обучения.

Дистанционная форма обучения сегодня активно набирает обороты. По данным Министерства образования и науки Украины, сегодня в мире насчитывается более шести миллионов студентов, которые учатся дистанционно, а еще восемь лет назад их было вдвое меньше. Учебу в рамках получения дистанционного образования можно начать как сразу после школы (для получения степени бакалавра), так и уже имея образование – для получения степени магистра или ради второго диплома. Как правило, сумма, с которой необходимо расставаться ежегодно, в два, а в некоторых случаях даже в четыре раза дешевле стационара и на 10-30% меньше платы за обучение на заочном отделении [1,2].

На экономических факультетах ряда вузов спроектирована и активно используется интеллектуальная мультисервисная локальная вычислительная сеть, которая позволяет реализовать следующие функции информационного обеспечения учебного процесса:

1) обеспечение хранения и обработки информации и данных с функцией неоднократного копирования и резервирования на высокопроизводительных серверах;

2) внедрение беспроводных технологий (Wi-Fi) для обеспечения обмена и передачи данных между ноутбуками пользователей и стационарно установленными периферийными устройствами (принтерами, сканерами, проекторами);

3) присоединение домашних компьютеров преподавателей и студентов вуза через выделенные каналы или по VPN-сетям для обеспечения доступа в защищенном режиме к платным электронным ресурсам, а также для интерактивного участия в дистанционных формах обучения;

4) качественное улучшение содержания сайтов факультетов в направлении расширения информации о факультете и его подразделениях путем открытия личных форумов декана и его заместителей, личной страницы и адреса электронной почты всех преподавателей и сотрудников, оперативного информирования о событиях и достижениях отдельных коллективов и сотрудников и других мер;

5) создание Центра методологии дистанционного обучения;

6) увеличение ресурсов и персонала для модернизации и поддержания на более высоком уровне сайта факультета и расширение ресурсной базы для более широкого использования дистанционных технологий обучения, включая обучение по электронным учебникам, подготовленным сотрудниками факультета;

7) создание и устойчивое поддержание электронных версий научных изданий (сборников, материалов конференций);

8) обеспечение рекламы на сайте факультета всех изданий сотрудников факультета;

9) разработка новой формы учебного и рабочего плана.

Несмотря на вышеперечисленные преимущества и возможности, их потенциал в недостаточной мере используется и изучается. В частности, это касается проблем развития дистанционного обучения.

На основе опыта развития дистанционного обучения на экономических факультетах ряда вузов, рассмотрим основные проблемы, возникающие при организации данной формы обучения. К качественным изменениям следует добавить также проводимое в настоящее время изменение в организации учебного процесса (технологии обучения), заключающееся в переносе центра тяжести обучения на самостоятельную работу и в активном использовании информационных технологий. Поэтому, при организации и внедрении дистанционного обучения необходимо решить ряд специфических проблем организационного, методического, технического характера.

К организационным проблемам дистанционного обучения можно отнести:

- разработку структуры центра дистанционного образования и создание структурных подразделений, таких как факультет, учебно-методическое подразделение, кафедра, служба консультирования;

- создание нормативно-законодательной базы вуза для различных форм обучения в соответствии с государственными стандартами образования (порядок зачисления, обучения, завершения обучения: согласно стандарту, обучаемый должен быть зачислен на одну из форм обучения, а сдача квалификационного экзамена и защита дипломного проекта предусмотрена в присутствии комиссии). В настоящее время в Украине существует законодательная база, основой которой является приказ № 499 от 25.04.2013 г. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [3];

- разработку нормативов лицензирования, аккредитационных показателей и процедуры оценки качества подготовки выпускников, лицензирование деятельности вуза вне места его расположения, нормирование оплаты труда преподавателей.

К методическим проблемам дистанционного обучения можно отнести:

- создание адаптированного к гипертекстовой диалоговой среде учебного плана, являющегося основой процесса дистанционного обучения (графики изучения материалов дисциплин, выполнения контрольных заданий, получения консультаций с использованием информационных технологий);

- разработку учебно-методических комплексов по изучаемым дисциплинам (электронные учебники, учебные пособия, тренинговые учебные программы, компьютерно-лабораторные практикумы, контрольно-тестирующие комплексы, учебные аудио-видео материалы и другие справочные материалы, предназначенные для передачи по Интернету);

- адаптацию материалов для передачи по Интернету (ограничения на объём), подготовка кейс-технологий;

- формирование паспорта знаний обучаемого, т.е. его модели знаний;

- разработку методов контроля знаний (многие методисты считают эту проблему наиболее важной, т.к. при дистанционного обучения отсутствует непосредственный визуальный контакт с обучаемым).

В настоящее время в системах дистанционного обучения применяются следующие методы контроля: выборочный ответ из числа предъявленных; выборочный ответ из текста занятия; структурно определенный ответ в терминах дисциплины; синтезированный ответ, представленный комбинацией предъявленных фрагментов информации; синтезированный

ответ в рамках предъявленной формы; свободно сформулированный ответ. Последний вид соответствует неавтоматизированной форме контроля с участием преподавателя.

Текущий контроль, промежуточная и итоговая аттестация обучающихся осуществляются вузом или традиционными методами, или с использованием электронных средств (электронное тестирование и пр.), обеспечивающих идентификацию личности.

К техническим проблемам дистанционного обучения можно отнести:

- создание баз данных учебного и справочного материала, их администрирование и актуализация;
- создание телекоммуникации среды вуза;
- интеграцию системы дистанционного обучения с другими информационными системами, обмен информацией между вузами (разработку систем дистанционного обучения на основе единых стандартов);
- автоматизацию управления системой дистанционного образования и интеграцию ее с другими автоматизированными системами;
- интеллектуализацию обучающих систем (предложенная программа обучения должна соответствовать начальному уровню знаний, темпам изучения, индивидуальным характеристикам обучаемого);
- безопасность (защиту информации, архивирование, аутентификацию пользователей, организацию иерархии доступа по группам пользователей).

Решение этих проблем даст возможность реализовать следующие задачи:

1. Переход преподавателей всех кафедр на ведение занятий с использованием средств коммуникации и визуализации.
2. Полный переход в изучении иностранных языков на технологии обучения с использованием аудио- и видеоматериалов, программ спутникового телевидения, ПК, DVD и Интернета.
3. Освоение навыков работы через Интернет в интерактивном режиме, чтения лекций в режиме телеконференций.
4. Завершение начатой работы над подготовкой электронных учебников, подготовка новых учебников. Подготовка на всех кафедрах преподавателей, способных вести обучение соответствующих дисциплинам по этим учебникам.

Список использованной литературы

1. Дистанційна освіта // Вища освіта: Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/dystantsijna-osvita/pro>
2. Дистанційна освіта // Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/nacziionalna-ramka-kvalifikacij/distancijna-osvita-v-ukrayini.html>.
3. Положення про дистанційне навчання, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466, із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки [№ 660 від 01.06.2013](#) та [№ 761 від 14.07.2015](#).

Yu. Makogon

PROBLEMS OF DISTANCE EDUCATION ORGANIZATION AND INTRODUCTION IN THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

The functions of information support of the educational process in the higher educational institution, performed with the help of an intelligent multiservice local computer network are considered in this paper. Problems of organizational, methodical and technical nature that need to be solved when organizing and implementing distance learning are revealed. The tasks which implementation will become possible when solving the identified problems of introducing distance education in higher education institutions are determined.

Keywords: distance education, educational process, information technologies, organizational, methodical and technical problems of distance learning.

Макогон Ю.В.

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

В роботі розглянуто функції інформаційного забезпечення навчального процесу у ВНЗ, що виконуються за допомогою інтелектуальної мультисервісної локальної обчислювальної мережі. Виявлено проблеми організаційного, методичного та технічного характеру, які необхідно вирішити при організації та впровадженні дистанційного навчання. Визначено завдання, реалізація яких стане можливою при вирішенні виявлених проблем впровадження дистанційної освіти у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: дистанційна освіта, навчальний процес, інформаційні технології, організаційні, методичні та технічні проблеми дистанційного навчання.

УДК 378.1.014.24(043)

T. Marena

TRANSNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION AS A FACTOR OF IMPROVING COMPETITIVENESS OF MODERN UNIVERSITY

The paper considers the approaches to the interpretation of the concepts of higher education internationalization and transnationalization. The nature of transnational institutional mobility of the education services providers as a structural component of transnational higher education is characterized. Forms of internationalization the organizational structure of the higher education institution in the process of educational activities transnationalization are examined. Possibilities of formation of additional competitive advantages of higher education institution through obtaining the features of transnational university are defined.

Keywords: transnational higher education, competitiveness, institutional mobility of the educational services provider, educational transnational corporations.

The terms of tough competition in which universities operate all over the world require, on the one hand, the expansion of educational services markets through the internationalization of educational activities, and on the other hand, the ways of enhancing the level of educational institutions competitiveness. It is noteworthy that these tasks are closely connected. Only competitive university can hold on foreign educational services markets, successfully competing with local institutions of higher education. At the same time, universities' active participation in the process of internationalization often provides good opportunities for them to obtain new competitive advantages.

In scientific publications devoted to the issues of educational activities internationalization, the terms "international higher education" and "transnational higher education" are often considered to be synonymous [1]. Transnational higher education is also identified as education received by the student at a foreign university, staying in his country, when educational programs penetrate the countries' borders and become transnational [2]. In addition, transnational education is considered to be a direct result of internationalization processes closely associated with the use of new information technologies in education [1].

In our point of view, the concepts of internationalization and transnationalization of educational activities must be clearly differentiated. L. Shevchenko defines the following stages of the national higher educational institutions entry on the international markets of educational services: 1) liberalization; 2) traditional internationalization; 3) transnationalization; 4) globalization, i.e. the scientist treats transnationalization as one of the stages of the university

internationalization [3]. N. Avshenyuk considers the universities' transnationalization as a form of higher education internationalization (other forms are students mobility, teaching staff mobility, training programs standardization), which anticipates a foreign provider functioning in the country to provide educational services [4]. According to this approach, two-component structure of transnational higher education includes: 1) individual mobility of students, teachers and scholars; 2) institutional mobility of programs and providers of educational services [5].

Transnational institutional mobility of providers is defined as "physical movement of education provider (institution, network, business) across national borders for the purpose of providing educational services (educational programs, training courses) for students or other clients" [6]. It is institutional mobility of educational services providers that is closest to the traditional approach to determining the processes of transnationalization, as it involves acquiring by higher education institutions characteristic features inherent to transnational corporations, namely: the investment in the creation of university structural units in host countries is carried out; university distributes its educational activities among students of other countries; higher education institution seeks to expand its influence on the educational process in the host countries. The biggest and most successful transnational providers of educational services originate from the United Kingdom, the USA, Australia, France and Germany.

Traditionally, the process of transnationalization develops through the internationalization of the organizational structure of the higher education institution in various forms. N. Avshenyuk identifies the following typical forms of transnational institutional mobility of providers:

- 1) establishing foreign branch or campus by higher education institution (educational programs are implemented in the university campus or branch that is owned by foreign provider of the programs);

- 2) opening an independent institution (foreign provider creates a separate higher education institution in the host country for implementing training programs and courses and assigning qualification; as a rule there is no institution of the kind in the provider's home country);

- 3) using mechanisms of mergers and acquisitions (foreign provider buys local higher education institution in the host country partially or completely);

- 4) opening corporate (affiliated) branch (establishing joint networks or departments based on an innovative partnership of different types of providers – public and private, traditional and new, local and foreign; educational programs are spread both through distance education and on full-time basis in a foreign country or in the provider's home country);

- 5) establishing the training center (foreign provider creates training center in the host country to provide support to students that study its programs; the center can be independent or can cooperate with the local provider in the host country);

- 6) creating a virtual university (provider distributes courses and programs for students in different countries through distance education on the basis of Internet technology) [7, p. 221].

In addition to higher education institution, the system of modern educational TNCs includes non-governmental organizations with a private funding and strong government support, such as the British Council (UK), DAAD (Germany), CIMO (Finland), EduFrance (France), NAFSA (the USA). Representing national interests of their countries in the global market of educational services, they try to establish their offices worldwide. Most of these corporations operate in a specific sphere of education, but in case of growing demand for other educational products, they get reoriented to new educational services. They act as wholesale intermediaries in the global market of educational services and wholesale purchasers of educational institutions' products [8].

Gradual obtaining by higher education institution the features of transnational university facilitates the increase in its competitiveness through: the access to foreign innovative educational technologies and research projects of host country; strengthening educational capacity and expansion of funding sources due to the increase in the number of students; possibility to support the demand for their services in case of internal fluctuations in demand for higher education services; opportunities to be involved in the government programs supporting the development of education in the host country; permanent enhance of the teaching staff qualification, etc. [5, 9].

Thus, transnationalization of higher education in the considered context matches the traditional perception of the concept of transnationalization to the greatest extent. According to this approach it is not the student that moves across national boundaries, but teaching staff and curriculum. An important component of transnational higher education in this case is the physical presence of a foreign university in the host country through opening various departments and branches. This physical presence of higher education institutions in other countries, on the one hand, requires a significant investment in the establishment of organizational structure elements abroad, and on the other hand, can promote additional competitive advantages of the university.

List of references

1. Лукичев Г. Трансграничное образование / Г. Лукичев // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 4. – С. 28-34. [Электронный ресурс]. – Режим доступа к статье: <http://www.russianenic.ru/publications/6.html>.
2. Авшенюк Н.М. Сучасні міжнародні підходи до розуміння феномену транснаціональної вищої освіти / Н.М. Авшенюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/vkmu/2009_13/Avshenuk.htm.
3. Шевченко Л.С. Транснаціоналізація вищої освіти: сутність, етапи, наслідки / Л.С. Шевченко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=31470>.
4. Авшенюк Н.М. Розвиток транснаціональної вищої освіти в контексті глобалізації ринків освітніх послуг / Н.М. Авшенюк // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2011. - №4. – С. 69-77.
5. Авшенюк Н.М. Прогностичні сценарії розвитку транснаціональної вищої освіти у XXI столітті / Н. М. Авшенюк // Інноваційність у науці і освіті. – 2013. – С. 343-352.
6. Knight J. Higher Education Crossing Borders: a Guide to the Implication of the GATS for Cross-border Education / J. Knight. – Paris: UNESCO; Commonwealth of Learning, 2006. – 76 p.
7. Авшенюк Н.М. Типологія форм транснаціональної вищої освіти у розвинених англomовних країнах / Н. М. Авшенюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. - № 22(4). – С. 217-224. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22%284%29_33.
8. Матюх С. Інтернаціоналізація та транснаціоналізація діяльності вищих навчальних закладів на світовому ринку освітніх послуг / С. Матюх // Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. – 2014. – Вип. 36, Ч.І. – Т.1. – С. 99-105.
9. Шевченко Л.С. Університетська освіта: вектор модернізації / Л.С. Шевченко // Модернізація як фактор розвитку: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 01 квіт. 2013 р. – Х.: Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2013. – С. 119-123.

Марена Т.В.

ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У роботі розглянуто підходи до трактування понять інтернаціоналізації та транснаціоналізації вищої освіти. Охарактеризовано сутність транснаціональної інституційної мобільності провайдерів освітніх послуг як структурного компоненту транснаціональної вищої освіти. Розглянуто форми інтернаціоналізації організаційної структури закладу вищої освіти у процесі транснаціоналізації освітньої діяльності. Визначено можливості формування додаткових конкурентних переваг закладу вищої освіти при набутті ним ознак транснаціонального університету.

Ключові слова: транснаціональна вища освіта, конкурентоспроможність, інституційна мобільність провайдера освітніх послуг, освітні транснаціональні корпорації.

Марена Т.В.

ТРАНСНАЦИОНАЛІЗАЦІЯ ВИСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СОВРЕМЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

В работе рассмотрены подходы к трактовке понятий интернационализации и транснационализации высшего образования. Охарактеризованы сущность транснациональной институциональной мобильности провайдеров образовательных услуг как структурного компонента транснационального высшего образования. Рассмотрены формы интернационализации организационной структуры учреждения высшего образования в процессе транснационализации образовательной деятельности. Определены возможности формирования дополнительных конкурентных преимуществ учреждения высшего образования при приобретении им признаков транснационального университета.

Ключевые слова: транснациональное высшее образование, конкурентоспособность, институциональная мобильность провайдера образовательных услуг, образовательные транснациональные корпорации.

УДК 378.4.009.14(043)

Мацука В.М.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВНЗ

У тезах розглянуто основні критерії розвитку сучасної вищої освіти. Визначено функції ВНЗ як соціально відповідального інституту. Показано роль соціальної відповідальності в формуванні конкурентних переваг ВНЗ.

Ключові слова: вища освіта, ВНЗ, соціальна відповідальність, конкурентоспроможність, конкурентні переваги.

Проблеми соціальної відповідальності (СО) у сфері вищої освіти набувають нині особливої актуальності. Система освіти є сферою і джерелом економічного та людського розвитку, формування інтелектуального національного багатства, провідним соціальним інститутом суспільства. Підготовка освічених, моральних, мобільних, конструктивних і практичних людей, які мають глибоке почуття відповідальності за долю країни, її соціально-економічне процвітання є передумовою розвитку громадянського суспільства в Україні.

На сьогоднішній день практично повністю відсутні глибокі наукові дослідження соціальної відповідальності в такій складній по структурі організації, як ВНЗ. Хоча в міжнародній і вітчизняній практиці є чимало прикладів впливу діяльності по реалізації СВ на зростання репутації компанії, лояльності з боку клієнтів, партнерів, держсектора, що в результаті підвищує конкурентоспроможність.

Необхідно вказати, що в силу специфіки концепції СВ кожен ВНЗ так чи інакше реалізує свою соціальну відповідальність. Тому для подальших наукових досліджень СВ вищих навчальних закладів необхідно виявити сутність СВ ВНЗ, визначити рівень розвитку цього явища в освітньому середовищі і вплив на конкурентоспроможність ВНЗ.

Розглянемо основні критерії розвитку сучасної вищої освіти в Україні:

–рівність освітніх можливостей (правова) та реальна для представників меншин, людей з обмеженими фізичними можливостями, малозабезпечених верств населення;

–доступність – економічна, інтелектуальна та соціальна [1]. Споживачі ж освітніх послуг ознакою доступності вищої освіти вважають її безплатність або можливість заплатити за навчання;

–охоплення – здатність системи вищої освіти випускати велику кількість фахівців, у тому числі надавати можливість здобувати освіту протягом усього життя, принаймні до 39-

40 років (мати вікове охоплення);

–якість – спроможність системи вищої освіти готувати фахівців, чиї знання, уміння та навички відповідають установленим у суспільстві нормам і стандартам, а також критеріям досягнення мети навчання;

–ефективність – відповідність підготовки фахівців у вищій школі потребам ринку праці;

–гнучкість – здатність системи вищої освіти до реформ і змін;

–привабливість для іноземних студентів.

Розв'язання окреслених завдань можливе за умов формування системи соціальної відповідальності – усвідомлення своєї суспільної ролі, задоволення взаємних зобов'язань і вимог основними інститутами освітньої сфери (державою, вищими навчальними закладами, домогосподарствами, роботодавцями, студентами та викладачами вишів) щодо результатів спільної діяльності з виробництва-споживання освітніх послуг, формування всебічно розвинених, високоморальних громадян, соціально-економічного розвитку країни та її регіонів [2, с.386].

Розглянемо систему відносин соціальної відповідальності ВНЗ. Для розуміння ролі ВНЗ як соціально відповідального інституту необхідно розглянути функції, які він виконує в силу займаного в суспільстві положення:

–відтворення суспільного інтелекту – надання суспільству освітніх послуг, спрямованих безпосередньо на обслуговування людини і вільний її розвиток;

–підготовку висококваліфікованих кадрів – еліти суспільства як одного з вирішальних факторів розвитку системи освіти в цілому, а також забезпечення науково-технічного і соціально-економічного прогресу країни;

–формування ринку праці – утворювані в ВНЗ нові знання мають прямий вплив на ринок праці, змушуючи переоцінювати значення тих чи інших професійних навичок, змінюючи кількісні і якісні вимоги до трудових ресурсів;

–розвиток культури і норм поведінки (кодекс поведінки, логотип і фірмовий стиль, колективний договір, положення з оплати праці, винагород і премій), наявність і дотримання яких багато в чому визначає психологічний клімат у ВНЗ і його ринкову капіталізацію;

–стабілізацію соціальних відносин – ВНЗ виступає активним учасником соціальних взаємодій із зацікавленими сторонами і безліччю представників соціального середовища регіону присутності. Це здійснюється за допомогою створення експертно-консультаційних рад та асоціацій (наприклад, рада ректорів ВНЗ регіону), підготовки аналітичної інформації для законодавців, розробки пропозицій про зміну або прийнятті законів, реалізації соціальних програм (особливо на добровільній основі), інформування громадськості про свої успіхи і проблеми (соціальна звітність).

Таким чином, ВНЗ як соціально відповідальному інституту притаманні як спільні з іншими соціальними інститутами, так і особливі, властиві тільки йому ролі в суспільному розвитку – в самій природі його існування закладений соціальний характер, що виявляється в підвищенні рівня освіти населення і розвитку особистості.

Успішний розвиток будь-якої організації в довгостроковій перспективі можливо тільки, якщо вона сформує свої конкурентні переваги і конкурентоспроможність.

Конкурентні переваги – фактори, що визначають перевагу над конкурентами, вимірювані економічними показниками.

Види конкурентних переваг ВНЗ:

–НДДКР, ноу-хау, унікальні технології, здатність створювати конкурентоспроможні освітні послуги;

–інноваційність;

–наявність висококваліфікованого професорсько-викладацького складу;

–добре відпрацьований, ефективний навчальний процес;

–сильний бренд;

- зв'язок з потенційними споживачами освітніх послуг
- можливості лобіювання інтересів (зв'язку з держструктурами);
- здатність забезпечення фінансування (зв'язок з фінансовими інститутами та інвесторами).

Джерела конкурентних переваг організації – явища і процеси внутрішнього середовища організації та її зовнішнього оточення, які викликають зміну рівня конкурентоспроможності організації. Серед ключових факторів забезпечення конкурентних переваг ВНЗ зараз найбільш часто виділяють інновації, продуктивність, людські ресурси і СВ.

Більшість дослідників сходиться в основних положеннях трактування ролі СВ, припускаючи наявність прямої залежності між реалізацією концепції СВ і довгостроковим успішним розвитком організації. Подібні думки базуються на переконаності в тому, що прихильність концепції СВ, в кінцевому рахунку, знижує сукупні ризики функціонування компанії за рахунок формування сприятливого ділового середовища і забезпечує зростання конкурентоспроможності [3, с.207]

Переваги, фактором формування яких є СВ: наступні:

- залучення і утримання професійних кадрів;
- залучення нових споживачів і підвищення їх лояльності;
- стратегічне співробітництво з діловими партнерами;
- зниження витрат;
- створення стійких відносин з органами влади;
- створення стійких відносин з місцевою громадою;
- зниження ризиків;
- зміцнення репутації організації;
- формування позитивної думки інвесторів.

Ці конкурентні переваги здатні забезпечити сталий розвиток ВНЗ. Сталий розвиток – це не тільки звітність, але і нова управлінська філософія, коли будь-яке управлінське рішення приймається з урахуванням і економічного, і екологічного, і соціального ефекту [4].

Отже, роль ВНЗ є провідною не тільки у виробництві освітніх благ, а й у передаванні студентам визнаних у суспільстві цінностей, інтеграції студентської молоді в суспільство.

ВНЗ є соціально відповідальними за ефективне використання суспільних (державних) ресурсів для підвищення ефективності роботи вишів, забезпечення єдності навчання і виховання, залучення студентів і викладачів у різні соціальні практики (їх суспільну відповідальність); власних ресурсів – для розвитку і консолідації суспільства, проведення демократичних реформ; взаємодії з окремими громадянами, органами влади, бізнес-структурами, різними організаціями і установами – для функціонування вишу як соціального інституту відкритого типу, центру соціальної політики в регіоні його присутності.

Таким чином, соціальна відповідальність для ВНЗ повинна перейти в область невід'ємної частини його стратегії і довготривалої політики. Дослідження показало зв'язок між соціальною відповідальністю і конкурентоспроможністю ВНЗ. Соціально відповідальна поведінка ВНЗ є необхідною для досягнення довгострокового успіху самого ВНЗ в тій же мірі, що і для суспільства в цілому.

Список використаної літератури

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Колот А.М. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія/ А.М. Колот, О.А. Грішнова. – К.: КНЕУ, 2012. – 501 с.
3. Бакша Н.В. Корпоративная социальная ответственность: учебное пособие/ Н.В. Бакша, А.А. Данилюк. Тюмень: Издательство Тюменского государственного университета, 2012. – 292 с.
4. Офіційний сайт Центру розвитку корпоративної соціальної відповідальності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://csr-ukraine.org>

V. Matsuka

SOCIAL RESPONSIBILITY AS A FORMING FACTOR FOR COMPETITIVE ADVANTAGES OF THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

The thesis deals with the basic criteria of modern higher education development. The functions of the Higher Educational Establishment as a socially responsible institution are being defined. The role of the social responsibility in the formation of competitive advantages of the Higher Educational Establishment is highlighted.

Keywords: higher education, Higher Educational Establishment, social responsibility, competitiveness, competitive advantages.

УДК 342.72

Ніколенко Л.М.

РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У тезах розглядається розвиток юридичної освіти в сучасних умовах. Підкреслено, реформи, що здійснюються в сфері юридичної освіти спрямовані на відповідність національного законодавства міжнародним нормативним актам та стандартам. Обґрунтовано необхідність прийняття єдиних стандартів юридичної освіти та затвердження проекту вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії.

Ключові слова: юридична освіта, освіта, правники, стандарти правничої освіти, підготовка правників.

Розвиток вищої юридичної освіти в Україні здійснюється в умовах прагнення України стати повноправним членом європейського співтовариства, входження України до міжнародного освітнього простору, адаптації національних законодавчих норм в галузі освіти до міжнародних стандартів. Реформи, які здійснюються в системі юстиції, прокуратури та адвокатури, судовій та правоохоронній системі, а також зміни, які впроваджуються за всіма галузями економіки висувають нові вимоги до підготовки правників. Побудувати правову та демократичну державу не можливо без належного та якісного рівня підготовки правників. Саме від них залежить наскільки якісно будуть здійснюватися реформи в Україні. Негативне впливає на якість юридичної освіти те, що підготовку фахівців-правників здійснюють не профільні або не класичні вищі навчальні заклади різних форм власності; відсутні галузеві стандарти підготовки бакалаврів права та магістрів права; існують проблеми навчального та навчально-методичного забезпечення (неефективність організації практик та змісту їхнього професійного наповнення, застарілі форми державної підсумкової атестації); вимоги нормативних актів не відповідають рівню підготовки фахівців-правників тощо.

Освіта є передумовою набуття та реалізації багатьох конституційних прав та умовою розвитку не тільки громадян, а також держави в цілому. Загальна сутність права на освіту полягає в гарантуванні можливості громадян одержати середню загальну, середню професійну та вищу освіту в державних, комунальних та приватних навчальних закладах.

У статті 53 Конституції України зазначено, що держава забезпечує доступність і безкоштовність дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти різних форм навчання. Гарантіями права на освіту є, зокрема, обов'язковість загальної середньої освіти: надання державних стипендій та пільг учням і студентам; право громадян безкоштовно здобувати вищу освіту в державних та комунальних навчальних закладах на конкурсній основі. Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою, зокрема у відповідних школах або класах, чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Закон України «Про вищу освіту» містить норму про автономію вищих навчальних закладів, відповідно до якої університети складають освітні програми та відіграють головну роль у формуванні змісту освіти [1]. В умовах реформування правничої галузі підготовки важливо скористатися всіма можливостями вказаного Закону з метою інтернаціоналізації підготовки, що сприятиме конкурентоспроможності національних вищих навчальних закладів в умовах розвитку економіки та нових інноваційних технологій.

Юридична освіта повинна бути спрямована не тільки на формування системи навчання, формування професійних компетентностей, а також на створення нового рівня правової культури та правосвідомості особи, її ціннісних орієнтирів та активної позиції як члена громадянського суспільства, а також сприяє всебічному розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвитку її розумових та фізичних здібностей, талантів, формуванню громадян, здатних до свідомого суспільного вибору [2].

Міністерство освіти і науки України сформувало науково-методичну комісію з правознавства Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки, її завданням є розробка єдиних стандартів юридичної освіти. До цього часу розробка проекту стандартів не завершена та знаходиться на стадії обговорення. Також Міністерством освіти і науки України спільно з Міністерством юстиції України, із залученням провідних вітчизняних науковців та експертів в галузі правової освіти, за активної допомоги проектів ОБСЄ та USAID розроблено проект Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії (далі-Концепція) [3].

Концепція визначає нові напрями підготовки, що в першу чергу спрямовані на підготовку фахівців, які відповідатимуть сучасним вимогам.

Реформування юридичної освіти в Україні передбачатиме зміни системи суспільних відносин в правничій сфері, а саме відмову від системи двохрівневої підготовки спеціалістів й запровадження уніфікованої (наскрізної) магістерської програми за спеціальністю «Право», відмову від заочної (дистанційної) форми навчання, обмеження набору на навчання.

Проект Концепції передбачає введення єдиного кваліфікаційного іспиту для всіх правників, описує компетентності, якими повинна володіти людина з юридичною освітою, та містить вказівки щодо нових методик викладання. Також основним положенням проекту Концепції є те, що підготовку правника в Україні мають здійснювати правничі школи, які належать до сфери компетенції Міністерства освіти і науки України (класичні університети, профільні університети), та приватні вищі навчальні заклади, що отримали ліцензію Міністерства освіти і науки України. Це відповідає міжнародним стандартам, коли спеціалізованих фахівців в сфері правоохоронній діяльності готують профільні навчальні заклади. Більшість положень проекту Концепції є позитивними та спрямовані на розвиток правничої освіти, але деякі положення вимагають уточнення або доопрацювання. Так, у 2017 році запроваджено вступ на освітній ступень магістр «права» за допомогою складання зовнішнього незалежного тестування. Але на сей час не визначений механізм проведення такого тестування, що негативно може вплинути на результати вступу. На сей час проект Концепції знаходиться на обговоренні всіх зацікавлених осіб та фахівців та протягом найближчого часу буде прийнята.

На підставі вищезазначеного можливо визначити, що від стану та розвитку юридичної освіти і науки України залежить ефективність та якість реалізації правової реформи, процес адаптації та гармонізації українського законодавства із міжнародним законодавством, створення сучасного суспільства з ефективною правовою системою, високим рівнем правової культури, що буде сприятиме становленню України як правової, демократичної та соціальної держави, в якій діє принцип верховенства права.

Список використаної літератури

1. Про вищу освіту: Закон України прийнятий Верховною Радою України від 01.07.2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38. – Ст. 2004.

2. Національна програма правової освіти населення : затверджена Указом Президента України від 18 жовтня 2001 року № 992/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 43. – Ст. 1921.

3. Проект Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uba.ua/documents/2016%20-%2009%20-%2014%20-%20Education%20Concept.pdf>

L. Nikolenko

DEVELOPMENT OF LEGAL EDUCATION IN MODERN CONDITIONS

The article examines the development of legal education in the modern world. Emphasized the reforms undertaken in the field of legal education aimed at the compliance of national legislation with international regulations and standards. The necessity of adopting uniform standards of legal education and legal improvement project approval (legal) education to professional training lawyer with European standards of higher education and the legal profession.

Keywords: legal education, education, lawyer, legal standards of education, training lawyers.

УДК 336.58:378(477)(043)

Ніколенко Т.І.

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У тезах проаналізовано структуру та динаміку видатків та обсягів інвестування сфери вищої освіти України; розглядаються основні напрямки підвищенні інвестиційної привабливості сфери вищої освіти; охарактеризовані рейтингові позиції України за вищою освітою та професійною підготовкою в Глобальному індексі конкурентоспроможності.

Ключові слова: університет, освіта, інвестиції, конкурентоспроможність, ВВП, видатки, державний бюджет.

Сучасні тенденції глобалізації, зумовлюють не тільки інтенсифікацію розвитку міжнародних економічних відносин і підвищення конкурентоспроможності економічних систем через їх перехід на інноваційний шлях розвитку але і формування єдиного освітнього простору. Основою інтернаціоналізації освітньої та наукової діяльності сьогодні є технологічні зрушення у сфері освіти і науки, міграція студентів з метою отримання освіти в університетах інших країнах, диверсифікація механізмів фінансування досліджень, які здійснюються вищими навчальними закладами та загострення конкурентної боротьби між ними.

Що стосується України, то слід зазначити, що сьогодні проблема інвестиційного забезпечення розвитку системи вищої освіти є достатньо актуальною, так як вища освіта в країні розвивається доволі високими темпами, але переважно на екстенсивній основі. Одними з основних економічних факторів, які заважають переходу сфери вищої освіти України до моделі інноваційного розвитку є: недостатність фінансування, загальна економічна криза, негативні демографічні тенденції, відсутність достатньої кількості конкурентоспроможних освітніх продуктів, недостатня взаємодія навчальних закладів з роботодавцями, іноземними партнерами та міжнародними організаціями тощо. [2]

Інвестування вищої освіти слід завжди розглядати з точки зору того, яку долю ВВП держава спрямовує на розвиток цієї сфери, тому що саме за ці кошти в багатьох розвинених країнах світу відбувається відновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів, їх розширення й диверсифікація послуг, а також інноваційний розвиток. Аналіз статистичних

даних щодо видатків зведеного бюджету на вищу освіту України з 2000 по 2016р. дозволяє оцінити економічний стан галузі в різні періоди. (рис.1)

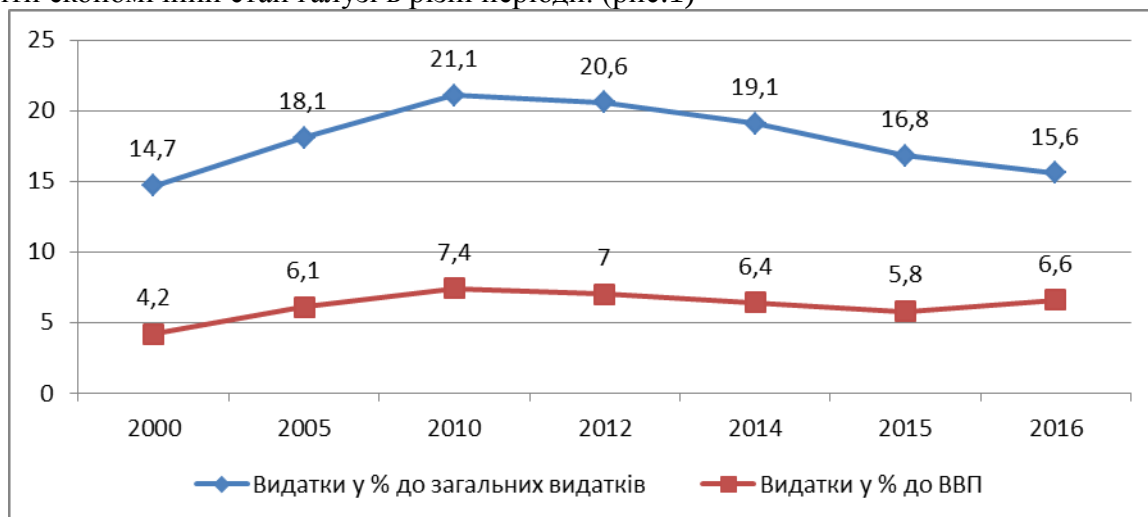

Рис. 1. Видатки зведеного бюджету на вищу освіту в 2000-2016 рр. [3]

З 2000 по 2010 рік видатки зведеного бюджету збільшилися з 7085,5 млн. грн. (14,7% загальних видатків, 4,2% ВВП) до 79826 млн. грн. (21,1% загальних видатків, 4,2% ВВП), але вже з 2012 р. вони почали знижуватися і в 2016 р. склали 109155,2 млн. грн., або 6,6% ВВП. Це може пояснюватись загальною обмеженістю інвестиційних ресурсів держави, що унеможливорює розширене фінансування цієї сфери. Така динаміка бюджетних витрат породжує проблему державного інвестування вищої освіти та її орієнтацію не на реальні потреби національного господарства, а на можливості бюджету даного року і затверджені пріоритети бюджетної політики. [1]

В умовах зниження кількості бюджетних коштів у забезпеченні діяльності вищої освіти особливу важливість набуває постійне стимулювання приватних інвестицій і пошук додаткових способів залучення іноземних інвестицій. Але основна проблема полягає в тому, що передусім інвесторів цікавлять інвестиції в галузі, де за короткий час можливо забезпечити повернення вкладеного капіталу з отриманням найбільшого прибутку, чого не можна чекати від інвестування в сферу освіти. Таким чином в Україні сьогодні спостерігається ситуація, коли всі галузі які належать до економіки знань, в тому числі і сфера освіти, практично не інвестуються. Варто зазначити, що індекс росту інвестицій у цю галузь з 2002 по 2016 роки був мінімальним. Так, індекс зміни величини ПП в «Освіту» (збільшення у 3,1 рази), є мінімальним серед інших галузей. Це пояснюється тим, що освіта не є пріоритетом для України і потребують великих інвестицій, віддача від яких є проблемою сьогодення.

Проаналізовані статистичні дані дають змогу зробити висновок про відсутність системності у проведенні державної інвестиційної політики у сфері вищої освіти, залежності цієї політики від стрімких змін макроекономічної ситуації та стану бюджетних доходів. В таких умовах потрібна оптимізація державної інвестиційної політики у сфері вищої освіти на основі вироблення єдиних концептуальних підходів до формування відповідних пріоритетів і проектів, запровадження нових механізмів державно-приватного партнерства, залучення нетрадиційних (нових) джерел фінансування інвестицій. [2]

Таким чином, слід зазначити що інвестування вищої освіти можливе при підвищенні привабливості цієї сфери для довгострокових фінансових вкладень з метою одержання вигід у майбутньому. Для розвитку цього процесу потрібна наявність:

- інвесторів, зацікавлених в здійсненні витрат у формі довгострокових вкладень;
- фінансових ресурсів, які можуть бути розміщені з певною долею ризику;
- отримання доходу в результаті фінансових вкладень;
- досягнення позитивного соціального ефекту від інвестицій.

Вища освіта при розширеному інвестуванні здатна забезпечити не тільки зростання економіки країни за рахунок підвищення продуктивності праці й появи інноваційних технологій, але й підвищення національної конкурентоспроможності на основі ефективної системи вищої освіти.

В сучасних умовах глобальні рейтинги стають одним з важливих показників для інвесторів. В рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності 2016-2017, Україна посіла 85-е місце серед 138 країн світу, втративши за рік шість позицій (у попередньому рейтингу займала 79-у позицію). [4]

Таблиця 1.

Рейтингові позиції України за складовими Глобального індексу конкурентоспроможності

	2013-2014	2015-2014	2016-2017
<i>Позиція України у рейтингу в цілому</i>	76	79	85
<i>Якість освітньої системи в цілому</i>	75	54	56
<i>Стан вищої і професійної освіти в цілому</i>	40	34	33
<i>Якість шкіл з менеджменту</i>	88	87	93
<i>Зарахування до закладів вищої освіти</i>	13	14	11

За вищою освітою та професійною підготовкою Україна піднялась на 1 позицію і зайняла 33 місце з 138 країн світу, у тому числі: за показником «Зарахування до закладів вищої освіти» у 2016-2017 р. Україна зайняла – 11-е місце (2015-2016 – 14 місце); за показником «Співробітництво університетів і бізнесу в сфері наукових досліджень» - 57-е місце (2015-2016 – 74 місце); за показником «Якість науково-дослідних інститутів» - 50-е місце (2015-2016 – 43 місце). [4]

Таким чином, можна зазначити, що вища освіта України має певні конкурентні переваги про що свідчить те, що багато міжнародних організацій та експертів відзначають значний конкурентний потенціал вітчизняної університетської освіти та науки. Водночас попри те, що в Україні є істотні передумови для розвитку вищої освіти світового рівня, існує цілий ряд чинників, які цьому перешкоджають. Насамперед, це відсутність цілісної державної стратегії формування висококонкурентних університетів та ефективної державної інвестиційної політики у сфері вищої освіти.

Для вирішення зазначених проблем необхідно забезпечити проведення освітньої реформи, яка передбачає подальші структурні зміни в усіх галузях освіти і науки, що в першу чергу, призведуть до підвищення якості освіти та підтримку належного інвестування у розвиток вищої освіти що дасть змогу досягти не лише короткотермінового економічного успіху, а й закласти засади для формування сталих довготермінових тенденцій розвитку національної економіки з її подальшою інтеграцією в Європейський простір вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Гончаренко М.Л. Інвестиції у вищій освіті: особливості, тенденції та проблеми / М.Л. Гончаренко // Науковий вісник Ужгородського університету . Серія Економіка. – 2016. - Випуск 1 (47). Т.1. – С.345-349
2. Захарін С.В. Фінансово-економічні моделі інвестиційної діяльності у сфері вищої освіти / С.В.Захарін, Н.І. Левчук, Н.В. Чаленко. // Економічний вісник університету. – 2013. - Випуск № 20/1. – С.38-47
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові данні – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
4. The Global Competitiveness Report 2016-2017 [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові данні – Режим доступу: www.weforum.org

T. Nikolenko

INVESTMENT SUPPORT OF THE HIGHER EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE

The structure and dynamics of expenditures and investments volumes of the higher education in Ukraine are analyzed in the paper; the main directions of improving the investment attractiveness of higher education are considered; ranking positions of Ukraine on higher education and professional training in the Global Competitiveness Index are characterized.

Keywords: university, education, investment, competitiveness, GDP, expenditures, state budget.

УДК 378.11.009.12(477)(043)

Осипенко К.В.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У тезах розкрита суть визначення «конкурентоспроможність вищих навчальних закладів». Наведено особливості. Здійснено аналіз ключових управлінських аспектів забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ. Наведено особливості освітніх послуг вищих навчальних закладів.

Ключові слова: конкурентоспроможність, система управління, вищий навчальний заклад, освітні послуги.

Сучасний ринок освітніх послуг характеризується посиленням конкуренції, що спричинено появою і зростанням чисельності недержавних вузів, зарубіжних конкурентів і підвищення рівня вимог до якості освіти у зв'язку з формуванням єдиного освітнього простору. У цих умовах змінюється статус вищого навчального закладу (ВНЗ), він стає суб'єктом ринкових відносин і виступає як товаровиробник освітніх послуг. Значну увагу конкуренції в галузі надання освітніх послуг приділяли В. Базилевич, О. Виноградова, В. Євтушевський, О. Кратт, Т. Литвиненко, Р. Пікус, Л. Руденко, А. Старостіна, А. Томпсон, Р. Фатхутдінов, О. Федірко, Д. Черваньов, А. Черняк, В. Швець, А. Шегода, Й. Шумпеттер та ін. Однак, питання формування конкурентних переваг ВНЗ на ринку освітніх послуг залишаються дискусійними.

Варто зазначити, що досі відсутнє єдине визначення поняття «конкурентоспроможність вищого навчального закладу». Відомий дослідник Н.І. Панченко визначив конкурентоспроможність ВНЗ як потенційні можливості з надання відповідного рівня освітніх послуг, що задовольняють потреби суспільства при підготовці висококваліфікованих спеціалістів, а також необхідність розробки, створення та реалізацію науково-методичної та науково-технічної продукції як на сучасному етапі, так і в майбутньому [3]. Недоліком даного визначення є те, що воно не розкриває можливий наявний потенціал вищого навчального закладу. Надання освітніх послуг не визначає достатній рівень конкурентоспроможності вузу та здатності протистояти реальним конкурентам на ринку освіти. І.Б. Ромонова характеризує «конкурентоспроможність – як властивість вищого навчального закладу, яка визначає долю релевантного ринку освітніх послуг, що належать даному вузу, та можливість протистояти перерозподілу ринка на користь інших суб'єктів» [5]. Недосконалість цього визначення залежить від показника економічної діяльності ВНЗ, що відображає його дійсний та перспективний стан на деяких сегментах ринку. Р.О. Фатхутдінов наводить декілька дефініцій поняття «конкурентоспроможність вищого навчального закладу», а саме: «1) підготовка спеціалістів, які в змозі вести конкуренту боротьбу на внутрішньому та зовнішньому ринку праці; 2) спроможність розробляти конкурентні інновації в області освіти; 3) вміння вести ефективну політику в усіх сферах своєї діяльності» [7].

Вищі навчальні заклади працюють на ринку освітніх послуг і продуктів, а також на ринку робочої сили. Ринок освітніх послуг і продуктів має певну специфіку, яка обумовлена, по-перше, наявністю зв'язку між ринком робочої сили і ринком освітніх послуг і продуктів. По-друге, особливістю освітніх послуг порівняно з іншими і, по-третє, поєднанням методів державного та ринкового регулювання [7]. Для досягнення довготривалого успіху робота із забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ має здійснюватись у всіх сферах та по всіх аспектах його діяльності. Звідси випливає, що ключовими управлінськими аспектами забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ є наступні показники [2]:

- тип організаційної структури управління,
- гнучкість та раціональність,
- стиль та методи управління,
- адаптаційні можливості,
- гнучкість та гомеостатичність ВНЗ.

Процес управління конкурентоспроможністю підприємства включає в себе наступні дії [2]:

- моніторинг конкурентного середовища та оцінку конкурентного статусу в освітній галузі;
- діагностування конкурентоспроможності ВНЗ та його основних суперників;
- конкурентне позиціонування вищого навчального закладу
- вибір стратегічних підрозділів і структур із перевагами у конкурентній боротьбі;
- розробка концепції та стратегії управління конкурентоспроможністю ВНЗ;
- реалізація конкурентної стратегії ВНЗ.

Рівень конкурентоспроможності ВНЗ визначається власними особливостями, а також впливом різноманітних факторів зовнішнього (інформаційні, технологічні, соціально-демографічні, економічні, організаційні та ін.) та внутрішнього (фінансові, маркетингові, матеріально-технічні та ін.) середовища. Фактори зовнішнього середовища відображають сукупність тих умов, до яких адаптується ВНЗ. Внутрішні чинники визначають як можливість, так і ефективність процесу адаптації. При цьому наявність потенційних внутрішніх чинників та комплексу факторів зовнішнього середовища недостатньо для забезпечення конкурентоспроможності та є не єдиною складовою конкурентного середовища [1, с.32].

Поряд з факторами зовнішнього і внутрішнього середовища ВНЗ, існує ряд специфічних рис ринку освітніх послуг. Сучасний ринок освітніх послуг характеризується необоротними інтеграційними процесами, що дозволяє виділити ряд основних тенденцій його розвитку, а саме:

- відбувається реформування вищої школи та підвищення якості освітніх послуг відповідно до вимог світового ринку;
- вищі навчальні заклади все більше набувають рис підприємницьких організацій, що веде до посилення ринкових механізмів управління, підвищує їх інституційну автономність, а також обмежує регулюючу роль державної влади;
- посилюється академічна мобільність і збільшується експорт освітніх послуг;
- посилюється інвестиційна привабливість освіти, конкуренція суб'єктів ринку освітніх послуг поєднується зі співпрацею між ними.

Варто звернути увагу на дисертаційне дослідження Л. Прус, в якому автор наводить 7 параметрів освітніх послуг ВНЗ та їх характеристику (табл.1).

Характеристика особливостей освітніх послуг[4]

Параметри	Характеристика
1. Подільність	Перервану освіти можна відновити через певний час згідно чинного законодавства
2. Фази реалізації	Перша фаза реалізації: надання послуг особам, що навчаються. Друга фаза реалізації: особи, що закінчили освітню підготовку, реалізують її на ринку робочої сили
3. Роль клієнта	Високий ступінь залучення клієнта до процесу надання освітньої послуги і його впливу на якість послуг
4. Гетерогенність	Унікальність і неповторність кожної освітньої послуги
5. «Дворинкова орієнтація»	Освітня послуга має надаватись із врахуванням інтересів клієнтів-абітурієнтів і клієнтів-роботодавців
6. Багатоканальність послуг	В оплаті за надання освітньої послуги може оплати освітніх брати участь клієнт (абітурієнт)
7. Суспільна спрямованість	Освітні послуги споживаються суспільством в цілому і розглядаються як засіб досягнення певних цілей в контексті суспільних відносин. Це обумовлює доцільність не лише ринкового регулювання, а й державного

Посилення інтеграційних процесів зумовлює гостру необхідність адаптації та впровадження механізмів і принципів функціонування ВНЗ, орієнтованих, в першу чергу, на посилення та стабілізацію позицій національних вузів у світовому співтоваристві.

Таким чином, необхідно зазначити, що чим більше організація має переваг порівняно з конкурентами, тим більша її конкурентоспроможність, живучість, ефективність, перспективність. І тому слід покращувати науковий рівень управління, завойовувати нові конкурентні переваги і сміливіше дивитися у майбутнє.

Список використаної літератури

1. Егоршин А. Концепция стратегического управления вузом / А. Егоришин // Высшее образование в России. - 2007. - № 10. - С. 31-39.
2. Клименко М., Дуброва О.С., Барабась Д.О., Омеляненко Т.В., Вакуленко А.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник. – К. : КНЕУ, 2006. – 527 с.
3. Пащенко Н.И. Конкурентоспособность вузов и стратегии их деятельности в условиях региональной конкуренции : дис. канд. экон. наук / Н. И. Пащенко. Уфа, 1999.
4. Прус Л. Р. Управління конкурентоспроможністю вищих навчальних закладів на засадах бенчмаркінгу.: дис.канд. экон. наук : 08.00.04/ Прус Людмила Романівна. – Тернопіль, 2008. – 191 с.
5. Романова И.Б. Управление конкурентоспособностью высшего учебного заведения / И.Б. Романова. – Ульяновск : Средневож. науч. центр, 2005.
6. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью вуза / Р.А. Фатхутдинов // Высш. образование в России. – 2006. – № 9. – С. 37–38.
7. Фасхиев Х.А., Гараев И.М. Оценка конкурентного потенциала и конкурентоспособности высшего учебного заведения. – <http://kampi.ru>.

К. Osipenko

FEATURES COMPETITIVENESS MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

In theses essence of the definition of "competitiveness of higher education institutions." An analysis of the key features Done administrative aspects of the competitiveness of universities. An peculiarities of educational services in higher education.

Keywords: competitiveness, governance, higher education institutions, educational services.

УДК 378.4:51.7

Пастернак О.М.

СТАТИСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

Глобальні рейтинги університетів статистичне відбиття процесу глобалізації конкуренції вишів. В роботі розглянуто найбільш відомі міжнародні глобальні академічні рейтинги: рейтинг ARWU, рейтинг QS, рейтинг THE. Проаналізовані індекси та субіндекси відповідних рейтингів, та визначено напрямки збільшення рейтингового показника вишу.

Ключові слова: рейтинг ARWU, рейтинг QS, рейтинг THE, методологія глобальних рейтингів університетів.

Актуальним напрямком розвитку університету є підвищення конкурентоспроможності університету. Процес глобалізації конкуренції вишів має відбиття у глобальних рейтингах університетів, які покликані інформувати громадськість про найкращі виші світу. Глобальні рейтинги університетів перетворюються в один із значущих інструментів конкурентної боротьби й освітньої політики. В роботі розглянуто глобальні рейтинги, які найбільш репрезентативні, оскільки будуються на методології, на якій в тій чи іншій мірі засновані всі інші чинні рейтинги. Надійний рейтинг передбачає врахування різних груп факторів університетського життя, надалі показники підлягають підсумовуванню за допомогою відповідних вагових коефіцієнтів, які у всіх рейтингах визначаються експертною оцінкою.

У міжнародному рейтингу національних систем вищої освіти, який складається провідною світовою мережею дослідницьких університетів Юніверсітас 21 (U21) [1] відбита комплексна оцінка вищої освіти (загальний стан, сильні та слабкі сторони, конкурентні переваги й недоліки). У 2017 році серед 50 досліджуваних країн Україна здобула 35 місце, позиції лідерів зайняли США, Швейцарія, Великобританія, а серед європейських країн, навчання у яких популярно серед української молоді, Німеччина (16 місце), Чехія (24 місце), Польща (32 місце). Аналіз субіндексів показує, що індекс "Connectivity", який відбиває інтегрованість вишів у мережу суспільних зв'язків, в міжнародний освітньо-науковий простір, враховує кількість іноземних студентів збільшився на 9 одиниць, в порівнянні з рейтингом 2016 року. У рейтингу QS Higher Education System Strength Rankings (HESS, 2016) [2] система вищої освіти України займає 45 місце (16,6 балів) серед 50 країн. В топ рейтингу опинилися виші США (100 балів), на другому місці - Великобританія (98.5 балів), на третьому - Німеччина (94 бали). Методологія рейтингу враховує досконалість національної освітньої системи, її доступність для іноземних студентів, економічний контекст.

Найбільш відомі глобальні рейтинги кращих університетів світу (World University Rankings) – Академічний рейтинг університетів світу (ARWU) [3] проводиться з 2003 року, рейтинг за версією британського видання Times Higher Education (THE) [4] проводиться з 2010 року, рейтинг британської консалтингової компанії Quacquarelli Symonds (QS) [5] проводиться з 2010 року. Методології підрахунку схожі, але у кожного рейтингу є власний підхід, який позначається на кінцевому результаті. Дана особливість властива всім

рейтингам, включаючи академічні, що робить сумарні показники досить складними для порівняльного аналізу.

Академічний рейтинг університетів світу, який публікується центром Дослідження Університетів Світового Класу (CWCU) в Шанхайському університеті Цзяо Тун, Китай. Рейтинг розраховується з наступних показників - кількість випускників-лауреатів Нобелівської або Філдсівської премії (10 %), кількість співробітників-лауреатів Нобелівської або Філдсівської премії (20 %), кількість часто цитованих дослідників у 21 предметній категорії (20 %), кількість статей, опублікованих в журналах Nature і Science (20 %), кількість статей, проіндексованих в Science Citation Index-expanded та Social Sciences Citation Index (20 %), сукупна продуктивність показників на одну особу (10 %). Проскановано понад 2000 університетів, фактично входять в рейтинг понад 1200 університетів, з них публікуються кращі 500. Перші позиції в ARWU–2016 займають університети Harvard University (США), Stanford University (США), University of California, Berkeley (США), відсутні українські виші.

Методології рейтингів THE і QS більш менш ідентичні, не зважаючи на різну кількість критеріїв. Рейтинг THE базується на показниках: академічна репутація університету за даними глобального експертного опитування (15 %), співвідношення професорсько-викладацького складу до чисельності студентів (4,5 %), співвідношення докторів наук (PhD.) до чисельності бакалаврів (2,25 %), співвідношення докторантів до чисельності викладацького складу (6 %), співвідношення фінансування університету до чисельності викладацького складу (2,25 %); наукова репутація університету за даними глобального експертного опитування (18 %), співвідношення обсягу фінансування дослідницької діяльності університету до чисельності професорсько-викладацького складу (6 %), співвідношення опублікованих наукових статей до чисельності вчених (6 %), загальна цитованість наукових публікацій (30 %), співвідношення кількості іноземних студентів до чисельності місцевих (2,5 %), відношення кількості іноземних представників професорсько-викладацького складу до чисельності місцевих (2,5 %), частка спільних міжнародних наукових статей (2,5 %), співвідношення обсягу фінансування сторонніми компаніями дослідницької діяльності університету до чисельності професорсько-викладацького складу (2,5 %).

Рейтинг QS базується на показниках: академічна репутація університету (опитування) (40 %), репутація серед представників ділового світу (опитування) (10 %), ставлення професорсько-викладацького складу до чисельності здобувачів (20 %), ставлення індексу цитованості наукових статей викладацького складу до чисельності викладацького складу (20 %), частка іноземних студентів стосовно чисельності здобувачів (5 %), частка іноземних викладачів стосовно чисельності викладацького складу (5 %).

До рейтингу THE – 2016 включено 978 університетів з усього світу, позиції лідерів займають - University of Oxford (Великобританія), California Institute of Technology (США), Stanford University (США). Україна в рейтингу представлена – Національний університет «Львівська політехніка», НТТУ «КПІ», КНУ ім. Тараса Шевченка, ХНУ ім. В.Н. Каразіна.

До рейтингу QS – 2016 включено 916 університетів позиції лідерів займають - Massachusetts Institute of Technology (США), Stanford University (США), Harvard University (США), Україна представлена ХНУ ім. В.Н. Каразіна (382), КНУ ім. Тараса Шевченка (431-440), НТТУ «КПІ» (551-560), Донецький національний університет ім. Василя Стуса (701+), Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (701+), Сумський державний університет (701+).

Найбільш вагомим показником в THE та QS є цитування наукових публікацій, результати опитування про репутацію вишу. Сумарний показник критерію «Глобалізація» (“international outlook”) складає 7,5 % в THE, аналогічний показник в QS 10 %. В рейтингу THE – 2016 Most international university кращі «глобальні» виші, які залучають студентів і вчених з усього світу і співпрацюють з провідними відділами незалежно від розташування – University of Luxembourg (178 місце в загальному рейтингу), Qatar University (501-600), University of Hong Kong (43) – показник глобалізації 99,9 – 99,4. Показник глобалізації для

ХНУ ім. В.Н. Каразіна – 50,8, Національний університет «Львівська політехніка» – 25, НТТУ «КПІ» – 17,8, КНУ ім. Тараса Шевченка – 30,5. В рейтингу QS – 2016 показник іноземних студентів ХНУ ім. В.Н. Каразіна – 97,7, Сумський державний університет – 47,5, для інших українських вишів цей показник відсутній.

Розглянемо більш детально «срібного» призера THE – 2016 Каліфорнійський технологічний інститут (Caltech) [6], в якому навчається 979 бакалаврів, 1261 здобувачів ступеня магістр та аспірантів, 48 % іноземні студенти. Розбудову університетської діяльності Caltech здійснює шляхом спільного використання наявних ресурсів, здійснення науково-дослідної роботи в міждисциплінарних командах. В Caltech працюють 300 професорів різних напрямків, близько 600 наукових співробітників, кількість публікацій понад три тисячі на рік. Caltech пропонує академічну свободу та стартовий пакет підтримки молодим ученим, 80 % студентів бакалаврату займаються проектуванням і виконанням своїх дослідницьких проектів. Розвиток університетського кампусу відбувається згідно сучасних тенденцій екологізації: 80 % електроенергії, яка необхідна для кампусу Caltech, генерується сонячною енергетикою (5000 батарей, які розміщені навколо кампуса). Починаючи з 2008 кампус зменшив витрати води на 40 %, викиди парникових газів на 25 %, кількість відходів на 35 %, знизив інтенсивність використання енергії на 2 %.

Аналіз структури показників свідчить, що сумарний рейтинговий показник залежить від економічного потенціалу, наявних ресурсів країни, визначається культурними та ментальними цінностями. Найкраща стратегія підвищення конкурентноспроможності університету концентрація уваги на передових (фундаментальних) наукових дослідженнях, співпраці з науковцями інших країн, вдосконалення освітніх програм шляхом розширення можливості послідовного введення студента у науково-дослідну культуру закладу, виконання робіт поруч з науково-педагогічними працівниками, науковими співробітниками. Підвищення конкурентноспроможності університету – обґрунтоване і раціональне прагнення до пошуку місця в глобальному науково-освітньому просторі. Кожна країна повинна узагальнити власний досвід, вивчити досвід інших країн і адаптувати його до національних особливостей та інтересів.

Список використаної літератури

1. Рейтинг U21 Rankings of National Higher Education Systems 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.universitas21.com/ranking>
2. QS Higher Education System Strength Rankings [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.topuniversities.com/system-strength-rankings/2016>
3. Academic Ranking of World Universities 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2016.html>
4. Times Higher Education World University Rankings 2016-2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings>
5. QS World University Rankings [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings>
6. Офіційний сайт Каліфорнійського технологічного інституту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.caltech.edu/>

О. Pasternak

STATISTICAL TOOL ESTIMATION OF COMPETITIVENESS UNIVERSITY

Global university rankings statistical reflection of globalization competitive universities. Consider the most famous international global academic rankings: ranking ARWU, ranking QS, rating THE. Analyzed indexes and subindexes relevant rankings and determines the direction of increasing index ranking university.

Keywords: ARWU ranking, QS ranking, THE ranking, methodology of global university rankings.

Подольський Р.Ю.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КЛАСИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО РИНКУ

У тезах виділено ключові проблеми функціонування класичних університетів в умовах глобального освітнього ринку. Для їх вирішення запропоновано використовувати в їх діяльності комплексний механізм маркетингового впливу на споживачів ринку освітніх послуг, який ґрунтується на принципах маркетингового управління.

Ключові слова: глобальний ринок освітніх послуг, конкурентна позиція, механізм маркетингового впливу.

Під впливом демографічної кризи, недофінансування виконання цільових програм розвитку з боку держави, і збільшення якісного попиту на ринку освітніх послуг в університетах, ці вищі навчальні заклади можуть втратити контингенти студентів і стати нечисленними й неефективними, що ставить під загрозу виконання плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство, у глобальний ринок освітніх послуг.

Тому, зараз, особливо актуальною для класичних університетів є проблема кардинального реформування системи вищої освіти в контексті планомірної реалізації національної доктрини розвитку освіти, згідно з нормативно-правовою базою яка ґрунтується на виконанні та імплементації Закону України «Про вищу освіту» з урахуванням вимог внутрішнього та зовнішнього ринків.

На ринку освітніх послуг класичні університети державної форми власності займають досить сильну конкурентну позицію, що значною мірою обумовлено використанням сталих психологічних брендів з посиленням на історичні традиції їх існування й становлення як державних вузів.

Однак, використання компонентів маркетингу освітніх послуг у діяльності підрозділів, спеціалізованих факультетів, структурних спеціалізованих підрозділів класичних університетів в основному носить ситуативний, слабкоконтролюємий і малоефективний характер.

Дуже мало уваги приділяється і централізованому комплексному просуванню освітніх послуг за допомогою реклами, стимулювання збуту, паблік-релейшинз, що в значній мірі обумовлено низьким рівнем фінансування освітніх програм та досить громіздкою системою загального менеджменту.

Недостатньо уваги приділяється і формуванню цілісного брендового образу класичних університетів у потенційних і реальних споживачів. Акцент робиться або на брендуванні спеціалізованих бюджетоутворюючих факультетів (в основному за умов фінансування програм з просування самими факультетами) або на створенні й підтримці брендів спеціалізованих підрозділів факультетів і кафедр (в основному за рахунок спонсорських коштів), або на самобрендуванні окремих представників кафедр у ЗМІ (через використання особистих зв'язків чи залучення спонсорських коштів).

Практично відсутній науково-обґрунтований, цілісний підхід до формування конкурентної цінової політики по відношенню до визначення дійсно комерційної ціни за надання комплексу освітніх послуг, хоча у зв'язку з наявністю економічних та соціальних ризиків саме конкурентний ціновий компонент буде сприяти ефективному розвитку університетів.

У зв'язку з вищевикладеним представляється доцільним впровадження комплексного підходу щодо попередження та мінімізації ризикових ситуацій, посилення існуючих сильних позицій класичних університетів на внутрішньому та зовнішньому ринках. Це може бути

досягнуте шляхом використання в їх діяльності комплексного механізму маркетингового впливу на споживачів ринку освітніх послуг, який ґрунтується на принципах маркетингового управління.

Створення такого механізму є доцільним з погляду можливостей підвищення конкурентоздатності як спеціалізованих факультетів університетів, так і спеціалізованих структурних підрозділів факультетів у національному та глобальному середовищах. А для цього потрібним представляється:

По-перше, перебудова всієї організаційної структури управління університетами з виділенням у окрему управлінську ланку адміністративних найманих працівників, які будуть опікуватись суто питаннями внутрішнього та зовнішнього менеджменту, та відокремлення наукових, чи науково-педагогічних робітників від питань управління та вирішення кадрових питань;

По-друге, здійснення ефективного адміністрування та керівництва співробітниками, задіяними у реалізації стратегічних та тактичних заходів спрямованих на підвищення конкурентоздатності університетів, в тому числі і через попередню координацію діяльності окремих структурних підрозділів університетів з реалізації комплексу маркетингового впливу із суб'єктами ринку (споживачами, рекламними агентствами й т.п.);

По-третє, формування нового комплексу інформаційних зв'язків між структурними підрозділами університетів, через створення спеціалізованих маркетингових структурних одиниць у складі університетів. Такі маркетингові структури повинні бути повноцінними, що створить можливості з ефективною реалізації основних положень маркетингового управління на ринку освітніх послуг. При цьому, найбільш вдалим є інтеграція у організаційні структури управління університетами організаційних маркетингових структур функціонально-споживчої спрямованості, що буде сприяти своєчасній розробці комплексу маркетингового впливу на цільовий ринок

R.Podolsky

DEVELOPMENT ISSUES OF CLASSICAL UNIVERSITIES IN THE GLOBAL EDUCATION MARKET

In theses highlighted the key problems of classical university education in the global market. For their solution suggested to use a complex mechanism for marketing impact, based on the principles of marketing management.

Keywords: global education market, competitive position, marketing impact mechanism.

УДК 378.147(043)

Ротаньова Н.Ю.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

У тезах обґрунтовується необхідність використання інформаційних технологій у педагогічному процесі з метою становлення конкурентоспроможності університету.

Ключові слова: інформаційні технології, конкурентоспроможність університету.

Серед основних пріоритетів сучасної освітньої політики у багатьох країнах світу чільне місце посідає розробка та реалізація ефективної стратегії розвитку вищої освіти на основі механізмів, які дозволяють університетам забезпечувати високу якість освітніх послуг, реалізувати перспективні дослідницькі проекти та всебічно інтегруватися у глобальний науково-технічний простір. Особливої ваги питання становлення конкурентоспроможних університетів набувають в Україні, де ресурсне забезпечення та фінансові можливості ВНЗ ще недостатні для їх ефективної конкурентної боротьби на міжнародному рівні [2].

Як слідує із результатів сучасних досліджень, конкурентоспроможність університетів обумовлюється їх конкурентними перевагами у здійсненні наукових досліджень, наданні освітніх послуг і виконанні важливих соціальних завдань суспільства. Для утримання високого конкурентного статусу великого значення має характер конкурентних переваг, що досягаються вищими навчальними закладами за рахунок тих чи інших факторів. Визначальними серед них є:

- високопродуктивний інтелектуальний капітал, який здатний генерувати унікальні результати наукових пошуків (талановиті дослідники, викладачі та студенти);
- розвинена матеріально-фінансова та інфраструктурна база, що забезпечує високу дослідницьку результативність і найвищі освітні стандарти;
- прозора та ефективна система управління, побудована на принципах академічної свободи та університетської автономії, завдяки чому активізується увесь внутрішній продуктивний потенціал університетів;
- інституціональна та фінансова підтримка з боку держави, покликана сприяти модернізації університетського сектору, розбудові глобально конкурентоспроможних університетських закладів [2].

Одним із пріоритетних напрямків розвитку першого пункту стає процес інформатизації освіти, який передбачає використання можливостей нових інформаційних технологій, методів та засобів інформатики для реалізації ідей розвиваючого навчання, інтенсифікації усіх рівнів навчально-виховного процесу, підвищенню його ефективності і якості, підготовку студентів до комфортного (як в психологічному, так і в практичному відношенні) життя в умовах інформатизації суспільства.

Концепція інформатизації вищої освіти передбачає комплексний підхід до створення інформаційного середовища навчання, що повинно інтегрувати в традиційні та нові інформаційні технології, які відповідають сучасним вимогам освіти.

Інформатизація освіти являє собою комплекс заходів, пов'язаних із використанням інформаційних засобів та інформаційної продукції. До складу інформаційної технології входить:

1. Технічне середовище, яке являє собою вид використовуваної техніки для розв'язку основних завдань.
2. Програмне середовище, яке створює набір програмних засобів.
3. Предметне середовище, яке визначає зміст конкретної науки на рівні навчальної дисципліни.
4. Методичне середовище, яке передбачає наявність інструкцій, порядку застосування, оцінки ефективності тощо[3].

Інформаційні технології навчання перш за все обумовлюються використанням навчальних засобів як спеціально розроблених матеріальних чи матеріалізованих об'єктів, застосування яких спрямоване на забезпечення ефективності навчального процесу.

Сучасні інформаційні технології покликані забезпечити практичну значимість педагогічних технологій, бо подання інформації на основі комп'ютерних та телекомунікаційних систем створюють передумови для підготовки висококваліфікованих спеціалістів у ВНЗ. Таким чином, на думку багатьох фахівців, нові інформаційні освітні технології на основі комп'ютерних засобів дають можливість значно підвищити ефективність навчання, що є однією зі складових конкурентоспроможності університету, що здатний акумулювати і примножувати власний інтелектуальний потенціал і формувати інтелектуальний капітал нації, а також сприяти системній інтеграції освіти і науки та трансферу технологій у виробництво і на цій основі забезпечувати конкурентні переваги для країни в цілому.

Список використаної літератури

1. Антонюк, Л. Л. Концепції міжнародної конкурентоспроможності університетів [Електронний ресурс] / Л. Л. Антонюк, В. І. Садик. – Режим доступу: http://meim.kneu.edu.ua/get_file.php?id=2292. – Заголовок з екрана.
2. В.І. Садик. У пошуку ефективної стратегії розвитку вищої освіти в Україні (економічний аспект) / В. І. Садик. – Режим доступу: <http://www.edu-trends.info/effective-strategy-for-higher-education-in-ukraine/>. – Заголовок з екрана.
3. Торубара О. М. Застосування новітніх інформаційних технологій в навчальному процесі вищих навчальних закладів / О. М. Торубара. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. - 2013. - Вип. 108.2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_2_108_20.

N. Rotanyova

USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING PROCESS AS PILLARS OF COMPETITIVENESS UNIVERSITY

In theses necessity of information technology in the educational process with the aim of becoming competitive university.

Keywords: Information Technology, competitiveness of University.

УДК 378.4.009.12(477)(043)

Семкова Л.В.

СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ УНІВЕРСИТЕТА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У тезах розглядається генезис стратегічного управління і конкурентоспроможності університетів в контексті розвитку української вищої професійної освіти. Запропоновано алгоритм розробки та реалізації стратегії розвитку вищих навчальних закладів в умовах європейської інтеграції.

Ключові слова: стратегічне управління, конкурентоспроможність університету, ринок освітніх послуг, менеджмент.

Ефективність управління довгостроковим розвитком України, що забезпечує зростання добробуту громадян, залежить від здатності учасників соціально-економічних відносин підтримувати свою конкурентоспроможність.

Розвиток національного ринку освітніх послуг в умовах євроінтеграції має складний і суперечливий характер. З одного боку, в результаті активної адаптаційної діяльності університетів намітилися і розвиваються позитивні тенденції: формується нова законодавча база, відбувається перерозподіл управлінських функцій, оновлюється зміст освітніх програм. З іншого боку, позначився і все більше загострюється ряд проблем, до яких можна віднести непристосованість українських вузів до роботи в нових умовах реформування економіки.

Реалізація стратегії розвитку і рівень конкурентоспроможності вузу залежить як від впливу соціально-економічних умов зовнішнього оточення, так і від впливу внутрішніх компонентів стратегічного процесу.

Потреба навчальних закладів в стратегічному управлінні обумовлена, перш за все, необхідністю максимальної адаптації до змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі, а також конкуренцією на освітньому ринку.

Стратегія – це узагальнююча модель дій, необхідних для досягнення поставлених цілей управління на основі обраних критеріїв (показників) та ефективного розподілу ресурсів [1].

Необхідність розробки стратегії розвитку освітнього закладу в когнітивному періоді визначається такими об'єктивними передумовами:

- проблема «надвиробництва», тобто насичення ринку пропозиціями освітніх послуг;
- підвищення рівня вимог споживачів до якості освітніх послуг внаслідок свободи вибору освітніх установ;

- необхідність вдосконалення технічних, методичних і організаційних можливостей надання освітніх послуг (мультимедіа, Інтернет, дистанційне навчання);

- міжнародна конкуренція великих зарубіжних університетів і т.д.

Основними складовими стратегічного управління ВНЗ в ринкових умовах є:

- вміння змодельовувати ситуацію – стосовно вузу означає виявлення проблем сучасної вищої освіти з урахуванням модернізації його структури та змісту, формування стратегічного бачення майбутнього навчального закладу, що дозволяє створити «почуття причетності» і викладачів, і співробітників вузу;

- вміння виявити необхідні зміни (сформулювати цілі) – полягає в перетворенні місії вузу в комплекс стратегічних цілей, який відображає всі напрямки діяльності ВНЗ на коротко- і довгострокову перспективу;

- вміння розробити стратегію змін – мається на увазі вирішення ключової управлінської проблеми, як досягти необхідних результатів з урахуванням положення організації та її перспектив;

- вміння використовувати способи впливу (впровадження та реалізація стратегії) – означає запуск стратегії і отримання необхідних результатів в запланований час;

- вміння вносити корективи в стратегію – означає впровадження менеджменту змін [2].

Існують різні точки зору на стратегічну поведінку вузу в нових умовах трансформації освітньої сфери, однак усіх їх об'єднує одне – стратегічне управління вузу набуває роль потужного, попереджувального, позитивного впливу на його оточення і на розвиток економіки регіону та країни в цілому.

Процес утворення єдиного європейського освітнього простору уможливив вільне переміщення людей, капіталу, матеріальних ресурсів та інформації. Університети, як основні постачальники знань, також інтернаціоналізуються. Ця тенденція посилюється тим, що вузи змушені співпрацювати на регіональному та міжнародному рівні, беручи участь в боротьбі за ресурси, ринки збуту свого «продукту», інформацію, освітню технологію тощо. Це означає, що з посиленням конкуренції між вузами змінюється і освітнє середовище, а вища освіта перестає бути монополією конкретної країни.

Першим кроком стратегічного управління освітнього закладу є уявлення вузу як соціально-економічної системи, що складається з трьох підсистем (що забезпечує, переробна, підсистема контролю та планування) і характеризується вхідними і вихідними параметрами. Важливе значення мають вхідні параметри вузу як соціально-економічної системи, до них відносяться всі види ресурсів і матеріальних цінностей, без яких неможливо забезпечити нормальне функціонування переробної підсистеми. Кількість і якість продукції, що випускається вузом визначається рівнем наукової, навчальної, господарської та управлінської діяльності. Особливу роль в системі стратегічного управління ВНЗ виконує цільова підсистема, яка доповнює менеджмент освітнього закладу необхідними компонентами стратегії підвищення якості навчального процесу, стратегії ресурсозбереження, стратегії розвитку освітнього процесу, стратегії соціального розвитку вузу, стратегії поведінки вузу на ринку освітніх послуг.

Наступним кроком стратегічного планування у вузі є аналіз його оточення з метою виявлення загроз і можливостей для розвитку. Особлива увага при цьому приділяється аналізу впливу вищестоящих органів управління, регіональної адміністрації, спонсорів, батьків і т.д. Після цього необхідно провести управлінське обстеження внутрішніх зон вузу для виявлення сильних і слабких сторін внутрішнього середовища. Сильні зони вузу є опорою при реалізації стратегії, слабкі – вимагають додаткового ресурсного забезпечення та пильної уваги протягом усього періоду реалізації стратегії вузу.

Конкурентоспроможність ВНЗ – це його «здатність бути виділеним серед інших вищих навчальних закладів в силу якнайкращих соціально-економічних показників», «здійснювати

діяльність і формування освітнього продукту та асортименту послуг, що відповідають потребам конкурентного ринку» [3], а також «здатність ВНЗ до безризикового функціонування і своєчасної адаптації до умов зовнішнього середовища, що змінюється», тобто, це здатність університету задовольняти наявні і передбачувані вимоги споживачів, вивчення яких стає пріоритетним напрямком діяльності.

Створення довгострокової клієнтської бази університету – це основа його ефективної ринкової стратегії. Якість освіти безпосередньо пов'язана з поліпшенням наукового, освітнього і виробничого потенціалу вузу. А в сучасних умовах глобалізації та «болонізації» української освіти і у зв'язку з формуванням інноваційного середовища освітніх процесів виникає завдання створення освітніх продуктів з новою конкурентоспроможною якістю.

Зарубіжний досвід показує, що найбільш ефективними методами створення систем менеджменту якості в вузах є стандарти ISO серії 9000 (9001, 9004) «Управління якістю продукції та послуг» та принципи TQM (Total Quality Management). Модель управління, створена за цими стандартами і принципами, заснована на більш глибокому аналізі діяльності вузу, як виробника продукції і послуг.

Сьогодні будь-який університет України, що впроваджує систему менеджменту якості, стикається з реальними проблемами:

- неприйняття професорсько-викладацьким складом нових принципів управління;
- відсутність кваліфікованих менеджерів на середньому рівні управління;
- недостатній зв'язок з практикою і, як наслідок, відрив від потреб ринку освітніх послуг;
- відсутність необхідних методичних посібників і рекомендацій щодо впровадження принципів менеджменту якості у вищих навчальних закладах та ін.

Сьогодні для української вищої освіти, особливо для комерційних вузів, проблема насиченого ринку з високим рівнем конкуренції стала настільки актуальною, що без стратегії інноваційного розвитку неможливо уявити майбутнє університету.

Розробка інноваційної стратегії повинна здійснюватися тільки на основі глибокого і детального аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища вузу, пріоритетними напрямками якого є дослідження міжнародних, політичних, соціальних і конкурентних чинників, тому що саме ці складові мікро- і макрооточення вузу здійснюють значний вплив на інноваційну діяльність освітнього закладу.

Саме конкуренція і необхідність підвищувати свою конкурентоспроможність змушують вузи формувати новачки в наступних напрямках:

- розвиток власної наукової експериментальної бази для проведення науково-дослідних робіт;
- проведення наукових досліджень на коопераційних засадах з іншими вищими навчальними закладами або організаціями;
- оформлення замовлень на проведення науково-дослідних та експериментальних робіт для освітніх та інших установ.

Таким чином, вибір стратегії управління, що забезпечує конкурентоспроможність вузу, багато в чому залежить від його позиції на внутрішньому та зовнішніх ринках освітніх послуг, а система управління університетом є стійкою тільки в разі забезпечення конкурентоспроможності його освітніх продуктів.

Орієнтація на постійний розвиток інноваційної діяльності стала головною об'єктивною необхідністю для розвитку і конкурентоспроможності сучасних вузів в умовах євроінтеграції. Вибравши інноваційний шлях розвитку, університети стають лідерами на ринках освітніх продуктів, а їх конкуренція, заснована на інноваціях, є рушійною силою розвитку української освітньої сфери.

Важливими чинниками забезпечення конкурентоспроможності університету як відкритої системи є впровадження сучасних систем управління якістю та його інноваційний розвиток, що, в свою чергу, вимагає розробки і реалізації інноваційної стратегії.

Список використаної літератури

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – Сокр. пер. с англ.; научн. ред. и авт. предисл. Л.И. Евенко. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
2. Егоршин А.П. Менеджмент, маркетинг и экономика образования: Уч. пособие/ А.П. Егоршин, Н.Д. Никандров. – Н.Новгород: НИИМБ, 2004. – 526 с.
3. Верхоглядова Н. І. Економічний вимір якості вищої освіти як складової національної конкурентоспроможності: монографія / Н. І. Верхоглядова. – Донецьк: Вид-во ДНУ, 2014. – 196 с.

L. Semkova

MANAGEMENT STRATEGY OF UNIVERSITY'S COMPETITIVENESS UNDER THE EUROPEAN INTEGRATION

There was examined genesis of strategy management and university's competitiveness in the context of development Ukrainian's higher professional education in the summary. Was proposed algorithm of development and implementation high education's development strategy under the European Integration.

Keywords: management strategy, University's competitiveness, market of training, management.

УДК 378.6

Ступницький О.І.

«ІННОВАЦІЙНА ЕКОСИСТЕМА» ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ «ТРЕТЬОГО ПОКОЛІННЯ»

У тезах розглядаються принципові особливості інноваційної діяльності, напрями науково-технологічних досліджень у західних університетах «третього покоління», сучасні методики оцінки підприємницької «інноваційної екосистеми» університету, зокрема метод експертних оцінок на основі системи інкубації та підприємницької культури.

Ключові слова: університет, інновація, підприємництво, «інноваційна екосистема», інкубація, підприємницька культура.

Сьогодні практика діяльності провідних західних університетів свідчить, що саме формування інноваційної «інтегративної економіки» визначає високу їх значимість у процесі генерації бізнесу, в умовах, коли вони перетворюються у найважливіше джерело нового наукового знання – як технічного, так і підприємницького. В Україні наразі необхідність розвитку інноваційного підприємництва у вищих навчальних закладах стає особливо очевидною. Ніде технічне відкриття не відіграє такої вагомості ролі для створення нового венчурного підприємства, як в університетах «третього покоління», які є сучасним благодатним підґрунтям для наукових досягнень і технологічних інновацій.

Принциповими особливостями сучасного нового університету «третього покоління» є:

- міждисциплінарність досліджень і розробок;
- тісне співробітництво з реальним сектором економіки;
- розвиток малого інноваційного підприємництва в межах університету;
- викладання он-лайн курсів і гібридна модальність викладання;
- формування інноваційних виробництв і організація управління інноваційними структурами;
- інтернаціоналізація наукової діяльності і формування міжнародних дослідницьких колективів, проведення стажувань у закордонних наукових центрах, публікації результатів наукових досліджень у провідних закордонних виданнях [1]

Напрями наукових досліджень та інноваційної діяльності нових університетів «третього покоління» (ґрунтуючись на вже створеній базі університетів «другого покоління»), формуються на наступних показниках ефективності:

- високому коефіцієнті пріоритетності розвитку наукових досліджень та впровадженні нових освітніх технологій; гнучкій системі комбінації фундаментальних і прикладних досліджень із конкурентоспроможними розробками комерційного характеру;

- створеній інфраструктурі для підготовки та перепідготовки кадрів у сфері інновацій і науково-технічного підприємництва за умови участі у науково-дослідній роботі всіх суб'єктів освітнього процесу: студентів, аспірантів, докторантів, професорсько-викладацького складу і науковців;

- створеній матеріально-технічній базі для розвитку малих інноваційних підприємств ефективній та системі залучення додаткових фінансових коштів через цільові інноваційні програми і конкурси грантів, наукові фонди і т.п.; системі участі вчених університету у міжнародних наукових і освітніх програмах, створенні умов для залучення іноземних інвестицій [2].

«Друга академічна революція» ХХІ століття, на думку авторів моделі «потрійної спіралі» (Triple Helix) Г.Іцковіца та Л.Лейдесдорфа, припускає третю місію університетів (крім освіти та здійснення наукових досліджень) – бути активним гравцем сталого економічного розвитку країни через створення науково-технологічних знань і, як наслідок, інновацій. Тобто, університет перетворюється у лідера взаємовідносин з бізнесом і державою, що вибудовуються у певній «інноваційній екосистемі» для одержання нових знань, технологій, інновацій через створення малих інноваційних підприємств при університетах (ключовий індикатор ефективності діяльності вузу) на базі сукупності інфраструктурних елементів (інвестори, венчурні фонди, сервісні компанії, технопарки, центри трансферу технологій, стартапи). Провідною особливістю такого об'єднання є його основна характеристика – самоорганізація як симбіоз матеріальних ресурсів (коштів, устаткування, обладнання і т.д.) і людського капіталу (студентів, викладачів, співробітників, дослідників промисловості і т.д.) підприємницьких співтовариств, що входять до складу, структур, які беруть участь у «інноваційній екосистемі».

Остання має три складові: університетські дослідження, обумовлені потребами ринку; викладачі, що постійно беруть участь в інноваційній діяльності і співпрацюють із промисловими підприємствами на всіх етапах; трансляційні дослідження, які поліпшують передачу технологій з університетів у промисловість (у результаті швидких і ефективних інновацій). Інтегративною властивістю цих складових є підприємницька культура, побудована на системі управління в рамках моделі Science to Business (S2B) – від науки до бізнесу, що й забезпечує досягнення синергетичного ефекту. При цьому зростає роль студента (або студентської бізнес-команди, СБК) як інноваційного посередника, який виконує функцію каталізатора й інтегратора економічного, наукового, культурного, соціального й стратегічного капіталів у рамках двох моделей – S2B і B2B. Створення та участь студентів (або СБК) у малих інноваційних підприємствах при університетах визначається як факторами зовнішнього середовища (інституціональні умови розвитку малого інноваційного підприємництва в країні, незалежно від моделей і траєкторій їх створення), так і внутрішньо університетськими факторами (система інкубації бізнесів, яка оцінюється через політику вузу, розвиток науки і технологій, освіта у сфері підприємництва, інфраструктура та підприємницька культура). Ініціація підприємницької діяльності - створення інноваційного мікро-підприємства (ІМП) визначає модель і траєкторію його створення: 1) на рівні студента - його підприємницька культура і ментальність, наявність підприємницьких компетенцій та бізнес-ідей, що визначають комерційний потенціал, психологічні особливості і тип особистості; на рівні СБК - внутрішній потенціал СБК, як сукупної характеристики внутрішніх факторів першого рівня, що забезпечують здатність команди до створення свого бізнесу [3; 4].

Сьогодні найбільш прийнятною оцінкою підприємницької «інноваційної екосистеми» університету є метод експертних оцінок на основі двох компонентів: системи інкубації та підприємницької культури.

Рівень розвитку системи інкубації в університеті визначається як сукупність середньозваженої оцінки набору показників наступних факторів:

- політика університету (кількість створених ІМП; підтримка адміністрацією підприємницьких ініціатив співробітників);
- навчання і консалтинг (реалізація основних програм навчання бакалаврату і магістратури по профілю «Підприємництво»; реалізація міждисциплінарних семестрових спеціальних курсів по підприємництву);
- наука та технології (рівень фінансування НДДКР; динаміка кількості патентів, налаштованих на комерціалізацію);
- інфраструктура та інформаційні системи (рівень розвитку: технопаркових структур в університеті - коворкінг-центрів, бізнес-інкубаторів, технопарків; центрів інформаційних систем і трансферу технологій; наявність єдиного інформаційного простору для всіх об'єктів інфраструктури);
- підприємницькі мережі (співробітництво з бізнес-ангелами і венчурними фондами; зв'язки з науковими організаціями і власниками патентів поза університетом).

При цьому мінімальне значення рівня розвиненості системи інкубації в університеті може бути рівною -10 (за умови, що в університеті кожний із факторів виявляє сильний негативний вплив на розвиток ІМП), а максимальне позитивне значення даного показника може становити +10 (у зворотньому випадку).

Для оцінки рівня розвитку підприємницької культури в університеті необхідно здійснити моніторинг відносини студентів до підприємництва, який визначається наступними індикаторами:

- рівень ціннісних орієнтирів (частка студентів, для яких цінності підприємництва пов'язані з нематеріальними благами (самореалізацією, незалежністю і престижем діяльності), розраховується як співвідношення між чисельністю студентів, що зв'язують створення «своїх справ» з духовними цінностями і загальною кількістю опитаних студентів;
- рівень підприємницько-орієнтованих студентів (student's positive attitude), тобто частка студентів, що мають позитивне відношення до підприємництва, розраховується як співвідношення між чисельністю студентів, що мають позитивне відношення до підприємництва і загальною кількістю опитаних студентів;
- рівень підприємницької енергії (student's energy), частка студентів, що бере активну участь у підприємницьких проектах і конкурсах, розраховується як співвідношення між чисельністю студентів, що бере участь що найменше у трьох підприємницьких проектах/конкурсах за останній рік і загальною кількістю опитаних студентів;
- рівень підприємницької зрілості (student's ripeness), частка студентів, підготовлених до створення власного бізнесу протягом року, розраховується як співвідношення між чисельністю студентів, підготовлених до створення свого бізнесу під час навчання в університеті і загальною кількістю опитаних студентів;
- рівень підприємницької активності (student's entrepreneurship activity), частка студентів, що мають свій бізнес, розраховується як співвідношення між чисельністю студентів, що мають свій бізнес і загальною кількістю опитаних студентів.

Максимальне значення кожного із цих показників становить одиницю, тому що число студентів, що характеризує той або інший показник, не може перевищувати загальне число студентів у вибірці. При цьому максимальне значення оцінки рівня розвиненості підприємницької культури може дорівнювати 5, тому що один студент може одночасно враховуватися у різних показниках.

Отже, ступінь сформованості підприємницької «інноваційної екосистеми» університету має наступний вигляд: $-50 \leq Eco = Culture \leq 50$.

Наведені оцінки і розрахунки є важливим інструментом для виявлення рівня підприємницької активності студентів і зростання кількості створених ІМП, сильних і слабких сторін університету щодо генерації бізнесу, дозволяють розробляти механізми розвитку підприємницької «інноваційної екосистеми» і створювати «пояс» ІМП навколо вищого навчального закладу.

Дійсно, українська система вищої освіти, на відміну від західних, формувалася і розвивалася у надрах політико-економічної системи, що докорінно відрізняється від тієї, що сформувалася сьогодні. Однак, обравши курс на безперервність навчання, інвестиційну привабливість, інноваційний характер, міжнародну конкурентоспроможність, дотепер перетворення організаційно-економічних відносин в українських вищих навчальних закладах найчастіше здійснюються за принципом «проб і помилок», що знижує ефективність діяльності університетів і є однією із причин виникнення різного виду інституційних пасток у системі вищої освіти України.

Список використаної літератури

1. Maryland Technology Enterprise Institute – Mtech. Сайт Мерилендського інституту підприємництва у сфері технологій. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mtech.umd.edu>
2. The Office of Technology Management, OTM, Pitt. Сайт Офіса менеджмента технологій Піттсбургського університету. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.otm.pitt.edu>
3. C. Lendner. University technology transfer through university business incubators and how they help start-ups / in: Handbook of Research on techno-entrepreneurship. Edward Elgar: Northampton, MA, USA – 2007. p. 164.
4. I. Prodan. A model of technological entrepreneurship. ups / in: Handbook of Research on techno-entrepreneurship. Edward Elgar: Northampton, MA, USA – 2007. p. 29.

O.Stupnytskyy

«INNOVATION ECOSYSTEM» OF THE «THIRD GENERATION» ENTREPRENEURSHIP UNIVERSITIES

The article examines the principal particularities of university's innovation activity, directions of the scientific and technological researches in western "third generation" entrepreneurship universities, modern appraising methods of university's entrepreneurship "innovation ecosystem", in particular, expert estimating method based on the incubation system and entrepreneurship culture.

Ключові слова: university, innovation, entrepreneurship, "innovation ecosystem", incubation, entrepreneurship culture.

УДК 504: 37(043)

Терещенко С.І.

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЗА СТАН ОТОЧУЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА

У тезах розглядаються проблеми екологічної освіти, яка формує рівень екологізації культури, моральної свідомості у відносинах з природним середовищем. Основою екологічної освіти і виховання має бути мобільна система, яка повинна корегуватися з урахуванням сучасного та прогнозного екологічного стану певних екосистем. Вона повинна враховувати вік учнів, здібності розкриття екологічних проблем в різних практичних природоохоронних заходах. Привертається увага на вдосконалення екологічної освіти у вищих та середніх спеціальних закладах.

Ключові слова: антропогенний вплив, екологізація культури, відходи, природні ресурси, екологічна свідомість.

Аналізуючи сучасний антропогенний вплив на біосферу можна впевнено констатувати, що відбувається ціла низка негативних явищ, які впливають на глобальні зміни клімату, ландшафтів, біорізноманіття, порушують круговорот речовин в природі. Відбувається стрімке виснаження природних ресурсів, порушення природних зв'язків в екосистемах, що призводить до необоротних процесів відновлення.

Слід звернути увагу на катастрофічний стан навколишнього природного середовища в Україні. Щорічні антропогенні викиди в атмосферу становлять $6-10^{11}$ т (6,7 млн т – в Україні), в річкові системи Землі скидають 450 км^3 брудних стоків (7817 млн м^3 – у водойми України). За цей же час в поверхових сховищах України складається більш ніж 1,5 млрд т промислових відходів. Загальний об'єм їх накопичення на території України за мінімальними оцінками досягає 28 млрд т, з них, приблизно, 2 % відноситься до категорії високотоксичних. В резолюції міжнародної конференції «Співробітництво для вирішення проблеми відходів» відмічено, що об'єми накопичених в Україні відходів дозволяють віднести її до одної з найбільш техногенно напружених країн світу. В державі функціонують сотні полігонів промислових відходів, які знаходяться в незадовільному технічному стані, небезпечному для навколишнього середовища і здоров'я населення [1,2].

Тому вирішити екологічні проблеми неможливо без екологічної освіти, яка формує рівень екологізації культури, моральної свідомості у відносинах з природним середовищем. Ми повинні навчити молодих людей дбайливо берегти природу – її живі й неживі елементи, в першу чергу середовище існування людського суспільства, тобто довкілля. Тому що це і простір для проживання, і джерело ресурсів, і духовний світ людей, який впливає на настрій і здоров'я. Нинішні проблеми пов'язані з доволі низьким рівнем екологічної свідомості, споживацьким відношенням старших поколінь природокористувачів до природних ресурсів. Тому зрозуміла необхідність формування морально екологічної відповідальності особистості за якісний стан довкілля з самого раннього віку, виховання переконань збалансованого співіснування людства з оточуючим світом природи і відповідальності за його стан. Екологічна освіта повинна починатися у дбайливому ставленні до природи ще з дошкільного віку та у перших класах загальноосвітньої школи.

Все більш стає очевидним, що основою екологічної освіти і виховання має бути мобільна система, яка повинна корегуватися з урахуванням сучасного та прогнозного екологічного стану певних екосистем. Вона повинна враховувати вік учнів, здібності розкриття екологічних проблем в різних практичних природоохоронних заходах.

Що стосується екологічної освіти і виховання, то в школі вже з перших класів необхідно спрямовувати світогляд учнів на органічний зв'язок рослинного і тваринного світу між собою та неживою природою, знайомити з біогеоценозами, компонентами та змінами, які в них з часом відбуваються, розглядати угруповання рослин, тварин і мікроорганізмів, які знаходяться в постійній взаємодії з компонентами атмосфери, гідросфери та літосфери. Потрібно акцентувати увагу учнів на ролі антропогенного впливу щодо змін у навколишньому природному середовищі, необхідності взаємовигідного, невиснажливого, самовідновлювального співіснування людини з природним механізмом функціонування живої природи. Практичну допомогу і сприяння в цьому виховному процесі можуть надавати природоохоронні установи, навчальні заклади, екологічні організації та активісти зеленого руху: обізнані активісти-практики, методисти-природничники еколого-натуралістичних центрів, вчителі біології середніх шкіл та ліцеїв, викладачі-науковці середніх і вищих навчальних закладів. Запорукою в цьому процесі можуть бути компетентність, сміливість та активність громадян, які формують екологічну свідомість і культуру всіх членів суспільства. Тільки в такому суспільному середовищі може бути вихована високо екологічно свідомою особистість [3].

Дошкільна та шкільна екологічна освіта формується через залучення дітей до природоохоронних справ, де вони вперше пізнають природні процеси та явища і певним чином реагують на них. Зважаючи на їх підвищену емоційну чутливість, основна увага акцентується на емоційно-естетичне сприйняття природи, розвиток гуманістичного, естетичного, дбайливого відношення до живого світу, який теж має право на існування. Дітям прививаються такі елементарні знання про природу: орієнтування в оточуючому середовищі; усвідомлення права живих істот на існування; ознайомлення з елементарними знаннями про взаємозв'язки живих організмів з неживою природою і про значення цих зв'язків в існуванні людства на планеті. Ці важливі у ранньому віці процеси пізнання відбуваються під час екскурсій на природу, де діти оволодівають навичками бережливого ставлення до живих організмів, охорони і створення нормальних умов для їх життя. Разом з батьками і педагогами у дітей розвивається любов, потяг до природи, виховуються почуття бережливості, що є основою розвитку особистої моральності, відповідальності за стан оточуючого середовища, високо інтелектуального і культурного рівня.

Загальна середня освіта передбачає здобуття базового рівня екологічної освіти, засвоєння учнями таких елементів екологічної культури, як знання про взаємозв'язки між природою і людською діяльністю, про причини і шляхи вирішення екологічних проблем, навички бережливого, невиснажливого ставлення до природних об'єктів.

Вища та середня спеціальна освіта передбачає оволодіння знаннями, уміннями, навичками контролювати стан якості техноприродного середовища, створення безвідходних та ресурсощадних технологій, здорових умов проживання людей. Базовими положеннями цієї освіти є усвідомлення особистістю за персональну відповідальність не тільки за місце проживання, а за планету загалом, збереження генетичної різноманітності видів для наступних поколінь, формування у студентів глобальних поглядів на природоохоронні проблеми. Екологічна освіта у вищих і середніх спеціальних закладах є кінцевим вищим рівнем освіти багатоступеневих попередніх етапів. Вона повинна бути багатогранною, охоплювати всі різнопланові рівні і забезпечувати потреби підприємств і установ спеціалістами-екологами.

Розглядаючи вищу спеціальну освіту з природничими спеціальностями, то необхідне проведення для студентів цілого комплексу фахових виховних природоохоронних заходів: польових дослідницьких практик, загальних лабораторних занять, екскурсій по міським паркам, експедицій по обласним природно-заповідним об'єктам, участь у практичних екологічних акціях. Словесна інформація, навіть із залученням відеофільмів або фотоматеріалів, не замінить живого спілкування з природою і її різноманітним багатством. Наприклад, якщо мова йдеться про підготовку майбутніх екологів, то зрозуміло, що викладений теоретичний матеріал повинен бути закріплений практичними польовими заняттями вивчення природних чи антропогенних ландшафтів, гідрології, ґрунтознавства, біології ґрунтів, флори та фауни природних комплексів або розгляд видів моніторингу довкілля із застосуванням різних методів вимірювання параметрів навколишнього середовища в фахових лабораторіях місцевих промислових підприємств. Заняття, проведені на лоні природи або в лабораторії суттєво впливають на образну, слухову, зорову пам'ять та мислення – процес відтворення загальних властивостей предметів і явищ, знаходження закономірних зв'язків і відносин між ними. З останнього органічно виходять судження, поняття та умовиводи про певні процеси, які відбуваються в оточуючому середовищі. Це позитивним чином впливає на формування екологічної свідомості особистості, досягнення мети: виховати спеціаліста-еколога, добре освіченого про стан природного середовища, здатного до участі у процесах прийняття рішень з екологічних питань.

Крім оволодіння фаховими знаннями студентами-екологами вищого рівня і широкого профілю, студенти повинні об'єднувати свій досвід і зацікавленість у вирішенні екологічних проблем міста, приймати участь у громадській природоохоронній роботі існуючих організацій. Прикладом цього можуть бути студенти спеціальності «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» Маріупольського

державного університету, які приймають участь у роботі круглих столів, наукових конференцій різного рівня, присвячених екологічним проблемам Маріуполя та інших міст країни і світу. В цьому році вони виявили неабияку зацікавленість у проведенні заходів, присвячених найактуальнішим екологічним проблемам ресурсозбереження, ресурсозабезпечення та охорони навколишнього середовища України і світу: «Декаді студентської науки» (13-23 березня 2017 р.), де представили 29 доповідей, круглих столів, присвячених «Дню довкілля» (13 квітня 2017 р.) – 13 доповідей, 31-річниці аварії на Чорнобильській АЕС – «Техногенні аварії та катастрофи» (27 квітня 2017 р.) – 15 доповідей, міжнародному екологічному русі «Lets do it, Ukraine!», тобто «Чистогород» – весняній акції «Зробимо Україну чистою разом», яка пройшла 29 квітня 2017 р., де більшість студентів-екологів різних курсів прийняли участь у наведенні масової чистоти на вулицях, площах, проспектах, в парках і скверах міста.

Очевидно, що треба працювати над вдосконаленням екологічної освіти у вищих та середніх спеціальних закладах. На нашу думку, вкрай необхідне: запровадження комплексних програм з екологічних основ врівноваженого природокористування, враховуючи спеціальні розділи про заощадливе ресурсозабезпечення, утилізацію промислових відходів, та повністю замкнене виробництво; створення принципово нових екологічних структур, які б дієво вирішували питання охорони довкілля, особливо використання вичерпних природних ресурсів, безпосереднім чином впливали на закриття розробок родовищ корисних копалин з порушенням екологічних норм видобутку, брудних виробництв і сплати величезних (збільшення порівняно з існуючими у десятки разів!) штрафів за забруднення атмосферного повітря і стічних вод; визначення пріоритетних напрямів геологічних розробок з вирішенням вкрай назрілих економічних проблем держави, в першу чергу обґрунтованим забезпеченням енергоносіями з дотриманням принципів екологічної безпеки, створенням засад заощадливого природокористування; запровадження в суспільстві енергоощадних принципів співіснування; ініціювання проведення науково-методичних семінарів з проблем перспектив екологічно збалансованого використання земельних ресурсів, екологічно чистих виробництв, альтернативних джерел енергії, ресурсозбереження, екологічної освіти і виховання у системі екологічно врівноваженого природокористування.

Список використаної літератури

1. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні в 2010 році. – К.: Центр екол. освіти та інформації, 2011. – 254 с.
2. Касимов А.М., Семёнов В.Т., Щербань В.Г., Мясоєдов В.В. Современные проблемы и решения в системе управления опасными отходами. Харьков – ХНАГХ. – 2008. – С. 453.
3. Шувар І.А., Снітинський В.В., Бальковський В.В. Екологічні основи збалансованого природокористування: навч. посібник. – Львів – Чернівці: Книги – XXI, 2011. – 760 с.

S. Tereshchenko

FORMATION OF MORAL ENVIRONMENTAL RESPONSIBILITY OF THE INDIVIDUAL FOR ENVIRONMENTAL CONDITIONS

The abstracts cover the problems of environmental education, which forms the level of the greening of culture, moral consciousness in relationship with the natural environment. A mobile system should be the basis for ecological education and upbringing that must be adjusted according to the current and anticipated ecological status of certain ecosystems. It should consider the age of students, their abilities to solve environmental problems in various practical environmental activities. They draw attention to the improvement of environmental education in higher and secondary specialised schools.

Keywords: anthropogenic effect, greening of culture, wastes, natural resources, ecological consciousness.

Тимофєєва І.Б.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ВИПУСКНИКІВ – ПЕДАГОГІВ

У тезах представлено аналітичний огляд наукових і науково-методичних праць з проблеми підготовки випускників у вищих навчальних закладах. Прерогативою сучасної вищої освіти має стає підготовка фахівців, здатних до саморозвитку в умовах стрімкого розвитку сучасного суспільства. Робиться спроба визначити шляхи формування інформаційно-комунікаційної компетентності як чинника підготовки конкурентоспроможних випускників – педагогів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційна компетентність, конкурентоспроможні випускники

Основним напрямком покращення якості освіти стає модернізація професійної освіти з акцентом на інформаційно-комунікаційну компетентність яка заснована на оцінці значущості отриманої освіти для розвитку особистості, її соціалізації та самореалізації, модернізація оцінки на принципах компетентнісного підходу в освітньому процесі зі застосуванням ІКТ. Це стає актуальним саме при підготовці майбутніх педагогів ДНЗ.

Каталізатором і координатором процесу становлення інформаційного суспільства є також й державна політика, яка повинна бути направлена на формування єдиного світового інформаційного простору та на поглиблення процесів інформаційної і економічної інтеграції країн і народів; створення ринку інформації і знань як чинників виробництва на додаток до ринків природних ресурсів, праці й капіталу та перехід інформаційних ресурсів суспільства в реальні ресурси соціально-економічного розвитку за рахунок розширення доступу до них; зростання важливості проблем забезпечення інформаційної безпеки особистості, суспільства і держави та створення ефективної системи забезпечення прав громадян і соціальних інститутів на вільне отримання, поширення і використання інформації [1, с.120].

За Індексом освіти, що розраховується Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН), Україна посідає 36 місце з 188 країн поруч з Австрією, але дещо відстає від інших країн Східної Європи. Значення цього індексу в Україні стабільно покращувалося, починаючи з 1980 року. Аналогічна ситуація спостерігалася і в найближчих країнах-сусідах України. Таким чином, на відміну від економічних показників України, її відносні показники у сфері освіти та розвитку людського капіталу можна порівняти з показниками сусідніх країн-членів ЄС, таких як Польща та Угорщина. Це свідчить про наявність потенціалу для розвитку людського капіталу, необхідного для відновлення основних економічних показників ЄС підтримує процес впровадження нового Закону України «Про вищу освіту», який був прийнятий у 2014 році, з огляду на подальшу інтеграцію до Європейського простору вищої освіти в контексті Болонського процесу. Новий закон приведе діяльність українських вищих навчальних закладів у відповідність до Болонської конвенції, що передбачає визнання іноземних освітніх рівнів та впровадження декількох інших реформ (децентралізація адміністрування та спрощення бюрократичного управління, надання більшої самостійності вищим навчальним закладам, розширення студентського самоврядування та сприяння прозорості). Тим не менше, повне впровадження Болонської моделі супроводжується новими викликами. Мають бути прийняті численні підзаконні нормативно-правові акти, при цьому основне завдання полягатиме в уникненні суперечностей між ними та помилковим тлумаченням цих актів. Також необхідно провести важливі реформи у сфері гарантування якості освіти шляхом запровадження Національної рамки кваліфікацій, приведеної у відповідність до Європейської рамки кваліфікацій, а також започаткувати використання Європейської системи залікових балів (кредитів) для професійно-технічної освіти. Порядок

денний асоціації також сприяє запровадженню міжнародних критеріїв оцінки та професіоналізації управління у сфері вищої освіти [2, с. 220].

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) серед інших концептуальних засад забезпечення якості вищої освіти особливе значення належить поширенню автономності і самоврядності на ВНЗ з метою перетворення їх з «реактивно діючих на проактивні», тобто такі, що не страхуються ставити перед собою довгострокові цілі і реалізувати власну стратегію розвитку, є зацікавленими у максимальній ефективності і відповідальними за результат перед споживачем освітніх послуг, перед громадою і перед державою [3, с.43].

Сьогодні на зміну вищої освіти цілеспрямованого впливу викладача на студента прийшла нова особистісно-орієнтовна концепція освіти з метою підготовки та знайти шляхи підготовки висококваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця. Задача сучасної освіти – використати у процесі підготовки майбутніх педагогів ДНЗ всі особливості студента, а зокрема, придбання професійного досвіду на основі застосування ІКТ під час різних видів роботи.

Так, під час викладання комп'ютерних дисциплін для студентів з напрямку Педагогічна освіта у Маріупольському державному університеті, формування інформаційно-комунікаційної компетентності проводиться шляхом використання інтерактивних методів залучення студентів до практичних робіт. У проміжках між семестрами проводиться студентський круглий стіл «Інформатизація та комп'ютеризація суспільства», результатом роботи якого є - обговорення та дискусії з напрямків роботи та випуск збірника матеріалів.

Не менш ефективними є позааудиторні форми організації проектно-дослідницької роботи студентів педагогічних спеціальностей: участь у наукових товариствах, олімпіадах, конференціях.

Підготовка сучасного педагога, здатного впроваджувати ідеї особистісно-орієнтованої освіти, оригінально вирішувати актуальні навчально-виховні проблеми, вимагає особливої організації його практичної та розумової діяльності.

Безсумнівно, для підготовки конкурентоспроможних випускників-педагогів необхідно формувати інформаційно-комунікаційної компетентність, використовувати інтерактивні форми навчання для забезпечення якісної освіти. Дуже важливо навчити майбутніх фахівців з педагогічної освіти застосовувати набуті знання та навички, а найголовніше саморозвиватися в умовах стрімкого розвитку сучасного суспільства.

Список використаної літератури

1. Білоус В. С. Зв'язки з громадськістю (паблік рилейшнз) в економічній діяльності: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 275 с.
2. Поглиблення відносин між ЄС та Україною: Що, чому і як? Під редакцією Майкла Емерсона і Вероніки Мовчан. Центр європейських політичних досліджень та Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2016. — 267 с.
3. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд/ За заг.ред. С. Калашнікової та В. Лугового. — Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. — 84 с.

I. Timofyeyeva

INFORMATION AND COMMUNICATION COMPETENCE AS FACTOR TRAINING COMPETITIVE GRADUATES - TEACHERS

The article presents a brief analytical review of scientific and scientific-methodical on the problem of training of graduates in higher education. The prerogative of modern higher education should be training professionals who are capable of self-development of modern society. The attempt is made to identify the ways of formation information and communication competence as a factor in the preparation of competitive graduates - teachers.

Keywords: information and communication competence, competitive graduates

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ВИЩІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У тезах розкрито деякі нові підходи до викладання міжнародного права у вищих навчальних закладах у період глобалізації та посилення економічної інтеграції між державами. Висловлена думка про необхідність викладання міжнародного права з урахуванням необхідності поєднання теорії міжнародного права із практикою, запропоновано шляхи удосконалення професійних навичок, доцільність проведення ділових та рольових ігор.

Ключові слова: глобалізація, методика викладання, міжнародне право.

У період глобалізації та посилення економічної інтеграції між державами значно зростає роль міжнародного права в регулюванні практично всіх міжнародних відносин, у зв'язку з цим необхідно посилення і поліпшення якості його викладання у вищих навчальних закладах. Сучасний юрист повинен бути професіоналом у своїй галузі, вільно орієнтуватися в правовому регулюванні не лише внутрішньодержавних, але й міжнародних правовідносин. Він повинен набути навички оперативно реагувати на швидко мінливі умови міжнародного життя й на ті великі зміни, які відбуваються в міждержавних відносинах, у сферах співробітництва держав, у тому числі і в рамках міжнародних організацій та інтеграційних об'єднань.

Міжнародне право повинно зайняти належне місце в системі викладання правових дисциплін у вищих навчальних закладах. У процесі навчання слід робити акцент на тому, що ефективність міжнародного права багато в чому залежить від ступеня його трансформації у внутрішньодержавне законодавство.

Потрібно виховати у студентів повагу до міжнародного права і виробити у них бажання неухильно дотримувати його принципи і норми.

Міжнародне право є універсальним і тому воно здатне забезпечити керований характер міжнародного співробітництва держав.

Викладачі повинні прагнути до широкого визнання студентами великої значимості міжнародного права.

Майбутнім юристам належить оволодіти методами правозастосовчої практики не тільки у внутрішньодержавній, але і в міжнародній сфері. Студенти мають розуміти і уявляти механізм взаємодії двох правових систем: міжнародного права та національного права. Для викладача важливо в ході лекційних занять повно і об'єктивно відобразити реальну картину нинішнього стану такої взаємодії двох названих систем у правових системах держав.

В процесі проведення аудиторних занять умовою глибокого засвоєння студентами матеріалу є системність викладу питань. Всі проблеми міжнародного права повинні розглядатися з урахуванням стану діючих міжнародно-правових актів, що регулюють найбільш важливі питання міжнародного співробітництва держав, а також оцінки ролі ООН та інших міжнародних організацій у вирішенні найбільш важливих міжнародних проблем, їх внеску в підтримку стабільності світового правопорядку. В лекціях слід висвітлити міжнародно-правову позицію своєї держави з найбільш важливих міжнародних проблем, показати, як зазначена позиція узгоджується з позицією провідних світових держав, виділити, з яких питань вона має відмінну позицію і як держава відстоює її в рамках міжнародних органів і міжнародних організацій.

Студентам слід показати на прикладах, як теоретичні положення міжнародного права втілюються на практиці і виділити особливості застосування тією чи іншою державою найбільш важливих міжнародно-правових норм.

Студентам з використанням презентаційних матеріалів слід представити найбільш значущі досягнення теорії міжнародного права. Доцільно проілюструвати це на прикладі реалізації норм міжнародного процесуального права. Дійсно, юридично закріплена процесуальна форма набуває все більшу роль для успішного функціонування міжнародного права, саме вона є однією з найбільш ефективних юридичних гарантій забезпечення прав суб'єктів міжнародного права.

Чіткий виклад намічених питань допоможе сформувати у студентів власну думку з розглянутих проблем. Подання студентам різних точок зору авторитетних вітчизняних і зарубіжних вчених з дискусійних питань дозволить їм сконцентруватися на визначенні власної позиції з даного питання. Студент повинен отримати цілісне уявлення про досягнення науки міжнародного права і про перспективи її розвитку в сучасний період і в майбутньому.

Доцільно в ході занять дати студентам оцінку розглянутих міжнародними судами спорів, прокоментувати аргументи на користь винесених рішень і запропонувати їм подати власний варіант врегулювання даного спору. Доцільно роз'яснити студентам, у яких саме міжнародних судах можна більш успішно вирішити спори з таких питань. Аналіз судової практики допоможе студентам набути навичок участі в судових процесах.

Міжнародне право має як загальнотеоретичне, наукове, практичне, так і прикладне значення, тому викладання цього складного курсу має бути побудовано на активних та інтерактивних формах навчання: читанні проблемно-дискусійних лекцій з використанням презентаційних матеріалів, проведенні ситуаційних семінарів з елементами «мозкового штурму», проведенні вікторин, організації ділових і рольових ігор. Це дозволить студентам застосовувати норми міжнародного права на практиці. Заняття повинні організовуватися таким чином, щоб студенти засвоїли порядок дії норм міжнародного права у просторі і в часі, а також особливості реалізації міжнародних договорів і рішень міжнародних організацій.

При проведенні семінарських занять викладачеві потрібно прагнути до максимально широкого впровадження інноваційних методів навчання і намагатися виробити у студентів навички кваліфікованого аналізу навчальної літератури, вміння формулювати власні висновки та пропозиції.

На семінарських заняттях під керівництвом викладача студентам корисно буде провести моніторинг новітніх міжнародних договорів, рішень міжнародних організацій та чинного національного законодавства, яке регулює різні форми співробітництва з іноземними державами. За підсумками проведення семінару викладачеві доцільно оцінити роботу кожного студента, указавши на допущені помилки, зазначити різні наукові підходи, сформулювати обґрунтовану позицію, якщо проблема не була вирішена.

Для набуття студентом практичних навичок рекомендується замість одного з семінарів провести модельний процес, наприклад, засідання Міжнародного Суду ООН. Попередньо серед студентів потрібно розподілити ролі і дати завдання по конкретному юридичному казусу. Викладач виконує роль ведучого і направляючого, а в кінці заняття підводить підсумки і оцінює рівень підготовки студентів, які брали участь у грі. При проведенні рольових ігор між учнями розподіляються ролі, наприклад, членів Ради Безпеки ООН, які виступають від імені конкретних держав при обговоренні цим органом якогось дуже важливого питання. Або ж кільком студентам може бути запропоновано зіграти роль офіційних учасників міжнародної конференції, скликаної для прийняття нової міжнародної конвенції. Може бути також запропоновано студентам розробити статут нової міжнародної організації інтеграційного типу.

Особливо корисною для набуття практичних навичок формою навчання студентів є проведення ділових та рольових ігор з міжнародного процесуального права.

Саме організація таких ігор підштовхує студентів до більш серйозної підготовки щодо виконання завдань і до розвитку творчого початку у виконанні функцій

представників майбутньої професії. В ході ділової гри студенти виконують роль представників суб'єктів міжнародного права, реалізуючи ними правосуб'єктність в тій чи іншій сфері міжнародних відносин. Особливо корисно використовувати рольові і ділові ігри при вивченні наступних тем: право зовнішніх зносин, міжнародне процесуальне право, міжнародне право прав людини і міжнародне гуманітарне право. Великий позитивний результат дає використання методів моделювання міжнародно-правових ситуацій, що імітують рішення проблем у головних органах і спеціалізованих установах ООН (зокрема, у Раді Безпеки ООН), в органах інтеграційних об'єднань і т. д. Найбільший результат дає комплексне використання інноваційних і традиційних методів викладання з урахуванням спеціалізації студентів, при цьому слід враховувати індивідуальні особливості кожного студента, його професійні уподобання.

При застосуванні будь-яких моделей навчального процесу викладачам слід використовувати усі форми та методи дослідження матеріалу за допомогою різноманітних інформаційно-технічних засобів.

Список використаної літератури

1. Волова Л. И. О методике преподавания международного права в современный период / Л. И. Волова // Український часопис міжнародного права (Спецвипуск : Проблеми викладання міжнародного права). – 2013. – С. 34–36. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://jusintergentes.com.ua/archives/acc/Spetsvypusk_%20p1.pdf
2. Динис Г. Г. Концептуальні підходи до викладання міжнародного права у вищих навчальних закладах України / Динис Г. Г. // Український часопис міжнародного права (Спецвипуск : Проблеми викладання міжнародного права). – 2013. – С. 29–33. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://jusintergentes.com.ua/archives/acc/Spetsvypusk_%20p1.pdf
3. Задорожний А. В. Проблемы преподавания международного права / А. В. Задорожний // Український часопис міжнародного права (Спецвипуск : Проблеми викладання міжнародного права). – 2013. – С. 8–16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://jusintergentes.com.ua/archives/acc/Spetsvypusk_%20p1.pdf
4. Серегин В. А., Сыроед Т. Л. Целостность, системность и сбалансированность в преподавании международного права / В. А. Серегин, Т. Л. Сыроед // Український часопис міжнародного права (Спецвипуск : Проблеми викладання міжнародного права). – 2013. – С. 70–75. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://jusintergentes.com.ua/archives/acc/Spetsvypusk_%20p1.pdf

G. Tykhomyrova

METHODS OF TEACHING OF INTERNATIONAL LAW IN THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS UNDER CONDITIONS OF GLOBALIZATION

The article discloses some new approaches to teaching of international law in the higher educational establishments in the period of globalization and strengthening economic integration between states. It contains the idea of necessity to teach international law taking into account the need to combine the theory and the practice of international law. The article also proposes the ways of developing professional skills, expediency of conducting business and role plays.

Key words: globalization, methods of teaching, international law.

ІНТЕГРАЛЬНА ОСВІТА – ПАРАДИГМА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУЧАСНОГО ВІТЧИЗНЯНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Визначено модель інтегральної освіти як парадигму конкурентоспроможності сучасного університету. Встановлено певні засади конкурентоспроможності на певних рівнях функціонування університету. Обґрунтовано основні завдання, які визначають цілі із забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних університетів за умов системно-особистісного підходу.

Ключові слова: інтегральна освіта, університет, конкурентоспроможність, парадигма освіти, менеджмент освіти, методики, технології освіти.

Новітні умови розвитку соціально-економічних відносин у сучасному суспільстві зумовлюють необхідність проактивного формування мети, змісту та результатів функціонування сучасної освіти, орієнтуючи її на підготовку нової генерації фахівців, які мають характеризуватися інтегральним підходом до формування особистих компетентностей, які будуть сформовані передусім особистою творчістю здобувача вищої освіти, його мобільністю та креативністю, що повинна бути розкрита на базі підвищення загально-наукового, загальнокультурного та професійного рівнів науково-педагогічних працівників, запровадження у навчально-виховний процес нових педагогічних концепцій, сучасних технологій навчання. Крім того, забезпечення «входження» студента як майбутнього творчого фахівця – керівника у світ професійної культури та його оптимальна адаптація до умов професійної діяльності зумовлюють необхідність обґрунтування нової парадигми освіти, яка безпосередньо пов'язана з професійною компетенцією та компетентністю її випускників[1-3].

Інтегральна освіта - результативна модель освітньої діяльності, лідерства та управління, яка описує розвиток системи управління освітою різного масштабу: студент, викладач, університет, професійні фахівці, наукова спільнота. Сучасний університет – це не лише заклад освіти, це – заклад культурного життя та комунікацій різного рівня:

- студент-викладач/науковець-фахівець;
- університет-суб'єкт господарської/суспільної діяльності-регіональна економіка-національна економіка-світова економіка;
- навчання-підвищення кваліфікації-повторне навчання;
- університет-спілка університетів;
- університет-працедавець-спілка працедавців.

На кожному рівні необхідно визначити:

1. Парадигму мислення: що рухає вчинками здобувача вищої освіти і вчинками викладача/науковця, працедавця. Виявити спільну мету, що дозволяє досягати спільного результату;

2. Комунікацію: визначення потреб у взаємодії суб'єктів освітнього процесу та оточуючим середовищем, що іноді має іншу парадигму мислення/пізнання;

3. Лідерство: ідентифікація і формування певного стилю лідерства здобувача вищої освіти, науково-педагогічного працівника, закладу вищої освіти та зіставлення із прагненням студента, традицією університету, прагненням роботодавця, сучасним та майбутнім викликом держави.

4. Менеджмент: управління освітнім процесом, новітніми засобами навчання та перепідготовки. Залучення сучасних методів підготовки фахівців на базі сучасних інформаційних технологій та пропонування новітніх;

5. «Територія» освіти: визначити цінності і парадигми мислення, що визначають хід суспільних процесів на рівні регіону – країни.

6. Інтегральний погляд: визначення маркерів досягнення певного розвитку освітньо-наукової діяльності на кожному комунікаційному рівні.

Таким чином основне завдання сучасного університету – формування і забезпечення єдності цілі освіти та її результату має бути системним, що полягає у формуванні професійно-спрямованої особистості та відповідального громадянина.

Для вирішення сформульованих проблем за умов системно-особистісного підходу стратегічними стають завдання, що складають основу професійної діяльності суб'єктів освітнього процесу ВНЗ, а саме:

- Реалізація стратегії розвитку університету шляхом вдосконалення та розвитку освітнього процесу відповідно до потреб ринку, шляхом диверсифікація освітньої та наукової діяльності, що передбачає відкриття нових спеціальностей і спеціалізацій (магістерських програм) в рамках ліцензованих спеціальностей, створення умов для підготовки кадрів вищої кваліфікації.

- Створення умов для сприяння розвитку університетської спільноти - викладачів, здобувачів вищої освіти, співробітників, що поєднує нові методи й принципи освітнього менеджменту з академічними свободами, правами й колегіальністю в ухваленні найважливіших рішень. Забезпечення високого рівня соціального захисту та розвиток корпоративної культури на Факультеті.

- Комерціалізація наукової діяльності провідних вчених університету у співпраці із підприємствами і організаціями.

- Постійна персоніфікована робота з абітурієнтами з використанням усіх форм комунікаційної взаємодії.

- Співпраця з роботодавцями задля гармонічного поєднання теоретичного та прикладного навчання, що забезпечить розширення бази практик, ґрунтовнішу підготовку випускників до професійної діяльності на первинних посадах, їх працевлаштуванню. Адаптація навчальних програм до вимог ринку праці з метою підвищення академічної та професійної мобільності здобувачів вищої освіти, конкурентоспроможності на міжнародному, національному й регіональному ринках праці, шляхом організації круглих столів за участю роботодавців та провідних фахівців з метою ефективної взаємодії ВНЗ й керівників підприємств (їх підрозділів), установ, державних органів, органів місцевого самоврядування, громадськості..

- Підвищення рівня якості професійної підготовки фахівців на різних рівнях шляхом впровадження у навчальний процес інноваційних заходів та форм організації інноваційних освітніх технологій (тренінгові форми, інтерактивні форми проведення занять, E-learning, Adaptive Learning, Virtual Learning, Synchronous vs Asynchronous Learnin, Mobile Learning [4]) створення системи управління якістю освітніх послуг університету; постійний розвиток і вдосконалення баз навчальних і виробничих практик і системи професійної підготовки із залученням представників бізнес-структур та влади.

- Розвиток зв'язків з вітчизняними та зарубіжними університетами, розробка та реалізація механізмів обміну викладачів та студентів в т.ч. за програмою подвійних дипломів. Залучення до навчального процесу закордонних фахівців та обмін досвідом з метою забезпечення європейської якості освіти та подальшої інтеграції до світового та європейського освітнього простору

- Реалізація необхідних організаційних заходів щодо підтримки політики академічної доброчесності на засадах прозорості у відповідності з нормами діючого законодавства.

- Забезпечення модернізації освітніх, освітньо-професійних та освітньо-наукових програм з урахуванням потреб роботодавців і регіонального ринку, у тому числі міждисциплінарного характеру (наприклад: впровадження магістерської програми «Управління закладами охорони здоров'я» випускаюча кафедра: менеджменту; організації-партнери: Управління охорони здоров'я, міські та територіальні лікарні. Може бути створена

на підставі угоди між вищезазначеними організаціями та ВНЗ з метою забезпечення умов для встановлення регулярних контактів і співробітництва в галузі підготовки фахівців із питань управління закладами охорони здоров'я та використання їх для роботи в системі вказаних організацій).

- Забезпечення умов для подальшого розширення академічної мобільності здобувачів вищої освіти та викладачів шляхом підписання нових договорів з українськими і зарубіжними університетами, реалізації програм «подвійних дипломів», а також актуалізація програм ERASMUS+.

- Впровадження та поширення у навчальному процесі англomовних програм підготовки, організація підвищення рівня мовної підготовки із забезпечення поглибленого вивчення іноземних мов для всіх студентів ВНЗ.

- Поширення впровадження елементів проблемно-орієнтовного навчання шляхом впровадження авторських спецкурсів та семінарів, у тому числі шляхом залучення провідних українських і зарубіжних вчених.

- Забезпечення об'єктивності, прозорості та відкритості процедур щодо прийому на роботу, створення сприятливих умов для залучення найбільш обдарованих і перспективних викладачів до складу науково-педагогічного персоналу; проведення обґрунтованого і відповідального залучення молодих науковців до аспірантури, докторантури.

Таким чином, встановлено, що університет є центром інтегральної освіти, завдання якого полягає в системному формуванні та забезпеченні єдності цілі освіти та її результату, спрямоване на досягнення особистих прагнень здобувача вищої освіти в професійному становленні та суспільної реалізації. Конкурентоспроможність університету формується на певних засадах (парадигма мислення, комунікація, лідерство, менеджмент, «територія» освіти, інтегральний погляд). Практична реалізація ідеї інтегральної освіти матиме додатковий ефект – сприятиме розвитку території освіти – міста, регіону, країни.

Список використаної літератури

1. Barro R. I. Education as determinant of economic growth / R. I/ Barro // Education in the Twenty First Century // Ed by E.P. Lasear. – Stanford, Ca (USA) : The Hoover Institution Press Publication.– 2002/ – № 501. – P 9–24.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України: головний ред.. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

3. Эвтух М.Б. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень: монографія / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Л.М. Дибкова. – К. : КНЕУ, 2010. – 248, [8] с.

4. Educational Technology and Mobile Learning [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.educatorstechnology.com/2013/03/14-technology-concepts-every-teacher.html>

R. Tolpezhnikov

INTEGRAL EDUCATION AS A PARADIGM OF COMPETITIVENESS OF MODERN UNIVERSITY

Was defined model of integrated education as a paradigm of competitiveness of the modern university. The certain principles of competitiveness on certain levels of functioning university were established. The basic tasks which define the designs for the competitiveness of national universities in terms of systematic and personal approach were substantiated.

Keywords: integral education, university competitiveness paradigm of education, education management, methods, technology of education.

Хаджинов І.В.

МІСЦЕ УНІВЕРСИТЕТУ НА СВІТОВОМУ ОСВІТНЬОМУ РИНКУ: АСПЕКТ МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГІВ

В тезах розглядається питання рейтингування університетів та з цих позицій оцінка їх конкурентних переваг в світовому освітньому просторі. Постає завдання удосконалення підходів оцінки та моніторингу сучасних домінант розвитку вищої освіти та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення освітніх послуг на ринку України в контексті забезпечення міжнародної конкурентоспроможності країни.

Ключові слова: освітній ринок, рейтингування університетів, освітній ринок

Місце університету на освітній і науковій карті України та світу може бути відображенням його позицій в різноманітних як національних, так і міжнародних, рейтингах.

Рейтинг World University Rankings від британської компанії Quacquarelli Symonds (QS), що публікується дванадцятий рік поспіль, визнаний в усьому світі як інструмент оцінювання якості освіти. Укладачі рейтингу використовують шість основних критеріїв оцінки ВНЗ: 1) репутація в академічному середовищі (40 %); 2) індекс цитованості (20 %); 3) співвідношення викладацького складу до кількості студентів (20 %); 4) репутація серед роботодавців (10 %); 5) частка іноземних студентів (5 %); 6) частка іноземних викладачів (5 %). До рейтингу кращих університетів світу QS потрапляють тільки ті університети, які пропонують усі рівні освіти: бакалаврат, магістратуру та докторантуру (або аспірантуру).

У 2016 році до світового рейтингу увійшли шість українських ВНЗ. Цікавим виявляється той факт, що в цьому рейтингу ХНУ імені В.Н. Каразіна в 2016 році випередив КНУ імені Тараса Шевченка, хоча в усіх національних рейтингах спостерігається зворотня картина. Наш університет, як і минулого року, посів місце у групі 701+.

З 2014 р. QS University Rankings: Emerging Europe & Central Asia виділяє 200 кращих університетів у цьому регіоні. Прагнучи дослідити ефективність вищих навчальних закладів в країнах Східної Європи і Кавказу, ранжування використовує методологію, що збігається із загальною методологією QS World University Rankings та аналогічну тим, які використовуються для інших регіональних рейтингів QS.

ДонНУ імені Василя Стуса у 2016 р. посів 101 місце, випередивши Львівський політехнічний університет.

Стартувавши у 2006 році проект «Топ-200 Україна» став першим і залишається на сьогодні єдиним акредитованим IREG (IREG — Міжнародна Експертна Група з Ранжування) академічним рейтингом в Україні, відмінною рисою якого є спроба порівняти між собою університети різних типів на основі застосування до них універсальної системи критеріїв. У 2016 році оголошено десятий випуск рейтингу. Його методика побудована відповідно до міжнародних принципів ранжування університетів і передбачає проведення порівняльного аналізу досягнень ВНЗ різних типів на основі низки універсальних критеріїв. Діяльність ВНЗ оцінюється за допомогою агрегованого показника (інтегрального індексу), який формується на основі індикаторів прямого вимірювання (80 %), експертного оцінювання якості підготовки випускників ВНЗ представниками роботодавців і академічного співтовариства (15 %), а також із використанням міжнародних наукометричних і веб-метричних показників (5 %). Інтегральний індекс (ІЗ) представлено трьома складниками: якість науково-педагогічного потенціалу (Інп), якість навчання (Іян), міжнародне визнання (Імв). Усього для формування зазначених індексів у 2015 році використовувався 21 індикатор прямого виміру з сумарною вагою 80 % і експертне оцінювання з ваговим коефіцієнтом 20 %. У 2015/2016 році додатково було введено критерій «Інноваційна діяльність університетів». Цей критерій кількісно вимірювався обсягом інвестицій, зроблених приватним, високотехнологічним бізнесом в

стартапи університетів. У якості стартапів розглядалися не лише новітні технічні розробки, а й проекти в різних галузях людської діяльності (біологічній, медичній, аграрній, гуманітарній та інших), які ґрунтувалися на новітніх ідеях і мали попит на ринку споживачів.

Динаміка показників ДонНУ в загальному рейтингу останні вісім років залишається негативною – втрачено 24 позиції.

Таблиця 1

**Розподіл показників ДонНУ імені Василя Стуса за субіндексами рейтингу
«Топ-200 Україна» у 2009-2016 рр.**

Рік	Місце	Інп	Іян	Імв	Із
2009	8	8,067658369	12,70005575	12,60006005	33,36777417
2010	10	7,743182879	11,39625268	11,94485681	31,08429237
2011	12	8,00346	11,6818	11,04425	30,72946382
2012	14	7,521387228	12,11484687	11,95376196	31,58999606
2013	17	7,495177551	11,38114224	12,74501043	31,62133022
2014	20	7,056879082	10,84511634	17,7374658	35,63946121
2015	25	6,664809466	9,414492434	16,70114229	32,78044419
2016	32	7,193571257	9,3306009	14,65776	31,1819365

Слід додати, що порівняно з 2015 роком у нашого університету покращився показник якості науково-педагогічного потенціалу (Інп), проте зменшився показник якості навчання (Іян), та значно знизився показник міжнародного визнання (Імв).

У квітні 2017 року видавничою службою «УРАН», на замовлення порталу «Освіта.ua», здійснено наукометричний моніторинг суб'єктів науково-видавничої діяльності України за показниками бази даних SciVerse Scopus, на підставі якого складено рейтинг українських вищих навчальних закладів. Станом на 11.04.2017 року наш університет посідає **17 місце** (10 серед класичних університетів) серед 136 ВНЗ України за показниками публікаційної активності в виданнях, які індексуються в наукометричній базі Scopus. Університет зберіг свої позиції як серед класичних університетів, так і в загальному рейтингу.

Ключовим в цьому рейтингу є показник індексу Гірша, так званий h-index. У нашого університету він наразі становить 27, й порівняно з минулорічним рейтингом він зріс на одиницю.

Таблиця 2

**Місце ДонНУ імені Василя Стуса серед класичних університетів України за
показниками міжнародної наукометричної бази даних Scopus**

Місце (місце у 2016 році)	Назва ВНЗ	Станом на 04.04.2016 р.			Станом на 11.04.2017 р.			Різниця кількості		
		К-сть публ.	К-сть цит.	h- інд.	К-сть публ.	К-сть цит.	h- інд.	К-сть публ.	К-сть цит.	h- інд.
1 (1)	КНУ ім. Тараса Шевченка	13453	57459	73	14802	68483	79	1349	11024	6
2 (2)	ХНУ ім. В. Н. Каразіна	7614	35148	57	8382	40675	60	768	5527	3
3 (5)	ЧНУ ім. Юрія Федьковича	2311	8170	44	2547	10122	51	236	1952	7
4 (3)	ЛНУ ім. Івана Франка	5358	24362	46	5823	28547	50	465	4185	4
5 (4)	ОНУ ім. І. І. Мечникова	2634	11681	46	2780	14029	50	146	2348	4
6 (6)	ДНУ ім. Олеса Гончара	2921	8462	33	3184	10249	37	263	1787	4
7 (7)	ПНУ ім. Василя Стефаника	348	3248	30	436	4208	32	88	960	2
8 (9)	СумДУ	1242	6006	26	1688	7887	31	446	1881	5
9 (8)	УжНУ	1572	5843	28	1660	6737	29	88	894	1
10 (10)	ДонНУ імені Василя Стуса	1580	3490	26	1708	4129	27	128	639	1
11 (12)	ССНУ імені Лесі Українки	445	2783	20	449	3325	23	4	542	3
12 (11)	ЧНУ ім. Б. Хмельницького	328	1612	21	328	1833	23	0	221	2

За величиною загального зростання кількості публікацій у виданнях Scopus, університет посідає **восьме місце серед класичних університетів**. За рік від попереднього рейтингу кількість публікацій наших науковців зросла на **128 одиниць** (на 8,1 %) — це

значно краще ніж за попередній рік, коли кількість публікацій збільшилася лише на 3,3 %. За кількістю посилань на роботи наших науковців університет посідає 10 позицію серед класичних університетів — за рік кількість посилань зросла на **639 цитувань** (18,3 %). Цей показник також перевищує минулорічний, коли порівняно з 2015 роком кількість цитувань зросла на 374 одиниці (на 12 %). Збільшення кількості публікацій становить добрий потенціал для майбутнього зростання h-індексу університету та підвищення його позицій в рейтингу за показниками Scopus.

I. Khadzhynov

UNIVERSITY PLACE IN THE WORLD EDUCATION MARKET: ASPECTS OF INTERNATIONAL RANKINGS

In theses discusses universities ranking and their competitive advantage assessment in the global educational space. The task of improvement of assessment and monitoring approaches modern landmarks of higher education and develop practical recommendations for improving educational services in Ukraine in the context of international competitiveness.

Keywords: educational market, universities ranking, educational market.

УДК 378.1(477):34(043)

Циклаурі О.Б.

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАВНИЧОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На сучасному етапі Україна перебуває процесі глобалізації та європейської інтеграції, в зазначених умовах важливе значення має проведення реформ в різних галузях життя держави та суспільства з метою наближення їх до європейських стандартів. Не менш важливим постає й реформування вищої правничої освіти в Україні, підвищення її якості. Саме розвиток правничої освіти є запорукою підготовки висококваліфікованих фахівців діяльність яких спрямована саме на утвердження верховенства права через захист прав і свобод особи.

Ключові слова: інноваційний розвиток, конкурентоспроможність вищих навчальних закладів, конкурентоспроможність правничої освіти, реформа вищої освіти.

В сучасних умовах фінансово-економічної та політичної кризи в Україні, виникає необхідність в реалізації наявного та формуванні нового підґрунтя з метою забезпечення якості вищої освіти та наближення її до європейських стандартів, адже саме якісна вища освіта виступає важливою умовою забезпечення сталого соціально-економічного, високотехнологічного та інноваційного розвитку інноваційного розвитку держави і суспільства за рахунок якісної підготовки конкурентоздатного людського капіталу та посилення зв'язку суспільства та вищої освіти і науки.

Мета дослідження полягає в визначенні можливих шляхів забезпечення підвищення конкурентоспроможності правничої освіти в Україні в умовах глобалізації.

В умовах сьогодення, на думку дослідників, визначальною для активізації інноваційного розвитку країн стає розбудова висококонкурентних університетів, які здатні акумулювати і примножувати власний інтелектуальний потенціал і формувати інтелектуальний капітал нації, а також сприяти системній інтеграції освіти і науки та трансферу технологій у виробництво і на цій основі забезпечувати міжнародні конкурентні переваги для країни в цілому [1].

Особливу увагу при цьому слід приділяти питанням внутрішнього управління університетами, викладачам, студентам та їх підприємству, фінансовим та іншим ресурсам, їх місцю у глобальних виробничих мережах, корпоративних стратегіях і формам

співробітництва з іншими суб'єктами національної та глобальної економіки [2].

Серед основних нормативних актів в галузі освіти, прийнятих на сучасному етапі або таких, що зазнали суттєвих змін можна виокремити Закони України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-XII із змінами, «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII із наступними змінами, «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII із наступними змінами; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 № 1187 та ін. [3-6], всі зазначені акти суттєво змінили основні підходи до стандартів надання освітніх послуг, зокрема вищими навчальними закладами. Не оминають сучасні реформи і правничу освіту.

12 січня 2015 року Указом Президента України № 5/2015 було схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» яка визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України та передбачає реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави, серед яких за вектором відповідальності виокремлюється реалізація реформи освіти, головна мета якої – висока якість освіти [7].

Серед основних напрямків реформ у вищій освіті, можна виокремити надання університетам академічної, організаційної та фінансової автономії, водночас підвищивши вимоги до результатів діяльності закладів вищої освіти, прозорості прийняття ними рішень та використання коштів; створення системи забезпечення та постійного поліпшення якості вищої освіти, яка відповідає рекомендаціям і стандартам Європейського простору вищої освіти та ін. [8].

Міністерством освіти і науки України розроблено проект Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти [9]. Метою Концепції є сприяння становленню в Україні правничої освіти як системи стандартів змісту та методики викладання правничих дисциплін, базованих на формуванні правничих навичок, обізнаності щодо питань етики та прав людини, розумінні фундаментальної ролі правника в утвердженні верховенства права через захист прав і свобод людини, а також стандартів доступу до правничої професії.

Відповідно до положень Концепції правничим школам необхідно повернути та підтримувати довіру суспільства до правничої науки шляхом гарантування свободи наукового пошуку з одного боку та якості правничих досліджень з іншого. Правничі наукові дослідження повинні бути невід'ємною складовою професійної діяльності викладачів правничих шкіл, а також фахової підготовки правника. Правничі школи повинні формувати свої навчальні програми з огляду на якомога ширше залучення студентів до наукових досліджень.

Зазначені процеси демократизації вищої освіти, потребують подальшого дослідження та опрацювання як на теоретичному, так і на практичному рівнях, потребують підтримки з метою ефективного впровадження як з боку держави, так і громадськості.

З метою сприяння подальшій євроінтеграції України та участі у єдиному освітньому просторі, вважається за доцільне окрім сприяння у становленні фінансової, організаційної, академічної та кадрової автономії правничих шкіл та університетів в цілому, підвищувати інноваційну та наукову складову у стандартах освіти, забезпечуючи не тільки кількість на, а й високу якість. Саме виховання не просто правників-спеціалістів, а й правників-науковців, здатних покращувати життя держави і суспільства практичними результатами науки, забезпечить не тільки конкурентоспроможність правничої освіти, університетів, а й України в цілому в сучасних умовах глобалізації цих процесів.

Список використаної літератури

1. Антонюк Л. Л. Концепції міжнародної конкурентоспроможності університетів [Електронний ресурс] / Л. Л. Антонюк, В. І. Сацик. – Режим доступу: http://kneu.edu.ua/get_file.php?id=2292

2. Ільницький Д. О. Університети в глобальній економіці знань: еклектична парадигма [Електронний ресурс] / Д. О. Ільницький // Міжнародна економічна політика. – 2015. – № 1. – С. 123-154. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Мер_2015_1_8
3. Про освіту: [Електронний ресурс]: Закон України від 23.05.1991 № 1060-XII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
4. Про вищу освіту: [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. Про ліцензування видів господарської діяльності: [Електронний ресурс]: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
6. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти: [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п>
7. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
8. Реформа освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/ua/reforms/reforma-osvity#overview>
9. Проект Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/konceptpcziya-vdoskonalennya-pravnichoyi-\(yuridichnoyi\)-osviti-dlya-faxovoyi-pidgotovki-pravnika-vidpovidno-do-evropejskix-standartiv-vishhoyi-osviti.html](http://mon.gov.ua/activity/education/vishha/konceptpcziya-vdoskonalennya-pravnichoyi-(yuridichnoyi)-osviti-dlya-faxovoyi-pidgotovki-pravnika-vidpovidno-do-evropejskix-standartiv-vishhoyi-osviti.html)

О. Tsyklauri

THE ISSUES OF ENSURING COMPETITIVENESS OF LEGAL EDUCATION IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

At the present stage Ukraine is in the conditions of globalization and European integration. The reforms in various spheres of life of state and society are important in these conditions with the aim of bringing to European standards. Equally important is the reform of higher legal education in Ukraine and the improving its quality. The development of legal education is the key to training highly qualified specialists, whose activities are aimed at promoting the rule of law through the protection of rights and freedoms.

Keywords: innovative development, competitiveness of higher education institutions, the competitiveness of legal education, reform of higher education.

УДК 378.4:504(043)

Черніченко Г.О., Мітюшкіна Х.С.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Досліджено актуальні питання підготовки фахівців в галузі екології й охорони навколишнього середовища в Україні та зокрема в Маріуполі. Визначено роль екологічної освіти в підвищенні конкурентоспроможності сучасного університету.

Ключові слова: екологія, екологічна освіта, вищі навчальні заклади, підготовка фахівців з екології.

Важливість екологічних проблем й пріоритетність пошуку шляхів їх розв'язання, з огляду на численну кількість наукових досліджень, що присвячено даним питанням не викликають сумнівів. Узагальнюючи напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених, слід визначити, що основними напрямками покращення сучасної екологічної ситуації є такі:

трансформація характеру виробничої діяльності людини (створення й поширення безвідходних виробництв, очисних споруд, використання екологічно-чистих джерел енергії); проведення технічної експертизи технічних проектів; раціональне використання природних ресурсів; створення центрів з охорони та розведення рідких та зникаючих видів рослин й тварин; формування екологічної свідомості та екологічної культури.

Вирішення жодного з цих завдань неможливо без фахівців нової формації. Саме тому нині в усьому світі значно посилилася увага не тільки до проблем екології взагалі, а й до проблеми екологічної освіти зокрема. Особливу увагу стали приділяти таким поняттям, як екологічна культура, екологічні знання, екологічний імператив. Вивчення досвіду провідних країн з розбудови системи екологічної освіти викликає значний інтерес і може стати цінним джерелом для осмислення й творчого використання його позитивних ідей у вітчизняній освітній теорії і практиці.

У цьому контексті значно підвищує конкурентоспроможність сучасного вищого навчального закладу можливість надання відповідної екологічної підготовки. Особливо у регіонах зі складною екологічною ситуацією, до яких зокрема відноситься й м. Маріуполь. Маріуполь є одним з найпотужніших індустріальних центрів сходу України. Його металургійна спрямованість й велика концентрація промислових підприємств інших галузей формують суттєве антропогенне навантаження на навколишнє середовище. Так, багато років поспіль Маріуполь входить до 10-ти найбільш забруднених міст країни.

Отже, якісна підготовка висококваліфікованих фахівців в галузі екології, раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища саме в Маріуполі набуває особливої актуальності. На сьогодні спеціалістів, що могли б адекватно сприймати та вирішувати проблеми надмірного техногенного навантаження на екосистему міста готують декілька ВНЗ. Приазовський державний технічний університет відкрив нову спеціальність з підготовки бакалаврів за галуззю знань 18 „Виробництво та технології” спеціальністю 183 „Технології захисту навколишнього середовища”. Донецький державний університет управління здійснює підготовку магістрів за галуззю 07 „Управління та адміністрування” спеціальністю 073 „менеджмент природоохоронної діяльності”[1,2].

Успішно пройшов акредитацію та готує бакалаврів й магістрів з галузі 10 Природничі науки спеціальності 101 „Екологія” Маріупольський державний університет. Комісією Міністерства освіти і науки України з екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування було прийнято стандарти для відповідної підготовки за цим напрямом [3].

Згідно з вимогами до фахівців освітніх ступенів "бакалавр", "магістр" підготовка здійснюється для забезпечення України спеціалістам-екологами в області екологічної експертизи, економіки природокористування, планування, проектування, організації, контролю і прогнозування стану навколишнього середовища в умовах активної господарської діяльності людини, медичної екології, радіоекології, урбоекології, охорони мисливської фауни і організації мисливського господарства та інше. Реалізація цих рівнів потребує високого рівня професіоналізму, який передбачає єдність світоглядної, практичної та психологічної підготовки майбутнього фахівця. Наукова підготовка включає теоретичні та практичні знання і практичні уміння, а також навички з фундаментальних, загальнонаукових і спеціальних дисциплін.

В світоглядній діяльності фахівця повинен бути провідником ідей про оптимальні взаємовідносини природи і суспільства, знати існуючі суспільно-політичні рухи, інтелектуальну історію, місце і роль екології в аксіології (від грец. аксія - цінність) – „у вченні про цінності”, заснованому на визнанні об’єктивного та історичного характеру моральних, естетичних та інших цінностей сучасної людини, критично оцінювати екологічну ситуацію в світі, в країні, в своєму регіоні та місті, проводити сучасну екологічну політику, вірно розуміти Конституцію України, природоохоронне законодавство та регіональні вимоги [4].

Екологічна освіта у вищому навчальному закладі, зокрема в Маріупольському державному університеті підпорядковується основній меті - дати молоді світоглядні цінності. Тому предмет екології (Екологія, Основи екології, Екологія людини) викладається на багатьох спеціальностях серед дисциплін гуманітарного циклу. Навчальні програми з екології спрямовані на формування екологічної свідомості у студентів, на раціональне використання природних ресурсів, кількість і якість яких щорічно зменшується.

Формування відповідального ставлення людини до довкілля в усіх видах діяльності повинно розпочинатись ще в ранньому віці і тривати протягом усього життя. Саме це і передбачає втілення єдиної системи безперервної освіти та виховання у навчальний процес усіх навчальних закладів. Екологічний світогляд, екологічна культура повинні стати складовою частиною загальної культури людини. Підтвердженням екологічної свідомості та культури людини є тільки її діяльність, оскільки екологічна ситуація, що склалася на сьогодні, є наслідком діяльності людини. Щоб така діяльність була спрямована на створення гармонійних відносин між суспільством і природою, необхідно мати глибокі знання в галузі екології та раціонального природокористування [5].

Однією з головних підсистем єдиної системи безперервної екологічної освіти та виховання є підсистема вузівської екологічної освіти, коли студент набуває професійних екологічних знань відповідно до своїх професійних обов'язків. Студенти-економісти, наприклад, під час навчання повинні засвоїти такі поняття, як економіка природокористування, природні ресурси, національна екополітика, навколишнє середовище та ін.

Враховуючи те, що екологічний аспект повинен органічно входити в процес освіти всіх вікових категорій, що відповідає концепції «безперервної освіти», яка активно обговорюється в сучасній педагогіці, викладання основ екології у майбутніх фахівців дошкільного виховання дозволить сформувати в них справді дбайливе ставлення до природи, вміти визначати допустимі міри перетворення природи, засвоїти специфічні соціоприродні закономірності і норми поведінки, що забезпечать їх компетентну діяльність у дошкільних закладах й допоможе вихованню екологічної свідомості і розвитку дитини.

Отже, в основі формування екологічного суспільства лежить концепція сталого коеволюційного розвитку, розумне поєднання соціальних, економічних і екологічних інтересів особистості і суспільства, що є основою формування екогуманітарної парадигми ХХІ століття. Серед інститутів, які формують нове розуміння місця і ролі екологічних проблем в житті суспільства, безперечно, центральне місце належить системі освіти.

Список використаної літератури

1. Офіційний сайт Донецького державного університету управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://dsum.edu.ua>
2. Офіційний сайт Приазовського державного технічного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pstu.edu/index.php?id=934>
3. Офіційний сайт Маріупольського державного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://mdu.in.ua/index/specialnosti_mdu/0-100
4. Клименко М.О. та ін. Вступ до фаху: Підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, О.В. Мудрак, Р.В.Петрук, Л.В. Клименко, Н.В.Гнілуша. – Херсон: Олді-плюс, 2014. – 304 с.
5. Малишев В. Екологічна освіта в Україні: психолого - педагогічні основи формування екологічних знань [Електронний ресурс] / В. Малишев, Т. Лукашенко // Освіта регіону. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/416>
6. Мальований М.С. Проблема підготовки наукових кадрів в галузі охорони навколишнього середовища / М.С. Мальований // Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. – 2011. - №1(3). – С.64-68

G.Chernichenko, H. Mityushkina

ENVIRONMENTAL EDUCATION IN MODERN UNIVERSITY

Current issues of students training in the field of ecology and environmental protection in Ukraine and in particular in Mariupol are considered. The role of environmental education in improving the competitiveness of the modern university is identified.

Keywords: ecology, environmental education, higher education, training in ecology.

УДК 340. 15 (477)

Ясінський В.П.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

Автор подає загальну характеристику діяльності юридичних факультетів у найбільших університетах України початку XX століття, вказує на визначальну роль Загального університетського статуту у розвитку вищої юридичної освіти. У тезах описано специфіку організації освітнього процесу у підготовці фахівців юридичного профілю та визначено характерні особливості розвитку правової освіти того часу.

Ключові слова: *правова освіта, юридичні факультети, університетський статут, правознавство.*

Розвиток юридичної науки України початку XX століття нерозривно пов'язаний із юридичною освітою і наукою усєї Європи, що відіграло значну роль у її становленні. Зважаючи на значний досвід українських учених-юристів, а також на те, що в Україні на даний момент відбувається реформування системи освіти, життєвою необхідністю є залучення та узагальнення досвіду попередніх поколінь, їх теоретичних і практичних здобутків.

Беручи до уваги, що на початку XX століття головними осередками правової освіти в Україні були юридичні факультети університетів, варто звернутись саме до комплексного та системного дослідження їх освітньої і наукової спадщини. Дослідження та наукові напрацювання юристів і правників того часу, можуть бути використанні для побудови якісної, сучасної системи підготовки кваліфікованих фахівців юридичного профілю.

На сучасному етапі розвитку правової освіти в Україні актуальною науковою проблемою виступає усвідомлення процесу становлення правової освіти, яка представлена різними періодами, що дозволить сформулювати загальну стратегію її розвитку в сучасних умовах європейської інтеграції.

Кінець XIX – початок XX століття стало новою епохою розвитку правової освіти на українських землях, що перебували в складі Російської імперії. Створенні у XIX столітті такі вищі навчальні заклади, як Харківський університет (1805 р.), Київський університет (1834 р.), Новоросійський університет в Одесі (1865 р.) були «нарізними стержнями» юридичної освіти в освітньому житті краю. Нормативними актами, що визначали їх внутрішню організацію, стали університетські статuti 1805 р., 1835 р., 1842 р. (чинний лише для університету Святого Володимира в Києві), 1864 р., 1884 р. За статутами 1805 р. та 1864 р. університети діяли на принципах автономії, а статuti 1835 р. та 1884 р. її майже ліквідували [1, с. 232].

Прийнятий у 1863 році Загальний університетський статут став важливим етапом у розвитку вищої юридичної освіти. Саме він упровадив суттєві зміни, що торкались найбільш важливих сторін університетського життя.

Новий статут визначив структуру юридичних факультетів Харківського та Київського університетів, на яких передбачалось функціонування тринадцяти кафедр. Було створено кафедри: енциклопедії права, історії найважливіших іноземних законодавств – стародавніх і

нових, історії російського права, історії слов'янських законодавств, римського права, державного права, цивільного права і цивільного судоустрою і судочинства, поліцейського права, фінансового права, міжнародного права, політичної економії і статистики, церковного законодавства [2, с. 95].

Перелік кафедр свідчить про гармонійне поєднання історичної частини правознавства з компонентами позитивного права та офіційно закріпленим політико-економічним напрямом. Важливим досягненням побудови освіти стало виокремлення кафедри російського права. Новий склад кафедр став результатом тривалого розвитку юриспруденції в університетах, протягом якого вона вивільнилась від філософського та релігійного компонентів, відійшла від виключно позитивного спрямування і, таким чином, розпочала функціонування на новому рівні.

Кількість кафедр на юридичних факультетах було збільшено у зв'язку з подальшою спеціалізацією навчальних дисциплін. Новим статутом засновано кафедру державного права, яка входила раніше до складу кафедри енциклопедії законодавства. Кафедру політичної економії було повернуто до юридичного факультету з історико-філологічного. Серед дисциплін, що вивчалися, на юридичному факультеті значне місце приділялось історії права. Студентам-юристам викладали філософію права, найголовнішим завданням якої, на думку правознавців XIX століття, було «пояснити право як загальне й необхідне явище, пізнати право не того чи іншого людського суспільства, а право взагалі, тобто ідею права». Велике значення приділялось вивченню римського права, яке, за словами І.А. Покровського, «замінює загальну теорію цивільного права». Звісно, чинне російське право було представлене великим блоком дисциплін. Згідно із Загальним університетським статутом 1863 р. для нового розподілу кафедр було характерним виділення загальнотеоретичної частини в деяких галузях права, таких як державне, фінансове, римське право тощо. Жоден із предметів, не було поставлено в привілейоване становище щодо інших [3, с. 17].

Згідно Статуту 1835 року на юридичному факультеті мало викладатись право взагалі, а не лише законодавство. Виняток становила історія найважливіших іноземних законодавств, історія слов'янських законодавств і церковне законодавство. Студентів знайомили як з іноземним законодавством, так і з різними філософськими й економічними вченнями. Важливе місце в системі викладання відводилось історичному елементу, який, як стверджує О.Л. Войно-Даньчишина, «може сприяти широкому й вірнішому освітленню та поясненню правових інститутів, як і зіставлення їх схожості та особливостей у різних народів» [4, с. 183].

Саме в ці роки факультети діяли на підставі статутів, які були головним важелем, що регулював організаційні засади юридичної освіти, її зміст, спрямованість філософсько-правових засад розвитку правознавства. Ними встановлювалася структура та зміст освіти, відокремлення моральних і політичних наук, порядок вивчення державознавства, філософії й права. Основною формою навчання в університетах була лекція, практичні заняття майже не проводились, конспект був єдиним джерелом отримання юридичних знань, а серед методів навчання домінував догматичний.

У цей час до викладання було залучено приват-доцентів і професорів, які відпрацювали багато років та володіли значним потенціалом знань і досвідом. Також статутами факультетів передбачалося залучення до колегіальних диспутів із правових питань, що сприяло вдосконаленню знань учених про розвиток практичної юриспруденції. Розпочали свою роботу юридичні товариства з питань звичаєвого права й місцевого законодавства. За час функціонування юридичних факультетів спостерігалось постійне домінування кількості студентів порівняно з іншими факультетами. У 1909 році в Києві з'явилося юридичне відділення вищих жіночих курсів за економіко-комерційним напрямом. Таке поєднання юридичної й комерційної освіти давало випускникам можливість реалізації практичної діяльності в різноманітних адміністративних, промислових і торговельних закладах. У 1914 році було відкрито факультет, на якому спільно навчалися жінки та чоловіки (Новоросійський вищий міжнародний інститут), отримуючи спеціальність дипломатів. Їх екзаменували

державні юридичні комісії, після чого випускників могли відряджати за кордон. Поряд з урядовими закладами на початку XX століття виникають неурядові вищі навчальні заклади [5].

Таким чином, вища юридична освіта на українських землях, які входили до складу Російської імперії, була представлена Харківським, Київським та Новоросійським (Одеським) університетами. Основні проблеми які постали у розвитку юридичної освіти на початку XX століття торкалися змісту освіти, а також були пов'язані з процесом формування професорсько-викладацького складу юридичних факультетів. Проблема нестачі викладачів поступово вирішувалась за рахунок створення інституту аспірантури в університетах. У процесі розвитку тогочасної юридичної освіти відбувалося поширення практичних занять у навчанні, урізноманітнювали їх форми, формувалося методичне забезпечення.

Підбиваючи підсумки стає зрозуміло, що за короткий період часу в першій половині XX століття становлення вищої правової освіти в Україні пройшло в межах освітньої політики декількох держав, саме Австро-Угорської імперії, Російської імперії, Республіки Польщі та Радянського Союзу. Слід зазначити, що на відміну від університетів Австро-Угорської імперії в російських університетах, у тому числі й на території українських земель, вплив релігії на вищу правову освіту залишався визначальним до 1917 року.

Таким чином, необхідність модернізації системи правової освіти в Україні очевидна, чому сприяє євроінтеграційна політика нашої держави. Удосконалення цієї системи вбачається в імплементації основ Болонського процесу в цій сфері освіти, наданні можливості вільного вибору професійної спеціалізації юристам у вищих навчальних закладах шляхом вільного формування власної програми курсів тощо, що в комплексі є перспективами подальших наукових досліджень.

Список використаної літератури

1. Головій Л.В. Історико-правовий аналіз розвитку державного регулювання освітньої діяльності: Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України – 2011, № 165. Київ, 2011. – С. 237.
2. Єгорова О.В. Проблеми розвитку юридичної освіти у вітчизняних університетах (1863-1917 рр.). Дніпропетровськ, 2004. – С. 99.
3. Науковий вісник Херсонського державного університету . Випуск 4. Том 1. Херсон, 2015. – С. 40.
4. Войно-Данильчишин О.Л. Правове регулювання учбово-освітньої діяльності юридичних факультетів в університетах українських губерній Росії в другій половині XIX ст.: Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. Харків, 2006. – С. 189.
5. Кузнецова Л.В. Генеза юридичної освіти в Україні / Електронний ресурс // Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=52906>

V. Yasinskui

SOME ASPECTS OF UNIVERSITY LEGAL EDUCATION IN UKRAINE AT THE BEGINNING OF XX CT

The author presents the general characteristics of legal departments in major universities in Ukraine at the beginning of twentieth century, points to the crucial role of the General university regulations in the development of the higher legal education. In theses describes the specific organization of educational process in training legal professionals and defines the characteristics of legal education at that time.

Key words: legal education, legal faculties, university regulations, jurisprudence.

СЕКЦІЯ II ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

УДК 001.83:378.4(477.62-2)(043)

Арабаджи С.С.

ДОСВІД СПІВПРАЦІ МДУ З ІНОЗЕМНИМИ ПАРТНЕРАМИ У СФЕРІ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ

У тезах розглянуто досвід співпраці кафедри історичних дисциплін Маріупольського державного університету з іноземними партнерами у сфері проведення історичних досліджень з подальшою популяризацією отриманих результатів. Описані останні два проекти та основний вид діяльності в рамках реалізації ініціатив, а також способи креативного поширення історичної інформації.

Ключові слова: історія, дослідження, проект, фінансування.

Одним з актуальних напрямків діяльності вищого навчального закладу є дослідження, що проводяться з метою залучення громадян міста до вивчення певної проблеми з подальшою візуалізацією отриманих результатів і популяризації на місцевому рівні. Зазвичай, такі дослідження торкаються цікавих тем, до яких легко залучити громаду.

Важливим напрямком діяльності студентського історичного товариства МДУ є реалізація історичних проектів, які сприяють розвитку дослідницьких навичок, формуванню активної громадянської позиції у молоді та розповсюдженню історичних знань. Метою розвідки є ознайомлення з досвідом співпраці кафедри історичних дисциплін з іноземними партнерами у сфері проведення досліджень.

У 2016 р. було реалізовано проект «Як ми навчалися у школі» метою якого було дослідження спогадів трьох поколінь маріупольців про процес навчання, вивчення відношення до шкільного щоденника і способи заохочення і покарань з боку батьків та їх трансформацію з плином часу. Ініціативна група проводила соціологічне опитування трьох вікових груп, збирала усні історії, а також фотографії і інші предмети шкільного життя за останні сто років. Аналіз отриманих результатів було презентовано в «нестандартний» для ВНЗ спосіб. Була проведена виставка, на якій було креативно візуалізовано підсумки досліджень з якими міг ознайомитись кожен мешканець міста на безоплатній основі. Ідею реалізації цього проекту підтримали ГО «Інша освіта», міністерство закордонних справ Німеччини та фонд Роберта Боша, які надали фінансову підтримку. Завдяки такій співпраці члени студентського товариства змогли не тільки отримати досвід проведення наукових досліджень з усної історії та соціологічного опитування, а й попрацювати з простором. Відкриття заходу широко висвітлювалося в засобах масової інформації, що сприяло інформуванню громадськості про проект і збільшило кількість відвідувачів виставки [1; 3].

Наразі студенти спеціальності «Історія» Маріупольського державного університету завершують реалізацію проекту з розробки настільної гри з історії міста «Маріуполь: крок за кроком» [2]. Мета проекту – дослідити, які події є важливими для городян і створити гру, яка поповнить знання маріупольців з історії малої Батьківщини. Подання історичної інформації в обраний спосіб дозволить городянам міста з легкістю сприймати і запам'ятовувати історичні події, а також з користю проводити час. Ініціативу молодих істориків фінансово і технічно підтримав Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ). Заплановано, що підготовлена гра буде подарована бібліотекам міста, школам-партнерам, молодіжним центрам тощо.

Важливо відмітити, що реалізація подібних історичних проектів сприяє не тільки вдосконаленню навичок науково-дослідної роботи студентів спеціальності «Історія», а й

формує активну громадянську позицію молоді, розширює способи проведення дозвілля і в цікавий спосіб популяризує історичні знання. Фінансова підтримка ініціатив іноземними партнерами є свідченням важливості й актуальності проектів як для розвитку компетенцій студентів, так і для формування активних громадян.

Список використаної літератури

1. Ростова В. Дневник, ремень и все-все-все / В. Ростова // Ильичевец. Город. – № 118. – 2016. – С. 8.
2. Студенти та викладачі МДУ створюють настільну історичну гру. – Режим доступу: http://mdu.in.ua/news/studenti_ta_vikladachi_mdu_stvorjuyut_nastilnu_istorichnu_gru/2017-02-10-1668
3. У МДУ на історичному факультеті відкрилася виставка «Як ми вчилися в школі». – Режим доступу: http://mdu.in.ua/news/u_mdu_na_istorichnomu_fakulteti_vidkrilasja_vistavka_jak_mi_vchilisja_v_shkoli/2016-10-25-1505

S. Arabadzhy

COOPERATION EXPERIENCE OF MSU WITH FOREIGN PARTNERS IN HISTORY POPULARIZATION SPHERE

Premise reviews cooperation experience between history professorial chair of Mariupol State University with foreign partners in history research sphere and further popularization of it. Described two latest projects and core action in confines of initiative realization, and ways of creative dissemination of historical information.

Key words: history, research, project, financing.

УДК 378.014.24 (043)

Балабанов К.В.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕНДЕНЦІЇ І ПРІОРИТЕТИ

У статті проаналізовано основні глобальні тенденції розвитку світового освітнього простору, такі як прагнення до демократичної системи освіти; розростання ринку освітніх послуг; розширення мережі вищої освіти та зміна соціального складу студентів; пріоритетність фінансування освіти; постійне оновлення освітніх програм вищих навчальних закладів тощо. Описано стратегії модернізації вищої освіти ЄС, США та України. Виявлено, що стратегія модернізації вищої освіти в Україні направлена на встановлення комплексного міжнародного співробітництва, до якого, окрім ВНЗ, залучені й інші суб'єкти, які реалізують різноманітні форми міжнародного співробітництва. Робиться висновок, що реформування та модернізація вищої освіти в Україні є найважливішим кроком на шляху до інноваційного, європейського розвитку українського суспільства.

Ключові слова: інтернаціоналізація вищої освіти, глобалізація, модернізація, інноваційний розвиток.

Незворотною тенденцією розвитку світового суспільства є його глобалізація (як вищий ступінь розвитку інтернаціоналізації міжнародних відносин), яка передбачає перехід не лише до глобального ринку, а й до спільних правових норм, єдиних стандартів у різних сферах життя, а отже й освіти, зокрема вищої.

Глобальними тенденціями розвитку світового освітнього простору стали: прагнення до демократичної системи освіти, тобто доступність освіти для всього населення;

розростання ринка освітніх послуг; розширення мережі вищої освіти та зміна соціального складу студентів; пріоритетність фінансування освіти; постійне оновлення освітніх програм вищих навчальних закладів тощо.

Вища освіта, політика, інституції трансформуються під впливом процесів глобалізації. У глобальній економіці знань, вищі навчальні заклади забезпечують поширення транскордонних відносин, безперервній мобільності глобальних потоків інформації, знань, технологій, капіталу, людей [5]. За оцінками інших експертів, прогнозована кількість іноземних студентів, які здобувають вищу освіту, у 2040 р. може скласти від 9,1 до 15,7 млн осіб [1].

Вплив глобалізаційних процесів на трансформацію національних систем освіти суттєво посилюється в сучасних умовах, а сама глобалізація стала фундаментальнішим викликом для вищої школи за всю історію її розвитку [2,4]. Система вищої освіти завжди є більш відкритою порівняно із іншими секторами економіки, і не випадково займає центральне місце в національних політиках країн провідних країн світу. Європейською Комісією запропоновано відповідну стратегію модернізації вищої освіти ЄС [6], пріоритетними напрямками подальшої реформи, визначено:

- збільшення кількості осіб з вищою освітою, залучення широких верств суспільства до вищих навчальних закладів;
- підвищення якості та актуальності вищої освіти, спрямованої на задоволення потреб фізичних осіб і ринку праці, через стимулювання та розповсюдження передового досвіду в системі викладання та наукових досліджень;
- надання більш широких можливостей для студентів отримати додаткові навички через навчання та стажування за кордоном, а також сприяння транскордонному співробітництву, спрямованому на розвиток вищої освіти;
- збільшення підготовки дослідників, що забезпечуватимуть розвиток промисловості в майбутньому;
- посилення взаємозв'язку між освітою, наукою та бізнесом задля прискорення переваг та інновацій,
- забезпечення фінансової автономії університетів та інвестування якості освіти відповідно до потреб ринку праці.

Інноваційна стратегія, що реалізується США, спрямована на забезпечення сталого розвитку та якісних робочих місць [3] і передбачає відновлення американського лідерства у фундаментальних дослідженнях; навчання нового покоління робочої сили (за рахунок розширення доступу до вищої освіти, сприяння у досягненні студентів, в першу чергу, в науці, технологіях, інженерії, математики; побудування фізичної інфраструктури; розробка провідних інформаційних екосистем.

В Україні модернізація системи вищої освіти характеризується поступовим переходом від епізодичних міжнародних зв'язків в освітній та науковій галузі між окремими зарубіжними університетами до комплексного міжнародного співробітництва, до якого залучені вже не тільки ВНЗ, а й інші суб'єкти, які реалізують різноманітні форми міжнародного співробітництва, а саме: програми з розвитку мобільності студентів, викладачів, дослідників тощо; проекти, що забезпечують інтеграцію навчальних планів, курсів; спільні науково-дослідні проекти (в тому числі, науково-комунікативні заходи); проекти, що забезпечують впровадження міжнародних освітніх стандартів та гармонізацію систем вищої освіти; створення стратегічних освітніх і наукових альянсів (розвиток нових інституційних форм).

Сьогодні в Україні розвиваються різні форми міжнародного співробітництва на національному, регіональному, університетському рівнях. Загальна кількість іноземних студентів, що навчаються в Україні постійно зростає та збільшилась. За інформацією МОН України в 228 вищих навчальних закладах здобувають вищу освіту понад 64 тис. студентів з 148 країн світу [7]. Усі студенти-іноземці навчаються за контрактом, і це приносить до бюджету навчальних закладів значні додаткові кошти, створює нові робочі місця для

професорсько-викладацького складу університетів.

Найважливішим кроком на шляху до інноваційного, європейського розвитку українського суспільства, підвищення ролі вищої освіти у формуванні освіченого молодого покоління є реформування та модернізація вищої освіти в Україні. В Україні поступово реалізується комплексна система державних заходів щодо модернізації та вдосконалення національної системи вищої освіти. Багатьма українськими ВНЗ накопичений великий досвід міжнародного співробітництва, що, безумовно, сприяє інтернаціоналізації вищої освіти, розширює можливості випускників українських ВНЗ на міжнародному ринку праці, а найголовніше – забезпечує формування у них вміння жити у полікультурному середовищі і працювати в умовах жорсткої конкуренції та глобальних викликів.

Список використаної літератури

1. Кальдерон А. Якою стане вища освіта до 2040 року / А. Кальдерон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/vnz/high_school/47910.
2. Скотт П. Глобализация и университет / П. Скотт // «Alma Mater». – 2000. – № 4. – С. 3–8.
3. A Strategy for American Innovation: Driving Towards Sustainable growth and Quality Jobs <http://www.whitehouse.gov/administration/eop/nec/StrategyforAmericanInnovation/>
4. Globalization and Higher Education: Eight Common Perceptions From University Leaders By Van R. Wood // <http://www.iienetwork.org/page/84658/>
5. Marginson S. Globalisation and higher education/ Simon Marginson S and Marijk van der Wende. - 12 September 2006, prepared for OECD. – 74p. <https://www.oecd.org/edu/research/37552729.pdf>
6. Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe's higher education systems. Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions// Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/com0911_en.pdf
7. <http://studyinukraine.gov.ua/life-in-ukraine/international-students-in-ukraine/>

K. Balabanov

INTERNATIONALISATION OF HIGHER EDUCATION: TENDENCIES AND PRIORITIES

The article analyzes the main global tendencies in the world education space development such as commitment to the democratic system of education; educational service market expansion; amplification of a higher education network and changes in social composition of students; the priority to the financing of education; constant revision of curricula etc. The author describes the EU Modernization of Higher Education Strategy, the strategy designed by the USA and the Ukrainian strategy for the modernization. The analysis shows that the Ukrainian Strategy for the Modernization of Higher Education is targeted at developing a comprehensive international cooperation, which among higher education establishments involves also other actors that implement various formats of international cooperation. The author concludes that reforms and modernization in terms of the higher education in Ukraine is the most important step towards innovative, European development of Ukrainian society.

Key words: internationalization of higher education, globalization, modernization, innovative development.

Батичко Г. І., Батичко Д. І.

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІЖНАРОДНИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ: 30-РІЧНИЙ ДОСВІД ПРОЕКТУ «ERASMUS»

Інтеграція у сфері вищої освіти є віддзеркаленням глобалізаційних процесів сучасного світу. Освітня програма «Erasmus» за 30 років існування здобула визнання як потужний інтегративний засіб, що сприяє не тільки підвищенню конкурентоспроможності національних економік, а й створює необхідне підґрунтя для досягнення цілей концепції сталого розвитку людства. Трансформація освітньої програми («Erasmus+» з 2014 року) підвищує інтеграційний потенціал проекту за рахунок залучення країн-партнерів з усього світу. Міжкультурна орієнтація програми створює підґрунтя для стабільного функціонування полікультурного простору сучасного світу, позаяк сприяє активізації культуротворчого потенціалу молодого покоління.

Ключові слова: програма Erasmus, міжкультурна комунікація, соціокультурний простір, сталий розвиток

Процес створення Єдиного ринку закономірно актуалізував вирішення проблеми підготовки висококваліфікованих працівників, здатних до забезпечення конкурентоспроможного функціонування європейської економіки. Не випадково розвиток освіти став першочерговим завданням Європейського Союзу та його інституцій в процесі окреслення меж єдиного європейського простору. Пошуки вирішення проблеми тривали досить довго і призвели до створення багатьох інституцій та освітніх проектів. Водночас проблему академічної мобільності, яка є ключовою для Болонської декларації, було неможливо вирішити без запровадження міжнародних програм, що сприяли б культурним та освітнім обмінам. Таким проектом, починаючи з 1987 року (часу схвалення Єврокомісією), стала некомерційна програма Європейського Союзу «Erasmus» спрямована на забезпечення обміну студентами та викладачами країн-членів Європейського Союзу, а також Ісландії, Ліхтенштейну, Македонії, Норвегії та Туреччини.

Сама назва «Erasmus» одразу ж викликає асоціації з ідеями європейського гуманізму, оскільки видатна постать філософа Еразма Роттердамського є непересічною для всієї Європи. З іншого боку, назву можна тлумачити і як аббревіатуру, бекронім, розшифровка якого (*European Region Action Scheme for the Mobility of University Students – схема дій європейської спільноти задля підвищення мобільності студентів університетів*) вже дозволяє окреслити доволі амбітні завдання, які повинна була вирішити означена програма.

Становлення і розвиток проекту було здійснено завдяки наполегливості та ентузіазму італійського професора Софії Коррадї (авторки освітньої програми, «мами Еразмусу»). В 2016 році внесок Софії Коррадї «в розбудову Європи» було відзначено присвоєнням їй Європейської премії Карла V (церемонія вручення нагороди відбулася 9 травня 2016 року в Королівському монастирі Yuste (Касерес, Естремадура під головуванням безпосередньо Короля Іспанії) [10]. Висока нагорода італійського професора є визнанням не тільки її особистої успішності, але й позитивною оцінкою тридцятирічного функціонування міжнародної освітньої програми «Erasmus» на європейських теренах.

Як зазначає сама С. Коррадї, реалізація ідеї академічної мобільності стала її «особистою кампанією в ім'я миру» починаючи ще з 1969 року, часів холодної війни. На сьогодні «програма Erasmus є не стільки привілеєм небагатьох, скільки можливостями багатьох» для самореалізації, оскільки «найбільш характерною особливістю програми є збагачення життєвим досвідом на основі повного занурення в іншу культуру» [10].

Дійсно, сьогодні переваги освітньо-культурних обмінів змогли відчутти на собі більше 4 млн. студентів 4000 університетів, що сприяло підготовці висококваліфікованих працівників відповідно до потреб інформаційної економіки. Позитивним є і досвід програми і у подоланні такої проблеми як безробіття. Так, за даними на 2015 рік, рівень безробіття серед випускників програми складає лише 7%, тоді як середньоєвропейський показник серед молоді дорівнює 23%[7].

Втім, досягнення високої оцінки програми відбулося лише після майже тридцятирічного досвіду її функціонування. Ще 5 років тому, саме існування програми було під загрозою, вона піддавалася серйозній критиці. Так, одним з мінусів програми був її невисокий освітній потенціал, що перетворювало проект на «суто туристичний», крім того в багатьох публікаціях зазначалося, що «занурення в іншу культуру» не відбувається, оскільки «еразмуси» створюють власну субкультуру і віддають перевагу внутрішньо університетському спілкуванню, а не вивченню мови і культури країни, в межах якої здійснюється навчання. Негативно оцінювався і акцент на інтеграційних заходах, що перетворювало освітній проект на низку party, а учасників обмінів на homo-erasmus [9;11]. Саме невисока результативність в поєднанні з кризовим станом національних економік призвела до відмови від фінансування програми в до 2012 році з боку 8 країн-учасниць проекту, що створило ризик для існування проекту в цілому. Крім того, обмежена кількість країн-учасників не сприяла реалізації потенціалу освітнього проекту повною мірою.

Подолання кризових тенденцій стало можливим лише за умови істотної трансформації проекту. Протягом 2004-2013 років цей процес реалізовувався у двох напрямках: розширення кола країн учасників та спектру освітніх програм. Найбільш успішний приклад першого вектору –створення програми - *Erasmus Mundus* (з 2004 року) для країн, які не входять до ЄС. Як показав історичний досвід розвиток програми *Erasmus Mundus* став доволі результативним і дозволив значно розширити ареал учасників освітніх проектів. Поступово в орбіту Еразмусу потрапила Україна та інші країни колишнього СРСР. За статистичними звітами Євросоюзу в програмі *Erasmus Mundus* в період з 2004 по 2013 р.р. взяли участь 626 студентів, причому в 2004 році учасників було лише 9, тоді як в 2013 кількість зросла у 17 разів і досягла позначки 153 осіб. Переважну більшість з них являють українські студенти: за 9 років функціонування програми її можливостями змогли скористатися 153 ос. [8]. Порівняно з кількістю європейських студентів, що скористалися перевагами освітніх стажувань, це була лише крапля, але водночас зацікавлення дозволило продовжити фінансування програм створити інституціональне забезпечення функціонування програми в Україні.

Поступова реалізація концепції безперервної освіти призвела до необхідності започаткування на єдиній платформі Еразмус нових освітніх проектів. Протягом 2007-2013 р.р. в межах базового проекту Erasmus відбулося становлення більш локальних проектів: *Leonardo da Vinci programme* (підтримка професійної освіти та підвищення кваліфікації), *Grundtvig programme* (освіта для дорослих), *Comenius-Programm* (шкільна освіта та обмін досвідом).

Прагнення подолати негативні тенденції розвитку проекту шляхом істотного розширення спектру освітніх проектів та кола учасників створило об'єктивні передумови для системної трансформації освітнього проекту. Так, з 2014 року програма «Erasmus» трансформувалася на «Erasmus+», програму ЄС в сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту на період 2014-2020, спрямовану на реалізацію стратегії «Європа 2020», направленої на розвиток, соціальну справедливість, підвищення зайнятості та рівня інтеграції. Відповідно до заявлено Концепції освітньої програми, Erasmus+ націлена на вихід за межі існуючих освітніх програм, шляхом взаємодії більшої кількості партнерів, що сприятиме розвитку людського та соціального капіталу в Європі та за її межами [3]. Учасниками програми стануть понад 150 країн світу, бюджет програми на 2014-2020 роки складає 14,7 млрд. євро, причому 60% бюджету всієї програми планується спрямувати на реалізацію мобільності [3]. Україна приєдналася до програми ЄС «Еразмус +» у 2014 році в

якості країни-партнера. З метою розширення інформаційної присутності програми ЄС в Україні, восени 2014 року у Києві та регіонах України була створена мережа програми «Еразмус+ Україна», яка надає необхідну консультативну підтримку українським заявникам для участі в конкурсах програми. Бюджет Програми, термін реалізації якої розрахований до 2020 року, складає 1,46 млрд. євро. Програма складається з трьох компонентів: «Культура» (31% бюджету), «Медіа» (56% бюджету) та секторальний напрямок (13% бюджету). Програмою передбачено надання фінансової підтримки для реалізації проектів за 18 напрямками, кожен з яких охоплює окремий сектор або вид діяльності [1]. В межах цього проекту діє адресна програма Польського уряду «Польський Еразмус для України», що зорієнтована на студентів всіх регіонів України, зокрема мешканців Криму та Донбасу [4].

Освітній проект *Erasmus+* – це реальний крок до євроінтеграції в освітній сфері, який дасть можливість українським студентам повною мірою відчувати себе європейцями і долучитися до «родини еразмусів». Наявність цієї символічної спільноти підтверджує існування власної асоціації випускників ЕМА – Erasmus Mundus Students and Alumni Association, на офіційному сайті якої поширюється інформація про цікаві проекти та найбільш результативні сценарії самореалізації випускників. Так, свою причетність до означеної спільноти із задоволенням констатують, з величезною подякою пригадуючи можливості, що надала освітня програма, багато європейських лідерів та культурних діячів (Федеріка Могеріні, Верховний Представник ЄС з іноземних справ, британський актор Домінік Уест, члени Європарламенту Ян Філіп Альбрехт (ФРН) та Роберта Метсола (Мальта), Державний секретар Міністерства охорони навколишнього середовища республіки Польща Анета Вілманська, посол Нідерландів в республіці Кіпр Брехьє Швахофер, ректор, професор банківської справи та фінансів Андреа Сіроні (Італія)) [7].

Програма Erasmus за 30 років існування перетворилася на успішний бренд. Не випадково французький міністр освіти Наджад Белкасем влучно назвала Erasmus «візитівкою Європи», закликаючи до збільшення бюджету освітнього проекту, а кандидат у Президенти Франції Емануель Макрон навіть розмістив тезу щодо обов'язкової участі французьких студентів в програмі академічного обміну у своїй передвиборчій програмі, зважаючи на її результативність [6].

Отже, позитивне значення освітньої програми Erasmus полягає в тому, що вона формує комунікативні навички, вміння співпрацювати в команді та вирішувати несподівані проблеми за допомогою інноваційних рішень, тобто формує ключові компетенції ХХІ століття, що сприяє і реалізації особистих успішних сценаріїв. «Випромінювання» програми не закінчується з завершенням програми обміну, випускники підтримують особистісні зв'язки, які дозволяють певною мірою долати відцентрові тенденції європейського культурного простору. Завдяки програмі Erasmus формується нове покоління мешканців Європи, які толерантно ставляться до полівекторного культурного розвитку, що сприяє реальному становленню гасла Євросоюзу «Єдність у розмаїтті».

Список використаної літератури

1. Національний Erasmus+ офіс в Україні – Офіційний сайт Проекту Європейського союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/>
2. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів від 30 вересня 2015 р. № 1018-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1018-2015-%D1%80>
3. Регламент (ЄС) No 1288/2013 Європейського Парламенту та Ради від 11 грудня 2013 року про встановлення «Erasmus+»: програма Союзу для освіти, підготовки, молоді та спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:EN:PDF>
4. Савич І. Польський Еразмус для України / І. Савич. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naszwybir.pl/polskij-erazmus-dlya-ukrayini/>

5. Эразмус: привести студентов в Европу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/EDUCATION/erasmus_privesti_studentov_v_evropu.html.
6. Emmanuel Macron Is Good News For Europe And A Lesson For The U.S. . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://m.huffpost.com/us/entry/us_58fe5696e4b0f02c3870ed55/amp
7. Erasmus Mundus Association Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.em-a.eu/en/ema-projects.html>
8. From Erasmus Mundus to Erasmus+ Eastern Partnership Countries Facts and Figures May 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/tools/documents/repository/em_eastern_partnership_may2014.pdf
9. Homo-erasmus [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bel.de/gesellschaft/artikel/homo-erasmus-schattenseiten-eines-austauschprogramms.html
10. Sofia Corradi, the driving force behind the Erasmus program, elected winner of the 10th Carlos V European Award <http://www.fundacionyuste.org/en/project/sofia-corradi/> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fundacionyuste.org/en/project/sofia-corradi/>
11. Subkultur Erasmus: Saufen kennt keine Sprachbarrieren [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cafebabel.de/lifestyle/artikel/subkultur-erasmus-saufen-kennt-keine-sprachbarrieren.html>

G. Batychko, D. Batychko

SOCIO-CULTURAL POTENTIAL OF INTERNATIONAL EDUCATIONAL PROGRAMS: PROJECT “ERASMUS” 30 YEARS’ EXPERIENCE

Integration in highest education is only a reflection of modern world globalization processes. In last 30 years, “Erasmus” education program gained a renowned status as powerful integrative tool that not only stimulate competitiveness of national economics but also create necessary base for achievement of stable humanity development goals. Transformation of education program (“Erasmus+” since 2014) improve integration potential of project with involvement of state-partners worldwide. Programs multicultural orientation creates base for stable functioning of policultural dimension of modern world, besides stimulation of cultural creativity potential of young generation

Keywords: Erasmus program, multicultural communication, sociocultural dimension, stable development.

УДК 378.018.552 (477) (043)

Белла М.В.

ПРОБЛЕМИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У тезах розглядається питання інтернаціоналізації освіти як напрямку діяльності ВНЗ та такий його пріоритетний напрямок як експорт освітніх послуг. Автор зазначає, що ефективно міжнародне середовище формується тільки за умови присутності в ній представників різних країн

Ключові слова: інтернаціоналізація освіти, експорт освітніх послуг, академічна мобільність, іноземні студенти.

Сьогодні міжнародна діяльність будь-якого університету є одним з пріоритетних напрямків його розвитку. Вища освіта і наука проходять етап глобалізації, тому ВНЗ намагаються розвиватися в руслі актуальних тенденцій, здійснюючи освітню експансію на світовому ринку.

Все більш актуальним питанням для багатьох університетів, які бачать своє майбутнє в якості ведучих освітніх організацій в доступному для огляду майбутньому, стає питання

залучення іноземних студентів до навчання та розширення експорту освітніх послуг

Напрямок експорту освітніх послуг вже давно займає лідируюче положення у списку пріоритетів зовнішньої політики таких держав, як Сполучені Штати Америки, Великобританії, багатьох Європейських країн (Норвегія, Німеччина, Фінляндія та інші). З недавнього часу проглядається чітка тенденція підвищення уваги до світового освітнього ринку в деяких країнах Азії. У числі лідерів даного сегмента можна зазначити Китай. Актуальним це питання є і для України. [1]

Згідно з даними Міжнародної фінансової корпорації, в 2003 р. за кордоном (тобто не в рідній країні) навчалися 2 млн. студентів (близько 2% від загальної кількості студентів у світі, що досягає 100 млн. чоловік). З кінця 1990-х років обсяг ринку освітніх послуг в галузі вищої освіти збільшується на 7% в рік. Щорічний дохід від плати за навчання складає 30 млрд. доларів. Приватні освітні установи як і раніше знаходяться в меншості, проте всі державні університети почали боротьбу за те, кому дістануться найбільш талановиті і працьовиті студенти і більше грошей. Це приносить значну незалежність від уряду. У той час як студенти, як і будь-які споживачі, прагнуть знайти найбільш вигідну для себе пропозицію (так, щоб витрачений час і гроші принесли їм найбільшу вигоду). На даний час серед азійської молоді зріс попит на якісну і порівняно недорого вищу освіту. Таку освіту можуть запропонувати сьогодні лише країни Східної Європи. Спочатку у потенційних іноземних студентів існували побоювання, що система освіти Східної Європи ще не віджила комуністичні традиції і старі методи навчання. Однак зараз вони розвіялися. [2]

Розвиток експорту освітніх послуг – питання, що широко обговорюється сьогодні на державному рівні. Безсумнівно, завдання розвитку експорту освітніх послуг повинне бути одним із пріоритетних напрямків державної політики в сфері освіти, оскільки є актуальною вимогою сучасного суспільства. Конкурентоспроможність системи освіти може бути досягнута шляхом реалізації ефективної стратегії експорту освітніх послуг, який є прибутковою галуззю економіки, важливим напрямком політики і показником соціокультурного розвитку в умовах інтернаціоналізації освіти, що забезпечує підвищення її рівня і якості. [3]

Слід також зазначити, що ефективне міжнародне середовище формується тільки за умови присутності в ній представників різних країн, тому важливою не тільки кількість студентів-іноземців, які навчаються у вищому навчальному закладі, але й їх національний склад. Досвід деяких зарубіжних університетів, які виділили в якості пріоритету лише одну країну для залучення студентів, показує, що в довгостроковій перспективі така політика не сприяє інтернаціоналізації установи. Відбувається це тому, що студенти не інтегруються в студентському співтоваристві, а віддають перевагу спілкуванню всередині діаспори, внаслідок чого

- не спостерігається великий прогрес в освоєнні мови навчання, через те, що за межами занять вони спілкуються рідною мовою;
- розвиток внутрішньої інтернаціоналізації та культурний обмін протікає мляво або не відбувається зовсім, бо студенти вважають за краще відокремлену взаємодію;
- студенти не зацікавлені в участі в академічній діяльності, через те, що спілкування за межами діаспори є для них некомфортним;
- адаптація новоприбулих іноземних студентів носить більш складний характер, через вже сформовані раніше стереотипи студентського земляцтва;
- монохромна група зарубіжних студентів знаходиться в соціальній ізоляції, через відсутність в університеті міжнародного студентського середовища. [4]

Таким чином, все вищезазначене необхідно враховувати для організації ефективного рекрутингу іноземних учнів. Слід вживати зусилля з модернізації системи освіти, реалізації пріоритетних напрямків її розвитку, створюватися сприятливі передумови для розширення навчання іноземних громадян в вищих навчальних закладах України.

Список використаної літератури

1. Вит Х., Хантер Ф. Будущее процесса интернационализации высшего образования в Европе / Х. Вит, Ф. Хантер // Международное высшее образование. 2016. Вып. 83. С. 6-8.
2. Бейзеров В.А. Обучение студентов-иностранцев: основные тенденции на мировом рынке / В.А. Бейзеров // Экономика образования. – 2015 – №1(44) – С. 46
3. Полетаев Д. В., Дементьева С. В., Зурабишвили Т. З. Потенциал учебной миграции в профессиональные образовательные организации в контексте новой миграционной политики / Д. В.Полетаев, С. В.Дементьева, Т. З.Зурабишвили // Известия Томского политехнического университета. – 2014 – № 6. Т. 324 – С. 118-125.
4. Яковлева С.М. Влияние методики учета иностранных студентов на интернационализацию российских ВУЗов / С.М.Яковлева // Образовательные науки. – 2016 – №9(138) – С. 122-132

M. Bella

PROBLEMS OF INTERNALIZATION OF HIGHER EDUCATION

The thesis discusses the internationalization of education as the activities of universities and so his priority as the export of educational services. The author notes that effective international environment is only formed under the condition of presence in it of representatives of various countries.

Keywords: internationalization of education, export of educational services, academic mobility, international students.

УДК 327(4):37(495)(043)

Булик М.В.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ НА ПРИКЛАДІ ГРЕЦІЇ

Досліджено основні етапи реформи системи освіти в Греції. Визначено особливості реалізації освітньої політики грецької влади на сучасному етапі. Проаналізовано вплив європейської інтеграції на розвиток освіти в Греції.

Ключові слова: освітня політика, європейська інтеграція, безперервне навчання, реформа освіти.

Стратегія європейської інтеграції України передбачає, зокрема, і реформу системи освіти, яка є передумовою появи в нашій країні висококваліфікованих фахівців, готових знайти відповіді на актуальні виклики сьогодення. В свою чергу, дослідження позитивного та негативного досвіду держав, що вже є членами Європейського Союзу дозволило б більш ефективно реалізувати євроінтеграційні прагнення українського суспільства.

В умовах реалізації стратегії європейської інтеграції Греції країна здійснила широкомасштабну реформу системи освіти, внаслідок якої була створена система державних установ, навчання в яких є безкоштовним. Реалізація даної політики в Греції пов'язується, насамперед, з соціалістичним урядом на чолі з А. Папандреу, який здійснив освітню реформу у 1980-і рр.

Система освіти в Греції передбачає три рівні: початковий, середній та вищий. Зокрема, початкові школи розраховані на 6 років навчання, після чого учні можуть продовжити вчитися в три- або шестирічних гімназіях. При цьому в Греції існують не лише загальні середні школи, але й такі, що роблять наголос на вивченні точних наук, фінансів або торгівлі. Вищий рівень представлений університетами та подібними закладами, навчання в яких також є безкоштовним. Найстарішим університетом Греції є Афінівський імені І. Каподістрії, який був заснований ще в 1837 р. У 1925 р. до нього приєднався Салонікський університет, Згодом, в

60-і рр. XX ст. були засновані університети в Патрах та Яніні, а в II пол. 70-х рр. XX ст. - в Комотіні. Крім того, в Афінах діє Вища школа економіки та бізнесу, а також Школа політичних наук. Під час реформи системи вищої освіти в 90-і рр. XX ст. були створені філіали найбільших ВНЗ країни на островах, надавши тим самим можливість жителям провінцій не залишати місце проживання заради переїзду до великих міст.

Надзвичайно активні зусилля влада Греції докладає до процесу збільшення кількості людей, які мають закінчену середню освіту. Це дає змогу продовжити навчання у вищих навчальних закладах. Так, зокрема, Міністерству освіти та релігії Греції вдалося збільшити відсоток тих, хто має диплом про закінчену середню освіту з 70,7 % в 1993 р. до 81 % від загальної кількості молоді віком від 20 до 24 років в 2006 р. [1, с. 47]. Дані таблиці наводять, що Греція за даним показником перевершує більшість країн Європейського Союзу. Відповідно, в сфері середньої освіти Греція спромоглася виробити дієву національну освітню політику, яка до того ж доволі ефективно співпрацює з загальноєвропейськими програмами в сфері середньої освіти.

Для тих, хто отримав середню освіту і вирішив працювати, існує можливість вдосконалювати свої знання в процесі участі у програмі ISKED-4. Вона передбачає опановування більш складних технічних та професійних програм для вчителів початкових і середніх шкіл, медичних працівників, а також маркетингові та комерційні тренінги для зацікавлених. Таке навчання не розглядається як університетське і спрямоване більш на вироблення практичних знань та навичок. Певною мірою в Україні його можна порівняти з програмами післядипломної освіти або курсами підвищення кваліфікації. Для Греції це навчання до цього часу не стало всеохоплюючим, оскільки значна частина тих, хто отримав диплом про закінчену вищу освіту іде навчатися в університети, а ті, хто вирішив працювати цілком задоволені рівнем своїх знань. Внаслідок цього менше 30 % молоді віком від 15 до 24 років приймають участь в програмі ISKED-4 [2, с. 162]. При цьому середні показники по Європейському Союзу становлять 40 - 45 % відповідно. Більш того, подібні процеси відбуваються і в галузі професійного навчання робітників підприємств Греції, серед яких в 2006 р. лише 15 - 20 % приймали участь в подібних програмах.

Одним з пріоритетних напрямів європейської політики в галузі освіти є здійснення політики лінгвістичного різноманіття, що реалізується в базі шкіл, університетів, освітніх центрів та окремих підприємств і розповсюджується не лише на такі мови, як англійська, французька, німецька, але й мови невеликих європейських країн, етнічних та меншин, мігрантів та найбільших партнерів ЄС в світі. Мета політики полягає у досягненні більшої інтеграції країн ЄС не лише на рівні країн, але окремих регіонів, місцевостей. Водночас вивчення іноземних мов сприяє реалізації загальноєвропейських політичних, економічних, культурних проєктів. Основне завдання стимулювати європейців до того, щоб вони знали як мінімум дві мови крім рідної. Практична сторона даного процесу передбачає фінансування окремих прикладних проєктів через університетські програми “Сократ” і “ERASMUS”, також “Леонардо да Вінчі”, спрямована на вивчення іноземних мов в процесі професійного навчання. На період 2007 — 2013 рр. всі ці програми були об’єднані в “Програму навчання протягом життя” (LLP), яка повинна сприяти обміну досвідом, кооперації та інтеграції між національними системами освіти. LLP, в свою чергу, базується на 4 стовпах:

1. Comenius - охоплює початкову та середню освіту.

2. ERASMUS - включає в себе вивчення іноземних мов в вищих навчальних закладах. Спрямована на покращення якості освіти в Європейському Союзі, розвиток полікультурного діалогу через освітню кооперацію з третіми країнами. Ще однією метою є пропаганда європейської системи вищої освіти в світі.

3. Leonardo da Vinci - програма опанування іноземними мовами з боку працівників підприємств та установ.

4. Grundtvig - розрахована на навчання дорослих людей поза межами освітніх установ та підприємств.

Слід відзначити, що питання збереження безкоштовної освіти в Греції на сьогодні є

однією з найгостріших проблем внутрішньої політики країни. На сьогодні система освіти Греції у її теперішньому вигляді фактично вичерпала свої можливості. Навчальні заклади обтяжені бюрократичними процедурами і не мають можливості швидко та ефективно впроваджувати новітні досягнення в сфері освіти. Уряд та органи місцевої влади, в свою чергу, не мають достатніх коштів на технічну модернізацію освітніх закладів, водночас більшість школярів, студентів та батьків відмовляються від впровадження платних послуг, вважаючи це порушенням основних громадянських надбань постдиктатурного періоду. Не зважаючи на вагомі успіхи в інтеграції вищої школи Греції до Європейського освітнього простору, перед нею все ще стоїть завдання повномасштабної реформи, що дозволила б перетворити університети та політехнічні інститути країни на провідні наукові центри в межах ЄС. Таким чином, відсутність достатніх коштів і необхідність перетворення ВНЗ Греції на фінансово самодостатні установи, надлишкова бюрократизація учбового процесу, технологічна застарілість є найбільш актуальними проблемами для системи освіти країни.

Список використаної літератури

1. EU integration seen through statistics. Key facts of 18 policy areas. - Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2006. - 107 p.
2. Eurostat regional yearbook 2007. - Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2007. - 162 p.

M. Bulyk

THE EUROPEAN EXPERIENCE OF FUNCTIONING OF THE EDUCATION SYSTEM: ON THE EXAMPLE OF GREECE

Studies the main stages of educational reform in Greece. Determined of the Greek government's educational policy at the present stage. The influence of European integration on the development of education in Greece, are analyzed.

Keywords: educational policy, European integration, continuous studies, education reform.

УДК 378.184

Волик Н.А.

СОВРЕМЕННЫЕ ФОРМЫ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

В тезисах дается обзор такого явления как интернационализация высшего образования, определение термина, его двоякая трактовка. Также перечисляются преимущества и недостатки процесса интернационализации. Среди современных форм интернационализации можно выделить: мобильность студентов и преподавателей; интернационализацию учебных планов и др.

Ключевые слова: интернационализация, мобильность, диверсификация, транснациональное обучение.

Система современного высшего образования неизбежно переживает трансформации, связанные с актуальными тенденциями общественного, политического и экономического развития. Несмотря на многовековую историю европейских университетов, которая позиционировала высшее образование как способ распространения знаний на своей территории и за ее пределами, начало 21 века расставляет свои коррективы. «Массовое распространение высшего образования стало рассматриваться как гарантия конкурентоспособности государства в новой глобальной экономике» [1]. Положение системы высшего образования Украины в последние десятилетия остается неизменно тяжелым, что во многом обусловлено небольшим количеством абитуриентов и, к сожалению, недостаточно

высоким уровнем преподавания. Как следствие, наблюдается жесткая конкуренция среди отечественных и зарубежных вузов. В сложившихся условиях процессы глобализации и интернационализации экономики и бизнеса поставили перед высшим образованием новые цели — подготовку профессиональных кадров, способных эффективно работать в изменившихся условиях глобального рынка. Путем выхода из образовательного кризиса становится интернационализация образования. Однако длительный процесс интернационализации не является однозначным и рассматривается как явление двузначное. «Первое из них (в основном принятое высшими учебными заведениями) состоит в том, что под интернационализацией высшего образования понимается широкий спектр научно-исследовательской и образовательной международной деятельности, а также феномен академической мобильности. Второе, которое поддерживают сторонники глобализации высшего образования, представляет интернационализацию высшего образования как международную торговлю образовательными услугами» [2, с. 10].

С.М. Вишнякова дает следующее определение: «Интернационализация образования — это увеличение общих элементов в национальной образовательной практике различных стран, обусловленное определенным сходством в характере и темпах технологического и социально-экономического развития, а также процессом международной интеграции; затрагивает как содержание образовательного процесса, так и его форму — увеличение временной протяженности» [3, с. 205].

Фокина В.В. выделяет следующие преимущества интернационализации: расширение доступности высшего образования; универсализация знаний; появление международных стандартов качества; усиление инновационного характера высшего образования; расширение и укрепление международного сотрудничества; ориентированность образования на будущее.

Вместе с тем нельзя игнорировать также ряд проблем, связанных с этим процессом: признание дипломов зарубежными вузами; утечка студентов для обучения в зарубежных вузах в условиях негативной демографической ситуации (вызванное, в ряде случаев, даже не отсутствием качественного отечественного образования, а желанием обучаться за рубежом, и т. п.); соперничество за высококвалифицированные преподавательские и научные кадры.

Существуют разнообразные формы интернационализации высшего образования: мобильность студентов, посредством которой обучающемуся предоставляется возможность получить образование по выбранному направлению подготовки в избранном им учебном заведении другой страны; мобильность преподавателей, основанная на концепции международного обмена знаниями и опытом; создание и реализация совместных научно-исследовательских проектов; экспорт образовательных услуг; интернационализация учебных планов и программ.

Данные формы сотрудничества и интернационализации входят в следующие направления деятельности:

1. Мобильность студентов: продвижение образовательных программ на зарубежных рынках; открытие филиалов в других странах; заключение договоров о сотрудничестве с местными вузами; разработка обменных программ для студентов; создание специальных программ для иностранных студентов; использование технологий дистанционного обучения.

2. Мобильность преподавателей: преподавательская работа; научно-исследовательская работа.

В настоящее время существуют успешные практики обеспечения конкурентоспособности университетов на мировом рынке образовательных услуг.

Существует также некоторая гибридная форма мобильности студентов и преподавателей, связанная с программами мобильности аспирантов и докторантов, которые предполагают их привлечение к преподавательской и исследовательской деятельности наряду с учебной; экспорт образовательных услуг, который предполагает государственную политику в области международного образования, науки, культуры; расширение финансирования обучения и научных исследований иностранных студентов; интернационализация учебных планов и программ включает следующее: введение в учебные планы «интернациональных» дисциплин

(международное право, мировая экономика и внешнеэкономическая деятельность и т. п.); разработку учебных планов, рассчитанных на студентов-иностранцев; разработку учебных планов по подготовке национальных и зарубежных резидентов к «международным» профессиям (например, для работы в международных компаниях); разработку учебных планов на иностранных языках, ориентированных на межкультурную коммуникацию и предоставляющих молодежи мультикультурные знания и навыки [4, с.109-111].

Следовательно, можно утверждать, что при активном использовании и внедрении выше названных форм и направлений интернационализации высшего образования, нашу систему университетов ожидает успешное будущее:

1. Активный рост конкуренции между вузами по всем направлениям деятельности.
2. Важная роль экономических факторов в деятельности вузов.
3. Создание конкурентоспособных образовательных программ, адаптированных к международному опыту.
4. Ориентация ведущих университетов мира на транснациональное обучение, подготовку специалистов в условиях глобальной мировой экономики, интернационализацию высшего образования.
5. Интернационализация образовательных услуг становится фактором конкурентоспособности, что позволяет повысить узнаваемость и престижность высших учебных заведений и их образовательных программ.

По мнению Мещеряковой О.В., учебные учреждения высшего образования становятся все более важными игроками на международном уровне. В современных условиях они должны организовывать, согласовывать и обеспечивать безопасность образовательных, воспитательных, миграционных, социально-адаптационных и коммуникационных процессов. Непосредственное взаимодействие с предприятиями, научными центрами, университетами и другими организациями накладывают на образовательное сообщество большую ответственность за привлечение и сохранение наиболее квалифицированных, мотивированных, мобильных и лояльных кадров. В этих условиях система образования должна постоянно изменяться и количественно, и качественно, обновлять свое содержание и развивать партнерские сети.

Интернационализация дает возможность определить профессиональный уровень, который необходимо достичь как образовательному учреждению в целом, так и его сотрудникам и студентам, а также предлагает способы и инструменты его достижения [5, с. 266-267].

Список использованной литературы

1. Сагинова О.В. Интернационализация высшего образования как фактор конкурентоспособности / О.В. Сагинова. – Режим доступа: <http://www.marketologi.ru/publikatsii/stati/internatsionalizatsija-vysshego-obrazovaniya-kak-faktor-konkurentosposobnosti/>.
2. Дубовицка Л. Интернационализация высшего образования как часть Болонского процесса / Л. Дубовицка, Х. Шварцзова, Т. Вархолова // Научный диалог. – 2013. – № 2 (14): Педагогика. – С. 8–21.
3. Вишнякова С.М. Профессиональное образование. Словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика./ С.М. Вишнякова — М.: НМЦ СПО, 1999. — 538 с.
4. Фокина В. В. Интернационализация высшего образования как фактор конкурентоспособности современных высших учебных заведений. / В.В. Фокина // Управленческое консультирование. – 2014. – № 11 (71): Педагогика. – С. 108 – 112.
5. Мещерякова О. В. Технологии реализации процесса интернационализации в вузе / О. В. Мещерякова // Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. Гуманитарные науки. 2015. – № 4 (36). – С. 258–268.

N. Volik

MODERN FORMS OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION AS A FACTOR OF COMPETITIVENESS

The theses give an overview of such a phenomenon as the internationalization of higher education, the definition of the term, its dual interpretation. The advantages and disadvantages of the process of internationalization are also listed. Among modern forms of internationalization can be identified: the mobility of students and teachers; Internationalization of curricula, etc.

Keywords: internationalization, mobility, diversification, transnational training.

Волік Н.А.

СУЧАСНІ ФОРМИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У тезах дається огляд такого явища як інтернаціоналізація вищої освіти, визначення терміна, його двояке трактування. Також перераховуються переваги і недоліки процесу інтернаціоналізації. Серед сучасних форм інтернаціоналізації можна виділити: мобільність студентів і викладачів; інтернаціоналізацію навчальних планів та ін.

Ключові слова: інтернаціоналізація, мобільність, диверсифікація, транснаціональне навчання.

УДК 930(100)(043)

Волоніць В.С.

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ЗАРУБІЖНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ІСТОРИКІВ

Розглядаються основні напрями вивчення сучасної зарубіжної історіографії у фаховій підготовці істориків. Визначені основні тенденції сучасного зарубіжного історіописання які вивчаються в межах курсу «Сучасної історіографії зарубіжних країн»: мікроісторія, макроісторія, «постмодерністський виклик» в історичній науці, «прагматичний зворот».

Ключові слова: сучасна зарубіжна історіографія, мікроісторія, «постмодерністський виклик», «прагматичний зворот».

Умови розвитку суспільства в кожному епоху по-різному впливають на ставлення людини до навколишнього середовища, соціальної взаємодії, ціннісних орієнтацій, пізнавальних пріоритетів, культурних проявів. Соціокультурні виклики та кризи найбільш відчутні на рубежі століть коли відбувається створення нових моделей інтелектуального досвіду, образів культури.

Відчутні зміни, що відбулися у світі за останні десятиліття трансформували простір соціогуманітарного знання складовою частиною якого є сучасна історіографія. Тенденції сучасного історіописання, зараз як ніколи різноманітні та неоднозначні. Всі вони є предметами вивчення курсу «Сучасна історіографія зарубіжних країн» студентами спеціальності «Історія та археологія» ОС «Магістр» МДУ.

Швидко збільшується корпус мікроісторичних досліджень в той час, коли спостерігаються все більш інтенсивні інтелектуальні зусилля щодо історичного пізнання глобальних процесів. В новому історіографічному дискурсі переглядається зміст такого поняття як «всесвітня історія», «загальна історія», «зарубіжна історія».

«Культурний зворот» який вплинув не тільки на сучасну історіографію а й на всі суспільні науки, зумовив оновлення методології компаративної історії, що орієнтується на

подолання євроцентризму, виявлення контрастів та відмінностей, фіксацію локальних контекстів та культурних традицій. Відбувається перерозподіл внутрідисциплінарної ієрархії, розширюються міждисциплінарні зв'язки історичної науки.

Сучасний систематичний аналіз різних дослідницьких практик, що керуються міждисциплінарним підходом та безліч теоретико-методологічних дискусій щодо ефективності та

меж їх застосування в історичному пізнанні, засвідчують зміну епістемологічних орієнтирів та їх змістовного наповнення.

Наприкінці ХХ століття історична наука здійснила чергову трансформацію в рамках соціокультурного підходу, коли до низки основних дослідницьких завдань історичного пізнання потрапили культурні механізми соціальної взаємодії, системи цінностей, світосприйняття, комеморативні практики. Відбувається зміна парадигми від вивчення суспільства до вивчення історичних практик.

Природні процеси глобалізації які тісно пов'язані з комунікативними процесами та комунікацією ідей Заходу та Сходу. Триває процес формування нової історичної свідомості яка буде намагатися адекватно збагнути всі події, що відбуваються у світі та критично подолати євроцентристську перспективу. В результаті повинно відбутися становлення нової історичної культури, нового образу історичної науки.

Сучасні концепції соціоісторичної реальності створенні на протигагу концепціям постмодернізму орієнтовані на дослідження соціального життя в комплексі локальних та інтегральних проявів. Тому на початку ХХІ століття в західній історіографії відбувається перехід від дослідження соціальних структур до дослідження повсякденних соціальних практик, актів історичних акторів. Отже саме практики, а не структури є відправним пунктом історичного аналізу.

Дослідники «прагматичного звороту», своєрідної відповіді на «постмодерністський виклик» в сучасній історіографії, орієнтовані на синтез соціальної і культурної історії, макро- і мікроаналізу, тлумачення і розуміння.

Отже, вивчення різних історіографічних підходів сучасних зарубіжних теоретиків історії в умовах глобалізації та інтернаціоналізації освітянського простору сприяє піднесенню статусу вітчизняної історичної культури та соціальної відповідальності історика.

Список використаної літератури

1. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів / Л. Зашкільняк. – Львів: ПАІС, 2007. – 312 с.
2. Зашкільняк Л. Методологія історії. Від давнини до сучасності / Л. Зашкільняк. – Л.: Львівський національний університет, 1999. – 227 с.
3. Историческая наука сегодня. Теории, методы, перспективы / Под ред. Л. П. Репиной. Изд. 2-е. – М.: Издательство ЛКИ, 2012. – 608 с.

V. Volonits

MODERN FOREIGN HISTORIOGRAPHY RESEARCH TRENDS IN THE TRAINING OF HISTORY SPECIALISTS

Author reviewed main modern foreign historiography research trends in the training of history specialists. Pinpointed core tendencies in modern foreign historiography, which studied during the term of the course “Modern historiography of foreign countries”: microhistory, macro history, “postmodern challenge” in history, “pragmatic backlash”.

Keywords: modern foreign historiography, microhistory, «postmodern challenge», «pragmatic backlash»

УДК 378.1(477)(043)

Гільченко О.Л.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

У тезах розглядається освітня складова Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Визначаються основні кроки модернізації вищої освіти України та реформування системи ВНЗ у відповідності до стандартів Європейського Союзу. Автор досліджує адоптацію

українського законодавства в галузі вищої освіти через аналіз нового Закону України про вищу освіту 2014 р. В тезах описуються основні проведені реформи в рамках модернізації вищої освіти України за принципами, задекларованими в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС.

Ключові слова: Угода про асоціацію між Україною та ЄС, модернізація вищої освіти України, Закон України про вищу освіту, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, автономія ВНЗів, кредитно-модульна система, академічна мобільність.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС, підписана у 2014 р., передбачає політичну асоціацію та економічну інтеграцію сторін. При чому для України це означає спочатку проведення за підтримки Європейського Союзу ряду кардинальних реформ для галузевого співробітництва у близько 30 сферах, серед яких не останнє місце займає освіта.

Розділ V Угоди «Економічне та галузеве співробітництво» у Главі 23 «Освіта, навчання та молодь» розкриває «обов'язки Сторін щодо змісту навчання та організації освітніх систем, а також їхнє культурне та мовне розмаїття, Сторони сприяють розвитку співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики з метою покращення взаєморозуміння, активізації міжкультурного діалогу та посилення знань щодо відповідних культур» [1].

У 431 статті розкриваються ті напрями співпраці в галузі вищої освіти, які необхідно активізувати в процесі співробітництва України та ЄС. Це такі напрямки як:

- 1) реформування та модернізації систем вищої освіти;
- 2) сприяння зближенню у сфері вищої освіти, яке відбувається в рамках Болонського процесу;
- 3) підвищення якості та важливості вищої освіти;
- 4) поглиблення співробітництва між вищими навчальними закладами;
- 5) розширення можливостей вищих навчальних закладів;
- 6) активізації мобільності студентів та викладачів;
- 7) увага приділятиметься співробітництву в галузі освіти з метою спрощення доступу до отримання вищої освіти.

Інші статті Розділу V Глави 23 стосуються домовленостей про: активізацію обміну інформацією, практикою та досвідом, для заохочення більш тісного співробітництва в галузі професійно-технічної освіти та навчання; вивчення можливості розвитку співробітництва в інших сферах, зокрема у сфері середньої освіти, дистанційного навчання та освіти протягом життя; заохочення поглиблення співробітництва та обмін досвідом в галузі молодіжної політики та неформальної освіти для молоді [1].

Розвинення цих секторів співробітництва не тільки наближує українську професійно-технічну освіту до європейських стандартів, а й запроваджує вже традиційний у розвинутих країнах досвід прижиттєвого навчання, а саме підвищення кваліфікації людини протягом усієї її трудової діяльності залежно від вимог ринку праці. Це, в свою чергу, дасть можливість розв'язання дуже актуальних для України соціально-економічних проблем, а саме подолання безробіття та взяття державою під контроль регулювання ринку праці. На сьогодні єдиним методом регулювання є: по-перше, отримання випускниками справді необхідних для ринку професій та кваліфікацій, а по-друге, можливість перекваліфікації в будь-якому віці залежно від нових умов на змін на українському ринку праці. Ці заходи, в свою чергу, зменшать обсяги витікання робочої сили та інтелектуального потенціалу з України, що є окремою проблемою та навіть отримує масштаби одного з викликів національній безпеці України.

Проте, досягнення всіх цих пріоритетів для української вищої освіти не можливе без її реформування та модернізації. Адже, одним із основних пріоритетів Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в сфері вищої та професійно-технічної освіти, як і в інших галузях, є досягнення Україною рівня та стандартів держав-членів Європейського Союзу, під чому в свою чергу розуміється адоптація українського законодавства.

01 липня 2014 р. було прийнято новий Закон України про вищу освіту [2], з моменту набуття їм чинності, а саме з 06 вересня 2014 р. українська вища освіта встала на шлях суцільної модернізації. Кардинальні зміни, які почали проводитись після прийняття цього

документу в освітній галузі стосувалися здебільшого 16 напрямків розвитку вищої освіти в Україні.

Перш за все якість вищої освіти була взята під контроль новим незалежним органом Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, члени якого є виборними представниками-керівниками від вищих навчальних закладів чи Академії. Наагентство взяло на себе частину повноважень Міністерства освіти та науки України, а саме: контролюватиме якість освіти, формуватиме перелік спеціальностей, розроблятиме стандарти вищої освіти, акредитуватиме спеціальності, навчальні програми, спеціалізовані вчені ради та установи оцінювання якості.

В Україні більше не буде так званих «рівнів акредитації» вищих навчальних закладів. Натомість будуть чотири типи вишів: університети (універсальні навчальні заклади); інститути та академії (галузеві навчальні заклади) й коледжі (де готують спеціалістів до рівня молодшого бакалавра чи бакалавра). Змінено було й рівні навчання, скасовано освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст», а замість кандидата наук введено рівень доктора філософії. Це зроблено через те, що ступені бакалавра, магістра та доктора філософії (PhD) відповідають прийнятій у більшості країн Європи класифікації, що полегшить академічну мобільність українських студентів і науковців.

Також важливі зміни стосуються надання академічної та господарської автономії українським ВНЗам. Академічна автономія проявляється в ряді власних повноважень вищих навчальних закладів, а саме: право впроваджувати власні освітні та наукові програми, присудження учених ступенів, видання державних дипломів, обрання викладацькими колективами та студентами ректорів і деканів строком на п'ять років на прямих виборах. Фінансова та господарська автономія реалізується через відкриття власних рахунків, отримання кредитів, розпорядження майном і землею. ВНЗи отримали право засновувати наукові парки та підприємства, що займаються наукою чи інноваціями. Навчальний заклад вільно розпоряджатиметься власними доходами, у т. ч. платою за навчання, яка не може вилучатись у державний чи місцеві бюджети.

Одним з європейських стандартів системи вищої освіти є академічна мобільність. Для українських ВНЗів це право забезпечено через запровадження кредитно-модульної систему вимірювання навчального навантаження. Воно вимірюватиметься тепер не в годинах, а у кредитах. Бакалавр має набрати 180–240 кредитів, магістр 90–120 і т. д. А бакалаври при вступі на магістратуру тепер вільно вибирають спеціальність, тоді як досі вони могли лише продовжувати навчання за тією самою спеціальністю. Ця уніфікація дозволила студентам продовжувати навчання в будь-якому ВНЗ не тільки України, а й усю Європу, що стало можливим ще й завдяки отриманню додатку до диплома європейського зразка. Це ж саме й спростило працевлаштування випускників українських ВНЗ в країнах Європейського Союзу.

Крім того, реформування вищої освіти стосується й можливого максимуму навантаження викладача, який не може тепер перевищувати 600 годин (у порівнянні з минулими 900), що дасть можливість викладачу проводити більш якісну підготовку та залишить час на наукову роботу. Щодо студентського учбового навантаження, то воно також зменшене до можливого максимуму не більше 16 дисциплін на рік (раніше їх кількість сягала 20-24).

Високі демократичні стандарти вищої освіти в ЄС змусили українське законодавство адаптувати такі важливі сектори як:

- надання широких повноважень органам студентського самоврядування, що вільно формуватимуться самими студентами (захищатимуть права та інтереси студентів, вноситимуть пропозиції до навчальних планів, отримують значний вплив (15 % голосів) при обранні ректорів і деканів, право на оголошення акцій протесту, а також отримують 0,5 % від фінансових надходжень вишу);

- загальногромадська доступність до фінансових документів, звітів, навчально-методичних матеріалів, деяких матеріалів дисертаційного захисту тощо через їх прозору оприлюдненість на сайті ВНЗу. А створення єдиного державного реєстру надало можливість отримати інформацію про перелік спеціальностей, видані дипломи, захищені наукові роботи

чи сертифікати ЗНО;

- дисертаційні та кваліфікаційні роботи будуть підлягати тепер перевірці на антиплагіат;
- закріплення законом обов'язковості проходження ЗНО для вступу у вищі навчальні заклади унеможливило корупційні випадки під час вступних компаній й зрівняло можливості до вступу у ВНЗ всіх абітурієнтів;

- стипендія тепер виплачуватиметься в розмірі не нижче за прожитковий мінімум, а її нарахування відбувається згідно з рейтингом, в якому береться до уваги не лише навчальна, а й наукова та громадська складова.

Починаючи з 2016 р. почала діяти й нова система розподілення держзамовлення, яке тепер визначається автоматично після закінчення подання документів абітурієнтами й залежить від рейтингу популярності ВНЗ. Ці заходи посилили конкуренту боротьбу між ВНЗ України, які тепер змагаються за прихильність абітурієнта щоб отримати якнайбільші бюджетні місця.

Нарешті, Закон визначає, що мовою викладання є державна мова. Проте, для підвищення міжнародної академічної мобільності ВНЗ має право частину дисциплін викладати англійською чи іншими іноземними мовами, але забезпечивши при цьому знання здобувачами відповідної дисципліни й українською.

Крім того, подальшими кроками модернізації системи вищої освіти в Україні передбачається запровадження державою гарантованого цільового фінансування наукових розробок в університетах, які отримують статус національного або дослідницького [3].

Отже, на практиці впровадження заходів модернізації системи вищої освіти України в контексті умов запроваджених підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС забезпечило повноцінну участь України у єдиному європейському освітньому просторі, базованому на Болонському процесі. Це, в свою чергу, дасть можливість українським студентам отримувати якіснішу вищу освіту та мати до неї спрощений доступ. Крім того, студенти разом з викладачами отримують можливість стажування та проведення дослідницької роботи за кордоном. А українські ВУЗи стають на шлях відкритого співробітництва, що ще більше розширює їх можливості.

Список використаної літератури

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/1556-18>.
3. Шамайда Т. 16 змін у вищій освіті: новий закон почав діяти / Т. Шамайда [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reform/42795/>.

O. Gilchenko

MODERNISATION OF HIGHER EDUCATION IN THE CONTEXT OF THE ASSOCIATION AGREEMENT BETWEEN UKRAINE AND THE EU

The thesis examines the educational component of the Association Agreement between Ukraine and the EU. Identifies the main steps of modernization of higher education of Ukraine and reforming the system of higher education in accordance with the standards of the European Union. The author investigates the adaptation of Ukrainian legislation in the field of higher education through the analysis of the new law of Ukraine on higher education 2014. The thesis describes the main reforms in the framework of modernization of higher education of Ukraine with the principles declared in the Association Agreement between Ukraine and the EU.

Keywords: Association Agreement between Ukraine and the EU, modernization of higher education of Ukraine, Law of Ukraine on higher education, National Agency for quality assurance in higher education, autonomy of Universities, credit-modular system, academic mobility.

Дабло Л.Г.

ПОДВІЙНИЙ ДИПЛОМ ЯК ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У тезах приділяється увага акредитації, франчайзингу та подвійним дипломам які розглядаються як міжнародна співпраця в галузі вищої освіти. Показано, що завдяки такому міжуніверситетському співробітництву не тільки студенти отримують можливість вдосконалити свої знання з майбутнього фаху та бути конкурентоспроможними, а обмін академічним персоналом сприяє підвищенню якості освіти університетів України.

Ключові слова: акредитація, валідація, франчайзинг, подвійний диплом, спільні програми, міжуніверситетська співпраця.

Інтернаціоналізація вищої освіти створює передумови для більш тісного міжнародного співробітництва університетів на правовій основі. Університети різних країн починають об'єднувати свої зусилля у розробці та реалізації освітніх програм. Подібна діяльність університетів, зазвичай, визначається як діяльність з розробки та реалізації спільних навчальних програм, що складає важливий етап розвитку співробітництва університетів на інституціональному рівні, коли міжнародний елемент академічної мобільності студентів і викладачів стає вбудованим внутрішнім елементом самої програми.

У програмах, що одержали поширення у вишах різних країн, можна виділити такі їхні форми, як акредитовані і валідовані програми, франчайзингові програми, програми подвійних та спільних дипломів.

Акредитація – форма співробітництва, як правило, на комерційній основі (приносить комерційний дохід однієї з сторін), коли університет з однієї країни підтверджує відповідність якості академічної програми університету з іншої країни вимогам якості освіти. Цей процес підтвердження та визнання може супроводжуватися процедурою видачі диплома одного з університетів випускникові університету-партнера на основі валідації дипломів.

Найбільш вимоглива до рівня академічної якості програми форма співпраці (як правило, також реалізована на комерційній основі) – франчайзинг. Він полягає в передачі базовим університетом іншому університету права реалізації своєї програми, зберігаючи за собою право контролю ключових параметрів якості (прийом іспитів, видача диплому).

Найбільш висока ступінь академічної співпраці досягається при реалізації міжнародних програм подвійних або спільного дипломів, які отримують все більше поширення у світі, особливо в Європі.

Подібні програми мають на меті підтримувати довгостроковий інтерес для всіх їхніх учасників. Вони можуть забезпечити студентам можливість придбання додаткового академічного та культурного досвіду за кордоном, а ВНЗ – нову можливість співробітництва і розширення свого потенціалу. Наразі спільні програми (і, зокрема, програми двох дипломів) отримали велике поширення у всьому світі, у тому числі в практиці європейських університетів, що свідчить про високий рівень порівнянності освіти, тісну взаємодію вишів і зростаючий інтерес до подібних програм з боку учасників освітнього процесу.

Визнання результатів навчання студентів у партнерському університеті відбувається автоматично, на основі міжуніверситетських угод. Процедура присвоєння спільних ступенів є складнішою – вона не може вичерпуватися лише міжуніверситетськими угодами, а вимагає спеціальних державних законів, які забезпечують державне і міжнародне визнання спільних та подвійних дипломів.

Отже, інтернаціоналізація вищої освіти дає можливість міжнародного визнання вітчизняних дипломів, зміцнення академічного потенціалу країни завдяки взаємодії із закордонним університетом, підвищення якості та конкурентоспроможності програми, створення нових великих можливостей розвитку свого академічного персоналу та навчання

студентів, зміцнення позицій на світових ринках освіти.

Світовий досвід підтверджує показує ефективність формування в рамках вишу елементів зростання якості освіти, роль яких виконують спільні програми подвійних дипломів, що залучає у безпосереднє міжнародне співробітництво широке коло студентів, викладачів та менеджерів освіти. Студенти отримують додаткові можливості щодо свого майбутнього фаху, важливого соціально-культурного досвіду, гарантії працевлаштування в інших країнах.

Список використаної літератури

1. Обзор европейского опыта интернационализации высшего образования = The review of European experience of internationalization of higher education / Education, Audiovisual & Culture Executive Agency, European Commission TEMPUS, [Нап. укр. акад.]. – Харьков : Изд-во НУА, 2010. – 56 с.

2. Сбруєва А.А. Інтернаціоналізація вищої освіти: сутність поняття та системні зміни парадигми // Педагогічні науки. – Суми: сумдпу, 2001. – С.157-167.

3. Інтернаціоналізація вищої освіти: еволюція концепції [Електроний ресурс] Режим доступу: <https://refdb.ru/look/1188162-p18.html>

L. Dablo

DUAL DEGREE DIPLOMA AS INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION

In theses the attention is paid to accreditation, franchizing and to double diplomas which are considered as the international cooperation in branch of the higher education. It is shown that thanks to such interuniversity cooperation not only students have an opportunity to improve the knowledge from future profession and to be competitive, and exchange of the academic personnel promotes improvement of quality of formation of universities of Ukraine.

Keywords: accreditation, validation, franchizing, double diploma, general programs, interuniversity cooperation.

УДК 378.4(477.62-2):902.2(043)

Забавін В.О., Небрат С.Г.

АРХЕОЛОГІЧНА ЕКСПЕДИЦІЯ МДУ: НАСЛІДКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

У тезах розглядається співробітництво студентів Історичного факультету Маріупольського державного університету із фахівцями та студентами з інших країн, що є важливим кроком для підвищення теоретичного рівню та накопичення практичного досвіду. Робота студентів Маріупольського державного університету разом із фахівцями та студентами з інших країн, а також залучення студентів-істориків до міжнародних проектів сприятиме підвищенню теоретичного рівня, практичних вмінь, а також розширять кругозір. У перспективі розкриваються нові напрямки археологічної науково-дослідної роботи.

Ключові слова: археологічна експедиція МДУ, Музей історії та археології МДУ, міжнародне співробітництво.

Маріупольський державний університет – багатoproфільний вищий навчальний заклад та провідний центр якісної підготовки фахівців в Донецькій області та в Україні. Яскравим доказом цього є науково-практична діяльність, яку розгорнув Історичний факультет МДУ. Одним з пріоритетних напрямків є дослідження археологічної спадщини. Для цього на базі факультету у 2007 р. офіційно було створено археологічну експедицію, а у 2016 р. Музей історії та археології.

Важливим кроком для підвищення теоретичного рівню та накопичення практичного

досвіду є співробітництво студентів Історичного факультету Маріупольського державного університету із фахівцями та студентами з інших країн. Безпосередньо робочі контакти відбуваються під час проходження обов'язкової археологічної практики після закінчення першого курсу або під час подальшої (волонтерської) роботи в археологічних експедиціях.

У 2007 та 2009 рр. студенти та волонтери експедиції Маріупольського державного університету працювали у складі Амвросієвської археологічної експедиції Інституту археології НАН України (начальник експедиції О.О. Кротова). В роботі приймали участь як вітчизняні палеолітознавці (І.А. Сніжко, А.О. Леонова), так й іноземні, зокрема з Франції (Julien M.-A.) [1, s. 189]. У процесі дослідження виникла необхідність залучення фахівців із спеціальних природничих дисциплін (грунтознавчих та геоморфологічних). В роботі експедиції брали активну участь провідний співробітник Інституту географії РАН Ю.М. Грибченко та палеогеограф М.А. Корягіна. За допомогою студентів-істориків Маріупольського державного університету Ю.М. Грибченко було закладено (ручним буром) 12 свердловин, які дозволили припустити формування мису стоянки двома геоморфологічними рівнями балкових терас давнього ерозійного рельєфу [2, с. 245]. Під час роботи у складі Амвросієвської міжнародної експедиції Інституту археології НАН України студенти Маріупольського державного університету засвоїли нові навички польової роботи: розчистки культурного шару пам'ятки кам'яної доби та флотації – промивання ґрунту з розчистки та відвалу. У подальшому, студенти скористались цими навичками, прийнявши участь у роботі експедиції Східноукраїнського Національного університету ім. Дала, досліджуючи неолітичний шар поселення Заозерне (Луганська область) [3, с. 18].

У 2008 р. одному з авторів, будучи студентом, довелося приймати участь у дослідженні курганів у місцевості під назвою «Мергелева гряда». Дослідження проводилися експедицією Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень Міністерства культури й туризму України разом із Алчевським клубом любителів археології. Крім того, безпосередню активну участь приймали польські студенти з Гданського університету під керівництвом К. Слюсарської (начальник експедиції В.І. Клочко) [4, s. 9]. Участь в міжнародній експедиції маріупольських студентів-істориків сприяла отриманню досвіду розкопок курганів без допомоги механізмів.

У 2015 та 2016 рр. археологічна експедиція Маріупольського державного університету приймала участь у міжнародному волонтерському проєкті, досліджуючи середньовічний замок Сент-Міклош (Закарпатська область), що в 10 км від м. Мукачева. Маріупольські студенти, як, в свою чергу, студенти з інших країн Європи (Угорщина, Словаччина, Італія та ін.) були долучені до процесу відновлення Чинадіївського укріпленого палацу XIV – XV ст. Проводилися очисні роботи, пошук колодязя. Досвіт роботи на території замку унікальний для студентів та волонтерів, а співпраця з молодими дослідниками з Угорщини сприяла обміну досвідом.

Таким чином, робота студентів Маріупольського державного університету разом із фахівцями та студентами з інших країн, а також залучення студентів-істориків до міжнародних проєктів сприятиме підвищенню теоретичного рівня, практичних вмінь, а також розширять кругозір. У перспективі розкриваються нові напрямки археологічної науково-дослідної роботи. Актуальним питанням залишається проблема фінансування експедиції. В свою чергу, неабияке значення матиме участь іноземних студентів у роботі археологічної експедиції студенти Маріупольського державного університету на археологічних пам'ятках Північно-Східного Приазов'я.

Список використаної літератури

1. Julien M.-A. Preliminary results of a new zooarchaeological study at Amvrosievka (Ukraine) / Julien M.-A., Krotova A. // Археологический альманах. – № 19. – Донецьк, 2008. – с. 189-200.
2. Кротова О.О. Дослідження Амвросієвської стоянки в 2009 р. / [О.О. Кротова, І.А. Сніжко, Ю.М. Грибченко] // Археологічні дослідження в Україні 2009 р.: Київ – Полтава, 2010. – С. 244 – 245.

3. Черних М.О. Матеріали пізнього мезоліту – ранньої бронзи поселення Заозерне 1 на Сіверському Дінці / М.О. Черних, С.А.Теліженко // Матеріали та дослідження з археології Східної України. – Вип. 11. – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2011. – С. 18 – 79.

4. Katarzyna Ślusarska Wyniki badań archeologicznych kurhanu nr 2 na stanowisku Stepanivka-Marglewa Gruda, obw. Luhansk, Ukraina / Ślusarska Katarzyna // Gdańskie Studia Archeologiczne. – Gdańsk, 2014. – № 4. – S. 9-32.

V. Zabavin, S. Nebrat

ARCHAEOLOGICAL EXPEDITION MSU: CONSEQUENCES AND PROSPECTS OF INTERNATIONAL RELATIONS

In theses considered the cooperation students of historical faculty of Mariupol State University with experts and students from other countries is an important step to improve the level of theoretical and practical experience. Joint work of Mariupol State University students together with specialists and students from other countries, and also the involvement of students-historians in international projects will help to increase the theoretical level, practical skills and expand the horizon. In the long term new directions of joint archaeological research work are revealed.

Keywords: archaeological expedition of Mariupol State University, Museum of History and Archaeology of MSU, international cooperation.

УДК 32:303.72(043)

Константинова Ю.В.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ В СУЧАСНИХ ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Розглянуто етапи розвитку контент-аналізу, його сьогоденний стан та сфери застосування. Виділено важливі стадії у процесі використання методу а саме: інструментарій, кількісні характеристики документального масиву, ідентифікація корпусу джерел, одиниці аналізу та рахунку тощо.

Ключові слова: контент-аналіз, аналітичні центри, комунікаційні дослідження, інформація, методи.

Контент-аналіз – це метод збору кількісних даних про досліджуване явище чи процес для подальшої інтерпретації результатів з метою оцінки і прогнозування дій політичних акторів. Специфіка контент-аналізу дозволила дослідникам віднести його до «науково обґрунтованого методу читання між рядків» [1, 11].

Контент-аналіз є одним з найбільш ранніх методів вивчення тексту, хоча у науковий обіг методика була введена лише наприкінці 30-х років ХХ століття в США і довгий час використовувалася головним чином для дослідження текстів масової інформації з метою виявлення відмінності в трактуваннях однієї і тієї ж події в різних ЗМІ, визначення привабливості політичних гасел тощо. Класикою контент-аналізу прийнято вважати дослідження американського вченого Г. Лассуела, присвячені проблемі пропаганди в американських засобах масової інформації.

Широке визнання контент-аналіз отримує дещо пізніше - в 1950-х рр. Потужним поштовхом до розвитку методу став вихід у світ роботи американського вченого Б. Берельсона «Контент-аналіз в комунікаційних дослідженнях». Ця книга вважається однією з найбільш фундаментальних праць з контент-аналізу і сьогодні.

Новий якісний стрибок у розвитку методу та розширенні сфер його застосування пов'язаний з комп'ютеризацією контент-аналізу в 1970-х рр. Удосконалення комп'ютерних програм контент-аналітичної обробки даних продовжується і сьогодні. Сучасні автоматизовані системи контент-аналізу дозволяють здійснювати пошук потрібної інформації в практично

необмежених масивах даних, мають здатність розпізнавати мову, перекладати тексти з багатьох мов світу тощо. Виділяють три типи таких програм: повністю автоматизовані пакети програмного забезпечення, що містять у собі вже заздалегідь вбудовані аналітичні словники WordStat, Crawdad Text Analysis System, Diction, CATPAC та BAALJ; прості та універсальні пакети для підрахунку частот появи слів Yoshikoder, Concordance та HAMLET; напівавтоматичні пакети для ручного кодування даних Atlas.ti, MaxQDA та Transana [2, 337-338].

Сьогодні контент-аналіз широко застосовується в аналітичних дослідженнях в сфері бізнесу, політичної аналітики і практики, в інтересах силових структур. Контент-аналізу піддаються офіційні документи, книги, статті, оголошення, телевізійні виступи, кіно- та відеозаписи, фотографії, гасла, твори мистецтва. За допомогою даного методу можливо визначити домінуючі напрямки ЗМІ, рейтинг лідерів, фірм, організацій, виявити ставлення ЗМІ до певних діячів, подій тощо.

На базі контент-аналізу створено цілий конгломерат аналітичних методик, що мають самостійне значення для політології та інших наук. Зокрема, у сфері аналізу міжнародних відносин в 1960-х рр. починає активно розвиватися івент-аналіз (аналіз повідомлень про події), в політичній психології російськими вченими розроблено інтент-аналіз як засіб вивчення політичного дискурсу тощо [3, 190].

В основі ідеї контент-аналізу лежить розуміння того факту, що в потоці текстової інформації різні її елементи представлені однаковою мірою. Скажімо, в певний момент часу головною темою інформаційного потоку, що формується ЗМІ, стає прийняття безвізового режиму з ЄС. Вона відтісняє на другий план такі теми, як, наприклад, хід реформ або ситуація на Сході країни. Або зіставляючи виступи президента або прем'єр-міністра за певний проміжок часу, можна відзначити наявність однієї групи проблем, яким приділяється значна увага в кожному виступі, і ще ряду проблем, які акцентуються лише в певні періоди.

Важлива особливість контент-аналізу полягає в тому, що ступінь, в якій виявляються різні компоненти текстової інформації, піддається виміру. Сконструювавши певний інструментарій, який відповідає завданням нашого дослідження, ми зможемо зрозуміти, наскільки більше уваги в ЗМІ приділяється темі отримання безвізового режиму з ЄС в порівнянні з іншими темами. Або наскільки більш акцентовано звучить ця тема у виступах політичних лідерів в певні проміжки часу які піддаються аналізу. Отже, контент-аналіз - це перш за все кількісний метод з суттєвою якісною складовою, ключовою методичною проблемою якого є коректний переклад якісної текстової інформації в кількісні показники [3, 187]. Отримавши останні, ми можемо застосовувати для поглиблення результатів аналізу великий арсенал статистичних методик.

Одна з ключових ідей контент-аналізу полягає в тому, що виявлені кількісні характеристики досліджуваного масиву документів відображають істотні особливості досліджуваних політичних явищ і процесів. Узагальнені кількісні характеристики великих текстових масивів здатні продукувати знання про тенденції і закономірності, які неможливо простежити на матеріалі окремих текстів. Так, під час Другої світової війни мав місце найвідоміший епізод в історії контент-аналізу - передбачення британськими аналітиками часу початку використання Німеччиною ракет «Фау-1» і «Фау-2» проти Великобританії, зроблене на основі аналізу німецьких пропагандистських кампаній [4, 18].

Як правило, об'єктом контент-аналізу є не окремий текст, а досить велика сукупність текстів. Це обумовлено, по-перше, статистичної природою висновків і закономірностей, які формулюються за підсумками контент-аналітичного дослідження. Чим більший масив інформації залучений до аналізу, чим більший об'єм вибірки, тим надійнішими і обґрунтованими будуть отримані результати.

По-друге, сучасні методи контент-аналізу в основному комп'ютеризовані; в поєднанні з великими масивами текстової інформації, доступними в даний час в електронному вигляді, це забезпечує технічну можливість обробки значних текстових потоків за порівняно невеликий проміжок часу.

По-третє, розширення залученого в контент-аналіз інформаційного масиву дозволяє ефективно вирішувати компаративні завдання: зіставляти закономірності поведінки різних груп суб'єктів комунікації в одному часовому проміжку або тимчасову динаміку змін однієї групи суб'єктів комунікації [3, 189].

Важливе значення у контент-аналізі має ідентифікація корпусу джерел - сукупності документів, які стануть піддаватися кількісній обробці. Коли мета дослідження є досить вузькою і конкретною, можливо суцільне дослідження (наприклад, якщо ми хочемо з'ясувати, яким проблемам було приділено найбільшу увагу на засіданнях уряду протягом року). Однак в більшості випадків текстовий масив потенційно настільки великий, що вимагає проведення вибіркового дослідження. Припустимо, метою дослідження є ставлення різних ЗМІ до проблеми реформ в Україні. При формуванні вибірки документів ми повинні будемо відповісти на цілий комплекс питань: про часові рамки дослідження; формат ЗМІ друковані або електронні видання (в останньому випадку - яким має бути співвідношення в нашій вибірковій сукупності джерел друкованого та електронного характеру); про співвідношення друкованих, електронних ЗМІ, телебачення і радіо; в рамках відібраних найменувань, чи буде проводитися суцільне дослідження або сформована випадкова вибірка. При вирішенні цих питань ми зіштовхуємось не тільки з наміром якісно провести дослідження, а й з неминучим обмеженням в людських, часових, інформаційних та інших ресурсах.

Важливим етапом дослідження є визначення одиниць аналізу, яке залежить від цілого ряду чинників, серед яких найважливіше значення мають мета і завдання дослідження. Крім того, істотну роль відіграє характер інформаційного масиву, який є об'єктом вивчення. Враховувати специфіку масиву важливо тому, що одиниці аналізу повинні порівняно легко вилучатись з даної сукупності документів.

Відповідно до найбільш поширеного підходу виділяються наступні типові одиниці аналізу: поняття, виражені в словах і словосполученнях; теми, виражені в пропозиціях, фрагментах тексту (наприклад, абзацах) або навіть цілісних текстах; політична ситуація або подія, що розглядаються в цілому.

Наступний важливий елемент це одиниці рахунку, які можуть збігатися з одиницями аналізу, а можуть не збігатися [3, 192]. Наприклад, проводиться порівняльний аналіз ступеня уваги, що приділяється двома виданнями (наприклад, «segodnya.ua» і «korrespondent.net») проблемі безвізу з ЄС за останній рік. В якості одиниці аналізу обрано тему безвізовий режим з ЄС. В одному випадку ми можемо підрахувати, скільки разів протягом останнього року дана тема (виражена в реченні, абзаці або статті) з'являлася на сторінках цих видань. Іншими словами, визначається частота згадки одиниці аналізу в одному і іншому виданні, і при такому підході одиниця аналізу збігається з одиницею рахунку. В іншому випадку ми вимірюємо обсяг (площу) тексту, заповнений одиницями аналізу. При такому підході ми підраховуємо число рядків, абзаців, друкованих знаків або квадратні сантиметри площі тексту, в якому йдеться про безвіз. Одиницею аналізу залишається тема безвізового режиму, а одиницею рахунку буде рядок, абзац, друкований знак або квадратний сантиметр.

Проблема вибору одиниці рахунку виникає і в ситуації контент-аналізу відеоматеріалів. В арсеналі контент-аналізу є поняття «увага, що приділяється темі в ЗМІ», воно може бути операціоналізоване не тільки через згадуваність теми в тексті, будь то частота згадок або обсяг (фізична протяжність) згадок. Об'єктом уваги можуть бути обрані певні структурні ознаки, пов'язані з положенням повідомлень з теми щодо інших повідомлень, форма подання повідомлень тощо.

Таким чином, контент-аналітичні методики лідирують з точки зору можливої широти емпіричної бази. Найбільшими користувачами методики сьогодні є аналітичні центри, державні та недержавні установи, політичні партії, комерційні структури. Сучасні комп'ютерні програми дозволяють працювати з майже необмеженою набором джерел, представлених в електронній формі, отже з ними пов'язана перспектива розвитку контент-аналізу у майбутньому.

Список використаної літератури

1. Морозова В.Н. Методы политического анализа / В.Н. Морозова – Воронеж, 2007. – 51с.
2. Іванов О.В. Комп'ютерний контент-аналіз: проблеми та перспективи вирішення / О. В. Іванов // Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія: Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. — Харків: Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, 2009. — Випуск 15. — С. 335-340.
3. Ахременко, А. С. Политический анализ и прогнозирование / А. С. Ахременко. — М.: Гардарики, 2006. — 333 с.
4. Юськів Б. М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід /Б.М. Юськів [Монографія]. – Рівне.: "Перспектива", 2006. – 203 с.

Y. Konstantinova

USE METHOD CONTENT ANALYSIS IN MODERN POLITICAL RESEARCH

The stages of content analysis, its current state and scope. Highlight important stage in the use of methods such as: tools, documenting the quantitative characteristics of the array, hull identification source unit credit analysis and more.

Keywords: content analysis, think tanks, communication research, information, methods.

УДК 930:94(477.6)(043)

Коробка В.М., Коробка Ю.В.

ДОСВІД ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАДАЗОВ'Я ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ-ІСТОРИКАМИ В МДУ

У тезах розглядається інтернаціоналізація вищої освіти на прикладі спеціальності «Історія» Маріупольського державного університету, де останнім часом збільшилася кількість іноземних студентів. Водночас, спостерігається виникнення відносно нового явища в освітньому процесі вишу – перешкод, обумовлених мовними, психологічними та цивілізаційними бар'єрами між усталеним університетським середовищем та студентами-іноземцями. Їх наявність долається втіленням стратегії покрокового надбання досвіду прирощення знань та групового визнання успіхів навчально-пізнавальної діяльності, посиленням уваги до наочних методів, оновленням змісту навчання тощо.

Ключові слова: інтернаціоналізація, досвід, історія, українське Надазов'я, іноземні студенти, історична інформатика.

Інтернаціоналізацію вищої освіти на спеціальності «Історія» історичного факультету Маріупольського державного університету останнім часом можна безпосередньо помітити у збільшенні кількості іноземних студентів, зокрема громадян Республіки Туркменістан.

Актуальність теми пов'язана і з пробудженням у світової та української громадськості інтересу до форпосту України на Сході – українського Надазов'я в цілому та Маріуполя зокрема. Загалом, загрози російської агресії, участь значної кількості місцевого населення у сепаратистських акціях навесні – влітку 2014 р., ворожа інформаційна війна, матеріальне зубожіння переважної більшості городян створюють у місті атмосферу спантеличення, яка поширюється навіть у середовищі доволі освічених людей, а також студентів, у тому числі іноземних громадян. Частина маріупольців підтримують ідею «руського міра» і величі радянського минулого. У цих умовах важливими для нашого часу є завдання більш виразно поширювати, в першу чергу в середовищі студентської молоді, український компонент місцевої історії, який десятки й сотні років свідомо тримався під спудом, залишаючись без належної уваги.

Ні для кого не є таємницею наявність вельми помітних мовних, психологічних та навіть

цивілізаційних бар'єрів між усталеним університетським середовищем та студентами-іноземцями. Та все ж перешкоди в опануванні предметами, які так чи інакше торкаються питань історії українського Надазов'я долаються, у міру сил, у ході втілення покрокового надбання досвіду прирощення знань та групового визнання успіхів навчально-пізнавальної діяльності. Певний досвід із зазначених питань накопичено у результаті викладання курсів «Історія України», «Міське громадське управління Маріуполя в 1790 – 1914 рр.», «Історична інформатика», «Екскурсійна робота» тощо.

Планування процесу навчання за участю іноземних студентів передбачає посилення уваги з боку викладача наочним методам, у ході втілення яких збільшується в рази застосування географічних та історичних карт, схем, малюнків, картин, світлин, відео, умовних образів і т. ін., які супроводять виклад, пояснюють причинно-наслідкові зв'язки та сутність проблем. Покращенню засвоєння матеріалу сприяють мультимедійні презентації, які складаються з набору слайдів та спецефектів, текстового вмісту (нотатків викладача), а також роздаткового матеріалу для студентів.

Неабиякий інтерес у студентів-туркмен викликає застосування у навчальному процесі власних наукових здобутків викладачів. Велике зацікавлення пробуджує наочна демонстрація творчої лабораторії (механізм народження нової ідеї або нового знання) науковців – уведення в науковий обіг невідомих історичних документів, звернення уваги на джерела, які, через небалість дослідників попередніх часів, не залучались до вивчення.

Дуже складним місцем при з'ясуванні предмета проблеми є вивчення студентами-туркменами понять, які відображають історико-географічні та адміністративно-територіальні реалії минулого. Вони мають засвоїти, що Україна у складі Російської імперії – це підкорена країна, люди, які зберігають і розвивають із покоління в покоління певні стандарти життя, цінності й норми, побут і культуру [1]. Ведучи мову про Катеринославську губернію як адміністративно-територіальну одиницю Російської імперії на півдні України, застосовується поняття «влада» у якості знайомого туркменам аналога.

Через заплутаність, яку спричинили сучасні вітчизняні бізнесмени, політики та науковці від гуманітаристики, складністю розуміння для наших співвітчизників та іноземців відзначається термін «Донбас». Загалом, це аббревіатура від геологічного поняття «Донецький басейн» («Донецький кам'яновугільний басейн»). Студентам вдається засвоїти, що Донбас охоплює території, які входять до складу сучасних Дніпропетровської, Харківської, Донецької та Луганської областей України, а також частина Ростовської області Росії. Межі областей і кам'яновугільного басейну не збігаються. Втім, Надазов'я та Маріуполь не належать до Донбасу і не позначаються на геологічній карті як його частина. Задля полегшення розуміння поняття «Донецький кам'яновугільний басейн» як геологічного середовища, використовується знайоме туркменам поняття «нафтогазовий басейн».

Застосування інформаційних (комп'ютерних) технологій рішуче розповсюдилися в науковому та освітньому історичному просторі. За допомогою візуалізації числових відомостей дослідники отримали нові можливості для аналізу історичних джерел, створення нових наукових фактів та опанування ними. Статистичний матеріал на графіках стає більш доступним для сприймання, ліпше осмислюється та запам'ятовується. Так, запропонований тут для прикладу графік «Основні статті доходів Маріуполя у 1874 – 1914 рр.» дає узагальнену картину стану й розвитку міського господарства Маріуполя тощо. Як бачимо, найбільш значущу роль у доходах міста відігравало міське майно, яке приносило доходи до бюджету через здавання його в оренду. Водночас, на початку ХХ ст. одним із найважливіших джерел фінансування бюджету стають міські підприємства.

Основні статті доходів Маріуполя у 1874 – 1914 рр. (у руб.) [2]

Загалом, опановуючи освітньо-професійні програми підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів, іноземні студенти на спеціальності «Історія» оволодівають свіжими знаннями про українське Надазов'я, які є результатом власних досліджень та містяться у вищезазначених курсах. Їх стислий виклад полягає в наступному. Маріуполь зараз – передня варта України на Сході. Так само, як і за часів Запорізької Січі, коли тут на березі річки Кальміус височила

козацька фортеця, яка мала таку ж назву і була центром однойменної паланки та осередком заселення й господарського освоєння з яскравими ознаками складних адміністративних функцій.

Опановуючи територіальні трофеї війни (1768 – 1774 рр.) із Портою та охоплюючи цупкими обіймами адміністративно-територіального устрою українські землі, Російська імперія прагнула їх довічної інкорпорації. Такі перетворення охопили й українське Надазов'я внаслідок ліквідації Запорізької Січі. Одним із методів встановлення імперського панування було застосування іноземних переселенців.

Так, у 1778 р. із Кримського ханату почалось переселення християн у Надазов'я, яке завершилося, поміж іншим, влаштуванням 1780 р. навколо колишньої козацької фортеці – Кальміусу міського поселення – Маріуполя та близько двох десятків сіл. Таким чином, Маріуполь «сів» на Кальміус. Християнські переселенці з Криму не становили єдиної етнічної спільноти – поділялися на дві мовні групи, мова яких належить до діалектів грецької, і тих, які спілкувалися за допомогою тюркських діалектів. Переселенці отримали гарантоване законом виключне право землеволодіння, повне звільнення від військової служби, запровадження так званого Маріупольського грецького суду – гібридної установи, яка, химерно поєднувала функції різних імперських судових установ того часу [3]. Зазначені привілеї та належність до православ'я обумовили перетворення переселенців на територіально-станово-конфесійну спільноту «маріупольські греки», яка усіляко піклувалася про їх незмінність. Така відданість до середньовічних за сутністю порядків призвела до герметизації заштатного Маріуполя та сіл навколо нього, обумовила економічний застій у розвитку регіону. «Розгерметизація» Маріуполя відбулася в наслідок «великих реформ» 60 – 70-х рр. XIX ст. Привілеї маріупольських греків було скасовано. Маріуполь перетворився на пересічний повітовий центр.

Утім, на тлі загального імперського індустріального підйому місто набуває значення непересічного промислового центру. Змінюється етнічний склад населення. Так, в оприлюднених результатах місцевого перепису населення 1892 р. зазначалося, що «переважним елементом у м. Маріуполі є населення “русское”, головним чином, “малороси”» [4].

Маріупольська міська дума стояла біля колиски всіх великих логістичних та промислових об'єктів міста. Міське самоврядування Маріуполя забезпечило місту друге місце після губернського Катеринослава за рівнем бюджетних доходів та витрат, а також за рівнем розвитку освітянської та медичної галузей.

Декілька яскравих епізодів характеризують непересічний український компонент місцевої історії. Так, Ф. Хартахай, що походив з маріупольських греків як студент С. Петербурзького університету занурився у студентське життя і одночасно став одним з активних учасників освіченої української діаспори в імперській столиці. 28 лютого 1861 р. Ф. Хартахай був серед тих, хто в Петербурзі на своїх плечах ніс труну з прахом Т. Шевченка і виголосив над домовиною Кобзаря яскраву промову українською мовою.

Найбільш помітний слід у якості міського голови Маріуполя залишив І. Попов, маріупольський грек, який протягом 23 років очолював думу та управу. У 1918 р., намагаючись налагодити міське господарство, управлінськими здібностями Івана Олексійовича спробувала скористатися адміністрація Української держави гетьмана П. Скоропадського. У той же час Д. Хараджаєв, неформальний авторитет міської громади, очолив гетьманську адміністрацію Маріупольського повіту в якості земського старости.

Список використаної літератури

1. Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К., 1998. – С. 716.
2. Коробка В.М. Громадське управління в містах Катеринославської губернії (1870 – 1914 рр.): монографія / В.М. Коробка. – Маріуполь: Акварель, 2014. – С. 248.
3. Коробка В. Загадка маріупольських греків / В. Коробка, Ю.Коробка // Україна у світовому історичному просторі: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 21

квітня 2017 р. / під заг. ред. К. В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2017. – С. 166 – 169.

4. Мариуполь и его окрестности. Отчет об учебных экскурсиях Мариупольской Александровской гимназии. – Мариуполь: Типо-Литография А.А. Франтова, 1892. – С. 445.

V. Korobka, Y. Korobka

RESEARCH OF UKRAINE NADAZOVYE HISTORY BY FOREIGN STUDENTS- HISTORIANS IN MSU EXPERIENCE

Article consist of the research of internationalization of highest education on example of “History” specialization of Mariupol state university, where was registered increase in foreign students recently. With that said, noted an appearance of new kind of events in educational process – hindrances of language, psychological and civilization barriers between stable university environment and foreign students. Their existence countered by implementation of systematic strategy of acquired experience, adding knowledge and group recognition of scientific and educational process, intensification of attention to scientific methods, renewal of the educational material and so forth.

Keywords: internationalization, experience, history, Ukraine Nadazovye, foreign students, historical informatics.

УДК 930.253:004.738.5 (043)

Кригіна О.В.

ВЕБ-САЙТИ АРХІВНИХ УСТАНОВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ

У тезах розглядаються веб-сайти архівних установ як джерело інформації. Веб-сайт архівної установи умовно можна назвати новим видом архівного довідника – комплексним електронним довідником оперативного характеру. Інформаційний ресурс веб-сайтів розглядається як сукупність документів та інших даних, що існують в електронній формі. Визначені основна структура інформаційної насиченості архівних веб-сайтів. Визначено, що на офіційних порталах державних архівних установ постійно оприлюднюються архівні матеріали. Архівні сайти розглядаються в якості повноцінних віртуальних культурно-інформаційних та дослідницьких центрів.

Ключові слова: веб-сайт, інформаційний ресурс, архівна установа.

Початок ХХІ століття характеризується швидким розвитком комп’ютерних та інформаційних технологій. Характерною ознакою сучасного стану суспільства є інформатизація та формування інформаційного суспільства. Основою інформаційного суспільства сьогодення є глобальна мережа Інтернет, яка являє собою світову систему найбагатших інформаційних ресурсів, що володіє різноманітними технологіями щодо обробки, зберігання, використання та розповсюдження інформації. Інтернет – одна з форм існування сучасного інформаційного суспільства, доступ до якої є відкритим й для архівів. Інформаційні технології проникають у всі сфери життєдіяльності суспільства. Архівна справа не залишилась осторонь зазначених процесів.

Архівним установам які працюють з інформацією, важливим є використання сучасних форм надання архівної інформації як науковцям, так і пересічним громадянам, зокрема, використовуючи для цього мережу Інтернет. Сьогодення потребує, аби архіви не лише забезпечували користувачам доступ до документів через читальні зали та інформаційні бази, а надавали їм якомога повну та об’єктивну інформацію про склад і зміст архівних фондів через відповідний комплекс науково-довідкових засобів у мережі Інтернет. Упродовж 1990-х рр. у світі були здійснені перші спроби створення електронних архівів [1].

Веб-сайт архівної установи умовно можна назвати новим видом архівного довідника – комплексним електронним довідником оперативного характеру. Можливості такого довідника

досить широкі: він може включати описову, бібліографічну та археографічну, едіційно-текстову, зображувальну інформацію, бази даних тощо. Існування такого сайту є неодмінною умовою подальшого розвитку засобів оперативного надання архівної інформації споживачам, інноваційної діяльності архівних установ, розвитку теорії і практики архівної справи в умовах інформатизації суспільства в цілому [2].

Веб-сайт розглядається як документально-інформаційна система (йому притаманні всі ознаки такої системи у класичному розумінні: наявність масиву документів, засобів інформаційного пошуку, техніко-технологічних засобів фіксування, зберігання та представлення інформації), що існує у вигляді організованої сукупності електронних документів та їхніх зв'язків. Інформаційний ресурс веб-сайтів розглядається як сукупність документів та інших даних, що існують в електронній формі, цілеспрямовано взаємопов'язаних між собою як різновидові інформаційні джерела [1].

В Україні офіційний веб-сайт Державного комітету архівів України (ДКАУ) створено 24 грудня 2000 р. відповідно до Указу Президента України від 31 липня 2000 р. № 276а/2000 «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» та Розпорядження Президента України від 2 вересня 2000 р. № 273/2000-рп «Про невідкладні заходи щодо розвитку архівної справи» як основний державний інформаційний ресурс глобальної комп'ютерної мережі Інтернет в архівній галузі та архівній інформатизації [3].

Важливу роль у розвитку веб-сайтів відіграла Постанова Кабінету міністрів від 4 січня 2002 р. «Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» та Наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України: «Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади та Порядку функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади» від 25.11. 2002 р.. На основі цих документів Держкомархів України 20.03.2003 р. затвердив наказ «Про затвердження регламенту функціонування веб-сайту Держкомархіву України». Ці нормативно-правові акти поклали початок створенню веб-сайтів в органах виконавчої влади загалом та архівних установах зокрема. Архівним установам відповідно до функцій, визначених в законодавстві, а саме: обліку, зберігання документів та використання відомостей належить важлива роль у популяризації історико-культурної спадщини та наданні державних послуг, які з уведенням електронного урядування, починають усе активніше реалізовуватися через веб-сайт [4].

Сьогодні, майже всі сайти архівних установ України розробили порядок функціонування, структуру інформаційного наповнення, дизайн та зміст веб-сайтів. Аналізуючи структуру та інформаційну насиченість сайтів, можна зазначити, що їх організація подібна та розроблена за однією схемою. Як правило, на офіційному веб-сайті архівної установи розміщується наступна інформація: назва держархіву; основні завдання та нормативно-правові засади діяльності; структура та керівництво; місцезнаходження; основні функції структурних підрозділів; відомості про регуляторну діяльність; зразки документів та інших матеріалів, необхідних для звернення громадян до держархіву; розпорядок роботи держархіву області та час прийому громадян його керівництвом; державні інформаційні ресурси з питань, що належать до компетенції держархіву області (електронні версії друкованих довідників про склад і зміст документів НАФ; відомості про on-line виставки, тощо). Однак рівень їх внутрішнього інформаційного наповнення різниться.

Зокрема, за останніми даними Державної архівної служби України, державні архіви здійснюють оцифровування документів Національного архівного фонду та довідкового апарату з метою надання до них доступу через Інтернет. Оцифровано близько 8,2% описів та 1 % справ документів НАФ; впроваджуються засоби для регулювання доступу з робочих комп'ютерів до ресурсів мережі Інтернет. Обсяг офіційного веб-порталу Укрдержархіву збільшився до 22 ГБ. Кількість відвідувань за рік у поточному році становить понад 900 тис.

Цільовою аудиторією офіційного веб-порталу є громадяни України (65% усіх відвідувачів порталу) та інших країн світу (понад 122 країни світу). У читальних залах 38 % держархівів

дослідники мають можливість виходу до мережі Інтернет [5]. На офіційних порталах державних архівних установ постійно оприлюднюються архівні матеріали, здебільшого в on-line виставках, зокрема, за 2016 рік на офіційному веб-порталі Укрдержархіву опубліковано 7 on-line виставок (611 документів), на веб-сайтах державних архівів – 223 on-line виставки (майже 7 тис. документів).

Таким чином, можна говорити, що сьогодні веб-сайти архівних установ переслати бути лише «візитною картою» архіву у мережі Інтернет. Архівні сайти розглядаються в якості повноцінних віртуальних культурно-інформаційних та дослідницьких центрів. Особливо необхідною та важливою є архівна інформація не лише для науковців, але й для підготовки працівників архівної галузі, адже сьогодні свідчить про значний попит на фахівців-архівістів та документознавців для архівної та інших галузей державної та суспільної діяльності. З огляду на це, основною метою діяльності архівних установ є наближення до потреб громадянського суспільства шляхом розширення доступу до архівних документів, запровадження сучасних інформаційних технологій, у тому числі з надання архівних електронних послуг користувачам, підготовки збірників документів, монографій, біографічних та довідкових видань, створення системи інформаційних ресурсів, інтегрованої у світовий інформаційний простір.

Список використаної літератури

1. Климчук Л. В. Аналіз стану інформатизації архівів як основа вдосконалення системи документального забезпечення краєзнавчих досліджень Поділля /Л. В. Климчук // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. - 2011. - № 3. - С. 20-23. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_3_5
2. Кисельова А.А. Архівні ресурси України в глобальній інформаційній мережі: види, доступ, перспективи: автореф... дис.... канд. іст. наук за спец. 07.00.10 архівознавство, документознавство / А.А. Кисельова; Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства ДКА України. – К., 2005. – 16 с.
3. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні: указ Президента України від 31.07.2000 р., № 276а / 2000 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.e-ukraine.org.ua/index.php?mod=7>.
4. Тюрменко І.І. Експертна оцінка структури та змісту веб-сайтів архівних установ України. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/19323/1.docx>
5. Підсумки діяльності у 2016 році та пріоритети на 2017 рік [Електронний ресурс]. – К.: Державна архівна служба України, 2016. – Режим доступу: http://www.archives.gov.ua/Archives/Zvit_2016.pdf.

О. Kryhina

WEBSITE ARCHIVAL INSTITUTIONS AS A SOURCE OF INFORMATION

In theses examined websites of archival institutions as a source of information. Website archives can be called a new kind of archive directory - a comprehensive electronic reference operational nature. Information resource sites as a set of documents and other data exist in electronic form. The basic structure of information saturation archived websites. Determined that the official portal of the State archival institutions continuously published archival materials. Archived websites are considered as full virtual cultural information and research centers.

Keywords: site, resource, archival institution.

Кудлай В.О.

СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ЯКІСТЮ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проаналізована актуальність реалізації систем управління якістю у вищих навчальних закладах. Розглядається практика розвитку стандартів управління якістю вищої освіти.

Ключові слова: *система якості, вища освіта, університет, сталий розвиток, інтернаціоналізація.*

З 90-х рр. XX ст. Україна інтенсифікує процеси інтеграції у ринок глобальної економіки. Заради ефективної реалізації такого завдання влада зацікавлена у підтримці системи вищої освіти, що забезпечуватиме відповідність фахівців сучасним вимогам інтернаціоналізації різних галузей суспільної діяльності. З огляду на це, покращення якості вищої освіти та її вплив на розвиток економіки має стати стратегічним національним пріоритетом.

Фундаментом якості вищої освіти є розуміння змісту поняття «якість» в контексті діяльності ВНЗ.

Якість університетської освіти пов'язують з навчальним процесом. Але переглянути усталені погляди на це питання змушує прискорення змін, що відбуваються у світі, і в Україні, що безпосередньо впливає на роботу всіх університетів. Викликом для українських ВНЗ є процес інтернаціоналізації освітнього ринку, що актуалізує питання конкуренції університетів в глобальному світі.

Більшість освітніх закладів постійно ведуть пошук та підготовку компетентних викладачів, забезпечують необхідне планування навчального процесу та проведення навчання. Однак університетам зазвичай не вистачає відповідного досвіду застосування «системно-процесного» підходу. У результаті ВНЗ не завжди виправдовують очікувань студентів, роботодавців і суспільства щодо забезпечення потреб ринку праці відповідними фахівцями. Впровадження системи управління якістю (надалі СУЯ) за вимогами ISO 9001:2015 для ВНЗ створює передумови конкурентних переваг на міжнародному рівні.

Звернемо увагу на особливості впровадження СУЯ в Україні. У 2001 році Україна прийняла 13 законодавчих актів у сфері управління якістю, які спонукають вітчизняних виробників до впровадження СУЯ на основі стандартів ISO. Держспоживстандарт України здійснює політику допомоги підприємствам і організаціям шляхом прийняття нових стандартів, надання методичної та практичної допомоги під час впровадження та проведення сертифікації СУЯ.

За даними УкрСЕПРО, у галузі освіти України сертифікованими є близько 25 СУЯ. Водночас у світі в галузі освіти сертифіковано близько 30 тисяч таких систем. Полегшити впровадження СУЯ в навчальних закладах може документ, схвалений в 2006 році міжнародною робочою групою ISO на семінарі в Бусані (Корея) і прийнятий у 2007 році. У настановах із застосування ISO 9001 у сфері освіти відображений новий узагальнений погляд на освіту. В Україні цей документ затверджено як ДСТУ-П ІWA 2:2009, що набув чинності з 2011 року [1].

З метою підвищення ефективності робіт зі стандартизації у сфері надання якісних освітніх послуг наказом Держспоживстандарту України в жовтні 2008 року створено Технічний комітет стандартизації «Якість освітніх послуг» ТК 163. До сфери діяльності ТК 163 віднесено об'єкти стандартизації: управління якістю освітніх послуг і забезпечення якості освітніх послуг тощо [2].

Хибним є твердження, що впровадження СУЯ в організації забезпечує вироблення найкращої і найбільш конкурентоспроможної продукції (послуги). Насправді – це гарантія того, що якість виготовленої продукції (послуги) є стабільною і зорієнтованою на конкретного споживача.

Метою впровадження СУЯ за стандартом ISO 9001:2015 є безперервне покращання якості освіти.

Головним завданням СУЯ є не тільки вихідний контроль якості наданої послуги, а й створення системи, яка дозволить не допускати появи помилок, які призводять до низької якості послуг, виявляти побажання та конструктивні пропозиції споживачів і враховувати їх.

Відповідно до ISO 9001 організація має розробити, задокументувати, запровадити і підтримувати СУЯ та постійно покращувати її результативність відповідно до вимог цього стандарту. Висока якість підготовки фахівців забезпечується за рахунок реалізації здібностей студентів шляхом ефективного управління ключовими процесами ВНЗ [3]. Робота ВНЗ буде ефективною, якщо результати навчання будуть пропорційними можливостям студентів.

Аналіз стану проблеми серед ВНЗ України показує, що питання впровадження СУЯ має занадто низький пріоритет [4]. Важливо, щоб ВНЗ звернули увагу на переваги, які надає сертифікована СУЯ.

Основними напрямками покращання діяльності ВНЗ у результаті розробки та впровадження СУЯ мають стати [5]: 1) регулярне проведення внутрішніх і зовнішніх аудиторських перевірок за усіма аспектами діяльності ВНЗ; 2) посилення контролю якості підготовки фахівців (в межах внутрішніх аудитів – регулярне проведення контрольних робіт, вимірювання залишкових знань студентів, що підвищить показники абсолютної і якісної успішності, і мотивуватиме студентів до поліпшення показника відвідуваності занять; 3) поліпшення показників методичної роботи професорсько-викладацького складу; 4) посилення контролю за документообігом; 5) у фінансово-матеріальній сфері внутрішні аудити стимулюють розвиток матеріально-технічної бази навчального процесу.

Таким чином, розробка і впровадження СУЯ відповідно до вимог стандарту ISO 9001:2015 є ефективним методом забезпечення якості освітніх послуг та конкурентоспроможності ВНЗ.

Дієва СУЯ надає аудиторам, споживачам і потенційним споживачам задокументовані факти того, що ВНЗ здатний забезпечувати стабільну підготовку компетентних і відповідальних фахівців, поліпшувати структуру управління, підвищувати продуктивність, оптимізувати витрати, зміцнювати імідж і посилювати власні позиції на ринку освітніх послуг.

Список використаної літератури

1. Системи управління якістю. Настанови щодо застосування ISO 9001:2000 у сфері освіти: ДСТУ-П ІВА 2:2009. – К.: Держспоживстандарт України, 2011. – 20 с.
2. Про створення Технічного комітету стандартизації «Якість освітніх послуг» (ТК 163) [Електронний ресурс]: наказ Держспоживстандарту України № 358 від 09.10.2008. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_32/pg_gnnyos.htm
3. Системи управління якістю. Вимоги : ДСТУ ISO 9001:2015 / УкрНДНЦ. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 22 с.
4. Гаєвська Л. А. Управління освітою: нові пріоритети [Електронний ресурс] / Л. А. Гаєвська. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/book/Osvita/index.htm>
5. Найдьонов І. Головні важелі в управлінні якістю освіти / І. Найдьонов, Г. Кот [Електронний ресурс] // Персонал. Журнал інтелектуальної еліти. – 2009. – № 1. – Режим доступу: <http://www.personal.in.ua/article.php?ida=636>.

V. Kudlay

A QUALITY MANAGEMENT SYSTEM IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION

The necessity of quality management systems implementation in universities is considered. The paper contains the analyse of experience of the higher education quality management standards development.

Keywords: quality system, higher education, university, sustainable development, internationalization.

Лазаренко М.П.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

В тезах розглядаються питання інтернаціоналізації вищої освіти України. Проаналізовано основні аспекти інтернаціоналізації вищої освіти, які набувають особливого значення в контексті національних пріоритетів XXI століття. Визначено особливості розвитку електронної освіти. Розглянуті фактори стримування ефективної інтернаціоналізації вищої освіти.

Ключові слова: освіта, вища освіта, , інтернаціоналізація освіти, інтеграція, електронна освіта.

Виходячи з інноваційного курсу розвитку економіки України, питання модернізації системи освіти є одним із пріоритетних завдань органів державного управління.

В останні десятиліття одним з ключових факторів трансформації освіти стала його інтернаціоналізація. Цей процес наростає в умовах розвитку міжнародної економічної, соціальної та культурної інтеграції, а його значення продовжує посилюватися.

За своїм змістом інтернаціоналізація освіти – це є процес включення різних міжнародних аспектів у дослідницьку, викладацьку та адміністративну діяльність вищих навчальних закладів. Процес інтернаціоналізації освіти тягне за собою структурні зміни на рівні кожної конкретної освітньої установи [1].

Процес інтернаціоналізації на рівні окремих університетів стосується:

- студентів: набір іноземних студентів, організація обмінних програм, виробничих практик, а також індивідуальної студентської мобільності;
- професорсько-викладацького складу: обмін викладачами, спільні науково-дослідні програми, стажування у зарубіжних університетах, створення спільних навчальних програм, організація інтенсивних курсів та літніх шкіл;
- змістовного боку навчальних програм: нові програми та курси з відчутною міжнародною компонентою, що враховують елементи міжкультурної комунікації і країнознавства, іноземні мови (як предмет вивчення і як мову-посередник при читанні курсів), дистанційне навчання, використання нових інформаційних та педагогічних технологій у навчальному процесі;
- питань акредитації, визнання та оцінки: визнання документів про освіту, використання системи ECTS, видача «подвійних» та спільних дипломів, забезпечення якості освіти, міжнародні рейтинги університетів;
- питань керівництва та управління вузом: структури, які можуть і мають право приймати рішення, міжнародні відділи, адміністрування на факультетському і кафедральному рівнях, набір персоналу, питання просування та розвитку, створення умов для інновацій, міжнародне співробітництво та проекти, програми обміну та стажувань для адміністраторів, управління людськими і матеріальними ресурсами, консультаційні та інформаційні служби, процедура оцінки, інфраструктура[3].

Розвиток електронної освіти та дистанційного навчання в сучасних умовах інтенсивного зростання глобальної Інтернет мережі є важливим напрямом розширення сфери освітніх послуг у просторі і часі. Прискорений розвиток техніки і технології має великий вплив на сферу освіти, створюючи нові можливості надання освітніх послуг: навчатися можна будь-де, будь-кому, у будь-який час. Світовий ринок видатків на освіту, за прогнозами, зростатиме і електронна освіта в його складі займатиме частку приблизно в 4% [4].

Електронне навчання впливає на весь сектор освіти і розширює можливі методи створення, зберігання та розповсюдження змісту освітніх програм. Основними сферами застосування електронного навчання є дошкільна, середня, вища, післядипломна, соціальна

освіта, корпоративні тренінги та підвищення кваліфікації.

Поширення електронної та мобільної освіти в свою чергу надає можливості розвитку дистанційної освіти.

Одним із важливих факторів, які впливають на рівень інтернаціоналізації вищої освіти, є особливості та стан ринку праці країн. Значна кількість студентів та науковців здобувають освіту в країнах, де бачать найкращі перспективи для подальшого працевлаштування та розвитку.

Ефективною формою інтернаціоналізації вищої освіти також є створення вітчизняними навчальними закладами закордонних філій, які працюють за планами і програмами базового закладу та повністю дотримуються його вимог щодо якості освітніх послуг, навчально-методичного забезпечення, бібліотечного та інформаційного супроводу. Ця тенденція свідчить про позитивні зрушення в процесі інтернаціоналізації від попиту до пропозиції. Якщо країна, в якій розташована філія, юридично визнає іноземний диплом, то студенти можуть навчатися за програмою іноземного вузу від початку і до самого випуску.

Процес ефективної інтернаціоналізації вищої освіти в Україні стримується наступними проблемами: надмірне навантаження викладачів; складність пошуку іноземних партнерів; розробка специфічних завдань; вирішення технічних проблем тощо[2].

Віртуальна інтернаціоналізація освіти передбачає включення різноманітних міжнародних аспектів у дослідницьку, викладацьку та адміністративну діяльність вищих навчальних закладів на основі використання сучасних інформаційних технологій. Це зміщує акцент із проблем фінансування на питання електронної та мовної грамотності студентів і працівників університетів, а також їхньої професійної кваліфікації.

Реформування освіти в Україні доцільно здійснювати з урахуванням євроінтеграційних орієнтирів національної політики та на основі вивчення кращого міжнародного досвіду у перетворенню освітніх послуг на ефективну галузь національної економіки.

Список використаної літератури

1. Вихрущ А. Інтеграція української освіти в європейський освітній простір / А.Вихрущ // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.469. – Педагогіка та психологія. – Чернівці: Чернівецький нац., ун-т, 2009.

2. Товканець Г. В. Інтернаціоналізаційні процеси в розвитку європейської вищої освіти на початку XXI століття [Текст] / Г. В. Товканець // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, О. Є. Антонова, Дж. Бішоп та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. – № 3 (47). – С. 441–451.

3. Концепція віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти України. Проект ТЕМПУС «Е-інтернаціоналізація для навчання у співпраці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.eicl.kharkiv.edu/upload/E-internationalization%20concept_Ukraine.pdf.

4. Присвітла О. В. Модернізація системи вищої освіти в умовах формування високотехнологічної економіки : інноваційний аспект / О. В. Присвітла // Особливості соціально-економічного розвитку незалежної України (1991-2015 рр.) (м. Дніпродзержинськ, 9-10 квітня 2015 р.). – Д: Біла К.О. – 2015. – С. 55-58.

M. Lazarenko

INTERNATIONALIZATION AND COMPUTERIZATION OF HIGHER EDUCATION UKRAINE

Article reviews core problems of the internationalization of higher education in Ukraine. Author analyzed core aspects of internationalization of higher education, which are particularly important in the context of national priorities of the XXI century. Determined specifics development of e-learning. Reviewed deterring factors of effective internationalization of higher education.

Key words: education, higher education, internationalization of education, integration, e-education.

Лисак В.Ф.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Проаналізовано інтернаціоналізацію вищої освіти України як складову європейської інтеграції. Розглянуто базові документи держави та Стратегію реформування вищої освіти України до 2020 р. Приділена увага змістовному розумінню процесу інтернаціоналізації вищої освіти та практичних заходів університетів України на шляху до європейської інтеграції та входженню в європейський освітянський простір. Зроблено висновки про необхідність подальшого доопрацювання нормативно правової бази та залучення широких кіл викладачів та науковців до міжнародного співробітництва.

Ключові слова: європейська інтеграція, Асоціація, інтернаціоналізація, вища освіта, міжнародне співробітництво, між університетське співробітництво.

Останніми роками України зробила вибір своєї зовнішньої політики в напрямку європейської інтеграції. Свідченням цього стало підписання договору «Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Політична частина Угоди про Асоціацію була підписана 21 березня 2014 р., а економічна – 27 червня 2014 р. Цей документ став визначальним для реформування та подальшого розвитку багатьох сфер нашого суспільства [1].

Однією з найважливіших галузей для розвитку суспільства є вища освіта. В Договорі про Асоціацію в главі 23 визначено, що сторони зобов'язуються активізувати співробітництво в галузі вищої освіти з метою реформування та модернізації системи вищої освіти, сприяння зближенню, яке відбувається в межах Болонського процесу, підвищення якості та важливості вищої освіти, поглиблення співробітництва між вищими навчальними закладами, розширення їх можливостей, активізації мобільності студентів та викладачів. Увага приділятиметься співробітництву в галузі освіти з метою спрощення доступу до отримання вищої освіти (Ст. 431) [1].

Згідно спрямування України на європейську інтеграцію, відбувається інтернаціоналізація вищої освіти. Це поняття перш за все означає інтеграцію міжнародних, міжкультурних і глобальних елементів в освіті. Інтернаціоналізація повинна відповідати змісту та цілям Європейського простору вищої освіти [2]. Одним із завдань інтернаціоналізації є формування зрозумілої для міжнародної спільноти системи вищої освіти, що можливе за рахунок інтеграції з європейською вищою освітою та дослідницьким простором. Немаловажне значення має забезпечення конкурентоспроможності українських вищих навчальних закладів, чому сприяє міжнародне співробітництво університетів, їх участь у міжнародних проектах і програмах, підвищення якості вищої освіти в середині кожного університету. Важливу роль виконує посилення потенціалу вищих навчальних закладів, підготовка їх до участі в міжнародних проектах [3].

Одним з перших кроків на шляху до інтеграції вищої освіти до європейського простору стало прийняття Закону України «Про вищу освіту» у 2014 р. [4]. Цей Закон усунув перешкоди інтеграції української системи вищої освіти до міжнародної. В статті 3 Закону говориться про принципи, на яких ґрунтується державна політика в сфері освіти. Одним з таких принципів є міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України до Європейського простору вищої освіти, за умови збереження досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи. Складовими компонентами інтернаціоналізації є академічна мобільність, використання європейської кредитно-трансферної системи, визнання іноземної кваліфікації.

Відповідно до завдань інтернаціоналізації вищої освіти була прийнята «Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року», яка була розроблена впродовж вересня 2014 - травня 2015 рр. під егідою Міністерства освіти і науки України [5]. В третьому розділі цього документу в пункті 3.8 «Інтернаціоналізація вищої освіти» визначено мету та сутність реформи, проблеми, на вирішення яких вона спрямована, її ризики. Отже основною метою є формування зрозумілої та відкритої для міжнародної спільноти системи вищої освіти України через її інтеграцію у Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір. Підтримка міжнародного співробітництва у вищій освіті для забезпечення конкурентоспроможності ЗВО. Участь ЗВО у міжнародних освітніх та дослідницьких проектах, програмах академічної мобільності, міжнародних рейтингах.

На сьогоднішній день відповідно до останніх нормативно-правових актів вищі навчальні заклади України залучені до процесу інтернаціоналізації шляхом прийняття відповідних положень, підписання міжнародних угод про міжуніверситетське співробітництво, участь у освітніх та дослідницьких проектах тощо. Важливою складовою такої діяльності є створення і функціонування веб-сайтів університетів та поточне оновлення інформації, що дозволяє взяти участь у міжнародних рейтингах.

Прикладом інтернаціоналізації вищих навчальних закладів України є Маріупольський державний університет. Одною з складових цього процесу в МДУ є міжнародна діяльність, яка регулюється угодами про співробітництво з іноземними партнерами. Університет є членом численних міжнародних організацій. Зокрема, стабільні партнерські відносини характеризують співробітництво України та Грецької Республіки.

На сьогоднішній день підписані угоди з закордонними організаціями та установами Грецької Республіки, серед яких Іонічний, Яннінський, Патрський, Македонський університети, Афінський національний університет ім. Каподистрії, Фракійський університет ім. Демокрита, Салонікський університет ім. Аристотеля, Мерія о. Калімнос (Грецька Республіка), Грецька Палата Міжнародної Торгівлі, Генеральний секретаріат греків зарубіжжя, Генеральне консульство, Центр стратегічних досліджень «Стратеджі Інтернешнл», Інститут неоеелліністичних досліджень [6]. Університет активно впроваджує розвиток зв'язків з освітніми, громадськими та урядовими установами Греції; стажування викладачів і студентів у Греції; проведення на його базі різноманітних заходів за участю грецьких гостей і прийом делегацій; проведення міжнародних семінарів і науково-практичних конференцій; обмін науковою та культурною інформацією; спільна участь у міжнародних програмах та проектах. МДУ активно співпрацює з дипломатичними представництвами Греції в Україні.

Таким чином, в Україні відбувається інтеграція вищої освіти, що є одним з компонентів європейської інтеграції. Інтернаціоналізація вищої освіти – процес складний, багатогранний та глибокий. Слід не тільки підготувати відповідну нормативну базу, що поступово відбувається в Україні, а так само залучити широкі кола викладачів вищої школи і студентів до участі в різноманітних міжнародних грантах та проектах. В діяльності вишів України вже давно ґрунтовно представлено міжнародний напрямок, є певні здобутки, які сьогодні можна використовувати як платформу, своєрідний місток між європейською і вітчизняною освітою та освітянами. А часі доопрацювання основоположних документів і участь в практичних заходах із зарубіжними партнерами.

Список використаної літератури

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page.
2. Нітенко О. В. Інтернаціоналізація вищої освіти як фактор розвитку університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2016/2923-1456733701.pdf>.
3. Інна Совсун: Інтернаціоналізація повинна стати складовою вищої освіти

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usl-novivni/novini/2015/09/16/internacjonalizacziya-ukrayinskoji-vishhoji-osviti/>.

4. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

5. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mon.gov.ua/.../18-strategiya-reformuvannya-vishhoi-osviti-.

6. Міжнародне співробітництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mdu.in.ua/index/mizhnarodne_spivrobitnytstvo/0-12.

V. Lysak

INTERNATIONALIZATION OF HIGHEST EDUCATION AS PART OF UKRAINE EUROPEAN INTEGRATION

Author analyzed internationalization of highest education of Ukraine as part of European integration. Reviewed main documents of state and Ukraine highest education reforming strategy until 2020. Author has drawn attention to complete understanding of process of internationalization of highest education and practical measures of Ukraine universities on the path to European integration and inclusion into European educational dimension. In conclusion, author added about necessity of further development of legal framework and inclusion of wide circle of professors and researchers into international cooperation.

Keywords: European integration, Association, internationalization, highest education, international cooperation, cooperation between universities.

УДК 378.014.24(043)

Манякіна О.С.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розглянуто поняття «інтернаціоналізації вищої школи». Відображені погляди на сутність інтернаціоналізації вищої освіти зарубіжних та вітчизняних науковців та практиків.

Ключові слова: інтернаціоналізація, вища освіта, світовий освітній простір.

На сучасному етапі особливо актуальним є проблема розвитку вищої освіти. Спільно з такими процесами, як інтеграція та глобалізація освіти в єдиний міжнародний освітній простір, з'являється поняття інтернаціоналізація. Це поняття в науці не є новим але дискусії щодо його значення продовжуються до сьогодні.

Інтернаціоналізація (від франц. internationalisme) – міжнародний, а (від англ. internationalization) – це адаптація продукту для потенційного використання практично в будь-якому місці [1]. У цьому зв'язку виникає потреба розглянути застосування цього терміну відносно освітніх процесів та систем різних країн, їх соціокультурних рис.

Так дослідниця Дж. Найт розглядає інтернаціоналізацію вищої освіти загалом як «процес інтеграції міжнародних, міжкультурних і глобальних вимірювань», що постійно розширюється з означених завдань і потреби вищої освіти [2, 9].

Х. де Віта на підставі дослідження якості вищої освіти в країнах Європи визначив взаємозв'язок політичних, соціокультурних, економічних і академічних факторів які впливають на процес інтернаціоналізації вищої освіти [3, 27].

Питання інтернаціоналізації вищої освіти активно вивчаються вітчизняними дослідниками А. Сбруєвої, Г. Луговим, В. Кременем, М. Дебич та ін.

А. Сбруєва у своїх працях розкриває сутність поняття «інтернаціоналізація вищої освіти», «співвідношення понять глобалізація освіти» та «інтернаціоналізація освіти» [4], визначає механізми реалізації комплексної стратегії Європейського Союзу

інтернаціоналізації вищої освіти та пропонує пріоритетні завдання національної стратегії інтернаціоналізації вищої освіти держави. Дослідниця звертає увагу на той факт, що Європа поставила перед вищою освітою завдання більш ефективної участі в глобальній конкурентній боротьбі за іноземних студентів, підвищення якості викладання та створення кращих можливостей для наукових досліджень. Оскільки демографічні проблеми дають Європі відчутти дефіцит талановитої молоді, тому залучення й утримання найкращих спеціалістів з усього світу усвідомлюється як важливий чинник підвищення інтелектуального потенціалу регіону, а отже, і його інноваційної та конкурентної спроможності на глобальному ринку. Також наголошується на тому, що нова стратегія інтернаціоналізації вищої освіти охоплює міжнародну мобільність студентів і персоналу, розвиток цифрової грамотності та стратегічне співробітництво, партнерство й нарощування інноваційного потенціалу [5].

М. Дебич розглядаючи інтернаціоналізацію вищої освіти в культурно-гуманітарному вимірі приходить до висновків, що інтернаціоналізацію вищої освіти зазвичай розуміють як сукупність обміну ідеями, культурою, знаннями і цінностями. Офіційні зв'язки у сфері освіти між країнами зазвичай виражаються в двосторонніх культурних і наукових угодах. Стратегічні плани розвитку університетів, заходи національної політики, міжнародні угоди та наукові договори підкреслюють чільне місце інтернаціоналізації в просторі вищої освіти [6, 217].

В «Національному освітньому глосарії: вища освіта» наведено визначення терміна інтернаціоналізація (Internationalization): «У вищій освіті це процес інтеграції освітньої, дослідницької та адміністративної діяльності вищого навчального закладу / закладу вищої освіти чи наукової установи з міжнародною складовою:

- індивідуальна мобільність (студентів, науковців, викладачів, адміністративного персоналу);
- створення спільних міжнародних освітніх і дослідницьких програм;
- формування міжнародних освітніх стандартів з метою забезпечення якості;
- інституційне партнерство, створення освітніх і дослідницьких консорціумів, об'єднань» [7, 25].

В Україні відбувається стрімкий процес інтернаціоналізації вищої освіти у міжнародний освітній простір. Це підтверджується і тим що університети країни визначають власну програму або стратегію інтернаціоналізації вищої освіти та переймають міжнародний досвід практичних аспектів інтернаціоналізації, налагоджують міжнародне співробітництво.

Так перебуваючи у Київському національному університеті ім. Т.Шевченка в межах програми академічних обмінів Еразмус+ професор університету Лунд (Швеція) Ян Олоф Нільсон провів відкриту лекцію на тему «Інтернаціоналізація вищої освіти». Під час дискусій було зазначено, що «інтернаціоналізація – це процес досягнення певним продуктом, у даному випадку – вищою освітою, рівня міжнаціонального, міжкультурного та глобального масштабу, що включає в себе й освітні цілі та функції. Відповідно, міжнародне співробітництво ґрунтується на декількох принципах: соціокультурному, що має на меті поглибити знання про інші культури, сприяти міжнаціональному розумінню тощо; політичному: сприяти формуванню майбутніх політичних та налагодженню економічних зв'язків; економічному: домогтися конкурентоспроможності випускників на глобальному ринку праці; академічному: розширити міжнаціональний масштаб наукових досліджень, академічні горизонти, залучити до навчання кращих студентів» [8].

Таким чином, інтернаціоналізація це складний незворотній процес вищої освіти. З одного боку він має позитивні риси – підготовка актуальних програм та навчальних курсів, забезпечення якості вищої освіти, конкурентоспроможності вищих закладів на ринку освітніх послуг, налагодження міжнародного співробітництва, підтримка міжкультурного та наукового обміну, а з іншого є ризик втрати талановитої молоді, вітчизняних науковців, національної ідентичності та культури.

Список використаної літератури

1. Словник іншомовних слів / С. Мороз, Л. Шкарапута. – К. : Наукова думка, 2000. – 662 с.
2. Knight J. Internationalization Remodeled: Rationales, Strategies and Approaches / J. Knight // Journal for Studies in International Education. – 2004. – Vol. 8 (1). P. 5-31.
3. Білокопитов В. Основні аспекти міжнародного виміру процесу забезпечення якості вищої освіти / В. Білокопитов // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 4 (58) – С.27 – 33.
4. Сбруєва А. Інтернаціоналізація вищої освіти: сутність поняття та системні зміни парадигми / А. Сбруєва // Педагогічні науки. – Суми: СумДПУ, 2001. – С.157 – 167.
5. Сбруєва А. Інтернаціоналізація вищої освіти: пріоритети комплексної стратегії Європейського Союзу / А. Сбруєва // Вища освіта України. – 2013. – С.89 – 95.
6. Дебич М. Інтернаціоналізація вищої освіти: культурно-гуманітарний вимір./ М.Дебич // ова парадигма. – Вип. 127. – С.215 – 218.
7. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2 -е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.
8. Інтернаціоналізація вищої освіти. Офіційний сайт Київського національного університету і Т. Шевченка [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.univ.kiev.ua/news/7990>. – Заголовок з екрану.

Е. Manyakina

THE THEORETICAL FRAMEWORK OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION

Considers the concept of «internationalization of higher education». Reflected views on the nature of internationalization of higher education foreign and domestic scholars and practitioners.

Keywords: internationalization, higher education, the world educational space.

УДК 378.1.014.24(043)

Мойсєєнко Р.М.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ЄДИНОГО СВІТОВОГО ПРОСТОРУ

У тезах розглядаються питання інтернаціоналізації вищої освіти як основи єдиного світового простору. Проаналізовано поняття «інтернаціоналізація», принципи, напрямки та її основні компоненти, зовнішня та внутрішня інтернаціоналізація.

Ключові слова: інтернаціоналізація, світовий простір, принципи, напрямки інтернаціоналізації, вища школа.

У сучасному світі змінюється роль освіти як фактору, що впливає на всі сфери життєдіяльності особистості. Формування єдиного освітнього простору дозволяє студентам здобувати освіту у різних країнах світу, що сприяє розширенню інтернаціональних зв'язків, стрімкому зростанню міжнародних контактів, налагодженню діалогу та співпраці між університетами.

В умовах формування єдиного освітнього простору все більшої актуальності набуває проблема інтернаціоналізації вищої освіти, яка спрямована на посилення світової взаємозалежності у сфері освіти, а вища школа є одним з головних інструментів розвитку подібної взаємозалежності.

Інтернаціоналізація пов'язана і зорієнтована на Болонські перетворення. Багато аспектів Болонського процесу є продовженням розвитку інтернаціональних зв'язків між

університетами, що підписали цю угоду. Поняття інтернаціоналізації у сфері вищої освіти у міжнародній практиці включає наступні компоненти: індивідуальну мобільність студентів і професорсько-викладацького складу в освітніх цілях, мобільність освітніх програм, інтеграцію в навчальні програми міжнародного виміру та освітніх стандартів, інституціональне партнерство.

Аналізуючи зміст поняття «інтернаціоналізація вищої освіти», з'ясовується, що це процес інтеграції міжнародних, міжкультурних елементів в освіті. Інтернаціоналізація вищої освіти повинна відповідати цілям і змісту Європейського простору вищої освіти та документам Болонського процесу, що передбачають три напрямки його формування: 1) співробітництво між університетами 2) міжнародне співробітництво 3) наднаціональний процес. Двобічність цього процесу проявляється у спрямованості на: інтеграцію міжнародної складової в національні наукові дослідження, громадську діяльність, освітні послуги (що характеризує його соціально-культурну сутність) та на експорт освітніх послуг і досягнення національної науки [6].

Інтернаціоналізація вищої освіти, як спільна взаємодія прогресивних країн, є потужним ресурсом щодо усунення національних розбіжностей систем вищої освіти. Завдяки чому «формується новий світовий порядок, який домінуватиме у XXI столітті» та буде визначається сутність інтернаціоналізації як «початковий період руху капіталів і товарів, людей та ідей, що заклав основи цілісності світового простору [1].

Влучне визначення поняття інтернаціоналізація надає Ян Олоф Нільсон, розглядаючи його як «процес досягнення певним продуктом, у даному випадку – вищою освітою, рівня міжнародного, міжкультурного та глобального масштабу, що включає в себе й освітні цілі та функції. Відповідно, міжнародне співробітництво ґрунтується на декількох принципах: соціокультурному, що має на меті поглибити знання про інші культури, сприяти міжнаціональному розумінню; політичному, тобто сприяти формуванню майбутніх політичних та налагодженню економічних зв'язків, економічному – домогтися конкурентоспроможності випускників на глобальному ринку праці; академічному – розширити міжнаціональний масштаб наукових досліджень, академічний горизонт, залучити до навчання кращих студентів»[2].

О.В.Нітенко зазначає, що інтернаціоналізація освіти може класифікуватися як зовнішня, що включає міжнародну академічну мобільність, та внутрішня, що передбачає впровадження світових стандартів, інтернаціоналізацію навчальних курсів, зростання значущості володіння іноземними мовами, міжкультурних програм [3]. Особливо важливими не тільки науково-освітнього, а й особистісного розвитку студентської молоді є участь у міжкультурних програмах, розвиток навичок адаптуватися до культурних особливостей академічного середовища, розвиток навичок міжкультурного спілкування,

Інтернаціоналізація цілей вищої освіти характеризується багатогранністю, що свідчить про масштабність її впливу на соціальні процеси у всьому світі. Характер цього впливу має економічні, політичні, культурні та педагогічні підвалини. Мінливість часу призводить до перегляду факторів інтернаціоналізації освіти. Як свідчить досвід вищої школи, початку вони були пов'язані із завданнями зміцнення культурного взаєморозуміння між державами і завдяки цьому посилення політичного впливу. Сьогодні все більше простежується відсутність належного балансу між економічними і культурно-освітніми цілями. Економічні цілі використовуються і якості ключового двигуна. Відбувається зростання міжнародної торгівлі послугами, у тому числі й освітніми, коли знання розглядаються як одне з головних джерел багатства. Тому виникає об'єктивна потреба посилити інтернаціональну складову програм освіти. Інтернаціоналізація розширює можливості випускників вищих навчальних закладів для працевлаштування у різні сектори міжнародного ринку праці.

У дослідженнях останніх років вивчається феномен інтернаціоналізації у різних напрямках: це орієнтація на міжнародне співробітництво, вдосконалення освіти за рахунок міжнародного досвіду, формування у випускників якостей і знань, які необхідні за межами своєї країни. Економічні пріоритети підпорядковують політичні та соціокультурні цілі інтернаціоналізації вищої освіти і багато у чому визначають стратегію розвитку держав. Більшість вчених зазначають, що це стратегічний напрямок зміцнення економічної

конкурентоспроможності країн на світовому ринку [1-5].

З новою силою зростає проблема налагодження міжкультурного діалогу між університетами. Культурний вимір залежить від зростання потоку культурних зразків, збільшення інформації про культурні події у всьому світі та проявляється у зміні освітньої політики, методів освіти та самої культури університетів. Але культурний вимір важливий тому, що сучасні глобальні суспільства характеризуються мультикультурними і міжкультурними рисами, які накладають нові зобов'язання на процеси освітньої політики на управління університетів в умовах конкурентної боротьби на ринку освітніх послуг [4].

Як зазначає Налетова І.В., навіть і в умовах, коли університет надає студентам освітні послуги, він залишається соціокультурним утворенням, важливою частиною культури і соціуму [4]. Культурні фактори обумовлені прагненнями популяризації національної культури та залучення до вивчення культури народів світу.

Інтернаціоналізація дозволяє передбачити майбутнє та перспективи вищої освіти як у країні, так і світі в цілому. Для української вищої школи це можливість та механізми не тільки для підвищення якості освіти, а й залучення до міжнародних процесів. Так, І.Совсун, підкреслюючи важливість процесу інтернаціоналізації української вищої школи, називає її переваги, які поділяються на три аспекти. Перший – це формування зрозумілої для міжнародної спільноти системи вищої освіти, що досягатиметься шляхом інтеграції з європейським простором вищої освіти і дослідницьким простором. Другий аспект – забезпечення конкурентоздатності українських ВНЗ. Третій – це посилення потенціалу ВНЗ, підготовка їх до активної участі у міжнародних проектах. При цьому процес інтернаціоналізації не має стати самоціллю для ВНЗ. Радше це засіб для підвищення рівня якості освіти, елемент побудови репутації освітніх закладів та їх осучаснення [5].

Таким чином, модернізація у сфері вищої освіти і її інтернаціоналізація розвиваються згідно новим завданням, які ставить світове товариство, розширюючи сферу свого застосування в галузі професійної освіти задля формування єдиного світового простору.

Список використаних джерел

1. Хомерікі О.А. Інтернаціоналізація і інтеграція, як напрямки глобалізації освіти: процеси синтезу і диференціації /О.А.Хомерікі // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2012. - Вип. 16. - С. 76-84. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2012_16_12
2. Нільсон Я.О. Інтернаціоналізація вищої освіти. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.univ.kiev.ua/news/7990>
3. Нітенко О.В. Інтернаціоналізація вищої освіти як фактор розвитку університету. - [Електронний ресурс]. - <http://oaji.net/articles/2016/2923-1456733701.pdf>
4. Налетова И.В. Социология образования/ И.В.Налетова. – Тамбов:ТГУ, 2002. – 154с.
5. Совсун І. Інтернаціоналізація повинна стати складовою вищої освіти. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usi-ovivni/novini/2015/09/16/internacziionalizacziya-ukrayinskoyi-vishhoyi-osviti/>
6. Lisbon Declaration – Europe's Universities beyond 2010 Diversity with a Common Purpose [Electronic resource]. – URL: <http://www.eua.be/activities-services/publications/eua-policy-positions/asps>

R. Moiseienko

INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION AS THE BASIS OF COMMON WORLD SPACE

The article deals with the questions of internationalization of higher education as the basis for common world space. It analyzes the concept of "internationalization", the principles, directions and its main components, external and internal internationalization.

Keywords: internationalization, world space, principles, directions of internationalization of higher education.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК СПІВДРУЖНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ

У доповіді визначається місце інтернаціоналізації у сучасному світі в умовах глобалізації. Розглядаються інтернаціоналізаційні тенденції щодо розвитку співдружності вищої освіти і культури. Аналізуються можливості вищої освіти зберігати і утверджувати координати культурної сфери, що дозволяє розглядати її не лише як соціальний інститут професійної підготовки, але й як ефективний інструмент у процесах інтернаціоналізації та забезпеченні духовного поступу нації.

Ключові слова: інтернаціоналізація, глобалізація, цивілізація, суспільні відносини, вища освіта, культура, духовність, нація.

Інтернаціоналізація перетворює інтеграцію національної вищої освіти до інших систем на засадах її пріоритетного розвитку. Разом з тим, головними ознаками сучасного світу є глобалізація з притаманною їй динамічною лібералізацією, інтеграцією світових фінансових і товарних ринків, культурною експансією. Цей процес у 90-х рр. XX–початку XXI ст. не тільки приніс блага у вигляді міжнародного поділу праці, міжнародного руху товарів, капіталу і людських ресурсів, швидкого застосування науково-технічних нововведень, певної свободи думки, інформації та ідей, а й утвердив геополітичний погляд на цивілізацію.

За цих умов вища культура освіта посідають важливе місце у суспільних відносинах. Завдяки культурі розгорнулася культурна революція, а для розробки нових наукових і технологічних напрямів потрібні були фахівці вищої кваліфікації. Разом з тим, розвиток суспільства в умовах глобалізації, супроводжується падінням культурного рівня, про що застерігав ще на початку XX ст. Освальд Шпенглер (1880-1936) [5, 163–165]. Цьому сприяла і швидка еволюція глобальної світової інформаційної системи – Інтернету. Ідея, здатна об'єднати спільноту, сьогодні поступилася місцем ідеології потреб і тотального технократизму.

Культ грошей і безмежний потік різноманітної, іноді – безцензурної інформації, підмінили загальнолюдські, моральні цінності освіти і культури. Криза гуманності охопила не тільки соціальні, політичні, економічні, естетичні сфери суспільства, але й саму людину – її свідомість, почуття, поведінку. Відомий український педагог Василь Сухомлинський (1918–1970) писав: «Чим менше у людини культури, чим бідніші її розумові, естетичні інтереси, тим частіше проявляються інстинкти і дають про себе знати грубістю» [4, с. 48].

Німецький філософ Романо Гвардіні (1885–1968) вважав, що в центрі техногенного суспільства обов'язково знаходиться «людина маси», яка сама по собі здатна до індивідуального розвитку, але в умовах індустріального суспільства повинна бути підкореною чинному закону і діючій структурі, що функціонують за зразком механізму машини. В умовах універсальної системи освіти, що діє без урахування національних і місцевих особливостей, інформаційні технології роблять універсальним (стандартним) повсякденне життя і «штампують людей маси» [2, 127–163].

Однією із умов цілісного розвитку людини, її здатності адаптуватися до суперечливих реалій буття і протистояти негативним впливам середовища у XXI ст., є тісна взаємодія освіти і культури, яка передбачає збереження і посилення гуманістично спрямованого виховання у вищій школі, в основі якого лежать унікальні здобутки світової і національних культур, а структура сучасної освіти відбиває три необхідні аспекти перспективного розвитку цієї галузі: цивілізація, культура й уніфікація. Особлива роль у цьому процесі належить інтернаціоналізації вищої освіти.

Оскільки ключовим поняттям доповіді виступає «інтернаціоналізація вищої освіти»,

необхідно пояснити його авторську інтерпретацію, яка спирається на визначення, представлене ад'юнкт-професором Центру порівняльного дослідження інтернаціоналізації та розвитку освіти Університету Торонто (Канада) Дж. Найта: «інтернаціоналізація – це процес інтеграції міжнародних, міжкультурних і глобальних елементів в освітні (педагогічні), наукові й адміністративні функції окремо взятої системи вищої освіти» [3, с. 64]. У цьому контексті вища освіта має на меті розвиток культури у всьому розмаїтті загально-людського і національного багатства. Адже її основою є ідея, яка відображає головні вимоги держави до своїх громадян – бути моральним регулятором у процесі консолідації суспільства.

На жаль, сьогодні вища освіта стала засобом виключно отримання спеціальності, а це вже фактор не так національного, як професійного життя. В таких умовах освіта і культура в сучасному світі мають всі шанси відійти одне від одного. Тут ми маємо справу з яскравим проявом масової культури, яка позбавлена національної основи. Вона знижує поріг національної чутливості та самосвідомості. У масовій культурі емоційність переважає над розумом, ситуативне знання – над логічним, поведінкові навички – над інтелектуальною поведінкою. Тут і виникає необхідність активно розвивати культурну функцію вищої освіти і посилювати у навчально-виховному процесі роль гуманітарних наук.

На нашу думку, вищий навчальний заклад, як і загальноосвітня школа, повинні бути не тільки одним з основних осередків національної культури, а й виконувати важливу функцію залучення до неї майбутніх фахівців вищої кваліфікації, незалежно від ступеня вищої освіти і обраної спеціальності. Вища освіта зникається з культурою в тій її якості, в якій вона виступає як складова національної культури.

Вища освіта повинна стати невід'ємним компонентом культури особистості. Неможливо зрозуміти будову, характер функціонування та розвиток професійних і наукових знань, якщо не враховувати їхнього включення у широкий культурний аспект. Вища освіта формує у студента моделі і напрямки його світосприйняття та поведінки, впливає на особистість за допомогою набутих навичок, консультацій, порад, оцінок, які нею розроблені практично на всі випадки життя.

У культурі інформаційного суспільства вища освіта є ключовим фактором. Вона є базовим компонентом методології мислення молоді та її поглядів на світ, на людину і на суспільство. На ній засновані технологія і визначений майбутній стиль життя, що пропонуються студентам як зразок. Фахівець, чий розум збагатився знаннями у вищій школі, має можливість широко мислити не тільки в галузі професійної підготовки, а й сприймати народну творчість, літературу і мистецтво як гуманістичну місію культури.

Інтернаціоналізація відчутно змінила сутність вищої школи Новітнього часу: у масовому суспільстві вона бурхливо розвивається, є здатною до масової інтеграції, яку заохочують і розповсюджують відповідні міжнародні системи і програми (наприклад ЕПВО – Європейський простір вищої освіти). В окремих випадках це може призвести до зниження національної чутливості і національної самосвідомості, унаслідок чого виникає загроза щодо можливого позбавлення майбутнього фахівця національного менталітету.

У доповіді на Всесвітній конференції ЮНЕСКО з освіти в галузі мистецтв у Лісабоні 6–9 березня 2006 р. Генеральний директор цієї організації Коїтіро Мацуура зазначив: «Ми сьогодні повинні зрозуміти, що світ скочується до катастрофи. А молода людина, не вихована на культурних традиціях своєї країни, ніколи не буде її громадянином. У іншому випадку ми з вами у наших країнах не зростимо ані фізика, ані хіміка, ані математика, ані бізнесмена, ані керівника» [1].

Саме тому, важливим завданням сьогодення є розробка такої системи вищої освіти і культури, яка б вплинула на формування нових ідеалів та принципів життя: на перший план виступають завдання співробітництва, колективної співтворчості без втрати індивідуальності.

У цьому контексті гуманістична місія культури з її раціональною і логічною самодисципліною, орієнтацією на ментальність, духовне збагачення історичної пам'яті, традиційність і класику, на думку педагогів і культурологів, полягає у моральній регуляції

складних процесів, що відбуваються у вищій школі в умовах глобалізації. Вища школа взаємодіє з культурою і в тій її важливій якості, в якій вона виконує функції національної культури. Вона є значним її осередком, важливим засобом прилучення до культурних надбань людства.

Запорукою поступального розвитку кожної нації є не лише природні ресурси та економічний потенціал, а й унікальність її духовного досвіду і величезний ресурс гуманітарної культури. Саме цей пласт культурної системи забезпечує передачу духовних цінностей від одного покоління іншому, фіксує і зберігає мову нації, картину світу, властиву тому або іншому культурному співтовариству, виконує функцію національної самосвідомості і культурної самоідентифікації поколінь, задає життєві цінності й ідеали, сприяє суспільній злагоді та консолідації. Гуманітарна культура містить цінності і норми, що створюють духовне ядро суспільства і що є своєрідними «лініями тяжіння», порушення яких неминуче веде до дезінтеграції суспільного організму. І така ситуація вкрай небезпечна для руйнування державної цілісності.

Одним з механізмів реалізації завдань у сфері духовної безпеки, є вища освіта – найважливіший соціальний інститут трансляції культурних цінностей, норм та ідеалів національно-культурного світу. Саме можливості вищої освіти зберігати і утверджувати координати культурної системи дозволяють розглядати її не лише як соціальний інститут професійної підготовки, але і як ефективний інструмент інтернаціоналізації. Іншої альтернативи немає: українська вища освіта має бути кращою, якісною, конкурентною, динамічною та інноваційною і уважною не тільки до суспільних потреб і вимог ринку праці, а й для забезпечення духовного поступу нації.

Список використаної літератури

1. Всесвітня конференція ЮНЕСКО у Ліссабоні, 6–9 березня 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: unesco.org.
2. Гвардини Романо. Конец нового времени / Романо Гвардини // Вопросы философии, 1990. – № 4. – С. 127–163.
3. Найт Дж. Интернационализация образования приносит не только пользу / Дж. Найт // Экономика образования. № 2, 2008. – С. 64–65.
4. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину / В. О. Сухомлинський. – Твори: У 5-ти томах. – Т.2. – К.: Радянська школа, 1977. – 668 с.
5. Шпенглер Освальд. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории / Освальд Шпенглер. – М.: Наука. – 1993. – 592 с.

Y. Nikolchenko

INTERNATIONALIZATION AS A FACTOR OF THE COMMONWEALTH OF HIGHER EDUCATION AND CULTURE

The report identified the place of internationalization in the modern world in terms of globalization. Internationalization discusses trends in the development of the Commonwealth of higher education and culture. The possibilities of higher education to retain and approve the coordinates of the cultural sphere, that allows to consider it not only as a social institution professional training, but also as an effective tool in the processes of internationalization and securing the spiritual progress of the nation.

Keywords: internationalization, globalization, civilization, social relations, education, culture, spirituality, nation.

Новікова С.В.

**ПРОЕКТ «THE BLACK SEA AND ITS PORT-CITIES, 1774-1914. DEVELOPMENT, CONVERGENCE AND LINKAGES WITH THE GLOBAL ECONOMY»
ЯК ПРИКЛАД МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ГАЛУЗІ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІСТОРІЇ ТА УРБАНІСТИКИ**

У тезах розглядається досвід міжнародного наукового співробітництва у дослідженні соціально-економічної історії та урбаністики у рамках проекту «The Black Sea and its port-cities, 1774-1914. Development, convergence and linkages with the global economy». Одним з найбільш вагомих досягнень проекту стало формування міцної основи для взаємодії та співробітництва між грецькими університетами та дослідницькими центрами з країн Чорноморського регіону. У проекті брали участь представники 11 грецьких університетів та інститутів, а також науковці з 19 університетів та інститутів країн Чорноморського басейну, що сформувало міжнародну мережу проекту. Проект розширив та полегшив спілкування між дослідниками Греції та країн Чорноморського басейну. Велике значення під час реалізації проекту надавалося підготовці молодих науковців, які становили половину від загальної кількості учасників.

Ключові слова: міжнародне наукове співробітництво, інтерактивна історія, міста-порти Чорноморського басейну

Головним завданням міжнародного дослідницького проекту «The Black Sea and its port-cities, 1774-1914. Development, convergence and linkages with the global economy», який тривав з 2013 по 2015 рр., стало створення інтерактивної історії 24 портових міст Чорноморського та Азовського басейнів (Варна, Бургас, Констанца, Браїла, Галац, Миколаїв, Одеса, Херсон, Євпаторія, Севастополь, Феодосія, Керч, Новоросійськ, Батумі, Трапзон, Гіресун, Самсун, Синоп, Стамбул, Бердянськ, Маріуполь, Таганрог, Ростов-на-Дону а також Ніжин, як важливий торговий центр). Ці портові міста стали центрами тяжіння для економічної імміграції з Центральної і Південно-Східної Європи, тоді як основними суб'єктами економічної інтеграції виявилися мобільні групи так званих людей класичної діаспори, як греки, євреї і вірмени, а також представники інших центральноєвропейських груп. Саме ці мобільні підприємницькі групи, які узяли на себе контроль за зовнішньою торгівлею і судноплавством, встановили зв'язки Чорноморського регіону зі світовою економікою.

У проекті працювали дослідники з Болгарії, Греції, Грузії, Румунії, Росії, Туреччини та України. Метою проекту стало дослідження, аналіз і синтез соціально-економічного розвитку 24 міст-портів Чорного моря, що сформували інтегрований ринок, який у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. був одним з великих світових центрів експорту зерна. Дослідження, в центрі уваги якого знаходилося вивчення моря і його портів, було зосереджено навколо економічного розвитку міст-портів, їх прибережних зон і прилеглих територій, були розглянуті об'єднання ринків і їх включення у світову економіку, незважаючи на наявні політичні кордони і міждержавні суперечності. Взаємозв'язки у світовій економіці сприяли розвитку і зближенню регіональних ринків, їх включенню в глобальну економічну систему.

Головним завданням проекту було створення електронної бази даних англійською, грецькою та російською мовами за наступними категоріями: 1) Адміністрація, 2) Міський ландшафт та географія, 3) Культура і суспільство, 4) Економіка та інфраструктура, 5) Статистика.

Реалізація проекту сприяла розвитку досліджень в наступних напрямках:

- по-перше, включенню в дослідження історії Південно-Східної Європи морської історії та економічної історії, до вивчення яких, разом зі всесвітньою історією і всесвітньою економічною історією, впродовж останнього десятиліття в міжнародному масштабі увага була

ослаблена. Історія Чорного моря як центральний об'єкт дослідження дає можливість застосувати міждисциплінарний підхід через об'єднання соціально-економічної історії і суспільних наук, архітектури, транспорту, географії і океанографії. Була зосереджена увага на містах-портах Чорноморського регіону, які виникли як зерноекспортні ворота і в період промислової революції були пов'язані з європейськими діловими центрами, що постійно розширювали територіальні межі своєї діяльності;

- по-друге, було представлено багату і багатоаспектну базу даних по містах-портах Чорноморського регіону, в якій поєднані документи з місцевих архівів і на різних національних мовах і з перекладом мовою міжнародного спілкування. Це дає дослідникам економічної історії Чорноморського регіону зробити порівняння архівних матеріалів зі Східної Європи з даними із Західної Європи і США;

- по-третє, одним з найважливіших досягнень проекту є формування міцної основи для взаємодії і співпраці між грецькими університетами і дослідницькими центрами з країн Східної Європи, що оточують Чорне море. Цей проект заохочує зовнішню орієнтацію грецьких наукових установ шляхом перетворення їх на центри по вивченню економіки і суспільства Чорноморського регіону. Організаційна структура проекту, що складалася з внутрішньої (11 університетів і дослідницьких інститутів Греції) і зовнішньої (20 відповідних установ Болгарії, Грузії, Росії, Румунії, Туреччини, України) мереж, гарантувала успішне досягнення поставлених цілей і відкрила шлях до постійних форм академічної співпраці.

Учасники проекту представили 114 статей на міжнародних конференціях і семінарах проекту, а також на інших міжнародних конференціях. Проект «Black Sea» організував 3 міжнародних конференції, в Одесі (Україна, вересень 2013 р.), Констанці (Румунія) (травень – червень 2014 р.) і в Стамбулі (Туреччина, жовтень 2014 р.). Представлення результатів проекту відбулося в Афінах (Греція, квітень 2015 р.).

Також було створено базу даних та інтерактивний веб-сайт «Black Sea Port Cities – Interactive history, 1780s-1910s». База даних з інформацією усіх типів, від демографічних даних до містобудування, історії бізнесу, мікро- і макро- статистичних показників, інформації з географії, екології, і багатьох інших аспектах буде доступною для використання в порівняльних дослідженнях. Науковці, студенти і усі, хто цікавиться історією Чорноморського регіону, зможуть черпати інформацію про дуже неоднозначний Чорноморський басейн, а також отримати відомості для проведення порівняльних досліджень і вироблення перспективних напрямів у вивченні всесвітньої економічної історії, соціальної історії, урбаністики, розвитку портів і промисловості, географії, морського довкілля і таке ін.

З 91 учасників проекту 57 % були представлені дослідниками з Греції і 43 % - іноземними дослідниками. Проект полегшив та активізував спілкування не лише між істориками з Греції і країн Чорноморського басейну. Особлива увага під час реалізації проекту приділялася навчанню і підготовці дослідників серед підростаючого покоління. З команди позаштатних співробітників 55% - це молоді науковці.

Отже, реалізація міжнародних дослідницьких проектів, подібних «The Black Sea and its port-cities, 1774-1914. Development, convergence and linkages with the global economy», є однією з найбільш ефективних форм інтернаціоналізації вищої освіти.

Список використаної літератури

1. The Black Sea Research Project Web [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blacksea.gr/>
2. Black Sea Project Conferences [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conferences.blacksea.gr/>
3. First Conference of the Black Sea Project «The Economic and Social Development of the Port-Cities of the Northern Black Sea Coast, Late 18th –Beginning of the 20th century» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ri-urbanhistory.org.ua/en/home/12-news-en/186-first-conference-of-the-black-sea-project-the-economic-and-social-development-of-the-port-cities-of-the-northern-black-sea-coast-late-18th-beginning-of-the-20th-century>

S. Novikova

PROJECT «THE BLACK SEA AND ITS PORT-CITIES, 1774-1914. DEVELOPMENT, CONVERGENCE AND LINKAGES WITH THE GLOBAL ECONOMY»

Premise review the experience of international scientific cooperation in socio-economic history and urban science in confines of «The Black Sea and its port-cities, 1774-1914. Development, convergence and linkages with the global economy» project. One of the most powerful achievements of the project was creation of powerful base for cooperation and interaction between Greek universities and research centers from Black Sea region. There was 11 Greek universities and 19 researchers from Black Sea basin countries participating in project, which formed its international network. Project made conversation between Project made conversation between researches easier and wider. In realization of the project training of new researchers, which quantity made half of the participants, was considered as top priority.

Keywords: international scientific cooperation, interactive history, port-cities of Black Sea basin.

УДК 378.014.25:004.738.5(043)

Орехова С.Є., Герасимова О.В.

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІРТУАЛЬНОЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Матеріали доповіді присвячені розгляду концепції розвитку дистанційного навчання в умовах інтернаціоналізації вищої освіти в Україні. В сучасних ринкових умовах процес інтернаціоналізації надає можливості та механізми підвищення якості освіти. Посилення міжнародної складової в діяльності українських вищих навчальних закладів безпосередньо залежить від його чітко сформованої комунікативної політики. У зв'язку з цим актуальним питанням є розробка системи управління внутрішніми і зовнішніми процесами. Це безпосередньо впливає на розвиток вищих навчальних закладів та обумовлює вирішення проблем підвищення конкурентоспроможності, вирішення завдань щодо розвитку науки та європейської інтеграції Міністерства освіти і науки України.

Ключові слова: вища освіта, дистанційне навчання, інтернаціоналізація, інформаційні системи та технології, комп'ютерні системи.

Постіндустріальний, а саме інформаційний, розвиток суспільства привніс зміни не тільки в бізнес процеси. В останні десятиліття на державному рівні відбуваються зміни в системі освіти. Одним з ключових факторів змін стала інтернаціоналізація освітньої діяльності. Цей процес наростає в умовах розвитку міжнародної економічної, соціальної та культурної інтеграції. Інтернаціоналізація вищої освіти – це посилення міжнародної складової в діяльності українських ВНЗ. Так, Закон України «Про вищу освіту» містить окремий розділ та статті 74, 75, 76, які декларує та регулює міжнародне співробітництво [2]. Міністерство освіти і науки України акцентує на важливості розвитку усіх можливих складових міжнародної співпраці та надає максимальну підтримку ВНЗ, готовим впроваджувати в себе елементи інтернаціоналізації.

Створення загальноєвропейського простору вищої освіти (ЄПВО) та реалізація Болонського процесу в українській вищій школі, надає перспективи мобільності для академічної, культурної, політичної, суспільної та економічної сфер, а тому на рівні урядів держав, які залучені до цього процесу, досягнуто згоди вживати всі необхідні заходи, щоб поліпшити якість і доступність міжнародної освіти студентів.

Основними принципами розвитку вищої освіти України в рамках Болонського процесу є: створення інноваційного простору на основі освітньої і наукової підтримки; адаптація системи вищої освіти України до норм, стандартів і основних принципів ЄПВО простору вищої освіти;

забезпечення соціального контексту вищої освіти, який надасть можливість випускникам вищих навчальних закладів формувати свою професійну кар'єру на основі соціальної справедливості, відповідальності та загальнолюдських цінностей. Адаптація системи вищої освіти в Україні до Болонського процесу передбачає реалізацію низки завдань, що сприятиме досягненню основної мети – підготовки висококваліфікованих фахівців, які будуть конкурентоспроможними на національному, європейському та світовому ринках праці, а саме: модернізації системи вищої освіти, системи та структури кваліфікацій; удосконалення змісту вищої освіти та організації навчального процесу; підвищення ефективності та якості вищої освіти; міжнародного визнання документів про вищу освіту; зміцнення позицій вищих навчальних закладів України на європейському та світовому ринку освітніх послуг та досягнення їх рівноправності в європейському і світовому співтоваристві.

Головною передумовою входження України до єдиного європейського освітянського простору є впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу, яка передбачає посилення ролі самостійної роботи студентів. Найбільш ефективному розв'язанню зазначених проблем сприяє дистанційне навчання, яке здійснюється на основі сучасних педагогічних, інформаційних, комп'ютерних та телекомунікаційних технологій. Така форма організації навчання дозволить вирішити безліч проблем, перед якими безсилі інші форми освіти. Разом з тим, інтернаціоналізації вищої освіти безпосередньо впливає на діяльність вищих навчальних закладів та обумовлює вирішення проблем підвищення конкурентоспроможності, збереження і транслювання культурних цінностей і традицій, необхідності вирішення завдань щодо розвитку науки і освіти та багато інших.

Проте, для забезпечення навчального процесу за цією формою навчання на належному рівні необхідне масштабне застосування потужних комп'ютерних систем, які будуть у змозі забезпечити віддалений (дистанційний) доступ до захищених інформаційних систем і ресурсів навчального призначення таких як віртуальні центри знань, електронні бібліотеки, курси дистанційного навчання, електронні підручники, віртуальні лабораторні практикуми, системи тестування, відео-конференції тощо, та інтелектуальне керування цим доступом.

Дистанційне навчання – це спосіб отримання освіти із використанням комп'ютерних та сучасних інформаційних технологій. Завдяки цьому, студенти мають змогу навчатися на відстані, без відриву від роботи та виїзду за кордон, здатність отримати якісну освіту і престижний диплом студентам з віддалених населених пунктів, де по економічним причинам не може бути розміщений вищий навчальний заклад або його філіал.

До переваг дистанційного навчання можна віднести:

- залучення до навчання іноземних студентів, які не мають можливості навчатися в закордонному ВНЗ;

- доступ для студентів з обмеженими фізичними можливостями, що надає змогу отримати вищу освіту;

- опанування новою професією, підвищити кваліфікацію, тим самим дистанційне навчання сприяє масовій підготовці та перепідготовці кадрів, що є актуальним питанням сучасності;

- впровадження новітніх педагогічних технологій;

- індивідуальна форма роботи, персональні консультації сприяють цьому, завдяки чому відбувається індивідуальний підхід до кожного студента. А такі заходи як заняття за допомогою чату, веб-форуми та телеконференції дозволяють студентам підтримувати зв'язок один з одним, ділитися ідеями, вносити пропозиції, ділитися досвідом, задавати питання, приводити приклади з життя. Іншими словами, ці програми допомагають відтворити атмосферу в аудиторії, налагодити контакт між учасниками навчального процесу;

- викладач виконує роль наставника, який направляє студента, дозволяючи йому самостійно знаходити вирішення питань.

Незважаючи на вагомі переваги, дистанційне навчання має свої недоліки. Найбільш негативною рисою дистанційної освіти є ускладнена ідентифікація дистанційних студентів, також недоліком є низька можливість передачі інформації у віддалені куточки, де досить

низька пропускна спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних телеконференцій, але інтенсивне поширення потужних каналів зв'язку найближчим часом мінімізують цю проблему.

Серед інших назв дистанційного навчання використовуються і такі, як «відкрита освіта», «електронна освіта», «віртуальне навчання» тощо. На відміну від заочного навчання, з яким часто порівнюють дистанційну форму, остання передбачає не лише постійну самоосвіту та роботу з засвоєння знань, а і постійний контакт як із викладачами, так і з іншими студентами, в той час як заочна форма освіти передбачає спілкування з викладачем лише декілька разів на рік. Також дистанційна освіта передбачає створення індивідуальних планів навчання відповідно до можливостей та потреб кожного студента.

Варто зазначити, що дистанційне навчання в сучасному світі здійснюється за допомогою різноманітних технологій, які відрізняються за: формою подання навчальних матеріалів; наявністю посередника в системі навчання або за централізованою формою навчання; за ступенем використання телекомунікацій і персональних комп'ютерів; за технологією організації контролю навчального процесу; за ступенем впровадження в технології навчання звичайних методів ведення освітнього процесу; за методами ідентифікації студентів при складанні іспитів. Але найчастіше для підтримки дистанційної освіти використовуються такі види технологій: кейс-технології, телевізійно-супутникові та мережеві.

Таким чином, потенційні можливості, які дають сучасні телекомунікаційні та веб-технології призводять до впровадження моделі віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти. Сучасні засоби комунікації доповнюються комп'ютерними навчальними програмами типу мультимедіа, які заміщають друковані тексти, аудіо- і відеоплівки. В результаті цього, студент може одержувати навчальну інформацію з різних джерел, а також ефективно співпрацювати з іншими студентами у віртуальному навчальному середовищі. Ці технології виступають інструментами в моделі віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти.

Перспективами інтернаціоналізації вищої освіти в Україні є: розвиток міжнародної співпраці через програми академічного обміну (академічна мобільність студентів та викладачів), впровадження ЄКТС, спрощення процедури визнання документів про освіту, розвиток програм для навчання іноземних студентів, розвиток міжнародної співпраці в науковій і дослідницькій сферах, конкурентоспроможність на європейському і світовому ринку праці.

Список використаної літератури

1. Думанський Н. О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти / Н.О. Думанський // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 26 (610). – С.119–125.
2. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року 1556-VII (в ред. Закон України від 09 серпня 2016 року № 1415-IX). – ВВР. – 2014. – № 37–38, – ст. 2004.
3. Саюк Н. Інтернаціоналізація вищої освіти: можливості для українських університетів [Електронний ресурс] /Національний університет «Одеська юридична академія» – Режим доступу: http://vstup.onua.edu.ua/vstupna-kampania/news-from-admissions-office/internacionalizacia_visoi_osviti_mozlivosti_dla_ – Загл. с екрана.
4. Стратійчук В.М. Болонський процес в Україні: стан та проблеми реалізації / В.М. Стратійчук // Актуальні питання сучасної педагогіки. – 2015. – №11. – С. 36–38.
5. Томашевський В.М. Огляд сучасного стану системи дистанційного навчання / В.М. Томашевський // Комп'ютерні технології. – 2011. – № 148. – С. 146–157.
6. Торгашова А.В. Сучасні тенденції розвитку дистанційного навчання у вищій освіті України / А.В. Торгашова // Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». – 2014. – № 46. – С. 115–123.
7. Шпагіна О. В. Специфіка дистанційної освіти у вищих навчальних закладах України / О. В. Шпагіна // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2013. – Вип. 4. – С. 209–213.
8. Штихно Л.В. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти / Л.В. Штихно // Молодий вчений. – 2016. – № 6(33). – С. 489–493.

S. Oriekhova, O. Gerasimova

**DISTANCE LEARNING AS A TOOL FOR VIRTUAL
INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION**

The article is devoted to the concept of distance learning in terms of the internationalization of higher education in Ukraine. In current market conditions, the process of internationalization offers opportunities and mechanisms to improve the quality of education. Strengthening international component in the activities of Ukrainian higher education institutions depends on a clearly formulated its communication policy. That's why the pressing issue is to develop a control system of internal and external processes. It directly influences the development of higher education institutions and determines solving problems of increasing competitiveness, solving issues in the development of science and European integration of the Ministry of Education and Science of Ukraine.

Keywords: higher education, distance learning, internationalization, information systems and technology, computer systems.

УДК 327.5 (477) «2016/2017» (043)

Пахоменко С.П.

**УНІВЕРСИТЕТИ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ ЯК МАЙДАНЧИКИ
ДЛЯ НАУКОВОГО ОБГОВОРЕННЯ «УКРАЇНСЬКОЇ КРИЗИ»**

У тезах розглядаються деякі аспекти співробітництва університетів Центрально-Східної Європи у питаннях дослідження і обговорення «української кризи». Висвітлено результати ряду конференцій та круглих столів в Університеті Тарту, Університеті Коменського (Братислава) тощо, присвячених даній проблематиці. Показано участь кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету в цих заходах.

Ключові слова: «українська криза», Центрально-Східна Європа, університет, пропаганда, міжнародна безпека.

«Українська криза» - вже усталена назва тих подій і процесів, що відбуваються в Україні з зими 2013/2014 р. і до сьогодні. Вона охоплює собою три складових, які мають хронологічні і якісні відмінності: 1) громадські протести проти режиму Януковича, що завершилися його падінням і зміною влади; 2) анексія Криму Російською Федерацією ; 3) гібридна війна Росії проти України на Донбасі.

Російська агресія в Україні безпосереднім чином становить загрозу для європейської безпеки, адже були порушені чинні принципи міжнародного права, дестабілізована система міжнародних відносин, з'явився прецедент для застосування сили у реалізації геополітичних інтересів, що відкриває можливості «гри не по правилах» для окремих суб'єктів міжнародних відносин. Тому на рівні наукового експертного середовища проблеми української кризи набули чималої актуальності. Особливо це стосується країн Центральної та Східної Європи, які через геополітичні та історичні обставини особливо занепокоєні зовнішньою політикою РФ. Природно, що університети як осередки наукової думки є флагманами у процесі обговорення актуальної української тематики.

Тут розглянемо ті заходи, участь в яких прийняли вчені з кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ.

Так, у жовтні 2015 р. у Тартуському університеті (Естонія) проходила міжнародна конференція «Російськомовні на пострадянському просторі: порівняльні підходи». На конференції порушувалися актуальні питання, пов'язані як з економічним, політичним, соціокультурним становищем російськомовних громадян у пострадянських країнах, так і з використанням їх в агресивній зовнішній політиці Російської Федерації. Обговорювалися також концептуальні засади так званого «руського миру» і ті небезпеки, які закладені у цій

доктрині для сусідніх країн. У підсумку учасники конференції висловили спільну думку щодо необхідності об'єднання дослідницьких зусиль вчених Східної Європи з метою вивчення напрямів впливу Росії на російськомовних громадян сусідніх країн, вироблення чіткої та ефективної контрпропагандистської стратегії задля забезпечення інформаційної і державної безпеки своїх країн [1].

Наукова кооперація кафедри МВ та ЗП з колегами з Тартуського університету і Естонського національного коледжу оборони (Таллінн) позначилися публікацією мариупольських викладачів в тематичному випуску Естонського журналу мілітарних студій «Криза в Україні та інформаційні операції Російської Федерації», а також участю наукового співробітника Центру орієнтальних досліджень при Університеті Тарту Володимира Сазонова у круглому столі «Роль зовнішнього фактора в суспільно-політичній кризі на Південному Сході України», який проходив у МДУ [2].

Кафедра східноєвропейських студій Університету Коменського (Братислава, Словачка Республіка) з вересня 2016 р. реалізовує проект «Україна у русі», який передбачає запрошення словацьких, австрійських, українських вчених для висвітлення питань стосовно суспільно-політичної ситуації в Україні та розвитку громадянського суспільства. Доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ Сергій Пахоменко презентував лекцію для студентів університетів на тему «Ідентичність і технології пропаганди: приклад Донбасу» Лекція Сергія Пахоменка була присвячена технологіям пропагандистського впливу на свідомість та ідентифікацію населення Донбасу. Відповідаючи на питання словацьких студентів, лектор розповів про різні аспекти використання терміну «Донбас» та пояснив походження чуток щодо утиску прав російськомовного населення на Сході України [3].

У квітні 2017 р. кафедра МВ та ЗП організувала круглий стіл «Роль зовнішнього фактора в суспільно-політичній кризі на Південному Сході України». В ньому прийняв участь викладач Університету Миколаса Ромеріса (Вільнюс, Литва) Алвідас Медалінскас. Круглий стіл проходив за трьома тематичними секціями: «Роль зовнішнього фактора у формуванні передумов суспільно-політичної кризи на Південному Сході України», «Українська криза і зарубіжні країни: спектр позицій і оцінок», «Міжнародні організації та проблема вирішення суспільно-політичної кризи на Південному Сході України» [4].

Учасники та гості обговорювали роль європейських країн і громадських організацій у врегулюванні українського суспільно-політичної кризи. Також приділили увагу способу вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб, розглянули техніки російської пропаганди, а також успішні стратегії безпеки в міжнародному просторі.

Під час дискусії учасники отримали можливість обмінятися думками та досвідом із зазначених тем і обговорити перспективи подальшого науково-освітнього співробітництва.

Таким чином, залучення в міжуніверситетське наукове і експертне співробітництво з питань «української кризи» науковців з університету, що безпосередньо функціонує в зоні конфлікту, надає більш широкі можливості дослідження даної проблематики.

Список використаної літератури

1. International conference on Russians and Russian Speakers in the Post-Soviet Space / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sotsiaalteadused.ut.ee/en/news/international-conference-russians-and-russian-speakers-post-soviet-space>
2. Pakhomenko S., Tryma K. Identity and propaganda in Russian – Ukrainian Hybrid Warfare //SOJATEADLANE. Estonian Journal of Military Studies. 2016 - № 2. – p. 42-54.
3. Інтернет-сайт проекту «Україна в русі»/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ukrajinavpohybe.sk/partneri/>
4. У МДУ відбувся круглий стіл «Роль зовнішнього фактора в суспільно-політичній кризі на Південному Сході України» / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mdu.in.ua/news/u_mdu_vidbuvsja_kruglij_stil_rol_zovnishnogo_faktora_v_su_spilno_politichnij_krizi_na_pivdenному_skhodi_ukrajini/2017-04-26-1792

S. Pakhomenko

UNIVERSITIES OF CENTRAL-EASTERN EUROPE AS A PLATFORM FOR SCIENTIFIC DISCUSSION OF UKRAINIAN CRISIS

In theses discusses some aspects of cooperation between the universities of Central and Eastern Europe in terms of research and discussion "Ukrainian crisis." The results of a series of conferences and round tables at the University of Tartu, Comenius University (Bratislava), etc., devoted to this issue. Showing part of chief of international relations and foreign policy of Mariupol State University in these activities.

Keywords: "Ukrainian crisis," Central and Eastern Europe, University, propaganda, international security.

УДК 378.046(477)/378(4):81'243

Петриченко Н.С.

ПЛЮРИЛІНГВАЛЬНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У тезах розглядаються процеси інтернаціоналізації та інтеграції в сучасній системі вищої освіти України. Підкреслюється та аналізується важлива роль плюрилінгвальної освіти як чинника інтеграції України у міжнародний освітній простір.

Ключові слова: плюрилінгвальна освіта, інтернаціоналізація вищої освіти, інтеграційні процеси, міжнародний освітній простір, глобалізація, мобільність.

Глобалізація і швидкоплинний розвиток суспільства формує ряд викликів для сучасної освіти. Як наслідок, все актуальніше постають питання інтернаціоналізації та інтеграції вищої освіти України в глобально-міжнародну освітню спільноту. Характеризуючи нашу сучасність, Л. Горбунова виокремлює два найбільш значимі фактори, які формують цілий ряд викликів для індивіда і суспільства в освітній сфері: по-перше, ми живемо в кризовому світі, який трансформується в напрямі до глобальної цілісності за конкуруючими сценаріями; по-друге, на світовому рівні внаслідок інформаційно-комунікаційної революції формується так зване «суспільство знань», для якого характерний новий спосіб цивілізаційного розвитку – інформаціоналізм [1]. Проте сучасна освіта повинна не лише враховувати виклики сьогодення, але набути випереджального безперервного характеру, для того, щоб гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються в Україні та світі.

Питання інтернаціоналізації вищої освіти актуально постає в роботах вітчизняних науковців: В. Андрущенко, М. Бойченко, М. Згуровського, В. Зінченко, О.Козієвської, В. Креміна, В. Лугового, М. Степко та інших. На думку Ф. Альтбаха та У. Тайхлера, міжнародних експертів у сфері теорії вищої освіти, інтернаціоналізація є абсолютно неминучою, адже вона є необхідним супутнім процесом зростаючого глобального ринку праці висококваліфікованого персоналу, а також комунікацій, які передають знання через Інтернет [2]. До інтернаціоналізації освіти відносять такі форми міжнародного співробітництва як [3]: індивідуальна мобільність, мобільність освітніх програм та інституціональна мобільність, формування нових міжнародних стандартів освітніх програм, інтеграція у навчальні програми міжнародних елементів та освітніх стандартів, інституційне партнерство.

Проте здійснення процесів інтернаціоналізації та інтеграції неможливо уявити без вільного володіння студентами декількома іноземними мовами, адже європейсько-освіченою людиною є фахівець, який володіє п'ятьма європейськими мовами [4, 189]. В умовах глобалізації та зростаючої міграції населення плюрилінгвальність є одним з визначальних чинників для міжкультурного взаєморозуміння, вдалого працевлаштування

для конкретних людей та конкурентоспроможності для всієї Європи. Тому плюрилінгвальна освіта відіграє важливу роль в інтеграційних процесах української вищої освіти до Європейського загальноосвітнього простору. Під плюрилінгвальною освітою ми розуміємо таку організацію навчального процесу, за умови якої стає можливим використання більше ніж однієї мови як мови навчання та викладання. Проте хотілося наголосити, що плюрилінгвальна освіта не є банальним вивченням/викладанням однієї чи декількох іноземних мов. Плюрилінгвальна освіта сприяє формуванню у студентів певних фонових знань, тобто знань про культуру, традиції, того реального фону, на базі якого розвивається картина життя іншої країни, іншого народу. Крім того, плюрилінгвальна освіта закладає основи мовної толерантності, іншими словами, позитивне сприйняття різноманітності: усвідомлення мовців їх багатомовності може привести до того, що вони будуть однаково оцінювати значимість інших мов, які використовують вони або інші мовці, навіть якщо ці мови виконують різні функції. Але це усвідомлення повинно формуватися в процесі освіти, оскільки воно не є автоматичним.

Отже, плюрилінгвальна освіта відіграє важливу роль в контексті інтернаціоналізації та інтеграції української освіти до міжнародного освітнього простору, адже вона не тільки сприяє вивченню більш ніж однієї іноземної мови, але формує полікультурну свідомість та світобачення, відбувається проникнення в систему цінностей тієї чи іншої культури, сприйняття її світогляду та духовного світу. А обмін духовними цінностями, знайомство з досягненнями культури інших народів збагачує особистість, в той же час сприяє поглибленню національного самоусвідомлення як громадянина своєї держави.

Список використаної літератури

1. Горбунова Л. Ключові компетенції у транснаціональному освітньому просторі: визначення та імплементація [Електронний ресурс] / Людмила Горбунова – Режим доступу до ресурсу: http://www.philosopheducation.com/images/Files/PDF/2016_issue_2/12.pdf.
2. Altbach P. G. Internationalization and Exchanges in Global University / Altbach P. G., Teichler U. // The Future of Sponsored Educational Exchanges in an Internationally Mobile Academy : a Symposium convened by the Institute of International Education and the German Academic Exchange Service (DAAD). – New York, 2000. – 15 p.
3. Обзор европейского опыта интернационализации высшего образования /The review of European experience of internationalization of higher education / Education, Audiovisual&Culture Executive Agency, European Comission TEMPUS, [Нап. укр. акад.]. — Харьков : Изд-во НУА, 2010. — 56 с. — (E-internationalization for collaborative learning).
4. Губерський Л. Філософія як теорія та методологія розвитку освіти / Л. Губерський, В. Андрущенко. – Київ: МП Леся, 2008. – 516 с.

N. Petrychenko

PLURILINGUAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

The article deals the internationalization and integration processes in the modern system of higher education in Ukraine. The important role of plurilingual education as a factor of Ukrainian integration into the international education system is analyzed and emphasized.

Keywords: plurilingual education, internationalization of higher education, integration processes, international education system, globalization, mobility.

Петрова І.О.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У публікації охарактеризовані аспекти інтернаціоналізації вищої освіти. Зокрема, розглянуто особливості внутрішньої, зовнішньої та віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти. Зосереджено увагу на перевагах та наслідках інтернаціоналізації вищої освіти.

Ключові слова: *інтернаціоналізація вищої освіти, внутрішня інтернаціоналізація вищої освіти, зовнішня інтернаціоналізація вищої освіти, віртуальна інтернаціоналізація вищої освіти.*

Інтернаціоналізація вищої освіти – питання, яке є актуальним для багатьох країн світу. В Україні, у зв'язку з вибором курсу на євроінтеграцію, воно набуває нового значення. Підготовка конкурентноспроможних фахівців на ринку праці не тільки своєї країни, а й інших країн світу стає одним із завдань для українських вишів. Їх діяльність, за такими векторами як викладацька, науково-дослідна та адміністративна, повинна бути цілеспрямована на зростання фінансових надходжень через залучення іноземних студентів на платне навчання; розширення навчання своїх студентів у зарубіжних ВНЗ; підвищення якості освіти і досліджень за рахунок участі студентів і викладачів у міжнародному процесі обміну знаннями тощо [2, С.116]. Саме міжнародне співробітництво є одним з основних аспектів інтернаціоналізації вищої освіти.

На сьогодні виокремлюються такі форми міжнародного співробітництва: індивідуальна освітня мобільність на рівні студентів, аспірантів та представників викладацького складу; інституціональна мобільність – створення спільних освітніх програм, формування нових освітніх міжнародних стандартів тощо; інтеграційна мобільність – впровадження в навчальних програмах міжнародного виміру та освітніх стандартів з метою освітньої інтеграції та створення спільних освітніх просторів; електронна (віртуальна) мобільність, розробка спільних дистанційних програм, дисциплін, курсів тощо; інституціональне партнерство на рівні інституцій та міжнародних організацій, зокрема шляхом створення стратегічних освітніх альянсів тощо [3]. Ці форми відображають сутність зовнішньої інтернаціоналізації вищої освіти, яка найчастіше стає предметом досліджень сучасних українських вчених. Проте, найбільш повно сутність інтернаціоналізації вищої освіти розкривається з урахуванням трьох її рівнів: зовнішньої, внутрішньої та віртуальної. Внутрішня інтернаціоналізація вищої освіти асоціюється з терміном «інтернаціоналізація вдома» і цей рівень, як предмет досліджень українських вчених, можна охарактеризувати новим. Він передбачає функціонування програм з вивчення іноземних мов та вивчення навчальних дисциплін іноземними мовами; вивчення он-лайн курсів іноземних відкритих університетів з та без отримання відповідного сертифікату після їх проходження; залучення до навчального процесу науково-педагогічних фахівців з інших країн; наявність іноземних студентів у вищому навчальному закладі; міжнародні наукові проекти, публікації та інше [1]. Використання он-лайн режиму, електронної мобільності у викладацькій, науково-дослідній та адміністративній діяльності встановлює новий рівень інтернаціоналізації вищої освіти – віртуальний. До речі, його прояви простежуються як у зовнішній, так і у внутрішній інтернаціоналізації вищої освіти.

Необхідність здійснення процесу інтернаціоналізації вищої освіти в Україні, на наш погляд, є викликом часу. Погоджуємось з колегами, що присутність у вищому навчальному закладі студентів і вчених з різних країн свідчить про високий рівень і престиж вищої школи цієї країни на світовому ринку освітніх послуг, розширює культурні горизонти як студентів, так і викладацького складу, а також, що навчання та дослідницька робота за кордоном збагачують індивідуальний досвід людини, дозволяють розширити мережу контактів і спілкування, поглибити знання іноземних мов [2, С.116]. Проте, слід звернути увагу на те,

щоб за стрімкою і наполегливою інтернаціоналізацію вищої освіти не було втрачено розуміння значення рідної мови, української культури, традицій української вищої школи, національної гідності.

Список використаної літератури

1. Драмарецька Л. Інтернаціоналізація української вищої освіти / Л. Драмарецька [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.edu-trends.info/wp-content/uploads/2015/04/Dramaretska_abstract_16_04_15.pdf.
2. Ліхачов В. К. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах сьогоденної України / В. К. Ліхачов, Л. М. Добровольська, Т. Ю. Ляховська, О. О. Тарановська, О. Г. Макаров // Світ медицини та біології. – 2013. – №2. – С. 116-117.
3. Чабала О. Інтернаціоналізація та глобалізація як ключові чинники міжнародного співробітництва в сфері вищої освіти / О. Чабала [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vestnik.kpi.kharkov.ua>.

I. Petrova

MAIN ASPECTS INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION

The publication described aspects of internationalization of higher education. In particular, the features of internal, external and virtual internationalization of higher education. The emphasis is being made the benefits and consequences of internationalization of higher education.

Keywords: internationalization of higher education, higher education internationalization internal, external, internationalization of higher education, virtual internationalization of higher

УДК 378.1(495)(043)

Пономарьова І.С.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ (НА ПРИКЛАДІ ГРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)

У тезах розглядаються питання вищої освіти в європейських університетах, якими опікуються міністерства та відомства, що керуються цінностями та принципами Болонського процесу, рішеннями ЮНЕСКО та відповідних європейських органів. Практика запрошення професорів із закордонних вузів використовується протягом останнього десятиріччя доволі активно і зарекомендувала себе доволі добре.

Ключові слова: запрошений професор, Болонський процес, університет.

У Грецькій республіці для успішної діяльності вищих навчальних закладів у 2005 році було створено агенцію забезпечення якості – незалежний орган управління, який фінансується Міністерством освіти та релігійних прав. Агенція була створена в рамках Болонського процесу для координації діяльності та контролю за навчальним процесом в державних та недержавних університетах. Цей орган є багатофункційний та опікується питаннями ефективності та чинності всього навчального процесу, особливо чесності, прозорості та прийнятності результатів. Правління агенції координує кадровий склад, навчальні програми, міжнародні зв'язки, зовнішнє оцінювання та ін. Воно укомплектовано науковцями високого рівня, іноземними спеціалістами та експертами у сфері освіти. Ця організація поєднує державний та громадський контроль за якістю вищої освіти, особливо за викладанням, навчанням та науковими дослідженнями. Робота всіх підрозділів вишу передбачає відкрите й активне дотримання якості на всіх рівнях, готовність до критичної самооцінки, здатність до самовдосконалення, ясність і послідовність процедур щодо учбового процесу, особисту відповідальність, поширення кращого міжнародного досвіду та адекватного менеджменту. Важливим є зацікавленість студентів, роботодавців та суспільства у високій якості вищої освіти, а також автономія вишів.

В багатьох європейських вишах є дуже популярним запрошення професорів для читання курсів дисциплін з навчальної програми або для виняткових лекцій. Досвід автора у статусі запрошеного професора в університетах Греції (2011, 2015 рр.) був дуже корисним для професійного вдосконалення.

В університетах акцентують увагу на відповідальному навчанні, а модель навчання базується на принципах свободи та демократії. Атмосфера характеризується невимушеними та неформальними стосунками між викладачами та студентами. В університетах, особливо на магістрських програмах вивчаються студенти різних віків. В групі, де викладав автор наймолодшому студенту було 19 років, а найстаршому – 54 роки.

Загалом треба відзначити, що кожний університет пишається своїми викладачами, які мають запрошення читати лекції в інших вишах. Професори грецьких університетів мають значне менше учбове навантаження ніж в Україні. Для читання лекцій необхідно підготувати лише програму, бібліографію з курсу та тестові завдання для контролю знань. Документи щодо звітності готує менеджер університету, викладач їх тільки підписує. Тим самим звільнюється час для науково-дослідної роботи. Кожен професор має окремий кабінет із бібліотекою та необхідною технікою (телефон, компютер, принтер, інтернет, кондиціонер). Кабінет професора є місто для додаткових зустрічей зі студентами, роботи над груповими проектами, статтями, книгами та ін. Часто для написання монографії професор має можливість бути вільним від читання лекцій. Дослідження викладачів видаються як за кошти учбового закладу, так і за кошти спонсорів. Кожна книга, видана фахівцем презентується в університеті, на його сайті та в інших вишах.

Цікавими є відносини між професорами та студентами. Лекції супроводжуються презентаціями, а текст лекції надаються студентам в електронному вигляді. Найчастіше, лекція - це дискусія, відповіді на питання. Тому професор повинен бути високопрофесійним та мати достатньо публікацій з тем лекцій. Дуже часто наукові та професійні питання між викладачами та студентами виносяться поза аудиторії. Професори та студенти разом вивчають матеріал в архівах, на підприємствах, а також під час екскурсій і навіть в кафе та скверах після закінчення лекцій.

Авторитет професора базується на його професійних та особистих якості, які оцінюють студенти після завершення курсу лекцій. Наприклад, в одному з університетів, студенти заповнюють електронний варіант анкети з питаннями та відповідями щодо компетенції викладача. Розглядаються наступні питання: «Чи був зміст курсу цікавим?», «Чи був цікавим професор?», « Чи були мої уявлення про цей курс реалізовано?», « Чи допоміг курс у вирішенні аналітичних та професійних проблем?», «Чи стимулював цей курс інтелектуально?», «Чи була рекомендована література доступна та корисна ?», «Чи добре професор володіє матеріалом та чи допоміг мені його вивчити?», «Чи є професор цікавим в питаннях та дискусіях?», «Чи був професор комунікабельним та доброзичливим?», «Чи має професор достатньо публікацій з курсу лекцій?». Відповіді щодо професійності викладача оцінюють по п'ятибальній шкалі (дуже бідний, бідний, адекватний, добрий, відмінний). Далі кожен студент письмово висловлює свою думку щодо поліпшення курсу та вдосконалення викладача. Все це робиться анонімно, але оброблені матеріали передаються професору. Таким чином керівництво вишу має можливість приймати рішення щодо подальшого подовження контракту з викладачем. А викладач має можливості для знайомства зі своїм рейтингом серед студентів.

В цілому треба відзначити академічні атмосферу, повагу та доброзичливість між студентами, викладачами, керівництвом та менеджерами навчальних закладів. Особливо важливими персонами у вишах є професори, якими пишаються, бо успіхи університетів пов'язані з успіхами професорів особливо у міжнародному суспільстві. Після закінчення курсу викладач заповнює таблиці щодо до його наукового доробку за останні п'ять років. Зразок надається.

Name: Number of scientific publications

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
2013										
2014										
2015										
2016										
2017										

Explanations:

A: Books/monographs

B: Articles in scientific journals with referees

C: Articles in scientific journals without referees

D: Articles in conference proceedings with referees

E: Articles in conference proceedings without referees

F: Chapters in collective volumes

G: Editor in collective volumes

H: Other articles

I: Papers in scientific conferences (with referees) without proceedings

J: Book reviews

Recognition of research work

	A	B	C	D	E	F	G	H
2013								
2014								
2015								
2016								
2017								

Explanations:

A: Citations

B: References in specialized/scientific press

C: Book reviews for own publications

D: Participations in committees of scientific conferences

E: Participation in editorial boards of scientific journals

F: Invitations for lectures

G: Patents

H: Memberships in international academic/research organizations or scientific associations

Нажаль у українських вишах, викладачі використовують найбільшу частину свого часу не для науки та спілкування зі студентами, а для методичної роботи та різного роду звітів. Але сучасність вимушить виші змінити стратегію щодо викладачів університетів.

I. Ponomareva**SOME ASPECTS OF HIGHER EDUCATION IN EUROPEAN UNIVERSITIES (AT THE EXAMPLE OF THE REPUBLIC OF GREECE)**

The thesis studies the quality of higher education in European universities that patronized by the ministries and other educational institutions involved into Bologna Process system of values, as well as in the decisions of UNESCO and other according European organizations. The invitation of visiting professor from the foreign university has been widely used while the last decade and manifested good results.

Keywords: visiting professor, Bologna process, university

Романцов В.М.

ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕРНИХ МЕТОДОЛОГІЧНИХ РОЗРОБОК У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ІСТОРИКІВ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Висвітлюються питання впровадження методологічних розробок зарубіжних теоретиків історії у фаховій підготовці студентів-істориків Маріупольського державного університету. Розглядаються модерні методологічні підходи (історія повсякдення, гендерна історія, усна історія, історія ментальностей тощо), які застосовуються у науковій діяльності викладачів, аспірантів студентів для вдосконалення освітнього процесу.

Ключові слова: модерні методологічні розробки, запозичення досвіду, вдосконалення навчальної діяльності.

В навчальному процесі на спеціальності «Історія та археологія» важливе місце посідає впровадження модерної методології історичного пізнання, яка базується на досягненнях зарубіжних теоретиків історичної науки. Цьому сприяє запозичення до навчального процесу зарубіжного досвіду. На необхідність впровадження модерної методології історії звертають увагу відомі зарубіжні теоретики історичної науки (П. Берк, Р. Козеллек, Н. Луман, А. Мегілл, Є. Топольський, Д. Тош, С. Хантінгтон та інші). Їх праці все частіше публікуються українськими видавництвами [7, 13, 18, 19, 22].

У пострадянський період вітчизняні історики отримали можливість вивчати модерні методологічні підходи західних вчених. Завдяки цьому сучасні досягнення історичної методології успішно використовуються в українській історіографії. Свідченням цього є праці Я. Верменич, Л. Зашкільняка, Я. Калакури, О. Коляструк, В. Космини, Ю. Павленка, С. Стельмаха, Н. Яковенко. Вітчизняні вчені виявили науковий інтерес до таких

методологічних проблем як локальна історія, нова регіональна історія, мікроісторія, формування історичної та національної пам'яті, цивілізаційний аналіз всесвітньої історії, історія повсякдення [1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 21].

На кафедрі історичних дисциплін Маріупольського державного університету теж активно впроваджується в наукові дослідження та навчальну роботу модерний методологічний інструментарій, спираючись на досвід зарубіжних вчених. В працях викладачів застосовуються міждисциплінарний, історико-антропологічний підходи. В. Романцов, Н. Романцова, С. Арабаджи, А. Папазова в своїх історіографічних та джерелознавчих дослідженнях застосовують елементи історії ментальностей, що дозволяє глибше проникнути в питання мотивації вчинків окремих спільнот, історичних персонажів, проаналізувати наукові погляди істориків. Окремі аспекти історії ментальностей розглядали у своїх початкових наукових розробках студенти-історики минулих років (О. Богатікова, М. Воронова, О. Демідко, Є. Горб, В. Литвиненко, М. Облог) та нинішні (Д. Позолотіна, О. Щекутєв). Студенти-історики також виявляють інтерес до гендерної тематики (К. Литвиненко).

Особливий інтерес у науковців кафедри викликає тема історії повсякденності. В. Лисак присвятила свою докторську дисертацію аналізу повсякдення українських селян. С. Арабаджи розробляє питання історії повсякденності греків Приазов'я. Різні аспекти буденності працівників металургійної промисловості України досліджують аспіранти А. Реуцька та А. Демченко, студенти А. Комірна, К. Литвиненко, Д. Позолотіна. Підсумком цього буде кафедральна наукова тема «Повсякденне життя мешканців маріупольського Приазов'я в контексті соціального розвитку регіону (середина XVIII – початок XX ст.)», яка запропонована до розробки.

Викладання історіографічних дисциплін доцентами В. Вологиць, В. Коробкою, Ю. Коробкою, Н. Романцовою, С. Тарасовим сприяє досягненню студентами-істориками

зарубіжного досвіду методології історії.

Сучасні методи роботи з історичними джерелами застосовують у своїх дослідженнях В. Волоніць, В. Коробка. На модерних методологічних засадах здійснює археологічні дослідження В. Забавін. Сучасну демографічну методику застосовує Н. Шипік.

Досвід кращих вишів свідчить про те, що все більш актуальним стає питання застосування в навчальному процесі методів дистанційного навчання. Серед перших в МДУ на практиці впроваджують цю методику доценти кафедри історичних дисциплін Ю. Коробка та С. Новікова. Особливо важливим це є для студентів заочної форми навчання. Хоча в деяких випадках таку методику успішно застосовують і для роботи зі студентами денної форми навчання.

Ю. Коробка розробляє вкрай необхідні в сучасній фаховій підготовці студентів-істориків сучасні інформаційні технології. Вони однаково потрібні і в навчальній, і в науковій роботі. Ця робота здійснюється на належному рівні.

Загалом мариупольські історики велику увагу приділяють впровадженню досвіду модерної методології в наукову діяльність та навчальний процес. Але для безпосереднього вивчення цього досвіду викладачам необхідно вдосконалювати знання іноземних мов, підтримувати прямі зв'язки з зарубіжними університетами, проходити в них стажування.

Список використаної літератури

1. Верменич Я. Локальна історія як науковий напрям: традиції й новації / Я. Верменич. - Київ, 2012. - 284 с.
2. Верменич Я.В. Мікроісторія як проблемне поле соціогуманітарних досліджень / Я. Верменич // Український історичний журнал. - 2010. - №4. - С. 156 - 169.
3. Верменич Я. Парадигми «оновлення» в історичній науці: новий регіоналізм / Я. Верменич // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. Київ, 2006. - Випуск 1. - Ч. 1. - С. 198-217.
4. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності / Л. Зашкільняк. - Львів, Львівський державний університет ім. І. Франка, 1999. - 226 с.
5. Калакура Я. Історична і національна пам'ять: історіографічний вимір // Особа в контексті часу. Книга на пошану Лариси Нагорної. -К.: ІПЕНД, 2014. - С.21-35.
6. Калакура Я. Національна пам'ять: історіографічний контекст // Національна пам'ять: соціокультурний та духовний виміри. Національна та історична пам'ять. Зб. наук. праць. - Вип.4. - К.: ІНП, 2012. - С.30-41.
7. Козеллек Р. Часові пласти: Дослідження з теорії історії. - К.: Дух і літера, 2006. - 429 с.
8. Коляструк О. Історія повсякденності в сучасній українській історіографії // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. - 2012. - 17. - С. 5-9.
9. Космина В.Г. Єдність теорії й методу в цивілізаційному аналізі всесвітньої історії // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. - Запоріжжя: Просвіта, 2012. - Вип. XXXI. - С.29 - 35.
10. Космина В.Г. Історичний факт у цивілізаційному аналізі історії // Історичний журнал. - 2008. - №1. - С.47 - 62.
11. Космина В.Г. Цивілізаційний аналіз історії у світлі системної теорії Н. Лумана // Український історичний журнал. - 2010. - № 1. - С.165-178.
12. Кравченко П.А., Мельник А.І. Альтернативи історичного пізнання: марксистська та модерні теорії історичного процесу // Історична пам'ять. - 2012. - № 27. - С. 5 - 16.
13. Нові підходи до історіописання / за ред. Пітера Берка: пер. з англ.- 2-ге вид. випр.- К. : Ніка- Центр, 2010.- 368 с.
14. Павелець Т. Психоісторики в дебатах з історією // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. Київ, 2006. - Вип. 1. - Ч. 1. - С. 155 - 185.
15. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства: Навч. посібник, К: Либідь, 2001. - 360 с.
16. Павленко Ю. Метаісторія // Енциклопедія історії України. - Т.6 - К.: Наукова думка,

2009. – 621 с.

17. Поморський Я. Як займатися методологією історії? Навколо концепцій Єжі Топольського // Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки. Київ, 2006. – Випуск 1. – Ч. 1. – С. 87 – 98.

18. Поппер К. Злиденність історизму / Поппер К. [пер. з англ. Василь Лісовий. — К.: Абрис, 1994. – 192 с.

19. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. Львів: Літопис, 2010. – 358 с.

20. Стельмах С.П. Методологія історії // Енциклопедія історії України. – Т.6 – К.: Наукова думка, 2009. – С. 621 – 627.

21. Тельвак В. Історіософія та методологія історії. Частина 1. Історіософія. Конспект лекцій. – Дрогобич, 1999. – 106 с.

22. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної на рації. – К.: К.І.С., 2012. – 400 с.

23. Яковенко Н. Вступ до історії. – К.: Критика, 2007. – 375 с.

V. Romantsov

INTRODUCTION OF MODERN METHODOLOGICAL DEVELOPMENTS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS HISTORIANS IN THE CONTEXT OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHEST EDUCATION

Author provides core questions on introduction of methodological developments of foreign history theorists in students-historians specialization training at Mariupol State University. Reviewed modern methodological approaches (daily life history, gender history, verbal history, history of mentalities and so forth), which practiced in scientific activities of professors, candidates and students with the goal of improving educational process.

Keywords: modern methodological developments, borrowing of experience, improvement of scientific process.

УДК 930(100):929Грушевський(043)

Романцова Н.І.

КОНЦЕПЦІЯ ГРУШЕВСЬКОЗНАВСТВА ВЧЕНИХ ДІАСПОРИ У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ ТА ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ІСТОРИКІВ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У розвідці розглядаються питання використання концепції грушевськознавства у дослідженнях вчених закордонної української історіографії та їх роль у фаховій підготовці студентів-істориків Маріупольського державного університету. З'ясовано важливість інтернаціоналізації та впровадженню досвіду наукової діяльності вчених діаспори у процесі становлення майбутніх фахівців-істориків.

Ключові слова: досвід зарубіжної історіографії, концепція грушевськознавства, вчені української діаспори

У час, коли активно відбувається інтернаціоналізація діяльності університетів, важливо впроваджувати досвід наукової діяльності зарубіжних вчених. У сучасному глобальному світовому просторі наукові інституції, і перш за все університети мають можливість використовувати досвід закордонної науки. У цьому контексті для українських істориків важливою складовою є дослідження закордонних вчених-грушевськознавців, які не тільки зберегли, але й примножили спадок М. Грушевського та надали можливість, використовуючи концептуальні засади грушевськознавства, на більш фаховій основі готувати молоде покоління істориків. За допомогою цього досвіду сучасної української наукової діаспори процес інтернаціоналізації набуватиме більш широкого поступу у стінах Маріупольського

державного університету.

Біля витоків грушевськознавства стояли засновник та голова Українського історичного товариства, президент Української Вільної академії наук у США О.Оглоблин [7] та його учень Л.Винар – засновник і головний редактор наукового журналу «Український історик» [1]. На його сторінках було започатковано грушевськознавство як новий напрямок української історіографії. Л. Винар звернув увагу на опрацювання історичної схеми Михайла Грушевського. Мова йде «про схему – модель української історії з відповідною періодизацією українського історичного процесу і об'єктивною історичною термінологією» [1].

У розвідці, написаній з нагоди 25-річчя Українського історичного товариства, дослідник зазначив, що «на Заході також часто тенденційно засвітлюється історія України в дусі російської або советської схеми історії України». Л.Винар підкреслив, що важливим завданням Українського історичного товариства було спростування на сторінках журналу «Український історик» «фальшивих концепцій східно-європейської історії», яким протиставили «наукову схему історії України», опрацьовану найвидатнішим українським істориком Михайлом Грушевським [2].

Згаданий концепт нового підходу до вивчення історії України в інтерпретації визначного історика, а також періодизація його життя та наукової діяльності є внеском закордонного вченого у розвиток грушевськянни, і це надбання широко використовується у спецкурсі «Наукова діяльність М.Грушевського», який вивчають студенти-історики Маріупольського державного університету.

Іншим українським діаспорним істориком, який визначив історіософський концепт вченого був О. Прицак [8]. Його праця, присвячена формуванню світогляду майбутнього історика, дає важливий досвід наукового історичного пізнання студентам в рамках спецкурсу. Про концептуальні засади національної історіографії та «Історію України-Руси» як головний її твір свідчить розвідка закордонного історика Ф.Сисина, яка покладена за основу розуміння процесу творення та здобутків вітчизняної історіографії [9].

Праці О.Домбровського [5], І.Витановича [3, 4] є прикладом наукового підходу до питань грушевськознавства з національно-патріотичних позицій і опрацьовується студентами-істориками задля набуття ними сучасної фахової підготовки. А.Жуковський звернув увагу на політичну та публіцистичну діяльність М.Грушевського [6]. Ця розвідка є внеском у розвиток грушевськознавства і діаспорний історик доводить важливість публіцистики в контексті сучасного світу та його розуміння студентами-істориками.

Визначити та опрацьовувати той здобуток українських діаспорних істориків Л. Винара, І.Витановича, О.Домбровського, А. Жуковського, О.Оглоблина, О.Прицака, Ф. Сисина, які ретельно дослідили багатоаспектну наукову діяльність М.Грушевського і, користуючись цим досвідом, є можливість застосувати важливі концептуальні засади грушевськознавства у фаховій підготовці студентів-істориків Маріупольського державного університету.

Список використаної літератури

1. Винар Л. 35-ліття «Українського історика» Передмова / Л. Винар // УІ. – Нью-Йорк–Торонто–Київ–Львів–Мюнхен, 1999. – С. 5–6.
2. Винар Л. З нагоди 25-ліття Українського Історичного Товариства / Л. Винар // УІ. – Нью-Йорк–Торонто–Мюнхен, 1990. – С. 7–11.
3. Витанович І. Михайло Грушевський: історик, соціолог, суспільний діяч / І. Витанович // Кооперативна республіка. – Львів, 1935. – С. 7–13.
4. Витанович І. Уваги до методології й історіософії М. Грушевського / І. Витанович // Український історик. – Ч. 1–2. – Нью-Йорк, 1966. – С. 32–51.
5. Домбровський О. Традиції школи М.Грушевського у Львівському НТШ в 30-х роках / О. Домбровський // Михайло Грушевський і українська історична наука: Матеріали наукових конференцій, присвячених Михайлові Грушевському. – Львів, 1999. – С. 217–225.

6. Жуковський А. Політична і публіцистична діяльність М.С.Грушевського на еміграції 1919 – 1924 рр. / А. Жуковський // УІЖ. – 2002. – № 1. – С. 96 – 125.
7. Оглоблин О. Михайло Сергієвич Грушевський (1866–1934) / О. Оглоблин // УІ. – 1966. – № 1–2. – С. 6–14.
8. Прицак О. Історіософія Михайла Грушевського / О. Прицак // Грушевський М. Історія України-Руси: В 11 т. 12 кн. (Редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін.). – К.: Наукова думка, 1991. – Т.1. – С. XL–LXXIII.
9. Сисин Ф. „Історія України-Руси” Михайла Грушевського та творення національної історіографії / Ф.Сисин // Михайло Грушевський і українська історична наука. Матеріали наукових конференцій, присвячених Михайлові Грушевському. Львів, 24–25 жовтня 1994 р., Харків, 25 серпня 1996 р., Львів, 29 вересня 1996 р. – Львів, 1999. – С. 3–30.(375 с).

N. Romantsova

«GRUSHEVSKOZNAVSTVO» CONCEPT OF DIASPORA SCIENTISTS IN DEVELOPMENT OF UKRAINIAN HISTORIOGRAPHY AND PROFESSIONAL TRAINING OF HISTORIANS IN MARIUPOL STATE UNIVERSITY

Paper provides insight into usage of “Grushevskoznavstvo” concept in researches by foreign researches of Ukraine historiography and their role in professional training of historians in Mariupol state university. Calculated the importance of internationalization and integration of diaspora researchers’ scientific activities for the creation of future professional historians.

Keywords: foreign historiography experience, Ukrainian diaspora scientists, “Grushevskoznavstvo” concept.

УДК 321.02:321:8(043)

Рябінін Є.В.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ» В МДУ)

У тезах розглядаються організації та фонди, які сприяють процесу інтернаціоналізації освіти. Проаналізована діяльність Маріупольського державного університету в контексті інтернаціоналізації вищої освіти. Перелічені програми, в яких студенти та викладачі МДУ мають можливість приймати участь.

Ключові слова: стажування, міжнародні організації, інтернаціоналізація освіти, Маріупольський державний університет.

Сьогодні людство зіткнулось з глобальними проблемами, які визначили перспективи подальшого стабільного розвитку країн, залежні від спільних дій у вирішенні політичних, соціальних, економічних і духовних проблем. В першу чергу вони пов'язані з науково-технічним прогресом, що забезпечує перехід суспільного виробництва на якісно новий рівень. Нові умови вимагають від людей високого освітнього та професійного рівня як необхідної умови адаптації до нових ситуацій. Професійність, здоров'я, стійка психіка та рівень загальної культури створюють умови для підвищення продуктивності виробництва. Формується новий інформаційний простір, який має значний вплив на економічний і соціальний прогрес. Якщо в економічній сфері інформація набуває властивостей товару, в соціальній сфері перетворюється у вирішальний фактор у житті, в політичній – створює умови для обміну думками, то в області духовного життя вона формує норми і цінності, необхідні для співжиття у суспільстві. Зважаючи на це, одним із головних та перманентних завдань в системі вищої освіти є підвищення якості загальноосвітньої, гуманітарної та професійної підготовки майбутніх фахівців. Значний поштовх в напрямі активізації роботи із забезпечення високої якості освіти відбувся після приєднання національної системи вищої освіти до Болонського процесу, який по суті є процесом

європейських реформ, спрямованих на створення єдиної зони європейської вищої освіти. У спільній декларації, прийнятій на конференції, було зазначено, що якість вищої освіти є наріжним каменем у створенні загальноєвропейського простору вищої освіти [1].

Основним завданням державної освітньої політики щодо розвитку міжнародного співробітництва є здійснення комплексу заходів зі створення цілісної системи міжнародних зв'язків у галузі освіти, які охоплюють як міжнародний, так і вітчизняний ринки освітніх послуг. Найпоширеніша форма інтернаціоналізації вищої освіти – створення можливостей для мобільності студентів: виїзд певного числа студентів для навчання за кордон. Мобільність студентів стимулюється різними державними та регіональними програмами. Багато країн укладають двосторонні і багатосторонні угоди в цій галузі. Студентський обмін розглядається як потужний засіб розвитку загальноєвропейського ринку фахівців і кваліфікованих працівників.

Одним з прикладів міжнародних програм є «Темпус», яка підтримує мобільність вищих навчальних закладів як з країн Європейського Союзу, так і за його межами. Ця програма заснована в 1990 році з метою максимально збалансованого співробітництва та вдосконалення систем вищої освіти в державах-членах ЄС і країнах-партнерах. На сьогоднішній день у програмі беруть участь представники багатьох країн.

«Темпус» підтримує модернізацію системи вищої освіти та створює простір для співпраці в країнах-партнерах ЄС через університетські проекти. Також програма спрямована на добровільне наближення систем вищої освіти в країнах-партнерах до здобутків розвитку вищої освіти в державах-членах ЄС і додатково пропагує підхід міжлюдської співпраці [3].

Не менш цікавими в плані розвитку та налагодження освітньої системи нашої країни у відповідності до вимог Болонського процесу є програми міжнародного Вишеградського Фонду. Цей фонд є міжнародною організацією, заснованою 9 червня 2000 р. у м. Братислава. Його засновниками є уряди країн Вишеградської групи (V4) – Чехія, Угорщина, Польща і Словаччина. Вишеградський фонд співпрацює з країнами Східної Європи через здійснення чотирьох грантових програм та кількох університетських програм, спрямованих на підтримку культурних, наукових та освітніх проектів, сприяння молодіжним обмінам і надання стипендій за програмами мобільності. У 2012 році бюджет фонду, який складається із внесків урядів країн Вишеградської групи, дорівнював 7 мільйонам євро. Програми, які впроваджує фонд, здатні посилити співробітництво між нашою країною та країнами ЄС на підставі вивчення позитивного досвіду та впровадження ефективних та налагоджених освітніх програм спільно з закордонними колегами.

Іншою інституцією, яка вирішує питання інтернаціоналізації освіти, є Британська Рада.

Слід зазначити, що як студенти, так й викладачі Маріупольського державного університету, приймають активну участь в проектах вищеперелічених організацій.

Стажування за програмами студентського обміну бувають освітніми, науковими та культурними. Крім того, як студенти, так і викладачі мають змогу брати участь у практичних професійних стажуваннях. Всі програми стажувань мають професійну зорієнтованість і сприяють покращенню фахової підготовки випускників університету, розвитку наукового потенціалу студентів та викладачів. Тривалість програм коливається від одного місяця до повного навчального року. У них беруть участь кращі студенти і викладачі університету.

Географія стажувань студентів та викладачів МДУ постійно розширюється. Щороку більше 300 студентів та викладачів університету стають учасниками різних освітніх, наукових, культурних та професійних програм у Греції, на Кіпрі, в Італії, Німеччині, Великобританії, США, Польщі, Чехії, Франції, Ізраїлі, Угорщині, Румунії, Латвії, Болгарії, Індії, Естонії, Фінляндії, Швеції, Нідерландах, Австрії, Російській Федерації.

Традиційною для МДУ стала участь студентів у таких стажуваннях та програмах: ФІССПА, Афіньський національний університет ім. Каподистрії, Греція; Літня школа з вивчення новогрецької мови, Салонікський університет Аристотеля, Греція; Літня школа з вивчення новогрецької мови, Салонікський університет Аристотеля, Греція; Літня школа з вивчення новогрецької мови центру «Ставрос Ніархос», Яннінський університет, Греція; Міжнародна літня школа з вивчення новогрецької мови, історії і культури ІМХА, Греція; Літня школі з

вивчення італійської мови в м. Монтальбано, Італія; Школа з вивчення італійської мови «Лалео» в м. Санта-Северина, Італія; Культурне стажування творчої молоді в регіоні Калабрія, Італія; Літня школа з вивчення новогрецької мови Кіпрського університету, м. Нікосія, Кіпр; Програма з вивчення польської мови Сілезького університету, м. Катовіце, Польща; Школа з вивчення англійської мови «Frisby's School of English», м. Грейт Ярмут, Великобританія.

Крім того, студенти університету щороку беруть участь у таких відомих міжнародних програмах як Work and Travel USA (США), Camp Counselors USA (США); AuPair (ФРН), DAAD (ФРН), соціальні та професійні стажування міжнародної студентської організації AIESEC. Стаючи учасниками цих програм, студенти проходять виробничу практику, навчаються та працюють за кордоном [2].

Отже, слід зазначити, що Маріупольський державний університет є найактивнішим ВНЗ, який сприяє процесу інтернаціоналізації вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Говоровська О.О. Інтернаціоналізація освіти України під впливом глобалізації суспільства / О.О.Говоровська [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
2. Сайт Маріупольського державного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mdu.in.ua/index/stazhuvannja/0-15>.
3. Сайт Національного Темпус-офісу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tempus.org.ua/>.

Y. Ryabinin

INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION (ON THE EXAMPLE OF «INTERNATIONAL RELATIONS» DEPARTMENT OF MARIUPOL STATE UNIVERSITY)

The article analyses the organizations and funds that promote internationalization of higher education. The article considers the activity of Mariupol State University in the contexts of higher education internationalization process. The author enumerates programs in which students and teachers of the University can take part.

Keywords: internship, international organizations, higher education internationalization, Mariupol State University.

УДК 378.4(043)

Рябуха Ю.В.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ЕЛЕМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

В тезах розглядається взаємозв'язок процесу інтернаціоналізації вищої освіти з зовнішньою політикою держави.

Ключові слова: інтернаціоналізація, університет, міжнародна діяльність

Останнім часом вищі начальні заклади України активно долучаються до міжнародного наукового співробітництва, що призводить до інтернаціоналізації вищої освіти. Згідно визначенню канадської дослідниці Джейн Найт, інтернаціоналізація є «процесом інтеграції міжнародних, міжкультурних і глобальних елементів в освітні (педагогічні), наукові та адміністративні функції окремо взятої організації»[1,Р.10]. Зауважимо, що процес інтернаціоналізації є одним з вирішальних чинників в сфері визначення освітньої політики держави.

В наш час міжнародна діяльність університетів розглядається як один із механізмів

вирішення питань зовнішньої політики, що сприяє збереженню лідерства й забезпеченню конкурентоспроможності країни, а також інноваційному розвитку не лише освіти, але й країни, в цілому [2, с.221].

Показовий приклад дає програма Федерального канцлера Німеччини для перспективних молодих лідерів з США, Росії та Китаю, яка поєднує в собі освітні та дослідницькі компоненти. Вона націлена на формування позитивного іміджу Німеччини в країнах-партнерах, а також передбачає налагодження зв'язків з їх майбутніми елітами. Українська держава могла б використовувати подібний інструмент для поліпшення свого іміджу в Центрально-Східній Європі та країнах Балтії.

Багато країн (наприклад, Великобританія, Франція, Німеччина) активно використовують вищу освіту для поширення власної культури. Китай обрав тактику підвищення своєї культурної привабливості за допомогою Інститутів Конфуція, що функціонують на базі партнерських університетів за кордоном. Однак ефективне виконання вищою освітою подібної функції вимагає врахування мовного чинника. Інтернаціоналізація передбачає пошук балансу в використанні національної мови та англійської як загальноприйнятого академічного *lingua franca*.

Тим часом на системному рівні відсутнє стратегічне бачення ролі України в глобальному науково-освітньому просторі, яке визначало б роль інтернаціоналізації вищої освіти в досягненні конкретних завдань національного розвитку. Потрібна державна (національна) освітня концепція, що дає комплексне уявлення про цілі і завдання країни в цьому напрямку. Зауважимо, що культурно-історичні особливості України ускладнюють розробку єдиної стратегії інтернаціоналізації та виявляють більш великі проблеми пошуку місця країни на міжнародній арені і формування нового науково-освітнього ландшафту. Незважаючи на зусилля останніх років, впровадження європейської моделі поведінки в українських вишах нашоветується на адміністративно-правові бар'єри і усталену культуру. Ці обмеження ускладнюють вихід університетів країни на глобальний ринок вищої освіти

Список використаної літератури

1. Knight J. Quality and Internationalization in Higher Education / Jane Knight and Hanna de Wit (Eds) Paris, 1999. – 210p.
2. Огієнко О.І. Міжнародна діяльність як фактор інноваційного розвитку університетів США /О. Огієнко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2015, № 8 (52). – С.218-225.

Y. Ryabukha

INTERNATIONALIZATION UNIVERSITY EDUCATION AS AN ELEMENT OF INTERNATIONAL POLICY

The interrelation between the process of internationalization of higher education and international policy of the state.

Keywords: internationalization, university, international activities

УДК 37.013(043)

Сальникова Н.В.

НОВЫЕ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Тезисы посвящены актуальной проблеме современного образования - дистанционному обучению. Основная задача тезисов - обосновать и аргументировать дистанционное обучение как новую форму обучения. Выделены проблемы, решаемые обучающимися и преподавателями в дистанционном обучении. Сделан вывод о том, что дистанционное обучение может рассматриваться как самостоятельная форма обучения, потому что

обладает существенными отличиями, которые не могут быть реализованы в традиционной форме.

Ключевые слова: дистанционное обучение, форма, технология, средство.

В последнее время многие исследователи отмечают, что мы находимся на одном из самых крупных переломных моментов в своей истории. Он соотносится со становлением качественно нового технического и технологического уровня развития, связанного с переустройством всей общественной системы на информационной основе.

Основными видами распространения информации в современном обществе является устная речь, письменность, книгопечатание, кино, радио, телевидение. Все шире в сфере образования применяются новейшие средства электронной коммуникации. На сегодняшний день, невозможно представить человека, а в частности, студента, который не использует Интернет как средство общения и получения необходимой информации.

Основные виды учебной деятельности в отечественных вузах – традиционные лекции, семинары, практические занятия, зачеты, экзамены. Максимальное использование современных технологий в процессе обучения делает занятие не только более интересным, но и дает возможность рационально использовать учебное время преподавателя и студента. Разрабатываются различные виды аудиторных занятий с использованием технических средств. В результате бурного развития средств информатизации и телекоммуникации сегодня востребованы новые формы обучения.

Дистанционное обучение является на сегодняшний день одним из востребованных видов обучения, так как позволяет получать знания в удобном для Вас месте и время. Поэтому образование перестает зависеть от местонахождения студентов и может быть организовано в любой географической точке.

Также следует отметить, что дистанционное образование дает возможность получать индивидуальное обучение и тем самым повышает качество образования. В основе такого обучения лежит, прежде всего, самостоятельная работа студента, а на преподавателя возлагаются другие функции: в основном это помощь студентам в освоении учебного материала. Они проводят обзорные лекции, в которых выделяются самые важные понятия, практические занятия, консультируют, проводят тестирование, своевременно указывая на ошибки, организуют тренинги, групповые дискуссии, то есть применяют активные методы не на запоминание материала, а на его понимание и умения, способность отстаивать свое мнение вырабатывать групповые решения – качества которые характеризуют современного специалиста.

Дистанционная технология обучения – это комплекс образовательных услуг, предоставляемых образовательными учреждениями широким слоям населения в нашей стране и за рубежом с помощью специализированной образовательной среды, базирующейся на средствах обмена учебной информации на расстоянии.

Соединение в единый учебный процесс виртуально–тренинговых образовательных технологий основан на современных средствах информатизации и телекоммуникации, что позволяет улучшить качество учебного процесса и осуществить его дистанционно.

Таким образом, дистанционное образование может рассматриваться как самостоятельная форма обучения XXI в., а также как инновационный компонент очного и заочного обучения.

Список использованной литературы

1. Андреев А. А. К вопросу об определении понятия «дистанционное обучение» [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.e-joe.ru/sod/97/4_97/st096.html

N. Salnikova

NEW FORMS OF EDUCATION IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION

The article is devoted to the relevant problem of modern education — distance learning.

The main task of the article is to justify and explain distance learning as a new form of learning. The problems that students and teachers face in distance learning are distinguished. Distance education is proved to be regarded as an independent form of training, because it has significant distinctions, which can not be realised in the traditional manner.

Keywords: distance learning, form, technique, tool.

УДК 378.014.24(043)

Светлакова М.А.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У тезах висвітлено систему вищої освіти в епоху безперервного процесу глобалізації. Проаналізовано типи національних програм які впливають на підвищення якості освіти. Висвітлено ключові фактори, що впливають на ефективність державної політики яка проводиться, задля активного процесу інтернаціоналізації.

Ключові слова: інтернаціоналізація, національні стратегії, глобалізація.

У сучасному світі який характеризується активним проникненням глобалізації в усі сфери життя, актуальним для країн стало розроблення стратегії та програми по стимулюванню інтернаціоналізації вищої освіти. У своїх програмах виші спираються на ряд академічних, економічних, політичних, соціальних факторів тощо. Інтернаціоналізація в залежності від того, яку вона має кінцеву мету, частіше за все стає частиною доволі широкого кола національних завдань.

Аналізуючи національні стратегії провідних вишів, слід виокремити декілька типів національних програм. По-перше, це студентська мобільність, тому як ті стратегії, що націлені на розвиток та підтримку саме студентської активності, частіше за все стає пріоритетом для країн, які ставлять своєю метою саме розвиток інтернаціоналізації [1]. Для того, щоб досягти цього рівня на базі вишів діють різні національні стипендіальні програми. По-друге, це наукова мобільність та наукове співробітництво, роботу в цьому напрямку проводять багато європейських країн, більш того Європейський Союз виступає спонсором таких ініціатив. Форма розвитку цього типу інтернаціоналізації виступають грантові програми, а також політика повернення в країну інтелектуальних ресурсів, що колись емігрували за кордон. По-третє, це міжнародна освіта, яка незалежно від того, як вона відбувається реально або віртуально, всі національні стратегії в цій сфері спрямовані на заохочення партнерства, яке буде сприяти нарощуванню національно наукового потенціалу. До четвертого типу слід віднести внутрішню інтернаціоналізацію. Внутрішня інтернаціоналізація – це досить нова, але швидкими темпами зростаюча ідея, що стала однією з центральних ідей інтернаціоналізації в цілому. І останній, п'ятий тип це всебічна інтернаціоналізація, втім ініціативи які б охоплювали доволі широкий спектр напрямів роботи та сфер діяльності мало [4].

Наразі, в контексті розвитку національних ідей, стратегій та програм інтернаціоналізації стає питання, наскільки вони ефективні? Оцінити результати цих стратегій з використанням різноманітних методологій були зроблені Британською радою, Німецькою службою академічних обмінів, Англійською радою з фінансування вищої освіти, Міжнародною асоціацією університетів тощо [2]. Втім, у зв'язку з тим, що у багатьох країнах стратегії інтернаціоналізації з'явилися досить нещодавно, аналізувати їх ефект мабуть ще рано [3]. Водночас попередній аналіз багатьох стратегій та даних про їх ефективність дає змогу виокремити декілька ключових факторів, що впливають на ефективність політики яка проводиться.

Значну роль відіграє фінансування, тому як всі практичні результати стратегії

залежать від об'єму та стабільності фінансування. Наступним фактором реалізації виступає як стратегія реалізується та хто за неї несе відповідальність. Реалізація національної стратегії інтернаціоналізації залежить і від кількості залучених до неї учасників. І ці методи реалізації стратегій можуть в значній мірі впливати на їх результати та ефективність. Взаємодія та врегулювання різноманітних політичних факторів несуть певний вплив на реалізація конкретних національних стратегій [1]. У більшості країн існує доволі складний внутрішньополітичний клімат, тому ініціативи в одній сфері можуть надавати прямий вплив на інші сфери. У цьому випадку можна привести класичний приклад – це пересікання прагнення залучити якомога більше іноземних студентів та вчених та необхідності візово-іміграційного контролю. Слід зауважити, якщо стратегії в різних сферах розробляються та реалізуються окремо один від одного, то їх ефективність звісно спадає.

Таким чином, на рівень національних стратегічних цілей та пріоритетів вишів впливає рівень збігу ініціатив державного масштабу. Інтернаціоналізація торкається в першу чергу саме вищої школи, що обумовлено тим, що автори стратегій інтернаціоналізації повинні дуже добре представляти для себе інституційні реалії, бо на практиці вони в подальшому можуть зіткнутися з проблемами широкого масштабу. В цілому, ефективність інтернаціоналізації звісно підвищиться якщо різні країни будуть співпрацювати та допомагати один одному.

Список використаної літератури

1. Квак М. Національна держава, глобалізація та університет як модерний заклад / М. Квак, М. Зубрицька, Н. Бабалик // – Львів: Літопис, 2002. – С. 267–291.
2. Ковальчук Р.Л. Інтернаціоналізація освіти: міжнародно-правовий досвід і національна практика / Р.Л. Ковальчук // Правознавство. - 2011.- С.40-43.
3. Ліхачов В.К. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах сьогоденної України [Електронний ресурс] file:///C:/Users/internatsionalizatsiya-vischoyi-osviti-v-umovah-sogodennoyi-ukrayini.pdf.
4. Мэтросс-Хелмс Р. Национальные стратегии интернационализации: эффективны ли они? [Електронний ресурс] file:///C:/Users/Downloads/2939-133-3425-1-1-20170216.pdf.

М. Sviatlakova

EVALUATION OF THE EFFICIENCY OF NATIONAL STRATEGIES FOR INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION

In abstracts of the lighting system of higher education in an era of globalization. Analyzed the types of national programs that improve the quality of education. Reflects key factors influencing the effectiveness of state policy which is carried out for the active process of internationalization.

Keywords: internationalization, national strategy, globalization.

УДК 378.14(477)(043)

Сивак О.А.

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Процес досягнення вищою освітою рівня міжнаціонального, міжкультурного та глобального масштабу включає в себе освітні цілі та функції. Інтернаціоналізації освіти є основою нової концепції покращення якості вищої школи. Інтернаціоналізацію всіх видів діяльності університету та його суспільного розвитку сприяє підготовки конкурентоспроможного випускника. Даний випускник вищу на глобальному ринку праці не повинен бути обмежений рамками знань лише у певній сфері. Порівняно вивчення дисципліни «Організація баз даних та знань» студентами спеціальності «Комп'ютерні науки» у декількох ВНЗ України. Виявлено деякі фактори інтернаціоналізації навчальної діяльності.

Ключові слова: вища освіта, конкурентоспроможний випускник, інтернаціоналізація, навчальна діяльність, міжнаціональний рівень.

Покращення якості освіти та інтернаціоналізації є основою нової концепції вищої школи. Саме перехід до інформаційного суспільства став передмовою створення єдиного освітнього простору вищої освіти. Європейські країни мають досвід та певні традиції у дослідженнях та реалізації процесів інтернаціоналізації вищої освіти.

В своїх роботах проблему інтернаціоналізації вищої освіти розглядали як вітчизняні (Н. Авшенюк, В. Андрущенко, В. Кремень, В. Луговий, О. Матвієнко, С. Матюх, О. Овчарук, О. Огієнко, Л. Пуховська, А. Сбруєва, та ін.) так і зарубіжні (Ф. Альтбах, У. Бек, Б. Бернардо, Б. Вехтер, Д. Девіс, Дж. Едвард, Б. Кем, Дж. Найт, Я. Нільсон, А. Ольсен, А. Пеллерт, Ю. Річардсон, Р. Рудзкі, Ф. Стінкемп, У. Тайхлер, С. Шпоун, та ін.) дослідники. Проте проблема інтернаціоналізації вищої освіти потребує подальшого вивчення.

Академічна мобільність студентів в європейських країнах почалась у XVII та з кожним роком зростає, тому інтернаціоналізація не є новим явищем. Визначення терміну «інтернаціоналізація» має багато підходів, а саме: інтеркультурний, інтернаціональний, міжнародний вимір у викладанні, навчанні, наукових дослідженнях або фактор конкурентної освітньої боротьби (К. Бек, Д. Девіс, А. Ольсен); тенденція, що передбачає перетин державного кордону певної країни з метою здобуття освіти, стажування, вивчення іноземної мови тощо (Р. Рудзкі); процес впровадження міжнародної складової у дослідницьку, освітню і адміністративну функції вищої освіти (Дж. Найтом) та інше. Ми спираємося на думку Я. Нільсона, який розглядає інтернаціоналізацію, як процес досягнення певним продуктом, у даному випадку – вищою освітою, рівня міжнародного, міжкультурного та глобального масштабу, що включає в себе й освітні цілі та функції. Професор визначає, що конкурентоспроможний випускник вищу на глобальному ринку праці повинен вирішувати поставлені завдання, при цьому він не повинен бути обмежений рамками знань лише у певній сфері [1].

Підготовка таких випускників можлива за інтернаціоналізацію всіх видів діяльності університету та його суспільного розвитку. Порівняємо вивчення дисципліни «Організація баз даних та знань» студентами спеціальності «Комп'ютерні науки» у декількох вищих навчальних закладах України. Для цього з робочої програми даної дисципліни Національного університету біоресурсів і природокористування України, Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Львівського національного університету імені Івана Франка та Української академії друкарства розглянемо назва дисципліни, кількість кредитів на її вивчення, семестр та вид контролю у розглянутих ВНЗ представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

**Вивчення дисципліни «Організація баз даних та знань»
студентами спеціальності «Комп'ютерні науки» у декількох ВНЗ**

Назва ВНЗ	Назва дисципліни	Семестр	Кіл-ть кредитів	Вид контролю
Національний університет біоресурсів і природокористування України	Організація баз даних та знань	3	6	екзамен
Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця	Організація баз даних та знань	4,5,6	13	екзамен
Львівський національний університет ім. Івана Франка	Організація баз даних та знань	4	4	екзамен
Українська академія друкарства	Організація баз даних і баз знань	3	5	екзамен

Як видно з даних представлених у таблиці 1, дисципліна має одну назву та викладається у семестрах другого курсу навчання, але кількість кредитів має велику розбіжність. Данна позиція має велике значення, бо студент при вивченні дисципліни з більшою кількістю кредитів отримує більш глибокі знання, а студент з найменшою кількістю – поверхневі, що знижує його конкурентоспроможність. При академічній мобільності студент може вибирати ВНЗ в якому знання з даної дисципліни надаються більш широко, але при цьому виникає протиріччя, бо кількість кредитів при закінченні вузу повинна дорівнювати 240. Для надання тим хто навчається можливостей отримання конкурентоспроможних знань ми пропонуємо розробляти навчальні програми і навчальні матеріали спільно не тільки з вітчизняними ВНЗ, а й з зарубіжними партнерами.

Інтернаціоналізація навчальної діяльності залежить не тільки від спільних розробок навчальних програми і навчальних матеріалів, а й від інших факторів даної діяльності (рис.1)

Рис.1 Фактори розвитку інтернаціоналізації навчальної діяльності

Проведене дослідження не вичерпує зазначену проблему. Потребують подальшого вивчення розгляд інших факторів інтернаціоналізації навчальної діяльності.

Список використаної літератури

1. Нільсон Я.О. Інтернаціоналізація вищої освіти [Електронний ресурс] / Я. О. Нільсон. Режим доступу : <http://www.univ.kiev.ua/news/7990>.
2. Кремін В. Г. Підвищення економічної ефективності освіти України: концептуальні засади вирішення проблеми / В. Г. Кремін // Вісник КНУТД – 2013. – № 5. – С. 16- 27.
3. Огієнко О. І. Тенденції та особливості глобалізації та інтернаціоналізації вищої освіти: досвід німецькомовних країн / О. І. Огієнко // Педагогічні науки теорія, історія, інноваційні технології. – 2012. – № 8 (26). – С. 97–105.

О. Syvak

DEVELOPMENT FACTORS OF INTERNATIONALIZATION OF TRAINING ACTIVITIES

Abstract. Higher education is reaching the level of international, intercultural and global scale.

This process includes educational goals and functions. Internationalization of education is the foundation of a new concept of improving the quality of higher education. Internationalization of all university activities and its social development contributes to train a competitive graduate. This graduate should not be limited by the only knowledge in a particular area in the global labor market. Study of Discipline "Organization of databases" by the students of Specialty "Computer Science" at several universities in Ukraine is compared. Some factors of internationalization of training activities are highlighted.

Keywords: higher education, competitive graduate, internationalization, training activities, international level.

УДК 378.014.24 (043)

Слющинський Б.В.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ВИРАЗНИК ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В тезах висвітлюються проблеми викликані глобалізацією, яка сьогодні охопила весь світ і не могла не торкнутись системи вищої освіти. В освіті відбувається інтернаціоналізація як міжнародна складова в діяльності українських ВНЗ. Автор доводить, що наука в окремо взятій країні сьогодні вже розвиватися не може, адже відбувається інтеграція міжнаціонального, міжкультурного чи глобального вимірів. Тобто, інтернаціоналізація – це розширення двосторонніх і багатосторонніх зв'язків та контактів між навчальними закладами різних країн на основі рівноправного і взаємовигідного співробітництва. Її мета – підвищення ефективності освітньої і науково-дослідної роботи, розширення мобільності викладачів, студентів і персоналу.

Ключові слова: інтернаціоналізація, глобалізація, співробітництво, ефективність освіти, міжнародна академічна мобільність.

XXI століття – це століття глобалізаційних процесів на світовій арені. Ці зміни торкаються абсолютно всього, у тому числі і освіти, особливо у вищих навчальних закладах. Наступило те, про що колись говорив В. І. Вернадський, а саме: медицина, наука і техніка не може розвиватися в окремо взятій країні. Дійсно, наукові відкриття, досягнення стають можливими завдяки об'єднанню зусиль вчених багатьох країн. Сьогодні це підтвердило. Тобто відбувається певна інтернаціоналізація вищої освіти, у тому числі і в Україні.

Інтернаціоналізація вищої освіти – це посилення міжнародної складової в діяльності українських ВНЗ. Основними її складовими є: розвиток міжнародної співпраці через програми академічного обміну (академічна мобільність студентів та викладачів), впровадження ЄКТС, спрощення процедури визнання документів про освіту, розвиток програм для навчання іноземних студентів, розвиток міжнародної співпраці в науковій і дослідницькій сферах.

З висловленого вище випливає, що інтернаціоналізація освіти поняття багатогранне. Її іманентною рисою є, з одного боку, спрямованість на інтеграцію міжнародної складової в національні наукові дослідження, громадську діяльність, освітні послуги вищої школи, а з іншого – процес інтернаціоналізації повинен бути спрямованим на експорт освітніх послуг та досягнень національної науки. Отже, інтернаціоналізація освіти є одним із чинників становлення глобального простору вищої освіти й класифікується як зовнішня (міжнародна академічна мобільність) і внутрішня (впровадження світових стандартів, інтернаціоналізація навчальних курсів, міжкультурних програм тощо).

Міжнародна академічна мобільність. Згідно визначення ЮНЕСКО мобільними міжнародними (mobile international) студентами є студенти, які перетнули національні чи територіальні кордони з метою навчання і на даний момент статистично рахуються поза

країною походження [1]. В доповідях Організації економічного співробітництва і розвитку (OECD – The Organisation for Economic Cooperation and Development) це визначення підтверджується [2]. Крім того, чітко розмежовуються поняття «mobile international students» (мобільні міжнародні студенти) та «foreign students» (іноземні студенти). Студенти класифікуються як іноземні, якщо вони не є громадянами країни, яка здійснює збір статистичних даних. У той час як іноземні студенти визначаються за громадянством/національністю, мобільні студенти – за попередньою країною навчання чи за місцем проживання. За даними ОЕСР, у 2010 р. більше ніж 4,1 мільйони студентів навчалися за межами країни, громадянами якої вони є [2]. Лідерами в цьому процесі є Австралія, Австрія, Люксембург, Нова Зеландія, Швейцарія та Великобританія. В Азії загалом біля 52% усіх студентів навчаються за кордоном; найбільша кількість із таких країн, як Китай, Індія та Корея (77%). Ці показники мають стабільну тенденцію до зростання за останні десять років. Згідно статистики студентської мобільності, у 2010 році у 18 країнах, які представили інформацію, середня частка мобільних студентів, які отримують освіту за кордоном, склала 74% від загальної кількості іноземних студентів. Тобто, категорія «іноземні студенти» зазвичай вагоміша категорії «мобільні студенти». Наприклад, серед всіх іноземних студентів, що навчаються у Норвегії, 31% є мобільними. В Канаді, Іспанії, Швеції й Новій Зеландії цей показник складає близько 52%. [3].

Число українців на студіях в іноземних університетах станом на 2014/2015 навчальний рік становило 59648 осіб. Серед найбільш бажаних для навчання країн, як і раніше, залишаються Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція та Угорщина. Динаміка зростання з 2009 по 2015 роки склала 129%. Якщо порівнювати два останні роки, то приріст складає майже 29% або ж 13266 осіб. Причому 2/3 цього приросту склали саме українці, які навчаються в польських університетах. Вони показали найбільш стрімке збільшення, як в абсолютному, так і відносному показниках, – з 14951 до 22833 особи. Також значний відносний та абсолютний приріст українських громадян на студіях демонстрували канадські, чеські та італійські університети.

Як бачимо, відбувається досить активно процес глобалізації. Цей процес глобалізації передбачає інтеграцію міжнародних, міжкультурних і глобальних елементів в освітні (педагогічні), наукові й адміністративні функції, що реалізується в інтернаціоналізації освіти, зокрема вищої школи.

Зрозуміло, що у сучасному світі відбуваються глобальні зміни, які не можуть не впливати і систему освіти. Світ стає ніби більш відкритим. Тому однією із суттєвих характеристик сучасного світу є «глобалізація». Освіта ж безпосередньо належить до процесу глобалізації. Прискорення процесів глобалізації в економіці та політиці висувають нові вимоги до структури та якості освіти. Відповідно сучасні перетворення системи вищої освіти викликані трансформацією соціальної, політичної та економічної сфер суспільства. Відповідні зміни відбуваються у всіх вищих навчальних закладах. Відбувається, так би мовити, інтернаціоналізація вищої освіти.

Під інтернаціоналізацією вищої освіти розуміється інтеграція міжнаціонального, міжкультурного чи глобального вимірів з метою, завданнями, функціями і процесом реалізації вищої освіти. Тобто, інтернаціоналізація – це розширення двосторонніх і багатосторонніх зв'язків та контактів між навчальними закладами різних країн на основі рівноправного і взаємовигідного співробітництва. Її мета – підвищення ефективності освітньої і науково-дослідної роботи, розширення мобільності викладачів, студентів і персоналу.

Інтернаціоналізація освіти поняття багатогранне. Її іманентною рисою є, з одного боку, спрямованість на інтеграцію міжнародної складової в національні наукові дослідження, громадську діяльність, освітні послуги вищої школи, а з іншого – процес інтернаціоналізації повинен бути спрямованим на експорт освітніх послуг та досягнень національної науки. Отже, інтернаціоналізація освіти є одним із чинників становлення

глобального простору вищої освіти й класифікується як зовнішня (міжнародна академічна мобільність) і внутрішня (впровадження світових стандартів, інтернаціоналізація навчальних курсів, участь у міжнародних дослідницьких програмах та у міжкультурній комунікації тощо).

Міжнародна співпраця університетів охоплює такі країни, як Польща, Австрія, Азербайджан, Великобританія, Єгипет, Казахстан, Литва, Італія, Німеччина, США, Словаччина, Угорщина, Білорусь, Чехія, Японія, Росія та Бельгія; реалізуються понад 40 міжнародних угод та десятки проектів індивідуальної співпраці за підтримки ВНЗ.

Таким чином, інтернаціоналізація вищої освіти передбачає:

1. Формування зрозумілої для міжнародної спільноти, що досягатиметься шляхом інтеграції з європейським вищою освіти і дослідницьким простором.
2. Забезпечення конкурентоздатності українських вищих навчальних закладів (підтримка міжнародного співробітництва університетів, їх участь у міжнародних проектах та програмах, підвищення якості вищої освіти в середині кожного університету.
3. Посилення потенціалу вищих навчальних закладів, підготовка їх до активної участі у міжнародних проектах.

Список використаних джерел

1. Comparing Education Statistics Across the World // Global Education Digest: Montreal, UNESCO Institute for Statistics, 2011. – 188 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/ged06-en.pdf>.
2. Education at a Glance 2012: Highlights-OECD. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oecd.org/edu/highlights.pdf>.
3. Higher Education and Adult Learning. Education at a Glance: OECD, 2006. – 465 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oecd.org/edu/highereducationandadultlearning/educationataglance2006-home.htm>.

В. Slyuschyyskyy

INTERNATIONALIZATION AS AN EXPRESSION OF GLOBALIZATION OF HIGHER EDUCATION

In theses highlights the problems caused by globalization, which is now gripped the world and could not affect higher education. In education internationalization occurs as an international component in the activities of Ukrainian universities. The author argues that science in one country today can not develop, because there is integration of international, intercultural or global dimension. That is, internationalization - the extension of bilateral and multilateral relations and contacts between schools of different countries on the basis of equal and mutually beneficial cooperation. Its goal - to improve the efficiency of education and research, extension mobility of teachers, students and staff.

Keywords: internationalization, globalization, cooperation, efficiency education, international academic mobility.

УДК 378.122(477.62-2)(043)

Тарасов С.В.

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ КОНФЕРЕНЦИИ В МАРИУПОЛЬСКОМ ГОСУДАРСТВЕННОМ УНИВЕРСИТЕТЕ: ОПЫТ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Анализируется такая часть деятельности Мариупольского государственного университета, как проведение научно-практических конференций с зарубежными участниками, с точки зрения интернационализации образования.

Ключевые слова: Интернационализация образования, глобализация, евроинтеграция, Мариупольский государственный университет, научно-практические конференции, обмен научными достижениями.

Примерно с начала второй половины минувшего столетия начинается процесс глобализации, который идёт всё убыстряясь. С развитием процессов евроинтеграции перед высшими учебными заведениями встали новые задачи – подготовка специалистов, способных работать у условиях глобализации. Интернационализация образования предусматривает прежде всего, индивидуальную мобильность: мобильность студентов или профессорско-преподавательского состава в образовательных целях. Известно, кстати, что студенты нашего вуза стажировались за рубежом, ещё в 90-е гг. XX в. Но с этим явлением тесно связано и такое явление, как обмен знаниями, полученными в результате научных исследований. Одним из средств подобного обмена являются научные конференции, а украинская наука является неотъемлемой частью мировой науки.

Мариупольский государственный университет успешно воплощает в жизнь эту задачу. На историческом факультете нашего вуза регулярно проводятся научно-практические конференции которые с 2016 г. носят название «Україна у світовому історичному просторі», и на которые с 2013 г. регулярно приезжают зарубежные гости. Так уже в 2013 г. в конференции, которая тогда ещё называлась «Україна і світ: проблеми історії», принимали участие семнадцать учёных из Польши. Четверо из них являются преподавателями Ягеллонского университета в Кракове, столько же преподаёт в Варшавском университете, двое работают в университете Яна Кохановского, двое – из Опольского университета и по одному из Академии Национальной Обороны, Университета кардинала Стефана

Вышинского в Варшаве, Академии финансов и бизнеса в Варшаве, университета города Жешува.

Тогда польские учёные принимали участие в работе секций: «Україна в європейській історії Середніх віків та Нового часу», «Державотворчі процеси у Новітній історії України в контексті світової історії», «Історіографічні дослідження з історії України», «Джерелознавчі дослідження», «Актуальні проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики України» [1].

В последующие годы численный состав польских участников мариупольских научно-практических конференций был несколько менее впечатляющ, однако возникшая традиция не прервалась. В конференции 2014 г. участвовало девять польских учёных. Четверо участников были связаны с Варшавским университетом, трое – с Ягеллонским, один – с Опольским и один – с Университетом имени Адама Мицкевича в Познани. Зарубежные гости участвовали в работах секций «Актуальні проблеми зовнішньої політики України», «Міжнародні відносини в умовах глобалізації» и «Всесвітня історія» [2].

В 2015 г. в очередной конференции, так или иначе, принимали участие одиннадцать польских исследователей, доклады которых имели отношения к работе секций «Всесвітня історія» и «Міжнародні відносини в умовах глобалізації» [3].

В последнее время количество участников из Польской Республики сократилось. В 2016 г. их было всего трое. Все они относились к секции «Всесвітня історія, міжнародні відносини в умовах глобалізації» [4]. Польскими участниками конференции текущего года, так или иначе, являются четыре человека. Все они имеют отношение к Варшавскому университету, а их доклады к секции «Актуальні проблеми всесвітньої історії, міжнародних відносин, та зовнішньої політики України» [5].

Таким образом, мы можем констатировать, что Мариупольский государственный университет идёт в ногу со временем, активно налаживая международные связи, в том числе и путём проведения научно-практических конференций. А налаживание международных научных связей, безусловно, есть проявление интернационализации образования.

Список використаної літератури

1. Україна і світ: проблеми історії: зб. матеріалів Всеук. Наук.-практ. Конф., м. Маріуполь, 29 листоп. 2013 р. під. заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2013. – 272 с.
2. Україна і світ: проблеми історії: зб. матеріалів Всеук. Наук.-практ. Конф., м. Маріуполь, 28 листоп. 2014 р. під. заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2014. – 226 с.
3. Україна і світ: проблеми історії: зб. матеріалів Всеук. Наук.-практ. Конф., м. Маріуполь, 27 листоп. 2015 р. під. заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2015. – 226 с.
4. Україна у світовому історичному просторі: проблеми історії: зб. матеріалів Всеук. Наук.-практ. Конф., м. Маріуполь, 8 квітня 2016 р. під. заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2016. – 228 с.
5. Україна у світовому історичному просторі: проблеми історії: зб. матеріалів Всеук. Наук.-практ. Конф., м. Маріуполь, 21 квітня 2017 р. під. заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2017. – 300 с.

S. Tarasov

PRACTICAL SCIENTIFIC CONFERENCES IN MARIUPOL STATE UNIVERSITY: INTERNATIONAL COOPERATION EXPERIENCE

In this article analyzed such part of functioning of Mariupol state university as undertaking of practical scientific conferences with foreign participants, from the point of internationalization of education.

Keywords: internationalization of education, globalization, euro integration, Mariupol state university, practical scientific conferences, scientific achievements exchange.

УДК 378.014.24 (043)

Трима К.А.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ПРИКЛАД ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВНЗ

Динаміка сучасного культурного простору робить систему вищої освіти не тільки науковим, освітнім та соціально-культурним середовищем, а й виконує функції зі створення площини для адаптації людини в сучасних умовах. Один з кращих прикладів трансформаційної ролі вищих навчальних закладів є діяльність маріупольського державного університету. Маріупольський державний університет створив атмосферу толерантності, творчості, вищий навчальний заклад організовує належні умови для реалізації і розвитку інтелектуального, культурного, духовного та креативного потенціалу кожного студента і студентських організацій сучасного типу.

Ключові слова: глобалізація, вищий навчальний заклад, крос-культурний обмін, громадянське суспільство, Маріупольський державний університет.

Динаміка розвитку сучасного культурного простору обумовлює виокремлення вищої освіти не лише в якості науково-освітньої та соціального-культурної сфери, але й як процесу, який створює сприятливі можливості для адаптації людини в умовах громадянського суспільства, його інкультуралізації. Вищі освітні заклади, окрім прямих своїх функцій, виконують ще одне важливе суспільне завдання: вони формують засади громадянської культури та етики.

Одним з найкращих прикладів трансформаційної ролі вищого навчального закладу по відношенню до українського громадянського суспільства є діяльність Маріупольського державного університету. Специфіка навчання в університеті та умови, які створено в цьому

вищому закладі для розвитку кросскультурної взаємодії, сприяють тому, що студенти та випускники МДУ засвоюють демократичні цінності та приймають активну участь у розвитку та функціонуванні елементів громадянського суспільства в країні. Унікальна для України університетська модель розвитку міжнародних відносин сприяє інтеграції як самого університету, так й окремих елементів вітчизняного громадянського суспільства, насамперед, громадських організацій, які діють на базі МДУ, до міжнародних інфраструктур, які є елементами глобального громадянського суспільства.

Географія міжнародних зв'язків МДУ досить широка і виходить за рамки європейського континенту. За період 2004-2010 рр. університет відвідало більше 150 офіційних делегацій з 28 країн світу (Греції, Кіпру, Італії, Російської Федерації, США, Великобританії, Канади, Австралії, Франції, Німеччини, Швеції, Норвегії, Іспанії, Швейцарії, Ізраїлю та ін.) [3]. З квітня 2008 р. на території університету діє Інститут українсько-грецької дружби та елліністичних досліджень, у відкритті якого взяли участь вищі посадовці Греції [63, с. 25]. В університеті було відкрито аналогічні центри з вивчення іноземних мов та знайомства з культурними надбаннями інших країн серед яких: Італія, Польща, Ізраїль та Китай.

Маріупольський державний університет приділяє значну увагу співпраці із дипломатичними представництвами іноземних країн, акредитованими в Україні, та представництвами України за кордоном. Університетські структури співпрацюють із Представництвом Європейської комісії, Центром інформації та документації НАТО, Генеральними консульствами Чеської Республіки в Донецьку, Республіки Польща в Харкові, Російської Федерації в Харкові, Держави Ізраїль у Дніпропетровську, Грецької Республіки в Маріуполі та ін. Результатом такої співпраці стає організація та проведення спільних заходів: щорічне проведення Днів Європи в Маріуполі, проведення Днів італійської культури, Тижня

італійської мови у світі, Днів ізраїльської культури, Днів новогрецької мови та культури, виступи українських та іноземних дипломатів із публічними лекціями перед студентами МДУ.

Яскравим свідченням ефективної реалізації моделі міжнародної співпраці, інтеграції у європейський освітній простір є той факт, що МДУ серед перших 10-ти українських ВНЗ приєднався до єдиного європейського освітнього та наукового простору, коли ректор університету К. В. Балабанов у 2004 р. підписав Велику Хартію Університетів (MagnaChartaUniversitatum). "Прийняття Україною Болонської декларації свідчить про те, що обраний країною шлях модернізації вищої освіти України є співзвучним із загальноєвропейськими підходами, такими як якість і престиж освіти, конкурентоспроможність вищих навчальних закладів Європи, взаємна довіра держав і університетів, мобільність студентів і викладачів", зазначає доктор політичних наук, професор К. В. Балабанов[61, с. 54].

Зазначимо, що МДУ також розвиває всебічну співпрацю з такими важливими складовими елементами глобального громадянського суспільства як іноземні фонди та асоціації, серед яких такі авторитетні міжнародні інституції як: Фонд "Александр С. Онасіс", Фонд ім. Бодосакіса (Греція), Фонд "Анастасіос Г. Левендіс" (Республіка Кіпр), Фонд ім. Фулбрайта (США), Фонд "Борусія" (Польща) та інші.

Важливою, дієвою і перспективною формою міжнародного співробітництва у МДУ вважаються міжнародні стажування студентів і викладачів. Серед програм, пов'язаних зі студентськими обмінами, можна виділити три основні типи: навчальні, наукові та культурні. Всі ці програми мають професійну зорієнтованість і сприяють покращенню фахової підготовки випускників університету.

У Маріупольському державному університеті створено атмосферу толерантності, творчості й конкуренції ідей, організовано належні умови для реалізації та розвитку інтелектуального, культурного, духовного та творчого потенціалу кожного студента, формування особистості сучасного типу, свідомого громадянина України. Студенти, які навчаються в гуманітарному університеті, отримують не лише професійні знання. Маріупольський державний університет сприяє входженню молоді у міжнародний культурний простір, що надає можливість долучитися до культурного потенціалу цінностей різних

суспільств. Численні закордонні стажування та функціонування осередків авторитетних міжнародних інституцій на території навчального закладу є основою для засвоєння демократичних цінностей та надбань громадянських структур в більш розвинутих країнах.

Список використаної літератури

1. Балабнов К. В. Український центр еллінізму / К. В. Балабанов // Зовнішні справи. - 2008. - № 9. - С. 24-26.
2. Балабанов К. В. Міжнародне визнання Маріупольського державного гуманітарного університету / К. В. Балабанов // Зовнішні справи. - 2008. - № 9. - С. 52-56.

К. Tryma

INTERNATIONAL ACTIVITIES CARRIED OUT BY MARIUPOL STATE UNIVERSITY AS AN EXAMPLE OF INTERNATIONALIZATION OF THE MODERN HE INSTITUTION

The dynamics of modern cultural space makes higher educational system not only a scientific, educational or socio-cultural sphere, but also it creates its functions as a specific process which form opportunities for human adaptation in the terms of civil society, human inculturalization. One of the best examples of the transformational role the higher education institutions perform changing Ukrainian civil society is the activity hold by Mariupol State University. Mariupol State University created an atmosphere of tolerance, creativity, the high educational institution organized proper conditions for the implementation and development of intellectual, cultural, spiritual and creative potential of each student and students' organization of the modern type.

Key words: globalization, high educational establishment, cross-cultural exchange, civil society, Mariupol State University.

УДК 378.014.24(043)

Хорошков М.М.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ КРІЗЬ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНОГО Й ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО

У тезах розглядається одна з найважливіших тенденцій сучасного освітнього простору – інтернаціоналізація освіти, поєднання національних освітньо-виховних традицій із наднаціональним досвідом вищих навчальних закладів. Зазначена проблема осмислюється на прикладі освітньої діяльності Маріупольського державного університету як регіонального лідера в наданні освітніх послуг.

Ключові слова: інтернаціоналізація, лідерство, національні освітні традиції, глобалізація.

Шлях розвитку сучасної вищої освіти України передбачає тісну інтеграцію в світовий освітній простір, що зрештою визначає інтернаціоналізацію освіти, глобалізаційні процеси освітньої діяльності, мобільність студентів, можливість вільно обирати освітні заклади, навчальні програми. Водночас ці процеси актуалізують питання конкурентоспроможності вищих навчальних закладів, які й надалі будуть змагатися за студентів (і тут дається взнаки українські реалії – демографічна криза, відтік студентів за кордон) і відповідно за обсяги фінансування. З огляду на це актуальним видається питання розвитку лідерського потенціалу університету в умовах глобалізації й інтернаціоналізації освіти.

Не секрет, що інтернаціоналізація освіти виступає засобом поширення транснаціональних цінностей – іншої мови (передусім англійської як мови міжнародного спілкування), культури (включаючи елементи різних субкультур, скажімо, молодіжної), освітніх технологій, наукових досягнень, актуальних дослідницьких проєктів – словом, міжнародного (наднаціонального) освітньо-наукового дискурсу. Тимчасом університет (як і будь-який інший заклад освіти) виступає

носієм національних традицій: мови, культури, укорінених навчальних практик. Співвідношення між національним та транснаціональним компонентами освіти яскраво ілюструється на прикладі освітньої діяльності Маріупольського державного університету. Вищий навчальний заклад був створений фактично у час відновлення української державності 1991 року і фактично став центром, який акумулював українські освітні традиції, насамперед гуманітарного профілю (вагоме значення тут мало відкриття спеціальності «Українська мова та література»). Водночас специфіка культурного ландшафту регіону, зумовлена наявністю значної кількості російськомовних громадян, а також потужної грецької діаспори, спричинилася до формування вектору інтернаціоналізації освітньої діяльності – принаймні, на початкових етапах, на рівні міжкультурних зв'язків і взаємовпливів. Що наочно виявляється на прикладі українсько-грецьких культурних стосунків в університеті. Таким чином, від часів свого заснування вектор освітньої діяльності вищого навчального закладу вже містив інтернаціональний компонент. Разом із активною міжнародною діяльністю та залученням іноземних студентів це забезпечило лідерство університету з-поміж інших регіональних закладів вищої освіти.

Однак умови розвитку вітчизняної університетської освіти XXI століття (глобалізація, висока конкуренція на ринку освітніх послуг, скорочення бюджетного фінансування, комерціалізація наукової діяльності) диктують нагальну потребу виходити поза межі регіональних особливостей національної та наднаціональної складової освіти. Лідерство внз на ринку освітніх послуг в Україні могло б забезпечити запровадження інтегрованої системи навчання, яка б поєднувала у собі денну форму навчання та дистанційну (з перевагою дистанційної), розширення можливостей дистанційного навчання, що потенційно здатне збільшити кількість студентів. Також першочергове значення має впровадження англomовної освіти. Не секрет, що сучасний освітній і науково-дослідний простір більшою мірою англomовний, відтак інтеграція в нього через мову видається оптимальним і вкрай необхідним кроком. Зрештою, це, на наш погляд, і в подальшому забезпечить лідерство вищого навчального закладу на ринку освітніх послуг, що дедалі більше інтернаціоналізується й глобалізується.

М. Khoroshkov

INTERNATIONALIZATION OF MODERN EDUCATIONAL ENVIROMENT THROUGH NATIONAL AND TRANSNATIONAL TRENDS

Theses deals with one of the most important trends in modern educational space – the internationalization of education, a combination of national education and educational traditions of transnational experience in higher education. This issue is interpreted by the example of educational activities Mariupol State University as a regional leader in education.

Keywords: internationalization, leadership, national educational traditions, globalization.

УДК 101.1

Цибулько О.С.

ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Тези присвячені одній з нагальних проблем сучасного суспільства – тієї ролі, яку виконує філософське знання у сучасному світі. Сучасне інформаційне суспільство характеризується прагненням до відкриттів і суттєвими зрушеннями та змінами у соціальній, економічній та політичній сферах. Саме тому особливої актуальності набуває звернення уваги до проблем людини, до аналізу її сутності, її потреб, її можливості змінюватися. Подібні дискусії і є ядром дисципліни «Філософія», що має задовольняти потреби сучасного суспільства.

Ключові слова: критичність, редукція, утилітаризм, прагматизм, міждисциплінарність, дискурс, культур-імперіалізм.

Життєве значення філософії полягає в трьох функціях, які дуже тісно пов'язані одна з одною. Основна функція філософії - це критична функція; вона повинна перевіряти претензії на істинність і претензії на цінність завжди, де це необхідно, та оскаржувати і обмежувати їх [1,с.352]. Це кантівське завдання може виконуватися тільки тоді, коли вона знає свої власні можливості; ці можливості - її власні історичні підстави.

Філософія має світоглядну функцію; це означає, що вона завжди вказує на рішення незвичайних проблем. Вона виконує цю функцію тим, що ідентифікує позиції і проблеми, вводить в певне русло і «прив'язує до місцевості», і тим самим вона робить можливим вказівку на напрям думки і вибір дій. Світоглядна функція також є метаetичною, оскільки ідентифікація суб'єктів дій, визначення дійсності, а також вибір можливостей є головними передумовами етичних вчинків [2,с.95].

Філософія має посередницьку функцію. Вона виявляє насамперед свою власну здатність бути посередником і здатність мислення тим, що вона завжди усвідомлює свою власну історичність і понятійні передумови і завжди, де це необхідно, також ясно їх формулює. Це є не тільки необхідний моментом відмови від своїх прагнень, але і способом прояснити собі своє позиціонування і показати тенденції власних і чужих розумових процесів. По-друге, філософія повинна надавати посередницькі послуги в сенсі міждисциплінарного обміну. І, нарешті, по-третє, філософія також повинна надавати послугу в сенсі комунікації зі світом. Це, без сумніву, складне заняття, але якщо така наука як філософія завжди більше ніж пізнання, тобто добування і тлумачення знань, тоді це завдання якраз підходить філософії. Те, що посередництво в пізнанні є центральним завданням філософських занять, не означає саму себе зводити до утилітаризму або прагматизму. Філософія може бути корисною і прагматичною без редукції до аксіом утилітаризму і прагматизму [3,с.170].

Під впливом неопозитивістської або аналітичної традиції на сучасну філософію, яка ще не зробила відмінності між прямими інтенціями і непрямими інтенціями, відбувається поступове звуження філософського розуміння. Причинами є, поряд з філософсько-історичним дефіцитом багатьох «систематичних філософій», зростаюча одномовність [4,с.27]. Понятійні розмежування, які не можуть бути адекватно виражені англійською мовою, все більше не приймаються до уваги у всесвітньому філософському дискурсі. Таким чином, ми спостерігаємо, що в результаті незнання мовних та історико-філософських особливостей шириться культур-імперіалізм нового типу, який помилково розуміє світ за допомогою власного «випадкового» понятійного осягнення та інтерпретації світу, і який допускає як можливі розумові категорії і перспективи тільки те, що вміщається, або здається, що вміщається, в власний - іноді убогий - культурний горизонт.

Таким чином, філософія сьогодні зараховується, як і наука поряд з економікою і галуззю розваг, до великих інстанцій нівелювання мислення і світогляду. Мало дивного в тому, що критична функція філософії все частіше передається позанауковим інстанціям, особливо літературі та мистецтву.

Питання про життєве значення філософії завжди було пов'язане з питанням про те, чи втручається філософія в небезпечні події часу, або відсторонюється від них в епікурейському «саду». Таким чином, чи заслуговує філософія уваги всього суспільства або навіть політичної ролі? Чи повинні філософи займати особливе місце при вирішенні суспільних справ, як того вимагав Платон у своїй «Державі»? Кант обмежувався консультативною функцією, тоді як Маркс у своїй 11 Тезі про Фейєрбаха хотів поставити філософію на службу соціального перетворення [5,с.170] Загалом таке втручання в суспільні справи філософів у нашій країні скоріш виняткове, ніж загальне, явище. Проте, можна констатувати, що в інституційних рамках у вигляді різних рад з етики непряме втручання все ж існує. Виникає питання – чи має філософ узгоджувати свою власну позицію з власною поведінкою? Як відомо, є етики, які зовсім не є хорошими людьми. Про Макса Шелера кажуть, що на питання, як узгоджується його етика з його власним розпусним життям, відповів: «Ви коли-небудь бачили покажчик, який йде в напрямку, в якому вказує?».

У будь-якому випадку, ми повинні розуміти, що філософія в безпосередньому сенсі не

може добитися ніякого життєвого значення. Але внаслідок цього, в деякому опосередкованому сенсі, наші повсякденні вчинки, які вимагають рішень і суджень, можуть використовувати філософські знання. Але, врешті-решт, життєве значення філософії може полягати в підтримці людської продуктивності. Філософське пізнання, наприклад, використовується для розробки раціональної класифікації банків даних або для поліпшення міждисциплінарної взаємодії різних дисциплін. Філософія дає можливість надати допомогу при формуванні понять або робить свій внесок при перекладі різних термінологій.

Список використаної літератури

1. Горбачук-Наровецька О. Освітні заломлення «Філософської думки» / Ольга Горбачук-Наровецька // Філософія освіти. – 2012. - № 1-2. – С. 350-356.
2. Яковлев А.О. Філософські концепції освіти: методологічний і аналітичний потенціал / А. Яковлев // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2013. - № 2. – С 91-100.
3. Гуменюк Г. Антропологічний поворот в освіті постсучасності / Г. Гуменюк // Філософія освіти. – 2012. - № 1-2. – С. 165-175.
4. Вікторов В.Г. Регулювання якості освіти як філософсько-освітня проблема: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук: спец. 09.00.10 «Філософія освіти» / В. Вікторов. – К., 2006. – 30 с.
5. Лой А. Трансформація філософської освіти в контексті соціальних змін / А. Лой // Філософія освіти. – 2005. - № 1. – С. 167-172.

О. Tsybulko

APPOINTMENT OF PHILOSOPHICAL KNOWLEDGE IN THE MODERN INFORMATION SOCIETY

The article is about one of the urgent problem of modern society - the role played by philosophical knowledge in the modern world. Modern information society is characterized by the desire for discovery and significant shifts and changes in the social, economic and political spheres. It therefore becomes especially important paying attention to the problems of human to analyze its nature, its needs, its ability to change. Such discussion is the core of the subject "Philosophy", which is satisfied the needs of modern society.

Keywords: critical, reduction, utilitarianism, pragmatism, interdisciplinary, discourse, cultural-imperialism.

УДК 37.011(48):371.100(043)

Черепченко О.О.

ПРОБЛЕМА ПРОГНОЗУВАННЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Автором було розглянуто стан функціонування системи освіти на сучасному етапі. Було проаналізовано роль методів прогнозування в забезпеченні якісної діяльності системи освіти.

Ключові слова: система освіти, прогнозування, суспільство, технології.

Система освіти створювалася та існує задля забезпечення потреб суспільства у фахівцях з певними навичками. Час від часу суспільство вимагало зміни фаху і система освіти мала адаптуватися до цих вимог. Сучасне суспільство вимагає подібних змін у напрямках підготовки вже не в масштабах поколінь, а протягом життя однієї людини. Така потреба сформувала виклик, як для суспільства, особистості, так і для системи освіти, що вимагає зміни чи суттєвого вдосконалення професійних навичок протягом життя однієї людини.

Ситуацію ускладнює і той факт, що існуючі освітні технології вимагають доволі великого

протягу часу для освоєння нових знань та перетворення їх на професійні навички. Протягом цього часу потреби суспільства можуть суттєво змінитися. Цей ефект породжує в суспільстві відчуття, що освіта є чимось несуттєвим, зайвим, забаганкою чи навіть розкішшю.

Таким чином освіта, просто задля збереження здатності до своєчасного відгуку на потреби, як ніколи раніш має передбачувати потреби суспільства і працювати на попередження усвідомлених потреб. Це не нова проблема, декілька суспільств вже намагалися побудувати освітні системи що базувалися б на передбаченні. Прикладів таких систем навіть забагато, і усі вони провальні, більшою, чи меншою мірою.

Так планова економіка СРСР мала багатий досвід прогнозування. Але його концепція звелася до вбудовування освіти у примарну концепцію планування економіки і вилілася у провал не тільки давно знаного сільського господарства чи індустріального виробництва, а і у стратегічне відставання в галузі нових технологій, адже неможливо спрогнозувати роль та значення нових, невідомих на час планування, технологій.

Менш претензійні системи намагалися виходити з концепції потрібності, тобто з ідеї про те, що суспільство саме здатне спрямувати власні зусилля у потрібному йому напрямку. Такі системи сконцентрували увагу на тих напрямках освіти, на яких концентрувалася увага суспільства. Так виникла система «юристів та економістів» на руїнах совдепа та «культурологів та лікарів» на Заході. В таких системах дуже швидко виникла проблема нестачі кадрів у професіях, навички яких вимагали від людини суворой дисципліни та таланту, як то інженерів та програмістів. А той факт, що ніхто не може до цього часу пояснити причини та механізм глобальної економічної кризи 2007 року і ніхто не покараний з винних, яскраво демонструє той факт, що в умовах «перегріву» певних напрямків освіти зайва конкуренція просто витісняє справжні таланти на користь осіб більш адаптованих до системних правил.

Останню, умовно кажучи, західну систему прогнозування системи вищої освіти можна вдосконалити за допомогою економічних стимулів. На приклад фінансової підтримки з боку громад, держави, або приватних компаній, що зацікавлені у формуванні ринку фахівців даного профілю, подібні практики існують у Японії та Німеччині. Але, як демонструє практика, там також виникає дефіцит кадрів, що свідчить про недостатньо високу ефективність даної системи освіти [1, 2].

Розвиток саме цього напрямку прогнозування напрямків підготовки ми, на даний час, маємо прийняти за основу методів прогнозування у глобальній системі освіти. Адже сама освіта є лише субсистемою економічних та соціальних систем суспільства і прогнозування закритого та власного не може мати за визначенням.

Список використаної літератури

1. Андрійчук Н.М. Загальна характеристика системи освіти скандинавських країн: порівняльний аспект / Н.М. Андрійчук // Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць/Полтав. нац. пед. ун-т імені ВГ Короленка. – 2016. – №17. – С. 12–18.
2. Students / Siemens Aktiengesellschaft / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.siemens.com/jobs/en/level-of-experience/students.htm>.

A. Cherepchenko

FORECASTING PROBLEMS IN THE EDUCATION SYSTEM

The author reviewed the state of the educational system today. Were analyzed the role of forecasting methods in ensuring quality activities of education system.

Keywords: education, forecasting, society, technology.

Шипік Н.Ф.

**ВТІЛЕННЯ ГАСЕЛ «ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМУ»
У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДОНЕЧЧИНИ
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1940-Х РОКІВ**

У тезах розглянуто елементи русифікації освіти та політико-ідеологічного виховання учнів в системі більшовицьких цінностей в закладах професійно-технічної освіти Донецчини у перші післявоєнні роки.

Ключові слова: русифікація, гасла «інтернаціоналізму», школи ФЗН, політзаняття.

Національний склад учнів шкіл фабрично-заводського навчання Донецької області був неоднорідним. Поповнювався він шляхом мобілізації молоді з різних областей Української РСР та деяких радянських республік. У звіті Сталінського управління Трудових Резервів за 1948 р. було вказано 94 тис. 236 зарахованих до шкіл в якості учнів. З них понад 78 % були вихідцями з українських областей, передовсім з сільської місцевості. Вихідцями із західних областей Російської РФСР укомплектовано трохи менше 10 % учнівського контингенту. 7 % учнів прибуло з Білоруської та майже 5 % з Молдавської РСР [1, арк.3-12]. Комплектування учнівського складу наступного 1949 р. характеризувалось збільшенням частки вихідців з українських областей до 84,3 %, зменшенням ролі західних російських областей, частка якої тепер становила 6 %. Практично незмінною залишився відсоток учнів з Молдавської РСР – 4,4 %. Новим національним компонентом стали мешканці з Татарської АРСР (5,3 %)[2, арк.2-13].

Основною мовою викладання у навчальних закладах МТР була російська. Їй відводили роль універсальної мови. Випускник школи фабрично-заводського навчання будь-якої національності, направлений у будь-який куточок Радянського Союзу, мав використовувати саме цю мову як інструмент комунікації на виробництві [3, с.67]. Сільська молодь після навчання у школах ФЗН ставала важливим компонентом русифікації робітничого середовища. Важливу роль у теоретичному навчанні «фезеошників» відводили вивченню російської мови та проведенню політичних занять. Метою останніх було виховання відданих комуністичній партії молодих робітників. У свідомість підлітків вкорінювалась думка про комуністичні ідеали як єдине мірило усіх цінностей[4, с.13]. Тематика, регламент і обсяг політзанять були чітко регламентовані наказами міністерства. Першою темою у плані політзанять 1948 р. зазначено «СССР – величайшая держава в мире». У списку рекомендованої літератури вказано книги Н.Н.Михайлова «Наша страна», «Русская земля» тощо. Сприяти ідейно-політичному вихованню покликані були гуртки з вивчення Короткого курсу історії ВКП(б) і біографії вождів [5, арк.275]. Під час перевірки політико-виховної роботи відмічали, що деякі учні не могли відповісти на питання: «Хто такий Молотов, Ворошилов, Сталін й інші керівники партії та уряду», не могли впізнати їх на портретах. Політзаняття серед молдаван проводились за допомогою учнів, які слабо володіли російською, а отже не могли правильно передати тему політзаняття [6, арк.30]. Була розкритикована постановка п'єси «Сватання на Гончарівці» кружком художньої самодіяльності, бо як зазначив А.Жданов «радянський лад не може терпіти виховання молоді в дусі бездіяльності...Необхідно убезпечити молодь від тлетворних чужих впливів та організувати її виховання й освіту в дусі більшовицької ідейності». В республіканському управлінні МТР наголошували на необхідності створити збірку пісень для гуртків художньої самодіяльності, бо вважали не допустимим репертуар з таких пісень, як «Черные ресницы» та «Здесь вы в казарме»[5, арк.290-292].

Таким чином, під гаслами інтернаціоналізму в школах фабрично-заводського навчання проводили політику русифікації та ідейно-політичне виховання представників різних національностей в системі більшовицьких цінностей.

Список використаної літератури

1. ДАДО, ф. 5433, оп.1 -д., спр.4.
2. ДАДО, ф. 5433, оп.1 -д., спр.6.
3. Король В.М. Зміст і організація навчання у закладах системи трудових резервів у відбудовчий період (1943-1950 рр.) / В. М. Король // Сумська старовина. - 2015. – С. 63-76.
4. Бомбандьорова О.А. Підготовка та використання державних трудових резервів України в період Великої Вітчизняної війни: Автореф. канд. Істор. наук. - К., 2000. - 18с.
5. ДАДО, ф. 5433, оп.1 -д., спр.1.
6. ДАЛО, ф.П. -179, оп.3, спр.1098.

N. Shypik

IMPLEMENTATION SLOGANS OF "INTERNATIONALISM" IN VOCATIONAL DONETSK REGION EDUCATION IN THE SECOND HALF 1940

In theses elements considered russification of education and political and ideological education of students in the Bolshevik values system in Donetsk region vocational education in the early postwar years.

Keywords: russification, slogan "internationalism", political classes.

УДК 027.7(477.62-2)(043)

Янковський С.В., Дейниченко О.В.

РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ ВНЗ У СВІТОВОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ

На сучасному етапі інтернаціоналізації та глобалізації університетської освіти особливе значення має позитивний імідж ВНЗ у світовому освітньому і науковому просторі. При цьому на стан іміджу освітньої установи суттєво впливають, з одного боку, місце університету у рейтингу вузів країни, з іншого, розповсюдження доробку наукової спільноти університету у мережі Інтернет, у т.ч. у вітчизняних і зарубіжних (зокрема міжнародних) базах даних. Розглянемо вплив бібліотеки на формування іміджу ВНЗ за досвідом роботи наукової бібліотеки Маріупольського державного університету (НБ МДУ).

Ключові слова: інтернаціоналізації освіти, бази даних, міжнародні бази даних, інституційні репозитарії, науково-інформаційний простір.

Важливе місце університетських бібліотек у формуванні іміджу ВНЗ у світовому науково-інформаційному просторі неодноразово наголошувався вітчизняними науковцями. Так, Н. Левченко зазначає, що важливою складовою формуванні іміджу ВНЗ у світовому науково-інформаційному просторі є наукові бібліотеки університетів, зокрема їх діяльності зі «створення власних електронних ресурсів, які вміщують навчальні та наукові здобутки університетів» [5] і є складовою загального інформаційного простору та «основою оцінювання вагомості навчального закладу» в освітньому і науковому просторі [5]. В першу чергу, Н. П. Левченко має на увазі інституційні репозитарії. Зазначимо, що над наповненням Електронного інституційного репозитарію Маріупольського державного університету (eIR MSU, <http://eirmsu.mdu.in.ua/>) бібліотека працює з 2016 р. Паралельно з авторськими колекціями науковців ВНЗ формуються такі розділи, як «Вісник Маріупольського державного університету», «Матеріали конференцій, круглих столів», «Видання наукової бібліотеки МДУ» та ін. В Україні електронні архіви функціонують на різних платформах, з них 71 створений, як і репозитарій МДУ, з використанням програмного забезпечення DSpace (за даними dspace.org на травень 2017 р.), і їх кількість щороку зростає [6].

Отже, Електронні інституційні репозитарії окремих ВНЗ у подальшому можуть стати підґрунтям для формування інтегрованої інформаційної мережі баз даних бібліотек, що

зазначається спеціалістами Національного інституту стратегічних досліджень як одне з пріоритетних завдань Міністерства освіти і науки України, вирішенню якого необхідно приділити увагу під час розробки та впровадження програм, що спрямовані на розвиток інтернаціоналізації освіти, експорту та імпорту освітніх послуг [8].

Бібліотеки ВНЗ не тільки створюють власні бази даних, а й інтегрують університетську науку у світовий науково-інформаційний простір. Л. Сухарева розглядає низку всеукраїнських проектів, серед яких за аспектом інтернаціоналізації університетської науки звертають на себе увагу такі:

- інформаційний повнотекстовий ресурс «Наукова періодика України» Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського – електронний архів наукових періодичних видань України, інтегрований до міжнародного інтерфейсу аналітичних сервісів Google Scholar;

- «Бібліометрика української науки» – реєстр вчених і наукових колективів України, які представили в Google Scholar свої бібліометричні профілі (проект підтримується відділом бібліометрії та наукометрії, який є науково-дослідним і науково-прикладним структурним підрозділом Служби інформаційно-аналітичного забезпечення Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) [9].

Співробітники НБ МДУ беруть активну участь як в оформленні авторських профілів науковців університету у Google Scholar (надання індивідуальних консультацій, перегляд бібліографічних описів документів, надання даних про оформлені профілі до ресурсу «Бібліометрика української науки»), так і в інтеграції серій «Вісника Маріупольського державного університету» до ресурсу «Наукова періодика України», опосередковано – до Google Scholar, а також до інших міжнародних повнотекстових, у т.ч. наукометричних баз даних. Перелік цих баз висвітлюється у відповідних розділах на сайтах університету (<http://mdu.in.ua/index/0-94>) і бібліотеки (<http://slibr.mdu.in.ua/index/0-18>). Окрім того, бібліотека надає шифри УДК до авторських статей і є посередником в отриманні шифрів ISSN на серії «Вісника Маріупольського державного університету», редагує метадані і бібліографічні описи на платформах баз даних, оформлює файли зі статтями у форматах, необхідних для розміщення у них, тощо. Докладно участь співробітників НБ МДУ у роботі над вказаним виданням висвітлюється у статтях І. В. Бурової [2; 3]. Все це позитивно впливає на популярність даного видання університету [1] і, як наслідок, на формування іміджу ВНЗ у світовому науковому просторі.

Опосередковано на імідж університету впливає і надання користувачам бібліотеки доступу до міжнародних баз даних. Не тільки дотримання правил академічної доброчесності, а й належний науковий рівень досліджень сприяють підвищенню іміджу конкретних науковців, та, як наслідок, наукової спільноти ВНЗ в цілому, а цього неможливо досягти без використання міжнародних інформаційних ресурсів. Бібліотека МДУ, нажаль, не має передплатених міжнародних баз даних, однак щороку оформлює близько 10 тестових доступів до українських і зарубіжних, у т.ч. міжнародних ресурсів [4]. Зазначимо, що Т. Оболенська виокремлює інформацію про «доступ до бібліотечних ресурсів, баз даних, наявність допомоги фахівців бібліотеки щодо проведення досліджень в бібліотеці партнерського університету» як один з важливих аспектів під час проходження університетами акредитації у Західній Асоціації Коледжів та Університетів (WSCUC) [7].

Із вказаних вище аспектів можна зробити висновок, що участь НБ МДУ у формуванні іміджу ВНЗ у світовому науковому просторі здійснюється за такими основними напрямками діяльності:

- надання доступу науковій спільноті університету до міжнародних баз даних;
- наповнення університетського репозитарію;
- консультації з питань реєстрації науковців університету в Google Scholar;
- просування серій «Вісника Маріупольського державного університету» у міжнародні, у т.ч. наукометричні бази даних.

Список використаної літератури

1. Аналітична довідка щодо результатів інтеграції серій «Вісника Маріупольського державного університету» у світовий науковий простір за 2016 р. / укл. І. В. Бурова, М. Л. Шевцова // Наукова бібліотека Маріупольського державного університету : офіц. сайт. – Режим доступу: http://slibr.mdu.in.ua/olderfiles/dlja_storinok/07-4_analitychna_dovidka_zh_2016.pdf.
2. Бурова І. В. Грани взаємодії наукової бібліотеки і Маріупольського державного університету в сфері видавничої діяльності / І. В. Бурова // Видавнича діяльність бібліотек Маріуполя: напрямки та нові моделі розвитку : матеріали V міської науково-практичної конференції бібліотек м. Маріуполя, 29 вересня 2016 р. / під ред. А. П. Шакули. – Маріуполь : МДУ, 2016. – С. 9–12. – Режим доступу: <http://91.250.23.215:8080/jspui/handle/123456789/189>.
3. Бурова І. В. Інтеграція університетських наукових видань до світового наукового простору / І. В. Бурова // Науково-дослідна діяльність наукової бібліотеки Маріупольського державного університету : матеріали IV науково-методичного семінару. 25 лютого 2016 р. / ред. А. П. Шакула. – Маріуполь : МДУ, 2016. – С. 18–23. – Режим доступу: <http://91.250.23.215:8080/jspui/handle/123456789/198>.
4. Гараєва З. В. Использование в работе вузовских библиотек тестовых доступов к мировым коммерческим электронным информационным ресурсам / З. В. Гараєва // Науково-дослідна діяльність наукової бібліотеки Маріупольського державного університету : матеріали III науково-методичного семінару. 26 лютого 2015 р. / ред. А. П. Шакула. – Маріуполь : МДУ, 2015. – С. 73–84. – Режим доступу: <http://91.250.23.215:8080/jspui/handle/123456789/199>.
5. Левченко Н. П. Вплив інституційного репозитарію на рейтинг вищого навчального закладу / Р. П. Левченко // Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства : мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф., 16–19 червня 2015 р., м. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ : НТБ ІФНТУНГ, 2015. – С. 172–177. – Режим доступу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2015-5/konf-2015-5.pdf.
6. Луханіна І. А. DSpace як платформа для е-публікацій викладачів Маріупольського державного університету / І. А. Луханіна // Видавнича діяльність бібліотек Маріуполя: напрямки та нові моделі розвитку : матеріали V міської науково-практичної конференції бібліотек м. Маріуполя, 29 вересня 2016 р. / під ред. А. П. Шакули. – Маріуполь : МДУ, 2016. – С. 99–103. – Режим доступу: <http://91.250.23.215:8080/jspui/handle/123456789/177>.
7. Оболенська Т. Концептуальні підходи до міжнародного співробітництва між вищими навчальними закладами / Т. Оболенська, О. Циркун // Міжнародна економічна політика. – 2016. – № 2. – С. 41–58. – Режим доступу: http://iepjournal.com/journals/25/2016_3_Obolenska_Tsyrukun.pdf.
8. Пріоритети української освітньої політики в умовах міжнародної науково-технічної кооперації : аналітична записка / відділ гуманітарної політики НІСД ; укл. В. С. Лозовий // Національний інститут стратегічних досліджень : офіц. сайт. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1411/>.
9. Сухарева Л. В. Інтеграція і комунікація ресурсів бібліотек ВНЗ у формування науково-інформаційного простору / Л. В. Сухарева // Місце бібліотек ВНЗ у міжнародному науковому інформаційному просторі : матеріали наук.-практ. конф., 29 листоп. 2016 р., м. Вінниця / уклад. М. П. Сахарова. – Вінниця, 2016. – С. 4–10. – Режим доступу: <http://library.vnmu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/Zbirnik-materialiv-konferentsiyi.pdf>

S. Jankowski, A. Deynichenko

ROLE OF UNIVERSITY LIBRARY IN SHAPING THE IMAGE UNIVERSITIES IN THE WORLD RESEARCH AREA

At the present stage of internationalization and globalization of university education is particularly important positive image of the university in the world educational and scientific space. This image of the state educational institutions significant impact on the one hand, place the

university in the ranking universities of the country, on the other, distribution reserve the university research community on the Internet, including domestic and foreign (including international) databases. Consider the impact of the library on the image formation by the university experience scientific library of Mariupol State University (MSU NB).

Keywords: internationalization of education, databases, international databases, institutional repositories, scientific and information space.

УДК021.2(043)

Янковський С.В., Яковенко Ю.Є.

ПУНКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК

Просвітницьку діяльність сьогодні можна віднести до числа провідних функцій публічних бібліотек, адже бібліотека сприяє реалізації конституційного права людини на доступ до інформації і, як наслідок, – безперервному навчанню громадян. В даній розвідці на матеріалі діяльності Центральної бібліотеки ім. В. Короленка розглядається інформаційна підтримка європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Ключові слова: культурно-просвітницька робота, координатор пункту європейської інформації, культурно-просвітницькі заходи, відділ електронної інформації.

Виконуючи культурно-просвітницьку роботу, бібліотеки здійснюють супровід соціальних реформ у державі, а також інформаційну підтримку формування патріотичної, громадянської свідомості [1]. Цим обумовлена співпраця публічних бібліотек із комунальними, громадськими організаціями, органами влади та управління, а також участь у реалізації програм у галузі культури, освіти, інформації [2]. Завданням бібліотечних фахівців стала допомога користувачу в орієнтуванні у принципах функціонування, напрямках роботи ЄС, особливостях взаємовідносин України з цією організацією, політиці відносин між країнами-учасниками [5].

Із вересня 2015 року Українська бібліотечна асоціація (УБА) розпочала реалізацію проекту «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках» за підтримки програми Європейського Союзу «Еразмус+ (Жан Моне)». Проект, розрахований на 3 роки, передбачає розширення мережі центрів європейської інформації (ЦЄІ), створених на базі більшості обласних універсальних наукових бібліотек (ОУНБ), відкриття в містах і районах пунктів європейської інформації (ПЄІ), інформаційно-методичне забезпечення бібліотекарів та активізацію роботи бібліотек з популяризації європейських цінностей [3].

Участь у конкурсі проектів «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках», організованому УБА спільно з ЄС, взяли бібліотеки з усієї країни, до числа яких увійшла й Центральна бібліотека ім. В. Короленка Централізованої бібліотечної системи для дорослих міста Маріуполя, координатор проекту – В. Лісогор. Участь у конкурсі стала підсумком багаторічного досвіду просвітницької роботи у напрямку євроінтеграції: у бібліотеці систематично проводилися тематичні культурно-просвітницькі заходи, вікторини, презентації, віртуальні подорожі Європою, створювались та поповнювались тематичні рубрики довідково-бібліографічного апарату – «Україна – ЄС», «Євроінтеграція – за і проти».

За результатами конкурсу у 2016 році відділ електронної інформації Центральної бібліотеки ім. В. Короленка м. Маріуполя увійшов до числа переможців. Це дозволило відкрити у бібліотеці пункт європейської інформації (ПЄІ), який надав користувачам можливості ознайомлення з інформаційними матеріалами, зокрема – про можливість стажування, відпочинку в літніх таборах для школярів, отримання інформаційної допомоги у відкритті шенгенської візи тощо.

ПСІ маріупольської бібліотеки входить до всеукраїнської системи зі 100 пунктів європейської інформації – поряд з такими бібліотеками, як Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого та Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.

Основні напрями діяльності ПСІ наступні:

- надання безкоштовного доступу відвідувачам та користувачам до інформації з питань європейської інтеграції в мережі Інтернет;
- обмін інформацією з освітніми установами, громадськими організаціями, ЗМІ та європейськими організаціями;
- надання консультативної допомоги відвідувачам у пошуку необхідної інформації про Європейський Союз (доступно у бібліотеці та у форматі віртуальної довідки на веб-сайті бібліотеки);
- проведення інформаційно-просвітницьких заходів (вікторин, квестів, вуличних акцій);
- перегляди документальних фільмів з європейських прав людини у рамках клубу документального кіно Docudays UA;
- заняття у клубі спілкування «Вечір у неділю з англійською» [4].

Важливу роль в успішній реалізації проекту відіграло його просування в Мережі через сайт ЦБ ім. В. Короленка, де було створено розділ «Пункт Європейської інформації», у якому було розміщено інформацію щодо різних аспектів життя у країнах ЄС. Відвідувач сайту також може тримати консультацію із тих питань, що його зацікавили. Розділ містить графік роботи, контакти координатора ПСІ, посилання на ресурси, присвячені ЄС, зокрема – «Все про Європу», «Представництво Європейського Союзу в Україні», «Освіта за кордоном», «Робота за кордоном», «Програми та гранти», «Туристичний довідник», «Посольства країн ЄС», «Волонтерські програми», «Європейська волонтерська служба EVS», розважальну сторінку «Дізнавайся про Європу граючи».

Перспективи розвитку ПСІ ЦБ ім. В. Короленка передбачають створення тренінгового центру з питань євроінтеграції.

Таким чином, напрями діяльності ПСІ повністю відповідають принципам культурно-просвітницької роботи публічних бібліотек. Можна стверджувати, що пункт європейської інформації став одним з важливих інструментів культурно-просвітницької діяльності бібліотеки ім. В. Короленка.

Список використаної літератури

1. Кулаковська О. В. Культурно-просвітницька діяльність: роль і значення у сучасному вихованні студентської молоді / О. В. Кулаковська, О. Ю. Авраменко // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали шостої міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 вересня 2015 року, Львів / Національний університет «Львівська політехніка», Науково-технічна бібліотека ; [редакційна колегія: О. В. Шишка, І. О. Белоус, Р. С. Самотий, А. І. Андрухів]. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 208–211. – Бібліографія: 5 назв. - <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/33689/1/39-208-211.pdf>.
2. Організація роботи публічної бібліотеки: методико- бібліографічні матеріали на допомогу бібліотекарю. / КЗ «РОМЦ БКР»; укладач Л.В. Гріщенко. – Черкаси, 2014. – 19 с.
3. Проект УБА «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках» за підтримки Європейського Союзу [Електронний ресурс] // Сайт УБА. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://ula.org.ua/255-programi-proekti/3219-proekt-vse-pro-yeвропу-chytai-slukhai-diznavaisia-v-punktakh-ievropeiskoi-informatsii>.
4. Пункт Європейської інформації [Електронний ресурс] // Сайт ЦБ ім. В.Г. Короленка. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.marlibrary.com.ua/index.php?menu=pei>.
5. Україна – шлях до Європи: Примірні тематика семінарів працівників район. і міськ. б-к. – Вип.3. – К., 2006. – 51 с.

S. Jankowski, Y. Yakovenko

**POINTS OF EUROPEAN INFORMATION AS AN ELEMENT OF EDUCATIONAL
ACTIVITY OF PUBLIC LIBRARIES**

Today educational activities can be attributed to the leading functions of public libraries, as the library contributes to the constitutional right of access to information and, as a consequence, to the lifelong education of citizens. This research, on the basis of the activity of the Korolenko Central Library, considers information support of the European and Euro-Atlantic integration of Ukraine.

Keywords: cultural and educational work, coordinator of the European information point, cultural and educational activities, Department of Electronic Information.

СЕКЦІЯ III

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

УДК 378.1.14.242(477)(043)

Аліпа Р.А.

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ У ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

У тезах розглянуто академічну мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір; деякі освітні програми, участь у яких сприяє розвитку міжнародної академічної мобільності в Україні. Види академічної мобільності.

Ключові слова: *світовий освітній простір, академічна мобільність, освітні програми.*

В умовах модернізації та глобалізації освіти особливого значення набуває активна міжнародна співпраця у сфері освіти та науки нашої держави з іншими країнами, що дозволяє створити єдиний освітній простір.

Формування єдиного світового освітнього простору відбувається через зближення підходів різних країн до організації освіти, а також через визнання документів про освіту інших країн. Загальноєвропейський простір вищої освіти (EHEA) й загальноєвропейський дослідницький простір (ERA) утворюють сучасне європейське суспільство знань. Спільний європейський освітній простір, з одного боку, сприяє зростанню мобільності студентів та професорсько-викладацького складу, а з іншого – академічна мобільність є необхідною умовою формування спільного освітнього простору [1].

Академічна мобільність – це один із важливіших інтеграційних процесів у сфері освіти, що надає можливість студентам, аспірантам та викладачам навчатися деякий період часу в різних вищих навчальних закладах. Процес академічної мобільності дуже важливий, адже він сприяє підвищенню якості освіти, міжкультурному розвитку та досконалішій підготовці майбутніх кваліфікованих спеціалістів [2].

Академічна мобільність поділяється на:

- внутрішню – академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах (наукових установах) – партнерах в межах України;

- міжнародну – академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах (наукових установах) – партнерах поза межами України, а також іноземними учасниками освітнього процесу у вітчизняних вищих навчальних закладах (наукових установах).

За способом організації розрізняють:

- організовану: здійснюється в рамках політичного або міжуніверситетського академічного партнерства;

- індивідуальну: академічної з власної ініціативи студента [1].

Основними видами академічної мобільності є:

- ступенева мобільність – навчання у вищому навчальному закладі, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документом (документами) про вищу освіту або про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше вищих навчальних закладів;

- кредитна мобільність – навчання у вищому навчальному закладі, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та/або відповідних

компетентностей, результатів навчання (без здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи), що будуть визнані у вищому навчальному закладі постійного місця навчання вітчизняного чи іноземного учасника освітнього процесу. При цьому загальний період навчання для таких учасників за програмами кредитної мобільності залишається незмінним [3].

Академічна мобільність збільшує шанси людини на професійну самореалізацію, а також підвищує якість трудових ресурсів національної економіки.

Студентська академічна мобільність розвинута та популярна в країнах Європейського Союзу, а тепер у неї з'являються передумови для розвитку в Україні. Академічна мобільність регулюється міжнародними договорами в галузі освіти та науки, домовленостями між вищими навчальними закладами, а також міжнародними програмами та проектами.

В результаті академічної мобільності студенти можуть мати спільні чи подвійні документи про освіти або навіть документ вищого навчального закладу, що є партнером.

Освітню мобільність у Європейському Союзі забезпечує низка спеціальних програм з багатомільйонними бюджетами. За 20 років програмою Erasmus скористалися понад 1,7 млн. громадян ЄС. Для академічних обмінів між державами Євросоюзу та іншими країнами в рамках цього проекту працює програма Erasmus-Mundus. Проте, незважаючи на фахову підтримку з боку ЄС, нею скористалися лише поодинокі ВНЗ України, які мають реальні партнерські зв'язки з ВНЗ країн Євросоюзу [1].

Серед освітніх програм Європейського освітнього простору, які спрямовані на активізацію міжнародної співпраці та підвищення мобільності серед студентів, викладачів, науковців, програми «Erasmusmundus», «Tempus», «Socrates», «Молодь» (YouthProgramme) тощо.

Маріупольський державний університет є учасником програм Academic Impact, Tempus, ERASMUS.

Розвиток академічної мобільності сприяє прискоренню інтеграції України до Європейського освітнього простору, вдосконаленню освітніх технологій. Забезпечує доступ до освітніх здобутків провідних країн світу, вихід якості української освіти на світовий рівень, інноваційний розвиток університетської науки та інтеграцію її з виробництвом, збільшує шанси на професійну самореалізацію тощо.

Академічна мобільність стала невід'ємною частиною сучасної освіти, яка надалі зростатиме.

Список використаної літератури

1. <http://www.niss.gov.ua/articles/1421>
2. <http://znoclub.com/novyny/770-akademichna-mobilnist-studentiv-teper-uregulovana.html>
3. <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>

R. Alipa

ACADEMIC MOBILITY IN EDUCATION AREA

In theses reviewed international academic mobility as a factor of integration of Ukraine into the international scientific and educational space; educational programs, participation in which promotes international academic mobility in Ukraine. Types of academic mobility.

Keywords: world educational space, academic mobility, educational programs.

Αναστασιάδης Α., Ζαρίκοβα Ι.

**Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΜΑΡΙΟΥΠΟΛΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ**

Στο άρθρο παρουσιάζεται η πληροφορία για τη συνεργασία του Κρατικού Πανεπιστημίου της Μαριούπολης με την Παγκόσμια Συντονιστική Επιτροπή της Ποντιακής νεολαίας, καθώς επίσης αναφέρονται οι εκδηλώσεις στις οποίες συμμετείχαν οι φοιτητές του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας και Μετάφρασης του Κρατικού Πανεπιστημίου της Μαριούπολης. Πρώτα απ' όλα, είναι το Δεύτερο Παγκόσμιο Συνέδριο Ποντιακής νεολαίας στη Θεσσαλονίκη, στο οποίο συμμετείχαν επτά από τους καλύτερους φοιτητές του επιπέδου «Master», μια Παγκόσμια εκδήλωση αφιερωμένη στην 100η επέτειο της Ελληνικής Γενοκτονίας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και η Παγκόσμια Ολυμπιάδα στην Νεοελληνική γλώσσα, η πρώτη φάση της οποίας διεξάχθηκε στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης. Η δεύτερη φάση της Ολυμπιάδας, στην οποία πήρε την 3η θέση η απόφοιτη του τμήματος της ελληνικής φιλολογίας του Κρατικού Πανεπιστημίου της Μαριούπολης, πραγματοποιήθηκε στην Θεσσαλονίκη.

***Λέξεις-κλειδιά:** η συνεργασία, η Παγκόσμια Συντονιστική Επιτροπή της Ποντιακής νεολαίας, το Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης, η Παγκόσμια Ολυμπιάδα στην Νεοελληνική γλώσσα.*

Η Παγκόσμια Συντονιστική Επιτροπή Ποντιακής Νεολαίας (ΠΑΣΕΠΟΝ), που αποτελείται από 13 Ομοσπονδίες Ποντιακών Σωματείων (Αρμενία, Αυστραλία, Γεωργία, Ελλάδα, ΗΠΑ-Καναδά, Καζακστάν, Κύπρος, Ευρώπη (Γερμανία, Βέλγιο, Ελβετία, Σουηδία), Ουκρανία, Ρωσία), δυνάμει των επιταγών του ψηφίσματος της 2ης Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης Ποντιακής Νεολαίας, κλήθηκε να συζητήσει και να προωθήσει τα ιστορικά ζητήματα και τα τρέχοντα προβλήματα του Ποντιακού Ελληνισμού με στόχο τη διασφάλιση της έκφρασης όλων των μελών της Νεολαίας με αποτελεσματικότερο συντονισμό και οργάνωση. Η Ουκρανία στη ΠΑΣΕΠΟΝ εκπροσωπείται από την καθηγήτρια, προϊσταμένη της Έδρας ελληνικής φιλολογίας και μετάφρασης του Κρατικού Πανεπιστημίου της Μαριούπολης (ΚΠΜ), Ιουλία Ζαρίκοβα.

Η 2η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη Ποντιακής Νεολαίας (GPYF 2015) πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη (2-4 Οκτωβρίου 2015), υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου και του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλου, και με την υποστήριξη του Φιλανθρωπικού Ιδρύματος Ιβάν Σαββίδη. Ψήφισμα, που περιλαμβάνει 20 ενέργειες με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, ήταν το αποτέλεσμα της 2ης Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης Ποντιακής Νεολαίας. Στη Συνδιάσκεψη αυτή πήραν μέρος οι 7 καλύτεροι φοιτητές της Σχολής ελληνικής φιλολογίας του ΚΠΜ του επιπέδου Master. Η μικρή, αλλά ανεκτίμητη, συμβολή τους στη διεξαγωγή της Συνδιάσκεψης ήταν οι μετάφρασεις για την ιστοσελίδα του GPYF 2015, όπου γινόταν η προβολή όλων των δράσεων της Οργανωτικής Επιτροπής κατά την προετοιμασία της Συνδιάσκεψης, του προγράμματος, των προσκεκλημένων ομιλητών κτλ.

Μια από τις πρώτες δράσεις της ΠΑΣΕΠΟΝ, στην οποία συμμετείχαν οι φοιτητές του Πανεπιστημίου, ήταν η δράση «Δεν ξεχνάμε» για την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Το Μαΐο του 2016, την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ελλήνων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, νέοι Πόντιοι από 25 διαφορετικές πόλεις του κόσμου (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λάρνακα, Στουτγκάρδη, Ντίσελντορφ, Νέα-Υόρκη, Βοστώνη, Μόντρεαλ, Σύνδνεϊ, Μελβούρνη, Τυφλίδα, Μαριούπολη, Οδησσός, Γιερεβάν, Τασκένδη, Κισινάου κ.α.), έστειλαν το ηχηρό μήνυμα: «Δεν ξεχνάμε. We remember. Мы помним!» με πλακάτ και μπάνερς και τεράστια σεντόνια 5X5 μέτρων, κατακλύζοντας τις πλατείες αλλά και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε όλο τον κόσμο.

Για πρώτη φορά χιλιάδες νέοι Ποντιακής καταγωγής και μη, εμφανίσθηκαν συντονισμένα την 19η Μαΐου – Ημέρα Μνήμης κρατώντας τα ίδια πλακάτ, φορώντας τα ίδια μπλουζάκια και

μοιράζοντας τα ίδια φυλλάδια σε όλες τις γλώσσες του κόσμου. Για πρώτη φορά έγινε μια επιτυχής προσπάθεια συντονισμένα να προσελκυστεί η προσοχή της κοινής γνώμης των χωρών όπου πραγματοποιήθηκε η δράση. Ήταν μια σημαντική κίνηση ενότητας που έφερε τα μέγιστα δυνατά αποτελέσματα. Μια δράση που θα έχει συνέχεια.

Η δεύτερη δράση είναι η διοργάνωση της Παγκόσμιας Ολυμπιάδας Νεοελληνικής Γλώσσας που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του εορτασμού του Επετειακού Έτους Αριστοτέλη από την UNESCO.

Η Ολυμπιάδα υλοποιήθηκε σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και με τη στήριξη της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού. Στην Ολυμπιάδα πήραν μέρος φοιτητές και νέοι που κατοικούν εκτός Ελλάδας και δεν έχουν ζήσει περισσότερο από τρεις μήνες (αθροιστικά) στην Ελλάδα.

Στο 1ο στάδιο οι συμμετέχοντες διαγωνίστηκαν σε τοπικό επίπεδο, δίνοντας εξετάσεις σε θέματα που έχουν προετοιμαστεί από το Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας του ΑΠΘ. Οι εξετάσεις έγιναν σε Πανεπιστήμια των ΗΠΑ, Αυστραλίας, Γερμανίας, Ρωσίας, Ουκρανίας, Γεωργίας, Αρμενίας, Αζερμπαϊτζάν και Μολδαβίας.

Στην Ουκρανία το 1^ο τοπικό στάδιο πραγματοποιήθηκε στο Κρατικό Πανεπιστήμιο Μαριούπολης, που είναι αναγνωρισμένο κέντρο των ελληνικών σπουδών σ' όλη την Ουκρανία. Στην 1^η φάση συνολικά πήραν μέρος 20 παιδιά από την Οδησσό, το Χάρκοβο, τη Μαριούπολη και το Κίεβο.

Το 2ο και τελικό στάδιο πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα, όπου συναντήθηκαν οι επικρατέστεροι υποψήφιοι από όλες τις παραπάνω χώρες. Το διάστημα 24 με 31 Αυγούστου 2016 οι φιναλίστ παρακολούθησαν μαθήματα ελληνικής γλώσσας στην πανεπιστημιακή κατασκήνωση του ΑΠΘ στο Ποσειδί Χαλκιδικής και το διάστημα 1-3 Σεπτεμβρίου 2016 βρέθηκαν στη Θεσσαλονίκη για την τελική δοκιμασία.

Στις 2 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε η Εναρκτήρια Εκδήλωση για την Ολυμπιάδα στην Αίθουσα Τελετών του ΑΠΘ και αμέσως μετά οι συμμετέχοντες διαγωνίστηκαν προκειμένου να αναδειχθούν οι 3 νικητές. Στις 3 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε η Τελετή Λήξης της Παγκόσμιας Ολυμπιάδας Νεοελληνικής Γλώσσας 2016. Το πιο ευχάριστο ήταν το γεγονός ότι τα δύο από τα τρία βράβεια πήραν οι συμμετέχοντες από την Ουκρανία. Το τρίτο βραβείο πήρε η απόφοιτη της Έδρας ελληνικής φιλολογίας και μετάφρασης του Κρατικού Πανεπιστημίου της Μαριούπολης, Βαλεντίνα Ολέϊνικ.

Αξιίζει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη Ολυμπιάδα ήταν μια σημαντική δραστηριότητα που έχει καταφέρει να κινητοποιήσει τη νεολαία της διασποράς, να ανανεώσει το ενδιαφέρον και την αγάπη για την ελληνική γλώσσα, να δώσει κίνητρα για μια ανανέωση της διαδικασίας εκμάθησής. Μια δράση που απευθύνθηκε σε ολόκληρη την νεολαία της διασποράς, αλλά και σε φιλέλληνες.

Τώρα γίνονται προσπάθειες για να καθιερωθεί η Ολυμπιάδα ως θεσμός και να διεξάγεται κάθε δυο χρόνια πλέον με την πρωτοβουλία και την οικονομική ενίσχυση του ελληνικού κράτους.

Σε αυτό το δύσκολο περιβάλλον, η ΠΑΣΕΠION έχει τη διάθεση να στηρίξει την Πατρίδα, να αγωνισθεί, να λειτουργήσει ενωτικά, κινητοποιώντας τη νεολαία σε παγκόσμιο επίπεδο. Να αντισταθεί στην σύγχρονη άλωση του πολιτισμού, των αξιών και των αρχών. Να προβάλλει την Ελλάδα, το γλωσσικό πλούτο της, τον πολιτισμό και την παράδοση, την Ελλάδα της Ορθοδοξίας.

A. Anastasiadis, J. Zharikova

THE COOPERATION OF MARIUPOL STATE UNIVERSITY WITH THE WORLD COORDINATING COMMITTEE OF PONTIC YOUTH

The theses provides information on cooperation of Mariupol State University with the World Coordinating Committee of Pontic Youth, and events with the participation of students of the Department of Greek Philology and Translation of MSU. First of all, it is the second World Conference of Pontic Youth, in Thessaloniki, which was attended by seven of the best students of degree «Master», a worldwide event dedicated to the 100th anniversary of Greek Genocide in the Ottoman Empire and the World Olympiad in Modern Greek, the first phase of which was held at the

Mariupol State University. The second phase of the Olympiad was held in Thessaloniki. The 3rd place in it took the graduate of the Department of Greek philology of MSU.

Key words: cooperation, the World Coordinating Committee of Pontic Youth, Mariupol State University, the World Olympiad in Modern Greek.

Анастасіадіс А., Жарікова Ю.В.

СПІВРОБІТНИЦТВО МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ З ВСЕСВІТНІМ КООРДИНАЦІЙНИМ КОМІТЕТОМ ПОНТІЙСЬКОЇ МОЛОДІ

У тезах наводиться інформація про співробітництво Маріупольського державного університету з Всесвітнім координаційним комітетом понтійської молоді, а також події, у яких взяли участь студенти кафедри грецької філології та перекладу МДУ. Перш за все, це 2-а Всесвітня конференція понтійської молоді у м. Салоніки, де взяли участь 7 кращих студентів рівня «Магістр», всесвітня акція, присвячена 100-річчю Геноциду понтійських греків в Османській імперії, а також Всесвітня олімпіада з новогрецької мови, 1-ий етап якої проводився на базі Маріупольського державного університету. Другий етап Олімпіади проводився у м. Салоніки, 3-є місце у якому посіла випускниця кафедри грецької філології МДУ.

Ключові слова: співробітництво, Всесвітній координаційний комітет понтійської молоді, Маріупольський державний університет, Всесвітня олімпіада з новогрецької мови.

УДК 378.4.014.21(477:495)(043)

Μπακιρτζής Χ., Διευθυντής του Ιδρύματος «Αναστάσιος Γ. Λεβέντης» (Κύπρος)

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ» ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΡΙΟΥΠΟΛΗΣ

Από την ίδρυσή του το Κρατικό Πανεπιστήμιο Μαριούπολης είναι στραμμένο στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού τιμώντας την πόλη, η οποία ιδρύθηκε στα τέλη του 18^{ου} αι. από Έλληνες που μεταφέρθηκαν στην Αζοφική από την Κριμαία και διατήρησαν τα ήθη, τα έθιμα, τη γλώσσα και τις αξίες του Ελληνισμού. Ο προσανατολισμός του Πανεπιστημίου στην ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό ήταν επόμενο να προκαλέσει το ενδιαφέρον του Ιδρύματος Αναστάσιος Γ. Λεβέντης, που εδρεύει στη Λευκωσία της Κύπρου. Ο προκάτοχός μου, διευθυντής του Ιδρύματος, καθηγητής κ. Βάσος Καραγιώργης ήλθε το 2004 στη Μαριούπολη και σε στενή συνεργασία με τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου κ. Κωνσταντίνο Μπαλαμπάνωφ ανέπτυξαν στενές και αποτελεσματικές σχέσεις με τη βοήθεια και συμπαράσταση του Υπουργείου Παιδείας της Ουκρανίας. Ο Πρόεδρος του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη κ. Αναστάσιος Παύλος Λεβέντης παρακολουθεί με πολύ ενδιαφέρον τις προόδους της συνεργασίας αυτής.

Στη συνέχεια θα κάνω μια σύντομη αναδρομή στην πορεία εξέλιξης της συνεργασίας μας. Το Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών Σπουδών του 1991 έχει εξελιχθεί σε Κρατικό Πανεπιστήμιο τετάρτου υψηλότερου επιπέδου. Οι σχέσεις του Πανεπιστημίου με την Κύπρο ανέπτυξαν πρόγραμμα υποτροφιών, ανταλλαγές και επιμορφώσεις φοιτητών σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών της Κύπρου, το Υπουργείο Παιδείας, το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στη Λευκωσία. Κύπριοι επιστήμονες, όπως η καθηγήτρια κα Φρόσω Ηγουμενίδου, ήλθε με τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Κύπρου και έκαναν έρευνα στη Μαριούπολη και την περιοχή της.

Το Ίδρυμα Λεβέντη ενίσχυσε τη Φοιτητική Εστία του Πανεπιστημίου με τεχνική υποδομή ώστε να διαμένουν φοιτητές από τα ελληνικά χωριά της Μαριούπολης, και επιστήμονες που έρχονται στο Πανεπιστήμιο για να ενισχύσουν το πρόγραμμα διδασκαλίας. Πτέρυγα της Φοιτητικής Εστίας τιμάται στο όνομα του πρώτου Προέδρου του Ιδρύματος Κωνσταντίνο Λεβέντη.

Το Ίδρυμα συνέστησε στη Σχολή Ελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου τη «Νεοελληνική Βιβλιοθήκη Κωνσταντίνος Λεβέντης», η οποία είναι από τις αρτιότερες νεοελληνικές βιβλιοθήκες στην Ουκρανία και υποστηρίζει την εκπόνηση πτυχιακών,

μεταπτυχιακών και διδακτορικών διατριβών. Το Ίδρυμα συνεχώς ενισχύει και εμπλουτίζει τη Βιβλιοθήκη σύμφωνα με τις διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες του Πανεπιστημίου.

Πτυχιούχοι του Πανεπιστημίου επανδρώνουν σήμερα Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας και Φιλολογίας πολλών Πανεπιστημίων στην Ουκρανία. Φοιτητές των Τμημάτων αυτών μετέχουν στις Ολυμπιάδες Ελληνικής Γλώσσας και Ελληνικού Πολιτισμού, που διοργανώνονται κάθε χρόνο στη Μαριούπολη από το Πανεπιστήμιο. Είναι χαρά για το Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης να τιμά τους καλλίτερους φοιτητές του διαγωνισμού.

Το Ίδρυμα συνεργάστηκε με το Πανεπιστήμιο στη διοργάνωση το 2007 ενός πολύ χρήσιμου διεθνούς συνεδρίου για τον Ελληνισμό της Ουκρανίας από τον 17^ο έως τον 20^ο αιώνα. Το επόμενο έτος 2008 δημοσιεύθηκε η Ανθολογία της Κυπριακής Λογοτεχνίας με κείμενα στα ελληνικά και παράλληλη μετάφρασή τους που εκδόνησαν οι καθηγητές του Πανεπιστημίου.

Το Ίδρυμα Λεβέντη ενισχύει την εκπόνηση και δημοσίευση διδακτορικών διατριβών με θέματα τους Έλληνες της Αζοφικής. Η δ.διατριβή για τα παραμύθια των Ελλήνων της Αζοφικής δημοσιεύθηκε από την Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία στην Αθήνα, και πέρυσι συμπληρώθηκε με δεύτερο τόμο που περιέχει 33 παραμύθια στη μαριουπολίτικη διάλεκτο καταγεγραμμένα για πρώτη φορά διεθνώς στο ελληνικό αλφάβητο με παράλληλη απόδοση στην κοινή νεοελληνική.

Με πρωτοβουλία του Προέδρου του Ιδρύματος κ. Αναστασίου Π. Λεβέντη, ο οποίος είναι επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου, εγκαιनीσθησε σε συνεργασία με το Ερευνητικό Κέντρο Saint James της Αγγλίας Διεθνές Εκπαιδευτικό Οικολογικό Κέντρο με έδρα το Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης. Σκοπός του Κέντρου είναι η εκπαίδευση και η νομοθετική κάλυψη σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Τό Ίδρυμα Λεβέντη συνεργάζεται και με την Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας και την Πρόεδρο κυρία Αλεξάνδρα Προτσένκο-Πιτσατζή στην ενίσχυση των δασκάλων της ελληνικής γλώσσας. Παρακολουθούμε τις Μαθητικές Ολυμπιάδες Ελληνικής Γλώσσας και Ιστορίας, που διοργανώνει η Ομοσπονδία και μετέχουμε στη χαρά των μικρών μαθητών όταν τιμούνται από το Ίδρυμα Λεβέντη.

Σχέδια μαθητών του Σχολείου Καλών Τεχνών Μαριούπολης με θέμα την Κύπρο και την Ελληνική Μυθολογία ταξίδεψαν στην Κύπρο και εξετέθησαν στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, στη Λάρνακα, στη Λεμεσό και στο Παραλίμνι. Η έκθεση και ο κατάλογος γνώρισαν μεγάλη επιτυχία και συγχαίρουμε για την πρωτοβουλία αυτή την Γραμματέα του Προξενείου τής Κύπρου στη Μαριούπολη.

Οι σχέσεις του Κρατικού Πανεπιστημίου της Μαριούπολης με τον Ελληνισμό στην Ελλάδα και Κύπρο έχουν δημιουργήσει θεσμούς. Είναι στο χέρι μας να τους αναπτύξουμε ακόμη περισσότερο.

УДК 378.4.014(043)

Восвутко Н.Ю.

ПРАКТИКА НАВЧАННЯ НОВОГРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НА ЗАСАДАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У публікації висвітлено організаційний, змістовний, науково-технологічний, операційно-діяльнісний та результативний компоненти моделі міжнародного співробітництва, розробленої та апробованої у Маріупольському державному університеті. Заакцентовано на практиці навчання новогрецько-українського перекладу в МДУ на засадах інтернаціоналізації.

Ключові слова: *інтернаціоналізація, Маріупольський державний університет, навчання новогрецько-українського перекладу*

У сучасному суспільстві інтеграція національної вищої освіти у світовій освітній та науковій простори, європейський зокрема, нарощує інтенсивності. Виробництво знань, використання інформаційно-комунікаційних технологій у всіх сферах освіти, науково-методичне співробітництво забезпечують інтернаціоналізацію вітчизняної вищої освіти та сприяють зростанню конкурентоспроможності України на міжнародному рівні.

У Маріупольському державному університеті розроблено й апробовано модель міжнародного співробітництва. Основними її компонентами визнано:

- організаційний, який є систематизуючим, і визначає основні напрями діяльності МДУ;

- змістовний, спрямований на оволодіння випускниками фундаментальними знаннями, навичками міжкультурного спілкування, компетенціями успішно здійснювати професійну діяльність в умовах міжнародної співпраці і конкуренції, самостійно протягом усього життя набувати нових знань, освоювати й застосовувати нові технології;

- науково-технологічний, представлений різними формами реалізації міжнародних наукових й освітніх проектів і програм;

- операційно-діяльнісний, спрямований на інтеграцію освітніх технологій, запровадження у процес професійної підготовки фахівців кращого вітчизняного і світового педагогічного досвіду, що забезпечує обмін сучасними педагогічними технологіями, підвищення конкурентоспроможності випускників МДУ на національному і європейському ринках праці;

- результативний, тобто це результати, які мають пряме відношення до оцінки ефективності моделі міжнародного співробітництва, а саме: рівень професійної підготовки випускників за оцінкою роботодавців, знання кількох іноземних мов, соціокультурна та психологічна адаптація.

Зауважимо, що наскрізною лінією моделі є ідея полікультурності освіти і виховання громадянина України, Європи, Всесвіту [1, с.10].

Підготовка фахівців в галузі новогрецько-українського перекладу здійснюється з урахуванням компонентів моделі міжнародного співробітництва Маріупольського державного університету.

Так, у 2015-2016 рр. кафедра грецької мови та перекладу (з травня 2016 р. кафедра грецької філології та перекладу) співпрацювала з такими організаціями, закладами освіти, міжнародними інституціями:

Центр грецької мови Міністерства освіти і релігії Греції – Організація та проведення іспиту на отримання міжнародного сертифіката з новогрецької мови (щорічно з 2004 р.);

Управління з підтримки і технологічних послуг перекладу Європейського парламенту, Відділ координації термінології Європейського парламенту (Люксембург) – Організація та проведення конференції з питань термінології та перекладу, особливостей праці перекладачів у ЄС;

Генеральне консульство Греції в Маріуполі, Координаційний відділ з питань грецької освіти при Генеральному консульстві Греції в Маріуполі – публічні лекції з проблем перекладу, рецензування науково-методичних праць викладачів кафедри, рецензування кваліфікаційних магістерських робіт за напрямком «Переклад (новогрецька)»;

Університет імені Демокрита у Фракії, Військова академія Греції (Грецька Республіка), Університет Кіпру, Університет Фредеріка (Республіка Кіпр), Університет Крайови (Румунія), Університет Мурсії, Університет Ла Лагуна (Іспанія) – Організація наукової співпраці з питань навчання (та) перекладу термінології.

Не можна не відмітити такий факт організації навчання на засадах інтернаціоналізації, як практика вивчення новогрецької мови із викладачами-носіями мови, що значно підвищує мовленнєву компетенцію майбутніх перекладачів. З 2016-2017 н.р. на кафедрі грецької філології та перекладу МДУ працюють філологи, командировані Міністерством освіти, досліджень та релігії Грецької Республіки п. Евфросині Макрі і п. Аргіріс Никас.

Змістовний компонент підготовки перекладачів новогрецько-українського перекладу на засадах інтернаціоналізації дозволяє залучати до освітнього процесу провідних фахівців в галузі перекладу європейського рівня. Наприклад, важливою подією стало проведення у МДУ 22 квітня 2016 р. Міжнародної конференції «Термінологія та переклад» у дистанційному форматі, коли співорганізаторами кафедри грецької мови та перекладу виступили Відділ координації термінології Європейського парламенту (Люксембург) на чолі з п. Родолфо Масліасом, Управління з підтримки і технологічних послуг перекладу Європейського парламенту (Люксембург) на чолі з п. Теодорою Дурда. Науковий комітет конференції очолила п. Анна Хаджипанайотіду, професор Університету Фредеріка (Республіка Кіпр). У конференції взяли участь 42 учасники з 9 країн, з яких 20 – професори вишів, де викладається новогрецька мова [2]. Матеріали конференції новогрецькою, англійською, українською мовами є у вільному доступі на сайті МДУ, що дозволяє студентам неодноразово звертатися до теорії та практики організації перекладу, фокусуватися на проблемах термінології у перекладі.

Науково-технологічний компонент тісно пов'язаний із операційно-діяльнісним. Тому одним з напрямків організації практики навчання новогрецького перекладу на засадах інтернаціоналізації у МДУ стало успішне запровадження лекцій та практикумів, що здійснюються дипломатами, іноземними професорами-лінгвістами, перекладачами-практиками з питань термінології та перекладу. Наприклад:

е-лекція «Підготовка фахівців зі спеціальності «Переклад конференцій» професора Університету Кіпру, доктора лінгвістики Й. Флороса (25.05.2015 р.);

е-лекція «Юридична термінологія новогрецької мови» офіційного перекладача ЄС п. Елені Нанакі (21 лютого 2016 р.);

публічна лекція Генерального консула Грецької Республіки у Маріуполі п. Елені Георгопулу на тему «Усний та письмовий переклад» (05 квітня 2016 р.);

е-лекція «Термінологія: комунікативний та академічний підходи» п. Родолфо Масліаса, голови Відділу координації термінології Європейського парламенту (22 квітня 2016 р.);

е-лекція «Лексикографічна та лексикологічна термінологія грецькомовних та іншомовних словників: основні методологічні принципи і практики», п. Софі Зерделі, професора Університету Фракії ім. Демокрита (26 квітня 2016 р.);

публічна лекція доктора педагогічних наук, координатора з питань освіти в країнах СНД та Східної Європи Генерального консульства Грецької Республіки в Маріуполі, п. Хріси Тамісоглу на тему «Особливості дистанційного навчання в Університеті Роухемптон-Лондон Онлайн Великої Британії» (28 квітня 2016 р.);

е-лекція «Особливості застосування артиклів у новогрецькій мові» п. Софі Зерделі, професора Університету Фракії ім. Демокрита (20 травня 2016 р.);

е-лекція «Інституції з питань термінології та їх мережі в Греції та Європейському Союзі» п. Панайотіса Крмпаса, професора Університету Фракії ім. Демокрита (10 лютого 2017 р.).

Вважаємо, що практика запровадження іноземного досвіду у навчальний процес професійної підготовки перекладачів забезпечує обмін сучасними педагогічними технологіями, сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників МДУ на грецькомовному та вітчизняному ринках праці, що переконливо демонструють як студенти останніх курсів бакалавріату, так і магістранти спеціалізації «Переклад (новогрецька)».

Список використаної літератури

1. Балабанов К.В. Міжнародна діяльність Маріупольського державного університету: досвід упровадження інноваційної моделі / К. В. Балабанов // Педагогічний процес: теорія і практика: зб. наук. праць. – Вип.1. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2011. – С.6-17.

2. Terminology and Translation: Proceedings of the Remote International Conference (April 22, 2016) / Editor-in-Chief: A.Chatzipanagiotidou, Executive Editor: N. Voyevutko. – Mariupol, 2016. – 294 pp.

N. Voyevutko

THE PRACTICE OF TEACHING MODERN-UKRAINIAN TRANSLATION ON THE BASIS OF INTERNATIONALIZATION IN MARIUPOL STATE UNIVERSITY

The publication covers the organizational, informative, scientific, technological, operational and activity and effective components of the model of international cooperation, developed and tested in Mariupol State University. The publication focuses on the practice of teaching Modern Greek - Ukrainian translation at the MSU, based on internationalization.

Keywords: internationalization, Mariupol State University, Modern Greek-Ukrainian translation studies.

УДК 371.133.014.242:811.131.1(043)

Гавенко О.С., Поклад Т.М.

ПРОФЕСІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ ЗАКОРДОННОГО СТАЖУВАННЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ ДЛЯ ВИКЛАДАЧА ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У тезах розглядаються основні перспективи закордонного стажування для викладача іноземних мов. Акцент робиться на професійних перспективах, які пропонує викладачеві італійської мови стажування в одному із провідних університетів для іноземців Італії – Університеті для іноземців м. Сієни. Такий досвід сприяє професійному зростанню викладача італійської мови та підвищенню його рівня кваліфікації.

Ключові слова: компетентність, професійне зростання, академічна мобільність, стажування, університет для іноземців.

У рамках сучасної освіти 21 сторіччя ведеться активна полеміка щодо шляхів формування професіоналізму викладача іноземної мови, враховуючи те, що він має бути як професійно-компетентним так і соціально-культурно та духовно розвинутою особистістю.

Саме ставлення кожної окремої людини до власної освіти стає визначальним у розбудові її кар'єри і життєвих успіхів.

Університетська освіта України має потребу у фахівцях, що мають високий рівень професіоналізму, високий творчий потенціал та володіють найсучаснішими знаннями та новітніми методиками викладання іноземних мов.

Професійному зростанню викладача та підвищенню рівня кваліфікації сприяють курси підвищення кваліфікації й перепідготовки кадрів, семінари, тренінги, вебінари, різні форми самоосвітньої діяльності, та насамперед закордонне стажування.

Навчання викладача ІМ – цілеспрямований процес, у ході якого набуваються нові знання, формуються вміння, розширюється й поглиблюється усвідомлення життєвих явищ і процесів, збагачуються здібності особистості та її творчий потенціал. [1]

Основними перспективами закордонного стажування є наступні:

- оновлення та розширення знань, формування нових професійних компетентностей у психолого-педагогічній, науково-дослідній діяльності;
- засвоєння інноваційних технологій, форм, методів та засобів навчання іноземної мови;
- вивчення закордонного педагогічного досвіду;
- оцінка можливості застосування досягнень науки і техніки, технологій та перспектив їх розвитку в педагогічній практиці;
- розроблення пропозицій щодо удосконалення навчально-виховного процесу, впровадження у практику навчання кращих досягнень науки, техніки і виробництва;

- застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання, що передбачає його диференціацію, індивідуалізацію, запровадження дистанційних, інформаційно-комунікативних технологій навчання;

- створення навчально-методичних матеріалів, електронних засобів навчання, призначених для використання при підготовці майбутніх фахівців з іноземної мови.

Важливість стажування зумовлене необхідністю забезпечення діалогу культур. Для досягнення ефективності у міжкультурному спілкуванні недостатньо лише засвоїти мовну систему і набути мовленнєвих умінь і навичок. Необхідно навчитися користуватися мовою відповідно до умов соціокультурного середовища носіїв цієї мови.[2]

З огляду на це, для викладачів італійської мови дуже корисним може стати досвід проходження підвищення кваліфікації в університетах для іноземців, зокрема, в Університеті для іноземців м. Сієни.

Університет для іноземців м. Сієни знаходиться в місті, яке втілює у собі сутність італійської культури. В 1588 році у Сієні була створена перша кафедра італійської мови, розрахована на німецьких студентів, а в 1917 року відкрились перші після об'єднання Італії курси з вивчення італійської мови і культури. Університет для іноземців м. Сієни, який цього року відзначив своє 100-річчя, успадкував цю багатовікову традицію викладання італійської мови, зробивши поширення італійської мови та культури своєю місією, залишаючись у той самий час відкритим до інших мов та культур світу.

Університет має науково-дослідний центр передового досвіду, різні науково-дослідні центри, в його стінах постійно проводяться наукові дослідження. Університет сприяє міжнародній мобільності студентів і викладачів з метою взаємного обміну та збагачення, що сприяє поліпшенню якості викладання та наукових досліджень.

Рівень та якість наукових досліджень і викладання, які здійснюються в Університеті для іноземців м. Сієни визнані Радою Європи, яка, починаючи з 2004 року, 10 разів нагороджувала університет нагородою за найкращі проекти у сфері поширення мов. Університет для іноземців Сієни є єдиним італійським університетом, який п'ять разів отримав нагороду European Language Label, яка є найпрестижнішою в Європі в цій галузі.

Університет для іноземців м. Сієни з належною увагою ставиться до процесу інтернаціоналізації та вважає цей напрям роботи одним зі своїх стратегічних пріоритетів. З огляду на це, основним завданням університету є розвиток міжнародних обмінів викладачів і студентів завдяки укладанню угод про співробітництво в сфері науки та культури з іншими вищими навчальними закладами. Університет підтримує двосторонні відносини у галузі освіти та науки з університетами та інститутами країн Європи та всього світу, є учасником проекту мобільності студентів і викладачів у рамках програми Erasmus +, співпрацює з італійськими та іноземними навчальними закладами у сфері педагогічних практик та стажувань.

Приклад Університету для іноземців м. Сієни може стати корисним для тих вузів, які вважають розвиток міжнародної співпраці та мобільність викладачів та студентів пріоритетним у своїй роботі. Викладачам італійської мови, які проходять у його стінах підвищення кваліфікації, він дає неоціненний досвід різностороннього професійного росту у науковому, лінгвістичному, культурному та педагогічному плані, сприяючи також реалізації спільних наукових, освітніх та культурних проектів з викладачами вузів інших країн світу.

Список використаної літератури

1. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання /Наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва // К.: Ленвіт, 2010. – 18 с.

2. Тер-Мінасова С. Г. Мова та міжкультурна комунікація. (Навчальний посібник) / С. Г. Тер-Мінасова. – М.: Слово/Slovo, 2009. – 624 с.

3. Università per Stranieri di Siena. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unistrasi.it/>

O. Gavenko, T. Poklad

PROFESSIONAL PERSPECTIVES OF TRAINING COURSES AT THE UNIVERSITIES FOR FOREIGNERS FOR TEACHERS OF ITALIAN

The main professional perspectives of training courses that the Universities for Foreigners can provide for a teacher of foreign languages are examined in the abstract. The emphasis is put on the professional perspectives that a teacher of Italian can acquire during the training course in one of the eminent Universities for Foreigners in Italy - the University for Foreigners of Siena. Such an experience favors professional growth and advancement of Italian language teachers.

Keywords: competence, professional advancement, academic mobility, training course, University for Foreigners.

УДК 378.4.014.242(477.62–2) (043)

Гаргаєва О.В., Кобиленко Н.К.

РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У тезах розглядаються фактори, які сприяють розвитку академічної мобільності у вузі.

З'ясовано, що академічна мобільність студентів та викладачів – одна із запорук здобуття і відповідно надання якісної вищої освіти.

Ключові слова: академічна мобільність, університет, студент, викладач, стажування

Активний курс університету на інтеграцію в європейський освітній та культурний простір має на меті подальшу оптимізацію навчання та викладання, розкриття нових можливостей для студентів та професорсько-викладацького складу університету.

Розвиток сучасної цивілізації, що передбачає орієнтацію на інноваційні технології, на якісно новому рівні розглядає потребу в освіті, яка б відповідала основним вимогам та викликам сьогодення. В цьому контексті підвищується значення освіти, а, відповідно, і вимоги до кваліфікації педагога як ключового учасника освітнього процесу. Динаміка змін в освітній галузі України відповідно пред'являє нові вимоги до вчителя – бути спроможним позбутися педагогічних стереотипів, бути готовим до перегляду власних поглядів на професійну діяльність, постійно займатися самоосвітою і самовдосконаленням. Проблема ефективності і результативності освітнього процесу може бути успішно вирішена лише за умови забезпечення високої компетентності та професійної майстерності педагога. В цьому – основне призначення курсів підвищення кваліфікації.

МДУ розробив власну модель міжнародної діяльності, яка передбачає комплексне співробітництво з міністерствами освіти, міністерствами закордонних справ, дипломатичними представництвами, обласними адміністраціями, меріями, провідними університетами, благодійними фондами й громадськими організаціями іноземних держав та успішно втілює її в життя за такими напрямками:

Підтвердженням високого авторитету МДУ в урядових, наукових, ділових і політичних колах є відкриття на базі Маріупольського державного університету Почесного консульства Республіки Кіпр в Маріуполі. Відкриття Почесного консульства Республіки Кіпр в Маріуполі, успіх, досягнутий МДУ в розвитку міжнародного співробітництва між керівництвом університету та кіпрськими партнерами, відкривають значні перспективи для розширення співробітництва у галузі освіти, науки, культури, а також в економіці, торгівлі й туризмі.

Розвиваючи існуючі контакти з міжнародними партнерами і встановлюючи нові, МДУ вирішує комплекс завдань, пов'язаних із навчально-методичною, науково-дослідною роботою, зміцненням кадрового потенціалу, розвитком матеріально-технічної бази

університету. Названі напрямки роботи є своєрідною рекламою діяльності університету, переваг вітчизняної системи вищої освіти, які сприяють покращенню іміджу України, підвищенню якості підготовки спеціалістів та рівня викладання.

Всі ці фактори сприяють розвитку академічної мобільності університету. Академічна мобільність студентів та викладачів – одна із запорук здобуття і відповідно надання якісної вищої освіти. Навчання, стажування і проведення досліджень як у Європі, так і світі загалом сприяє не лише отриманню нових знань і засвоєнню сучасних практик, а й дозволяє бути в курсі актуальних дослідницьких тенденцій, оперативно реагувати на наукові запити та й просто ставати конкурентоспроможними і затребуваними фахівцями [Гуляєва, с. 80].

Академічна мобільність є одним із пріоритетних напрямків діяльності МДУ, що передбачає можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність тощо в іншому вищому навчальному закладі на території України чи поза її межами.

Основні види та форми академічної мобільності, організаційне забезпечення, визнання результатів програми академічної мобільності та інші положення регулюються Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579 “Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність” [2; <http://mon.gov.ua/citizens/rozyasnennya/3348/kopiya-polozhennya-pro-poryadok-realizacziyi-prava-na-akademichnu-mobilnist-ta-inshi-npa.html>].

Академічна мобільність університету охоплює:

- навчання;
- стажування викладачів та студентів;
- проходження навчальної і виробничої практик;
- проведення наукових досліджень;
- наукове стажування;
- підвищення кваліфікації викладачів;

Закордонні стажування викладачів та студентів МДУ є одним з перспективних напрямів розвитку академічної мобільності університету. Кожного року викладачі та студенти МДУ проходять стажування у таких університетах та установах: Національному Афінському університеті імені Каподістрія, Комітеті з культурного обміну студентами о. Калімос, Янінському університеті, Салоніському університеті імені Аристотеля, Кіпрському університеті, Месинському університеті, університеті м. Калабрія, університеті для іноземців м. Реджіо, Школа вивчення англійської мови Фрізбі ті ін..

Слід зазначити, що для оптимізації та розширення академічної мобільності університету необхідна організація презентацій міжнародних грантових, стипендіальних програм, програм подвійного дипломування, програм обміну та інших заходів, а також Розробка, адміністрування та координація навчальних планів і програм у межах програм мобільності студентів, укладених із вищими навчальними закладами-партнерами (передусім у межах міжнародної програми Erasmus+, стипендіальних програм, програм подвійного дипломування та програм обміну).

Список використаної літератури

1. Гуляєва Н. М. Мобільність викладачів і студентів: проблеми та орієнтири / Н. М. Гуляєва // Матеріали VI щорічної міжнародної конференції «Розбудова менеджмент-освіти в Україні» (17–19 лютого 2005 року м. Дніпропетровськ). – Київ : Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – С. 80.
2. Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність [електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року №579.- Режим доступу: <http://mon.gov.ua/citizens/rozyasnennya/3348/kopiya-polozhennya-pro-poryadok-realizacziyi-prava-na-akademichnu-mobilnist-ta-inshi-npa.html>

O. Gargayeva, N. Kobylenko

DEVELOPMENT OF ACADEMIC MOBILITY IN MARIUPOL STATE UNIVERSITY

In theses are considered the factors that contribute to the development of academic mobility in high school.

It was found that academic mobility of students and professors is one of the keys of gaining and therefore providing the qualitative higher education.

Keywords: academic mobility, university, student, professor, training.

УДК 378.014.24(043)

Harris I.R.

THOUGHTS ON UKRAINE BY AN AMERICAN

The thesis outlines a perception of Ukraine by Ian Ramsey Harris from Baltimore (USA) who has been on a volunteer mission in Ukraine for two years. The thesis analyzes the differences and things in common in worldview, customs and tradition between American and Ukrainian nations.

Key words: student mobility, volunteer mission, USA-Ukraine relations

Imagine you wake up one morning and go into the bathroom. You reach to turn on the light but you can't seem to find a switch anywhere. You feel around on the wall and struggle to see through the darkness. Eventually you come to the conclusion that there is no lightswitch and you resign yourself to using the bathroom in the darkness, only to discover later that the switch was outside of the bathroom the whole time.

This is what it is like living in a different country with a different way of life. It isn't the big differences that I notice, it is the small, everyday things that are different. Different electrical outlets, having to hang clothes out to dry instead of using a drying machine, or taking the bus or "marshrutka" instead of driving yourself. I love to travel. Maybe it's because my parents took me on a 10 hour flight to Moscow when I was nine months old or when we drove to all the way to Canada when I was three, but travelling is something that has always been a part of my life.

My family loves to take road trips all around the US and my mother and I are trying to visit all fifty states [1]. I have been to 47 states, and I still need to visit Alaska, Hawaii, and Rhode Island. I have also travelled on 50 hours on a train from Moscow to Novosibirsk. My favorite thing about travelling is meeting new people. It fascinates me to see how people live their lives in different parts of the world. I enjoy making new friendships and examining and learning about what makes us different as well as what makes us similar. It is always an adventure to try new food or to try and cook some of my traditional foods for someone else. I have learned to love salla and I will eat "kholodets" on occasion. For the past year and a half, I have had the opportunity to live in Ukraine.

I have lived in places like Poltava, Zaporizhia, Nikolaev, and now Mariupol. I am a volunteer for my church and I have given two years of my life to live here help the people of Ukraine. I help members of my church, I teach free english to anyone who is interested, and I try to meet new people everyday.

Having lived here for 18 months, I have learned a lot about the culture, language and traditions of Ukraine. I have given presentations in Universities, I have spent hundreds of hours travelling here and I have talked to a lot of people. These are my observations: Tradition plays a large role in every culture. Tradition dictates which holidays people of any given country choose to celebrate and why, how to greet others on the street, and the stories parents tell their children in order to teach them morals or standards. Ukraine is a country steeped in tradition.

Some of them have basic, practical uses that I find easy to understand, and others are strange and foreign to me. One of the first things I noticed was how strangers interact with each other. In America, people are more friendly and open. It is considered normal to smile to people on the street and ask them how they are doing. The first few times I tried smiling to Ukrainians on the street, I received some very strange and confused looks.

Another important difference is how people speak to each other. In English, we don't have different forms of the word "you". In Russian and Ukrainian, there are two words for "you" and they change depending on who you are talking to. Sometimes, I forget this rule and have accidentally offended some people because I used the more casual "you". In general, we have different ways of expressing things and use very different phrases. We say that we shouldn't sneeze at something where in Russian someone might say that is not a pound of raisins. Language influences the way we perceive the world and how we relate to other people, especially to those that are foreign. Americans also use the imperial system for measuring weight, length, and volume; Ukraine uses the metric system. I don't know why America has not switched to the metric system. I think we are just too stubborn to admit that it is better. Either way, it is always hard for me to convert kilometers and miles and I instead of telling people I am six feet tall, I have to say I am 1.83 meters tall.

Ukraine also has some interesting health traditions. I have been yelled at several times on "marshrutka" because I opened a window and all the old ladies didn't want to get sick. Americans love to drive with the windows down and I don't think I have ever gotten sick because of this. It is also uncommon for people to drink cold beverages in the winter here. It is very strange for me to buy a soda in December and have it be room temperature.

Despite all of these and other differences, one of the most surprising things that I have discovered while living here is how similar people from all over the world can be. Yes, we have differences in how we speak and act, but for the most part, I have realized that we all have a lot in common. We face many of the same challenges in life, like where to find your next paycheck so you can buy food for your family, how can we make our country and our city better, how can we help all the people who don't have homes or food, or how can I have a happier, better life. It seems like we all are striving for improvement, for something more. We feel like there is a better job or a better way to live our lives. This is a common theme that I have noticed. I think that often times we let our nationalities and our cultures get in the way of our improvement.

We see ourselves as "ukrainians" or "americans" and not as people. We forget that we are all on this planet together and that if everyone helped each other out, we could all have a better life. I have also learned that good people are one of our most valuable resources. That no matter how different our culture and background, we can still form a connection and that deep down inside of us, we want to form connections and we need human interaction. Ukraine and the US may be thousands of miles (or kilometers) apart, but we are essentially striving for the same thing: A better life and a better world.

Literature

1. Retrieved from: <https://en.wikipedia.org/wiki/Baltimore>

Гаріс І.Р.

РЕЦЕПЦІЯ УКРАЇНИ ОЧАМИ АМЕРИКАНЦЯ

У тезах окреслюється сприйняття України Ієном Ремсі Гарісом з Балтімору (США), який був з добровільною місією в Україні протягом двох років. Автор аналізує відмінні і спільні риси у світогляді, звичаях та традиціях між американцями та українцями.

Ключові слова: мобільність студентів, добровольці, відносини США-Україна

Грачова А.В., Старцева В.С.

СПЕЦИФІКА ВПЛИВУ ЗАКОРДОННИХ СТАЖУВАНЬ НА ЛІНГВОКУЛЬТОРОЛОГІЧНУ АДАПТАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

У тезах були розглянуті різні аспекти впливу закордонних стажувань на вдосконалення як лінгвістичних, так і екстралінгвістичних знань та навичок майбутніх фахівців. Увага акцентується на можливості швидко оволодіти мовною компетенцією, а також успішно адаптуватися у місцевому соціо-культурному середовищі, завдяки активному зануренню у специфічне щоденне побутове життя місцевого населення.

Ключові слова: мовні стажування, мовна компетенція, академічна мобільність студентів, екстралінгвістичні аспекти

Невпинні трансформаційні процеси, що охопили сучасне українське суспільство, є ілюстративним доказом глобалізаційного вектору розвитку цієї країни. В цьому контексті животрепетне питання перспективи загальної інтеграції в міжнародний простір набуло особливої актуальності. Першим дієвим шляхом до уніфікації є створення сприятливих умов для модернізації системи вищої освіти України, адже саме це є запорукою належної професійної підготовки майбутніх фахівців. Чинниками об'єктивної ефективізації освітнього процесу, що набуває транснаціонального статусу, є модифікація стандартів, підвищення доступності знань, створення різноматичних міжнародних наукових і культурно-просвітницьких проектів, а також сприяння активному зростанню академічної мобільності студентів.

Безумовно, фахова підготовка майбутніх спеціалістів у зарубіжних вищих навчальних закладах є не тільки формою інтернаціоналізації освіти, але й ідеальною перспективою для студентів, що, націлившись максимально застосувати свій інтелектуальний і творчий потенціал, прагнуть в повній мірі оволодіти конкретними навичками і здобути високого професійного рівня згідно із міжнародними стандартами.

Значущість лінгвістичної компетенції у сучасному суспільстві є тим невід'ємним мотиваційним фактором, що сприяє активізації в Україні такого процесу, як закордонні мовні стажування. В межах розробленої ВНЗ освітньої програми (або обраної самостійно), що передбачає відвідування студентом певної країни і навчання комплексним лінгвістичним дисциплінам на базі місцевого освітнього закладу (університет або школа для іноземців), майбутній фахівець протягом лімітованого періоду має змогу не тільки отримати бажані спеціалізовані знання на високому професійному рівні, але й опинитися в «лінгвокультурному епіцентрі подій». Зокрема, відвідавши чітко організовані, згідно із розкладом, заняття, що передбачають не тільки навчання граматичній теорії, але й знайомство з екстралінгвістичними аспектами функціонування конкретної мовної системи, студент потрапляє в неорганізоване і метушливе соціальне середовище. Саме в ньому відбувається найбільш швидко та ефективно переборення т. н. «мовного бар'єру», наслідком чого є активне занурення учня у специфічне щоденне побутове життя місцевого населення. Отриманий ситуаційний досвід є базисом самостійної інтерпретації студентом визначальних культурологічних суспільних рис, а також диференційних ознак менталітету мешканців країни. Як результат, учень, що повернувся в Україну, є носієм не тільки удосконаленого рівня лінгвістичної компетенції, але й загальнокультурного досвіду і численних ідей, що сприятимуть модернізації освітнього процесу на Батьківщині.

Отже, сутність українських суспільних тенденції полягає в активному прагненні комплексної міжнародної інтеграції, одним із фундаментальних аспектів якої є налагодження прозорих інтернаціональних зв'язків між вищими навчальними закладами, що є чинником гармонійного розвитку навчального процесу в межах світового освітнього простору.

Студентські лінгвістичні закордонні стажування є продуктивним засобом швидкого оволодіння мовною компетенцією, а також результативної адаптації у місцевому соціо-культурному середовищі.

Список використаної літератури

1. Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти : метод. посіб. / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 58 с.
2. Кремень В. Г. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / [за ред. В. Г. Кременя]. – К.: Вид-во ТДПУ, 2004. – 147 с.
3. Чистохвалов В. Н. Состояние, тенденции и проблемы академической мобильности в Европейском пространстве высшего образования: учеб. пособие. / В. Н. Чистохвалов, В. М. Филиппов. – М.: РУДН, 2008. – 162 с.

A. Grachova , V. Startseva

PECULIARITIES OF THE INFLUENCE OF EDUCATIONAL TRIPS ABROAD ON UKRAINIAN STUDENTS' LINGUISTIC AND CULTURAL ADAPTATION

Different aspects of the influence of educational trips abroad on the improvement of both linguistic and extralinguistic knowledge and abilities of the future professionals are analyzed in the abstract. The emphasis is put on the possibility of quick acquisition of linguistic competence as well as of successful adaptation in local social and cultural space thanks to an active immersion in a specific everyday life of the local population.

Keywords: educational trip, linguistic competence, academic mobility for students, extralinguistic aspects.

УДК 378.014.24(043)

Дацер К.С.

МОБІЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У тезах розглянуто академічну мобільність як засіб інтеграції України в європейський освітньо-науковий простір. Проаналізовано поняття мобільності науково-педагогічних працівників.

Ключові слова: академічна мобільність, мобільність викладача ВНЗ, вища освіта.

У сучасних умовах модернізації та глобалізації освіти, коли освіта і знання стають транскордонним та транснаціональним явищем, особливого значення набуває активна міжнародна співпраця у сфері освіти та науки нашої держави з іншими країнами [1, с. 33]. Формування єдиного світового освітнього простору відбувається через зближення підходів різних країн до організації освіти, а також через визнання документів про освіту інших країн. Загальноєвропейський простір вищої освіти й загальноєвропейський дослідницький простір утворюють сучасне європейське суспільство знань. Спільний європейський освітній простір, з одного боку, сприяє зростанню мобільності студентів та професорсько-викладацького складу, а з іншого – академічна мобільність є необхідною умовою формування спільного освітнього простору. Академічна мобільність збільшує шанси людини на професійну самореалізацію, а також підвищує якість трудових ресурсів національної економіки [2].

Мобільність викладача в Україні – це поширення та запозичення досвіду в іншому навчальному закладі. Хоча мобільність викладацького складу досліджена не так добре, як мобільність студентів, її можна вважати другою за важливістю формою глобалізації вищої

освіти. Традиційно міжнародна мобільність професорсько-викладацького складу обумовлена дослідженнями і науковою роботою, але в деяких регіонах і певних напрямках освіти, наприклад, менеджмент і ділове адміністрування, існують спеціальні схеми регіонального і міжнародного тренінгу для молодих дослідників і викладачів [3, с. 96].

У випадку мобільності викладачів існують сильні географічні відмінності. На одному полюсі в цьому процесі стоять країни з високим рівнем наукової імміграції в результаті цілеспрямованого залучення наукового персоналу для розширення системи вищої освіти (наприклад, як це було в Гонконзі), а на іншому – країни з низьким рівнем інтернаціоналізації професорсько-викладацького складу. До останніх відносяться, в основному, країни з високим рівнем національної однорідності, що використовують тільки рідну мову в навчанні, яким важко знайти фахівців, які володіють іноземними мовами. США і Великобританія є найбільшими експортерами наукових трудових ресурсів, але в той же час кафедри їх університетів дуже привабливі для зарубіжних фахівців; в цьому можна перекоонатися, якщо звернути увагу на склад їх висококваліфікованих наукових кадрів, серед яких чимало представників зарубіжних стан.

Ефективність мобільності є обґрунтування з точки зору трансферу знань, підвищення кваліфікації кадрів, росту іновативності економіки, а академічна мобільність може правомірно розглядатися як потужний фактор розвитку професорсько-викладацького персоналу ВНЗ. Основними формами академічної мобільності професорсько-викладацького складу ВНЗ є участь у спільних проектах, викладання, наукове дослідження, наукове стажування та підвищення кваліфікації і це може відбуватися на основі двох видів – довгострокового та короткострокового підвищення кваліфікації [4, с. 489].

Список використаної літератури

1. Гришук Ю.В. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми і перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/117/108>.
2. Мирончук М.Н. Академічна мобільність у європейському освітньому просторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/12329/1/2.pdf>.
3. Менеджмент та бізнес-освіта України в глобальному конкурентному середовищі // Матеріали VI щорічної міжнародної конференції «Розбудова менеджмент-освіти в Україні» (17–19 лютого 2005 року, м. Дніпропетровськ). – К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. – С. 186.
4. Щевцова Н. Потенціал академічної мобільності професорсько-викладацького складу ВНЗ як фактор зміцнення людського капіталу в контексті інноваційного розвитку вищої освіти в Україні / Н. Щевцова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруюва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – № 3 (57). – 540 с.

K. Datser

MOBILITY OF PEDAGOGICAL EMPLOYEES AS A FACTOR OF COMPETITIVENESS

The work deals with an academic mobility as a mean of Ukrainian integration into the European educational and scientific space. The notion of mobility of teaching staff is analyzed.

Keywords: academic mobility, the mobility of university lecturers, higher education

Жабко К.О.

ПРОГРАМИ ERASMUS ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

У тезах розглядається міжнародна програма академічної мобільності Erasmus та її впровадження в українських вищих навчальних закладах. Дається загальна характеристика академічної мобільності та її стану в Україні. Розглядаються ключові напрями програми Erasmus +, головні цілі та основні види діяльності.

Ключові слова: академічна мобільність, Erasmus, Erasmus+, кредитна мобільність, ступенева мобільність.

Сучасний стан розвитку системи освіти характеризується інтенсивними інтеграційними процесами та формуванням єдиного освітнього простору. Одним із факторів інтеграції України в єдиний світовий освітній простір є академічна мобільність як студентів, так і професорсько-викладацького складу.

Академічна мобільність дає студентам і викладачам можливість отримати доступ до освіти у провідних ВНЗ зарубіжних країн. Розрізняють мобільність внутрішню та зовнішню, організовану та індивідуальну. В останні роки спостерігається підвищення внутрішньої мобільності як студентів, так і викладацького складу. Для студентів було спрощено механізми переведення з одного ВНЗ до іншого, відбувається обмін викладачами між ВНЗ за рахунок суміщення посад. Нажаль, як зазначається Національним інститутом стратегічних досліджень, міжнародна академічна мобільність викладачів, знаходиться в гіршому стані. Стажування у провідних європейських ВНЗ майже не фінансується ні закладами освіти, ні державою, не розробляються спільні програми підготовки фахівців та спільні наукові програми [1]. Однак, незважаючи на те, що міжнародна мобільність в Україні ще не досить розвинена, її розвитку та просуванню сприяє низка програм, серед яких програми Erasmus. Студенти нашої країни, мають можливість брати участь у програмі Європейського Союзу Erasmus+, яка підтримує мобільність у сфері освіти [2]. Україна є країною-партнером програми Erasmus+ в рамках Східного Партнерства, тому у сфері вищої освіти українські ВНЗ можуть брати участь у таких ключових напрямках цієї програми:

- навчальна мобільність працівників та студентів ВНЗ (проекти міжнародної кредитної мобільності) на основі між інституційних угод (колишній Еразмус),
- реалізація спільних магістерських програм та отримання індивідуальних стипендій (ступенева мобільність Еразмус Мундус),
- розвиток потенціалу вищої освіти – реформування вищої освіти (ex-Темпус),
- стратегічні партнерства,
- напрям Жана Моне з Європейських студій [3].

Головними цілями програми Erasmus+ є підвищення якості освіти, виховання конкурентоспроможних фахівців, сприяння в удосконаленні знань та навичок студентів, розвиток потенціалу країн-партнерів. Основними видами діяльності є кредитна мобільність, яка дає можливість студентам не тільки навчатися в зарубіжних ВНЗ, а й проходити стажування в закордонних компаніях, та ступенева мобільність, в рамках якої студенти проходять навчання за спільними магістерськими програмами [4]. Студенти, які навчаються за програмами Erasmus+, можуть отримати подвійний або спільний диплом, мають більше можливостей для працевлаштування завдяки навчанню закордоном, удосконалюють мовні навички, поглиблюють знання з культури та історії, країни, в якій вони навчаються.

В рамках програми Erasmus+ організовуються проекти для мобільності викладачів та адміністративного персоналу. Вони мають на меті підвищення якості викладання та навчання. Основними видами діяльності є викладання (впровадження інноваційних методів

викладання), професійний розвиток для удосконалення навичок та компетентностей викладацького складу та запрошення працівників підприємств [4].

Маріупольський державний університет також приєднався до програм Erasmus. Студенти ВНЗ мають можливість стати учасниками магістерських програм Мессінського університету, Університету Кордобі, Університету Порто, Університету Гданська та отримати спільні дипломи зарубіжного та Маріупольського державного університету [5].

Міжнародні програми Erasmus+ відіграють важливу роль в підготовці висококваліфікованих фахівців міжнародного рівня, інтернаціоналізації освіти та інтеграції України в спільний європейський освітній простір.

Список використаної літератури

1. «Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір» Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1421>

2. Навчання та викладання в Європі. Можливості в рамках програми Європейського Союзу ЕРАЗМУС+ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://nung.edu.ua/files/attachments/e_mobility_for_individuals1.pdf

3. Еразмус+ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://mon.gov.ua/activity/mizhnarodni-zvyazki/uchast-u-programax-es-erazmus-ta-gorizont-2020/erazmus/>

4. Про програму Європейського Союзу - ERASMUS+ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/pro-prohamu.html>

5. Програма ERASMUS [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://mdu.in.ua/index/programa_erasmus/0-123

K. Zhabko

PROGRAMS ERASMUS AS A FACTOR OF ACADEMIC MOBILITY

The article deals with the Erasmus academic mobility programme and its implementation in higher education institutions of Ukraine. General description of the academic mobility programme and its state in Ukraine are exposed in the research. Key directions of the Erasmus + programme, main objectives and activity types are examined.

Key words: academic mobility, Erasmus, Erasmus+, credit mobility, scale mobility.

УДК 378.014.24(430:477)(043)

Ishchenko D., Perepelitsa A.

GERMAN PROGRAMS FOR UKRAINIAN STUDENTS

Germany has become a popular destination for Ukrainian students looking for an international education. Thesis considers recognized programs at relatively lower prices compared to those in the United Kingdom, the United States or Australia. Moreover, there is a significant number of available scholarships that allows foreign students to study in Germany for free.

Key words: German programs, education in Germany, students, scholarship

Germany is a country of opportunities and prospects. Stability of the economy, social guarantees, permanent achievements and the growth of science, art and technology - these are all signs of the lead country. It is not surprising that most young people tend to see Germany with their own eyes and use every opportunity to achieve this goal.

It's not a secret that the most effective method to improve your knowledge in foreign language – to live in country, where this foreign language is native. Not every man can afford to travel to another country for a long time (to pay for languages courses). At present one of the most

popular program that young people from all over the world can participate in – the International Au Pair Program. This is the cheapest program that allows people live and study in different countries without big expenses [1].

It should be noted that Au-Pair exists since 1969 and for all this time the program has very successfully proved itself among the youth. And it's not surprising, because the participants of the program learn German, being directly in the German-speaking environment, having the opportunity to receive not only theoretical knowledge, but also to constantly contact the outside world, improving in the knowledge gained in practice.

ZAV is the German federal agency for labour. It offers a rising number of young people from Eastern Ukraine the possibility to get work experience abroad through a summer job or an internship. Moreover, they can earn some money and discover Germany. It supports the visa application process and assist in the compilation of all documents. Under the auspices of the ZAV-program it also support and assist applications from Ukrainian youth who want to do either social or ecological volunteering work in Germany. For many Ukrainians a year of voluntary work is the first step towards participation in the German labour market, or towards studying in a German language university [2]

The Germany Scholarship Program provides financial and non-material support to high-achieving and committed students from all over the world. The Germany Scholarship supports highly talented students at all participating universities in Germany. The scholarship is awarded without consideration of personal or parent income and one's nationality is not material to award either. The scholarship amounts to 300 EUR per month and is granted for at least two semesters but may be provided for a maximum time which covers the standard period of study.

DAAD is a joint organization of Germany's higher education institutions and is responsible for promoting international academic relations, primarily through the exchange of students, academics and researchers. The DAAD scholarship database contains scholarship and funding opportunities for foreign students, graduate students and scientists who are seeking financial support for their studies, research work or teaching assignments in Germany. The database not only lists all the scholarships offered by the DAAD, but also diverse programs offered by a wide variety of institutions.

German Universities participate in quite a number of study programs which are funded by Erasmus Mundus Scholarships. The Erasmus Mundus EMLex offers an excellent international program of study which is globally unique and highly attractive due to various activities. During the two-year program, students spend the second semester together with all the other students at one university, which changes every year. On request, it is possible to study at a third university of the EMLex consortium in the third semester. In the 1st and 4th semester studies take place at the so-called home university. Erasmus Mundus applicants have the opportunity to name their preferred choices for their home university; the selection committee distributes the applicants equally to the partner universities. Self-paying students are guaranteed a place at their university of first choice. The Erasmus Mundus program is fee-based, i.e. students have to pay participation costs to the EMLex consortium for each semester. In return, the consortium pays for costs arising in the course of the studies, for example tuition and administration fees, health insurance, library fees, etc. In addition, it organizes a supporting program. All students have to sign a Student Agreement before the beginning of their studies [3].

All these organizations are good in their own way and provide enough information for students so that they can choose what suits them best. Germany has something to offer Ukrainian students. Thanks to the above programs, the students can improve the level of their language and gain the knowledge and skills that will help them in the future.

Literature

1. "Au-Pair" and "Work and Travel" programs. Retrieved from: <http://www.au-pair.com.ua/#top>

2. Tuition Free Colleges and Universities in Germany. Retrieved from: <http://www.scholars4dev.com/6643/scholarships-in-germ>.
3. MultiKultiUA. International Exchange Network. Retrieved from: <http://>

Іщенко Д.П., Перепелиця А.Д.

ПРОГРАМИ СТАЖУВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У НІМЕЧЧИНІ

Німеччина стала популярним місцем для українських студентів, які прагнуть отримати освіту закордоном. Автори аналізують визнанні програми за відносно низькими цінами в порівнянні з тими, які існують у Великобританії, Сполучених Штатах Америки та Австралії. Крім того, існує значна кількість стипендіальних програм, що дозволяє іноземним студентам навчатися у Німеччині безкоштовно.

Ключові слова: німецькі програми, освіта в Німеччині, студенти, стипендії

УДК 378.4(495.622):378.4(477.62-2)(043)

Кіор Р.В., Кіор Ю.А.

ВНЕСОК САЛОНІКСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ АРИСТОТЕЛЯ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ ТА ВИВЧЕННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ У МДУ

У тезах робиться огляд діяльності Салонікського університету ім. Аристотеля щодо популяризації новогрецької мови, зокрема роботи Школи новогрецької мови та її ролі в підготовці кваліфікованих кадрів для українських освітніх закладів, зазначається внесок викладачів школи та аналізується багаторічний досвід співпраці МДУ з програмою «Ясон».

Ключові слова: стажування, популяризація, школа новогрецької мови, програма «Ясон», семінари.

Стажування в країні мови, що вивчається, є потужним стимулом для вивчення іноземних мов. Задля забезпечення максимального ефекту від участі в міжнародних освітніх програмах велику увагу слід приділяти вибору освітньої програми та організації, що її проводить.

Протягом багатьох років важливу роль у допомозі вивчення та популяризації новогрецької мови для студентів і викладачів Маріупольського державного університету відіграє Салонікський університет імені Аристотеля і зокрема його Школа новогрецької мови, яка з 1970 року пропонує курси з новогрецької мови для іноземців і працює під керівництвом Філософського факультету Салонікського університету. Школа бере участь у науково-дослідних програмах і програмах співробітництва в галузі освіти з вітчизняними та іноземними організаціями, організовує іспити для отримання сертифікату про знання грецької мови, необхідного для вступу іноземця у виші Греції. Викладацький склад школи має багаторічний досвід викладання і чудовий навчальний матеріал [1]. Школа приймає сотні студентів з усього світу, і цей полікультурний простір дає можливість слухачам відчувати і полюбити живу атмосферу сучасної Греції, що сприяє кращому засвоєнню не лише мови, а й культурної інформації.

Студенти та викладачі МДУ беруть участь у літніх семінарах Школи новогрецької мови з 1994 року. Стипендія частково покриває витрати на проживання та харчування. Окрім якісних знань, які слухачі курсів отримують у групах відповідного рівня, вони мають можливість познайомитися з історичними та культурними пам'ятками м. Салоніки, відвідати видатні місця північної Греції, серед яких можна виділити Вергіну – столицю давнього Македонського царства, місце захоронення Філіппа II – батька Александра Македонського, та Метеори – один з найбільших монастирських комплексів у Греції, подивитися життя традиційного грецького села (відвідавши, наприклад, село Мецово, розташоване серед

гірських хребтів Пінда на півночі Греції) [2], покатися в ласкавих водах Термічної затоки та побувати на відомих пляжах півострова Халкідіки (список екскурсій постійно оновлюється). Також учасники літніх стажувань відвідують додаткові семінари та лекції, пов'язані з грецькою культурою, а також за бажанням можуть вивчати грецькі народні танці.

Серед викладачів Школи новогрецької мови в Салоніках слід зазначити ім'я Анни Хаджипанайотіду, яка протягом тривалого часу була викладачем Школи, автором та співавтором багатьох підручників з новогрецької мови для іноземних учнів та студентів, які активно використовуються у викладанні новогрецької мови українськими вчителями та викладачами, та донині викладає на семінарах, що сприяють поліпшенню рівня знань викладачів та вчителів.

Понад 20 років Маріупольський державний університет співпрацює з програмою «Ясон». Це штатна програма Салонікського університету імені Аристотеля, яка виникла у 1994 році з ініціативи Ректората та схвалена Науковою Радою університету. Її метою є створення та практична підтримка центрів з вивчення грецьких дисциплін у 16 університетах Причорноморської зони, одним з яких є МДУ [3]. Завдяки програмі «Ясон» з 1997 року близько 30 студентів та викладачів МДУ пройшли стажування у літній Школі новогрецької мови, отримали стипендію для участі в пошукових програмах, для роботи в бібліотеках Філософського факультету та можливість відвідувати лекції провідних професорів-філологів Салонікського університету імені Аристотеля. Понад 10 викладачів учасників таких стажувань захистили свої кандидатські та докторські дисертації [4]. Досягненню поставлених цілей сприяє тісний контакт учасників програм стажування з керівництвом програми «Ясон» – професором класичної філології І. Казазісом, професором історії А. Ксанфопулу-Киріаку та співпрацівником міжнародного відділу Д. Фотіадісом.

У жовтні 2009 р. в Києві програмою було проведено унікальний семінар «Використання новітніх технологій у викладанні новогрецької мови (Електронний Портал Центру грецької мови)», в якому також взяли участь викладачі факультету грецької філології МДУ.

Крім того, Салонікський університет імені Аристотеля є співорганізатором багатьох міжнародних проєктів, які сприяють популяризації новогрецької мови у світі, курсів підвищення кваліфікації для вчителів та викладачів новогрецької мови, більшість з яких є випускниками спеціальності «Мова та література» (новогрецька) Маріупольського державного університету.

Список використаної літератури

1. Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.auth.gr/units/51>
2. Ясон – программа изучения греческого языка в университете им. Аристотеля в Салониках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.mpda.ru/site_pub/581278.html
3. Πρόγραμμα ΙΑΣΩΝ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.auth.gr/units/3281>
4. Πρόγραμμα ΙΑΣΩΝ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iason.auth.gr/studies>

J. Kior, R. Kior

CONTRIBUTION OF ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI IN THE POPULARIZATION AND STUDYING OF MODERN GREEK IN MSU

In the abstract it is reviewed the activity of Aristotle University of Thessaloniki in promoting Greek language, including the School of Modern Language and its role in the training of qualified workforce for Ukrainian educational institutions, it is noted the contribution of teachers and it is analyzed the long-term experience of cooperation with the MSU program «Iason».

Keywords: training, promotion, School of Modern Greek, program «Iason», seminars.

Козинец В.П.

WORK AND TRAVEL USA

В тезах рассматриваются главные пункты программы Work and Travel USA (Summer Work and Travel). Общая информация, приведенная ниже, даст студентам лучшее представление о программе Work and Travel USA.

Ключевые слова: work and travel, работа и путешествие, программа студенческого обмена.

Work and Travel USA (рус. Работа и Путешествие в США) — программа международного студенческого обмена (Ежегодная квота Госдепартамента на участников этой программы свыше 100 000 мест), целью которой является предоставление студентам дневной формы обучения высших учебных заведений и средне-специальных учебных заведений возможности непосредственного участия в повседневной жизни народа Соединенных Штатов Америки через путешествия и временную работу на срок до 4 месяцев во время летних каникул [1].

Согласно требованиям Госдепартамента для студентов из Украины, программа начинается не ранее 6 мая и заканчивается - не позднее 6 сентября. Для участия в летней программе Work and Travel USA необходимо быть студентом очной формы в аккредитованном учебном заведении и добросовестно посещать занятия, а также владеть английским языком на разговорном уровне (Intermediate Level и выше). Формальных ограничений по возрасту участников не существует, однако, студенты старше 23-24 лет попадают в группу риска при прохождении собеседования в Посольстве США. Студенты вечерней формы обучения могут принимать участие в программе, при условии, что они посещают занятия не реже 5 дней в неделю (или не менее 20 часов в неделю). Студенты последних курсов обучения имеют право принимать участие в программе Work and Travel, однако должны убедить консульского офицера в том, что вернутся на родину по окончании программы в надлежащий срок [2].

Государственный департамент США руководит программой обмена в соответствии с постановлением о взаимном образовании и Законом о культурном обмене от 1961 года с внесенными в него поправками. Государственный департамент США определяет организации для управления программами международного обмена в нескольких категориях. Эти организации называются спонсорами. У большинства спонсоров есть партнеры и агенты по всему миру. Обязательства по заблаговременной проверке предполагаемых работодателей участников возлагаются на спонсоров [1].

SEVIS (Student and Exchange Visitor Information System) - государственная электронная система, позволяющая отслеживать текущую информацию о студентах, приехавших по визам F или M, и участниках международного обмена (J visa). SEVIS позволяет учебным заведениям и спонсорам передавать информацию и уведомления по Интернету в Министерство национальной безопасности (Department of Homeland Security) и в Госдепартамент США на протяжении всего пребывания студентов и участников обмена в США. SEVIS будет получать информацию о статусе студентов и участников обмена, включая даты въезда/выезда, смену адресов, продление программы, рабочие уведомления и изменения в образовательной программе. SEVIS также будет предоставлять системные предупреждения, уведомления о событиях и отчеты образовательным учреждениям и спонсорам, а также в Министерство национальной безопасности и в Госдепартамент США. Доступ к системе SEVIS имеют также посольства и консульства США [2].

Программа Work and Travel легальна. Она действует под защитой правительства США с 1961 года, все участники программы пребывают на территории США законно и имеют право

на работу в рамках программы. Социальные гарантии участникам Work and Travel предоставляются аналогично гражданам США. Все участники программы Work and Travel USA еще до момента своего прибытия в США обеспечиваются вакансией с определенной ставкой оплаты труда – именно поэтому размер своей зарплаты известен им заранее.

Работа в США – важная и актуальнейшая для всех участников программы Work and Travel USA тема, поскольку именно от удачно выбранной вакансии зависит в итоге впечатление от программы. Области применения студенческой трудовой силы на летних работах в США весьма обширны. Программа Work and Travel может обеспечить широкий спектр разнообразных вакансий, не требующих квалификации или лицензии. Наиболее распространенные варианты – работа в сфере обслуживания: гостиницы, кафе, рестораны (официантом), развлекательные комплексы, парки, гольф-клубы. Это также может быть работа спасателем на пляжах или в бассейне, несложные работы на предприятиях (упаковка, сортировка), простые строительные работы, работы, связанные с уборкой помещений и так далее. Есть и ограничения по программе: иностранный студент, воспользовавшийся Work and Travel, не может работать водителем в лагере, няней, работником медицинской сферы или в области авиации, au-pair, а также прислугой в частных домах.

Work and Travel дала мне возможность получить опыт работы в зарубежной организации, познакомиться с принципами и стандартами, по которым работают американские компании, а впоследствии использовать этот ценный опыт, чтобы успешно двигаться по карьерной лестнице. В результате этой программы мне удалось получить резюме, где указан зарубежный опыт работы, и несколько хороших отзывов от работодателей в качестве рекомендательных писем. Наличие этих документов позволило легко и быстро решить вопрос о трудоустройстве в дальнейшем. Стоит отметить, что насыщенная практика иностранного языка — неотъемлемая часть пребывания в другой стране. Являясь участником программы, через пару недель пребывания в США, общаясь с носителями языка и полностью погрузившись в языковую среду, я начала свободно говорить. Вопрос касается умения уверенно поддержать беседу, абсолютно не ощущая при этом языкового барьера.

Список использованной литературы

1. [Электронный ресурс] — Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Work_and_Travel_USA
2. [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://workandtravel.org.ua/>

V. Kozinets

WORK AND TRAVEL USA

There are the main points of the Work and Travel USA program (Summer Work and Travel) are considered in the theses. The general information below will give students a better idea of the Work and Travel USA program.

Keywords: work and travel, student exchange program, student internship.

УДК 378.1.014.25(043)

Кумуржи Е.С.

ДІЯЛЬНІСТЬ МЕРЕЖІ ІНСТИТУТІВ КУЛЬТУРИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

У тезах розглядається співробітництво в галузі культури, освіти та науки між Італійським Інститутом культури та Маріупольським державним університетом.

Ключові слова: Італійський інститут культури, співробітництво, міжнародні стажування, Тиждень італійської мови

Корені історичних зв'язків між Італією та Україною сягають часів піднесення Риму в античному світі.

Із століття в століття італійці несли в Україну художні та духовні скарби своєї нації.

Проголошення державної незалежності України 24 серпня 1991 року поклало початок якісно новому етапові в її взаєминах з Італією.

Важливим кроком у розвитку культурного діалогу між нашими країнами стало відкриття у Києві Італійського Інституту культури при посольстві Італії.

Італійський інститут культури в Києві займається поширенням італійської мови та культури в Україні шляхом проведення культурних заходів, які сприяють обміну ідеями в різних галузях науки та мистецтва, створює мережу осередків по всій території України, які забезпечують викладання італійської мови та популяризують італійську культуру.

Вагомим внеском у розвиток співробітництва в усіх сферах, насамперед гуманітарній, є відновлення викладання італійської мови в українських закладах освіти. Зростанню інтересу до духовної і культурної спадщини Італії сприяють створені в українських університетах італознавчі центри, де відбуваються заняття для студентів, діють відеотеки італійських фільмів і бібліотеки італійської літератури.

Завдяки цьому 2 серпня 2007 року між МДУ в особі ректора, професора Костянтина Васильовича Балабанова та Італійським Інститутом культури в Україні в особі директора, професора Ніколи Франко Баллоні на підставі взаємних інтересів щодо поширення італійської мови та італознавчих студій в Україні, зміцнення співпраці в галузі гуманітарних наук та культури уклали угоду про співробітництво, а у 2008 році був створений Італійський культурний центр, як осередок вивчення італійської мови, пропагування, популяризації італійської культури в регіоні Приазов'я. Урочисте відкриття відбулося 24 травня 2008 року за участі Надзвичайного і Повноважного Посла Італії в Україні П'єтро Джованні Доннічі і директора Італійського інституту культури в Україні, професора Ніколи Франко Баллоні.

У межах Угоди про співробітництво в галузі культури, освіти та науки між Урядами Італії та України Міністерство закордонних справ Італійської Республіки надає гранти на навчання, стажування та дослідження в італійських вищих навчальних та науково-дослідних закладах, метою яких є розвиток міжнародного культурного співробітництва та поширення італійської культури, мови і науки. Навчальні стипендії надаються для проходження навчання та/або проведення досліджень в таких державних або офіційно визнаних навчальних закладах: університетах, університетських і політехнічних інститутах, інститутах вищої освіти в галузі мистецтва і музики, інститутах по реставрації, Національних школах кінематографії, дослідницьких центрах і лабораторіях, бібліотеках, архівах і музеях, які співпрацюють з курсами університетської або аспірантської освіти.

Завдяки цьому понад 20 студентів і викладачів МДУ взяли участь у міжнародних програмах в Італії, де вони знайомилися з історією і традиціями країни, підвищували рівень володіння італійською мовою, виступали провідниками української культури і духовності.

Також Італійський інститут культури сприяє зміцненню двосторонніх зв'язків у сфері культури, освіти і науки. Завдяки цьому університет відвідують провідні фахівці з Італії, які читають лекції студентам і проводять науково-методичні семінари з викладачами вузу, Аташе Посольства Італії в Україні Нікола Франко Баллоні, генеральний секретар товариства «Данте Аліг'єрі» Алессандро Мазі, видатний італійський юрист, вчений, поет, державний і громадський діяч, Почесний президент Державної Ради Італійської Республіки доктор Коррадо Калабро, диригент, дружина Надзвичайного і Повноважного Посла Італії в Україні Фабріціо Романо – Нансі Мілезіс Романо, керівник Інституту міжнародних юридичних наук Італійської науково-дослідницької ради, професор Джанфранко Тамбуреллі, віце-губернатор Регіону Базиликата з питань інфраструктури, транспорту, екології та території, професор Альдо Берлінгуер, відомий італійський лінгвіст Марчелло Сільвестріні, професор університету для іноземців міста Перуджа та інші.

Кожного року проводиться Тиждень італійської мови у світі, який передбачає низку заходів культурно-просвітницького спрямування із залученням студентів і широкого загалу. Цей захід щорічно проводиться за ініціативи Академії делла Круска за підтримки Спілки «Данте Аліг'єрі», інститутів італійської культури, посольств і консульств Італії під патронатом Президента Італійської Республіки та Всеукраїнська олімпіада з італійської мови, яка щорічно проводиться у співробітництві з Міністерством освіти та науки України.

Також «Тиждень італійського кіно» щорічно представляє в Україні багатий традиціями італійський кінематограф, який дає можливість побачити найсучасніші тенденції, оцінити моду і перспективи розвитку кіномистецтва в цілому та сприяє діалогу між країнами.

На базі МДУ пройшла виставка робіт «Екосистеми», відомого італійського фотомитця Луки Бракалі, переможця багатьох міжнародних фотоконкурсів, на відкритті якої були присутні Посол Італії в Україні Фабріціо Романо і директор Італійського інституту культури в Україні Нікола Франко Баллоні.

Італійську Республіку та Маріупольський державний університет пов'язує плідна співпраця у сфері наукових досліджень, освіти і культури.

Результатом цих взаємовигідних відносин стало визнання МДУ базовим ВНЗ Східної України з вивчення італійської мови, історії та культури, а також одним із провідних українських університетів у сфері співробітництва з Італією.

Список використаної літератури

1. Новохатько Л. Італійці та італійська культура в Україні / Л. Новохатько, Н. Ф. Баллоні, М. Варварцев, Д. Табачник – Київ: «Оранта», 2004. – 160 с.
2. Bando MAECI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esteri.it/mae/it/ministero/servizi/stranieri/opportunita/borsestudio_stranieri.html
3. Settimana della lingua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esteri.it/mae/it/politica_estera/cultura/promozionelinguaitaliana/settimanalinguaitaliana/settimanadellalinguaitaliana2011.html

E. Kumurzh

ACTIVITY OF THE NETWORK OF THE ITALIAN CULTURAL INSTITUTES IN PROVIDING THE ACADEMIC MOBILITY

The cooperation in the fields of culture, education and science between the Italian Cultural Institute and the Mariupol State University is examined in the abstract.

Keywords: The Italian Cultural Institute, collaboration, international trainings, The Week of the Italian Language in the World

УДК 378.014.24(043)

Luchyna S.

INTERNATIONAL ACADEMIC STUDENT MOBILITY

International academic student mobility is an important process that acquires especially great importance due to the widespread globalization. The thesis states that although there are still certain problems in this sphere, such as low level of student mobility in Eastern Europe, innovations and facilitations are being developed nowadays.

Key words: student mobility, international programs, globalization.

Academic student mobility refers to students moving to another institution inside or outside of their country to study there for a limited time.

Mobile students are usually divided into two groups: free-movers are students who travel entirely on their own initiative, while programme students use exchange programmes at a department, faculty, institution, or national level (such as Erasmus, Nordplus or Fulbright). [1]

Academic mobility of students can take many forms: entering a university in another country to complete a full program and to get a degree; participation in short-term exchange programs; language programs developed by universities in partnership; programs of joint degrees or double degrees [2].

Academic mobility has been and remains an important aspect of the process called globalization. According to data from the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), the mobility of international students has significantly increased in the past four decades, from 250,000 in 1965 to approximately 3.7 million in 2011. These statistics show the academic mobility of international students that aim for a degree rather than short-term "study abroad" education. UNESCO suggests that there are over 2.7 million students studying in a country other than their origin country [1].

It should be mentioned that the importance of mobility is always present in significant documents. For example, the great Charter of universities says: "as in the early years of their history universities encourage the mobility of teachers and students". The Berlin communiqué (2003) calls "the mobility of students, academic and administrative staff the foundation for the creation of the European higher education area". The Prague communiqué adopted by the Ministers of education (2001) notes that mobility will allow its participants to "take advantage of the wealth of the European higher education area, including democratic values, diversity of cultures and languages, the diversity of higher education systems".

Besides, it is well-known that Academic mobility of students is essential for a personal and professional development process, since every participant faces life situations and makes solutions simultaneously with the analysis of his own position and culture. This automatically and often subconsciously develops his certain qualities: ability to choose the way of interaction with the surrounding world; the ability to think in a comparative perspective; capacity for intercultural communication; ability to recognize the lack of knowledge, i.e. knowledge of the lack of knowledge that determines the motivation to learn; the ability to change the self-perception; the ability to view their country in a cross-cultural aspect; knowledge about other cultures that were examined from the inside and others [3].

As we can see, student mobility is one of the key topics in European higher education policy. Thus, there is a great interest in data on student mobility. Simultaneously, awareness of unequal chances of participation has risen, which is why also the interest for subjective and structural obstacles to mobility is increasing.

Let us consider the results of one of such surveys in order to identify how widespread are the intentions of Ukrainian students to study abroad are; which countries are most attractive for them and what are the main obstacles on the way to obtaining education abroad. This survey is a part of international research project «Eurostudent» which itself is a good example of international cooperation in the field of higher education. The survey in Ukraine took place between March and May 2014 and was conducted in 42 higher education institutions in thirteen regions of the country (Kiev, Lvov, Kharkov, Dnepropetrovsk, Odessa, Donetsk, Lutsk, Zhitomir, Lugansk, Poltava, Kherson, Chernovtsy, and Sumy). Total number of students who participated in the survey is 3696. The survey involved students of 1-5 courses of various disciplines.

Talking about their intentions to continue education, majority (61%) of Ukrainian student noticed that most likely they will continue education in Ukraine and around 6% are going to continue education abroad. The rest are not sure about their plans for future yet. Those students who plan to continue education abroad, when talking about the country where they would like to study in the future, most frequently mention Poland (15%), Germany (11%), USA (8%), Austria (7%), United Kingdom (7%), Australia (5%), France (4%), Russian Federation (3%), Canada (2%), China (2%), and Czech Republic (2%).

One of the reasons why students are not too much intended to continue their education abroad might be lack of confidence in their level of knowledge and their expertise. For instance, when estimating their employment chances, Ukrainian students believe that highest their chances are at Ukrainian labor market (49%) while at international labor market – both among CIS countries and worldwide – they see much less possibilities to be employed.

According to the survey results, involvement of Ukrainian students into academic mobility is very low: only 1-2% of students polled in different higher education institutions noted that they have been enrolled abroad as students of higher education. Students' intentions to continue education abroad the highest are among respondents in classical universities (37%) and pedagogical HEI (32%).

Comparing with the other countries of the «EurostudentIV» network, we can note that the percentage of students that have already been enrolled abroad lies between 2% and 14%. Northern European countries have a relatively high percentage of enrolled students, which is highest in Finland, Norway and The Netherlands (14%). On the contrary, the majority of Eastern European countries have a relatively low percentage of enrolled students, with Romania at the upper end (5%) and Croatia on the lower (2%).

As far as gender differences are concerned, in Europe women show a higher affinity towards enrolment abroad than men in almost all countries (except for Germany, France and Italy). For example in Estonia, 10% of all female students have already been mobile when the survey was conducted, but only 6% of all male students.

Ukrainian students who have not studied abroad yet, but are planning to do so, very often do not know how exactly to organize their education abroad and their trip (50%). Among other obstacles can be mentioned are the additional financial burden which this education would cause for students (53%). Also nearly one third of the respondents noted that their language skills (33%) are not sufficient for studying in another country. Among the other important obstacles: organizational difficulties related to necessity to obtain a visa and to prepare all the other documents for this (32%). For nearly a quarter of respondents it is difficult to separate with their families and relatives (24%).^[2] But it should be emphasized that even students from the most developed countries, UK in particular, face the same problems as the Ukrainian ones ^[4].

However, it should be mentioned that there is a number of alternative approaches to the "international education" in response to demand for affordable education that allows many students to stay at home while receiving foreign education. These include distance learning, e-learning courses and the so-called "sandwich" courses. These alternative courses have a tremendous success, as they offer new forms of curriculum offerings (evening classes), new pedagogical approaches. For example, Moodle, one of the European projects to improve academic mobility of students ^[3].

It can be concluded that international academic student mobility is important factor of education due to the widespread process of globalization. And yet, we can see that a great number of students, particularly in Eastern Europe, do not understand the benefits of international academic mobility and do not feel ready to practice it. Therefore, modern educational system of these countries provide awareness of students about the content of education in the universities abroad and develop connections with foreign high educational institutes as academic mobility gives students an opportunity to expand their knowledge, acquire new experience that they can use in their native country contributing to its involving in the world-wide globalization.

Literature

1. Academic mobility. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/Academic_mobility
2. Kizilov O., Rapoport A., Kizilova K. Academic Mobility of Ukrainian Students: Intentions, Involvement and Obstacles / O. Kizilov., A. Rapoport., K. Kizilova. // Methodology, theory and practice of sociological analysis of modern society. – 2014 – Issue 20. Retrieved from: file:///C:/Users/User/Downloads/Mtpsa_2014_20_57.pdf
3. Khassenova R. Academic Mobility as a Key Factor of Competitiveness in the Modern Realities of Higher Education / R. Khassenova. // New industrialization as a driver of economic

growth in Kazakhstan in conditions of globalization - 2014. Retrieved from: <http://group-global.org/en/publication/14353-academic-mobility-key-factor-competitiveness-modern-realities-higher-education>

4. Report: Student perspectives on going international. Retrieved from: <https://www.britishcouncil.org/education/ihe/knowledge-centre/student-mobility/report-student-perspectives-going-international>

Лучіна С.М.

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА СТУДЕНТСЬКА МОБІЛЬНІСТЬ

Міжнародна академічна студентська мобільність є важливим процесом, який набуває особливо великого значення у зв'язку з глобалізацією. Авторка наголошує, що, хоча все ще існують певні проблеми у сфері мобільності, наприклад, низький рівень мобільності студентів у Східній Європі, інновації та процеси спрощення можливостей для мобільності студентів все активніше розроблюються.

Ключові слова: мобільність студентів, міжнародні програми, глобалізація.

УДК 378.4.014.242(47762-2:450)(043)

Манчини С., Цыпоренко Л.Д.

СОТРУДНИЧЕСТВО СО СВОБОДНОЙ АКАДЕМИЕЙ ЕВРОПЕЙСКИХ И ВОСТОЧНЫХ ЯЗЫКОВ КАК НАЧАЛЬНЫЙ ЭТАП РАЗВИТИЯ АКАДЕМИЧЕСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ МГУ – ИТАЛИЯ

В статье рассматриваются основные этапы сотрудничества между Мариупольским государственным университетом и Свободной Академией Европейских и Восточных языков, которое положило начало преподаванию итальянского языка и позволило углубить и значительно расширить культурные и образовательные отношения между Италией и Мариуполем. Авторы обосновывают важность академической и научной мобильности для развития двухсторонних отношений между Украиной и Италией.

Ключевые слова: модель международной деятельности, сотрудничество, академическая мобильность, культурный обмен.

Визитной карточкой Мариупольского государственного университета стала разработанная собственная модель международной деятельности, включающая академические обмены и организацию стажировок для преподавателей, студентов и аспирантов по научным, образовательным и культурным программам.

Итальянский вектор международного сотрудничества стал определяющим для МГУ с 2003 года.

В живописном и очень гостеприимном городке Санта Северина (регион Калабрия) находится небольшое, но очень важное учебное заведение – Свободная Академия Европейских и Восточных языков (L.A.L.E.O.), сотрудничество с которым положило начало развитию тесных связей между Мариуполем и Италией.

Свободная Академия Европейских и Восточных языков была основана в 2000 году в городе Санта Северина с целью популяризации итальянского языка, литературы и культуры среди иностранных студентов. Академия оказывала образовательные услуги совместно с университетом для иностранцев имени Данте Алигьери г. Реджо Калабрия при поддержке администрации области Калабрия.

В июне 2003 года первая делегация профессорско-преподавательского состава Мариупольского государственного университета прибыла в Италию, где подписала Протокол намерений с университетом для иностранцев г. Реджо Калабрия, мэром г. Санта Северина и директором Свободной Академии. Основными пунктами этого сотрудничества были

подготовка преподавательского состава для осуществления академических обменов, чтения лекций и проведения научных и методических семинаров, реализация совместных образовательных и научных проектов, а также распространение и углубленное изучение литературы области Калабрия.

Именно 2003-2004 учебный год является поворотным для преподавания итальянского языка в Мариуполе: в течение этого года Сильвана Манчини, преподаватель государственного лицея – гимназиума «Пифагор» (г. Кротоне, Калабрия), работает в МГУ. Госпожа Манчини до сих пор с восхищением вспоминает заполненные аудитории и заинтересованные лица студентов, пунктуальность и самоотверженный труд преподавателей МГУ, их методы и подходы к организации учебного процесса и неустанное самосовершенствование, свидетельствующее о неугасаемом интересе к своему предмету.

Весной 2004 года все студенты, изучавшие итальянский язык, сдали экзамен и получили сертификаты МГУ. Из более чем 260 человек были отобраны 30 лучших для продолжения изучения и совершенствования знаний в области итальянского языка, литературы и культуры в Свободной Академии Европейских и Восточных Языков в г. Санта Северина. Преподавание языка в Академии осуществляли профессора и доценты из университета для иностранцев Данте Алигьери г. Реджо Калабрия. Высокий профессионализм преподавателей вместе с упорством и старанием мариупольских студентов позволили добиться хороших результатов: все слушатели успешно сдали выпускной экзамен и получили сертификаты итальянского университета.

На протяжении следующих лет были подписаны договоры с другими университетами Италии и каждый год студенты отправлялись в эту солнечную страну, углубляя и расширяя свои знания в области культуры, традиций и обычаев Италии и, конечно же, совершенствуя итальянский язык.

Возможность познакомиться со страной, её богатой историей и культурой, усовершенствовать свою профессиональную компетентность, а также расширить свои научные горизонты, имели не только студенты, но и преподаватели. Так, одним из самых ярких результатов, достигнутых в результате научных стажировок в рамках сотрудничества МГУ с Италией, стала защита докторской диссертации Ю. С. Сабадаш, посвященная идеям гуманизма в творчестве Умберто Эко. Также, на этом этапе сотрудничества лекции студентам МГУ читали такие известные ученые и дипломаты Италии, как директор Итальянского института культуры в Украине, профессор Никола Франко Баллони, генеральный секретарь Общества «Данте Алигьери» Алессандро Мази, губернатор области Калабрия Джузеппе Кьяраваллоти, мэр города Санта Северина Бруно Кортезе, профессор Университета для иностранцев г. Перуджа Марчелло Сильвестрини и многие другие.

Плодотворное сотрудничество Мариупольского государственного университета с Италией продолжается и в настоящее время, поскольку формирование единого геополитического пространства в Европе обуславливает необходимость практического применения единых стандартов в образовательных и научных учреждениях.

Список использованной литературы

1. Libera Accademia delle Lingue Europee e Orientali L.A.L.E.O [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.fondazionicalabria.it/schede7df0.html?id=41>

S. Mancini, L. Tsyporenko

COOPERATION WITH FREE ACADEMY OF EUROPEAN AND EASTERN LANGUAGES AS THE INITIAL PHASE OF THE ACADEMIC MOBILITY DEVELOPMENT BETWEEN MARIUPOL STATE UNIVERSITY AND ITALY

The abstract considers the main stages of cooperation between Mariupol State University and Free Academy of European and Oriental Languages, which initiated the teaching of the Italian language and allowed to deepen and significantly expand the cultural and educational relations

between Italy and Mariupol. The authors ground the importance of academic and scientific mobility for the development of bilateral relations between Ukraine and Italy.

Keywords: model of international activity, cooperation, academic mobility, cultural exchange.

УДК 378.4.014.242(47762-2:450)(043)

Найдьонова Л.А., Трифонова Г.В.

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК СТИМУЛ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ (НА ПРИКЛАДІ СПІВРОБІТНИЦТВА МДУ З УНІВЕРСИТЕТАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)

У тезах проаналізований вплив академічної мобільності на зацікавленість студентів отримувати нові знання та вдосконалювати професійні навички. Був розглянутий зв'язок між інтересом студентів до предмету і подорожей та можливістю університету розширити свою діяльність. Приклад співробітництва Маріупольського державного університету з університетами та організаціями Італійської Республіки доводить вагому роль академічної мобільності у розвитку спеціальностей університету. Слухаючи лекції відомих зарубіжних професорів, подорожуючи та відчуючи культуру іншої країни, а також вдосконалюючи свої професійні здібності, студенти отримують шанс знайти хорошу роботу в Україні або продовжити своє навчання закордоном. Досвід МДУ є блискучим прикладом того, як викладання італійської мови пройшло шлях від факультативу, який відвідували 260 студентів, до відкриття трьох спеціальностей та магістерської програми «Переклад (італійська)».

Ключові слова: академічна мобільність, стажування, професійні навички, Еразмус.

Модель міжнародного співробітництва Маріупольського державного університету є унікальним об'єктом наукового дослідження. Аналіз напрямків і моделей співпраці із зарубіжними партнерами в галузі освіти, науки та культури може стати джерелом побудови нових механізмів реалізації зовнішнього вектору університетської роботи, а також перспектив розвитку для вищих навчальних закладів з урахуванням кращих здобутків міжнародного науково-освітнього середовища.

Одним із пріоритетних напрямків реалізації моделі міжнародної співпраці МДУ є Італійська Республіка. Ми пропонуємо зосередити увагу на академічній мобільності як вагомому чиннику, завдяки якому викладання італійської мови в університеті пройшло стрімкий та динамічний шлях від запровадження факультативу до відкриття спеціалізованої кафедри італійської філології та перекладу й магістратури за спеціальністю «Переклад (італійська)». На сьогодні МДУ визнано провідним центром розповсюдження італійської мови, літератури та культури на Сході України.

Співробітництво з Італією розпочалось завдяки тісним контактам МДУ з установами й організаціями Грецької Республіки та взаємозв'язкам між активістами грецького руху по всьому світі. Грецію, Південь Італії та Приазов'я пов'язують спільні історичні корені. Тому спочатку саме на Півдні Італії (регіон Калабрія) підтримали ініціативу МДУ із запровадження факультативних занять з італійської мови з метою поширення італійської мови й культури в світі, зміцнення позитивного іміджу країни на міжнародній арені. В серпні 2003 р. до університету прибула перша італійська делегація у складі мера м. Санта Северіна Б. Кортезе та професора Мессінського університету Д. Макріса. Були досягнуті домовленості про надання першої навчально-методичної літератури та про перші стажування студентів і викладачів. Саме можливість вдосконалити й поглибити здобуті в МДУ знання за кордоном у межах стажувань стала сильним стимулом для студентів і викладачів університету вивчати італійську мову. У 2003 р. був запроваджений факультатив з італійської мови. Перший набір

слухачів налічував близько 260 осіб. Посилило інтерес студентів МДУ до італійської мови те, що до Маріуполя приїхала викладач-носії мови С. Манчіні, яка протягом року викладала італійську мову в межах факультативу.

З 2004 р. розпочалась постійна практика закордонних стажувань студентів МДУ до Італії. Мовні курси були організовані регіоном Калабрія за підтримки губернатора Дж. К'яраваллотті на базі літньої школи у м. Санта Северіна. Упродовж 10 років більше 230 студентів і викладачів МДУ пройшли навчання у м. Санта Северіна у Вільній академії європейських і східних мов (LALEO). Упродовж цього періоду й до сьогодні спостерігається високий інтерес студентів до вивчення італійської мови. Італійську мову як першу, другу та третю іноземну в університеті наразі вивчають близько 300 студентів.

Завдяки плідній співпраці з Італійським інститутом культури в Україні за особистого сприяння проф. Нікола Франко Баллоні МДУ був залучений до системи міжнародного співробітництва по лінії Міністерства закордонних справ Італії та Посольства Італійської Республіки в Україні. Договір про співробітництво з Італійським інститутом культури був підписаний у 2007 р., а у 2008 р. на базі МДУ був відкритий Італійський культурний центр. Це відкрило нові перспективи й можливості активізації академічної мобільності. Щороку студенти й викладачі МДУ отримують стипендії на навчання в мережі університетів для іноземців в Італії. За такими стипендіями стажування пройшли близько 20 осіб.

Цікавим і корисним досвідом співпраці з італійськими партнерами в галузі академічної мобільності стала участь МДУ в міжнародному проекті ЕРАЗМУС, який очолив Мессінський університет. В рамках цього проекту протягом року студенти МДУ навчались за магістерською програмою в Мессінському університеті та Університеті м. Кордоба (Іспанія). По завершенні програми студенти отримували дипломи трьох вузів.

Високий попит на фахівців-італьяністів у регіоні та великий інтерес до італійської мови, літератури та культури серед молоді вмотивували відкриття у 2009 р. в Маріупольському державному університеті спеціальності «Мова та література (італійська)». Згодом, у 2012 р. була відкрита спеціалізована кафедра італійської мови, літератури та культури. З часом, реагуючи на потреби суспільства й економіки, спектр спеціальностей кафедри розширився, кафедра трансформувалась у кафедру італійської філології та перекладу й готує філологів, перекладачів, викладачів італійської мови та зарубіжної літератури. У 2016 р. була відкрита магістратура за спеціальністю «Переклад (італійська)».

Потужним фактором популярності італійської мови й посиленого інтересу до її вивчення є можливість виїжджати на навчання до провідних університетів Італії завдяки підписаним договорам про співробітництво. На сьогодні таких діючих договорів – 15. Серед італійських партнерів МДУ – Римський університет «Тор Вергата», Університет Базиликати, Мессінський університет, Університети для іноземців м. Сієни, м. Перуджи та м. Реджо Калабрія тощо. Окрім того, відомі дослідники, культурні діячі, професори італійських університетів-партнерів МДУ відвідують наш університет і дають унікальну можливість маріупольськими студентам слухати лекції італійською або англійською мовами. За останні 5 років перед студентами виступали почесний професор МДУ, аташе Посольства Італійської Республіки в Україні, проф. Нікола Франко Баллоні, професійний музикант і диригент, дружина Надзвичайного й Повноважного Посла Італійської Республіки в Україні пані Нансі Мілезіс Романо, професор Римського університету «Тор Вергата» Карло Іллюмінаті, професор Італійської національної ради з досліджень Джанфранко Тамбуреллі, віце-губернатор регіону Базиликата, проф. Альдо Берлінгуер. У свою чергу викладачі МДУ розвивають практику читання лекцій і семінарів в Італії, поширюючи українську культуру за кордоном. Так, у 2014 та 2015 р. відбулись лекції та семінари викладачів МДУ Олени Гавенко та Ганни Трифонової в Університеті Базиликати, присвячені українській культурі в європейському контексті, грецькому походженню міста Маріуполь та присутності італійців у Приазов'ї.

Таким чином, академічна мобільність у процесі розвитку викладання італійської мови стала потужним трансформаційним фактором, зумовила високий інтерес молоді до мови,

літератури та культури Італії. З 2003 р. в освітніх, наукових, культурних програмах в Італії взяли участь 348 студентів та 42 викладачі МДУ. Можливість навчатися за кордоном дає змогу поглибити знання, розвинути й вдосконалити практичні навички, отримати унікальний досвід спілкування з носіями мови, відчуті іноземну культуру; підвищує шанси продовжити навчання та працевлаштуватися за кордоном. За 5 років кафедра італійської філології та перекладу підготувала більше півсотні фахівців, 10 з яких навчаються і працюють в Італії. Лекції зарубіжних фахівців підвищують прагнення студентів удосконалити свої знання та вміння, стимулюють інтерес до предмету.

L. Naidonova, H. Tryfonova

**ACADEMIC MOBILITY AS A STIMULUS OF THE DEVELOPMENT OF THE
UNIVERSITY POTENTIAL (EXAMPLE OF THE COOPERATION BETWEEN
MARIUPOL STATE UNIVERSITY AND THE UNIVERSITIES AND ORGANIZATIONS
OF THE ITALIAN REPUBLIC)**

The influence of the academic mobility on the students' interest to acquire a new knowledge and improve the professional skills has been analyzed in the abstract. The connection between the students' interest in the subject as well as in the opportunity to travel and the possibilities of the university to enlarge its activity has been taken into consideration. The example of the collaboration between Mariupol State University and the universities and organizations of the Italian Republic proves the great role of the academic mobility in the development of the university specializations. Listening to the lectures of the famous foreign professors, travelling, seeing and feeling the culture of another country, as well as improving their professional skills, the students have more chance to find a good job in Ukraine or to continue their studies abroad. The experience of the Mariupol State University gives a striking example of how the optional classes with more than 260 students have grown up to the three specializations and master program in Italian Translation.

Keywords: academic mobility, educational trips, professional skills, Erasmus.

УДК 378.1.014.242(477)(043)

Новицька О.А.

**ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА КІПРУ В КВАЛІТАТИВНОМУ АСПЕКТІ ЯК
ФАКТОР РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ**

У статті досліджуються закономірності дистанційної освіти Кіпру в квалітативному аспекті як фактор розвитку академічної мобільності студентів. Проаналізовано можливості співпраці зі світовими компаніями. З'ясовано процедури забезпечення якості для дистанційної освіти. Виявлено своєрідність дистанційної освіти як фактору розвитку академічної мобільності студентів в умовах євроінтеграції.

Ключові слова: академічна мобільність, дистанційна освіта, модель, валідація, тьюторінг.

У сучасному світі, що трансформується під впливом глобалізаційних процесів та технологізації, важливою функцією вищого навчального закладу стає підготовка фахівця, здатного до самоосвіти і швидкого, гнучкого реагування в динамічному середовищі. Однією з інноваційних форм навчання, що вже набула широкого розповсюдження в світі, є дистанційна. Вибух інтересу різних верств до цього явища зумовлений різними чинниками: потреба у швидкій перекваліфікації, оновленні застарілих знань, умінь та навичок; технологічний прогрес, що дав можливість дистанційно отримувати більше інформації; відкриття нових можливостей для людей з особливими потребами тощо.

Корисним для вітчизняних теоретиків і практиків дистанційної освіти є вивчення досвіду країн-лідерів у цій сфері (Австралія, Великобританія, США та ін.), що надає

можливість запозичити найкращі приклади й уникнути можливих помилок. Досвід європейських країн у галузі освіти став предметом 18 наукових досліджень українських учених О. Авксентьевої, Н. Авшенюк, М. Лещенко, О. Матвієнко, О. Овчарук, Л. Пуховської. Вивченню особливостей використання ІКТ в освіті присвячені роботи В. Бикова, О. Глазунової, І. Малицької, Н. Морзе, О. Спіріна, М. Шишкіної. Питаннями дистанційного навчання займалися В. Биков, Ю. Дорошенко, П. Дмитренко, К. Корсак, В. Кухаренко, Ю. Пасічник, С. Сисоєва, П. Стефаненко. Водночас досвід дистанційної освіти Кіпру, висока якість якої визнана світовою спільнотою, залишився поза увагою вітчизняних науковців. Отже, **метою** нашого дослідження є вивчення особливостей дистанційної освіти Кіпру в квалітативному аспекті.

За рівнем технологізації Кіпр є одним із найрозвиненіших країн світу. Співпраця зі світовими ІТ-компаніями (Apple, Dell, IBM, Intel, Lucent Technologies, Pfizer) сприяла стрімкому розвитку дистанційного навчання в 90-ті роки ХХ ст. під керівництвом Національного центру дистанційної освіти при Дублінському Міському Університеті [3]. На сьогоднішній день в країні існує широкий спектр різноманітних дистанційних курсів, що функціонують як на базі спеціальних центрів (Оскайл (Oscail), так і в багатьох державних ВНЗ.

Якість дистанційних курсів на Кіпрі забезпечується за чотирьохрівневою моделлю, що є загальновизнаною і рекомендованою європейською спільнотою: встановлення відповідних процедур самим ВНЗ; моніторинг якості освіти національною неурядовою агенцією з забезпечення якості; перевірка якості освітніх послуг незалежними зовнішніми експертами від спеціальних міжнародних агенцій; оприлюднення результатів перевірки, тобто поінформовування громадськості. Притримуючись законодавчих вимог (Акт про університети 1997 р.; Акт про кваліфікації 1999 р.) кожний ВНЗ Кіпру самостійно розробив процедури забезпечення якості своїх освітніх послуг, у тому числі і для дистанційної освіти. Наприклад, у Кіпрському університеті передбачена відповідна процедура – валідація дистанційної навчальної програми, що, зокрема, передбачає забезпечення якості за такими напрямками: всеосяжність студентського досвіду, включаючи проходження практики за обраною спеціалізацією; створення належної матеріально-технічної бази; моніторинг навчальних результатів по проходженню програми та окремих її компонентів (модулів, розділів і т.д.); збалансування оцінювальних критеріїв з визначеними навчальними результатами [4]. Усі дистанційні навчальні курси на Кіпрі проходять акредитацію Радою з питань вищої освіти і навчальних сертифікатів (Higher Education and Training Awards Council (HETAC), що гарантує відповідність кваліфікацій, отриманих в результаті дистанційного навчання, національній рамці кваліфікацій [1].

Важливою запорукою якості дистанційних освітніх послуг є класичний тьюторінг – консультативна підтримка студентів з боку більш досвідчених наставників: уміло поєднані переваги новітніх мультимедійних занять з сесіями-консультаціями, збережена інтерактивна взаємодія студента з тьютором. Перед тим, як обрати дистанційне навчання, усім бажаючим пропонуються підготовчі курси, які дозволять визначитись, чи підходить їм така форма навчання [2].

Отже, з кінця 90-х років ХХ ст. Кіпр розробив, розвинув і впроваджує систему якісної дистанційної освіти, що визнана й цінується в світі. В країні існує ряд державних й приватних освітніх установ, які пропонують курси дистанційного навчання; ці заклади активно співпрацюють з різними освітніми, дослідницькими установами й транснаціональними промисловими компаніями, не залишаючись осторонь глобалізаційних процесів, а виступаючи у ролі їх активних учасників. Провідні технології дозволяють інтенсифікувати взаємодію між студентами й тьюторами, заохочують і підтримують особистісно-орієнтоване навчання.

Відповідність курсів національній рамці кваліфікацій гарантує визнання дипломів випускників у країнах Європи.

Наше дослідження не вичерпує усіх аспектів розглянутого питання.

Подальшого вивчення потребує система забезпечення якості усіх компонентів неперервної освіти України в умовах євроінтеграції.

Список використаної літератури

1. General Programme Validation Manual 2010. Higher Education And Training Awards Council, Ireland [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hetac.ie/docs/General%20Programme%20Validation%20Manual%200%2007%202010.pdf>
2. Hibernia College [Електронний ресурс] // Web-site of Hibernia College. – Режим доступу: http://www.educationireland.ie/index.php?option=com_content&task=view&id=227&Itemid=241
3. Oscail – Distance Education [Електронний ресурс] // Web-site of Dublin City University. – Режим доступу: <http://www.oscail.ie/about.php>.
4. Quality assurance procedures of the Dublin Institute of Technology [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nqai.ie/docs/awarding_bodies/dit/QA.doc.

O. Novitskaya

DISTANCE EDUCATION CYPRUS TO QUANTITATIVE ASPECT AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF ACADEMIC MOBILITY

The article examines the patterns of distance education in Cyprus quantitative aspect as a factor in the development of academic mobility of students. Analyzed the possibility of cooperation with global companies. Clarified procedures for the quality assurance of distance education. Identified the uniqueness of distance education as a factor of development of academic mobility of students in conditions of European integration.

Key words: academic mobility, distance education, model validation, tutoring.

УДК 37.378 (043)

Парлюк В.І.

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПРОЦЕСУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У тезах розглядаються поняття «інтернаціоналізація вищої освіти», «академічна мобільність»; виокремлено міжнародні університетські асоціації та міжнародні освітні програми у яких беруть участь ВНЗ України; надані статистичні дані мобільності іноземних та вітчизняних студентів.

Ключові слова: глобалізація, інтернаціоналізація, академічна мобільність, внутрішня (національна) академічна мобільність.

Зростаючий інтерес до інтернаціоналізації вищої освіти можна пояснити різними причинами. По-перше, процес глобалізації економіки та ринків праці підштовхнув попит на міжнародно-компетентних працівників з розумінням іноземних мов, соціальних та міжкультурних навичок. У міру того, як світова економіка стає все більш взаємозалежною, багатомовність і міжкультурні навички набувають все більшого значення в глобальному масштабі. По-друге, експорт освітніх послуг став одним із джерел надходжень для вищих навчальних закладів (ВНЗ) і національних економік у багатьох країнах [1, с. 1].

Процеси глобалізації та інтернаціоналізації пов'язані між собою. Глобалізація являє собою «процес, який фокусується на світовому потоці ідей, ресурсів, людей, економіки, цінностей, культури, знань, товарів, послуг і технологій», в той час як інтернаціоналізація

вищої освіти описується як «процес інтеграції міжнародного, міжкультурного та глобального виміру у назві місії, викладання / навчання, науково-дослідні і сервісні функції університету або системи вищої освіти. Інтернаціоналізація підкреслює зв'язок між країнами, людьми, культурами, інститутами, системами, а глобалізація - концепцію світового потоку економіки, ідей, культури і так далі [2]. Таким чином, ці два поняття дуже пов'язані один з одним, але в той же час різні.

До інтернаціоналізації освіти слід віднести наступні форми міжнародного співробітництва: індивідуальна мобільність; мобільність студентів, професорсько-викладацького та адміністративного складу в освітніх цілях; мобільність освітніх програм та інституційна мобільність; формування нових міжнародних стандартів освітніх програм; інтеграція в навчальні програми міжнародних елементів і освітніх стандартів; інституційне партнерство: створення стратегічних освітніх альянсів [3, с. 4].

Під академічною мобільністю розуміють перебування студента або викладача в іншій освітній або науковій установі (у своїй країні або за кордоном) для навчання, викладання, проведення досліджень або підвищення кваліфікації. Як правило, перебування в іншій установі не перевищує одного року. Внутрішня (національна) академічна мобільність студентів - це навчання в національних університетах в межах однієї країни [4, с. 13]. У контексті стратегічних завдань державної освітньої політики України зовнішню студентську мобільність слід розглядати як істотну статтю поповнення бюджету, а професійну мобільність професорсько-викладацького та адміністративного складу ВНЗ варто розглядати як механізм підвищення рівня національної освітньої системи за рахунок вивчення іноземного досвіду, а також як спосіб подолання відставання вітчизняної університетської науки, яке виникає через брак фінансування й відсутність сучасного обладнання [5].

Можна виділити плюси академічної мобільності. Для приймаючого ВНЗ: більше якісних студентів, потенційний дохід, покращений дослідний потенціал, різноманітний простір для навчання; для відправляючого ВНЗ: підвищена пропозиція студентам, персоналу і розвиток потенціалу, доступ до програм, інституційне партнерство та співробітництво [6, с. 15].

Україна теж включена у процес світової академічної мобільності і наслідую загальні тенденції. Станом на лютий 2017 р. кількість ВНЗ-учасників у міжнародних університетських асоціаціях становить 95 ВНЗ України, а саме у: Великій хартії університетів (MCU) – 69 (станом на 16.01.2017); Міжнародній асоціації університетів (IAU) – 18 (станом на 16.01.2016); Європейській асоціації університетів (EUA) – 32 (станом на 28.03.2013р.); Євразійській Асоціації Університетів (EUA) – 26; Мережі університетів Чорноморського регіону (BSUN) - 30 [7]. Станом на 1.01.2016 р. в Україні навчаються 63906 іноземних студентів зі 148 країн світу. За походженням іноземних студентів найбільше приїжджають із Азербайджану - 16,14 % (10313 осіб), Туркменистану - 15,34 % (9806 осіб) та Індії - 9,60 % (6138 осіб) [8].

Згідно статистики аналітичного центра CEDOS кількість українців, які або навчаються на програмах повного циклу, або є учасниками різноманітних non-degree програм (кредитна мобільність, програми обміну, стажування, мовні школи та ін.), відображена у даних таких країн: Бельгія, Канада, Італія, Литва, Німеччина, США, Угорщина, Швеція. Кількість українців, які навчаються на денній формі, відображена у даних таких країн: Австрія, Азербайджан, Великобританія, Греція, Грузія, Ірландія, Латвія, Молдова, Нідерланди, Росія, Сербія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Франція, Фінляндія, Хорватія, Чехія, Швейцарія. Число українців на студіях в іноземних університетах станом на 2014/2015 навчальний рік становило 59648 осіб. Серед найбільш бажаних для навчання країн, як і раніше, залишаються Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція та Угорщина [9].

Позитивним для нашої держави в розвитку міжнародної академічної мобільності є участь у міжнародних освітніх програмах. Серед основних можна виділити: Проект «Національний Еразмус+Офіс в Україні» (НЕО); Програму академічних обмінів DAAD;

Програму Жана Моне; Програму Темпус; Програму Work and Study Canada; Програму академічних обмінів ім.Фулбрайта; Фондацію українсько-польського співробітництва ПАУСІ; Study Tours to Poland (STP); Освітні програми французького уряду; Австрійську службу обмінів (OEAD).

Особлива роль відводиться взаємодії з міжнародними освітніми фондами та організаціями, надаючи широкі можливості закордонних стажувань для студентів і викладачів ВНЗ. Так, щороку більше 300 студентів та викладачів Маріупольського державного університету (МДУ) стають учасниками різних освітніх, наукових, культурних та професійних програм у Греції, на Кіпрі, в Італії, Німеччині, Великобританії, США, Польщі, Чехії, Франції, Ізраїлі, Угорщині, Румунії, Латвії, Болгарії, Індії, Естонії, Фінляндії, Швеції, Нідерландах, Австрії, Російській Федерації. Географія стажувань студентів та викладачів МДУ постійно розширюється. Перебуваючи за кордоном, студенти МДУ зустрічаються з депутатами парламентів і сенаторами, міністрами й губернаторами, мерами міст і лідерами міжнародних організацій, відомими науковцями й ректорами університетів. Вони мають прекрасну нагоду спілкуватися з молоддю багатьох країн світу, виступаючи при цьому провідниками української національної культури й духовності. Такі неформальні зустрічі мають велике значення для зміцнення дружніх відносин між країнами і встановлення партнерських зв'язків між університетами [10].

Таким чином, академічна мобільність є одним з найбільш важливих факторів інтернаціоналізації вищої освіти в Україні, сприяє інтеграції різних систем освіти, забезпеченню конкурентоздатності, підвищенню якості вищої освіти в середині кожного університету та їх інтеграції в міжнародний освітній простір.

Список використаної літератури

1. Shaydorova G. Rationales for the internationalization of higher education: the case of Russia [Electronic resource] / G. Shaydorova. - Mode of access : <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/96033/GRADU-1409308136.pdf?sequence=1>
2. Knight J. Internationalization of education [Electronic resource] / J. Knight. - Mode of access : http://www.aqu.cat/elButlleti/butlleti75/articles1_en.html#.WQ7T0NSLSWh
3. Обзор европейского опыта интернационализации высшего образования / Education, Audiovisual & Culture Executive Agency, European Commission TEMPUS, [Нап. укр. акад.]. – Харьков : Изд-во НУА, 2010. – 56 с.
4. Академическая мобильность – важный фактор образовательной евроинтеграции Украины : материалы Междунар. науч.-практ. конф., Харьков, 16–19 нояб. 2010 г. / М-во образования и науки Украины, Харьк. облгосадминистрация, Совет ректоров вузов Харьк. региона, Нап. укр. акад. ; [редкол.: В. И. Астахова и др.] – Харьков : Изд-во НУА, 2010. – 364 с.
5. Гришук Ю.В. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи / Ю.В. Гришук // Освітологічний дискурс, 2014, № 2 (6). – С. 33 – 38.
6. Academic mobility in Higher Education worldwide - Where are we? Where might we go in the future? «10 Years of Erasmus Mundus Partnerships (2007-2017): Worldwide Bridges Towards The Future». - Brussels, 8 February, 2017 [Electronic resource]. – Mode of access : http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/events/10_years_erasmus_mundus/1.Presentation%20Eva%20Egron%20Polak.pdf
7. ВНЗ України в міжнародних асоціаціях університетів у 2016 році - інформація в рамках підготовки рейтингу «Топ 200 Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=49&id=5060>

8. Актуальні статистично-аналітичні показники надання освітніх послуг іноземцям [Електронний ресурс] / Український державний центр міжнародної освіти. – Режим доступу : <http://intered.com.ua/%D0%90%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8>

9. Українські студенти за кордоном: скільки та чому? [Електронний ресурс] / Аналітичний центр CEDOS. – Режим доступу : <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu>

10. Міжнародні стажування [Електронний ресурс] / Маріупольський державний університет. – Режим доступу : <http://mdu.in.ua/index/stazhuvannja/0-15>

V. Parlyk

ACADEMIC MOBILITY AS A FACTOR OF INTERNATIONALIZATION PROCESS HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

In theses discusses the concept of «internationalization of higher education», «academic mobility»; singled international university associations and international educational programs involving universities in Ukraine; statistics provided by the mobility of foreign and national students.

Keywords: globalization, internationalization, academic mobility, domestic (national) academic mobility.

УДК 378.014.24(043)

Pervaya O.

INTERNATIONAL EDUCATIONAL PROGRAMS FOR STUDENTS

Today there are many international educational programs for students. The thesis states that participation in international academic programs will give you many opportunities: to acquire experience of cooperation in the international academic environment; to develop intercultural communication and teamwork skills; to get acquainted with the educational systems of other countries; increase the level of knowledge of a foreign language; to open new career prospects; make new friends; see the world.

Key words: international educational programs, educational and scientific field, non-profit organization, international cooperation.

The program of academic exchanges DAAD (Deutscher Akademischer Austausch Dienst German Academic Exchange Service). The German service of academic exchanges is an intermediary organization of foreign cultural policy, educational and scientific policy, as well as development of cooperation in higher education. DAAD informs about the system of higher education in Germany, primarily about the possibility of training and research in Germany and the possibility of financial support. Higher education in German in the universities of the country is provided for public funds. The purpose of this program is to support short scientific internships for the exchange of experience and networking with colleagues in the specialty. This scholarship program serves to deepen the knowledge of the German language (German in general, German in the specialty) and regional geography. According to this program students can apply for a trip to a summer language school or to study at a German university during the semester. In addition, students can win a scholarship from the pedagogical exchange service and go to Germany for a period of eight months to teach Russian at a German school. Journalist students can also apply for a

stay in Germany for up to three months. In general, DAAD has many different programs for different periods and for a variety of purposes.

Visby Program (Sweden). The Swedish Institute (SI) is responsible for administering the Visby Scholarship Program (Visby). It was founded in 1945 as a non-profit organization that is responsible for providing information about Sweden abroad. The main activities of the Swedish Institute are publishing information materials about Swedish culture and society, which are published in different languages, supporting cultural exchanges between Sweden and other countries of the world, promoting the development of teaching Swedish and literature at universities and colleges abroad, developing international cooperation in the field of education and science.

The Visby program was specifically designed to improve academic exchanges and cooperation between Sweden and other countries.

The IREX program (USA). IREX (International Research and Exchanges Board) is an international non-profit organization that administers innovative programs for the development of leadership potential in order to improve the quality of education and strengthen the influence of independent media. IREX focuses on problems related to conflict resolution, the development of modern technologies and to gender issues and youth policy.

The organization employs over 500 professionals all over the world. IREX and IREX-Europe administer programs and provide consultations in more than 50 countries. The education system supports economic development and lays the foundation for the activities of future leaders. Together with individuals, institutions and governments, IREX tries to expand access to education all around the world and improve its quality. IREX develops programs and provides consultations, concerning learning during all life, starting with primary and secondary education, covering higher education and including constant professional internships. Programs are developed in the following areas: development of educational institutions; scholarships for international research and professional development; training abroad at bachelor's and master's levels; technologies for Education.

Austrian Exchange Service (OEAD). The Austrian Exchange Service (OEAD) was founded in 1961 on the basis of a general decision by Austrian universities. In recent years, OEAD's activities cover an ever wider range of services in the field of international cooperation in the educational and scientific fields. Since 2000 OEAD includes not only universities, but also other higher education institutions, as well as Austrian schools. OEAD has the status of a non-profit organization. The Austrian Exchange Service is largest organization of Austria in the field of international cooperation. It makes a significant contribution to the development of the educational and scientific potential of Austria and represents the educational system of Austria at the international level. The main goal of the organization is scientific and educational exchange. Among the main objectives of the organization is to promote international scientific and cultural exchange, integration processes in the field of education, academic mobility. OEAD provides the following services: carrying out scholarship programs and providing assistance to research projects; bilateral and unilateral fellowship programs; academic exchanges; scientific and technical cooperation; advising and providing assistance to foreign students and scholars who come to Austria; organization of preparatory courses for foreign students in Vienna, Leoben and Graz with the support of relevant universities; work with the public; reference and information activities and consulting; the maintenance of online banks of data on scholarships and project data banks, the edition of publications, the posting of information activities.

Work and Study Canada Program. The Work and Study Canada program is a great opportunity to study in a college in the Canadian cities such as Vancouver or Whistler. When you study in Canada, you have a work permit, because Work and Study Canada is a certified program where you can learn English by combining theoretical knowledge with paid practice in the hotel business or tourism in Canada. The Work and Study Canada program is divided into two parts: theoretical, during which you study and take preparatory seminars and practical, during which you can apply your experience working in a Canadian company. The program can last from 6 months to 2 years, the first part of the program will always be training, the duration of which can vary, depending on your level of English. The minimum first training part of the program is 6 weeks. You

can work in any company that belongs to the resort, hotel and restaurant business. The vacancies that will be offered to you will depend on your skills, education, level of proficiency in English, attitude to work, as well as starting date and duration of the program. The longer the duration of the program, the more chances you have for getting a better job, and also get a chance to work in high-class places.

Literature

1. <http://grantist.com/scholarship/stipendiya-daad/>
2. http://www.ec.kharkiv.edu/op_visby_program.html
3. <https://sites.google.com/site/donory19942004/home/organizacii/fondy/ajreks-sovet-po-mezdunarodnym-issledovaniyam-i-obmenam-international-research-exchanges-board-irex>
4. [http://oneu.edu.ua/pages/dep/ird/edu_prog\(ru\).php?id=edu_prog2\(ru\)](http://oneu.edu.ua/pages/dep/ird/edu_prog(ru).php?id=edu_prog2(ru))

Перва О.І.

МІЖНАРОДНІ ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Сьогодні існує багато міжнародних освітніх програм для студентів. Авторка стверджує, що участь у міжнародних наукових програмах надає багато можливостей, а саме: набутти досвід співпраці в міжнародному академічному середовищі; розвивати навички міжкультурної комунікації та вміння працювати в команді; познайомитися з освітніми системами інших країн; підвищити рівень знань іноземної мови; відкрити нові перспективи кар'єрного росту; завести нових друзів; побачити світ.

Ключові слова: міжнародні освітні програми, освітні та наукові сфери, некомерційна організація, міжнародне співробітництво.

УДК 378.2(477.62-2):811.14'06(043)=14'06

Πιτσαχτσή Ελ.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Το άρθρο εστιάζει την προσοχή του στα αποτελέσματα του εξεταστικού κέντρου του Κρατικού Πανεπιστημίου της Μαριούπολης, το οποίο εξασφαλίζει την εγγραφή και τη διεξαγωγή, καθώς και τις ευκαιρίες που παρέχονται από τα πιστοποιητικά στους υποψηφίους.

Λέξεις-κλειδιά: πιστοποίηση επάρκειας ελληνομάθειας, ακαδημαϊκή κινητικότητα, εξεταστικό κέντρο.

Στην Ελλάδα καθώς και στο εξωτερικό παρατηρείται σημαντική αύξηση του αριθμού των ατόμων που διδάσκονται την ελληνική ως ξένη/δεύτερη γλώσσα εξαιτίας και της πολυεθνικής, πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής σύνθεσης της ελληνικής κοινωνίας. Στο εξωτερικό, προγράμματα νέας ελληνικής γλώσσας οργανώνονται από φορείς όπως πανεπιστήμια, ελληνικές κοινότητες, κέντρα γλωσσών με αρκετά ικανοποιητικό αριθμό μαθητών. Πολλοί από αυτούς που μαθαίνουν ελληνικά, είναι ομογενείς που προσπαθούν παράλληλα με την πολιτιστική κληρονομιά να διατηρήσουν και την ελληνική γλώσσα. Στην Ουκρανία μαθήματα ελληνικής γλώσσας προσφέρονται σήμερα στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πολιτιστικά κέντρα, ελληνικές κοινότητες, καθώς και στα κορυφαία πανεπιστήμια του Κιέβου, του Χάρκοβ, της Οδησσού και της Μαριούπολης. Αυτοί είναι το Εθνικό Πανεπιστήμιο του Σεβτσένκο του Κιέβου, το Εθνικό Γλωσσολογικό Πανεπιστήμιο του Κιέβου, το Εθνικό Πανεπιστήμιο του Καραζίν του Χάρκοβ, το Εθνικό Ταυρικό Πανεπιστήμιο του Βερνάντσκι στο Κίεβο και το Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης και πολλά άλλα.

Γι' αυτό, το αίτημα για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας με τη χορήγηση ενός κρατικού τίτλου πιστοποίησης ελληνομάθειας υπήρχε πάντα επίκαιρο ιδιαίτερα για τους Έλληνες της Ουκρανίας, αλλά και για τους αλλοδαπούς.

Με τις αντίστοιχες Υπουργικές Αποφάσεις το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (στη Θεσσαλονίκη) ορίστηκε ως ο αποκλειστικός φορέας για τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με τη διενέργεια των εξετάσεων. Καθώς ο συνολικός αριθμός αναγνωρισμένων κέντρων που δικαιούνται να διεξάγουν τις εξετάσεις πιστοποίησης είναι 162, στην Ουκρανία λειτουργούν 6 τέτοιου είδους κέντρα, ανάμεσα στα οποία είναι και το Εξεταστικό Κέντρο Πιστοποίησης Επάρκειας Ελληνομάθειας του Κρατικού Πανεπιστημίου Μαριούπολης, αναγνωρισμένο από το 2006.

Το 2010 γίνεται ακριβής διευκρίνιση για κάθε επίπεδο ελληνομάθειας που απαιτείται σε κάθε περίπτωση που μέχρι τότε ήταν τέσσερις (Α-Β-Γ-Δ). Θεσμοθετήθηκαν τα 2 νέα γλωσσικά επίπεδα Α1 (Α1 για παιδιά από 8 έως 12 ετών και Α1 για εφήβους και ενηλίκους) και Γ2 και μετονομάστηκαν τα ισχύοντα επίπεδα ως εξής: Α=Α2, Β=Β1, Γ=Β2, Δ=Γ1.

Με τη θεσμοθέτηση των επιπέδων Α1 και Γ2 τα επίπεδα του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας αντιστοιχίζονται πλήρως με τα επίπεδα που περιγράφει το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ).

Το πιστοποιητικό επάρκειας ελληνομάθειας χρησιμεύει για την αντικειμενική και ειδική αξιολόγηση των γνώσεων στην ελληνική γλώσσα ως ξένη/δεύτερη. Επίσης δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη της ελληνικής να έχει την πιστοποιημένη άποψη ενός πιο ειδικού και αντικειμενικού κριτή για το επίπεδο των γνώσεών του.

Το πιστοποιητικό επάρκειας ελληνομάθειας χρησιμεύει και για επαγγελματικούς σκοπούς. Αποδεικνύει το επίπεδο της επάρκειας της ελληνομάθειας του κατόχου του στην αγορά εργασίας. Γι' αυτό θεωρείται προϋπόθεση για την εξάσκηση διάφορων επαγγελμάτων στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, σε αρκετά δικαιολογητικά αναφέρεται πως οι γλωσσικές γνώσεις στην ελληνική γλώσσα είναι απαραίτητες για την Άδεια Άσκησης Επαγγέλματος βάσει της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων των δικαιούχων. Κάθε δικαιούχος αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων για την άσκηση επαγγέλματος στη χώρα μας θα πρέπει να πιστοποιεί, σύμφωνα με το επάγγελμα που θέλει να ασκήσει, την απαραίτητη ελληνομάθεια. Το επίπεδο ελληνομάθειας που απαιτείται ορίζεται από τον εκάστοτε αρμόδιο φορέα και αναμένονται πληροφορίες σχετικά με τις ακριβείς προβλέψεις.

Το πιστοποιητικό ελληνομάθειας επίσης απαιτείται για το διορισμό στο δημόσιο. Το πιστοποιητικό Γ1 (παλαιό Δ) επιπέδου δίνει τη δυνατότητα σε ευρωπαϊό πολίτη, κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να αποδείξει την πολύ καλή γνώση και την άνετη χρήση της ελληνικής γλώσσας σε περίπτωση που επιθυμεί να διεκδικήσει θέση στο Ελληνικό Δημόσιο.

Επιπλέον, την ελληνομάθειά τους για διορισμό στο δημόσιο χρειάζεται να πιστοποιήσουν:

- α. αλλοδαποί πολίτες των κρατών, που δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τους οποίους διορισμός επιτρέπεται μόνο στις προβλεπόμενες από ειδικούς νόμους περιπτώσεις,
- β. όσοι επιθυμούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση και
- γ. αλλοδαποί ομογενείς.

Σχετικά με την χορήγηση της άδειας παραμονής «επί μακρόν διαμένοντος» το Κ.Ε.Γ. συνεργάζεται με τη Γενική Γραμματεία Δια βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας στο επίπεδο Α2 (παλαιό Α). Οι ενδιαφερόμενοι εξετάζονται και στη γνώση στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού.

Όσον αφορά στις σπουδές, το πιστοποιητικό αυτό δίνει τη δυνατότητα σε αλλογενείς/αλλοδαπούς που είναι κάτοχοι πιστοποιητικού Β2 επιπέδου να εγγραφούν σε ελληνικό ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα. Όποιος επιθυμεί να φοιτήσει σε ελληνικό και ελληνόφωνο εκπαιδευτικό ίδρυμα ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης, πρέπει να έρθει σε επαφή με το φορέα όπου επιθυμεί να σπουδάσει και να πληροφορηθεί για το επίπεδο ελληνομάθειας που απαιτείται για τον κύκλο σπουδών που θέλει να παρακολουθήσει. Στις περισσότερες περιπτώσεις το απαιτούμενο επίπεδο είναι Β2.

Στατιστικά δεδομένα του Εξεταστικού Κέντρου Πιστοποίησης Επάρκειας Ελληνομάθειας του Κρατικού Πανεπιστημίου Μαριούπολης δείχνουν τα εξής αποτελέσματα:

Αριθμός υποψηφίων για όλα τα επίπεδα 2006-2016	Αριθμός υποψηφίων που πέρασαν επιτυχώς τις εξετάσεις 2006-2016	Αριθμός υποψηφίων για το επίπεδο B2 2006-2016	Αριθμός υποψηφίων για το επίπεδο B2 που πέρασαν επιτυχώς τις εξετάσεις 2006-2016
134	120 (90%)	47	40 (85%)

Τα αναφερόμενα αποτελέσματα αναδεικνύουν την αποτελεσματική και επιτυχή λειτουργία του Εξεταστικού Κέντρου 38002.

Βιβλιογραφία

1. Πιστοποίηση επάρκειας ελληνομάθειας [Εлектронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.greek-language.gr/certification/index.html>

O. Pichakhchy

THE CERTIFICATE OF KNOWLEDGE OF THE GREEK LANGUAGE IS AN ACCESS TO THE ACADEMIC MOBILITY FOR FOREIGN STUDENTS

The article examines the results of work of the examination center of Mariupol State University, which provides registration and examinations for obtaining this international certificate, as well as the opportunities that the certificate gives to applicants.

Keywords: certification of knowledge in the Greek language, academic mobility, examination center

Пічахчи О.В.

СЕРТИФІКАТ МІЖНАРОДНОГО ЗРАЗКА НА ЗНАННЯ ГРЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ДОСТУП ДО АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

У тезах висвітлюються результати роботи Екзаменаційного центру Маріупольського державного університету, який забезпечує реєстрацію та проведення іспитів на отримання сертифікату міжнародного зразка на знання грецької мови, а також можливості, що надаються кандидатам у випадку сертифікації рівня володіння грецькою мовою.

Ключові слова: сертифікація рівня володіння грецькою мовою, академічна мобільність, екзаменаційний центр.

УДК 378.014.25(043)

Рак Т.О.

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНА СТУДЕНТСЬКА КООПЕРАЦІЯ (ДОСВІД AIESEC)

У статті розглядаються проблеми міжнародного співробітництва студентів і переваг співпраці з міжнародною незалежною не політичною некомерційною молодіжною організацією AIESEC. Потребу в спільній діяльності було визначено і обґрунтовано. Було проведено аналіз практичної реалізації проектів, пов'язаних з цілями сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй. Основною перевагою міжнародної студентської діяльності на прикладі AIESEC є можливість поліпшення рівня освіти, встановлення міжкультурних відносин і співробітництва з подальшим вдосконаленням досвіду вітчизняної і зарубіжної інтернаціоналізації освіти.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, стажування, стартап, AIESEC, освіта, лідерство

У період глобалізації міжнародна кооперація є невід'ємною частиною побудови та розробки ефективних методик отримання вищої освіти. Обмін досвідом між студентами різних країн є запорукою підвищення рівня знань у професійних сферах.

Підвищити всесвітній рівень студентського співробітництва допомагають спеціальні міжнародні програми обміну досвідом та відповідні організації.

Наразі однією з найбільших світових організацій є міжнародна, неполітична, некомерційна молодіжна освітня організація, що надає можливість молоді віднайти та розвинути свій потенціал для здійснення позитивного впливу на суспільство — AIESEC.

AIESEC займається інтернаціональними програмами стажувань та супутньою діяльністю, яка надає стажерам можливість отримати практичну освіту, а також розвиває лідерський потенціал молоді завдяки організації різноманітних проєктів, а також забезпечує освітній процес для членів організації і всіх, своїх партнерів.

Інноваційний підхід до розвитку молоді зосереджується на активній лідерській позиції, розвитку персональних та професійних якостей, побудові мережі контактів та вмінні вносити позитивні зміни в суспільство. Об'єднує студентів та молодих спеціалістів, які цікавляться проблемами у світі, лідерством та менеджментом.

AIESEC співпрацює з більш ніж 8000 організаціями та компаніями у 128 країнах світу, такими як, UBS, TCS, Microsoft, HP, ADB, InBev, Electrolux, DHL та ING.

Всі члени AIESEC проходять через процедуру офіційного залучення у діяльність організації, і лише потім починаються брати на себе відповідальність у певній сфері. Потім вони можуть вибирати між лідерською позицією і роботою закордоном, або пройти обидві ці стадії за бажанням. Останній етап діяльності айсекера полягає в у тому, щоб використати всі навички, натхнення та контакти, отримані під час роботи, роблячи позитивний внесок у суспільство.

В Україні представництва організації працюють у 18 містах — Житомирі, Києві, Харкові, Львові, Одесі, Дніпрі, Івано-Франківську, Маріуполі, Тернополі, Ужгороді, Бердянську, Запоріжжі, Кривому Розі, Сумах, Чернівцях, Хмельницькому, Вінниці та Луцьку. Залучено до співпраці понад 1000 молодих людей.

Створена після Другої світової війни, на даний момент вона є найбільшою молодіжною міжнародною організацією, признаною Економічною та Соціальною Радою ООН.

AIESEC в цифрах:

- 86 000 членів організації у світі у 400 університетах у 128 країнах.
- 500 конференцій щороку,
- 15 000 волонтерських стажувань щорічно,
- 24 000 лідерських позицій щорічно,
- 945 000 випускників організації у всьому світі.

Як колишній член AIESEC, я мала безцінний досвід роботи зі стажерами, що приїзжали із різних частин світу до України. Перед приймаючою стороною постало більш серйозне завдання, ніж просто зустріти іноземних волонтерів. Важливою метою стало показати культуру та традиції України, що не можна не формувати “обличчя” країни на міжнародному рівні. Для цього кожному стажеру надавався власний “buddy” — людина, що мала забезпечувати комфортабельне перебування іноземного громадянина на період роботи в Україні, відповідати за дотримання умов праці, надання житла та забезпечення якісного рівня культурного відпочинку.

В тому році Маріуполь відвідали 4 іноземних волонтера з Марокко, Туніса, Єгипта та Турції.

Робота в якості buddy передбачала собою не лише координування на всю тривалість стажування, а й візову підтримку та допомога при проходженні медоглядів.

Постійна робота з документацією англійською мовою значно покращила практичні навички розуміння даної мови, а постійне знаходження серед англомовного суспільства позитивно вплинуло на мій розмовний рівень англійської. На протязі перебування стажерів у місті, суспільними зусиллями було реалізовано 2 волонтерських стартапи, за основу яких

були взяті цілі сталого розвитку ООН. За релевантністю були відібрані цілі №3 та №4, за якими надалі були реалізовані проекти освітнього характеру. Так, на протязі стажування, студенти з інших країн проводили навчання дітей молодшого та середнього шкільного віку англійській мові, що не могло не покращити освітній рівень відвідувачів проекту.

AIESEC є зручним способом отримати новий професійний та волонтерський досвід на міжнародному рівні. По-перше, це дійсно велика платформа для налагодження міжкультурних зв'язків.

По-друге, обираючи стажування від даної організації, Ви маєте можливість завести корисні знайомства широко поза межами країни, підвищити свої професійні навички, покращити знання англійської розмовної мови та відчувати себе громадянином не тільки свого міста чи країни, а планети.

По-третє, працюючи волонтером або за спеціальністю, приємною перевагою стане сертифікат міжнародного рівня, що в подальшому зможе допомогти при проходженні співбесіди на потенційному місці роботи.

Таким чином, можна зробити висновок, що в сучасних умовах глобалізації, міжнародна кооперація допомагає підвищенню рівня освіти, встановленню міжкультурних зв'язків та співробітництва, а також покращує досвід вітчизняної та зарубіжної інтернаціоналізації освіти.

Список використаної літератури

1. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://aiesec.org/about-aiesec/#tab-id-2>
2. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://aiesec.ua/>
3. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://opportunities.aiesec.org/>
4. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.facebook.com/AIESECglobal>

T.Rak

THE INTERNATIONAL COOPERATION OF STUDENTS (AIESEC EXPERIENCE)

The thesis analyzes the problems of the international cooperation of students and the advantages of cooperation with the international, non-political, non-profit youth education organization AIESEC. The need for joint activity was identified and justified. The analysis of the practical implementation of projects related to sustainable development goals of the United Nations was carried out. The main advantage of international student activity with AIESEC example is the opportunity of the improvement of educational level, establishment of intercultural relations and cooperation with further improvement of the experience of local and foreign education internationalization.

Keywords: international cooperation, internships, startup, AIESEC, education, leadership.

УДК 378.4(477.62-2):37(0)(043)

Ροζκόβα Ει.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ: ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗΣ (ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΡΙΟΥΠΟΛΗΣ)

Στην εισήγηση δίνεται μια σύντομη ανάλυση των όρων «παγκοσμιοποίηση» και «διεθνοποίηση» στο πλαίσιο του διεθνούς εκπαιδευτικού χώρου της ανώτατης εκπαίδευσης στη σύγχρονη ιστορική φάση. Συγκεκριμένα αναφέρεται η περίπτωση της γλωσσικής διεθνοποίησης ως δείγματος της ακαδημαϊκής κινητικότητας των σύγχρονων Α.Ε.Ι. Το φαινόμενο της γλωσσικής διεθνοποίησης παρουσιάζεται βάσει του Τμήματος Ελληνικής φιλολογίας και μετάφρασης του Κρατικού

Πανεπιστημίου Μαριούπολης. Η έμφαση δίνεται στα προγράμματα σπουδών – πτυχιακό πρόγραμμα «Bachelor» και μεταπτυχιακό «Master».

Λέξεις-κλειδιά: διεθνής εκπαιδευτικός χώρος, εκπαιδευτική/ακαδημαϊκή κινητικότητα, διεθνοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης, γλωσσική διεθνοποίηση, διεθνής ανταγωνιστικότητα

Στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης, η γνώση θεωρείται από όλο και περισσότερους ως οικονομικό αγαθό το οποίο διακινείται μεταξύ κρατών. Πολλές φορές γίνεται λόγος για την παγκοσμιοποίηση και άλλες φορές για τη διεθνοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης. Οι κυβερνήσεις παγκοσμίως έχουν συνδέσει τις επικαλούμενες μεταρρυθμίσεις στην ανώτατη εκπαίδευση με τον όρο της παγκοσμιοποίησης ο οποίος περικλείει μια σειρά από εξελίξεις όπως η εντεινόμενη ανάμιξη των εθνικών οικονομιών, η επιτάχυνση των εξελίξεων στην πληροφορική και τις νέες μεθόδους οργάνωσης της παραγωγής. Όσον αφορά το εκπαιδευτικό σύστημα στο πλαίσιο αυτό συνήθως πρέπει να μιλάμε για άλλο όρο – την διεθνοποίηση [1].

Με άλλα λόγια, ο εκπαιδευτικός χώρος θέλει τη διεθνοποίηση (internationalization), αλλά όχι την παγκοσμιοποίηση (globalization). Η διαφορά είναι μεγάλη. Η διεθνοποίηση συνιστά κι αυτή ευρύτερη, διεθνή συμμετοχή, αλλά πολύμορφη και ισότιμη. Στην παγκοσμιοποίηση, αντιθέτως, μία και μόνη παγκόσμια μορφή απορροφά, εξομοιώνει και ενσωματώνει όλες τις άλλες. Έτσι π.χ. στον χώρο της γλωσσικής επικοινωνίας παγκοσμιοποίηση είναι η απόλυτη κυριαρχία της Αγγλικής ως της μόνης (δεύτερης) ξένης γλώσσας εις βάρος όλων των άλλων γλωσσών, δηλ. η μονογλωσσικότητα. Ενώ η γλωσσική διεθνοποίηση έχει τον χαρακτήρα της ευρύτερης, διεθνούς χρήσεως περισσότερων της μιας γλωσσών. Ευνοεί την πολυγλωσσία ή, αλλιώς, τη γλωσσική πολυμορφία. Η παγκοσμιοποίηση μπορεί να πάρει, στην πράξη, τη μορφή της παθητικής ένταξης σε ένα αμερικανικής, κατά κανόνα, προέλευσης σχήμα που τείνει να επιβληθεί παγκόσμια. Είναι διαδικασία αφομοίωσης μέσα σε μια ευρύτερη χοάνη αμερικανικού τύπου: η επικράτηση π.χ. παντού της αμερικανικής μουσικής, της αμερικανικής ενδυμασίας, διαφόρων μορφών αμερικανικού τρόπου ζωής, της αμερικανικής τεχνολογίας κ.λ.π. Έτσι η παγκοσμιοποίηση παίρνει συχνά τον χαρακτήρα του εξαμερικανισμού σε παγκόσμια κλίμακα. Είναι μια μορφή πολιτισμικού ηγεμονισμού που πηγάζει από την παθητική γενικευμένη μίμηση αμερικανικών προτύπων [2].

Η διεθνοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης συχνά θεωρείται ως ένας τρόπος με τον οποίο μια χώρα ανταποκρίνεται στις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης, αλλά συνάμα σέβεται την μοναδικότητα της εθνικής της ταυτότητας και κουλτούρας. Κατά την «Κοινή Διακήρυξη των Ευρωπαίων Υπουργών Παιδείας», η οποία έγινε στην Μπολόνια τον Ιούνιο του 1999 και η οποία αναφέρεται στη Magna Charta, ο πρώτος από τους βασικούς στόχους στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης είναι η «**διεθνής ανταγωνιστικότητα**» στο πλαίσιο της «προώθησης του Ευρωπαϊκού συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης σε ολόκληρο τον κόσμο» [3].

Κατά τη διακήρυξη της Μπολόνιας, οι Πανεπιστημιακές σπουδές έχουν δύο κύκλους, έναν πτυχιακό, που οδηγεί σε ένα πτυχίο το οποίο συνίσταται σε έναν ατομικό κατάλογο πιστοποιημένων δεξιοτήτων που δίνει πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, και έναν μεταπτυχιακό, που οδηγεί σε, ατομικό επίσης, δίπλωμα ειδίκευσης ή /και διδακτορικό δίπλωμα. Σε αυτήν την ατομική βάση – η ατομικότητα έχει ιδιαίτερη σημασία – τα Πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών είναι ολοκληρωμένα προγράμματα αγοραίας εκπαίδευσης και έρευνας [3].

Το Κρατίο Πανεπιστημίου της Μαριούπολης το 2004 υπέγραψε την Magna Charta και έτσι επίσημα εισάχθηκε στον ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό χώρο. Σε όλες τις Σχολές και όλα τα Τμήματα του Πανεπιστημίου πλέον οι σπουδές πραγματοποιούνται σε δύο κύκλους/ προγράμματα. Θα παρουσιάσουμε τα πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών και τον τρόπο της λειτουργίας τους με βάση το Τμήμα Ελληνικής φιλολογίας και μετάφρασης του ΚΠΜ. Το γεγονός λειτουργίας στο Πανεπιστήμιο ενός τέτοιου Τομέα και μάλιστα στο πλαίσιο της Σχολής ελληνικής φιλολογίας αποδικνύει την τάση του Πανεπιστημίου πρώτα απ'όλα προς την γλωσσική εκπαιδευτική διεθνοποίηση, φαινόμενο το οποίο έχουμε εξηγήσει πιο πάνω βασιζόμενοι στην άποψη του σύγχρονου Έλληνα γλωσσολόγου, πρώην Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθ. Γ. Μπαμπινιώτη [2].

Λοιπόν, στον Τομέα αυτό οι σπουδές πραγματοποιούνται με το εξής σύστημα:

Πτυχιακό πρόγραμμα «Bachelor». Η φοίτηση διαρκεί οκτώ εξάμηνα. Τα προγράμματα περιλαμβάνουν υποχρεωτικά μαθήματα των κυριοτέρων γνωστικών αντικειμένων, μαθήματα επιλογής και μαθήματα ξένης γλώσσας. Οι απόφοιτοι και των δύο προγραμμάτων σπουδών (Φιλολογίας και Μετάφρασης) μπορούν να διορισθούν ως διδάσκοντες στη μέση εκπαίδευση. Μπορούν, επίσης, να σταδιοδρομήσουν σε πολιτιστικούς οργανισμούς και ιδρύματα, σε δημόσιες υπηρεσίες, στα μέσα ενημέρωσης, σε διπλωματικούς φορείς για γλωσσική υποστήριξη ή να συνεχίσουν και να εμβαθύνουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Από το ακαδημαϊκό έτος 2016- 2017 ο φιλολογικός κύκλος σπουδών προβλέπει μια επιπλέον ειδίκευση με τίτλο: «Μέση Εκπαίδευση», η οποία ως κυριότερο στόχο της έχει την πρακτική προετοιμασία για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης.

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Master». Η φοίτηση διαρκεί τρία εξάμηνα. Τα προγράμματα περιλαμβάνουν υποχρεωτικά μαθήματα και μαθήματα επιλογής που έχουν πιο πολύ εξειδικευμένο χαρακτήρα στις σπουδές φιλολογικού κύκλου είτε κύκλου μετάφρασης/διερμηνείας. Επίσης, όπως και στο πρόγραμμα Bachelor, από το ακαδημαϊκό έτος 2016- 2017 στο επίπεδο Master ο φιλολογικός κύκλος σπουδών προβλέπει μια επιπλέον ειδίκευση με τίτλο: «Μέση Εκπαίδευση», η οποία ως κυριότερο στόχο της έχει την πρακτική προετοιμασία για διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης.

Οι απόφοιτοι του Τμήματος απασχολούνται στη δημόσια ή ιδιωτική δευτεροβάθμια, μέση και ανώτατη εκπαίδευση, στον δημόσιο τομέα, στον τομέα των Μ.Μ.Ε, στις έδρες ελληνικών σπουδών στα Α.Ε.Ι. στην Ουκρανία αλλά και στο εξωτερικό (π.χ. Πεκίνο, Κίνα), στις διπλωματικές αρχές – την Πρεσβεία της Ελλάδας και της Κύπρου στην Ουκρανία, τα προξενία της Ελλάδας στην Ουκρανία, στις επιχειρήσεις, τις διεθνείς εκθέσεις και άλλους φορείς ως διερμηνείς όπου χρειάζεται η γλωσσική υποστήριξη στην ελληνική γλώσσα όπως και την αγγλική, διότι το πτυχίο επιπέδου Master προβλέπει την ειδίκευση σε δύο ξένες γλώσσες, γεγονός που αποδικνύει ότι το Πανεπιστήμιο και συγκεκριμένα ο Τομέας Ελληνικής φιλολογίας και μετάφρασης οδηγούνται από τις κυρίαρχες τάσεις του φαινομένου της διεθνοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης καθώς και της εκπαιδευτικής κινητικότητας σε διεθνές επίπεδο. Τα τελευταία χρόνια ένας μεγάλος αριθμός αποφοίτων του Τμήματος ελληνικής φιλολογίας και μετάφρασης του ΚΠΜ έχουν συνεχίσει τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, με στόχο είτε την εξειδίκευσή τους στις κλασικές σπουδές είτε την διεύρυνση των ενδιαφερόντων τους σε τομείς όπως η εκπαίδευση ή φιλολογία.

Στο πλαίσιο του θέματος που παρουσιάζεται είναι σκόπιμο να αναφερθεί το γεγονός, ότι η διεθνοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης είναι η πρόκληση του άμεσου μέλλοντος για όλα τα ΑΕΙ όλων των χωρών ανεξαρτήτως μεγέθους, αντικειμένου, γεωγραφικής τοποθεσίας και οικονομικής κατάστασης. Υπάρχουν συγκεκριμένοι λόγοι που δικαιολογούν την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στη διεθνοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης:

- 1) Η αποδοχή της σημασίας της γνώσης για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ευημερία σε παγκόσμια κλίμακα (κοινωνία της γνώσης)
- 2) Η συνεχής ενοποίηση και εφαρμογή τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας στη διδασκαλία, εκμάθηση και ερευνητική διαδικασία.
- 3) Οι νέες πιέσεις και ζήτηση προς τα ΑΕΙ να προετοιμάσουν κατάλληλα τους αποφοίτους για εργασία και διαβίωση σε ένα διεθνές περιβάλλον.
- 4) Η αυξανόμενη κινητικότητα ανθρωπίνου δυναμικού υψηλών προσόντων δημιουργεί μια ανταγωνιστική διεθνή αγορά εργασίας για ακαδημαϊκό και επιστημονικό προσωπικό.
- 5) Η εμφάνιση, κυρίως λόγω όλων των παραπάνω, νέων μορφών και παροχών ανώτατης εκπαίδευσης καθώς και την εξέλιξη ενός συστήματος παραγωγής γνώσης.

Η ανώτατη εκπαίδευση έχει τη δυνατότητα, όπως έχει κάνει επιτυχώς και στο παρελθόν, να ανταποκριθεί στις νέες εξελίξεις και δυναμικές που διαμορφώνονται στο παγκόσμιο περιβάλλον. Μόνο έτσι θα διασφαλιστεί ότι η γνώση παραμένει το αποτέλεσμα μια διαδραστικής μοναδικής κάθε φορά διαδικασίας, η οποία δεν μπορεί να ακολουθήσει τους ίδιους κανόνες και τεχνικές της μαζικής παγκοσμιοποιημένης παραγωγής αγαθών & υπηρεσιών [1; 3].

Βιβλιογραφία

1. Τσιλιγκίρης Ε. Διεθνοποίηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης [Εлектронний ресурс] / Ε. Τσιλιγκίρης – Режим доступу до ресурсу: <http://www.patris.gr/articles/142577?PHPSESSID=#.WPzRNtSLTDf>
2. Μπαμπινιώτης Γ. Παγκοσμιοποίηση ή διεθνοποίηση; / Γ. Μπαμπινιώτης // Το Βήμα. Γνώμες. Online. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=133859>
3. Ασδεράκη Φ. Ευρώπη και Παιδεία. Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης/ Φ. Ασδεράκη. – 2008, Αθήνα: Σιδέρης. – 158 σ.

I. Rozhkova

INTERNATIONAL EDUCATIONAL SPACE: THE CASE OF LANGUAGE INTERNATIONALIZATION (FOR EXAMPLE OF DEPARTMENT OF GREEK PHILOLOGY AND TRANSLATION OF MARIUPOL STATE UNIVERSITY)

The article provides a brief analysis of the concepts of "globalization" and "internationalization" in international Higher education at the present historical stage. In particular, the case is analyzed as language internationalization pointer academic mobility modern universities. The phenomenon of globalization speech briefly presented the example of the Chair of Greek Philology and Translation Mariupol State University and levels of education for which it provides training in Greek Philology and Translation - degree of "Bachelor" and "Master".

Keywords: international educational space, educational/academic mobility, internationalization of higher education, language internationalization, international competitiveness

Рожкова І.Г.

МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: ВИПАДОК МОВНОЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ КАФЕДРИ ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

У статті дається короткий аналіз понять «глобалізація» і «інтернаціоналізація» в міжнародному освітньому просторі вищої освіти на сучасному історичному етапі. Зокрема, розглядається випадок мовної інтернаціоналізації як показник академічної мобільності сучасних університетів. Явище мовної глобалізації стисло представлено на прикладі Кафедри грецької філології та перекладу Маріупольського державного університету та тих освітніх ступенів, за якими вона здійснює підготовку фахівців в області грецької філології та перекладу – ступінь «бакалавра» і «магістра».

Ключові слова: міжнародний освітній простір, освітня / академічна мобільність, інтернаціоналізація вищої освіти, мовна інтернаціоналізація, міжнародна конкурентоспроможність.

УДК 372.881.14'06(477.62-2Мар)(043)

Рябченко Е.В.

USE OF INTERNATIONALIZATION IN FORMATION OF TRANSLATORS' COMPETENCE AT MSU

The thesis is concerned with basic aspects and achievements of internationalization in formation of the translators' competence at Mariupol State University.

Key words: Skype lectures, round table talk, translator competence.

The profession of the translator is always extremely urgent, especially in challenging modern political and social life. To be always updated is the main task of the translator if he/she is going to

deal with translation in socio -political sphere. Knowledge of the foreign language is always the advantage that gives the opportunity of quick access to foreign sources. Free use of the specialized terminology provides for understanding and correct communication. Thus, it is necessary for the translator to keep learning as long as his/her career lasts. These are the basic principles presented to the students majoring Translation (Modern language).

The academic course of Bachelor degree includes such disciplines as Sociology, Political science, History of Ukraine, Language Through Culture Studies of the Countries Speaking Basic Foreign language, Terminology, the academic course at the Master Degree special attention pays to the theory and practice of holding negotiations, to translation of political, juridical and official documents. All these disciplines give the students opportunity get basic knowledge and skills for the proper career start. But these are classroom oriented tasks. The practice can be more challenging, letting student to manifest his/her knowledge and skills while communicating with foreign experts, politicians, NGOs.

Since 2014 Greek Philology and Translation Chair systematically has been holding the lectures, round table talks, and international competition with participation of Greek speaking partners. Thus, in November 2014 we held the Round table talk “The Cyprus problem – 40 years of the conflict”, and in November 2015 we had another Round table talk “Republic of Cyprus – a way to the independence”. The Skype discussions facilitated by Mr. Dinos Lefkaritis, President of Larnaka Tourism Board, Mrs. Andri Carida, officer of Ministry of Education and Culture of the Republic of Cyprus. In October 2016 we had the Skype lecture by Andreas Pallaris, Head of the Department of Crime Prevention in Larnaka Police Department, titled “Police, Law and Order”. During these events the students majoring Greek translation specialty had the opportunity to ask, to debate, to illustrate with their own examples, to translate some passages to the students majoring Law. It was a real chance to practice, to check their knowledge, to skill and to improve.

Another good opportunity to manifest theory in practice is participation in the Competition “Larnaka – the Gate of Cyprus”. The requirements to the competition let the students to make flyers, brochures, create an internet site, to write the essay concerning the attractions and history of the city of Larnaka. Ms. Nana Asmeni Pavlou, senior officer of Larnaka Tourism Board, while the Skype lectures in the frame of the competition, always has interesting talk with students. Thus, Olena Kaida, former participant and student majoring International relations in MSU, currently works in Cyprus at Tourism office.

All the above examples prove the advantages of internationalization as an effective a part of bringing up the translator. It gives the student majoring translation an impact to speak without fear, to communicate, to be updated.

Список використаної літератури

1. Офіційний сайт МДУ . У Маріупольському державному університеті пройшов круглий стіл «Кіпрська проблема: 40 років протистояння».- 27.11.2014./ Електронний режим доступу/

http://mdu.in.ua/news/u_mariupolskomu_derzhavnomu_universiteti_projshov_kruglij_stil_kiprska_problema_40_rokiv_protistojanja/2014-11-27-832

2. Офіційний сайт МДУ. Скайп-лекція для студентів МДУ від Президента Міжнародної поліцейської асоціації м. Ларнака (Кіпр) Андреаса Палларіса.- 27.11.2014./ Електронний режим доступу/

http://mdu.in.ua/news/skajp_lekcija_dlja_studentiv_mdu_vid_prezidenta_mizhnarodnoji_policejskoji_asociaciji_m_larnaka_kipr_andreasa_pallarisa/2016-10-18-1498

3. Офіційний сайт МДУ . Стартує конкурс творчих робіт «Ларнака – візитна картка Кіпру»/- 26.12.2016./ Електронний режим доступу/

http://mdu.in.ua/news/startue_konkurs_tvorchikh_robit_larnaka_vizitna_kartka_kipru/2016-12-26-1621

4. Άνθρωποι του Τουρισμού: Νανά Ασμένη Παύλου Λειτουργός ΕΤΑΠ Λάρνακας.-
21.02.2017./ Електронний режим доступу/
<http://www.cyprushighlights.com/2017/02/21/%ce%ac%ce%bd%ce%b8%cf%81%cf%89%cf%80%ce%bf%ce%b9-%cf%84%ce%bf%cf%85-%cf%84%ce%bf%cf%85%cf%81%ce%b9%cf%83%ce%bc%ce%bf%cf%8d-%ce%bd%ce%b1%ce%bd%ce%ac-%ce%b1%cf%83%ce%bc%ce%ad%ce%bd%ce%b7-%cf%80%ce%b1/>

Рябченко Е.В.

РОЛЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ МДУ

Тезис висвітлює основні аспекти та досягнення інтернаціоналізації у формуванні перекладацької компетенції у студентів МДУ.

Ключові слова: Скайп-лекція, круглий стіл, перекладацька компетенція.

УДК 378.014.24(510)(043)

Smyrnova M., Zhang Ch.

STUDENT MOBILITY AMONG CHINESE HIGH SCHOOL STUDENTS

China has the largest number of students studying overseas and they play a key role in the trends of international student mobility, according to a report. The thesis states that China is the largest origin of international students for English-speaking countries including the United States, the United Kingdom, Canada and Australia. Meanwhile, Chinese students also make up the largest proportion among international students of countries in the "Chinese-culture circle", such as Japan, South Korea and Singapore.

Key words: Chinese students, student mobility, high school students

Los Angeles Times last November sheds light on the experiences of many thousands of Chinese children now studying at high schools (and sometimes even elementary schools) across the U.S. The press has gobbled up and reprinted different versions over and over again in the last 14 months during which time The Hechinger Report, The New York Times, NPR, The New Yorker, Foreign Policy, The Wall Street Journal, and USA Today have all taken a crack.

Beyond the inherent drama of teenagers crossing the globe to go to school far from home are substantial numbers, both in terms of lives and dollars: The past few years have seen a dramatic rise in the numbers of Chinese teens studying on their own in the U.S. and Canada. These families pay tens of thousands of dollars annually to send their students far from home, again by the tens of thousands [4].

In 2016, China had more than one million millionaires. According to one survey, an estimated 83 percent of them plan to send their children to school abroad at an average age of 16. These youngsters will join an overwhelming outbound flow of students of all ages from China, in many cases to the U.S. or Canada. The stats on this mobility are both well-known and worth repeating. Last year, China Daily reported that «China had a total of 1.26 million students overseas as of 2015, accounting for 25 percent of the world's total number of students studying outside their native country». The U.S. is these students' top destination. In 2015/2016, some 328,547, Chinese students enrolled in U.S. schools. Collectively, these students represented 31.5 percent of the overall total number of international students in the U.S. – by far the largest percentage of any contributing country.

The age of Chinese students enrolled in U.S. schools has been dropping over time. 2014/15 was the first year that U.S.-enrolled Chinese undergraduates outnumbered Chinese graduate students. Numbers at the secondary level have grown far more dramatically. According to IIE's

2014 report on international secondary students in the United States, 32.3 percent of international secondary students – some 23,562 students total – in the U.S. in 2013 were Chinese. Two years later, the Wall Street Journal reported that the number of Chinese students attending K-12 schools in the U.S. had quadrupled in just five years, rising from 8,857 to 34,578 [1].

Canada is another top destination, attracting roughly 120,000 Chinese students in 2015. The Canadian government has sought to actively encourage the flow of Chinese high school students: Last May, the Canadian immigration bureau (CIC) initiated a new type of visa for students in grades 10 to 12 – the Secondary Pilot Program – to simplify the visa application procedures and financial requirements. The initiative built on an already robust number of Chinese students studying in China. Figures from the Canadian Bureau for International Education show that 21,519 Chinese students were enrolled in Canadian secondary and primary schools as of 2015-2016 (compared to 57,499 tertiary-level enrollments). Some data indicate that during the first half of 2016, 34 percent of applicants from China attended secondary schools, three percent elementary schools, and 43 percent higher education.

As of 2015/16, the number of Chinese students attending elementary and high school in the U.S. outstrips any but the total numbers from the top four senders (China, India, Saudi Arabia, and South Korea). In Canada, Chinese elementary and high school students take up more slots than the total numbers from any countries other than China and India. The numbers so far show no signs of slowing, but there are forces at work that may counterbalance the trend.

A shift in the perceived value of an American vs. a Chinese degree may be one such force. In the past, Chinese students and their parents tended to view a degree from a Western university as a competitive advantage in a tight Chinese job market.

Nearly 70 percent of Chinese students who returned after studying abroad said they were “unsatisfied” with job opportunities at home because an overseas degree no longer guarantees them better pay than those who studied in China. Over two-thirds of those surveyed said their annual salaries were comparable to their peers in similar positions who studied at home. An increase in the number of returnees also means that foreign graduates are no longer a rare commodity in the intensely competitive Chinese job market [3].

Improvements in China’s own higher education system are another contributing factor, say observers. Now in the midst of a ten-year effort to raise the profile of Chinese institutions in international university rankings, China has launched quality-focused efforts, like the World Class 2.0 Project, which focus on quality instruction and research capabilities. Chinese universities, meanwhile, are focused on multi-pronged internationalization efforts; some 2469 Sino-foreign cooperation institutes and programs as of November 2016, double the number in 2010, seek to blend the best of Chinese and Western educational approaches.

«China has pumped enormous resources into its graduate education capacity», IIE’s Peggy Blumenthal told the magazine *Science*. With more Western-trained professors on campus, «Chinese institutions» are beginning to teach more like we do, publish like we do, and operate their labs like we do».

At the same time, academic pressure on younger students in China may be decreasing, and lessening the impulse for Chinese parents to opt out of the system quite so early. Reforms to both the gaokao and undergraduate admissions seek to reduce the influence of the test, and to give secondary students in China at least some academic autonomy. In the new 3+3 model, for instance, students do not have to select between a sciences or arts stream in high school. They also have more freedom to select gaokao test subjects: In addition to three mandatory subjects, Chinese, English, and Mathematics, they can choose three additional subjects from a pool of six – geography, politics, history, physics, chemistry, and biology [2, p. 231].

These factors aside, the aura of a U.S. or Canadian degree is likely to linger for years to come. But in an era of rapidly shifting geopolitical norms, Western institutions that have not done due diligence in identifying, and recruiting from, other emerging markets around the globe may face a reckoning as Chinese students identify new, more cost-effective options that are closer to home.

Literature

1. Chinese high schools. Retrieved from: <http://foreignpolicy.com/2016/01/04/the-most-chinese-schools-in-america-rankings-data-education-china-u/>
2. Farrugia C. Charting New Pathways to Higher Education: International Secondary Students in the United States / C. Farrugia. USA : Center for Academic Mobility Research, Institute of International Education, 2014. – P. 231.
3. Hu J. Chinese high school to American university: The effects and outcomes of international college preparation programs / J. Hu. – USA : Iowa State Digital Repository, 2014. Retrieved from: <http://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5039&context=etd>
4. Mini Gu. Mobility trends / Gu Mini . Retrieved from: <http://wenr.wes.org/2017/04/more-and-younger-outbound-student-mobility-among-chinese-high-school-students>

Смирнова М.С, Джан Ч.

СТУДЕНТСЬКА МОБІЛЬНІСТЬ У КИТАЙСЬКИХ ВНЗ

Китай має найбільше число студентів, що навчаються закордоном, і вони грають ключову роль в розвитку міжнародної студентської мобільності. Автори зазначають, що Китай є країною з найбільшою кількістю іноземних студентів, які їдуть за програмами мобільності до англomовних країн, включаючи США, Великобританію, Канаду та Австралію. Китайські студенти складають великий відсоток серед іноземних студентів, що навчаються в країнах, які входять до «китайсько-культурно-центрованих», а саме - Японії, Південної Кореї та Сінгапуру.

Ключові слова: китайські студенти, мобільність студентів ВНЗ.

УДК 378.014.24(043)

Sokolov M.

THE ERASMUS PROGRAMME

The thesis examines the Erasmus Programme, it's main aims, opportunities, benefits, and conditions, history of its establishment as well as its Member States.

Key words: Erasmus Programme, student exchange program, education, training, youth and sport organizations.

The Erasmus Programme (European Region Action Scheme for the Mobility of University Students) is a European Union (EU) student exchange programme, established in June 1987. The programme built on the 1981–1986 pilot student exchanges, and although it was formally adopted only shortly before the beginning of the academic year 1987-1988, it was still possible for 3,244 students to participate in Erasmus in its first year. In 2006, over 150,000 students, or almost 1% of the European student population, took part. The proportion is higher among university teachers, where Erasmus teacher mobility is 1.9% of the teacher population in Europe, or 20,877 people.

Erasmus+ is the new EU's programme, which was started in January 2014. It runs for seven years, up to 2020, with organizations invited to apply for funding each year to undertake creative and worthwhile activities. Erasmus+ combines all the EU's current schemes for education, training, youth and sport.

This programme aims to modernize education, training and youth work across Europe. It is open to education, training, youth and sport organizations across all sectors of lifelong learning, including school education, further and higher education, adult education and the youth sector. It offers exciting opportunities for participants from any European country to then study, work, volunteer, teach and train abroad in Europe [2].

Erasmus+ doesn't just have opportunities for students. Merging seven prior programmes, it has opportunities for a wide variety of individuals and even organizations [3].

Europe is a truly diverse and exciting region - culturally, historically, politically and geographically, and Erasmus+ gives an opportunity for students to find somewhere that suits their learning or training needs.[2] There are currently more than 4,000 higher institutions participating in Erasmus across the 33 countries involved in the Erasmus programme. And by 2013, 3 million students had taken part since the programme's inception. In 2012-13 alone, 270,000 students took part, the most popular destinations being Spain, Germany, and France. Erasmus students represented 5% of European graduates as of 2012 [1].

Taking part in the programme helps to develop personally and professionally; one can gain valuable international experience, broaden the horizons, experience new cultures and discover new ways of working. Erasmus+ is of particular benefit to young people who can improve their employability, acquire life skills, and develop their confidence.

Students who join the Erasmus Programme study at least 3 months or do an internship for a period of at least two months to an academic year in another European country. The Erasmus Programme guarantees that the period spent abroad is recognized by their university when they come back, as long as they abide by terms previously agreed.

A main part of the programme is that students do not pay extra tuition fees to the university that they visit. Students can also apply for an Erasmus grant to help cover the additional expense of living abroad. Students with disabilities can apply for an additional grant to cover extraordinary expenses.

In order to reduce expenses and increase mobility, many students also use the European Commission-supported accommodation network, CasaSwap, FlatClub, Erasmusinn, Eurasmus, Erasmate or Student Mundial, which are free websites where students and young people can rent, sublet, offer and swap accommodation – on a national and international basis. A derived benefit is that students can share knowledge and exchange tips and hints with each other before and after going abroad [1].

All in all Erasmus+ is a unique chance for students to travel and discover new horizons. Young people from all corners of Europe can acquire new personal and professional skills and gain indispensable experience. Different approaches which can be used in different Universities helps to achieve diversity of views. The participants of this programme can also get to know various customs and traditions of other nations. So, it is a great opportunity for the interaction between different ethnicities and cultures, which can help further enrich them.

Literature

1. Erasmus+ – European Commission. Retrieved from: <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus>
2. Erasmus+ Programme in Great Britain. Retrieved from: <https://www.erasmusplus.org.uk>
3. Erasmus Programme. Wikipedia. Retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/Erasmus_Programme

Соколов М.Д.

ПРОГРАМА ЕРАЗМУС

У тезах розглядається програма Erasmus, її основна мета, можливості, переваги і умови участі, історія її створення, а також країни-учасники.

Ключові слова: Еразмус, програма студентського обміну, освіта, навчання, молодь та спортивні організації.

Трофименко М.В.**ПРОГРАМИ ОБМІНІВ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ**

У статті проаналізовано ефективність програм обмінів та академічної мобільності як засобів публічної дипломатії. Вказано, що обміни дозволяють не втрачати в незліченних глобальних соціальних контактах зв'язки з громадськістю, обмін людьми, ідеями і думками, але діють ефективно лише коли дозволяють учасникам відчувати відкритість і чесність взаємодії з приймаючою нацією. Автором наведено приклади найвдаліших програм обмінів між різними країнами світу у різні часи. Особливе місце відводиться програмі ЕРАЗМУС+, яка реалізовується Європейським Союзом, оскільки для України як країни-партнера (Partner Country) відкриті можливості на організацію та участь в проектах з навчальної (академічної) мобільності з країнами-членами (Programme Countries) Програми Еразмус+. Робиться висновок, що обміни приносять тільки кращі результати, якщо будуть співфункціонувати із зовнішньою політикою, виконуючі її завдання, адже така форма публічної дипломатії є надзвичайно ефективною та вартою фінансування задля покращення іміджу держави або групи держав за кордоном.

Ключові слова: обмін, програми обміну, публічна дипломатія, академічна мобільність, програма ERASMUS+.

Публічна дипломатія визначається як просування національних інтересів шляхом інформування та здійснення впливу на громадян інших країн. В цьому контексті важливо підкреслити різницю між дипломатією класичною та публічною. Перша орієнтована на лідерів інших держав і політичних діячів, друга – на громадян інших країн, громадські об'єднання. Публічна дипломатія спрямована на просування національних інтересів країн через вплив. Під впливом розуміється направлення, корегування громадської думки, переконань, поведінки, очікувань, перспектив тощо.

Публічна дипломатія охоплює безліч різних заходів. Серед них, програми обмінів, академічної мобільності є найбільш дієвими та ефективними.

Обміни безпосередньо пов'язані з «людським фактором», де взаємодія з особистістю і психологією учасників є центральним аспектом [5, с. 50].

Програми обмінів, освітніх та призначених для громадських діячів, знаходяться в більш широкому політичному колі міжнародних справ. Навіть самий політично нейтральний обмін, наприклад між університетами, має політичну мету або реалізується з метою розвитку транскордонних відносин, які можуть згодом привести до появи довгострокових результатів у політичній сфері, таких як зменшення конфліктного потенціалу у різних напрямках міждержавних відносин.

Найкращим прикладом цього можуть бути франко-німецькі обміни для студентів після Другої світової війни, коли до 1997 року більш ніж п'ять мільйонів студентів взяли участь у програмі обміну, що сприяло нормалізації відносин між двома країнами. Гарним прикладом обмінів можуть бути програми обміну для громадян Ірану, що фінансуються приватним сектором США (щоб уникнути звинувачень в політичній направленості таких обмінів у разі виділення коштів на фінансування програми з державного бюджету) і до яких успішно залучаються митці та інші недержавні професійні групи, але не дивлячись на такі позитивні заходи відносини між двома країнами залишаються надзвичайно напруженими.

Обміни являють собою форму міжнародних зв'язків з громадськістю, обміну людьми, ідеями і думками, які, як правило, втрачаються в незліченних глобальних соціальних контактах. Проте, неформальні контакти мають велике політичне значення [6, с. 51].

У той час як обміни, як правило потрапляють в категорію культурної дипломатії, вони є гнучкою середою, яка може бути застосована в різних професійних сферах в залежності від

мети, для якої вона призначена. Всі соціальні групи можуть бути задіяні на цьому шляху, хоча чим вище в ієрархії професія на яку вони спрямовані, тим більш престижною повинна бути програма.

Проте, якщо політична середа сприятлива, то відкривається можливість використання обмінів для того, щоб познайомити фахівців з їх партнерами-політиками, для того, щоб налагодити процес переговорів. Цей механізм може бути дуже корисним, коли рівень важливості відносин вимагає постійної уваги. Відповідним прикладом є зв'язок між Сполученими Штатами і Європейським Союзом, де європейські представники вперше були запрошені до США у рамках програми керівників іноземного Держдепартаменту, і ці контакти були згодом розширено з появою власної гостьової програми ЄС у 1974 році і різних трансатлантичних тренінгів і програм професійних обмінів, які були розроблені в 1970-х – 1980-х роках [2].

Обміни (в ідеалі) – це найбільш двосторонньо орієнтована форма публічної дипломатії, яка відкриває простір для діалогу і обміну альтернативними точками зору.

Обміни діють найбільш ефективно, коли вони дозволяють учасникам відчувати відкритість і чесність взаємодії з приймаючою нацією.

Неможливо передбачити, як саме обмін досвідом буде впливати на індивідуума, а елементи випадковості і непередбаченості неминучі. Цінність обміну для організатора та учасника може не збігатися, але це не означає, що результати можуть бути згубними, вони можуть бути непередбачуваними. Це стосується всіх видів обмінів, будь-то освітні, наукові, або професіональні.

Найбільш відомим прикладом можливого ризику при реалізації програм обмінів є візит Саїда Кутба у США в 1948 році. Кутб, єгипетський державний службовець, відправився вивчати систему освіти Колорадо з метою реалізації реформ в своїй країні. Замість цього, його розчарування у американському суспільстві і «аморальний матеріалізм» останнього тільки посприяли його власному шляху до чистої форми ісламського радикалізму, і згодом він став впливовою особою в антизахідному фундаменталізмі [6, с. 52]. Цей випадок демонструє як просто можна досягти зворотних результатів реалізуючи програми обмінів з метою реалізації публічної дипломатії.

На прикладі Кутба ми бачимо, як регіональні і культурні відмінності впливають на те, як функціонують обміни. У 1950 році в перші роки проведення Міжнародної гостьової програми лідерства, було виявлено, що більшість скарг на програму надійшло від учасників з Індії. Причина в тому, що посольство США в основному здійснювало відбір кандидатів для участі у програмі з вищих каст, які очікували більш особливого ставлення до них (як до VIP персон) ніж вони отримали. Часто індивідуальний характер досвіду з обміну, особливо у більш тривалих студентських обмінах, також може створити проблеми негативної соціальної ізоляції для деяких груп. Питання контактів між організацією, яка запрошує і учасником, можуть мати різні конотації для різних культурних груп. У той час коли деякі не мають ніяких очікувань, інші можуть бути здивовані (і розчаровані). Дуже важливо звертати увагу на точку зору тих, кого запрошують та тих до кого запрошують для того, щоб уникнути невиконання мети обміну [6, с. 52].

В цілому, обмін досвідом буде цінуватися перш за все через його унікальність. Він може бути різним та пов'язаним з можливістю отримання нових знань і навичок, які недоступні на місцевому рівні. Він може бути поєднаним з поглинанням і оцінюванням нового культурного середовища, в якому безпосередній досвід завжди матиме більший ефект, ніж пасивне знання. Для інших видів обміну важливу роль може грати фактор престижу, який також може включати отримання доступу до осіб або установ, які могли б бути закриті або доступні тільки через більш формальні маршрути. Неможливо переоцінити важливість ролі, яку відіграє молоде покоління, але цей момент потребує уточнення. Доступ і престиж завжди можуть мати певний вплив, але обмін матиме найбільший вплив якщо він пропонує вакансії і можливості, які учасник може використовувати для своєї особистої і / або професійної вигоди. Перший контакт з іншою культурою, добре продуманий і прорахований, може мати тривалий ефект.

Важливим є питання статусу учасника після повернення додому. Ідеально, якщо цінність обміну для обох – організатора і учасника – буде збігатися. У разі успіху, досвід сприятиме не тільки особистим знанням, але й подальшому заохоченню амбіцій і, можливо, лідерському потенціалу. У 1940 році дослідники з питань зв'язку в США розробили концепцію «лідера думок», який в залежності від знань, отриманих з безпосереднього досвіду, може функціонувати в якості ключового передавача інформації всередині цієї спільноти. Обміни були вперше застосовані для створення такої ролі окупаційними силами США у післявоєнній Німеччині, в рамках перевиховання німецького суспільства на демократичних засадах [6, с. 53].

Подібна політика в Ірані також є яскравим прикладом. Відносна ізоляція значної частини населення від контактів із зовнішнім світом дозволяє тим, хто має змогу взяти участь в обмінах відігравати більш помітну роль, ніж вони мали б у іншому випадку.

Обміни можуть функціонувати в якості важливого шляху для створення нейтрального простору. Як правило, це відноситься до впровадження і об'єднання осіб і установ, які працюють в тій же галузі. Обміни у приватному секторі між Радянським Союзом і Східною Європою перейняли цей підхід, щоб подолати міжблоковий антагонізм за допомогою професійного обміну. Він також може включати в себе організацію міжнародних групових відвідувань, заснованих на особливій темі, щоб об'єднати певну групу навколо певної мети. Подорожі протягом декілька днів або тижнів в країни, що не є рідними для учасників, як правило, сприяють руйнуванню бар'єрів, які залишаються в інших, більш формальних обставинах, стимулюючи зацікавленість, діалог і довгострокові контакти. Необхідно максимально дати можливість для особистого спілкування, щоб зламати бар'єри, що мають негативний вплив.

Важливішу роль в цій галузі зіграло те, що можна назвати корпоративною або підприємницькою культурною дипломатією. Найбільш відомий приклад – інститут Відкритого суспільства Джорджа Сороса (OSI), який з 1993 року сприяє розвитку громадянського суспільства та практиці ефективного управління всією Центральною Європою і Центральною Азією в рамках чіткої стратегії демократизації. Інститут пропонує багато стипендій і програм – грантів з підвищення професійного обміну з регіоном і розвиває лідерський потенціал. Цікаво, що ці операції не пов'язані з будь-якими конкретними національними інтересами.

Як помітив один проникливий спостерігач, транскордонні контакти можуть привести до «невеликих але важливих змін в ідентичності та самосприйнятті», при цьому раніше існуючі політичні та / або культурні уподобання не відкидаються, але стають більш гнучкими [6, с. 54]. Ідентичність є основою для визначення інтересів. Ціль обміну може точно сформулювати безпрецедентний досвід, тим самим усуваючи раніше існуючі поняття ідентичності та інтересів. Асоціації випускників університетів можуть виступати корисним інструментом не тільки для підтримки контактів, але і як організація для програм. У більш широкому сенсі, вона створює інтелектуальну спільноту, яка не обмежується кордонами держави.

Дослідження післявоєнних німецьких програм та технік психологічного ведення бою підкреслили той факт, що критики рідко коливатимуться у своєму рішенні, а ті, хто сумніваються, можуть стати прихильниками і прибічниками. З цієї точки зору, обміни – це простий засіб для управління союзом, оскільки вони можуть бути застосовані для створення, в довгостроковій перспективі, спільноти людей, об'єднаних навколо спорідненості культур. З 1946 року програма Фулбрайта успішно розробляє таку спорідненість зі Сполученими Штатами, по-перше за допомогою засобів самого академічного обміну, а по-друге, заохочуючи появу такого предмету як Американістика в університетах по всьому світу [2].

Варто також звернути увагу на програму ЕРАЗМУС+, яка реалізовується Європейським Союзом. Це програма обмінів студентів, викладачів та науковців країн-членів ЄС, а також Ісландії, Ліхтенштейну, Македонії, Норвегії, Туреччини. Програма надає можливість навчатися, проходити стажування чи викладати в іншій країні, що бере участь в програмі. Терміни навчання і стажування можуть складати від 3 місяців до 1 року. Протягом 2014-2020 років за напрямом навчальної (академічної) мобільності Програмою Еразмус+ передбачається

надання грантів та можливостей для навчання біля 4 млн. особам та 125 тис. організаціям. На ці цілі виділяється 63% загального бюджету Програми Еразмус+, що складає загалом 14,7 млрд. євро. Для України як країни-партнера (Partner Country) Програми Еразмус+ відкриті можливості на організацію та участь в проектах з навчальної (академічної) мобільності з країнами-членами (Programme Countries) Програми Еразмус+ [1].

Обміни приносять тільки кращі результати, якщо будуть співфункціонувати із зовнішньою політикою, виконуючі її завдання. Ця форма публічної дипломатії є надзвичайно ефективною та вартою фінансування задля покращення іміджу держави або групи держав за кордоном. Всі фінансові ресурси вкладені у подібні програми повернуться сторицею через лояльних представників різних національностей, які взявши участь у подібних програмах, обійнявши посаду у державних органах влади, громадському секторі, політичній структурі тощо будуть позитивно ставитись до країни-організатора.

Список використаної літератури

1. Проект Європейського Союзу. Національний Еразмус+ офіс — Україна). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka1-navchalna-mobilnist.html>
2. Трофименко М. В. Дипломатична та консульська служба : підручник для студентів ВНЗ / М. В. Трофименко, К. В. Балабанов. — Донецьк : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. — 432 с.
3. Трофименко М. В. Роль публічної дипломатії США у забезпеченні американського лідерства / М. В. Трофименко // Сполучені Штати Америки у сучасному світі політика, економіка, право, суспільство. Ч. 2: зб. Матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 15.05.2015) / упоряд. Калитчак Р. Г., Зазуляк З. М. — Львів : Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. — С. 136—144.
4. Трофименко М. В. Інститут Конфуція, як механізм реалізації публічної дипломатії Китайської Народної Республіки / М. В. Трофименко // Вісник МДУ. Серія Історія. Політологія. — 2016. — Випуск 15. — С. 335—345.
5. Трофименко М. В. Публічна дипломатія ФРН / М. В. Трофименко // Вісник МДУ. Серія Історія. Політологія. — 2015. — Випуск 13-14. — С. 310—321.
6. Routledge Handbook of Public Diplomacy / [Nancy Snow, Philip M. Taylor, Nicholas J. Cull, Michael Vlahos and others]; edited by Philip M. Taylor. — New York: Routledge, 2009. — 382 p.

М.Трофименко

EXCHANGE PROGRAMS AS A TOOL FOR PUBLIC DIPLOMACY IMPLEMENTATION

The article analyzes the efficiency of exchange programs and academic mobility in terms of the implementation of public diplomacy. The authors notes that the exchange programs allow maintaining public relations, and exchange of people and thoughts and let them stand out and be visible among infinite global social contacts. The effectiveness of such programs depends upon the level of transparency and sincerity of interaction with host nation, which should be felt by all the participants. The author gives examples of a number of exchange programs successfully held by different nations in different times. Special attention is paid to the ERASMUS + program implemented by the EU. Ukraine, being a Partner Country of the ERASMUS + program, has an opportunity to organize and to participate in academic mobility programs with the Program Countries of the ERASMUS + program. The author concludes that the exchanges will be more beneficial if cooperate with foreign policy by performing its tasks, as this public diplomacy tool is effective and worth financing because it helps boosting the image of state or a group of states abroad.

Key words: exchange, exchange programs, public diplomacy, academic mobility, ERASMUS+ program.

Узун М.М.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ УНІВЕРСИТЕТУ КІПРУ

У тезах охарактеризовано основні вищі навчальні заклади Республіки Кіпр. Розкрито сутність співробітництва Маріупольського державного університету з університетом Кіпру. Проаналізовано особливості вивчення новогрецької мови студентами МДУ у Літній школі Кіпрського університету.

Ключові слова: університет, стажування студентів, Літня школа вивчення новогрецької мови, Літня інтенсивна програма, довгострокова програма вивчення новогрецької, неінтенсивна програма вивчення новогрецької.

Співпраця з Республікою Кіпр є одним з найбільш перспективних напрямків комплексної міжнародної діяльності Маріупольського державного університету. Так, згідно підписаної угоди про співробітництво, студенти МДУ з 2005 року отримали змогу щорічно протягом серпня проходити стажування в Літній школі вивчення новогрецької мови на базі Школи грецької мови Кіпрського університету. Студентам надавалось безкоштовне проживання в гуртожитку Кіпрського університету та одноразова стипендія, що покривала витрати на навчання.

Як відомо, Університет Кіпру (Πανεπιστήμιο Κύπρου) становить важливу ланку в системі освіти Республіки Кіпр і є класичним прикладом вищого навчального закладу з високим рівнем викладання, розвиненою системою науково-дослідної діяльності, з активною соціальною структурою. Основною метою університету є розвиток науки і знань через навчання. Його утворення в 1989 році було величезним досягненням країни. Перші студенти вступили до Кіпрського університету в 1992 році. Сьогодні він являє собою самостійний навчальний заклад, до якого входять такі факультети, як: факультет гуманітарних наук (Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών), факультет прикладних наук (Σχολή Θετικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών), факультет суспільних наук і освіти (Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Επιστημών Αγωγής), факультет економіки та менеджменту (Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης), політехнічний факультет (Πολυτεχνική Σχολή) і філологічний (Φιλοσοφική Σχολή). Університет є членом ряду міжнародних університетських організацій і співтовариств. Він відповідає всім вимогам в сфері підготовки висококваліфікованих фахівців. Беручи до уваги індивідуальні та колективні потреби своїх студентів, університет постійно модернізує свої освітні програми. Випускники Кіпрського університету отримують диплом європейського зразка. Скласти вступні іспити до Кіпрського університету можуть лише кіпрські громадяни або молоді люди, у яких хоча б один з батьків був народжений на Кіпрі. Іноземні студенти, випускники вищих, середніх шкіл, які добре володіють грецькою або турецькою, також можуть бути зараховані до університету на основі складання G.C.E. або G.C.S.E., або інших еквівалентних екзаменів.

Взагалі, вищу освіту Кіпру можна розділити на неуніверситетську (державні й приватні інститути) і університетську. На Кіпрі функціонують три державні університети: крім Кіпрського університету, це Відкритий університет Кіпру (Ανοικτό Πανεπιστήμιο) і Кіпрський технологічний університет (Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο). Існує ряд приватних вузів, таких як: університет Нікосії, Європейський університет Кіпру, університет ім. Фредерика, Кіпрська академія управління, Вища школа готельного бізнесу, Кіпрський міжнародний інститут менеджменту та інші [1,728]. В Університеті, як і у всій Республіці Кіпр, запроваджено європейську багатоступеневу модель освіти, відповідно до якої програми розділені на ступені й розподіляються на бакалавріат, магістратуру та докторантуру. Університетську освіту на Кіпрі можна отримати тільки в Кіпрському університеті, який пропонує програми навчання

для отримання першого ступеня, а також програми подальшого навчання, засновані на теоретичній базі й дослідницькій роботі.

Навчання на першому ступені вищої освіти в Кіпрському університеті продовжується чотири роки. Після закінчення випускникам видається сертифікат фахівця або диплом, і присуджується ступінь бакалавра. Система навчання в Кіпрському університеті заснована на залікових одиницях. Для отримання ступеня бакалавра необхідно набрати 240 залікових одиниць. Такі ж правила діють і в інших вузах. Після закінчення першого ступеня випускники можуть пройти дворічне навчання зі спеціальності на отримання магістерського диплома. Третій ступінь вищої освіти - отримання ступеня доктора. У Кіпрському університеті ступінь доктора (PhD) з деяких спеціальностей присвоюється як мінімум через три роки навчання після закінчення магістерського циклу.

Існують програми, спрямовані не на отримання ступеня, а на практичні аспекти предмета дослідження або так звані курси підвищення кваліфікації. По закінченню таких програм видаються сертифікати про проходження курсів. Взагалі в рамках Урядової програми технічної допомоги зарубіжним країнам кіпрський уряд пропонує ряд стипендій для іноземних студентів. Влада Кіпру надає стипендії двох видів: короткострокові спеціальні курси і довгострокові академічні курси. У своєму дослідженні ми б хотіли докладно зупинитися на короткострокових програмах літніх стажувань, які традиційно організовуються в Кіпрському університеті. Великим попитом останніми десятиліттями користуються мовні курси, які організовано факультетом грецької мови.

Літня інтенсивна програма з новогрецької мови (θερινό εντατικό πρόγραμμα Ανορθόστου) призначена студентам країн Євросоюзу, які бажають вивчати новогрецьку в межах програм обміну, без урахування їхньої присутності на заняттях; особам, які постійно або тимчасово проживають на Кіпрі і хочуть вивчати новогрецьку; або просто всім бажаючим особам. Програма триває чотири тижні протягом серпня. Заняття проводяться кожного дня по п'ять годин на день, крім суботи та неділі, і складають таким чином 100 годин навчального часу. Літня програма стажувань проводиться для бажаючих будь-якого початкового рівня знань. Кількість слухачів у кожній групі не перевищує 15-20 осіб.

Довгострокову інтенсивну програму (εντατικό πρόγραμμα μακράς διάρκειας) призначено в першу чергу особам, які постійно або тимчасово проживають на Кіпрі. Така програма триває тринадцять тижнів і пропонується два рази на рік: з вересня до грудня і з січня до квітня або травня. Уроки проводяться по три години на день, 15 навчальних годин на тиждень. Загальна сума навчальних годин за курс становить 195. Кількість слухачів у кожній групі не перевищує 15 осіб.

Неінтенсивних програм вивчення новогрецької мови (μη εντατικά προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής) дві: тривалістю 26 тижнів, з вересня до квітня – травня. Заняття проходять два рази на тиждень по три години, і таким чином загальна кількість годин становить 156. Як і при довгострокових інтенсивних курсах кількість слухачів кожної групи не перевищує 15 осіб, а рівень їх початкових знань може бути нульовим. У всіх програмах представлено 4 рівні: початковий (Αρχαρίων), проміжний (Ενδιάμεσο), особи, достатній рівень (Προχωρημένο), вищий (Ανώτερο).

Спеціальна програма (πρόγραμμα ειδικού ενδιαφέροντος) спрямована виключно на студентів, які навчаються за обміном або сподіваються навчатися в Кіпрському університеті. Такі студенти мають право взяти участь у вищезазначеній програмі протягом місяця на початку осіннього або зимового семестру. Відвідування занять може відбуватися паралельно з навчанням в університеті Кіпру.

Програма ΝΕΠΟΜΑΚ (πρόγραμμα ΝΕΠΟΜΑΚ) має цілеспрямований характер і призначена для грекомовних дітей діаспори [2, 35].

Програма викладання новогрецької базується на засадах Інституту Неоелліністики Салоніцького університету і передбачає глибоке і всебічне вивчення мови. Викладання новогрецької і на сьогодні представлено багатьма методиками, але вже багато років комплексна робота філологічного факультету Кіпрського університету саме на базі методик

М. Триандафілідіса дає плідні результати, про що свідчить зростаючий інтерес до мовних програм студентів всього світу. Головною метою прискореного курсу є:

1. Надати можливість слухачам зрозуміти багатство і різнобарв'я усної та писемної форм новогрецької мови в усіх проявах повсякденної мови, в засобах масової інформації, науковому й художньому стилях.

2. Можливість удосконалення навичок говоріння новогрецькою.

3. Вивчення новогрецької мови дає можливість наблизитися до сучасного грецького суспільства, зрозуміти його структуру, порівняти існуючі культури, тому що мова існує не тільки для спілкування [3, 2].

Матеріали занять Літньої школи підпорядковано головній меті: ознайомити іноземних студентів з культурними і соціальними складовими країни, мова якої вивчається, а кожне заняття має чітку структуру [3,4]. Як бачимо, Літню інтенсивну програму з новогрецької мови спрямовано для тих, хто досяг певного рівня знань, але бажає його підвищити. Програму розраховано на греків зарубіжжя й іноземних студентів, які сподіваються пізнати багатство грецької мови, а через неї і культури. Тому пізнання мови не є самоціллю, а методологія, представлена досвідченими викладачами, професіоналами своєї справи, дає певні результати.

Список використаної літератури

1. Ιστορία της εκπαίδευσης της Κύπρου κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα // Ιστορία των Ελλήνων. Τ.15. Κύπρος.- Εκδόσεις «Δομή» Α.Ε.- Σ. 720-731. 2. Κούλλης Άντρης. Πανεπιστήμιο Κύπρου / Άντρης Κούλλης. - Έκθεση Πεπραγμένων. 2009. – 130 σ. 3. Πανεπιστήμιο Κύπρου // Κύπρος.- Λευκωσία. 2000.- Σ. 339-350. 4. Παναγοπούλου Ε., Χατζηπαναγιωτίδη Α. Ελληνικά για προχωρημένους (ομογενείς και αλλογενείς) / Ε. Παναγοπούλου, Α. Χατζηπαναγιωτίδη. - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), 2001. 5. Βογιατζίδου Σμαρώ. Τα νέα ελληνικά για ξένους / Σμαρώ Βογιατζίδου. - Θεσσαλονίκη, 2007. – 413 σ.

M. Uzun

FUNCTIONING (ACTIVITIES) OF SUMMER SCHOOL OF GREEK OF UNIVERSITY OF CYPRUS

Article deals with the description. The main higher educational establishments of Cyprus. Principles of collaboration of Mariupol state University with University of Cyprus are revealed in the research. The peculiarities of learning greek by the students of Mariupol state University in University of Cyprus summer school are analyzed.

Keywords: university, internship of students, Summer school of study of Greek language, Summer intensive program, long-term program of study of Greek language, nonintensive program of study of Greek language.

УДК 378.014.24(477)(043)

Хиленко А.Д.

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

У тезах розглядається загальна користь, організаційні моменти програми «Work and Travel», її доцільність, а також мій власний досвід. Завдяки моїй участі в цій програмі я маю можливість донести певну інформацію до студентів, яка може допомогти в організаційних моментах і визначитися на рахунок її користі.

Ключові слова: програма, Work and Travel, досвід, інформація, організація.

Програма «Work and Travel USA» є однією з найвідоміших програм міжнародного студентського обміну. Щорічна квота Держдепартаменту на учасників цієї програми понад 100 000 місць.

Ця програма призначена для студентів, які бажають ознайомитися з культурою США, відпочити та заробити гроші під час літніх канікул. За умовами програми, студенти відправляються на роботу в США (на заздалегідь визначені місця роботи, вакансії та умови роботи і оплати), заробляють певну суму грошей та, за бажанням, витрачають її на подорож Америкою, або інші розваги чи речі.

Мета цієї програми – це надання студентам можливості безпосередньої участі в повсякденному житті народу Сполучених Штатів Америки через подорожі та тимчасову роботу на термін до 4 місяців під час літніх канікул, а також сприяння поширенню культури США у світі, обмін духовними цінностями між молоддю різних країн світу та американцями.

Умови програми Work and Travel:

-у цій програмі можуть взяти участь студенти вищих навчальних закладів та середньо-спеціальних навчальних закладів, які навчаються на денному відділенні;

-вам повинно бути 18-23 роки на момент від'їзду з України;

-самостійність і готовність бути далеко від рідних і близьких 3-4 місяці;

-знання англійської мови, не нижче Intermediate.

Термін дії: програма Work and Travel діє лише у період офіційних літніх канікул Вищих навчальних закладів. За умовами, Посольством США, українські студенти можуть знаходитися на території Сполучених Штатів протягом чотирьох місяців — з травня по початок вересня. Загалом, офіційна дата прибуття/відбуття учасника в США занесена у його DS-2019 форму.

Станом на 2015 рік, українським студентам дозволено працювати під час програми з 9 травня до 9 вересня 2015. Цей проміжок часу може зміщуватись із року в рік.

Засновником програми, а, також, її головним наглядачем є Конгрес США, який щорічно визначає потрібну кількість студентів, що мають право брати участь у програмі.

Агентства — представники програми «Work and Travel USA» в різних країнах світу. Вони пропонують студентам зареєструватися у програмі, отримати всі необхідні документи та консультації. Також деякі агентства допомагають учасникам програми спланувати подорож до майбутнього місця роботи, надають можливість придбати міжнародні авіаквитки за студентськими тарифами. До них звертаються для оформлення програми. Зазвичай їх декілька в кожній країні, тому студент повинен самостійно обрати агентство.

Спонсори — це американські компанії, які надають вакансії від роботодавців, інтереси яких вони представляють, до агентств — які, в свою чергу, представляють інтереси студентів. До того ж спонсори займаються питаннями оформлення та видачі форм DS-2019 для студентів, що надає можливість студентам отримати візу культурного обміну J-1. Спонсори програми забезпечують легальне та безпечне перебування студентів у США. На Спонсорів також покладена відповідальність за медичне страхування при нещасному випадку студентів. Спонсори, при необхідності, надають поради та/або допомогу у вирішенні суперечок з роботодавцем.

Працювати на території США студентам дає право віза J-1. Віза отримується в консульстві США в країні проживання. Щоб отримати візу необхідно пройти співбесіду з візовим офіцером. Основною запорукою успішного проходження візового інтерв'ю - є впевненість студента та його рівень підготовки з вмінням коректно відповісти на питання.

Як колишній учасник програми «Work and Travel USA», я можу зазначити, що досвід, який ти отримуєш завдяки участі у цій програмі, є дуже цінним. Кожний учасник, не залежно від місця роботи в США та кількості знайомих, отримає:

-повне занурення у мовне середовище та, через спілкування виключно англійською мовою, гарну практику спілкування;

-можливість зустріти нових друзів з різноманітних країн світу;

-великий досвід самостійності та витривалості;

- можливість подорожувати та на власні очі побачити місця мрій;
- досвід стажування у зарубіжній компанії, який сприяє розвитку у подальшій кар'єрі.

Особисто для мене, участь в цій програмі показала додаткові можливості, які відкриваються перед тобою, коли ти прикладаєш певні зусилля. Так само, для мене це була можливість навчитися великій кількості нових речей, таких як: малювання хною, тонкощі вирішення конфліктів, економія і розумна витрата грошей, вивчення великої кількості слів завдяки роботі в ресторані і готелі (наприклад, деякі інгредієнти, рецепти, миючі засоби).

Так само хочу додати, що у кожного студента, який брав участь в цій програмі, були труднощі і проблеми. Це можуть бути проблеми на роботі, культурний шок або проблеми з співмешканцями. У мене теж були деякі труднощі, але досвід, який ти отримуєш, переважає і вчить стійкості.

Список використаної літератури

1. [Електроний ресурс] — Режим доступу: <http://workandtravel.org.ua/ua/>.
2. [Електроний ресурс] — Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Work_and_Travel_USA

Travel USA

A.Khylenko

ACADEMIC MOBILITY AS A FACTOR OF INTEGRATION OF UKRAINE INTO THE INTERNATIONAL EDUCATIONAL SPACE

The thesis examines common good, the organizational aspects of the program "Work and Travel" its expediency, as well as my own experience. Due to my participation in this program, I have the opportunity to convey certain information to the students, which can help in organizational matters and determine about its usefulness.

Keywords: program, Work and Travel, experience, information, organization.

УДК 378.014.24(73)(043)

Чумаченко Д.В.

ОПЫТ УЧАСТИЯ В ПРОГРАММЕ «WORK AND TRAVEL USA»

В тезисах рассматривается основная информация о студенческой программе культурного обмена Work and Travel USA, её особенностях и условиях участия.

Ключевые слова: work and travel, культурный обмен, студенческая программа обмена.

Work and Travel USA – самая популярная программа международного студенческого обмена, целью которой является предоставление студентам дневной формы обучения высших учебных заведений возможности непосредственного участия в повседневной жизни народа Соединенных Штатов Америки через путешествия и временную работу на срок до 4 месяцев во время летних каникул. [1] Уникальность программы заключается в том, что каждый студент имеет возможность реализовать несколько целей одновременно: познакомиться с традициями и культурой США, получить международный опыт работы, улучшить уровень владения английским языком благодаря ежедневному общению с носителями языка и, в то же время, совершить увлекательное путешествие по всем 50 штатам и округу Колумбия.

Согласно требованиям Госдепартамента для студентов из Украины, каждый студент должен соответствовать следующим требованиям: иметь разговорный уровень английского языка, обязательно быть студентом высшего учебного заведения на дневном отделении.

Work and Travel – это полностью легальная программа студенческого обмена, действующая под эгидой Конгресса США. Каждый кандидат получает свою персональную форму DS-2019 – документ участника программы Work and Travel, на основе которого ему

выдается виза типа J-1 (виза участника программы студенческого обмена). Пребывание каждого участника на территории Соединенных Штатов строго контролируется со стороны властей США. Каждый участник программы работает на равных, с американскими гражданами, правах, которые задекларированы в официальных документах, в том числе Social Security – основном документе, необходимом для легальной работы в США.

У каждого участника W&T USA есть спонсор – американские компании, которые предоставляют вакансии от работодателей. Спонсоры сотрудничают с агентствами, представляющими интересы участника в Украине. Именно агентства занимаются поиском вакансий, организуют ярмарки вакансий, а также занимаются всеми необходимым документами. Важно знать, что Посольства США в Украине каждый год оглашает официальный список аккредитованных компаний.

Программа Work and Travel USA действует только в период официальных летних каникул в ВУЗах. Согласно условиям, установленным Посольством США, украинские студенты имеют право находиться на территории США на протяжении четырех месяцев – с мая до начала сентября. Но официальная дата прибытия и срок пребывания установлен в форме DS-2019 [2].

Я была участницей программы культурного обмена Work&Travel USA в 2016 году. W&T – это не только интересный и важный опыт в жизни, это еще и масса впечатлений, эмоций и воспоминаний. Оказавшись полностью погруженной в языковую среду, я значительно улучшила свой уровень знания английского языка и на данный момент у меня свободный разговорный английский. Как участник программы я значительно улучшила свои коммуникативные способности, так как я оказалась в среде абсолютно незнакомой и непохожей на родную, где было необходимо справляться с различными проблемами и трудностями. Кроме того, взаимодействовать приходилось не только с американцами – в программе участвуют и студенты из Европы (Сербия, Румыния, Хорватия, Македония), Азии (Китай), Южной Америки (Колумбия, Мексика). По окончании программы в моем резюме теперь указан длительный опыт работы за рубежом, что, безусловно, сыграет свою роль в дальнейшем трудоустройстве.

Список использованной литературы

1. [Электронный ресурс] — Режим доступа: ru.wikipedia.org/wiki/Work_and_Travel_USA
2. [Электронный ресурс] — Режим доступа: <http://workandtravel.org.ua/>

D. Chumachenko

PERSONAL EXPERIENCE OF «WORK AND TRAVEL USA» PROGRAM PARTICIPATION

The thesis analyzes basic information about Work and Travel USA student cultural program and the author considers its peculiarities and participation conditions.

Key words: work and travel, cultural exchange, students exchange programs.

СЕКЦІЯ IV
РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УНІВЕРСИТЕТІВ
В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ

УДК 378.018 (043)

Андрєєва Н. В., Нищик Г. В.

**ВНУТРІШНЬОКОРПОРАТИВНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК
ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

У тезах розглядаються головні положення внутрішньокорпоративної комунікації. Вона в сучасних умовах конкуренції між університетами є важливим чинником формування лідерських якостей серед викладачів, студентів. Це в сукупності призведе до лідерства університету в цілому. Особлива увага приділяється корпоративній культурі. Це є важливим елементом всіх корпоративних зв'язків з громадськістю та однією зі складових формування лідерства.

Ключові слова: внутрішньокорпоративні комунікації, корпоративна культура, лідерство університету.

Підприємства, компанії та установи активно використовують зв'язки з громадськістю в своїй діяльності для підвищення впізнання торгівельної марки, покращення репутації, підтримки іміджу. В великих установах застосовуються не тільки зовнішні публік рілейшнз, але й внутрішні корпоративні зв'язки з громадськістю.

В гуманітарній, особливо бюджетній сфері, внутрішні публік рілейшнз є не такими розвиненими, як в великому бізнесі. Однак в кожній організації, незалежно від масштабів та сфери діяльності, потрібні міцні корпоративні зв'язки всередині колективу. Саме тому дослідження впливу внутрішньокорпоративних комунікацій на діяльність колективу, зокрема в освітньому закладі вищої школи, є актуальним напрямком. Оскільки міцні та надійні корпоративні зв'язки всередині професорсько-викладацького та студентського колективів університету призводять не тільки до покращення якості надання освітніх послуг, але й до розвитку лідерського потенціалу.

Внутрішньокорпоративними називаються такі зв'язки з громадськістю, що представляють собою систему відносин в установі, побудовану на засадах етики, культури, а також добре налагодженої комунікації [1, с.13]. Внутрішня комунікація є не менш важливою ніж зовнішня. Бо відносини в колективі прямим чином впливають на кінцеву мету. Якщо в колективі між співробітниками та керівництвом складені позитивні відносини, то це позначиться на якості та плідності діяльності кожного, сформує сприятливий для роботи клімат, зміцнить та об'єднає колектив.

Внутрішні корпоративні комунікації охоплюють керівництво, співробітників всіх рівнів та структурних підрозділів. Також до цільової аудиторії внутрішньокорпоративного PR входять й члени сімей, оточення співробітників установ. Виходячи з цього, цільовою аудиторією внутрішніх зв'язків з громадськістю університету є його керівництво, професорсько-викладацький склад, співробітники всіх структурних підрозділів, а також студентство. Й формувати лідерський потенціал за рахунок внутрішньої комунікації можна як у співробітників, так і у студентів.

Ми звикли до того, що лідерство – це поняття індивідуальне, притаманне конкретній особі. Для всіх, хто входить до цільової аудиторії внутрішньокорпоративних зв'язків з громадськістю, лідером є керівник навчального закладу, для студентів лідером може стати й окремий педагог. В такому контексті дослідники розглядають лідерство як важливий чинник

педагогічного менеджменту [2]. Лідерство окремої особистості носить назву індивідуального.

Однак окрім індивідуального є ще й інституційне лідерство. В ньому суб'єктом є ціла установа, організація [3, с. 23]. В цьому випадку можна говорити про лідерство цілого університету.

Останні роки все активніше підіймаються питання освітнього лідерства загалом, яке формує кожен університет. І однією зі складових формування лідерства університету є корпоративна культура. В свою чергу, корпоративна культура, є невід'ємною складовою внутрішньокорпоративної комунікації. Ш.Харрісон називає культурою організації сукупність організаційних цінностей, засобів, через які виражаються ці цінності, а також стилі управління, яких дотримується організація [4, с.139]. До корпоративної культури входять такі поняття як місія, філософія, ідея, корпоративні традиції та норми.

Корпоративна культура сприяє формуванню всередині університету плідних та позитивних відносин між керівництвом та викладачами й студентами, між педагогами та студентством. Якщо всі в університеті будуть сповідувати однакові погляди на власну місію та мету своєї діяльності, якість надання освітніх послуг підвищиться.

Внутрішня корпоративна комунікація може відбуватися з використанням різних методів: інформування за допомогою системи оповіщення (наприклад, електронною корпоративною поштою), функціонування окремої корпоративної інтернет-платформи, яка працюватиме лише для внутрішньої громадськості, офіційні та неофіційні зустрічі керівництва зі співробітниками, студентами. Особливу роль в цьому відіграє саме особисте спілкування, коли можна поставити питання, обговорити проблеми тощо.

Добре налагоджена внутрішня комунікація приводить до таких позитивних факторів:

- покращення якості знань студентів;
- покращення якості викладання навчальних дисциплін;
- відповідальне ставлення до виконання загальної місії університету;
- продуктивне спілкування
- академічна доброчесність;
- наукове та творче зростання педагогічних працівників;
- розвиток студентів в освіті, науці, спорті, культурі;
- підтримка ініціатив.

Як бачимо, в наведеному переліку присутні головні якості, які притаманні лідерам. Тому можна зробити висновок, що ці та інші позитивні зрушення сприяють виробленню як у співробітників університету, так і у студентів, лідерських якостей та потенціалу для розвитку освітньої сфери сучасної України.

Список використаної літератури

1. Минаева Л. В. Внутрикorporативные связи с общественностью / Л. В. Минаева. – М.: АСПЕКТ ПРЕСС, 2010. – 287 с.
2. Іванова І.В. Лідерство в культурі педагогічного менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/167>. - Дата доступу: 10.05.2017
3. Роль університету у розвитку лідерського потенціалу суспільства; концептуальні засади / Авторський колектив; О. Арна, Д. Гудонієне, О. Гузар та ін.; за заг. ред. С. Калашнікової. – К.: ДП «НВЦ «Пріорітети», 2014. – 100 с.
4. Харрісон Ш. Связи с общественностью: Вводный курс / Пер. с англ. под. ред. Г.Е. Алпатов. – СПб.: Издательский Дом «Нева», М.: ОЛМА-ПРЕСС Инвент, 2003. – 368 с.

G. Nyshchyk, N. Andreieva

INTERNAL COMMUNICATIONS AS AN IMPORTANT FACTOR IN THE FORMATION OF THE LEADERSHIP POTENTIAL OF A MODERN UNIVERSITY

The thesis discusses the main provisions of the internal communications. In the modern conditions of competition between universities is an important factor in the formation of leadership

qualities among teachers and students. This together will lead to the leadership of the University as a whole. Special attention is paid to corporate culture. This is an important element of all corporate public relations and one of the components of the formation of leadership.

Keywords: internal communications, corporate culture, leadership University.

УДК 159.9:316.6

Горбань Г.О.

СУЧАСНИЙ ЛІДЕР В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

Специфіка сучасної життєдіяльності людини пов'язана з тим, що технологічний розвиток досяг високого рівня, який вимагає домінування інтелектуальної активності, розширення простору міжсуб'єктної та міжгрупової взаємодії.

Глобальні зміни у світі зумовлюють нагальну потребу суспільства у появі такої людини, яка може вільно мислити, свідомо брати участь у житті громади, а її діяльність має бути результатом самоусвідомлення себе як суб'єкта власної життєдіяльності в просторі соціальних і міжособистісних відносин. Ключову роль тут відіграє освіта як соціальна інституція. Саме у освітніх закладах ми спостерігаємо різноспрямовані стосунки і багаторівневі функціональні рольові позиції, які є відображенням загальних суспільних процесів.

Процеси, що відбуваються сьогодні в освітньому просторі, вимагають глибинного розуміння специфіки його функціонування в умовах тих соціокультурних змін, які відбуваються в суспільстві. Необхідно відзначити кардинальні зміни усіх сфер життєдіяльності людини, що відбуваються під впливом нових форм і систем трансляції та впливу інформаційних потоків, а також технологічних стрибків, які принципово змінюють умови життя людини. Причому зміни відбуваються настільки швидко, що суспільство не встигає виробляти відповідні норми для новітніх систем соціальних відносин. Можна говорити про те, що сучасна ситуація характеризується як стабільна нестабільність, а, відтак, вимагає глобальних перетворень, враховуючи складне співвідношення інформація-знання-пізнання. Ця складність має багатогранний характер, що вимагає визначення змістів, врахування динаміки і функціональну спрямованість всіх складових освітнього простору, необхідності побудови принципово нової стратегії інституційної соціалізації особистості.

Аналіз процесів, що відбуваються в освітніх інституціях дає нам змогу виокремити низку умов, які значно ускладнюють процес соціалізації: перманентне реформування освіти; дисбаланс інституціалізованих і стихійних процесів соціалізації; значущі зміни способів і ритмів життя, форм мислення; трансформація просторів діяльності людини; невизначеність і дифузія системи ціннісних орієнтацій; складності побудови адекватних поведінкових планів і програм особистості, котрі відповідають майбутнім (прогнозованим чи ні) соціально-економічним умовам; широкий доступ до різнопланової інформації та труднощі (відсутність навичок) її диференціації; розмитість і різноспрямованість ціннісно-нормативного регулювання й контролю соціальних відносин; роз'єднаність систем «дитина–дорослий», «учитель–учень»; переважання особистих (меркантильних) інтересів. Отже, адаптаційні процеси за таких умов не можуть бути зорганізованими, людині досить важко визначити те, до чого необхідно адаптуватися. За цим порушуються процеси привласнення норм і цінностей, тому що частина існуючих норм швидко втрачає свою актуальність, а нові виробляються досить повільно. Все це призводить до того, що виникає певний нормативно-ціннісний вакуум щодо визначеності особистості під час освоєння та трансляції суспільних норм і цінностей. Тут виникають основні проблемні запитання про те, що соціум має транслювати особистості, яка переживає різні етапи свого становлення і розвитку; які поведінкові плани і програми має сформувати людина, щоб бути успішною в цьому

суспільстві в майбутньому; на які світоглядні принципи спиратися, освоюючи соціальний мир і відносини в ньому. Відтак, ми вважаємо, що основу стратегії соціалізації особистості в інститутах освіти визначає необхідність формування здатності до диференціації цінностей і норм соціального простору шляхом поступового розширення різноманітності змістів і форм соціальних відносин й створення умов усвідомленого ставлення до них.

Ми маємо враховувати, що сучасні умови технологічного й інформаційного розвитку суспільства потребують сформованості нових здатностей не лише у дитини, що освоює соціальне середовище, правила й норми життєдіяльності в ньому, а й у дорослих, які стикаються з принципово новими для них системами соціальної взаємодії (вторинна соціалізація та ресоціалізація). Особливо актуальним це виявляється в освітньому просторі, коли дорослі (педагоги) мають створювати умови розвитку й становлення особистості, для якої швидкоплинні зміни, новітні технології є природним середовищем життєдіяльності. А вчитель, становлення якого відбувалось у принципово інших соціальних умовах, потребує додаткових зусиль спрямованих на усвідомлення необхідності системної перебудови власного соціального й професійного (педагогічного) мислення; опанування новими формами, технологіями й змістами взаємодії; сформованості принципово інших особистісних і фахових властивостей та якостей.

Освітній простір навчального закладу будується шляхом системної організованості традицій, правил взаємодії, ціннісних і моральних нормативів тих суб'єктів, які є базовою основою його колективного суб'єкта – керівники, педагогічні працівники й співробітники. Оновлення цієї соціальної організованості здійснюється кожного разу, можна сказати кожного навчального року, коли до закладу приходять нові суб'єкти (учні), які, з одного боку, мають освоїти існуючі системи соціальних нормативів та організаційної культури навчального закладу, а, з іншого – привносять нові, правила соціальної взаємодії та свої власні цінності.

Саме процес, щорічного соціального оновлення середовища освітньої організації вимагає від дорослих готовності до трансформацій як зовнішніх умов щодо відповідності тим змінам, які відбуваються в суспільстві достатньо швидкими темпами, так й внутрішньої системи особистісних пріоритетів взаємодії з оточуючими. Для вчителя ці процеси ускладнюються тим, що він, з одного боку, має організовувати власний простір свідомого саморозвитку соціальності (вторинна соціалізація), а з іншого, – відповідне середовище задля соціалізації учнів. Тому цілеспрямована робота педагогічного колективу щодо усвідомлення необхідності саморозвитку власної соціальності, орієнтованої на побудову результативних стратегій власного життя й реалізацію особистісного професійного потенціалу зумовлює ефективну творчу роботу, спрямовану на забезпечення якісного освітнього простору розвитку соціальності сучасного (нового) учня.

Отже, ми маємо зазначити, що важливим завданням діяльності керівника освіти як лідера й агента реформ є створення гармонійного середовища освітньої організації, яка впливає на якість і ефективність її життєдіяльності. Основою цілеспрямованого розвитку освітнього простору має бути принцип екологічності, який виявляється в ефективному менеджменті щодо: екології природних систем; екологічності освітнього простору й особистості; екологічності навчальної взаємодії суб'єктів цього простору. Принциповим тут є готовність керівника бути реальним лідером здатним активно й своєчасно корегувати траєкторію гармонійного розвитку й життєдіяльності освітнього простору певного навчального закладу відповідно вимогам сучасності.

Грачова Т.М., Мельничук І.В.

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИКЛАДАЧІВ-СЛОВЕСНИКІВ

У тезах розглядається необхідність формування компетентності майбутнього професійного філолога-викладача, що передбачає його здатність приймати обґрунтовані рішення і нести відповідальність за їхню реалізацію в освітньому просторі. Лідерство є однією з форм управління колективом для досягнення максимального ефекту при вирішенні поставлених завдань. Увага акцентується на тому, що викладач-словесник, апелюючи через вербальні засоби до учнів, має можливість не лише підвищити загальнокультурний рівень дитини, розвинути її естетичні обрії, але й виховати її найкращі моральні якості.

Ключові слова: компетентність, освітній простір, лідерство.

Сучасний стан розвитку суспільства вимагає від вітчизняних ВНЗ виховання професійно-компетентних фахівців, що прагнуть систематичного професійного самовдосконалення. Закон України «Про вищу освіту» декларує серед основних завдань вищого навчального закладу формування особистості (учасника освітнього процесу), яка має відповідні моральні якості, громадянську позицію, соціальну активність, щоб забезпечити собі у подальшій професійній діяльності максимальні результати і особистісний комфорт від самореалізації.

Акцентуючи увагу на компетентності майбутнього професійного філолога - викладача, що передбачає його здатність приймати обґрунтовані рішення і нести відповідальність за їхню реалізацію в освітньому просторі, слід зазначити необхідність формування у сучасного студента ряду якостей, серед яких лідерство є одним з пріоритетних.

Орієнтація фахівців – словесників на продуктивну роботу у загальноосвітніх заходах вимагає від них чіткого розуміння, що лідерство однією з форм управління колективом для досягнення максимального ефекту при вирішенні поставлених завдань. Невміння адекватно оцінювати свої можливості, відсутність віри у свої сили, пасивність є неможливими у роботі з дітьми та їх батьками в умовах сучасних загальноосвітніх заходів. Лідерство є професійно важливою якістю сучасного фахівця-філолога. Учитель-словесник, апелюючи через вербальні засоби до душі учнів, має можливість не лише підвищити загальнокультурний рівень дитини, розвинути її естетичні обрії, але й виховати її найкращі моральні якості. Отже, займати у такій відповідальній справі позицію пасивного спостерігача, що не прагне грамотно домінувати в учнівському середовищі, означає виявити власну професійну некомпетентність. Учитель – лідер повинен добре розуміти ті завдання, що поставлені перед ним як педагогом і філологом, ясно бачити шляхи вирішення проблем із застосуванням новітніх методичних форм і прийомів. Він повинен прагнути бути одночасно натхненником і організатором в учнівському колективі. За стилем керівництва учитель-словесник є демократом. За характером діяльності учитель є лідером універсальним, оскільки постійно проявляє лідерські якості у навчальному процесі. Учитель - словесник є лідером діловим і емоційним.

Отже, перед сучасним студентом – філологом протягом періоду навчання у ВНЗ стоїть завдання – поступове і систематичне формування у собі основних найважливіших узагальнених функцій лідерства: організаційну, інформаційну та виховну.

Список використаної літератури

1. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність / І. А. Зязюн. – К. : Вища шк., 1997. – 349 с.
2. Сучасні педагогічні технології / За ред. А. С. Нісімчука, О. С. Падалка, І. О. Смолюка, О. Г. Шпака. – К. : Просвіта, 2000. – 252 с.

T.Grachova, I. Melnychuk

DEVELOPMENT OF LEADER POTENTIAL OF TEACHERS-PHILOLOGISTS

In theses there is examined the necessity of forming professional competence of the future instructor-philologist, that involves his ability to make well-founded decisions and take responsibility for their realization in the educational field. Leadership is one of the forms of collective management for maximum progress in solving of the posed problems. Attention is focused on the fact that the language and literature teacher, appealing to students through verbal means, is able not only to increase the general cultural level of the child and to develop his aesthetic horizons, but also to cultivate his best moral qualities.

Keywords: competence, educational field, leadership.

УДК 378.14

Гусева Е.И.

ПРОГРАММЫ ЛИДЕРСТВА В ВЕДУЩИХ УНИВЕРСИТЕТАХ МИРА

Необхідними складовими лідерства сучасного університету є інтелектуальне лідерство університетського менеджменту, професорсько-викладацького складу, а також лідерський потенціал студентів. Програми, розроблені та апробовані провідними університетами світу – це комплексні керівництва, які включають теорію і практику, стилі і моделі лідерства.

Ключові слова: лідер, лідерство, форма і модель лідерства

Необходимыми составляющими лидерства современного университета являются интеллектуальное лидерство университетского менеджмента, профессорско-преподавательского состава, а также лидерский потенциал студентов. Как отмечает американский исследователь Ричард Моррил, за долгую историю исследования лидерства сложились парадигмы, которые «включают в себя разнообразие стилей лидерства, моделей поведения, теорий и практик» [1: 30].

Одной из актуальных задач современного университета является развитие лидерства среди студентов. Исследователи называют различные аспекты лидерства, среди важнейших: личность, отношения (стили лидерства) и социальный потенциал: «Целые теории были разработаны, чтобы дать преподавателям по учебным дисциплинам исчерпывающие определения стилей лидерства через четкие теоретические построения». Эти теоретические построения позволяют преподавателям оценивать развитие лидерства среди студентов колледжа и оказывать соответствующую поддержку студентам, которые могут обладать лидерским потенциалом.

Лидерство пронизывает все аспекты нашего общества, дает нам сплошные примеры лидеров и позволяет нам признать «эксцентриситеты» руководства, пишет Р. Л. Моррил. Однако теории лидерства, которые существуют сегодня, не являются раз и навсегда данными, поскольку мы должны признать вечно меняющийся мир, в котором мы живем. Автор вводит понятие the eccentricities of leadership – эксцентриситеты лидерства (eccentricities – причудливость, затейливость, оригинальность). Резюмируя, автор данного исследования подчеркивает: критическое отношение к представленным моделям лидерства – залог их успешного внедрения.

Важный аспект лидерства университета – лидерство преподавателя, ученого как «производителя знаний и общественного интеллектуала». Интересен, например, опыт турецких университетов, разрабатывающих теорию интеллектуального лидерства преподавателя [2]. В понятие интеллектуального лидерства входит освоение и развитие перформативной культуры, оно включает в себя разработку онлайн-программ и курсов, проведение обучения для профессионалов, междисциплинарное сотрудничество с коллегами,

представление своих дисциплин в международных сетях, участие в проектах в сотрудничестве с промышленностью или бизнесом, освоение исследовательских фондов и т.п. Здесь, как полагают ученые, необходима поддержка интеллектуального лидерства преподавателей организационными структурами и менеджерами университетов, нужна гибкость управленческой практики в интеллектуальном руководстве университетов. Именно соответствующий организационный климат и управленческая гибкость обеспечат надежную основу интеллектуального лидерства, позволят максимально повысить эффективность институциональной практики.

Свой опыт развития лидерства есть и у Университета Миннесоты, в котором успешно работает Департамент организационного лидерства, политики и развития, предлагающий факультативные курсы лидерства и разрабатывающий междисциплинарные учебные программы [3]. В частности, это – начальная программа лидерства для студентов и продвинутая программа лидерства для профессорско-преподавательского состава. Первая призвана развить основные знания о лидерстве, подготовить студента к реальному опыту руководства как в университетском городке, так и в более широком сообществе, объединяя теорию лидерства с подлинным руководством сообществом. Программа строится из таких направлений, как личностное или позиционное лидерство, системное мышление, управление конфликтами, постановка целей, принятие решений, адаптивные и интегративные подходы к лидерству, работа в команде; теории и философия лидерства, культурные, этические ценности и этническая принадлежность участников групп и др. Эта мульти- и межкультурная программа подготавливает студентов к опыту реальной жизни, помогает развить критическое мышление посредством навыков устной и письменной коммуникации, продемонстрировать лидерство «посредством письменного, устного и полевого опыта».

Междисциплинарное сотрудничество университета с другими университетами и колледжами, в частности, с Институтом Хьюберта Х. Хамфри, позволяет включить компонент лидерства и гражданства в свою академическую программу учащимся из разных слоев общества, с учетом их ценностей, культур разных этнических групп. Программа Advanced Leadership Initiative Fellowship предназначена для повышения квалификации лидеров, имеющих опыт инноваций и достижений в своей основной карьере.

Программы, разработанные и апробированные ведущими университетами мира – это комплексные руководства, которые включают основы, теорию и практику, стили и модели лидерства. В то же время создатели теории лидерства и разработчики программ единодушны в том, что лидерство вуза не должно быть копированием опыта других. Формы лидерства должны соответствовать наличествующим потребностям и способствовать разрешению насущных проблем. Программы лидерства должны учитывать традиции сложившихся культурных сообществ, создаваться и корректироваться с учетом ценностей, культур разных этнических групп и т.д. Так что в стремлении развивать лидерство вуза, лидерские качества студентов и преподавателей, необходимо, в первую очередь, следовать этому совету ведущих исследователей, а уже во вторую – предлагаемым ими моделям и схемам.

Список використаної літератури

1. Morril R. L. Strategic Leadership : Integrating Strategy and Leadership in Colleges and Universities / R. L. Morril. – Greenwood Publishing Group, USA – 2007. – 285p.
2. Uslu B., Arslan Hasan. Faculty's academic intellectual leadership: the intermediary relations with universities' organizational components // International Journal of Leadership in Education. / B. Uslu. – Pages 1–13. Published online: 11 Jan 2017. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13603124.2016.1278044>
3. online: <http://www.cehd.umn.edu/olpd/undergrad-programs/Leadership/>

E. Guseva

PROGRAMS OF LEADERSHIP IN LEADING UNIVERSITIES OF THE WORLD

The necessary components of leadership of modern university are intellectual leadership of university management, faculty, and leadership potential of students. Programs developed and tested by the world's leading universities are comprehensive guides that include fundamentals, theory and practice, styles and models of leadership.

Keywords: leader, leadership, forms and models of leadership

УДК 371.15(043)

Іванова Т.В.

ЛІДЕРСТВО В КУЛЬТУРІ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Актуальність формування культури педагогічного менеджменту зумовлена процесами демократизації, гуманізації та гуманітаризації, які здійснюються в сучасній освіті. З переходом від командної системи економіки система освіти також зазнала значних трансформацій, що, передусім, відбуваються на рівні керівника освіти: демократизується процес прийняття рішень, школа і ВНЗ набувають більшої самостійності в управлінській діяльності, формуванні якостей лідера, змін у стосунках між керівниками та підлеглими. Усе це актуалізує розробку та дослідження проблеми культури педагогічного менеджменту.

Окреслена рамками статті проблема дає зріз у трьох площинах: феномену лідерства, управлінської діяльності, та особистості педагога. Лідерство, як соціокультурний феномен розглядається зарубіжними та вітчизняними філософами, соціологами, психологами, такими, як: Адлер Ю. П., Блондель Ж., Зязюн І.А., Ліпкіна В. В., Кови Ст. та інші. Особливості управлінської діяльності у сучасних умовах досліджували І.А. Зязюн, Н.Г.Ничкало, Л.Даниленко, Л.Карамушка, В.П. Сімонов, Коллінз Дж. тощо. Формуванням особистості педагога, та його управлінською культурою займалися такі дослідники, як: Л.В. Васильченко, Г.В. Єльнікова, В.С. Лазарєв, В.А. Семіченко, Г.Б. Скок та інші.

У багатьох сучасних педагогічних дослідженнях мова йде про зміну змісту освіти та методів побудови стосунків між суб'єктами педагогічного процесу. Частиною цього процесу має стати ефективний блок практичної соціалізації та управлінської культури особистості майбутнього педагога, від якого останнім часом вимагається не лише високий рівень професіоналізму, а й формування лідерського стилю організації власної діяльності та готовності до самостійних ціннісних рішень. Це явище в соціальній психології отримало назву персонального лідерства, що в перекладі на українську означає “дорога”, від дієслова “leaden”, що означає “подорожувати”, “іти”. Як мореплавці англосакси використовували цю назву для позначення курсу судна в морі. Отже, лідерами називалися люди (або судна), які показували шлях.

Сьогодні під словом “лідер” розуміється: а) людина, більш успішна порівняно з іншими в певній діяльності; б) спортивна команда, що перемогла за значною кількістю балів; в) корабель, що йде попереду. Проте поняття “лідер” в означеному вище позиційному розумінні відрізняється від соціально-психологічного уявлення про лідерство. Сьогодні лідерство пов'язується з більш-менш організованою групою людей, об'єднаних спільною метою, цінностями, інтересами тощо.

Незважаючи на те, що емпіричні дослідження лідерства проводилися протягом усього ХХ століття, до сьогодні не існує однозначного визначення поняття “лідерство”, але розрізняються уявлення про природу і суть цього феномена. Наприклад, більшість дослідників ототожнюють лідерство і вплив. Так, Н. І. Ільїн, І. Г. Лукманова, А. Н. Немчин визначають “лідерство” як “здатність впливати на окремих осіб і групи, спрямовуючи їх зусилля на досягнення цілей” [1, с. 484]. Б. Басс розглядає лідерство як позитивний вплив. На його думку,

у випадку, якщо мета члена групи (назвемо його “А” полягає в тому, щоб змінити поведінку члена “Б”, то зусилля “А” – це є спроба лідерства [2]. Таке визначення лідерству дає Ж. Блондель. Згідно з його уявленнями, лідерство за своєю суттю і формою є феноменом влади. “Лідерство – це влада, тому що воно полягає у здатності однієї або декількох осіб, що знаходяться на вершині, примушувати інших робити те позитивне або негативне, що останні в інших умовах могли б не робити” [3, с. 3].

Те, що людина (у нашому випадку – педагог) керує поведінкою інших людей та має володіти лідерськими якостями, ні в кого з сучасних дослідників і найбільш успішних практиків управління не викликає сумніву. Усі передові моделі управління характеризуються провідною роллю в них лідерства. Це моделі таких світил, як У. Е. Демінг, Дж. Джуран, П. Друкер, Т. Конті та ін. Лідерство в цьому випадку стосується вищого керівництва і меншою мірою – управління на місцях [4].

Але і таке бачення питання починає змінюватися. На конференції з управління якістю в Будапешті проф. Кондо зазначив: “Важливість лідерства не можна проігнорувати вищим менеджерам і менеджерам середньої ланки”. А П. Сенге в одному з останніх інтерв’ю наголосив, що компаніям потрібні три типи лідерів: лідер – керівник компанії або організації, лідери-менеджери, які здійснюють політику компанії на місцях, і лідери-активісти серед рядових співробітників організації, які постійно підтримують “вогонь у вогнищі” та не дають йому згаснути, доки менеджерів немає поруч. Отже, можна “надихнути” всю компанію й отримати саме той зворотний зв’язок, який дозволить безперервно покращувати процес день за днем [5].

У нашому дослідженні лідерство розглядається як ключовий метод культури педагогічного менеджменту, тому феномен лідерства висвітлено у двох аспектах: як процес ефективного управління навчально-виховною діяльністю і як інтеграційну якість педагога, яка впливає і забезпечує ефективність даної діяльності.

У контексті діяльнісного підходу лідерство виступає як альтернатива звичайній системі директивного управління навчально-виховним процесом. Головна мета лідерства в діяльності педагога – це поліпшення системи педагогічної взаємодії, тобто здатність вчителя не дивитися на наслідки, а вміти аналізувати причини. Лідерство сьогодні як протилежність авторитарній владі та примусу і постає у вигляді вміння переконувати, а не примушувати до певних дій.

Чому саме лідерство особистості педагога і його вияв повсякденній педагогічній діяльності є поступального розвитку освіти і переходу від технократичної парадигми до культурологічної? Яка роль педагога-лідера в цих глобальних процесах реформування сучасної освіти? Думається, що розвиток цього феномена зумовило декілька чинників сучасного буття.

Соціологічний чинник пов’язаний зі зміною соціокультурної середовища у всьому світі та тією мірою діяльності, яка належить особистості в цьому процесі. Розвиваючи цю думку, відомий український філософ І. А. Зязюн у трактаті “Філософія педагогічної дії” наголошує: “Процеси глобалізації, ініційовані у кінці ХХ ст. інтелектуальною елітою суспільства, зумовили не лише швидкий розвиток інформаційних технологій, і фактично підвели світове співтовариство до усвідомлення необхідності переходу на більш високий інформаційний рівень соціальної організації” [6, с. 566].

У книзі “Восьмий навик” Стівен Кові це явище пов’язує з початком нового століття, що під знаком Інтернету, автоматизації та аутсорсингу виробничих функцій (С. Кові називає його “Нове століття інтелектуального працівника”) висуває нові вимоги до мотивації. Він говорить про те, що індустріальне століття “батога і пряника” закінчилося. Настало століття інтелектуальне. Нині необхідні правильні стосунки з людьми, з колегами, з якими ти взаємодієш [7, с. 84].

Економічний чинник зумовлений тим, що “соціально-економічна трансформація і пов’язане з нею явище безробіття, прагнення різних держав і Україні також до інтеграції у європейський простір, реформи освіти, обґрунтування стратегій розвитку трудового потенціалу української держави – це тільки окремі передумови, що об’єктивно зумовлюють

необхідність усвідомлення й аналізу взаємовідносин системи освіти і ринку праці” [8, с. 38]. У таких обставинах освітні заклади мають бути конкурентоспроможними, а якість навчання й атмосфера виховання у школі стає предметом ретельного вибору батьків-Клієнтів. Тому саме команди педагогічних лідерів та цілеспрямованість і саморозвиток вчителя можуть стати запорукою конкурентоздатності та високого професіоналізму освітнього закладу.

Культурологічний чинник спрямовує нас на те, що вкрай необхідно створити таку систему освіти і таку її структуру, які здатні постійно відстежувати і нести в освітнє середовище новітні наукові знання про культуру і культурні процеси, які функціонують у сучасному суспільстві. Отже, мова повинна йти не про забезпечення оволодіння всіма знаннями, бо в наш час їх зростання й оновлення набрали таких швидких темпів, які при всьому бажанні не можуть дозволити людині їх опанувати, а про акцентування уваги на засвоєнні найістотніших, фундаментальних, стійких і довгоживучих знань, які знаходяться в основі наукової картини сучасного світу, представленого світом космосу, світом людини і суспільства, світом людської цивілізації та глобальними фундаментальними процесами, що відбуваються в них.

Особистісно орієнтований чинник змінює уявлення про роль особистості в сучасній освіті: “Щоб вибрати правильну дорогу, сучасна людина повинна побачити світ із позиції цінностей, досягнути буття і природи і своє, як значуще, за яку вона несе відповідальність” [6, с. 566]. Досить образно сутність сучасного лідерства означають голландські вчені Кьел А. Норстрем та Йонас Ріддерстрале. У бестселері “Бізнес у стилі фанк”) науковці зазначають: “Слово “менеджмент” утворене від італійського *maneggio* / *maneggiare* і французького *manège* – виходить “арена, якою коні бігають по колу, яких підганяє довгим батагом шталмейстера”. Але що, якщо раптом коні навчатися бігати по колу самі та будуть це робити краще, ніж під керівництвом дядька 46,5 років, що тримає хлист і що стоїть посеред арени? Або якщо коні виявлять, що в товаристві товарного достатку з глобальною конкуренцією є речі більш цікаві, ніж біг по колу? Якщо ви спробуєте маніпулювати розумними людьми, вони брикатимуть” [9, с. 6]. І далі учні роблять цілком правомірний висновок про те, що “люди вже не такі слухняні, але це не означає, що сама ідея лідерства застаріла. Навпаки, у фанк-світі лідерство означає більше, ніж коли б то не було. Це не стосується нашого традиційного розуміння слова “лідер”. Дійсні лідери – це не ті, хто займає високі пости або має владу, а ті, хто володіє серцями й розумом людей” [9].

Мері Паркер Фоллетт, американський політолог продовжує цю думку, вважаючи, що лідерські якості в сучасній ситуації можуть виявлятися де завгодно, незалежно від посади і становища людини. Вона зауважує, що лідерство полягає в здатності піднятися над ситуацією, побачити й оцінити картину в цілому, а також у здатності організовувати людей для досягнення спільної загальної мети [10, с. 12].

Хто ж такий Педагог-Лідер і як реалізується лідерський потенціал у сучасній системі педагогічної діяльності? На початку 1980-х років Уоррен Бенніс провів кількісні дослідження шляхом великої групи педагогів-психологів. У результаті досліджень були встановлені такі характеристики поведінки педагога-лідера: 1) уміння бачити суть проблеми навчання і розвитку того, хто навчається; 2) розвиненість емоційного інтелекту, на противагу логіко-практичному; 3) знання самого себе, відвертість і чесність; 4) створення атмосфери довіри у взаєминах колегами та вихованцями; 5) шанобливе ставлення до себе і тих, хто тебе оточує; 6) готовність узяти на себе відповідальність; 7) взаємини учнями, які спрямовані на результат, у процесі досягнення якого вони дістають можливість проявити свої лідерські якості; висока відповідальність, цілеспрямованість, скромність; 8) натхнення і мотивація до успіху, гордість за успіхи своїх учнів у навчанні.

Формуванню подібних якостей у сучасного педагога приділяє увагу І. А. Зязюн, цілком правомірно порівнюючи педагогів із військовими командирами: “У педагогіці діє важливий принцип: “якомога більше уваги до особистості”, порушення якого завжди призводить до негативних наслідків. Принижені вчителем учні залишаються надовго з глибокими “душевними шрамами”, тому нетактовного, несправедливого педагога неможливо допускати

до роботи з молоддю. Грубий командир у військовій обстановці ніколи, особливо у важких життєвих ситуаціях, як правило, не одержує підтримки від своїх солдат” [11, с. 29].

Говорячи про роль емоційного інтелекту лідера, що впливає на позитивний розвиток особистості й економічний прогрес, варто звернути увагу на психологічне дослідження американського вченого Даніеля Гоулмена, який близько 20 років тому зацікавився секретами успішного лідерства [12]. Щоб визначити, які з рис, що впливають на прогрес розвитку організації є ключовими, був проведений аналіз понад 188 підприємств (більшість з яких — глобальні компанії, наприклад, British Airways, Lucent Technologies Credit Suisse) і їх найбільш успішних лідерів. Було виділено три основні категорії особистих якостей: технічні здібності (наприклад, схильність до бухгалтерії та планування виробництва), пізнавальні здібності (аналітичне мислення) і так звані емоційні (тобто уміння працювати з людьми, знаходити з ними взаєморозуміння й ефективно упроваджувати зміни). За впливом на позитивний розвиток підприємства емоційні здібності удвічі перевищували IQ. До того ж, аналіз показав, що, чим вища посада, тим важливіші емоційні (а не технічні) здібності для досягнення успіху. Цю думку підтвердив і Клеренс Френсис «... ви не можете купити вірність. Ви не можете купити відданість сердець, розумів і душ. Ви повинні це заслужити!» [13, с. 45]. У темі концепції емоційного інтелекту особистості педагога стверджується ідея І. А. Зязюна про те, що “...людина має виявляти уміння співпереживати, оцінювати, співчувати, і суб’єкт, духовно опановуючи навколишній світ, розглядає кожен із об’єктів дійсності з обох позицій [14]”. Саме цю ідею як довічну цінність особистості сучасного педагога проповідує український філософ у своїй роботі “Педагогіка добра”.

Таким чином, лідер-педагог визначається нами як людина, яка мислить глобальними філософськими і культурологічними категоріями. Він передбачає потенційні можливості кожного учня, створює спільне бачення майбутнього навчально-виховного процесу і розвитку особистості та здібностей учнів. Педагогічний лідер делегує вихованцям повноваження і розвиває в них самостійність, бачить, розуміє і цінує в них відмінності, розвиває командний підхід до роботи і навчання, відчуття партнерства. Він вітає зміни, демонструє знання педагогічних технологій, заохочує творчий і конструктивний виклик, діє відповідно до проголошених культурних цінностей, розвиваючи і збагачуючи їх власною діяльністю. Лідерство, за образним висловом видатного письменника і політолога Уоррена Бенніса, схоже на красу – йому складно дати визначення, але коли ви його бачите, ви точно знаєте, що воно перед вами [10, с. 12].

У 1980-х роках учені та письменники Дж. Каузес і Б. Познер запропонували діяльнісний підхід до педагогічного лідерства. Вони розглядали дії та вчинки лідерів і виділили п’ять ключових моментів, кожний з яких включав такі моделі поведінки: 1) не керувати, а спонукати людей до спільного бачення; 2) не мотивувати, а надихати людей, високо оцінювати досягнення і гідно заохочувати виконавців; 3) орієнтувати підлеглих на перспективу, заохочувати на свою сторону максимум послідовників; 4) давати можливість іншим проявити себе. Заохочувати співпрацю і допомогу послідовникам у їх індивідуальному розвитку; 5) надихати прикладом і концентрувати спільні зусилля на послідовних результатах. І. А. Зязюн додає ще один пункт: “викладач повинний бути і спеціалістом залучення учнів до своєї науки і науковцем розвитку пошукових навичок у них” [6, с. 356].

Вищенаведені компоненти діяльності особистості педагога-лідера цілком і повністю відповідають моделі сучасної педагогічної діяльності. Зупиняючись на першому компоненті діяльності педагога (“не керувати, а спонукати людей до спільного бачення”), слід зауважити, що влада в нашому розумінні – це не завжди лідерство. Зате зворотне, мабуть, вірне завжди: лідерство породжує владу і значною мірою забезпечує її. Вигідна відзнака лідерства від простої адміністративної влади полягає в тому, що це влада, яка не потребує застосування сили, хоча і має її. Сила стає непотрібною, коли на допомогу лідерству приходить ідеологія. “Сам факт, що у людини є підлеглі, зовсім не робить його лідером. У начальників підлеглі, у лідерів – послідовники. У цьому завжди полягала і полягає суть лідерства. Насіння лідерства криється у відносинах між лідерами і їх послідовниками [13, с. 19]. “Людей треба

стимулювати. Працівникам нового століття все більше хочеться відчувати емоційний зв'язок зі своєю роботою” [7, с. 18].

Саме лідер покликаний сформулювати таку ідею або систему ідей, у яку готові повірити ті, хто потребує віри, і яку готові прийняти ті, хто шукає пояснень. Ці положення складають основу особистісно орієнтованого навчання, в якій особистість учня є не засобом, а метою співтворчості.

Занадто багато останнім часом ми говоримо про суб'єкт-суб'єктний підхід. І це правомірно, бо лише в рівноправній спільній діяльності народжується пошук, творчість, істина. Педагог-лідер повинен так вибудовувати технологію навчально-виховного процесу, де його роль зводилася б не до наставництва й контролю, а до партнерства і модерації. “Не заважай мені!”, – так часто згадує прохання хлопчика-японця до І. А. Зязюна, який, перебуваючи у дитячому садку в Японії, хотів дізнатися, чим цей хлопчик займається. Педагог-лідер має вміти розкрити творчий потенціал у кожній особистості того, хто навчається. Він має давати можливість учням проявити себе, а також заохочувати співпрацю і допомогу в їх індивідуальному розвитку. “Управління або натхнення? Слово управління має на увазі “контроль”, але управляти можна лише речами і процесами, людьми управляти не можна. Їх можна лише надихати. Вам треба надати їм можливості. Розкрити їх потенціал” [7].

Здавалося б, усе це зробити дуже просто, проте саме складна амбівалентність таких якостей, як скромність, толерантність, терпіння, з одного боку, і велика внутрішня сила, цілеспрямованість, віра – з іншого, можуть забезпечити такий формат сучасної взаємодії вчителя учнів.

“Іронія в тому, що агресивність і честолюбство, завдяки яким люди так часто приходять до влади, вступають у конфлікт із тими людськими якостями, які необхідні, щоб стати керівником 5-го рівня. Цей парадокс у поєднанні з тим, що ради директорів помилково вважають, що їм доконче потрібний самовпевнений, егоцентричний лідер, здатний привести компанію до успіху, чому ми так рідко бачимо керівників 5-го рівня на чолі компаній” [15].

У сучасних концепціях лідерства все частіше звучать визначення “лідер-слуга”. Цей термін, на наш погляд, найкрасномовніше говорить про концепцію управління як педагогічним колективом у цілому, так і організацією вчителем діяльності на уроці. Лідер-слуга – це той, хто завжди поряд зі своїми підлеглими (учнями), лідер-слуга – це той, хто свято вірить у те, що: “дитина надзвичайно чутлива до добра й справедливості. Вона потребує ласки і з боку батьків, і з боку вчителів, і взагалі з боку соціумного оточення” [16, с. 157]. Лідер-слуга – це той, хто вірить у своїх підлеглих (учнів) і завжди готовий розділити відповідальність. “Керівники 5 рівня, – так називає керівників сучасного типу Дж. Коллінз в роботі “Від хорошого до великого”, – дивляться у вікно, щоб приписати успіх чинникам, які не мають до них відношення, коли все йде відмінно. Водночас, вони дивляться у дзеркало, коли говорять про відповідальність, ніколи не списуючи свої проблеми на невдачу. Усі, хто “за вікном”, показують на керівника 5-го рівня і говорять: “Це його заслуга; без його керівництва ми б не стали великою компанією. А керівник п'ятого рівня, навпаки, показує на тих, хто стоїть за вікном, і говорить: “Погляньте на цих чудових людей, це справжній успіх працювати з ними, мені таланить” [15].

Лідерський стиль педагогічний діяльності дозволяє збудувати всю систему стосунків у педагогічному процесі, що ґрунтується не на залякуванні, як це було часто-густо в авторитарній педагогічній системі, а на любові, довірі, партнерстві. “У педагогічній дії є два рівнозначні об'єкти за змістовною сутністю – Людина і Людина. Вони мають створювати один одному відчуття спокою, рівноваги, благополуччя, щастя” [16, с. 74].

За допомогою батога не можна виховати вільну особистість, яка здатна до відповідальних вчинків і високого громадянського обов'язку. За допомогою “батога” можна виховати “гвинтик”, а сучасній Україні потрібні особистості-лідери.

Отже, цінності лідера пронизують всю систему навчально-виховного процесу, впливаючи на позитивні зміни в системі освіти, в її культурі.

Список використаної літератури

1. Ильин Н. И., Лукманова И. Г., Немчин А. Н. Управление персоналом / Под. общ. ред. В. Д. Шапиро. – М., 1996. – 484 с.
2. Bass B. M. Leadership, psychology and organizational behavior. – N.Y., 1960. – 348 с.
3. Блондель Ж. Политическое лидерство: Путь к всеобъемлющему анализу. М.: Российская академия управления, 1992. – 135 с.
4. Адлер Ю. П., Липкина В. В. Лидерство как механизм постоянного обеспечения конкурентоспособности // Стандарты и качество. - 2000. - N10. - С. 14-22.
5. Шимкович В. Окружение лидера // Управление компанией. – 2004. – № 6.- С. 24-31.
6. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: Монографія. – Черкаси, 2008. – 608 с.
7. Кови Стивен Р. Восьмой навык. – М.: Альпина Букс, 2007. – 378 с.
8. Ничкало Н. Г. Педагогіка і психологія в контексті розвитку людського капіталу // Педагогічна освіта і освіта дорослих: європейський вимір: зб. наук. пр. – К.; Хмельницький, 2008. – С. 36-42.
9. Кьел А. Норстрем, Йонас Ріддерстрале. Бизнес в стиле фанк. Капитал пляшет под дудку таланта. – СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2002. – 280 с.
10. Оуэн Х., Ходжсон В., Газзард Н. Призвание – лидер: Полное руководство по эффективному лидерству / Пер. с англ. – Днепропетровск: Баланс Букс, 2005. – 384 с.
11. Зязюн І. А. Педагогічна арт-терапія як естетична fascinaція // Педагогічна освіта і освіта дорослих: європейський вимір: Зб. наук. пр. – К.; Хмельницький, 2008. – С. 27-31.
12. Goleman D. What Makes a Leader? // Harvard Business Review. – 1998. – November-December. – С.12-18.
13. Хэнна Д. Лидерство на все времена / Пер. англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 297 с.
14. Зязюн І. А. Особистісно-авторське відтворення вчителем досвіду педагогічної майстерності і його діагностика // Професійно-технічна освіта. – 2007. – № 1. – С.3-12.
15. Коллинз Дж. От хорошего к великому. – СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2007. – 303 с.
16. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук-метод. посіб. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.

Т. Ivanova

LEADERSHIP IN A CULTURE OF PEDAGOGICAL MANAGEMENT

In the article the problems of leadership and conformity to the law of forming of leader potential are examined for a modern teacher. A basic accent is done on that in a modern social-cultural situation any pedagogical worker, regardless of position and status must possess leader potential for forming of personality of new type: free, independent, responsible.

УДК 378.124:316.46(043)

Косенко Ю.М.

ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ ВИКЛАДАЧА ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ СТУДЕНТАМИ

У тезах розглядаються лідерські якості викладача вищої школи як прояви його професійної поведінки, вказується на їхню значущість у педагогічній взаємодії зі студентами.

Ключові слова: лідерство, викладач-лідер, лідерські якості, педагогічна взаємодія.

Викладач сучасного вишу має відповідати європейським стандартам, еталону представника національної інтелектуальної еліти, а відтак володіти управлінськими,

лідерськими функціями – бути умілим організатором професійного навчання студентів, прикладом для наслідування.

Підготовка висококваліфікованого фахівця дошкільної освіти в умовах реформаційних змін, що відбуваються в означеній галузі і у вищій школі, вимагає від викладача мобілізації зусиль для забезпечення ефективної педагогічної взаємодії з студентами.

Психолого-педагогічною наукою доведено, а практикою підтверджено, що міжособистісна взаємодія суб'єктів професійного навчання реалізується через ті чи інші поведінкові прояви.

Якою ж має бути професійна поведінка викладача в організації професійного навчання студентів? Досвід багаторічної діяльності у вищій школі, переконує у тому, що вона повинна бути прикметна лідерськими проявами.

З опертям на наукові дослідження, зазначимо, що лідерство зачасти ототожнюють із впливом (Н. Ільїн, І. Лукманова, А. Немчин) й визначають як здатність робити вплив на окремих осіб і групи, спрямовуючи їх зусилля на досягнення цілей. З позиції діяльнісного підходу (Л. Уманський), лідерство – це ступінь впливу особистості на членів групи чи на групу в цілому. Згідно з концепцією ціннісного обміну (Р. Кричевський, О. Дубовська, М. Рижак), лідер володіє найбільшим ціннісним потенціалом, що дозволяє йому здійснювати провідний вплив на групу.

Для нас є значущою наукова позиція О. Евтихова у визначенні феномена лідера. Таким на думку вченого, є член групи, який виявляється під час взаємодії її членів чи організовує їх навколо себе, коли його норми та ціннісні орієнтації узгодженні з груповими і сприяють організації й управлінню цією групою в ході досягнення групових цілей [1]

У наукових джерелах знаходимо чималий перелік якостей людини-лідера: впевненість у собі, переконливість своїх слів і дій, добросовістність, віра в себе і в людей, щоб їх надихати, енергійність (Д. Майерс); організованість, відповідальність, активність, наполегливість, надійність, здатність до співпраці, доброта (Джон, В. Хоган); знання справи, розум та інтелектуальні здібності (Р. Стогділл); домінантність, впевненість у собі, емоційна врівноваженість, стресостійкість, креативність, фізіологічні, психологічні, розумові, особистісні якості (У. Бенніс); прагнення до знань, до успіху (Р. Кричевський); спрямованість на інших, тактовність, емпатія, гнучкість поведінки, критичність і швидкість мислення, самостійність, ініціативність, самокритичність (О. Андрієнко); емоційна стійкість, як показник особистісної зрілості і здатності тримати під контролем власні емоції (Л. Красинська); педагогічне спілкування з комунікативним, інтерактивним, перцептивним компонентом (Н. Басова, С. Смирнова, І. Демидова); комунікабельність, емпатія, візуальна привабливість, налаштованість на співпрацю (Л. Кравченко).

Лідерство здійснюється у різних професійних сферах зокрема і в педагогічній. Ми розглядаємо лідерство як стратегію професійного життя педагога вищої школи й виходимо з того, що викладач-лідер – це успішний менеджер в освіті, людина, яка здатна об'єднати навколо себе студентів для забезпечення якісної професійної підготовки, створити сприятливі умови для особистісного і індивідуального розвитку кожного з них. Ідеться саме про педагогічне лідерство, адже в групі студентів викладач відіграє ключову роль у спрямуванні й організації їхнього професійного навчання. Викладач є модератором, партнером, який вказує майбутнім фахівцям шлях професійного становлення, вектор їхнього професійного зростання. Ця робота вимагає лідерського стилю організації насамперед власної діяльності та готовності до самостійних ціннісних рішень, спрямованих на зміну стосунків з студентами, які б формували їхню суб'єктність у процесі опанування обраним фахом.

У контексті нашого дослідження, лідерство – це прояв високого професіоналізму викладача, його самостійність як діючого суб'єкта педагогічного процесу, який має своє бачення цього процесу, свою технологію навчання студентів, свій простір – зміст і форми вивчення конкретної навчальної дисципліни, стратегію і стиль поведінки в студентському колективі.

Лідерська поведінка викладача у педагогічній взаємодії з студентами формує партнерський стиль стосунків, надає простір для прояву самостійності у професійному пізнанні, навчає працювати в команді, заохочує творчий і конструктивний виклик в опануванні фаховими теоретичними знаннями і практичним досвідом.

За нашими спостереженнями лідерська поведінка викладача прикметна забезпеченням змістовного організаційно-методичного супроводу вивчення конкретної навчальної дисципліни, творчою конструктивною співпрацею з студентами, умотивуванням їхньої самостійної (навчальної, наукової, індивідуально-дослідницької) роботи, симулюванням навчальних досягнень, умінням розкрити творчий потенціал кожного студента.

Лідерський стиль в поведінці викладача повинен викликати у студентів не відчуття страху, емоційної напруги, а формувати почуття довіри, упевненості в собі, стану рівноваги й емоційного спокою, високу працездатність, усталену зорієнтованість на досягнення позитивного результату в навчанні.

Основою для потрактування лідерських якостей викладача, як основи лідерської поведінки, для нас слугувала точка зору А. Петровського на лідерство як соціально-психологічний феномен, який виникає в результаті взаємодії людини в конкретних обставинах діяльності, в якій вона виступає суб'єктом та наукове тлумачення К. Платоновим поняття «якість особистості» як найбільш істотної її властивості. [2; 3.].

Викладач є суб'єктом професійної діяльності, яка спрямована на формування суб'єктності студента у його професійному навчанні.

Лідерські якості викладача розглядаємо як особистісні його прояви, які сприяють організації педагогічної взаємодії з студентами й забезпечують їхнє становлення в умовах університетського навчання як фахівця дошкільної справи.

Педагогічна взаємодія – особлива форма зв'язку між суб'єктами педагогічного процесу, в ході і в результаті якого відбувається взаємне збагачення інтелектуальної, емоційної, діяльнісної сфер його учасників.

Для виокремлення базових лідерських якостей, якими має володіти викладач, ми звернулися до змістовно-функціональної структури педагогічної діяльності, яку обґрунтувала Н. Кузьміна. Ідеться про конструктивний, організаторський, комунікативний і гностичний компоненти [4].

На основі аналізу науково-педагогічних праць, дослідницьких бесід зі студентами спеціальності «Дошкільна освіта», проведеного анкетування, педагогічного спостереження за роботою викладачів Маріупольського державного університету, ми визначили якості, які характеризують лідерську поведінку останніх у ефективній педагогічній взаємодії з майбутніми фахівцями дошкільної освіти. Такими, за нашими висновками можуть бути:

1) *організаторсько-ділові якості*: висока працездатність, педагогічна спостережливість, захоплення справою, відповідальне ставлення до викладацької роботи (усіх її напрямків), педагогічна мобільність, гнучкість поведінки, конструктивність педагогічних дій, уміння орієнтуватися в змінних умовах сьогодення, організаторські чуття і проникливість, активність психологічного впливу, рішучість і твердість, налаштованість на співпрацю;

2) *емоційно-вольові якості*: емоційна стійкість і врівноваженість, впевненість у собі, віра в себе і в кожного студента зокрема, професійна зосередженість, наполегливість, цілеспрямованість, готовність до ціннісних рішень, відповідальність, прагнення до позитивного результату в роботі;

3) *комунікативно-рефлексивні якості*: комунікабельність, соціальна чутливість, товариськість, почуття міри, тактовність, почуття довіри, рефлексивність, емпатія;

4) *творчі якості*: чуття новизни у викладацькій роботі, створення атмосфери творчого пошуку в опануванні студентами навчальною дисципліною, здатність до експериментування у виборі форм і методів навчально-пізнавальної роботи з студентами, креативність, здатність реалізувати принципово нові підходи у викладанні навчальних дисциплін (в організації аудиторної і самостійної роботи студентів, виконанні ними індивідуальних навчально-дослідницьких завдань).

На нашу думку, означені лідерські якості визначають поведінку викладача, стиль його педагогічної взаємодії з студентами у навчально-виховному процесі й забезпечують її ефективність у їхньому професійному зростанні в умовах вищого навчального закладу.

Список використаної літератури

1. Евтихов О. В. Стратегии и приемы лидерства: теория и практика. – СПб.: Речь, 2007. – 238 с.
2. Петровский А. В. Теория деятельностного опосредования и проблема лидерства // Вопросы психологии, 1980. – № 2. – С. 29-41.
3. Платонов К. Структура и развитие личности / К.Платонов. – М.: Наука, 1986. – 255 с.
4. Кузьмина Н. В. Очерки психологии труда учителя. Психологическая структура деятельности учителя и формирование его личности. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та. – 1967. – 184 с.

Y. Kosenko

LEADERSHIP QUALITIES OF LECTURER AS A GUARANTEE OF EFFECTIVE PEDAGOGICAL INTERACTION WITH STUDENTS

The theses consider the leadership qualities of teacher of higher education as a manifestation of his professional behavior, their importance in pedagogical interaction with students is noted

Key words: Leadership, teacher-leader, leadership qualities, pedagogical interaction.

УДК 378.4 (477.62-2) (043)

Кутнякова Г.І.

СИНЕРГЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УНІВЕРСИТЕТУ

У тезах розглядаються синергетичні підходи до розвитку лідерського потенціалу вищого навчального закладу, що особливо актуалізується в умовах інтернаціоналізації освітнього процесу. На прикладі Маріупольського державного університету, зокрема кафедри соціальних комунікацій, наголошено на ідеях організації навчального процесу в контексті міждисциплінарного підходу, розуміння фахової підготовки як процесу самоорганізації «відкритої» системи.

Ключові слова: синергетика освіти, лідерський потенціал, самоорганізація, міждисциплінарний підхід, Маріупольський державний університет, соціальні комунікації, журналістика та зв'язки з громадськістю.

Актуальність обраної теми зумовлена посиленою увагою усіх ключових стейкхолдерів до успішності адаптації вітчизняної вищої освіти до європейських освітніх та світових стандартів, а також здатності її відповідати на непрості виклики сьогодення, забезпечити інноваційність розвитку усіх сфер українського соціуму. Запровадження принципів синергетики в освітньому процесі здатне зробити його відповідним сучасній техногенній цивілізації, характерними рисами якої є самоорганізація, саморозвиток і креативне мислення. Оскільки діяльність університетів із надання освітніх послуг є колективною, то розвиток лідерського потенціалу є одним із пріоритетних завдань і потребує не тільки застосування арсеналу відповідних технологій, але й нової філософії.

У науковій літературі з проблем освіти усе активніше застосовуються синергетичні підходи для розгляду різних педагогічних, філософських, психологічних проблем, що супроводжують реформування освітньої сфери України (праці В.Г.Кременя, В.В.Ільїна, В.П.Андрущенко, Л.В.Губерського тощо). Наголошується на тому, що фактично маємо розглядати не тільки систему освіти в цілому як відкриту систему, що має нелінійний розвиток,

але й кожен університет як так само відкриту систему, що має безліч сценаріїв свого розвитку. Множинність, нелінійність, самостійність, креативність, міжпредметність як визначальні риси синергетики у застосуванні до діяльності конкретного вищого навчального закладу означають людиноцентризм, атропність як основу моделей розвитку [2].

В аспекті синергетики університетська освіта не розуміється як процес передачі й засвоєння певного обсягу знань, а як процес породження нового знання у процесі об'єднання інтелектуальних зусиль членів наукової спільноти та студентського колективу, як надання орієнтирів у морі інформації, що її породжує суспільство знань, інформаційне суспільство, як орієнтацію на духовні та моральні цінності, що допомагають долати відчуття «хаосу», «нестабільності», розуміння того, що демократія, свобода, вільний вибір, плюралізм, неоднозначність породжують новий порядок, нову стабільність, які згодом так само будуть зруйновані. Постійні зміни – це нагода для самореалізації, пошуку себе і свого місця у світі.

Таке розуміння освітнього процесу поставило гостро проблему розвитку лідерського потенціалу конкретного вишу. Діяльність групи (в університеті такими групами є студенти окремих спеціальностей, факультетів, викладачі кафедр, колектив університету в цілому тощо) залежить від управління нею, що здійснюється лідером, який має достатньо високий статус. Лідерство характеризує вертикальні психологічні відносини, тобто домінування та підпорядкування. У психології лідерства існують декілька теорій походження лідерства: «теорія рис», інтерактивна, ситуативна, синтетична. Існують класифікації лідерів за різними ознаками: 1) за змістом діяльності (лідер-виконавець, лідер-ініціатор); 2) за характером діяльності (ситуативний лідер, універсальний лідер і т.д.); 3) за спрямованістю діяльності (лідер-ерудит, емоційний лідер). Лідерство може бути формальним (керівник) і неформальним, іноді формальний лідер є водночас і неформальним лідером групи [3].

Дослідники наголошують на існуванні стилів лідерства (авторитарний, демократичний, ліберальний непослідовний, ситуативний, партисипативний тощо). Існують методики пошуку лідерів, розвитку лідерських якостей. Проте в аспекті синергетики напрацювання класичної психології, класичного менеджменту можуть стати у нагоді лише частково, говорять про креативний менеджмент, завданням якого є створення сприятливих умов для вибуху творчої синергії. Потрібна не концентрація лідерських функцій в особі одного лідера, а наявність концентрації великої кількості лідерів різних типів у стінах одного вишу, причому до освітнього процесу мають залучатися лідери думок, які не є штатними працівниками. Показовою є модель розвитку Маріупольського державного університету, що демонструє співпрацю колективу університету із регіональним бізнесом, владними структурами посольствами іноземних держав, університетів різних країн, меріями зарубіжних міст (детально цю модель описано у книзі К.В.Балабанова «Міжнародна діяльність МДГУ: формула успіху»), як наслідок виник синергетичний ефект, який забезпечив появу унікального навчального закладу, що заснований у 1991 році у якості коледжу, розміщеного у кількох кімнатах колишнього будинку політпросвіти, сьогодні є класичним університетом європейського типу [1].

Прикладом синергетичного підходу до лідерства є практика діяльності кафедри соціальних комунікацій МДУ. Функціональні обов'язки тут розподілені так, що по черзі, залежно від обставин, кожен із членів кафедри стає лідером, це дозволяє швидко реагувати на постійно змінювані зовнішні обставини. Наприклад, лідерські повноваження із профорієнтації делеговані одному із викладачів, лідером із продукування креативних ідей є інший викладач, у науковій царині лідерство належить ще одному із членів кафедри і т.д.

Навчальний процес на спеціальностях «Журналістика» та «Реклама і зв'язки з громадськістю» також ґрунтуються на засадах синергетики. Поєднання зусиль провідних науковців України та зарубіжжя, напрацювань штатних працівників кафедри, журналістів-практиків із маріупольських та загальнонаціональних медіа утворюють своєрідний хаб, що і забезпечує синергетичний ефект. Навчальні програми постійно оновлюються, форми навчання урізноманітнюються, стилі викладання також. Проведення Другого туру всеукраїнського конкурсу наукових робіт студентів із журналістики сприяє вільному спілкуванню із наукових

питань із студентами й викладачами провідних українських університетів. Відкритість для контактів із провідними зарубіжними науковими та освітніми спільнотами зробила можливою появу колективної монографії кафедри соціальних комунікацій МДУ у співпраці із провідними фахівцями України та країн світу в галузі реклами та зв'язків із громадськістю.

Лідерський потенціал університету – це й передусім студентські лідери, особливо неформальні. Досвід кафедри соціальних комунікацій із роботи викладачів і студентів над спільними рекламними, медійними, ПР-проектами дозволяє студентам приміряти на себе роль лідера, допомагає знайти себе у професії.

Отже, відкритість, міждисциплінарність, варіативність, академічна свобода, академічна доброчесність - невід'ємні засадничі принципи розвитку лідерського потенціалу університету в аспекті синергетичного підходу.

Список использованной литературы

1. Балабанов К.В. Международная деятельность МГГУ: формула успеха / К.В.Балабанов. – Донецьк: Промінь, 2009. – 448 с.
2. Кремінь В.Г., Ільїн В.В. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму : монографія / В.Г. Кремінь, В.В.Ільїн [Національна академія педагогічних наук. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 368 с.
3. Палеха Ю.І., Герасимчук В.І., Шиян О.М. Основи психології та педагогіки : навчально-методичний посібник / Ю.І.Палеха, В.І.Герасимчук, О.М.Шиян. – К. : Видавництво Європейського університету фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 1999. – 154 с.

G. Kutnyakova

SYNERGETIC APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF LEADERSHIP POTENTIAL OF THE UNIVERSITY

In theses considered synergetic approach to the development of leadership potential of the university, especially in terms of internationalization updated educational process. The example of Mariupol State University, including the Department of Social Communications, emphasized the ideas of the educational process in the context of a multidisciplinary approach, understanding of professional training as a process of self-organization "open" system.

Keywords: Synergetics education, leadership potential, self-organization, interdisciplinary approach, Mariupol State University, social communication, journalism and public relations.

УДК 796.056.011.1(043)

Лисецька О.Я.

ЛІДЕРСТВО В СПОРТИВНІЙ КОМАНДІ

Спортивна діяльність носить колективний характер, протікає і готується у присутності інших людей та за їх участю. Спортивна команда являє собою колектив зі своїми психологічними особливостями, в якому між спортсменами складаються певні відносини. На формування взаємин між спортсменами в спортивній команді впливає вплив об'єктивних і суб'єктивних факторів, а також роль соціально-психологічних факторів. Одним з таких факторів є соціально-психологічний феномен лідерства.

Ключові слова: лідерство, команда, спорт, тренер.

Спортивна команда виступає не тільки як об'єкт управління, але і як суб'єкт діяльності. У цій якості команда може виступати, якщо вона буде внутрішньо організована і володіти певним ступенем інтеграції. Тому цікаво, як група організується, хто бере на себе функції керівництва, наскільки вони ефективні. В результаті самоорганізації в групі встановлюються відносини

домінування і підпорядкування, впливу і прямування. Ці відносини і характеризують лідерство. Саме явище полягає в тому, що в системі міжособистісних відносин висувається один з її членів, який бере на себе функції неформального керівництва групою.

Вивчення феномена лідерства почалося на початку 20 століття. Ряд вчених-психологів внесли величезний внесок у вивчення даного явища. Так почали формуватися концепції походження лідерства: «теорія чорт» - значний внесок у розвиток цієї теорії внесли американські вчені К. Берд і Р. Стогдилл, які намагалися визначити набір якостей не - обходимих лідеру.

Лідерство в спортивних групах і колективах слід розглядати як соціально необхідний, природний процес самоуправління і координації взаємодій та взаємовідносин між спортсменами у зв'язку з цілями і завданнями діяльності. Лідер як суб'єкт лідерського процесу впливає на ведених, ведені ж приймають або відкидають ці впливи. Прийняття лідерського впливу виявляється в підпорядкуванні, дотриманні вказівок, порад, прохання лідера і, навпаки, відмова проявляється в непокорі, незгоді з лідером, ухиленні від виконання його розпоряджень. Вплив лідерства й лідера в спорті може бути безпосереднім (навіть фізично), зовні легко фіксується, але може мати і приховану форму, бути опосередкованим багаторазово через які-небудь фактори, наприклад через етичні або моральні норми, що існують у даній спортивній команді.

У спортивному колективі лідер є першим серед рівних, кожен з яких, якщо буде потрібно, може виступити в ролі лідера. Це положення особливо важливо для спортивних малих груп.

Аналіз керівних дій лідера дозволяє виділити три найбільш важливі узагальнені функції лідерства: організаційну, інформаційну і виховну.

Організаційна функція полягає у виробленні загальнокомандних цілей, розробці планів реалізації зусиль всіх членів команди для досягнення поставлених цілей.

Інформаційна функція передбачає, що лідер є центром обміну інформацією в команді. Він повідомляє спортсменам інформацію про поточних завданнях команди, способи їх вирішення, розподіл функцій, очікуваних результатах, суперників і т. п. В ігровій ситуації ця функція зводиться до налагодження і підтримання на оптимальному рівні обміну інформацією між спортсменами виходячи з тактичного задуму і виконуваної комбінації.

Виховна функція передбачає зусилля лідера розвитку у членів команди почуття товариства, особистої відповідальності, поваги до соціальних норм і вимог, дисциплінованості, зібраності, надійності та інших суспільно значущих характеристик поведінки. Ця функція здійснюється лідером головним чином не на змаганнях, а в умовах тренувальних занять і відпочинку.

Спорт допомагає розвивати в собі волю, дисциплінованість, вимогливість до себе і до оточуючих і, безумовно, розвиває лідерські якості людини. Адже якщо ти не прагнеш бути лідером, тобі не бачити успіхів і перемог у спорті

Список використаної літератури

1. Сальников В. А. Індивідуальні відмінності як основа оптимізації спортивної діяльності // Теорія і практика фізичної культури. - 2003. - № 7. - С. 2-9.
2. Гогунів Е. Н., Мартянов Б. В. Психологія фізичного виховання і спорту. М.: АКАДЕМІА, 2000

О. Lisetskaya

LEADERSHIP IN A SPORTS TEAM

Sporting activity is collective and flows is prepared in the presence of other people and with their participation. A sports team is a team with their psychological characteristics, in which athletes develop certain relationships. On the formation of relationships between athletes in team sports affects the impact of objective and subjective factors, and the role of socio-psychological factors. One of these factors is the socio-psychological phenomenon of leadership.

Keywords: leadership, team, sports, coach.

Marakhovska N.

METHODS OF DEVELOPING LEADERSHIP QUALITIES OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE MAJORS

In the present article the solution to the problem of developing leadership qualities of humanities and social science majors has been provided by using relevant methodological support in the training process of H.E.E. It has been stated that leadership qualities constitute an integrated personal formation that includes motives, knowledge, skills and position. It has been found out that developing leadership qualities is aimed at improving the quality of academic and professional performance. The implementation of the pedagogical conditions of developing leadership qualities of humanities and social science majors with the help of the special methods, i.e. carrying out group research projects, conducting training sessions of professional development, completing self-assessment and self-development sheets has been considered.

Keywords: leadership, leadership qualities, methods, humanities and social science, majors.

The current societal challenges make it necessary to develop students' leadership qualities in the training process and motivating them to become efficient leaders in their future careers. It should be said that obtaining degrees in humanities and social sciences enables students to work in a broad range of professional fields, i.e. politics, law, business, communication, art, education, psychology, etc. and thus implies acquiring *skills and knowledge* related to transition to the *leadership*.

A more practical solution to the problem of developing leadership qualities of humanities and social science majors is providing relevant methodological support in the training process of H.E.E.

The students should get acquainted with recent diverse leadership theories juxtaposing psychological, interpersonal and sociological approaches [1; 2] in order to develop their own learning strategies and models of self-education, to construct a feasible and fulfilling career in the process of that cross-talk.

The HSS majors are encouraged to carrying out group research projects, conducting training sessions of professional development, completing self-assessment and self-development sheets. Those methods are aimed at mastering leadership qualities, i.e. an integrated personal formation that includes motives, knowledge, skills and leadership position. Besides, the above-mentioned methods provide implementation of the following pedagogical conditions: directing motivation and values sphere of the trainees to leadership in the learning process; acquiring integrated knowledge on leadership in professional sphere; developing leadership skills (organizational, communicative, perceptual, projective, creative, self-regulatory) in the learning process; acquiring practical leadership experience during their internship.

At the *preparatory* stage of any individual or group project the first pedagogical condition (directing motivation and values sphere of the trainees to leadership in the learning process) is being implemented. The examples of self-assessment tasks are presented below:

1. *My capabilities. I could... How could you change aspects of your live as a leader? Complete the sheet.*

2. *Examine the table below which shows the emphasis difference between the two leadership styles (See Table 1). Turn the basic words into expanded sentences. Add the following terms to the appropriate column above:*

integration, division, incentive, threat, humour, po-faced solemnity, give and take, crime and punishment, end product, process.

3. *Examine the table below (See Table 1). Fill in the second column. Perhaps you relate to one end of the continuum more than the other. Justify.*

4. *Do your Strengths and Weaknesses Analysis. Identify your areas of excellence and improvement. Finish the sentences below giving more than one example if you can.*

I am quite good at
 I am fairly good at
 I am not so good at
 I find it difficult to

Table 1

Leadership Styles

Authoritarian Style	Participant Style
failure correctness impersonality anxiety boring, mechanical content judgement extrinsic motivation competition	success appropriacy personalisation pleasure interesting, flexible content support intrinsic motivation co-operation

Table 2

Leadership Attitudes

Traditional attitudes	My attitude	Person-centred attitudes
I have all the information.		The information is here for us to share.
It is my job to transmit knowledge to you.		I am not the fount of all knowledge.
I am responsible for your performance.		You are responsible for your performance.
It is my job to make sure that you work.		I am here to facilitate your job by providing resources and support.
As the professional, I have the expertise to make the right judgements and decisions about your performance.		I trust that you want to work and empower you.

At the *completion* stage the second pedagogical condition (acquiring integrated knowledge on leadership in professional sphere) is being implemented. The students do individual or group research. For instance, a project can be entitled “*Leaders’ Attitudes towards Their Studies*”. The trainees collect, analyze and classify biographical details of famous leaders, quotes related to their school period, etc. and present their outcomes.

e.g. ‘At this time I was considered somewhat backward, but the truth is I did well in those subjects I liked, and failed miserably in those I detested, among which Latin was foremost. However, I managed to survive this hateful subject by a method uncharitable persons might call cheating. And all the while I maintained a simple, steadfast belief that I was destined for higher things . . .’ (From Foreman, Carl (1972) *Young Winston: on the life of Winston Churchill*, Fountain Books)

‘As I said before, we are all up to X. I could hardly have imagined that a man could be so dull; anyhow I shall not suffer from want of sleep this half...’ (J. M. Keynes to Dr. J. N. Keynes, 6th May 1900)

‘. . . Rather a provoking boy in school. Reads notes when he should be attending to the lesson. Apt to talk to his neighbour unless severely repressed. He gives one the idea of regarding himself as a privileged boy with perhaps a little intellectual conceit.’ (from the school report on J. M. Keynes, by X, his professor)[3].

At the *game* stage the third pedagogical condition (developing leadership skills (organizational, communicative, perceptual, projective, creative, self-regulatory) is being implemented with the help of conducting training sessions of professional development. For example, the trainees participate in a

role-play “*My Kindred Spirit*” in which they associate themselves with particular leaders and perform their roles. Another option is creating group personal dossiers. The trainees view and identify each other with group leaders in a particular field, i.e. a leader-visionary, a leader-peacemaker, a leader-explorer, etc. They in turn characterize each other’s leadership qualities:

e.g. *Sasha is the leader-initiator of our group, a real “fountain of ideas”. His personal philosophy is: “Eliminate the negative, accentuate the positive.” While working on a project he builds on ideas, offers suggestions which are always adopted by the group.*

The implementation of the fourth pedagogical condition (acquiring practical leadership experience) takes place during internship of HSS majors. They complete special sheets showing their progress in leadership development:

1. ***Achievements I have...*** Complete an achievement sheet individually, listing the things done to date as a student or a professional. Remember that even seemingly small achievements are important and relevant here.

2. ***Professional Self Affirmation: Appraisal, Change and Personal Development Planning.***

Create your own “professional record” of the activities you were involved in during your internship. This includes professional experiences and activities (relevant events, team meetings, development time with colleagues, meetings). Enumerate key examples of particular events, roles, activities, competences which are relevant to leadership development.

Thus, group and individual methods (carrying out group research projects, conducting training sessions of professional development, completing self-assessment and self-development) ensure implementation of the pedagogical conditions of Developing Leadership Qualities of Humanities and Social Science Majors: directing motivation and values sphere of the trainees to leadership in the learning process; acquiring integrated knowledge on leadership in professional sphere; developing leadership skills (organizational, communicative, perceptual, projective, creative, self-regulatory) in the learning process; acquiring practical leadership experience during their internship.

References

1. Alvesson, M. & Spicer, A. (2012). Critical leadership studies: The case for critical performativity. *Human Relations*, 65(3), 367-390.
2. Islam, G. (2014). Leadership as a Dominant Cultural Myth: A Strain-Based Perspective on Leadership Approaches. *Social and Personality Psychology Compass* 8/3, 91-103.
3. Harrod, R. (1951). *The life of John Maynard Keynes*. New York: W. W. Norton & Company.

Мараховська Н. В.

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ

У статті зазначено, що проблема формування лідерських якостей майбутніх фахівців соціально-гуманітарного профілю потребує вирішення через відповідне методичне забезпечення в процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі. Уточнено, що лідерські якості є інтегрованим особистісним утворенням, яке включає мотиви, знання, вміння та позицію. Виявлено, що формування лідерських якостей спрямовано на підвищення якості навчальної та професійної діяльності. Розглянуто реалізацію педагогічних умов формування лідерських якостей майбутніх фахівців соціально-гуманітарного профілю за допомогою спеціальних методів, а саме: виконання групових науково-дослідницьких проєктів, проведення тренінгів професійного розвитку, заповнення аркушів самооцінювання та саморозвитку.

Ключові слова: лідерство, лідерські якості, методи, гуманітарні та соціальні науки, майбутні фахівці.

Мачинська Н.І.

КОМПЕТЕНТНИЙ ЛІДЕР В ОСВІТІ – ЗАПОРУКА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ

У тезах проаналізовано особливості організації управлінської діяльності освітніми структурними підрозділами. У контексті досліджуваної теми визначено характерні ознаки лідера та керівника, вказано спільну професійну компетентність – готовність приймати рішення і нести за це відповідальність. Проаналізовано етапи становлення та розвитку лідерства, схарактеризовано функції менеджера освіти, визначено тенденції розвитку теорії та практики сучасного менеджменту.

Ключові слова: керівник, лідер, лідерство, педагогічний менеджмент, управління, стилі керівництва.

Освіта – динамічна система, бо зміст і програма освіти залежить від розвитку науки і культури суспільства.

Наука і практика управління виникли як результат суспільного розподілу праці. Необхідність управління зумовлена специфічними ознаками функціонування суспільства, колективним характером практичної діяльності, необхідністю людей у спілкуванні тощо [1, с. 21].

Аналіз новітніх літературних джерел свідчить, що менеджмент в освіті (педагогічний менеджмент) – це комплекс принципів в освіті організаційних форм і технологічних прийомів управління навчально-виховним та навчально-пізнавальним процесами, спрямованих на підвищення ефективності таких процесів в умовах розвитку ринку освітніх послуг.

Термін «менеджмент» походить від англійського слова manage, що перекладається як «управляти», «завідувати», «керувати». Управління освітою – це цілеспрямована діяльність людей, за допомогою якої забезпечуються оптимальні умови функціонування освіти, створюється системний механізм її регулювання на загальнодержавному, місцевому рівнях та у навчально-виховних закладах і наукових установах освіти.

Менеджмент має відношення до всіх без винятку соціальних систем, у тому числі до системи освіти, оскільки він:

- має міждисциплінарний характер і розглядає свій об'єкт – діяльність менеджера (керівника) як особу, котра здійснює управління процесами функціонування підприємства (у нашому дослідженні – структурним освітнім підрозділом);
- виявляє прагматичну позицію, тому що в усіх аспектах спрямований на поліпшення справ організації щодо досягнення нею ефективності й прибутку;
- утворений операціональними знаннями, що слугують організації виконання конкретних дій;
- оперує мовою, покликаною мобілізувати зусилля людей на реалізацію поставлених загальних цілей організації, стимулювати їхню активність у напрямі досягнення найкращих результатів.

Категорія «педагогічний менеджмент» у вітчизняних довідниках і понятійно-термінологічній системі педагогічної науки до сьогодні не застосовується. Як інноваційну дефініцію її стали використовувати в психологічно-педагогічній літературі лише наприкінці ХХ ст. Ми вважаємо, що поява та використання терміну «менеджмент» у вітчизняній педагогічній теорії зумовлено такими чинниками:

- універсальність наукових підходів і технологій, розроблених у межах теорії сучасного менеджменту, дає можливість застосувати їх у різних сферах управління, у тому числі й у

сфері управління педагогічними системами – освітнім закладом загалом та структурними підрозділами зокрема;

- активне використання поняття «менеджмент» пов'язано з тим, що тривалий час вся система управління в освітньому закладі розглядалась як певна сукупність умов, що дають змогу забезпечити його оптимальний розвиток, не беручи під увагу ролі людини в успішному управлінні цим процесом;

- управління сферою освіти та виховання потребують пріоритетного знання законів та закономірностей цих взаємопов'язаних процесів, а також знання закономірностей управління діяльністю.

поняття «менеджмент» у психолого-педагогічній літературі вживається в різних словосполученнях, основними з яких є такі: «шкільний менеджмент» (М. Латипова, А. Ньомов, Т. Шамова), «менеджмент в освіті» (Н. Коломинський, В. Крижко, Є. Павлютенков), «освітній та навчальний менеджмент» (Д. Дзвінчук, В. Козаков), «педагогічний менеджмент» (В. Бондар, Г. Закорченна, В. Маслов, В. Симонов, В. Шаркунова)

Сучасна система управління все більше потребує підготовки таких управлінських кадрів, які б поєднували в собі функції лідера та функції керівника. Менеджер повинен бути і керівником, призначеним згідно чинного законодавства, і лідером, який користується беззаперечним авторитетом у співробітників.

Порівняльний аналіз особистісних рис лідера та керівника дає можливість стверджувати, що об'єднання лідера та керівника в одній особі можливо при дотриманні багатьох умов, одна з яких – це *готовність приймати рішення і нести за це відповідальність*.

Уміле поєднання практичного досвіду та організаційних здібностей, професійної компетентності та стратегічного мислення формує справжнього лідера.

Лідерство – це здатність впливати на інших у напрямку досягнення певної цілі; це вміння зробити так, щоб люди захотіли виконати завдання. У даному контексті також вирізняють таке поняття як «лідерські навички».

До лідерських навичок належать: харизматичність (здатність надихати), вміння переконувати (логіка, логічність мислення), вміння мотивувати, конструктивні зміни.

О. Євтіхов, спираючись на результати досліджень багатьох дослідників, пропонує виділити загальні характеристики феномену лідерства:

1. Лідер повинен мати послідовників, саме їх наявність відрізняє лідерів від не лідерів.

2. Лідерство – це сфера взаємодії. Якщо лідерам необхідні послідовники, то лідерство не зводиться лише до проблеми особистості лідера, а радше є продуктом стосунків лідера з людьми, які йдуть за ним.

3. Лідерство спирається на авторитет. В основі авторитету лежать якості, які мають високу цінність для членів конкретної групи. Наявність цих якостей у лідера визначає лояльність послідовників до його вчинків, прихильність і довіру його рішення, які він може приймати самостійно, не радячись з групою.

4. Лідерство складається з подій (актів) лідерства. Якщо людина здійснює множинні акти лідерства, то її положення може виявитися тривалим.

5. Лідерство засноване на неформальному впливі лідера. Ресурс впливу лідера на послідовників має виражений особистісний компонент, а не просто формальний. На відміну від керівника, лідер не наказує а пропонує.

6. Лідерство – когнітивний конструкт. Поняття «лідерство» когнітивно конструюється разом з тим, як вчинки асоціюються з уявленням про лідерську поведінку; лідер – це індивід, який наділений певними якостями та відповідно поводить [2].

Виокремлюють такі категорії оцінки лідерства [3]:

1. Прагнення вести за собою. «Бути лідером - значить вказувати шлях іншим – найліпший, найкоротший, найбезпечніший».

2. Мотивація першості: для того, щоб стати лідером, недостатньо прагнути бути першим. Першість передбачає кращі, ніж в інших, життєві результати, що є наслідком зусиль людини, які демонструють її професіоналізм, компетентність, здібності, таланти та інші видатні якості.

3. Впливовість: щоб стати лідером і вести людей за собою потрібно бути впливовою людиною. По-перше, це людина, яка наділена певною владою. По-друге, впливовість цієї людини не отримана ззовні (від держави чи суспільства), а здобута самостійно.

4. Занурення й закоханість у власну справу: «мотив діяльності відповідає самій діяльності».

5. Компетентність і креативність: лідером стає людина, яка добре розуміється на власній справі й використовує творчий підхід у вирішенні проблемних питань і ситуацій.

6. Психологічна надійність – здатність підтримувати необхідний рівень («Я хочу», «Я можу» і «Я повинен» у різних, особливо напружених ситуаціях життєдіяльності).

7. Адекватна самооцінка й саморегуляція. У лідерів здебільшого поєднані високий рівень домагань, висока самооцінка з високою вимогливістю до себе й до всього, що стосується групових цінностей і цілей.

8. Самовдосконалення: справжній лідер хоче вчитися, набувати досвіду, вдосконалювати власні вміння й навички.

Управління в системі освіти, як і в інших сферах суспільного буття людини, враховує психологічні (індивідуально-психологічні особливості людини, зміст її діяльності та характер поведінки) і соціально-психологічні чинники (закономірності взаємин у групі, стиль спілкування), які впливають на цей процес.

На відміну від технічних систем, управління в системі освіти завжди особистісне (особистість-особистість), тобто це взаємодія двох осіб – керівника-викладача (викладача) та підлеглого (працівника, студента). Складність полягає у тому, що керувати людьми можна легко і ефективно лише тоді, коли вони цього хочуть. Якщо ж вони цього не бажають, тоді їх треба тільки примушувати. Проте керівництво набагато ефективніше й дієвіше, ніж примус. Тому забезпечити ефективну реалізацію цілей і завдань управління у сфері освіти можна лише при врахуванні психологічних особливостей цього процесу.

Серед сучасних тенденцій розвитку теорії та практики сучасного менеджменту можна виокремити такі: підвищення ролі демократичних форм управління, що сприяє активній участі педагога у впровадженні нововведень та реалізації окремих управлінських функцій як у межах свого навчального закладу, так і освіти загалом; посилення глобалістичних тенденцій у світі, що сприяє не лише відтворенню спільних форм та методів управління, але й формуванню власне національного стилю в управлінні; розвиток сучасних технологій, що спонукає до усвідомлення ролі та значення матеріально-технічної бази освітнього закладу.

Таким чином, стає очевидно, що сучасний менеджмент – це не набір єдино правильних методів управління, готових рецептів і правильних відповідей на всі запитання. Менеджмент – це теорія, технологія й мистецтво управління, що постійно оновлюється банком новітніх ідей, уявлень, спостережень, практичних рекомендацій, звернення до яких дає можливість свідомо осмислювати та виконувати посадові обов'язки менеджера як професійно підготовленого і функціонально обізнаного керівника.

Отже, теорія управління освітою (педагогічний менеджмент), сьогодні активно розвивається, і являється практично орієнтованою галуззю наукового знання. Вона активно асимілює загальноуправлінські підходи й розробляє на їхній основі спеціальні моделі й методи для підвищення ефективності управлінської діяльності в сфері освіти. Реальна працездатність доктрин і концепцій, у яких формулюється мета й окреслюються способи її реалізації, залежить від конкретно-історичних умов, що склалися в освітніх традиціях.

Список використаної літератури:

1. Резник С.Д. Управление кафедрой: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2011. – 607 с.

2. Евтихов О.В. Стратегии и приемы лидерства: теория и практика / Евтихов О.В. – СПб: Речь, 2007. – 238 с.
3. Анісімов П.Ф. Управління якістю вищої освіти / П.Ф. Анісімов. – К.: Освіта, 2001.- 256 с.

N. Machunska

KOMPETENT LEADER IN EDUCATION – PREPARATION KEY FOR COMPETITIVE PROFESSIONAL

In theses were analyzed peculiarities of organization of management of activities in educational departments. In the context of the subject identified the characteristic features of leader and manager, indicated a common professional competence - willingness to make decisions and take responsibility for it. Analyzed stages of formation and leadership development, determined functions of education manager, defined trends in theory and practice of modern management.

Key words: head, leader, leadership, pedagogical management, administration, styles of management

УДК 811.161.2

Мороз О.А.

СЕМАНТИКА ЛІДЕРСТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Визначено особливості лексичного значення слова. Висвітлено специфіку формування значення слова лідер у сучасній українській літературній мові. Установлено відтінки значення цієї лексеми. Проаналізовано сучасний дискурс лідерства.

Ключові слова: значення слова, сема, компоненти лексичного значення слова, дискурс.

Мова – це динамічна система, у межах якої з'являються нові слова та нові їх значення, відбуваються зміни у структурі значень. Таке положення узгоджується із новим мовознавчим стилем мислення – динамічним, релятивістським [1, с. 4]. З'являється нове слово і навколо нього, на основі особливостей його вживання, поступово формуються нові відтінки значень, які згодом переростають у площину повноцінного значення, семантичної структури слова.

Значення слова пов'язане не тільки з предметною та понятійною основою, а й з іншими компонентами, що вкупі утворюють компонентну структуру слова. Найбільш важливим видається прагматичний компонент у значенні слова. Прагматичний аспект лексичного значення виражає різні емоційно-експресивні конотації слова – емоційного ставлення мовця як до позначуваного словом об'єкта і взагалі до предмета мовлення, його емоційну оцінку та експресивну характеристику, так і до самого слова [5, с.308].

Існування слова в мові пов'язане з такими компонентами його значення, як денотативний та понятійний. Це так би мовити основа, база слова.

Щодо семантики лідерства, то вона пов'язана насамперед із лексемами *лідер* та похідною *лідерство*. Так, слово *лідер* запозичилося з англійської мови і пов'язане з англійськими *leader* < *lead* «вести, керувати» [3, с.592]. В українській мові це слово засвоїлося як іменник чоловічого роду твердої групи, що в процесі розвитку набув кілька значень. Академічний словник української мови (в 11-ти томах) фіксує 2 значення цього слова. Перше значення – «той, хто стоїть на чолі політичної партії або певної іншої, суспільно-політичної організації, вождь» [4]. Таке значення пояснює особливості запозичення слова: воно увійшло в мову на хвилі бурхливих суспільно-політичних подій і набуло навіть ідеологічного відтінку. Спочатку слово вживали у значенні вождь, лідер партії. Наприклад: *Злетілися [до Одеси] і лідери контрреволюційних партій (Юрій Смолич)*.

Згодом слово розширило своє значення й стало стосуватися будь-якої особи чи групи осіб які перші – у змаганнях, випробуваннях: «Особа або група осіб, що йде першою у якому-

небудь змаганні» [4]. На основі цього значення сформувався спортивний професіоналізм: «учасник спортивних змагань, який іде попереду інших» [3]. Як показують джерела, це закріплено у професійному фразеологізмі, який вживається у велосипедному спорті, *гонка за лідером* (де лідер – мотоцикліст, який їде попереду гонщика) [4].

Сучасний дискурс показує, що слово *лідер* розширило сфери вживання, набуло більшої специфікації. Доволі активно його використовують психологи. Так, у психологічному словнику *лідер* розуміється як «авторитетна особа, якій група за певних обставин надає слово приймати важливі рішення...» [2., с.186] й використовується в психології – для визначення шляхів розвитку лідерських якостей особистості. Доволі популярними у ХХІ столітті стали різні школи лідерства. У цьому зв'язку лідер – це і поняття менеджменту, у межах цієї вже не нової для України сфери постала потреба виховання лідера-керівника. Звичайно, засадами лідерства є психологічні.

Похідним від лідер є іменник лідерство. Прикметно, що сьогодні це слово втратило сему «керівник політичної партії чи організації» і вживається стосовно будь-якої першості в колективі чи соціальній іншій групі, поширений у сфері менеджменту й управління.

Слово лідер нині активно використовується з метою вторинної номінації: так називаються різні установи, служби тощо: Школа-лицей «Лідер», служба таксі «Лідер», фабрика взуття «Лідер». При найменуванні використано сему «перший, першість».

Отже, семантика лідерства сьогодні пов'язана з такими семантичними компонентами у значенні слова, як «перший, першість».

Список використаної літератури

1. Киклевич А. К. Динамическая лингвистика: между кодом и дискурсом / А. К. Киклевич. – Х., Изд-во «Гуманитарный центр», 2014. – 444 с.
2. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. – К.: «Академвидав», 2006. – 424 с.
3. Словник іншомовних слів : 23 000 слів та термінологічних сполучень / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
4. Словник української мови: в 11-ти томах [електронний ресурс]: sum.in.ua/s/lider
Українська мова: Енциклопедія/ Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблик та ін. — 2-ге вид., випр. і доп. — К.: Вид-во «Укр.енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. - 824 с.

О. Moroz

SEMANTICS OF LEADERSHIP IN MODERN UKRAINIAN LANGUAGE

The features of lexical sense of word are certain. The specific of forming of sense of leader is reflected in modern Ukrainian. The tints of sense of this lexeme are verified. Modern discourse of leadership is analyzed.

Key words: sense of word, seme, the components of sense of word, discourse.

УДК 37.011.32:316.46 (043)

Рожченко А.В.

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА РІВНІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Лідерство стає все більш бажаною соціальною і особистісною характеристикою, а розвиток лідерського потенціалу серед молоді сприяє появі компетентних спеціалістів, які так необхідні державі в умовах соціальних, економічних, політичних змін.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, студент, лідерський потенціал.

Сьогодні Україна стоїть на шляху відстоювання своїх національних інтересів на світовій арені і тому відчуває гостру потребу в енергійній, ініціативній молоді, яка володіє високим лідерським потенціалом. Бо саме активні, творчі молоді люди спроможні відстоювати свою громадянську позицію в політичній, економічній, культурній сферах та є опорою держави в реалізації її політики. У зв'язку з розвитком таких процесів як глобалізація та інтернаціоналізація у сфері економіки, бізнесу перед закладами вищої освіти постали нові цілі – підготовка професійних кадрів, які спроможні ефективно працювати за умов соціальних та економічних змін сучасного глобального ринку.

Тому актуальною потребою сучасного суспільства є формування і розвиток соціально активної, всебічно розвинутої, творчої особистості, яка володіє високим рівнем професійної та особистісної культури, а стратегічна задача вищих навчальних закладів – це розвиток лідерського потенціалу студентів [1].

У квітні 2009 року на Конференції європейських міністрів, які відповідають за вищу освіту, було обговорено питання щодо важливості розвитку у сучасній молоді компетенції в галузі лідерства.

Студенти – це найбільш активна, сприйнятлива до впливу та орієнтована на перспективу частина молоді. Основу особистісної своєрідності молодої людини, а також стереотипи в поведінці в майбутньому, дає сім'я та школа, але остаточне становлення особистості відбувається у студентські роки. Розвиток самосвідомості у студентів багато в чому пов'язаний з оволодінням професійною діяльністю. Під впливом освітнього процесу вони по іншому усвідомлюють своє «Я», оцінюючи свої інтелектуальні здібності і недоліки, свої фізичні можливості, свій стан в суспільстві та статус. Оцінюючи особисті знання та вміння, розуміючи свої сильні та слабкі сторони та порівнюючи з вимогами майбутньої професії формують стимул, мотив до самовдосконалення та особистісного росту. [1]. Конкурентний випускник вищого навчального закладу повинен бути спроможний до професійної мобільності, зміни видів діяльності, освоєння нових професій, знаходження ефективних рішень та нестандартних способів вирішення питань, а також володіти якостями лідера, що дозволить йому максимально успішно реалізуватися в практичній діяльності.

На сьогоднішній день така професійно значима характеристика особистості як лідерство має найбільший попит, яке розглядається як система якостей, що відображає цілеспрямованість суб'єкта, який перетворює дійсність, а також себе. Лідерський потенціал – це сукупність внутрішніх потреб, можливостей, засобів, ціннісного ставлення, що сприяє досягненню такого рівня інтеграції компетентності, відповідальності, активності і комунікабельності, що забезпечує провідний вплив на членів групи при спільному вирішенні завдань у різних видах життєдіяльності та дає позитивну спрямованість процесу професійного становлення [2].

Але, в рамках сучасної системи вищої освіти виникає проблема створення умов для формування та розвитку лідерського потенціалу у студентів під час навчального процесу.

Лідерство в студентських групах – маловивчена проблема, хоча вища освіта є останньою сходинкою перед виходом майбутніх спеціалістів в професійне життя, в якому потрібно розкрити весь свій лідерський потенціал.

На думку Ф. Фідлера, Т. Мітчела, Р. Хауса лідерські якості відносні, але, коли людина отримує статус лідера в одній ситуації, то це підсилює її позицію в іншій. Тобто важливим є питання щодо ефективності педагогічного керівництва, підтримки лідерства, розробки конкретних ситуацій і педагогічних технологій, що будуть сприяти процесу формування лідера. Наприклад, в рамках навчального процесу викладач може проводити зі студентами різні ігри, де є конкретна проблема. І для її вирішення студенту необхідно буде розкрити свій лідерський потенціал та знайти ефективне вирішення проблеми. Проаналізувавши можна дійти висновку, що необхідно розвивати у студентів вищих навчальних закладів такі лідерські якості як відповідальність, ініціативність, вміння керувати собою та іншими, але робити це потрібно так, щоб вони змогли їх ефективно

використати в будь-якій життєвій ситуації. За таких умов будуть формуватися лідерські якості, поведінка та будуватися відносини у соціумі.

Сучасна система вищої освіти орієнтована перш за все на виконання формальних показників та збільшення комерційної ефективності вищих навчальних закладів, але за таких умов зникає конкурентне середовище, як головний фактор формування лідера. А дистанційна форма навчання і використання тестів як форми визначення якості знання суттєво знижують лідерський та комунікативний потенціал студентів, бо вимагають стандартних підходів та рішень.

Саме тому проблема формування та розвитку лідерського потенціалу є найбільш актуальною в наш час та підлягає подальшому вивченню.

Список використаної літератури

1. Петрова А.В. Формирование и развитие лидерских качеств у студентов психологов за время их обучения [Електронний ресурс] /А.В. Петрова// Інтернет-журнал «Теорія та практика формування лідера», 2015. – С. 52-61.

2. Калашникова С.А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки управлінців-лідерів в умовах сучасних суспільних трансформацій : дис. доктора пед. наук : 13.00.06 / Калашникова С. А. – К., 2011. – 462 с

A. Rozhchenko

PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF LEADERSHIP ON A LEVEL PERSONALITY OF STUDENT

Leadership is becoming more desirable social and personal characteristics, and the development of leadership potential among young people accompanies the emergence of competent professionals, who so essential to the country in terms of social, economic and political change.

Keywords: higher education institutions, student, leadership potential.

УДК 796.011.1(043)

Фролова О.О.

ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НА РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ

В роботі розглядається вплив фізичної культури і спорту на розвиток лідерських якостей. За останній час в суспільстві намітилося значне зростання інтересу до проблеми лідерства. Широко поширена думка про те, що не всіх людей природа наділила лідерськими якостями. Але багато досліджень доводять, що ці якості можна придбати. Один з основоположників теорії фізичного виховання професор А.Д. Новіков сформулював важливе методологічне положення про те, що будь-яку якість може бути виховане лише через діяльність і в процесі діяльності. В даний час виділяється безліч факторів, які можуть впливати на формування і розвиток лідерських якостей та здібностей молоді.

Ключові слова: розвиток лідерства, університет, фізичне виховання, лідер.

Здатність людини бути лідером багато в чому залежить від розвиненості його організаторських і комунікативних якостей. Лідерство - це мистецтво впливу на людей, натхнення їх на те, щоб вони по своїй волі прагнули досягти якихось цілей. Лідер - це людина, яка об'єднує, спрямовує дії групи. Лідерство і досягнення успіху - це дві ланки одного ланцюжка, причому шлях до успіху лежить саме через розвиток лідерства в людині. Здатність людини бути лідером багато в чому залежить від розвиненості його організаторських і комунікативних якостей. Як відзначають Е.Жаріков і Е.Крушельницькій,

справжній лідер повинен володіти такими характерологічними рисами: воля, психічна стійкість, критичність, витривалість, оптимістичність, наполегливість, адаптивність, вимогливість до себе та інших, сприйнятливність до нового, рішучість, ініціативність, незалежність, самокритичність, надійність, стійкість до стресів, здатність змінювати стиль поведінки.

У процесі фізичного виховання формування властивостей лідера відбувається шляхом моделювання життєвих ситуацій, які програються нами за допомогою фізичних вправ, спортивних і особливо ігрових моментів. Під час навчально-тренувальних занять найбільш радикальний засіб формування вольових рис характеру - навантаження. Вправа розглядається нами не тільки як метод, спрямований на вдосконалення в техніці і тактиці, забезпечення фізичної підготовленості, але і як засіб розвитку волі. В ході навчально-тренувального процесу у студентів виникають певні труднощі, які сприятимуть розвитку вольових рис характеру. Це - необхідність опановувати складною технікою спортивних вправ, проявляти вольові зусилля, долати втому, тримати себе в руках і працездатність в несприятливих умовах зовнішнього середовища, регулювати емоційний стан, зберігати і дотримуватися встановленого режиму дня. Всі ці труднощі в найбільшій мірі проявляються під час спортивних змагань, які і служать одним з основних засобів формування вольових якостей молодшої людини. Природно, що різні фізичні вправи і види спорту в різному ступені виховують і формують психічні якості молоді. Заняття фізичною культурою і спортом багатодітній родині і вплив на розвиток винахідливості і швидкості міркування - пред'являються високі вимоги до здатності швидко і адекватно орієнтуватися в ситуації, що змінюється і мислення - необхідність вести пошуки причин вдалих і невдалих рухів, осмислювати їх мета.

При цьому необхідно брати до уваги і інші розвиваються якості особистості: захопленість і прагнення до поставленої мети. Досягнення поставлених цілей, навіть свідомість наближення до них - головний фактор, що дає людині задоволення свої діяльністю. В ході навчально-тренувального процесу цей ефект досягається в результаті усвідомлення прогресу в освоєнні техніки спортивних вправ, у розвитку рухових і психічних якостей, перемоги на змаганнях. На навчально-тренувальних заняттях студент як би пізнає себе з нових, раніше невідомих йому сторін, стверджує себе в своїй свідомості. Активна рухова діяльність регулює процеси збудження і гальмування центральної нервової системи. Навчально-тренувальні заняття, участь в спортивних змаганнях, що пред'являють досить високі вимоги до організму, можуть знизити, а часом і зовсім нейтралізувати раніше виниклі негативні емоційні переживання. В силу самої сутності фізичної культури і спорту прояв в них негативних рис характеру - боягузтво, безвілля, грубості сприймається як негарне, негативне в поведінці і, навпаки, сміливість, рішучість, мужність - як приклад для наслідування.

Список використаної літератури

1. Вишневський, А. Застосування моделі та профілів компетентності для управління персоналом в системі державної служби / Вишневський А., Хмельницька О. // Вісник державної служби. – 2004. – № 4. – С. 56–64.
2. Гордієнко, В. І. Розвиток особистості в професіоналізації: професіогенез особистості / Гордієнко В. І. // Психологія праці та професійної підготовки особистості : [навч. посібник] / за ред. П. С. Перепелиці, В. В. Рибалки. – Хмельницький : ТУП, 2001. – С. 48–67.
3. Калашникова, С. А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки управлінців-лідерів в умовах сучасних суспільних трансформацій : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.06 / Калашникова С. А. – К., 2011. – 462 с.
4. Міляєва, В. Р. Емпірична модель професійної компетентності державного службовця / В. Р. Міляєва // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова : зб. наук. праць. Серія № 12 : Психологічні науки. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. № 34 (58). – С. 256–264.

5. Міляєва, В. Р. Змістовно-структурна модель психологічного забезпечення системи підвищення кваліфікації державних службовців / В. Р. Міляєва // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського : зб. наук. праць. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2011. – № 11–12. – С. 137–144.

6. Собчик, Л. Н. Психодиагностика и профориентация в кадровом отборе / Собчик Л. Н. – СПб. : Речь, 2002. – 66 с.

O. Frolova

INFLUENCE OF PHYSICAL TRAINING AND SPORTS AT DEVELOPING LEADERSHIP QUALITIES

This paper considers the impact of physical culture and sports in leadership development. Recently there was a significant increase community interest in the problem of leadership. It is widely believed that not everybody has been given leadership qualities. But many investigations show that these qualities can be purchased. One of the founders of the theory of physical education professor AD Novikov formulated the important methodological position that any quality can be brought up just after durable work. Nowadays there are many factors that can have influence the formation and development of leadership qualities and abilities of young people.

Keywords: leadership development, university, physical education, leader.

СЕКЦІЯ V
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

УДК 378.147.221(043)

Басенко Г.Н.

**ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ В КОНТЕКСТЕ
СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПАРАДИГМЫ**

Статья посвящена основным направлениям работы преподавателя на пути оптимизации деятельности преподавателя и студента, продуктивность которой во многом зависит от инициативной позиции преподавателя. Сделаны важные выводы о том, что организация самостоятельной работы студентов требует от преподавателя высокой степени квалификации и творческого подхода самостоятельной работы студентов. Автор подчеркивает, что данный процесс – это совместная по определению содержания, четких методических указаний и методов контроля самостоятельной работы студента.

Ключевые слова: самостоятельная работа, реформирование, самообразование, ответственность.

Проблема организации и оптимизации самостоятельной работы студентов в настоящее время не только не потеряла своей актуальности, но и приобретает все большую приоритетную направленность в связи с модернизацией высшего образования. Принцип оптимизации самостоятельной учебной деятельности студентов в процессе обучения иностранным языкам является одним из ведущих принципов, выделяемых лингводидактами. Реализация данного принципа в учебном процессе предполагает, прежде всего, организацию непрерывного информационного взаимодействия участников образовательного процесса, которыми в современных условиях принято считать не только преподавателей и студентов, но и средства обучения, функционирующие на базе информационных и коммуникативных технологий [1, с. 55].

Целью данной статьи является определение подходов и методов организации самостоятельной работы студента (СРС) при изучении иностранных языков.

Проблема интенсификации СРС неоднократно рассматривалась в различных публикациях (А. Г. Молибог, М. Г. Гарунов, П. И. Пидкасистый, В. И. Астахова и др.), в которых исследовались различные ее аспекты: общедидактические, методические, психологические и другие. Особую актуальность эта проблема приобретает в условиях реформирования высшего образования, которое предусматривает, что СРС должна стать основой образовательного процесса. Это предполагает повышение степени самостоятельности студентов в учебной деятельности, создание таких условий самостоятельной работы, которые стимулировали бы творческие силы и способности обучающихся, способствовали формированию у них потребности в самообразовании и самосовершенствовании.

В связи с этим большое значение приобретает наличие на базе учебного заведения компьютерных классов для обеспечения доступа студентов к различного рода информационным ресурсам. В частности, на базе научной библиотеки Мариупольского государственного университета работает электронный читальный зал, где можно ознакомиться с имеющимися в библиотеке университета авторскими электронными средствами образовательного назначения, методическими указаниями, тестовыми заданиями и получить их на свой электронный носитель.

Для того, чтобы СРС была успешной, необходимы четкие методические указания по ее выполнению. Основные приемы управления СРС по иностранному языку – это инструктаж и регулярные индивидуальные консультации преподавателя, программирование учебных

материалов и контроль. Преподаватель должен постоянно следить за ходом выполнения заданий, разъяснять цели работы на каждом ее этапе, контролировать понимание этих целей, при необходимости корректировать работу студентов. Программирование познавательной деятельности студентов во время самостоятельной работы осуществляется разработкой системы упражнений с ключами, как средством самоконтроля, на этапе подготовительной предречевой подготовки (упражнения с одновариантным решением). Другим средством самоконтроля во время СРС по иностранному языку являются инструкции, предусматривающие порядок и характер действий студентов и предупреждающие его от возможных ошибок, и модели – образцы решений [2].

Рассмотрим особенности оптимизации самостоятельной работы магистрантов в процессе обучения иностранным языкам. Приоритет отводится профессионально-деловой сфере в направлении подготовки (например «Профессиональный иностранный язык», «Деловой иностранный язык»). Магистрантам предоставляется самостоятельность при выборе текстового материала. Это могут быть научные статьи, монографии, диссертации, представляющие для студентов профессиональный и научный интерес. Мы выделяем три основных этапа в самостоятельной работе с магистрантами по английскому языку: подготовительный, операционный, контрольный [3, с. 159]. Так, на подготовительном этапе, касающемся перевода оригинального текста, преподаватель на занятии знакомит магистрантов с рабочими источниками информации и порядком пользования ими. Особое внимание он обращает на перевод терминов, а также многокомпонентных терминологических сочетаний. Немаловажное значение на подготовительном этапе имеет работа преподавателя по ознакомлению со структурой, схемой научной статьи, которая может быть представлена следующим образом: заголовок, сведения об авторе, ключевые слова, аннотация, методы и материалы, результаты, обсуждения полученных результатов, заключение рекомендации, выводы и литература.

При подготовке студентов к самостоятельной работе преподавателю следует обратить внимание на существование слов и словосочетаний, используемых для связи отдельных частей высказывания. Как правило, у студентов при самостоятельной работе возникает немало сложностей в этой области. Среди них хотелось бы выделить следующие:

- средства связи, указывающие на порядковую последовательность мыслей и действий;
- средства связи, выражающие присоединение к высказыванию или развивающие мысль;
- средства связи, выражающие противопоставление;
- средства связи, показывающие, что высказывание является следствием сказанного ранее.

Говоря об оптимизации внеаудиторной самостоятельной работы студентов-магистрантов в процессе обучения иностранным языкам, следует отметить широкое и разнообразное использование в учебном процессе заданий творческого характера. Так, например, при изучении такой темы как «Научно-практическая конференция» мы предлагаем студентам проведение этого научного мероприятия с целью приобщения к международной научной коммуникации. Проводится большая подготовительная работа. Магистранты самостоятельно готовят тексты докладов на английском языке по предложенной теме конференции, заполняют заявки участников, готовят план проведения, включая все основные этапы научно-практической конференции. Таким образом, они становятся активными участниками данной конференции и приобретают опыт ее организации. Полагаем, что в дальнейшем это позволит будущим молодым ученым выработать навыки регулярной научной деятельности. Хотелось бы подчеркнуть, что уже накоплен некоторый положительный опыт в этой области. Магистранты нашего университета принимают активное участие во всеукраинских и международных научных конференциях.

Таким образом, оптимизация самостоятельной познавательной деятельности студентов-магистрантов при изучении иностранных языков – это совместная деятельность преподавателей и студентов, продуктивность которой во многом зависит от инициативной позиции преподавателя. Организация самостоятельной внеаудиторной работы требует от

преподавателя большой предварительной работы по определению содержания, дозировки и методов контроля СРС, разработки четких методических указаний по ее выполнению и инструкций для магистрантов.

Список использованной литературы

1. Есенина Н. Е. Методические принципы формирования профессионально ориентированного иноязычного информационного взаимодействия / Н. Е. Есенина // Высшее образование сегодня. – 2013. – №10., С. 54-58.
2. Шкодина Я. А. Недостаточная автономия студентов как проблема преподавания иностранного языка в вузе и метода проектов как эффективный путь ее решения / Я.А. Шкодина // Изв. Пензенского гос. пед. ун-та. – 2008. – №10., С. 157-161.
3. Юшко Г. Н. Научно-дидактические основы организации самостоятельной работы студентов в условиях рейтинговой системы обучения / Г. Н. Юшко // Ростов-Н/Д: Изд-во Рост. гос. ун-та, 2001. – 23 с.
4. Семашко П. В. Организация самостоятельной работы студентов на старших курсах / П. В. Семашко, А. В. Семашко. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.nntu.science.ru>.

G. Basenko

ORGANIZATION OF STUDENTS INDEPENDENT WORK IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATIONAL PARADIGM

The article is devoted to the main directions of the teacher's work aimed at the optimization of the students independent work. The author emphasizes that this process is a collaborative activity of the teacher and the student, the productivity of which depends mostly on the initiative of the position of the teacher. Important conclusions about the organization of students independent work have been defined. It requires the teacher's proficiency and creativity in determining the contents, clear guidance and monitoring methods of students independent work.

Keywords: Independent work, reforming, self-education, responsibility.

Басенко Г.М.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

Стаття присвячена основним напрямкам роботи викладача по шляху оптимізації самостійної роботи студентів. Автор підкреслює, що даний процес-це спільна діяльність викладача і студента, продуктивність якої багато в чому залежить від ініціативної позиції викладача. Зроблено важливі висновки про те, що організація самостійної роботи студентів вимагає від викладача високого ступеня кваліфікації та творчого підходу щодо визначення змісту, чітких методичних вказівок і методів контролю СРС.

Ключові слова: самостійна робота, реформування, самоосвіта, відповідальність.

УДК 372.881.111.22(043)

Бережна Л.Г.

АУДИО-ВІЗУАЛЬНИЙ МЕТОД У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

У тезах йдеться про добірку аудіо-візуальних засобів навчання німецької мови. Розкрито значення освітніх серіалів німецькою мовою як ефективного методу активізації діяльності студентів на заняттях з німецької мови. Показано їх значення у реалізації дидактичних цілей.

Ключові слова: аудіо-візуальний метод, освітній серіали, роздатковий матеріал, дидактичні цілі.

Кінець XX – початок XXI століття дав поштовх до вдосконалення технологій, через що нова ера розвитку людської цивілізації стала називатися інформаційною. Відповідно до вимог часу та можливостей застосування новітніх технологій на заняттях з іноземних мов (в тому числі й німецької), на перший план вийшли два методи: аудіо-візуальний та ІТ-метод (навчання за допомогою комп'ютерів). Сьогодні однією з головних вимог сучасної освіти до випускників педагогічного ВНЗ, є «вільне володіння іноземною мовою на рівні ділового спілкування в різноманітних ситуаціях, пов'язаних з професійною сферою діяльності» [1, с. 467].

Метою нашої роботи є дослідження аудіо-візуального принципу активізації роботи студентів на заняттях німецької мови. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення такого завдання як аналіз німецькомовних багатосерійних фільмів, що покликані стимулювати діяльність студентів на заняттях німецької мови.

Як зазначає професор С. Ю. Ніколаєва [1], аудіо-візуальний метод зародився у Франції у середині XX століття. Саме в цей час було винайдено телевізор, а згодом і комп'ютер, завдяки чому на заняттях іноземної мови можна було демонструвати фільми в оригінальному звучанні. Завдяки цьому, студенти мали змогу сприймати інформацію на слух, тобто аудіально, а також підкріплювати своє сприйняття ще одним каналом – зоровим, тобто візуальним.

Логіка аудіо-візуального методу полягає у тому, що чим більше каналів задіяні у сприйнятті інформації, тим ефективнішим є її запам'ятовування, а, отже, навчання відбувається швидше і продуктивніше. Однак для того, щоб використання цього методу приносило користь, слід упевнитися, що запропонований матеріал не надто складний для сприйняття студентів. Для початку краще обирати короткі відеоролики, що стосуються теми, яка вже їм знайома. Добре підкріплювати ці міні фільми роздатковим матеріалом. Незнайомі слова, зміст яких неможливо виявити завдяки асоціаціям, необхідно пояснювати до початку роботи з відео. Після ознайомлення студентів із фільмом, слід спонукати їх до активного обговорення почутого і побаченого. Ю. В. Риндіна вважає, що «одним з важливих моментів є те, що акцент робиться не на повідомленні готових знань, а на спонуканні студентів до мислення, до самостійного пошуку інформації, до самостійних висновків, а також «переносу на себе», тобто апеляція до життєвого й мовленнєвого досвіду студентів» [1, с. 611].

Існує велика кількість німецькомовних освітніх серіалів, спрямованих на активізацію роботи студентів під час занять німецької мови.

Зокрема, серіал «Hallo aus Berlin!» («Привіт з Берліну!») [3] розрахований на учнів, які тільки починають своє знайомство з мовою. Чотирнадцятихвилинні ролики стосуються таких тем, як родина (Familie), їжа (Essen), канікули та свята (Ferien und Feste), вільний час (Freizeit), здоров'я (Gesundheit) тощо. Усього існує 10 серій. Кожна складається із розгляду теми та питань, на які відповідають герої відео. Моменти, на які слід звернути особливу увагу, графічно виділяються. Серії поділяються на підтеми, тому за необхідності можна продивлятися лише частину епізоду.

Сюжет восьмисерійного фільму «Mein Weg nach Deutschland» («Мій шлях до Німеччини») [3] сконцентрований довкола дівчини Невін, яка нещодавно переїхала до Німеччини. Головна героїня намагається з'ясувати нагальні питання, що постають у її житті: як купити квиток на автобус, знайти роботу, сходити до лікаря тощо. Цей серіал складніший за попередній через те, що він не містить графічних підказок і складається з більшої кількості діалогів. Відсутність графічних підписів у фільмах компенсується текстовими документами, які додаються до кожної серії. Готуючись до занять з німецької мови, можна роздрукувати ці файли, які слугуватимуть роздатковим матеріалом.

Проект «Easy German» («Німецька мова з легкістю») [3] незважаючи на назву, є складнішим, ніж згадані вище серіали. Ведучі у формі інтерв'ю спілкуються з німцями про

традиції, гумор, гастрономічні вподобання тощо. Епізоди фільму знімаються до цього часу, але наразі вийшло близько двохсот серій. У відео представлена німецька носіїв мови. Ознайомившись з цим проектом, студенти матимуть змогу прослідкувати фонетичні особливості різних діалектів, що існують на території Німеччини, а також дізнатися цікаву інформацію про країну.

Отже, можна дійти висновку, що аудіо-візуальний метод активізації діяльності студентів на заняттях з німецької мови є достатньо різноманітним у своєму предметному вираженні. Є змога послуговуватися різними багатосерійними фільмами, що мають задовольнити дидактичні цілі занять. З цього випливає, що перспективи дослідження даної теми досить широкі, адже існує великий вибір матеріалів, на базі яких можна робити дослідження.

Список використаної літератури

1. Рындина Ю. В. Индивидуально-дифференцированный подход в обучении иностранному языку студентов неязыковых специальностей // Молодой учёный.- 2013. — № 10 (57). — С. 610–612.
2. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2002. – 328.
3. 15 сериалов для тех, кто учит немецкий [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.adme.ru/tvorchestvo-kino/15-serialov-dlya-teh-kto-uchit-nemeckij-1153260/>.

L. Berezyna

AUDIO-VISUAL METHOD IN FORMING INFORMATION AND COMMUNICATION COMPETENCE OF STUDENTS

The thesis deals with selection of audio-visual means of teaching the German language and in the review process of several educational German series found that the audio-visual method of students' activation is quite diverse in its objective expression. Various serial films should satisfy any didactic purpose in the classes.

Keywords: audio-visual method, educational series, handout material, teaching purposes.

УДК 371.13(043)

Березіна О.О.

ПІДГОТОВКА ВИХОВАТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

У тезах представлені результати цілеспрямованої роботи з педагогами дошкільних навчальних закладів нового типу щодо організації життєдіяльності дитини. Запропоновані форми роботи з вихователями були частиною формульованого експерименту нашого дослідження.

Ключові слова: життєдіяльність дитини, дошкільний навчальний заклад нового типу, освітня діяльність.

Організація життєдіяльності дитини в дошкільному навчальному закладі займає особливе місце в роботі вихователя. За сучасними тенденціями в дошкільній освіті рекомендується не обмежувати дітей лише організованою навчальною діяльністю, а заповнювати їх життя різноманітним змістом впродовж дня під час впровадження особистісно орієнтованої моделі освіти. Мається на увазі підсилення ролей диференційованого та індивідуального підходів до організації життя і діяльності дітей дошкільного віку. Осучаснення пов'язане насамперед зі зміною традиційних підходів до організації життєдіяльності дошкільника, наприклад, уникання чіткого режиму, фіксованих куточків та зонування тощо. Така перебудова вимагає від вихователів вільно володіти

різноманіттю форм, засобів, методів та прийомів освітнього впливу на дошкільників, вміння передбачити педагогічно виважене поєднання організованої та самостійної (вільної) діяльності дітей, заздалегідь продумувати мету, час, умови, хід проведення форми роботи, а також передбачати можливі дії та результати дитячої діяльності [1, с. 322-326].

Результати констатувального етапу дослідження показали, що далеко не всі сучасні вихователі готові до такої повноцінної та ефективної організації життєдіяльності дошкільника. Тому одним із завдань нашого формувального етапу дослідження було визначено проведення цілеспрямованої роботи з вихователями в цьому напрямку в умовах дошкільного навчального закладу нового типу, що також є співзвучним із метою даних тез.

Згідно з принципом планованості нами було розроблено алгоритм реалізації моделі освітньої діяльності дошкільного навчального закладу нового типу, в процесі реалізації якої ми виокремили три етапи: організаційно-проектувальний, практичний і узагальнювальний. Але зважаючи на визначену мету тез маємо за можливе проаналізувати лише форми роботи з вихователями щодо організації життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Під час організаційно-проектувального етапу передбачалося виконання наступних завдань: мотивація вихователів до участі в дослідно-експериментальній роботі та їх теоретична підготовка з питань варіативної організації освітньої діяльності в умовах дошкільного навчального закладу нового типу.

Робота з формування у вихователів внутрішньої мотивації здійснювалася нами на всіх етапах реалізації експериментальної моделі. Але на першому організаційно-проектувальному етапі нами розв'язувалося завдання формування у вихователів знань про мотиви осучаснення життєдіяльності дитини в умовах нових типів дошкільних закладів. З цією метою для педагогів дошкільних закладів, задіяних в експерименті, були проведені такі інтерактивні форми роботи, як проблемна лекція «Організація життєдіяльності дитини: реальність, проблеми, тенденції» (у формі вебінару) та запропонована ділова гра-дискусія «Мій ідеальний дитячий садок» на формування у педагогів інтересу до удосконалення життєдіяльності дитини в умовах свого дошкільного закладу.

Центральним моментом лекції «Організація життєдіяльності дитини: реальність, проблеми, тенденції» був науковий виступ про сутність освітньої діяльності закладів, її структуру, поняттєво-термінологічний апарат, особливості сучасної організації життєдіяльності дитини, чинники та шляхи осучаснення, який супроводжувався презентацією у форматі Power Point. При цьому обговорення питань лекції здійснювалося під час проведення «круглого столу», що надало можливість педагогам обмірковувати почуте, обговорити проблемні питання, обмінятися думками тощо. Також присутній педагогічний колектив висловив своє ставлення до проблеми організації життєдіяльності дитини в умовах нового типу дошкільного закладу.

У процесі формування у педагогів знань про мотиви з організації життя та діяльності дитини особливе місце належало діловій гри-дискусії. Значущість її виявлялася в тому, що ведучий гри заохочував учасників поділитися своїми міркуваннями з приводу доцільності модернізації та осучаснення життєдіяльності дитини, відстояти свою точку зору в діалозі з опонентами. В свою чергу це сприяло виникненню у педагогів бажання впровадити отримані практичні рекомендації в свою роботу з дітьми дошкільного віку.

По завершенню гри-дискусії було проведено анкетування учасників, яке дозволило зробити висновок про достатньо високу ефективність описаних вище заходів під час формування у педагогів знань про мотиви щодо впровадження моделі організації життєдіяльності дитини в умовах дошкільних закладів нового типу.

Наступне завдання експериментальної роботи стосувалося теоретичної підготовки вихователів з питань варіативної організації освітньої діяльності в умовах дошкільного навчального закладу нового типу.

Для реалізації цього завдання нами було проведено низку інтерактивних форм роботи з вихователя, стержневою темою яких було варіативність педагогічних технологій. Акцент був зроблений саме на особливості використання нетрадиційних форм та методів роботи з дошкільниками. Отже, метою цих заходів було впровадження досвіду реалізації нової

педагогічної ідеї (на базі розроблених і уточнених рекомендацій) у практичну діяльність вихователів закладу, формування перспективного педагогічного досвіду на основі педагогічних ідей проблемної теми.

Ми вважаємо, що для вихователів, зокрема тих, які працюють в нових типах дошкільних закладів, важливе значення має вивчення педагогічного досвіду та нетрадиційних технологій навчання та виховання дітей дошкільного віку. Передовий педагогічний досвід розглядається нами згідно з визначенням І. Дичківської як навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність, у процесі якої стабільні позитивні результати у розв'язанні актуальних педагогічних проблем забезпечуються використанням оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання, нових освітніх систем або інтеграції традиційних форм, методів, прийомів і засобів [2, с.251-254.].

Задля виконання наступного завдання експерименту були проведені з вихователями такі заходи: практичний семінар «Банк педагогічних ідей» (для реалізації умови щодо варіативності змісту освітньої діяльності дошкільного закладу нового типу) та педагогічний аукціон «Ярмарок ідей» (практичне застосування нетрадиційних методів та прийомів роботи з дошкільниками). Результатом такої спільної роботи передбачалося розробка банку педагогічних ідей та передового досвіду конкретного дошкільного навчального закладу нового типу, актуальність та необхідність якої складно переоцінити в умовах сьогодення.

Отже, на цьому етапі роботи із вихователями експериментальних дошкільних закладів було проведено ряд заходів щодо мотивації, консультування та безпосередньо розробки банку педагогічних ідей. В основному увага була спрямована на те, що реалізація отриманих знань та рекомендацій дозволить перетворити дошкільний заклад на активного суб'єкта побудови варіативності під час організації життєдіяльності дитини.

Необхідно зазначити, що учасникам експерименту були надіслані всі друковані матеріали і надано консультацію щодо їх використання. Упродовж експериментальної роботи здійснювався зворотній зв'язок із вихователями закладів, проводилися індивідуальні консультації щодо ефективної організації життєдіяльності дошкільників.

Список використаної літератури

1. Березіна О.О. Організація життєдіяльності дитини в дошкільному навчальному закладі нового типу як фактор забезпечення її розвитку // Conference Proceedings of the International Scientific Internet-Conference Modern Problems of Improve Living Standards in a Globalized World (December 8, 2016, Opole – Berdyansk – Slavyansk), 2016; ISBN 978-83-62683-871 (Electronic edition); pp.534, illus., tabs., bibls. – С.322-326.
2. І.М. Дичківська Інноваційні педагогічні технології. – К.: Академвидав, 2004. – 352с. – С.251-254.

О. Berezina

PREPARATION THE KINDERGARTEN TEACHERS FOR ORGANIZATION OF LIFE ACTIVITY OF PRESCHOOLERS

The theses present the results of focused work with teachers of preschool educational institutions of a new type for the organization of child's life activity. The proposed forms of work with kindergarten teachers were part of the forming experiment of our research.

Keywords: child's life activity, preschool educational institution of a new type, educational activity.

МОДЕЛЬ ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЯКІСНОГО ЗАСВОЄННЯ МЕТОДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМИ ДОШКІЛЬНОГО ФАХУ

У тезах проаналізовані різні моделі навчання: пасивна, активна та інтерактивна, визначені їх відмінні особливості. Схарактеризовані провідні форми взаємодії зі студентами дошкільного фаху в межах навчальної дисципліни «Теорія та методика логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку»: навчальні ігри, імітаційні вправи, ігри-змагання, взаємоаналіз конспектів занять та інші. Наведені конкретні досягнення студентів наприкінці експериментального навчання.

Ключові слова: моделі навчання, ітератив, інтерактивні методи, ігрова взаємодія

Актуальність дослідження. Перебудова сучасної педагогічної освіти поставила на порядок денний питання вдосконалення підготовки кадрів в галузі дошкільного освіти. Реалізувати це завдання можливо за умов удосконалення методів викладання, впровадження нових моделей взаємодії викладача і студентів у навчальному процесі. Актуальність здійснюваного нами дослідження обумовлюється низкою причин: швидкими темпами оновлення знання в сучасному інформаційному світі; збільшення долі самостійної роботи студентів у вивченні фахових дисциплін; трансформацією моделі репродуктивного навчання у модель активної та інтерактивної взаємодії; низьким рівнем мотивації студентів в процесі навчання; недостатнім використанням активних методів у викладанні методичних дисциплін. В останні десятиліття проблемі методів навчання, розробці нових інтерактивних технологій підготовки педагогів було присвячено цілий ряд досліджень (А. Богуш, Н. Гавриш, С. Малихіна, Р. Нізамов, Н. Нікадров, М. Поташнік, О. Ліннік, Г.Тарасенко, К. Щербакова та ін.). Проте, проблема активізації навчання в аспекті викладання методичних дисциплін залишається актуальною. Серед таких дисциплін методичного спрямування центральне місце займає «Теорія і методика логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку». Отже, метою статті є аналіз різних моделей викладання у вищій школі і опис технології інтерактивної взаємодії студентів і викладача на прикладі дисципліни «Теорія і методика логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку» (ТМЛМРД).

Огляд досліджень. Проблема активних методів завжди викликала інтерес науковців і педагогів-практиків системи вищої педагогічної освіти. Чимало вітчизняних і зарубіжних вчених досліджували питання активізації навчання в різних аспектах: у психології досліджувались пізнавальні та мисленнєві процеси, пов'язані із застосуванням різних методів навчання (Б. Ананьєв, Д. Богоявленська, Л. Виготський, Л.Занков, Г. Костюк, С. Рубінштейн та ін.); вивчалися загально психологічні та вікові особливості активізації навчального процесу (Н. Антонюк, Р. Басангова, Л. Буркова, Н. Лейтес та ін.); в педагогіці розроблялись технологічні аспекти застосування методів активізації навчання (Я. Голант, Є. Перовський, О. Пометун, Л. Пироженко, І. Харламов, та ін.). Визначимось із поняттями «інтерактивне навчання», «інтерактивна взаємодія». Ключове слово в обох дефініціях «інтерактив». Воно запозичено з англійської мови і позначає взаємну діяльність. «Inter» - між-, взаємодії, серед-, «act» - діяти, отже, «Interact» - взаємодія, взаємодіяти, тобто «інтерактивний» означає здатний взаємодіяти або перебувати в режимі діалогу. Таким чином, інтерактивний – це здатний до діалогу, дискусії, взаємодії. У свою чергу, інтерактивне навчання може розглядатися як спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну передбачувальну мету. Таку думку розділяють дослідники О. Бурцева [1], О. Пометун [2], Л. Пироженко [2] та ін. Ця мета полягає у створенні комфортних умов навчання, за яких кожний студент залучається в атмосферу творчості, відчуває себе

впевненим, успішним, тобто, здатним виконувати завдання будь якої складності. Що ж до терміну «інтерактивна педагогіка», то його вперше застосував в 1975 р німецький вчений Г. Фріц. Інтерактивне навчання та інтерактивна взаємодія словосполучення близькі за своїм значенням позначають, перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія педагога і студентів, а також студентів один з одним. В практиці навчання застосовуються різні моделі навчання. Проаналізуємо їх і визначимо їхні спільні і відмінні властивості. Перша модель – пасивна (Рис.1) або традиційна, як її частіше називають дослідники [3]. За такою моделлю студент виступає об'єктом навчання, його функція, переважно, пасивна і полягає у засвоєнні інформації, трансльованій викладачем, отриманій з тексту підручника. Отже, ключова фігура такого пасивного навчання – викладач, його місія – передати знання, а завдання студента їх отримати і засвоїти. Пасивна модель зводиться до інформування, передачі знань, при цьому студенти мало спілкуються, не взаємодіють між собою. Переважають методи: опитування, пояснення, відтворення готових зразків та ін. Схематично це відображено на рис. 1.

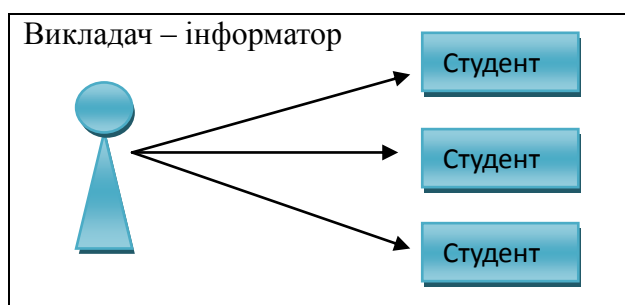

Рис. 1. Пасивна модель навчання

Друга модель навчання – модель активної взаємодії (Рис. 2). Практика застосування цієї моделі визначає у якості провідних методи стимулювання пізнавальної активності студентів [3; 4]. Студент виступає суб'єктом навчання, залучається до виконання творчих завдань, проектних робіт. В цій моделі переважають методи проблемні, пошукові, самостійна робота тощо. Друга модель стимулює активність мислення і творчості студента. Переваги її перед пасивною очевидні. Схематично на Рис. 2 показані зв'язки між викладачем і студентами в активній моделі навчання.

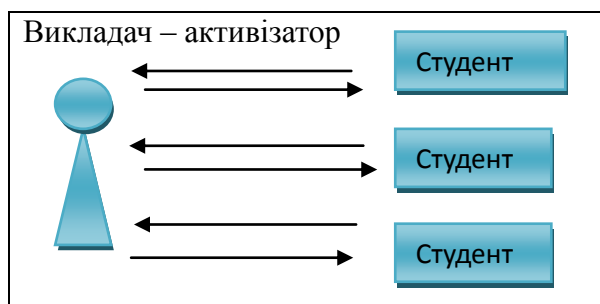

Рис. 2. Модель активної взаємодії

Третя модель – інтерактивної взаємодії, на відміну від двох попередніх, передбачає постійну, активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу. Створюється атмосфера живого спілкування, обміну думками, здійснюється самонавчання (колективне, групове, парне тощо). За такого навчання викладач і студент виступають у якості рівних партнерів. Роль педагога в інтерактивній моделі навчання принципово відрізняється від традиційної: інтеракція сприяє домінуванню активності самого студента, а не викладача. Викладач виступає партнером студента, підтримує активність учасників, намагається виявити розмаїття точок зору, заохочує творчість. Зусилля педагога спрямовані на полегшення

сприйняття, засвоєння, взаєморозуміння учасників освітнього процесу (Рис.3). Аналіз різних моделей навчання, використовуваних у системі вищої педагогічної освіти, дозволив нам виділити методи і форми інтерактивної взаємодії зі студентами, які ми запровадили у процес викладання методичної дисципліни ТМЛМРД. Серед них найвищу результативність забезпечили навчальні ігри («Батьківські збори в дитячому садку», «Семінар-практикум з ігрових технологій»), імітаційні вправи (проведення фрагментів занять), ігри – змагання («Навчання розв'язуванню арифметичних задач»), моделювання (виготовлення моделей часу, дидактичних посібників); парна взаємодія (взаємоаналіз власних конспектів занять), міні-експерименти в ДНЗ та інші [5].

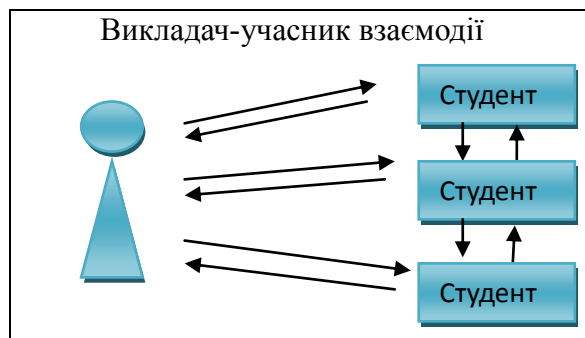

Рис.3. Модель інтерактивної взаємодії

У якості *висновків* наведемо дані анкетування проведеного по завершенні вивчення дисципліни ТМЛМР. Анкетуванням були охоплені студенти 3 курсу спеціальності «Дошкільна освіта» денної та заочної форми навчання – 70 осіб. Анкетування виявило, в цілому, позитивне ставлення студентів до формату інтерактивного навчання. Так, студенти зазначають, що «ігрові форми роботи дали можливість відчувати атмосферу групи ДНЗ, виявити проблемні ситуації, які можуть виникнути в навчальному процесі з дітьми» (Вікторія С.); «ігрові форми дали мені можливість зрозуміти переваги взаємодії між викладачем і нами студентами» (Анастасія Ш.); «інтерактивні форми оцінюю позитивно, тому що вони допомогли теоретичній і практичній роботі вихователя» (Дар'я М.). Якісний аналіз досягнень студентів наприкінці навчання дозволив конкретизувати вміння та навички, сформовані в процесі інтерактивного навчання. У студентів сформовані наступні вміння: використовувати нетрадиційні форми проведення занять з математики; відпрацьовувати конкретні методичні прийоми навчання дошкільників кількості та лічби, розрізненню величини, форми, орієнтування у просторі та часі; творчо використовувати рекомендації різних авторів; демонструвати і пояснювати прийоми по здійсненню програмових логіко-математичних завдань; розробляти фрагменти занять і впроваджувати їх в у реальних умовах ДНЗ; застосовувати аналітичні здібності, спостережливість, рефлексію, вміння критично оцінювати досягнення вихователя, дітей на занятті; застосовувати інноваційні методи розвитку математичних уявлень у дошкільників; оперувати даними досліджень у плануванні навчально-виховної роботи; доказово мислити, висловлювати власні думки; приймати активну участь у дискусії, відстоювати свою точку зору, аргументувати власну думку. Подальша дослідницька робота передбачає впровадження моделі інтерактивної взаємодії зі студентами магістратури.

Список використаної літератури

1. Бурцева О. Ю. Організація навчального процесу на основі технології інтегрованого модульного навчання / О. Ю. Бурцева // Рідна школа, 2001. – № 4. – С. 17–18.
2. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
3. Гавриш Н. В. Орієнтація на розвиток суб'єктності студента у процесі підготовки професійно компетентних фахівців з дошкільної освіти / Н. В. Гавриш, О. Г. Сущенко // Зб.

наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту : Педагогічні науки. – Бердянськ : БДПУ, 2007. – № 3. – С. 44 – 49.

4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури / С.С.Вітвицька. – Київ : Цент начальної літератури, 2003. – 216 с.

5. Щербакова К. Й. Теорія і методика логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку. Навчальний посібник / К. Й. Щербакова, О. Г. Брежнева – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. – 200 с.

H. Brezhneva

MODEL OF INTERACTIVE CO-OPERATION AS AN INSTRUMENT OF QUALITY MASTERING OF METHODOLOGICAL DISCIPLINES BY THE STUDENTS OF PRESCHOOL TEACHER PROFESSION

Different models of studies are analysed in the theses: passive, active and interactive, their distinctive features are defined. Leading forms of co-operation with the students of preschool teacher profession are characterised within the limits of educational discipline "Theory and methodology of logical and mathematical development of preschoolers": educational games, imitation exercises, games-competitions, mutual analysis of abstract of a lessons and so forth. The concrete achievements of students at the end of the experimental studies are given.

Keywords: models of studies, interactive, interactive methods, playing co-operation

УДК 811.111'25(043)

Bumbur I.

THE ROLE OF ONLINE RESOURCES IN TEACHING BUSINESS ENGLISH

The given research is devoted to one of the most interesting problems of contemporary methodology of teaching foreign languages – digitalization of the classroom and using online resources. The author of the article chooses Business English and ESP to demonstrate how online resources can be effectively used at the lessons.

Key words: digital technologies, online resources, Business English.

In the era of digital technologies traditional textbooks get outdated very fast. At the lessons of Business English, especially ESP, it's vital to use contemporary materials which give students the opportunity to get to know the latest trends in marketing, new approaches to recruitment, interesting ideas of today's advertising, etc.

While the demand for Business English lessons is increasing world-wide, Business English means different things to different people. As Gabriele Jones points out, many teachers of English as a foreign language feel intimidated by the prospect of teaching Business English. "This often stems from the perception that teaching Business English is the same thing as teaching business studies. In fact, it's more about helping learners develop their English skills for use in a business context" [1].

The aim of this article is to make an overview of top resources for Business English teachers, as well as to give some recommendations how to use these resources in the classroom.

It's important to say that Business English students will need to be able to use grammar, English language functions and the basic skills just the same as the general English student. If they are meeting with other people and using English as the means of communication, they will need some "social English" to discuss non-business matters (including topical events or news, small talk etc.) But on top of this, there will be extra key areas which your Business English students will require. For example:

- some specialized English vocabulary - often work related;
- specific focus on certain skills (e.g. writing for emails, speaking on the telephone);

- work related task learning (negotiations, meetings, presentations etc.).

Let's analyze the top five online resources and see to what degree they meet the above requirements.

1. British Council

<https://www.teachingenglish.org.uk/teaching-adults/resources/english-business>

This site has a lot of resources for different purposes, in particular, for Business English. There are several topics there, such as Meetings, Negotiations, Socializing. Each lesson has a lesson plan for the teacher and a worksheet for the student. All materials are designed for the students of Intermediate level and above and focus on studying the language and the techniques necessary for business communication.

2. Learn English Today

<http://www.learn-english-today.com/business-english/A-business-english-contents.html>

This site provides lists of vocabulary, useful phrases and terms used in all areas of business, guidelines for letter-writing and presentations, business conversation topics, exercises, idioms and word games. It's very easy to navigate it because it has some sections each of which contains the topical vocabulary. We find very useful the sections devoted to employment, marketing, finances, business correspondence. If you want to provide your students with grammar practice, you will find grammar exercises on various topics there as well. The obvious advantage of this site is the automatic check of the exercises.

3. Business English Site

<http://www.businessenglishsite.com/>

This comprehensive site is designed more with students in mind, and hosts a wide range of activities for them to go on and complete in order to improve their own language skills. But don't be turned off by this right away, as there is still a lot of very useful information here. For those who are stuck with ways of helping their own class practice, then it is the perfect opportunity to gather some ideas from. Have a look through the exercises, and see how you can customize them to suit your own classes.

The site has a vocabulary page where one can find different vocabulary sections: Finance, Stock Market, Banking and Accounting, Project Management. Unfortunately, there are no vocabulary lists, but just exercises to practice the targeted vocabulary. All the exercises can be checked automatically. The resource also offers grammar quizzes, 10 listening comprehension tests and 10 texts for reading. The materials for listening and reading are devoted to diverse topics spanning a wide variety of terminology. We recommend using this resource with the students of the Intermediate level and higher.

4. Oxford University Press

<https://elt.oup.com/teachersclub/subjects/businessenglish/?view=Standard&cc=gb&sellLanguage=en&mode=hub>

The site provides a lot of additional materials for Business English. These resources will be very useful if your basic textbooks are Business Basics, Business Objectives, Oxford English for Careers, Business Result, Business Focus, and some others. There are interactive vocabulary and grammar exercises, texts for listening and reading, as well as some additional materials to the book packs. We do not recommend using this site as a major teaching tool, but it can be helpful if you want to give your students some self-study work or control their knowledge and skills.

5. Breaking News English

<http://www.breakingnewsenglish.com/>

For those of us who happen to be somewhat stuck for materials to read in the class, this website can be a lifesaver. Discussing current events within the classroom can undoubtedly lead to a lot of heated debate and whilst it ought to be kept in check, it will undoubtedly encourage the students to speak their mind and practice their English more thoroughly. Regularly updated, this website is something every teacher should keep bookmarked. All materials are presented in several variants – for different levels, there are a lot of vocabulary exercises and post-listening activities.

So, making a conclusion, each of these sites provides a lot of interesting and useful materials which can help diversify your classroom activities. The task of the teacher is not only to choose the appropriate task and exercises but also to balance different activities at the lesson in order to give the student enough practice and prepare them for the communication in business context.

List of Resources

1. Jones G. Five tips for teaching Business English / Gabriele Jones // British Council. - <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/five-tips-teaching-business-english>
2. Zakhareusky A. Top Ten Websites for Business English teachers / Andrei Zakhareusky // Busy Teacher. - <http://busyteacher.org/7275-business-english-teachers-top-10-sites.html>
3. Teaching Business English Course: Study Booklet 1. – Cambridge: Global English, 2016. – 44 p.

Бумбур Ю.М.

ЗНАЧЕННЯ ОНЛАЙН РЕСУРСІВ В ВИКЛАДАННІ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У тезах розглядається одна з важливих проблем сучасної методології викладання іноземної мови – комп'ютаризація навчального процесу і використання онлайн ресурсів. Автор використовує ділову англійську мову для демонстрації ефективного використання онлайн ресурсів у навчальному процесі.

Ключові слова: комп'ютерні технології, онлайн ресурси, ділова англійська мова.

УДК 378.015.31

Вдовиченко О.М.

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ

У тезах представлено авторське бачення важливості забезпечення процесу формування соціально-комунікативної культури студентів вищих медичних навчальних закладів у позааудиторній роботі. Окреслено шляхи апробації методичного забезпечення з експериментальними і контрольними групами: діагностичної анкети; діагностичних психологічних методик; програми факультативного курсу «Соціально-комунікативна культура майбутнього медика у професійній діяльності»; програми тренінгу «Сучасні інтерактивні технології для формування соціально-комунікативної культури студентів-медиків» для кураторів академічних груп закладів вищої освіти.

Ключові слова: соціально-комунікативна культура, вищі медичні навчальні заклади, студенти, професійна компетентність, позааудиторна робота.

Реформування системи освіти України, її удосконалення й підвищення рівня якості є найважливішою соціокультурною проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі. Стратегічні напрямки розвитку вищої освіти визначені Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національною доктриною розвитку освіти, державними нормативними документами.

Підкреслимо, що комунікація у структурі професійної діяльності лікаря, як багатофункціональний феномен, сприяє ефективному виконанню ним різних фахових завдань. Специфіка лікарської практики при реалізації професійних обов'язків ґрунтується на цінностях загальної культури та етиці медичного працівника.

Узагальнення наукових підходів щодо формування соціально-комунікативної культури фахівців, зокрема, студентів вищих медичних закладів, контент-аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури дає підстави стверджувати необхідність спеціального дослідження проблеми формування соціально-комунікативної культури студентів вищих медичних закладів у позааудиторній роботі.

Як зазначає у своєму дослідженні А. Агаркова [1], у процесі комунікації з різними суб'єктами професійної діяльності значущим є орієнтація на загальнолюдські цінності, серед яких важливе місце посідає комунікативна культура, спрямована на утвердження гуманістичних цінностей у фаховій діяльності лікарів.

Після проведення констатувального етапу педагогічного експерименту нашого дослідження, ми підтвердили гіпотезі про те, що саме упровадження методичного забезпечення сприятиме підвищенню рівня соціально-комунікативної культури студентів медичних навчальних закладів у позааудиторній роботі.

Таким чином, однією з ключових складових дослідження формування соціально-комунікативної культури студентів є констатувальний етап педагогічного дослідження, результати якого стали підґрунтям для розробки методичного забезпечення формування соціально-комунікативної культури студентів медичних навчальних закладів у позааудиторній роботі.

Таке методичне забезпечення складається із:

- діагностичної анкети;
- діагностичних психологічних методик;
- програми факультативного курсу «Соціально-комунікативна культура майбутнього медика у професійній діяльності»;
- програми тренінгу «Сучасні інтерактивні технології для формування соціально-комунікативної культури студентів-медиків» для кураторів академічних груп закладів вищої освіти.

Незважаючи на значний інтерес дослідників до проблеми комунікації, питання про особливості формування соціально-комунікативної культури майбутніх медиків та розвиток її складових, які визначають здатність молодого спеціаліста до самореалізації й адаптації у суспільних відносинах, вимагають поглибленого вивчення, на що й буде спрямоване наше подальше дослідження.

Список використаної літератури

1. Агаркова А. О. Формування професійно-етичної культури майбутніх лікарів у вищому навчальному закладі. / А. О. Агаркова. – автореф. на здобуття наук. ступ. канд. пед.наук. – Луганськ, 2010. – 21 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади. – 280 с.
3. Выготский Л. С. Мышление и речь / Л. С. Выготский. Изд. 5, испр. – Издательство «Лабиринт», М., 1999. – 352 с.
4. Каган М. С. Философская теория ценности / М. С. Каган. – СПб. : Петрополис, 1997. – 205 с.
5. Казаринова Н. В. Межличностное общение : учебник для вузов / [В. Н. Куницына, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша]. – СПб. : Питер, 2009. – С. 12 – 78.
6. Тернопільська В.І. Система виховання соціально-комунікативної культури учнів загальноосвітньої школи у позаурочній діяльності/ В.І. Тернопільська: автореферат на здоб. наук. ступ. док. пед. н. за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. – Київ, 2009. – 40 с.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія професійної комунікації: Монографія / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2010. – 528 с.
8. Уваркіна О.В. Сучасний стан та проблеми формування комунікативної культури студентів-медиків/ О.В.Уваркіна, О.І.Висоцька // Актуальні проблеми формування

особистості студента – майбутнього лікаря: Матеріали III науково-практичної конференції МІ УАНМ. - К.- 2003. - С. 27-29.

9. Юсеф Ю. В. Формування комунікативної культури майбутніх лікарів: Навчальний посібник / Ю. В. Юсеф. – Луганськ: Луганський державний медичний університет, 2007. – 114 с

O. Vdovychenko

FORMATION OF SOCIAL AND COMMUNICATIVE CULTURE AS KEY COMPETENCIES OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN EXTRACURRICULAR WORK

In theses presented the author's vision of the importance of the process of forming social and communicative culture of students in higher education institutions in extracurricular work. The ways of testing methodological support to experimental and control groups: diagnostic questionnaire; psychological diagnostic techniques; program optional course «Socio-communicative culture of the future medical professional activity»; The training program «Modern interactive technologies to create social and communicative culture of medical students» for curators academic groups higher education.

Keywords: social-communicative culture, higher medical educational institutions, students, professional competence, testing work.

УДК 372.881.111.22 (043)

Воєводина Н.М.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ НА СПЕЦИАЛЬНОСТИ «МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ»

В тезисах описывается особенность концепции преподавания иностранных языков, рассматривается новый подход к планированию урока на специальности «Международные отношения».

Ключевые слова: концепция, иноязычная компетенция, качество образования, профессиональная коммуникация.

Уровень развития страны находится в неразрывном единстве с уровнем развития образования, которое в условиях интернационализации и интеграционных процессов должно быстро и эффективно удовлетворять потребности общества, неотложно реагировать на общественные изменения и процессы путем определения тенденций и перспективных направлений реформирования и проведения кардинальных изменений.

Большая ответственность возложена на университеты в современных условиях повышения глобальной конкуренции на пути к созданию общества знаний. Именно университеты должны способствовать подготовке конкурентоспособных специалистов в разных отраслях благодаря высокому уровню качества образования.

Развитие системы высшего образования в Украине и выход на международный уровень невозможны без повышенного внимания к преподаванию иностранных языков, владение хотя бы одним из которых становится обязательным критерием интеграции Украины в европейское и мировое сообщество. Хорошее знание как минимум одного иностранного языка становится обязательным и престижным атрибутом высшего образования, тем более нефилологического.

Особенность концепции преподавания иностранных языков на специальности «Международные отношения» МГУ заключается в том, что она отражает не только общие задачи обучения, а именно прохождение базового курса иностранных языков, но и учитывает требования, предъявляемые к профессиональной компетенции молодых специалистов в

рамках развития международных отношений. Основной целью обучения иностранным языкам на этой специальности является формирование и развитие иноязычной компетенции, необходимой для корректного решения коммуникативно-практических задач в различных ситуациях профессионального общения, формирования социокультурной компетенции и поведенческих стереотипов, необходимых для успешной адаптации выпускников на рынке труда, а также формирование навыка самостоятельного приобретения необходимых знаний для осуществления бытовой и профессиональной коммуникации. Это означает, что курс иностранного языка (как первого, так и второго) имеет ярко выраженную профессиональную направленность и коммуникативно-ориентированный характер, полностью исключая директивную модель обучения.

В контексте глобализации образовательных процессов, а именно с переходом на двухуровневую систему обучения стало необходимым внести ряд изменений в концепцию преподавания иностранных языков на данной специальности, так как новые правила диктуют новый тип поведения в образовательном процессе. Двухуровневая система предполагает сокращение сроков подготовки профессиональных кадров, т.е. по окончании бакалавриата студенты должны быть готовы начать профессиональную деятельность. А студенты, поступившие в магистратуру, должны иметь достаточную языковую базу для прохождения специализированных курсов на иностранном языке. Это означает, что уже к концу 4 курса студент должен пройти программу, рассчитанную на 5 лет. Это влечет за собой сжатие и преобразование рабочих программ по первому и второму иностранному языку. Особенно важным моментом при этом является сохранение качества образования.

Для достижения поставленной образовательной цели нужен новый подход к планированию урока. Урок должен быть насыщенным и максимально информативным, имеющим коммуникативную направленность. Необходимым является введение профессионального компонента в структуру урока. Студенты-международники должны не просто воспроизводить информацию средствами иностранного языка, а использовать её как инструмент для применения в профессиональной деятельности. Освоить такой объём материала студенту можно лишь при развитом навыке самообразования и самостоятельной работы по поиску информации с использованием современных информационных технологий. Ежегодно на историческом факультете проходят студенческие конференции, где участники представляют доклады по темам своих курсовых, магистерских работ. На наш взгляд, целесообразно, чтобы доклады были и на иностранном языке. Это даёт студентам возможность практического применения иностранного языка, а именно, той лексики, которая необходима для коммуникации в профессиональной среде, возможность применения и развития навыков публичной речи, навыков, необходимых для составления научных докладов, написания эссе, подготовки и защиты реферата, курсовой и магистерской работы, а также для участия в зарубежных стажировках и научных конференциях.

Таким образом, для достижения новых образовательных целей и формирования профессиональных качеств у студентов большая роль отводится комплексному подходу в преподавании иностранных языков. Введение в структуру урока заданий, ориентированных на приобретение, усвоение и применение профессиональных навыков, формирование иноязычной компетенции в сфере международных отношений, проведение различных мероприятий, дискуссий на острые современные темы позволяет достичь поставленной цели, не снизив качества образования.

N. Voyevodina

PROVIDING THE QUALITY OF EDUCATING TO FOREIGN LANGUAGES ON THE SPECIALTY «INTERNATIONAL RELATIONS»

The characteristic feature of the concept of teaching foreign languages is described in the article. The new approach of lesson planning on specialty the «International relations» is examined.

Key words: concept, foreign competence, quality of education, professional communication.

Восводіна Н.М.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ НА СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

У тезах описується особливість концепції викладання іноземних мов, розглядається новий підхід до планування уроку на спеціальності «Міжнародні відносини».

Ключові слова: концепція, іншомовна компетенція, якість освіти, професійна комунікація.

УДК 378. 14 (043)

Ганжело С.М.

ПЕРЕВАГИ БОЛОНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У тезах аналізуються основні переваги реалізації положень Болонського процесу в системі вищих навчальних закладів України. Зроблено висновок про необхідність серйозної підготовки студентів і викладачів вищих навчальних закладів задля максимального збереження позитивних здобутків національної системи освіти й ефективного використати досвіду європейських країн для підготовки мобільного, творчого фахівця високої кваліфікації.

Ключові слова: Болонський процес, інтеграція, єдиний європейський простір, Болонська конвенція, європейські стандарти освіти.

У зв'язку з чіткою орієнтацією нашої держави на інтеграцію з Європою питання Болонського процесу набуває особливої актуальності. Ситуація Болонської системи в Україні залишає бажати кращого. У кожному вищому навчальному закладі України своя система оцінювання, професорсько-викладацький склад працює майже на голому ентузіазмі, адже фінансування української освіти є незначним, у порівнянні з європейськими країнами.

Болонський процес в Україні набирає швидких обертів, загалом, це позитивне явище, яке потребує великої уваги з боку правлячих структур. Створення єдиного європейського простору вищої освіти відкриває для українців нові можливості, перш за все, це пов'язано із підвищенням рівня життя, адже якісні знання у наш час коштують дорого.

З самого початку Болонський процес був покликаний збільшити конкурентоспроможність і привабливість європейської вищої освіти, сприятиме мобільності студентів, полегшити працевлаштування за рахунок введення системи, що дозволяє легко визначити рівень підготовки та ступінь випускників. Ще однією важливою метою, яка була поставлена з самого початку, є забезпечення високої якості навчального процесу. У процесі багатоміжних зустрічей міністрів освіти були розроблені основні положення єдиного освітнього процесу. Поділ учнів на студентів і аспірантів було запропоновано замінити кваліфікаційними ступенями з акцентом на результатах навчання. Концепція громадського контролю вищої освіти була введена і в даний час сприймається як основа політики в області європейської вищої освіти [2, с. 53].

Практичне здійснення навчального процесу за положеннями Болонської конвенції дало можливість з'ясувати переваги та недоліки цієї системи, які є більш-менш загальними для багатьох навчальних закладів України. До переваг зараховують: мобільність, тобто можливість членів освітнього простору продовжувати навчання в інших країнах, можливість завдяки стандартизації дипломів працевлаштовуватись в інших країнах; вільний вибір предметів студентами; збільшення ролі студентського самоврядування; переорієнтацію на роботу студента протягом всього семестру, а не на іспитовій сесії. Своєю чергою, недоліками називають те, що практично неможливо реалізувати принцип мобільності, відсутня фактична можливість вільного вибору студентами предметів, студентам важко перевірити кількість отриманих балів протягом семестру, важко отримати необхідну

навчальну літературу та матеріали для самопідготовки, зменшується доступність освіти, спостерігається погіршення її якості, значно збільшується навантаження на викладачів [3].

Кредитно-трансферна система (КТС) визначена для України як орієнтир побудови навчального процесу, її впровадження є важливим завданням модернізації освіти України. Кредитно-трансферній системі як невід'ємному атрибуту Болонської декларації надаються дві основні функції. Перша – сприяння мобільності студентів і викладачів та спрощення переходів з одного університету до іншого. Друга – акумулююча: чітке визначення обсягів проведеної студентом роботи з урахуванням усіх видів навчальної та наукової діяльності. Сума кредитів визначає, на що здатний студент, який навчається за тією чи іншою програмою. Функціонування КТС дає змогу говорити про такі її переваги: система стимулює студентів до активної регулярної роботи протягом семестру; вимагає ініціативності від студентів; студенти звикають до різних форм роботи; така система є більш об'єктивною і дає можливість зменшити суб'єктивний фактор при оцінюванні.

Для реального втілення європейських стандартів освіти Ю. Притика пропонує здійснити наступне (з чим здебільшого погоджуються й автори статті): 1) перенести акцент на індивідуальну роботу зі студентом; 2) збільшити самостійну позааудиторну роботу студента з відповідним контролем викладачем; 3) зменшити кількість студентів в академічній групі; 4) провести коригування системи обліку педагогічного навантаження викладача; 5) запровадити систему повторного прослуховування курсів для студентів, які не набрали мінімально необхідної кількості балів; 6) вжити заходів, спрямованих на забезпечення студентів матеріально-технічною базою для здійснення повноцінної індивідуальної підготовки; 7) запровадити сучасні інтерактивні методи навчання [4].

Цілком логічним є висновок про необхідність серйозної підготовки і студентів, і викладачів вищих навчальних закладів України, щоб у складний період освітніх інтеграційних процесів максимально зберегти позитивні здобутки національної системи освіти й ефективно використати досвід європейських країн для підготовки мобільного, творчого спеціаліста високої кваліфікації. Ефективне впровадження передових ідей Болонського процесу, як і будь-яких інновацій, повинно відбуватися з урахуванням та збереженням найкращих вітчизняних освітніх надбань та традицій, модернізація української системи вищої освіти повинна відбуватись поступово, без зайвої поспішності. Адже відомо, що перехід від однієї системи до іншої, з одного рівня на інший дуже часто супроводжується кризовими явищами. Ось чому політика щодо Болонського процесу має бути виваженою, прозорою та виразною [5].

Враховуючи вищесказане, надзвичайно гостро постає питання про необхідність чіткого аналізу кожного етапу процесу реорганізації вищої школи в Україні. Такі кроки, на нашу думку, дозволять уникнути численних помилок на цьому шляху, а також не лише декларативно, а й реально підвищать якість освіти на всіх її напрямках, що створить сприятливі умови для виходу української вищої освіти на світовий рівень.

Список використаної літератури

1. Болонський процес і нові шанси університетів // День. – 2007. – № 37. – С. 2 – 3.
2. Бех В. П. Болонський процес : тенденції, проблеми, перспективи / В. П. Бех, Ю. Л.Маліновський : за ред. академіка В. П. Андрущенка. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 221 с.
3. Калюжна Н. Л. Приєднання України до Болонської конвенції, її переваги та недоліки [Електронний ресурс] / Н.Л.Калюжна. – Режим доступу до статті: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25782.doc.htm.
4. Притика Ю. Проблеми впровадження стандартів Болонського процесу [Електронний ресурс] / Ю. Притика. – Режим доступу до статті: <http://www.legalweekly.com.ua/article/?uid=1146>.

5. Попова К. О. Кредитно-модульна організація навчального процесу у вищих навчальних закладах як одна з ключових позицій Болонського процесу [Електронний ресурс] / К. О. Попова – Режим доступу до статті: http://www.bdpu.org/scientific_published/Students_publications/01.

S. Ganzhelo

ADVANTAGES OF THE BOLOGNA SYSTEM OF EDUCATION IN UKRAINE

The article analyses the main advantages of the Bologna system implementation in higher education institutions of Ukraine on the basis of the experience gained in this sphere. The author highlights the need for extensive training of both students and teachers of higher education institutions to preserve the achievements of national education system under the complex period of education integration processes and use the experience of European countries to train a mobile, creative highly qualified specialist.

Key words: Bologna process, integration, common European space, Bologna convention, European standards of education

УДК 371.14:004(043)

Даниленко О.С.

КУРСИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ОН-ЛАЙН – ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД САМООСВІТИ

У тезах розглядаються он-лайн-курси як зручний та ефективніший метод підвищення кваліфікації. Розкрито організацію дистанційного навчання у межах діяльності Гете-Інституту. Показано значущість дистанційних курсів, упроваджених ним, як чинника професійної підготовки та підвищення кваліфікації, ознайомлення з новими тенденціями та ідеями у викладанні іноземної мови.

Ключові слова: підвищення кваліфікації, он-лайн-курси, вчитель німецької мови.

Вимоги до вмінь і знань сучасної людини, а особливо вчителя, сьогодні дуже високі. Крім того, що вчитель щодня викладає, перевіряє якість знань, планує, готується до нових занять, ще й потрібно постійно бути «в тренді» і розвиватись – ходити на додаткові курси підвищення кваліфікації, шукати нові методики, відвідувати різні події. За допомогою платформ масових відкритих он-лайн-курсів тепер все це можна робити набагато ефективніше [1].

Як відомо, сьогодні Гете-Інститут є найбільшим у світі культурно-освітнім центром, який пропонує курси та іспити з німецької мови. За його ініціативи проводяться курси підвищення кваліфікації для вчителів німецької мови, на яких викладачі знайомляться з найсучаснішими методиками викладання та новими навчальними матеріалами.

У зв'язку зі зміною вимог до кваліфікації вчителів і викладачів німецької мови в усьому світі, Гете-Інститут розробив програму DLL – «Вчимося навчати німецької», яка ґрунтується на сучасних досягненнях дидактики та методики викладання німецької мови та має на меті підвищення кваліфікації вчителів і викладачів німецької мови як іноземної. Ця програма інтегрує інноваційний підхід до підвищення кваліфікації – дослідження через діяльність. DLL враховує вимоги до програм з підвищення кваліфікації вчителів та відповідає міжнародним стандартам якості у зазначеній галузі.

Гете-Інститут в Україні пропонує 12-тижневі он-лайн-курси у супроводі кваліфікованого DLL-тренера. Цей курс пропонує завдання з систематичного спостереження та аналізу навчальної діяльності на основі відеозаписів практичних занять з іноземної мови у різноманітних країнах трьох континентів. Відеоматеріали слугують основою для розуміння заняття та вдосконалення власних професійних компетенцій шляхом критичного аналізу педагогічних та дидактичних концепцій. Кожну тему завершує проект практичного

дослідження, під час проведення якого учасник аналізує заняття у визначеному індивідуально аспекті [2].

Окрім того, фахівцями Гете-Інституту розроблено багато безкоштовних он-лайн-курсів та он-лайн-тренінгів у рамках проєктів «Вчимося навчати німецької», «Іспити у школах» «Європа – у школи», а також навчальні інтерактивні матеріали для дітей, он-лайн-вправи для самостійного навчання та он-лайн-курс для стипендіатів. Вони, безумовно, сприятимуть професійній підготовці та підвищенню кваліфікації вчителів та викладачів німецької мови, познайомлять з новими тенденціями та ідеями у викладанні іноземної мови.

Основна перевага он-лайн-курсів – можливість перебувати будь-де та навчатися у будь-який час. Все, що потрібно – це комп'ютер і доступ до Інтернету. Навчанню он-лайн можна приділяти не більше п'яти годин на тиждень. Більшість курсів викладають люди-практики, охочі поділитись своїм досвідом з іншими. Пропонуємо кілька порад для більш ефективного навчання:

- варто обирати один, максимум два он-лайн-курси, які проходять одночасно;
- оберіть якийсь один день і час для навчання, щоб це увійшло у звичку;
- читайте літературу і статті, які рекомендують у курсах, вони справді відкривають ширше розуміння питання;
- протягом навчання старайтесь записувати всі ідеї у блокнот;
- після проходження курсу проаналізуйте, як він Вам допоміг і що нового Ви дізнались.

Список використаної літератури

1. Обач Ю. Вчитися з дому: он-лайн-курси для вчителів / Ю. Обач – Режим доступу: <http://www.prosvitcenter.org/uk/vchytysya-z-domu-onlajn-kursy-dlya-vchyteliv/>
2. Вчимося навчати німецької – Режим доступу: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/spr/unt/for/gia/dll.html>

O.Danylenko

ONLINE QUALIFICATION UPGRADING COURSES ARE AN EFFECTIVE METHOD OF SELF-EDUCATION

The thesis considers the online courses as a convenient and effective method of undertaking the upgrading of qualifications. The world's biggest cultural and educational centre offering training courses for teachers and lecturers of German is the Goethe-Institut. These distance courses promote the vocational training and the upgrading of qualifications, introduce new trends and ideas in foreign language teaching.

Key words: qualification upgrading, online courses, a teacher of German.

УДК 371.132(043)

Демидова Ю.О.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ДНЗ

У тезах обґрунтовується важливість теоретичної та методичної підготовки фахівців дошкільного профілю. Надається зміст програми підготовки студентів до роботи з валеологічного виховання у дошкільному навчальному закладі.

Професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів знаходиться у стані переосмислення та вимагає впровадження нових підходів у підготовці педагога, здатного до ефективної трудової діяльності.

Формування здорової дитини посилює вимоги до особистості студента вищого навчального закладу та до його практичної та методичної підготовки. Наразі вирішується завдання підготувати висококваліфікованого фахівця дошкільного профілю, який в майбутній здатний впроваджувати оздоровчі технології в ДНЗ та на високому рівні здійснювати здоров'яформуючу діяльність.

Сьогодні у системі вищої освіти постійно ведуться пошуки ефективних та інноваційних методів роботи зі студентами у навчально-виховному процесі ВНЗ. Аналіз досліджень свідчить про посилення інтересу сучасних науковців до змісту професійної підготовки вихователя та пошуку шляхів покращення підготовки майбутніх фахівців до роботи з валеологічного виховання дошкільників (Н. Левінець, Ю.Коваленко, Н.Денисенко) [1,2].

У навчальному плані на спеціальності 012 «Дошкільна освіта» навчальна дисципліна «Теорія і методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» займає провідне місце у фаховій підготовці студентів освітнього ступеня бакалавр.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є забезпечення кваліфікаційної компетентності майбутніх вихователів у галузі фізичного виховання та оздоровлення дошкільників відповідно до сучасної парадигми освіти; сприяння формуванню у студентів світоглядних позицій щодо власної відповідальності за збереження і зміцнення здоров'я дітей та переконання у першочерговості реалізації оздоровчих завдань; оволодіння майбутніми вихователями певним професійним досвідом.

Дана навчальна дисципліна вивчається на другому курсі у взаємозв'язку з такими професійно-орієнтованими дисциплінами як вікова валеологія і фізіологія, педіатрія, загальна, дошкільна педагогіка, історія дошкільної педагогіки, загальна, вікова психологія та складається з 5 змістових модулів (загальні основи теорії і методики фізичного виховання та валеологічної освіти дітей дошкільного віку; особливості методики використання засобів фізичного виховання дітей дошкільного віку; основні форми роботи з фізичного виховання дітей дошкільного віку; організація фізичного виховання та оздоровлення дітей в дошкільному навчальному закладі; технології валеологічної освіти дошкільників).

В основі модульного контролю з «Теорії та методики фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» лежить накопичення балів за певний період навчання. Цей період включає різні види діяльності студента: роботу на семінарських заняттях, виконання тестів, модульних контрольних робіт, написання рефератів, підготовку творчих завдань та інше.

Викладання навчального курсу передбачає відпрацювання студентами матеріалу лекцій, семінарських занять за змістовими модулями, а також проведення тестування наприкінці кожного змістового модуля (Модуль 1), перевірку і захист роботи за певною темою (Модуль 2 – ІНДЗ) та виконання студентами комплексних комбінованих завдань теоретичного і творчого характеру (Модуль 3 – складання екзамену).

Таким чином, викладання навчальної дисципліни формує у студентів систему знань, що визначає професійну діяльність педагога в галузі фізичного та валеологічного виховання. Знання з навчальної дисципліни є необхідною умовою творчого розв'язання завдань фізичної культури дітей дошкільного віку в різних організаційних формах, створюють основу для удосконалення педагогічної майстерності вихователя.

Список використаної літератури

1. Коваленко Ю. О. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання дітей дошкільного віку у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Коваленко Юлія Олексіївна. - Запоріжжя. - 2008. - 21 с.

2. Левінець Н. В. Формування професійної готовності майбутніх вихователів до здійснення фізичного виховання дошкільників на засадах народних традицій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. / Левінець Наталія Валентинівна. - Київ, 2007. - 20 с.

Y. Demidova

PREPARATION FUTURE TEACHERS FOR VALEOLOGICAL EDUCATION OF CHILDREN IN KINDERGARTEN

The theses substantiate the importance of theoretical and methodological training experts of preschool profile. It is cited the content of preparation program for students to work with valeological education in kindergartens.

УДК 378.14.014.13

Дорменев В.С.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

В тезисах рассматривается использования дистанционного обучения в образовательном процессе. Развитие высоких технологий, компьютерной техники находит своё применение при изучении различных дисциплин, в том числе и иностранных языков. Использование ресурсной базы дистанционного обучения даёт свои положительные результаты. При этом речь не идёт о подмене «традиционного» обучения. Его роль – дополнить и повысить эффективность обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, ресурсная база, интерфейс, интерактивное взаимодействие.

Современные компьютерные телекоммуникации способны обеспечить передачу знаний и доступ к разнообразной учебной информации наравне, а иногда и гораздо эффективнее, чем традиционные средства обучения. Эксперименты подтвердили, что качество и структура учебных курсов, равно как и качество преподавания при дистанционном обучении (ДО), зачастую намного лучше, чем при традиционных формах обучения [1].

Новые электронные технологии, такие, как интерактивные диски, электронные доски объявлений, мультимедийный гипертекст, доступные через глобальную сеть Интернет с помощью интерфейсов могут не только обеспечить активное вовлечение учащихся в учебный процесс, но и позволяют управлять этим процессом в отличие от большинства традиционных учебных сред.

По данным зарубежных экспертов минимальным уровнем образования, необходимым для выживания человечества, стало высшее образование. Обучение такой массы студентов по очной (дневной) форме вряд ли выдержат бюджеты даже самых благополучных стран. Поэтому не случайно за последние десятилетия численность обучающихся по нетрадиционным технологиям растет быстрее числа студентов дневных отделений [2].

При ДО субъектами в интерактивном взаимодействии выступают преподаватели и студенты, а средствами осуществления подобного взаимодействия – электронная почта, телеконференции, диалоги в режиме реального времени и т.д.

Особую роль в учебном процессе ДО играют компьютерные конференции, которые позволяют всем участникам дискуссии обмениваться письменными сообщениями как в синхронном, так и в асинхронном режиме, что имеет большую дидактическую ценность.

Термин «дистанционное обучение» означает такую организацию учебного процесса, при которой преподаватель разрабатывает учебную программу, главным образом базирующуюся на самостоятельном обучении студента. Такая среда обучения характеризуется тем, что учащийся в основном, а зачастую и совсем отделен от преподавателя в пространстве или во времени, в то же время, студенты и преподаватели имеют возможность осуществлять диалог между собой с помощью средств телекоммуникации [2].

ДО не может само по себе являться самоцелью. В конечном счете цель сводится к потенциальной возможности улучшить качество обучения за счет учета индивидуальных особенностей обучаемых по отношению к среднестатистическим. И в качестве инструмента индивидуализации выступают компоненты дистанционных технологий. К особенностям обучаемых относят: уровень начальной подготовки, скорость восприятия информации, предпочтительные формы подачи информации, объем и глубину материала, мотивацию к обучению, предметную область, склонность к групповой работе и ряд других.

Персонализация учебного процесса. Наиболее часто встречаемая на практике цель. Суть — обучение не в рамках учебной группы, где процесс обучения так или иначе синхронизирован между учащимися (все работают по единому графику), а обучение студентов по индивидуальному графику. Причем этот график может оперативно изменяться в соответствии с текущей занятостью учащегося и его темпом восприятия информации.

Помимо этого, индивидуальное обучение возможно как в режиме, основанном на жестком графике (расписании), так и на постоянной синхронизации полученных знаний и учебной программы («до тех пор, пока не выучит»).

ДО позволяет захват новых рынков образовательных услуг. В этом случае дистанционное обучение, как одно из средств, не признающее границ, экономящее время всех сторон, приобретает особое значение. Например, предоставление образовательных услуг в тех сегментах рынка, где ранее доступ к сегменту спроса был затруднен удаленностью, стоимостью, либо неприемлемым режимом предоставления услуг (обучение с отрывом от производства или по фиксированному графику) [1].

Удешевление компонентов учебного процесса. Одна из самых прагматично возможных целей. Может достигаться, например, за счет электронной, а не полиграфической публикации учебных материалов. Экономически это оправдано, т. к. зачастую полиграфия не может быть осуществлена по финансовым соображениям, что, в свою очередь, определяется как прямыми затратами и сравнительно малыми тиражами, так и коротким временем «жизни» таких материалов. Эта цель при наличии существующих сервисов типа электронной почты вполне и легко может быть осуществлена.

При дистанционном обучении существуют свои формы обучения. Учащийся и преподаватель существуют в учебном процессе как параллельно, используя средства коммуникации, и, соответственно, могут одновременно взаимодействовать друг с другом (online), так и последовательно, когда учащийся выполняет какую-либо самостоятельную работу (offline). Система дистанционного обучения может использовать либо обе формы взаимодействия (параллельную и последовательную), либо может быть построена как по одному принципу, так и по другому. Выбор формы будет определяться конкретными видами занятий, объемом курса и ролью преподавателя в нем [1].

ДО открывает студентам доступ к нетрадиционным источникам информации, повышает эффективность самостоятельной работы, дает совершенно новые возможности для творчества, обретения и закрепления различных профессиональных навыков, а преподавателям позволяет реализовывать принципиально новые формы и методы обучения с применением концептуального и математического моделирования явлений и процессов.

Список использованной литературы

1. Джаляшвили З.О. Организация системы дистанционного образования [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://xreferat.com/78/1688-1-organizaciya-sistemy-distancionnogo-obrazovaniya.html>
2. Дистанционное обучение [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://mirznanii.com/a/112108/distantsionnoe-obuchenie>

V. Dormenev

DISTANCE EDUCATION IN THE LEARNING PROCESS

The article deals with the distance education at the learning process. The development of high technology, computer technology finds its application in the study of different disciplines, including foreign languages. The use of the resource base of distance learning gives its positive results. In this case, we are not talking about the substitution of «traditional» training. Its role is to supplement and increase the effectiveness of training.

Key words: distance learning, resource base, interface, interaction.

Дорменєв В.С.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У тезах розглядається використання дистанційного навчання в навчальному процесі. Розвиток високих технологій, комп'ютерної техніки застосовуються при вивченні різноманітних дисциплін, зокрема іноземних мов. Використання ресурсної бази дистанційного навчання дає свої позитивні результати. Необхідно враховувати, що ми не маємо на увазі заміну «традиційного» навчання. Його роль – доповнити і підвищити ефективність навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, ресурсна база, інтерфейс, інтерактивна взаємодія.

УДК 371.2 (09)

Єрємін А.О.

СТАН ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У тезах розглядаються роль вищої освіти у розвитку економіки країни. Окреслено основні здобутки України у розвитку вищої освіти з часів здобуття незалежності.

Ключові слова: глобалізація, ринкові відносини, вища освіта.

Освіта є важливим чинником реалізації соціально-економічних цілей суспільства. Динаміка глобалізаційних процесів, формування європейського освітнього простору вимагають модернізації системи вищої освіти та перегляду методів державного регулювання цієї стратегічно важливої сфери.

Ринкові відносини поступово проникають в освітню сферу, визначають напрями і форми діяльності вищих навчальних закладів (ВНЗ), орієнтують їх на потреби споживачів і диверсифікацію джерел фінансування, загострюють конкуренцію як між ВНЗ на ринку освітніх послуг, так і між випускниками на ринку праці.

У процесі модернізації більшої уваги з боку держави потребує комплексний розвиток ВНЗ. Сьогодні збільшується залежність результатів діяльності ВНЗ від економічних факторів, зростає ресурсомісткість навчання і наукових досліджень. З одного боку, державні обсяги фінансування неспроможні покривати зростаючі потреби ВНЗ, а з другого – необхідно виробити ефективні й прозорі механізми регулювання їхніх доходів. Як відомо, до основних факторів розвитку економіки належать освітній, професійний і кваліфікаційний рівень зайнятого населення, що значною мірою залежить від наявного інфраструктурного потенціалу освіти, який створює конкретні умови і можливості для задоволення матеріальних і духовних потреб людини.

На всіх стадіях розвитку суспільства на освіту і науку покладалася функція основного рушія прогресу. Немає сумніву, що вони є найефективнішою сферою інвестування, адже освіті відводиться пріоритетне місце у вихованні і формуванні в підростаючого покоління світогляду громадянина, патріота, висококваліфікованого фахівця.

Проблеми розвитку освіти завжди перебували у центрі уваги науковців. Питанням раціонального управління фінансовими та матеріальними ресурсами ВНЗ, шляхів знаходження нових джерел поповнення їх бюджету, засобів адаптації до нових ринкових умов, напрямків здійснення освітніх послуг та наближення їх до світових стандартів присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Ці питання у різний час вивчали Ю. М. Алексєєв, Й. М. Бескид, Я. Я. Болюбаш, Ю. Я. Бобало, І. О. Вакарчук, Ю. М. Вітренко, Є. Г. Єфімов, М. З. Згуровський, Р. Ю. Кігель, К. В. Корсак, В. Г. Кремінь, В. І. Куценко, М. Я. Матвіїв, В. М. Новіков, О. І. Устенко, В. А. Яблонський, Г. Бекер, Т. Шульц та ін.

Державна політика в галузі розвитку української освіти спрямована на досягнення нею сучасного світового рівня, відродження й подальший розвиток національних науково-освітніх традицій, оновлення змісту, форм і методів навчання, примноження інтелектуального потенціалу суспільства.

Сьогодні в Україні формується нова система вищої школи, що знаходить своє відображення у створенні приватних закладів освіти, запровадженні багатоступеневої та багатоваріантної системи вищої освіти, наданні додаткових освітніх послуг вищими навчальними закладами. Зараз освіта України, насамперед вища, потребує вдосконалення у напрямку реорганізації сфери управління нею, соціально-економічних перетворень та інтеграції у систему міжнародної освіти. Процес реформування національної освіти вимагає чіткої і комплексної науково-технологічної політики щодо її підтримки та стимулювання розвитку пріоритетних напрямків на базі використання як прямих, так і непрямих методів, включаючи пільгове оподаткування та кредитування.

Прогрес і динаміка розвитку суспільства потребують створення таких умов, за яких вища освіта повинна бути доступною людині протягом усього її життя, особливо в період підготовки та здійснення творчої і виробничої діяльності.

Відомо, що проблема забезпечення якісного рівня освіти, як і перспектива розвитку вищої школи в Україні, полягає насамперед в якісній практичній підготовці фахівців для потреб економіки, з одного боку, і якісній організації навчального процесу, з іншого, при формуванні високоосвічених, національно свідомих і патріотично налаштованих фахівців для розвитку національної економіки і розбудови суверенної, національно-демократичної Української держави. Щодо практичної підготовки у вищих навчальних закладах відповідно до потреб сучасної економіки, то Міністерство освіти і науки України пропонує об'єднати зусилля і разом з Міністерством праці і соціальної політики, Міністерством промислової політики, Союзом промисловців і підприємців та іншими структурами створити, а точніше, відновити діяльність Міжвідомчої ради з цього питання [2, с. 410-412].

Список використаної літератури

1. Степко М. Вища школа зорієнтована на фундаментальну підготовку і ми зробимо все, щоб її зберегти / М. Степко. – К.: Вища школа. – 2-3/2003 – С. 18.
2. Пасінович І.І. Досвід реформування вищої освіти в зарубіжних країнах та його використання в Україні / І.І. Пасінович // Вісник Львівського університету. Серія економічна. Редкол.: Відп. ред. Панчишин С.М. – Львів, 2008. – Вип. 39(1). – С. 410-415

A. Yeromina

STATUS AND MAIN PROBLEMS OF THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

The thesis deals with the role of higher education in the development of the country's economy. Also, the main achievements of Ukraine in the development of higher education since independence were identified.

Key words: globalization, market relations, higher education

Задорожна-Княгницька Л.В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ: ДОСВІД МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ УНІВЕРСИТЕТІВ

У тезах розкрито міжнародні програми професійної підготовки керівників навчальних закладів. Розглядається сутність та зміст освітніх програм, розроблених на основі міждержавного співробітництва вищих навчальних закладів різних країн, започаткованих Маастрихтським інститутом менеджменту (Нідерланди), Національним університетом Ірландії, Університетом сера Джона Монаша (Австралія).

Ключові слова: диверсифікація вищої освіти, зміст навчання, нормативні та елективні навчальні курси, освітня програма, форми навчання.

Якість освіти є складною категорією, що має цивілізаційний, соціально-системний, національно-регіональний вимір, а тому розглядається як політична, соціальна, управлінська, педагогічна категорія. Як політична категорія, якість освіти акумулює засади освітньої політики держави на певному етапі її розвитку й головні стратегічні лінії розвитку національної системи освіти в контексті світових тенденцій. У зазначеному контексті особливої значущості набуває проблема інтернаціоналізації вищої професійної освіти з метою забезпечення її якості на міжнародному рівні.

Міжнародні програми професійної підготовки керівників навчальних закладів характеризуються суттєвою різноманітністю, відрізняються процедурою відбору абітурієнтів, вибором форм та методів навчання, загальною концепцією. Вони спрямовані на пошук та створення нових академічних можливостей для додаткового наукового зросту його студентів та викладачів, підвищення внутрішніх наукових та освітніх стандартів, забезпечення якості професійної підготовки фахівців, сприяння поширенню позитивного іміджу конкретних університетів як перспективної академічної спільноти в світі. Стрімкий розвиток таких міжнародних програм обумовлюється централізаційно-децентралізаційними, стандарто-зорієнтованими, професійно-зорієнтованими та ринково-зорієнтованими реформами у сфері освіти, що набувають глобального характеру [1, с. 7].

Прикладом міжнародної співпраці університетів у межах забезпечення якості вищої професійної освіти є програма підготовки менеджерів освіти, започаткована Маастрихтським інститутом менеджменту (Нідерланди). Місія створеного на початку 2014 р. навчального закладу полягає у підвищенні управлінського потенціалу фахівців, сприянні етичному веденню бізнесу, розвитку бізнес-освіти й упровадженню бізнес-інновацій у країнах сталого розвитку й тих, які розвиваються. Відповідно до цієї мети програми бізнес-освіти упроваджено у ВНЗ 15-ти країн-партнерів Голландії. Сьогодні Маастрихтської школи менеджменту (MSM) функціонують в Амстердамі, Брюсселі, Кельні, Франкфурті, Лондоні, Парижі [2].

Програма «Майстер в галузі менеджменту в освіті» (Masterin Managementin Education) спрямована на підготовку керівників середньої ланки в освітніх установах та розрахована на талановитих педагогів, які прагнуть зробити кар'єру в галузі освітнього менеджменту й лідерства.

Програма містить у собі 16 курсів та розрахована на 2 роки (1800 годин), у межах яких магістранти в очно-заочній формі оволодіватимуть змістом навчальних курсів, розподілених за наступними галузями:

– основні (Introduction courses) – навчальні курси, що знайомлять з основними взаємопов'язаними поняттями менеджменту й лідерства, основні завдання та функції управління в організаціях і вплив практики управління на організаційну ефективність,

методи й засоби ефективного управління («Вступ до лідерства й менеджменту», «Дослідницькі методи»);

– функціональні (Functional courses) – навчальні курси практичного спрямування, у межах яких здобуваються знання та відпрацьовуються навички в окремих функціональних галузях управління («Операційний менеджмент», «Маркетинг і управління взаємовідносинами з клієнтами», «Управління людськими ресурсами», «Менеджмент інформаційних систем», «Управління фінансами та облік витрат»);

– інтегративні (Integrative courses) – навчальні предмети, що розкривають міждисциплінарні аспекти управління та відображають категорії управлінських завдань і навичок, які визначені Р.Куїном як «рамкові конструкції конкуруючих цінностей» («Інновації та управління змінами», «Стратегії та планування», «Організаційний розвиток та зміни», «Управління якістю»);

– спеціальні (Specialization) – навчальні курси, що змінюються кожного року й надають можливість поглибити професійну підготовку за окремими спеціалізаціями («Міжнародний бізнес», «Міжнародний маркетинг», «Управління культурною багатоманітністю», «Міжнародні мережі управління») [3].

Вивченню основних курсів передують двотижневий підготовчий період (тренінги, семінари, конференції, тимбілдинг, презентації), метою якого є вдосконалення навичок спілкування і встановлення контактів у групі. Подальше навчання відбувається у суворій відповідності до послідовності зазначених вище навчальних курсів, опанування якими відбувається як у межах аудиторних занять, так і з використанням он-лайн-спілкування, роботи магістрантів з інтернет-ресурсами та використанням спеціально підготовленої для цього платформи.

Завершальним етапом навчання є підготовка та захист індивідуального проекту, який розкриває здатність магістрів до інтеграції особистих знань та професійної практики. Він має форму бізнес-консалтинг проекту або прикладного дослідного проекту з чітко вираженим прагматичним підходом, що передбачає розробку конкретних рекомендацій навчальному закладу щодо вирішення проблем, які стоять перед ним. Окрім рекомендацій, такий проект містить у собі розробку методики дослідження стану навчального закладу та аналіз результатів отриманих даних.

Програму «Майстер Шкільного Лідерства» («Master of school leadership»), що реалізується у Національному університеті Ірландії в Мейнуті (National University of Ireland, Maunooth) та Університеті сера Джона Монаша (Австралія) було розроблено з метою задоволення потреб педагогів-практиків в оволодінні управлінськими знаннями та вміннями для можливості у подальшому обіймати посаду директора закладу освіти.

Характерною особливістю цієї програми є її змістовність та значний обсяг пропонованих знань та видів робіт. Така її складність обумовлює ретельний відбір абітурієнтів: до магістратури приймаються виключно ті особи, які мають дипломи з відзнакою за попередні ступені навчання, урядові нагороди чи заохочення, сертифікати з відзнакою за окремими спеціалізаціями в галузі освіти, соціальної політики або інтерактивних комунікаційних технологій, психології чи соціальної роботи.

Ще однією особливістю цієї програми є яскраво виражена аксіологічна й деонтологічна спрямованість, що відображається у меті самої програми: з'ясування власних цінностей та формування розуміння ролі керівника та його цінностей у процесі керівництва школою. Зазначена мета конкретизується у змісті наступних завдань: розвиток власного потенціалу з метою забезпечення успішного функціонування навчального закладу як навчального співтовариства; формування стійкої професійної позиції; вироблення управлінських та дослідницьких умінь; навчання розумінню правового та політичного контексту діяльності школи, встановленню балансу взаємин у рамках шкільної спільноти; ознайомлення зі змістом та результатами міжнародних досліджень у галузі управління школою [4].

Зміст програми представлено наступними навчальними модулями:

I рік навчання: «Рівність і розмаїття в освіті» або «Школа як освітнє середовище», «Школи й освітнє лідерство», «Вступ до досліджень у галузі освіти»;

II рік навчання: «Школа лідерства: фінансові, законодавчі та політичні контексти та їх наслідки», «Інформаційні та комунікаційні технології для викладання, навчання й керування у шкільному середовищі», написання та захист дисертації.

Для успішного опанування змістом програми магістрантам необхідно накопичити 100 кредитних пунктів, кожен з яких складається з чотирьох контрольних точок (зрізів) та успішно захистити магістерську дисертацію обсягом 20 – 25 тисяч слів. Її тема має бути пов'язаною з одним з аспектів виховання.

Таким чином, міжнародний освітній простір характеризується позитивним досвідом упровадження та реалізації альтернативних магістерських програм підготовки керівників освіти. Вони значно відрізняються за методологією, концептуальними підходами, змістом та пропонованими формами й методами навчання, разом із тим, є сучасними, демократичними й гнучкими, що актуалізує використання їх позитивного досвіду в Україні. Йдеться зокрема про можливості фондів, освітніх організацій та приватних осіб в розробці й упровадженні подібних альтернативних програм, затвердженню їх офіційного статусу, розширенні прав та можливостей для потенційних та чинних магістрів управління освітою отримувати фахову підготовку за програмами найбільшого сприяння.

Список використаної літератури

1. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.): [монографія] / А. А. Сбруєва. – Суми : Сум. обл. друкарня ; Козацький вал, 2004. – 500 с.

2. Shenton G. Designation of Master's Degree Titles In Management Education in Europe / G. Shenton // Forum EFMD. – 2000. – № 3. – P. 20–23

3. Maastricht school of management [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msm.nl/>

4. National University of Ireland, Maynooth [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nuim.ie>.

L. Zadorozhna-Knyagnitska

ENSURING THE QUALITY OF PROFESSIONAL TRAINING OF EDUCATION MANAGERS: EXPERIENCE OF INTERNATIONAL UNIVERSITIES COOPERATION

The essence and content of international training programs for heads of educational institutions are revealed in theses. The essence and content of educational programs, prepared on the basis of international cooperation of higher education institutions in different countries, are considered, namely: The National University of Ireland (Maynooth) and Monash University (Australia).

Key words: diversification of higher education, educational content, major and elective courses, educational program, forms of learning.

УДК 378.14 (477.62-2) (043)

Зіміна М.В.

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ (НА ПРИКЛАДІ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

У тезах розглянуто складові моніторингу якості освітньої діяльності в Маріупольському державному університеті. Проаналізовано такі критерії якості освітньої діяльності, як якість знань здобувачів вищої освіти, якість надання освітніх послуг, рівень забезпечення освітніми ресурсами.

Ключові слова: *якість вищої освіти, якість освітньої діяльності, моніторинг, рейтинг студентів, якість знань здобувачів вищої освіти, державна атестація, рейтинг науково-педагогічних працівників, освітні програми, навчальні плани.*

Реформування вищої освіти в Україні на сучасному етапі, надання самостійності та широкої автономії покладають велику відповідальність на вищі навчальні заклади за якість вищої освіти та якість освітньої діяльності.

Якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти [1].

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань [2].

Моніторинг якості освітньої діяльності повинен сприяти підвищенню якості підготовки фахівців в Маріупольському державному університеті.

Моніторинг якості освітньої діяльності реалізується на внутрішньому та зовнішньому рівнях.

Внутрішньоуніверситетський рівень передбачає контроль якості на таких ланках: студент – викладач – кафедра – науково-методична комісія факультету – деканат – науково-методична рада університету – ректорат.

На зовнішньому рівні контроль здійснюється Міністерством освіти і науки України, Державною інспекцією навчальних закладів, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Критеріями для контролю якості освітньої діяльності в МДУ виступають:

- якість знань здобувачів вищої освіти;
- якість надання освітніх послуг;
- рівень забезпечення ресурсами освітнього процесу.

Внутрішній контроль якості знань здобувачів вищої освіти здійснюється у вигляді поточного контролю на навчальних заняттях, підсумкового контролю під час проведення заліково-екзаменаційних сесій, ректорського контролю знань студентів за результатами сесій, державних екзаменів та захисту кваліфікаційних робіт під час державної атестації. Процедурами моніторингу якості знань студентів виступають також рейтинг студентів та працевлаштування випускників за фахом.

Зовнішній контроль якості знань студентів проводиться при проходженні процедур акредитації спеціальностей у вигляді комплексних контрольних робіт.

Проведення зазначених процедур якості знань здобувачів вищої освіти в МДУ регламентовано відповідними нормативними документами, в тому числі і локальними.

Імплементація статей Закону України «Про вищу освіту», надання автономії та самостійності вищим навчальним закладам спричинила оновлення в МДУ існуючих локальних нормативних документів щодо контролю якості вищої освіти здобувачів вищої освіти. Так, у період 2014-2017 рр. в університеті була оновлена нормативна база і затверджено низку положень, інструкцій, рекомендацій, що регламентують проведення контролю якості знань студентів: «Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ» (наказ МДУ № 332 від 26.11.2015 р.) [3]; «Положення про ректорський контроль знань студентів Маріупольського державного університету» (наказ МДУ № 361 від 24.12.2015 р.) [4]; Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної Комісії у Маріупольському державному університеті, затверджене наказом від 06.04.2015 р. № 110 [5]; «Рекомендації щодо підготовки та проведення комплексних контрольних робіт» (наказ МДУ № 224 від 04.07.2016 р.) [6]; «Рекомендації щодо формування рейтингу навчальних досягнень студентів» (розпорядження проректора з науково-педагогічної роботи № 6 від 27.01.2016 р.); «Правила формування рейтингу навчальних досягнень студентів за I семестр 2016-2017 навчального року (наказ МДУ № 31 від 18.01.2017 р.) [7]; «Порядок формування рейтингу успішності в

Маріупольському державному університеті» (складова «Правил призначення академічних та соціальних стипендій в Маріупольському державному університеті», наказ МДУ № 81 від 22.02.2017 р.) [8].

Якість надання освітніх послуг оцінюється наявністю затверджених у встановленому порядку освітніх програм, навчальних планів, робочих навчальних планів, графіків навчального процесу; наявністю навчальних і робочих програм дисциплін, комплексів навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін; оцінювання науково-педагогічних працівників.

В Маріупольському державному університеті розроблено порядок внутрішньої експертизи, оцінки та затвердження освітніх програм, навчальних планів, навчальних програм дисциплін, комплексів навчально-методичного забезпечення, який передбачає проходження комплексної перевірки та оцінки на всіх рівнях: Кафедра – Науково-методична комісія факультету – Навчальний відділ – Науково-методична рада університету – Вчена рада університету.

Порядок внутрішньої експертизи регламентовано такими нормативними документами: Методичні рекомендації з розробки освітніх програм у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ від 18.04.2016 р. № 120) [9]; Методичні рекомендації з розробки профілю освітніх програм (наказ МДУ від 22.04.2016 р. № 158) [10]; Рекомендації з розробки навчальних планів (робочих навчальних планів) на 2016-2017 навчальний рік для першого курсу здобувачів ступенів бакалавра та магістра та навчальних та робочих навчальних планів на 2016-2017 навчальний рік для 2-4 курсів усіх напрямів підготовки та спеціальностей (наказ МДУ від 18.04.2016 р. № 120) [11]; Положення про підготовку наукових, навчальних та навчально-методичних видань у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ від 22.04.2016 р. № 158) [12]; Положення про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни у Маріупольському державному університеті (наказ МДУ № 224 від 04.07.2016 р., у редакції наказу МДУ №85 від 27.02.2017) [13].

Оцінювання науково-педагогічних працівників проводиться щорічно за підсумками роботи викладача в попередньому році відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників в МДУ» (затверджено вченою радою МДУ, протокол № 10 від 19.06.2014 р.) [14]. Рейтинг охоплює всі види діяльності науково-педагогічних працівників: навчальну, методичну, наукову та організаційну. Підсумки рейтингового оцінювання затверджуються вченою радою МДУ і оприлюднюються на офіційному веб-сайті університету. У 2017 р. було запроваджено соціологічне опитування студентів «Університет очима студентів», метою якого є виявлення чинників для підвищення якості освітньої діяльності МДУ.

Прозорість, відкритість та публічність інформації забезпечується шляхом обговорення на засіданнях ректорату, науково-методичних комісій, вчених рад факультетів, студентської ради, науково-методичної ради, вченої ради університету, розміщення інформації на офіційному сайті університету (<http://mdu.in.ua>), Навчальному порталі МДУ.

Оцінювання рівня забезпечення ресурсами освітнього процесу передбачає контроль кадрового складу, матеріально-технічної бази, інформаційного, навчально-методичного забезпечення відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених Постановою КМУ № 1187 від 30.12.2015 р. [15].

Контроль за виконанням і дотриманням нормативів в Університеті здійснюють у межах своїх службових обов'язків перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи, проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки), проректор із соціальних та організаційних питань, відділ технічних засобів навчання, навчальних відділ, відділ інформації та зв'язків з громадськістю, відділ кадрів, наукова бібліотека, декани факультетів, завідувачі кафедр шляхом систематичної перевірки реального стану кожного показника і в разі його невідповідності нормативному – вжиття необхідних заходів щодо його поліпшення.

Отже, в Маріупольському державному університеті поступово відбувається імплементація положень Закону України «Про вищу освіту» щодо забезпечення якості вищої

освіти. На сьогодні в університеті проводиться значна робота щодо моніторингу якості освітньої діяльності.

Список використаної літератури

1. Про вищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004) [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/1556-18>
2. Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 06.11.2015 № 332 — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_organizaciju_kontrolju_ta_ocinjuva.pdf
3. Положення про ректорський контроль знань студентів Маріупольського державного університету [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 24.12.2015 № 361 — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_pro_rektorskij_kontrol_znan_studentiv_.pdf
4. Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної Комісії у Маріупольському державному університеті [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 06.04.2015 № 110 — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_ek.pdf
5. Рекомендації щодо підготовки та проведення комплексних контрольних робіт [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 04.07.2016 № 224 — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/rekomendaciji_shhodo_pidgotovki_ta_provedennja_kom.pdf
6. Правила формування рейтингу навчальних досягнень студентів за I семестр 2016-2017 навчального року [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 18.01.2017 № 31 — Режим доступу: http://mdu.in.ua/reiting-st/pravila_formirovanija_rejtinga.pdf
7. Правила призначення академічних та соціальних стипендій в Маріупольському державному університеті [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 22.02.2017 № 81 — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/pravila_priznachennja_akademichnikh_ta_socialnikh_.pdf
8. Методичні рекомендації з розробки освітніх програм у Маріупольському державному університеті [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 18.04.2016 № 120 — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/metodichni_rekomendaciji_z_rozrobki_osvitnikh_prog.pdf
9. Методичні рекомендації з розробки профілю освітніх програм [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 22.04.2016 № 158 — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/metodichni_rekomendaciji_z_rozrobki_profilju_osvit.pdf
10. Рекомендації з розробки навчальних планів (робочих навчальних планів) на 2016-2017 навчальний рік для першого курсу здобувачів ступенів бакалавра та магістра та навчальних та робочих навчальних планів на 2016-2017 навчальний рік для 2-4 курсів усіх напрямів підготовки та спеціальностей [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 18.04.2016 № 120. — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/rekomendaciji_z_rozrobki_navchalnikh_planiv_ta_rob.pdf
11. Положення про підготовку наукових, навчальних та навчально-методичних видань у Маріупольському державному університеті [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 22.04.2016 № 158. — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennjapro_pidgotovku_naukovikh-navchalnikh_ta.pdf
12. Положення про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни у Маріупольському державному університеті [Електронний ресурс]: наказ МДУ від 04.07.2016 15 № 85. — Режим доступу: http://mdu.in.ua/Dokumenty/polozhennia/polozhennja_knmzd.pdf
13. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 . — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>

M. Zimina

MONITORING OF QUALITY OF UNIVERSITY'S EDUCATIONAL ACTIVITIES (ON THE EXAMPLE OF MARIUPOL STATE UNIVERSITY)

In theses there were examined the components of monitoring the quality of educational activities in the Mariupol State University. The author has analyzed such criteria quality of educational activities as quality of knowledge applicants of higher education, quality of educational services, level of ensuring educational resources.

Key words: quality of higher education, the quality of educational activities, monitoring, rating of students, quality of knowledge applicants of higher education, state attestation, a rating of teaching staff, educational programs, curricula.

УДК 378.14.035 (043)

Золотько Ю.С.

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

У тезах викладено результати дослідження стандартів забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Соціокультурна компетентність розглядається як один з інструментів забезпечення якості у змісті сучасної професійної підготовки вчителя іноземної мови у ВНЗ. Представлені ефективні способи організації навчальної діяльності з метою розвитку здатності продуктивної взаємодії в умовах міжкультурного іншомовного спілкування.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, професійна підготовка, вчитель іноземної мови, Європейський простір вищої освіти

Вища освіта є запорукою економічного зростання та глобальної конкурентоздатності. Необхідність підвищення професійного рівня, відповідність запитам сучасної економіки і соціокультурного розвитку суспільства, слід розглядати як умови і пріоритетні напрями модернізації системи вищої освіти. Оновлення освітніх систем, релевантне змінам, передбачає збагачення існуючого змісту навчання й виховання, пошуку шляхів підвищення якості навчального процесу.

У 2005 році після подання відповідної пропозиції Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти спільно з Європейською спілкою студентів, Європейською асоціацією вищих навчальних закладів та Європейською асоціацією університетів міністрами у справах вищої освіти були ухвалені «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти». З 2005 року було досягнуто значних результатів у сфері забезпечення якості вищої освіти. Однією з ключових подій також стало затвердження оновлених «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)». Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти – це набір стандартів і рекомендацій для внутрішніх і зовнішніх систем забезпечення якості у вищій освіті, головною метою яких є сприяння кращому розумінню забезпечення якості навчання і викладання. Стандарти відіграють ключову роль у розвитку національних та інституційних систем забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти (ЕНЕА), а також на рівні міжнародної співпраці [1].

Залучення до процесів забезпечення якості оновлених ESG стало підґрунтям для реформування та збільшення прозорості в системі забезпечення якості вищої освіти України. Закон України «Про вищу освіту» (2014) визначає необхідність побудови системи забезпечення якості вищої освіти в Україні керуючись Стандартами та рекомендаціями щодо

забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) № 244 від 15 квітня 2015 року було утворено Національна агенція із забезпечення якості вищої освіти як колегіальний орган з питань реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти.

Сучасна соціокультурна ситуація у світі знайшла відгук в українському суспільстві: з'явилися нові можливості та перспективи співпраці із зарубіжними країнами, що сприяє розвитку діалогу культур, взаємодії та розумінню інших культурних цінностей. Саме тому соціокультурний аспект стає визначальним у професійній підготовці майбутніх викладачів іноземних мов.

Підґрунтя формування соціокультурної компетентності досліджували П. Сулейманова, М. Байрам, Ж. Зарат, Ян ван Ек. Вивчення мов у зв'язку з вивченням культур розглядали В. Сафонова, Р. Мільруд, С. Савіньон. Умови формування соціокультурної компетентності майбутніх фахівців вивчали С. Шехавцова, О. Жежера, проте проблема формування соціокультурної компетентності у змісті сучасної професійної підготовки вчителя іноземної мови у ВНЗ залишається актуальною й до сьогодні.

У документах ООН, ЮНЕСКО, Ради Європи наголошується на ключових компетентностях (key competencies), що дають можливість особистості ефективно брати участь у багатьох соціальних сферах, робити внесок у розвиток суспільства, професійно зростати. Серед ключових компетентностей значне місце посідає соціокультурна компетентність як складний інтегрований утвір у характеристиці особистості.

У публікаціях останніх десятиріч (Jan van Ek 1986, Jan van Ek and Trim 1990) соціокультурна компетентність розглядається як одна з шести складових комунікативної компетентності поряд з лінгвістичною, стратегічною, дискурсивною, соціокультурною та соціальною компетентностями.

Ми поділяємо думку С. Шехавцової, яка вважає, що соціокультурна компетентність майбутніх учителів іноземної мови – це інтегративна особистісна якість, яка ґрунтується на знаннях, уміннях та досвіді, що набуваються у вищому навчальному закладі, переважно у позанавчальній діяльності, і дозволяє продуктивно взаємодіяти з представниками інших мов та культур у соціокультурному просторі [2].

Проблематика педагогічної діяльності майбутніх учителів-словесників відбиває референційну парадигму взаємин, де педагог часто перебуває в стані методологічного пошуку, що охоплює широку міждисциплінарну інтеграцію професійного знання. Разом із тим, гармонійне поєднання процесу навчання іноземної мови й процесу вивчення мови у неоднорідному середовищі прямо залежить від здатності педагога мобілізувати здобуті знання і досвід у спонтанній чи запланованій ситуації, кваліфіковано здійснювати професійну діяльність, зважаючи на специфіку культурного середовища, соціальних вимог, прилучення до загальнолюдських та національних цінностей та співтворчість в освітньому просторі [3].

У центрі сучасної професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови має стояти формування у нього теоретичних і практичних засад для успішного навчання в умовах шкільної освіти і підготовки учнів до здійснення в реальних життєвих умовах міжкультурного іншомовного спілкування. Соціокультурна компетентність розглядається сьогодні як одна із складових такого спілкування. Структура комунікативної компетенції в нових шкільних програмах (2012 – 2016) максимально наближена до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти, і соціокультурна компетентність відіграє в ній важливу роль поряд з дискурсивною, мовною та мовленнєвою, стратегічною та соціолінгвістичною компетентностями. У цьому зв'язку в процесі навчання у вищому навчальному закладі майбутніми вчителями курсу методики викладання іноземної мови доцільно більш детально ознайомити їх з видами та компонентами соціокультурної компетенції, які взаємопов'язані через поняття культурного та соціального контекстів.

Традиційні форми навчання, які використовуються в системі підготовки вчителів іноземної мови (лекції, практичні заняття, семінари), мають найчастіше репродуктивний

характер і, якщо і впливають, то винятково на когнітивні структури особистості педагога. Проте цінності й життєві смисли не можуть передаватися тим же шляхом, що й знання, уміння, навички: шлях їх опанування лежить перш за все через переживання. Це положення стало вихідною передумовою в пошуках найбільш ефективних способів впливу на особистість педагога з метою переорієнтації його на гуманістичну парадигму у викладанні і розкритті його творчої індивідуальності.

І. Закірянова, у своєму дослідженні, серед напрямків організації освітньої діяльності, які сприяють формуванню соціокультурної компетентності у майбутніх вчителів іноземної мови, розглядає екстенсивний та інтенсивний. Авторка зазначає, що можливості екстенсивного засобу організації освітньої діяльності в сучасних умовах практично вичерпали себе: збільшення термінів навчання чи навантаження студентів не може вирішити проблеми ефективного формування соціокультурної компетентності в майбутніх вчителів іноземної мови. Автором обгрунтовано положення про те, що можливості формування соціокультурної компетентності при вивченні різних дисциплін значно зростають у межах інтенсивного способу організації вузівського навчального процесу (за рахунок інтегрування різних областей знань, синтезу різних навчальних предметів тощо), тому що він спрямований на створення цілісної картини світу, що сприяє більш продуктивному оволодінню студентами новим арсеналом не тільки професійних умінь, але й професійно значущих особистісних якостей, що, як наслідок, закономірно підвищує їх власний рівень професійної і особистісної успішності [4].

Вважаємо доцільним зазначити, що процес формування соціокультурної компетентності особистості в цілому, та майбутніх вчителів іноземної мови зокрема, має відбуватися засобами інформаційних технологій, глобальної мережі Інтернет. Існує також багато засобів інформаційних технологій, за допомогою яких поглиблюється соціокультурна компетентність, а саме: різноманітні електронні тестові та інформаційні програми з історії, культури, мистецтва країн, мова яких вивчається, електронні підручники та посібники, а також художня література в електронному варіанті.

Отже, соціокультурна компетентність – здатність орієнтуватися в соціокультурних особливостях автентичного мовного середовища, прогнозувати можливі соціокультурні перешкоди в умовах міжкультурного спілкування і способи їх усунення, адаптуватися до іншомовного середовища, слідуючи канонам ввічливості в середовищі іншої культури, проявляючи повагу до традицій, ритуалів і стилю життя представників іншого культурного співтовариства. Формування соціокультурної компетентності при підготовці вчителів іноземних мов є показником якості професійної підготовки, стимулює мотивацію студентів, раціональне поєднання теоретичної та практичної складової навчання, сприяє застосуванню сучасних інформаційних технологій.

Список використаної літератури

1. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Нова ред. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian%20by%20the%20British%20Council.pdf>
2. Шехавцова С. О. Сутність соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови у контексті компетентнісного підходу [Електронний ресурс] / С. О. Шехавцова. – Режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN14/11ssokkp.pdf>
3. Мельник Т. Соціокультурна компетентність майбутнього словесника крізь призму суміжних наук [Електронний ресурс] / Т. Мельник. – Режим доступу: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/104/17821-sociokultura-kompetentnist-majbutnogo-slovesnika-kriz-prizmu-sumizhnix-nauk.html>
4. Закірянова І. А. Формування соціокультурної компетентності у майбутніх учителів іноземної мови в процесі професійної підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.пед. наук: спец. 13. 00. 04 «Теорія і методика професійної освіти» / І. А. Закірянова. – Київ, 2006. – 20 с.

Y. Zolotko

DEVELOPING SOCIO-CULTURAL COMPETENCE AS A MEANS OF RAISING THE QUALITY OF PROFESSIONAL TRAINING OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article gives coverage of the standards for quality assurance in the European higher education area. Socio-cultural competence is considered as a means of quality assurance in the content of modern professional training of a foreign language teacher at a higher education institution. Efficient methods of organizing the educational activity aimed at developing the ability of effective interaction in intercultural communication are suggested.

Key words: socio-cultural competence, professional training, foreign language teacher, European higher education area

УДК 372.8811

Кажан Ю.М.

РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ СТУДЕНТІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ

У тезах розглядаються питання формування самостійності студентів, які вивчають дві іноземні мови (англійську та німецьку). Йдеться про особливості навчального процесу в умовах зростання кількості годин на самостійну роботу і зменшення годин на аудиторну. Розглядається навчальна компетенція і відповідні вміння, якими має оволодіти студент в процесі навчання.

Ключові слова: освітня автономія, стратегії навчання, навчальна компетенція, ступінь автономності студента.

У вітчизняній методиці та психології проблема автономії тих, хто навчається, розглядалася в руслі особистісно-діяльнісного підходу та індивідуалізації навчання (І.О.Зимня, М.К.Кабардов, С.Ю.Ніколаєва, К.К.Платонов та ін). У сучасній методичній літературі останніх десятиріч йдеться про необхідність посилення автономії школярів та студентів (Н.Ф.Бориско, О.М.Соловова, Т. Ю. Тамбовкіна, P. Bimmel, U. Rampillon). Це обумовлено тим, що поступово зростає кількість самостійної роботи студентів по відношенню до аудиторної, і тому дуже важливо навчити студента вчитися, підготувати його до автономії в навчанні, сформуванню активну життєву позицію, виховати у тих, хто навчається, вміння приймати самостійно рішення, які стосуються їхнього життя, діяльності тощо [1, с. 226].

Молоді люди, як відомо, прагнуть незалежності та індивідуальності в багатьох сферах життя, і в навчанні зокрема. Тому вони повинні мати можливість самостійно вирішувати питання щодо свого навчання. Внаслідок цього змінюється також роль викладача. Він більше не є тільки людиною, яка навчає та дає певні знання, а студент не просто отримує ці знання. Якщо раніше студент був об'єктом навчаючої діяльності викладача, то в сучасній системі навчання студент є суб'єктом навчання, який сам планує та організує свій навчальний процес.

Завдання ж викладача в першу чергу полягає в тому, щоб навчити студента вчитися, підготувати його до автономії в навчанні і надати необхідну допомогу. Такою допомогою, як зазначають П.Біммель та У.Рампільйон, є певні навчальні стратегії [2, с. 33]. Вони не обмежуються лише когнітивними функціями, як, наприклад, аналіз речень чи запам'ятовування значення слів. Вони охоплюють також інші сфери, такі, як планування власного навчання, емоційну та соціальну сфери. Іншими словами, йдеться про формування навчальної компетенції, яка є складовою плюрилінгвальної мовленнєвої комунікативної компетенції, поряд з лінгвістичною, соціолінгвістичною, прагматичною та професійно-спрямованою. Ми дотримуємося класифікації компетенцій, запропонованої авторами

навчальної програми з німецької мови «Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht» [3, с. 18], які відзначають, що на I курсі домінуючими є лінгвістична (лексична, граматична та фонологічна), прагматична (в аудіюванні, читанні, говорінні та письмі) та навчальна компетенції.

Як зазначається в програмі, навчальна компетенція складається з певних знань, вмінь та навичок, а саме:

- 1) знання про свої власні сильні та слабкі сторони, про свій власний когнітивний стиль;
- 2) знання різних навчальних стратегій та технік та здатність створювати власні навчальні стратегії;
- 3) здатність самостійно визначати власні цілі та потреби;
- 4) здатність організовувати та використовувати стратегії та способи вивчення мови у відповідності з власними особистісними характеристиками;
- 5) здатність ефективно використовувати запропоновані викладачем на заняттях навчальні ситуації;
- 6) здатність використовувати наявні навчальні матеріали для самостійного вивчення мови;
- 7) здатність ефективно навчатися, спостерігаючи процес комунікації чи приймаючи в ньому безпосередню участь [3, с. 31].

Щоб підготувати студента до автономії в навчанні, навчальну компетенцію треба цілеспрямовано розвивати, а саме:

- перекладати відповідальність за результати навчання з викладача на студентів, спонукаючи їх до роздумів про власний процес навчання;
- розмовляти, дискутувати на заняттях зі студентами про навчання та вивчення іноземних мов;
- систематично пояснювати студентам, яким чином відбувається процес навчання, в якому вони приймають участь;
- залучати студентів до використання різних методичних засобів навчання, пояснювати, як навчальні стратегії можуть бути корисними при вивченні мови;
- надати студентам можливість спиратися при вивченні мови на свій власний когнітивний стиль та спонукати їх до створення власних навчальних стратегій;
- навчати студентів спостерігати за власним навчанням та виправляти власні помилки;
- звертати увагу на те, що використання навчальних стратегій та певних засобів самонавчання та саморегуляції не може обмежуватися рамками одного предмета чи одного курсу, а має займати постійне місце в процесі навчання.

Навчаючи студентів використовувати певні навчальні стратегії, ми сприяємо формуванню їхньої освітньої автономії, яка ґрунтується на здатності самостійно керувати процесом освіти і передбачає формування у студента самостійності в набутті знань й оволодінні навичками й уміннями. Можна сказати, що вся пізнавальна діяльність студента є певною мірою автономною і лише спрямовується викладачем, який при необхідності пояснює, коригує, контролює тощо.

На формування автономності студентів впливають різні фактори, як, наприклад, вік, етап навчання, матеріальна база навчання (можливість користуватися бібліотечними фондами, Інтернетом, технічними засобами навчання). Звичайно, на початковому етапі автономія не може бути повною, бо для цього не існує ще необхідних умов. На I курсі автономія може бути частково обмеженою, що передбачає створення певних умов для прояву самостійності студента з тією метою, щоб на старших курсах досягти напіваавтономії чи повної автономії в навчанні.

Список використаної літератури

1. Леонтьев А.А. Основы психолінгвистики / А.А. Леонтьев. – М.: Смысл, 1999. – 287с.

2. Bimmel P. Lernerautonomie und Lernstrategien. Fernstudieneinheit 23/ P. Bimmel, U. Rampillon. – München: Langenscheidt. – 2000. – 208 S.

3. Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten und pädagogischen Hochschulen / [N. Borisko, W. Gutnik, M. Klimentjewa та ін..]. – К.: Ленвіт, 2004. – 256 с.

Y.Kazhan

DEVELOPMENT OF STUDENTS EDUCATIONAL AUTONOMY AS A REQUISITE FOR SUCCESSFUL STUDY

The article deals with the development of educational autonomy of students, who study two foreign languages (English and German). The features of the educational process in terms of growing of the number of hours for the self-individual work and decreasing of the number of hours for the classroom work are pointed out. Learning competence and the relevant skills, which students should acquire in the learning process are considered.

Key-words: educational autonomy, learning strategies, learning competence, degree of student's autonomy

УДК 371.212:316.628(043)

Каріда О.І.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

У тезах розглядається специфіка професійної мотивації студентів ВНЗ і вплив викладачів на формування мотивації, можливість підібрати найбільш ефективні методи для розвитку навчальної мотивації, які повинні реалізовуватися в руслі компетентнісного підходу з урахуванням психолого-педагогічних особливостей студентів і опорою на професійну мотивацію. Вдосконалення умов прояви самостійності студентів, їх пізнавальної активності у проблемно-орієнтованому середовищі, чіткого проектування мотиваційного компонента.

Ключові слова: навчальна та професійна мотивація, компетентнісний формат, практична орієнтованість, інноваційна методика, мета, значущість, психологічне середовище, емоційна стійкість, вдосконалення, пізнавальна активність, проблемно-орієнтоване середовище, компонент, актуалізація, інтелект, ефект Пігмаліона.

Питання підвищення якості освіти висвітлюється і у Національній доктрині розвитку освіти і є одним з напрямів модернізації вищої освіти. Завдання підвищення якості освіти у вищих навчальних закладах відображена також у Програмі дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти та науки України, яка розроблена Міністерством освіти та науки України.

Можна виділити низку причин, які стимулюють роботу у сфері якості вищої освіти. Головна з них – перегляд якості освіти, що традиційно пов'язується зі змістом і формою навчального процесу. Зміст навчального процесу, як правило, базується на кваліфікації і досвіді викладачів. Але швидкоплинність змін, які дуже часто відбуваються осторонь від навчання, не можуть відображати а ні структуру, а ні форму організації навчального процесу. Це означає, що нові уявлення щодо якості будуть пов'язані не з адаптацією ВНЗ до нових умов, а з необхідністю глибокої перебудови основ його діяльності.

Проблема підвищення якості освіти в сучасному світі стоїть особливо гостро. Звертаючись до статистичних показників, за останні роки можна побачити негативну тенденцію: кількість студентів у вищих навчальних закладах України зменшується, відповідно зменшується кількість молодих фахівців, і на жаль знижується і їх рівень знань [1]. У цих умовах неминуче з'являється необхідність у додатковій мотивації діяльності як

студентів, так і викладачів навчальних закладів. При цьому навчальну та професійну мотивацію можна розглядати як ключ до підвищення якості освіти.

Очевидний логічний ланцюжок: при відсутності або слабкій мотивації в одного з суб'єктів освітнього процесу страждає якість компетенцій, яка повинна формуватися у студентів, що веде до появи фахівців мало здатних підвищувати свою кваліфікацію, освоювати інноваційні технології. Це несе в собі загрозу розвитку суспільства і держави в цілому. У цій ситуації потрібно по-новому поглянути на труднощі, пов'язані з організацією навчальної діяльності.

Принцип мотиваційного забезпечення навчального процесу давно є предметом інтересу вчених. У світі написано сотні книг про мотивацію, щорічно фахівці піднімають це питання, а в глобальній мережі поширюються бібліографічні списки з кращими статтями на цю тему. В останні роки найбільш затребувані роботи з цього питання таких авторів: Адлер Ю., Вазица К. Я., Віткін А.М., Гарр П., Гуляєва Н. М., Кеменейд З., Корстанье П., Крижко В.В., Москаленко Н.В., Павлютенков Є.М., Постельняк А.І., Потай І.О., Соловйов О. В., Ушаков К.О. Шайдур І.А. та інших. На підставі наукових праць педагогів-дослідників можна констатувати те, що у сфері освіти є проблеми мотиваційного забезпечення навчального процесу і теоретичного і практичного плану, які потребують аналізу і рішення.

Серед студентів, які прийшли на перший курс університету, певна частина має переважно зовнішню мотивацію – аж ніяк не зацікавленість у майбутній спеціальності, а її престижність залучає студентів до вибору професії, або часто це є бажання батьків. Як правило, студенти з такою мотивацією вчать гірше і мають академічну заборгованість. Якщо зрозуміти, що мотивує студентів навчатися, а викладачів – передавати знання, можна говорити про поліпшення якості освіти і поліпшення якості викладання. Вхідження України в Болонський процес збільшило вимоги до якості майбутніх фахівців і сприяло переходу вітчизняної вищої освіти на компетентнісний формат, підвищило практичну орієнтованість підготовки випускників, стимулювало обов'язкове застосування в процесі навчання інтерактивних освітніх технологій. Однак питання використання інноваційних методик і форм навчання для підвищення рівня мотивації студентів вивчений слабо.

В даний час дослідниками виділені наступні фактори, які сприяють збільшенню мотивації студентів до навчальної діяльності. До найбільш значущих з них віднесені:

- постановка кінцевої мети навчання як особистісної значущої;
- розуміння значущості предмета майбутньої професійної діяльності.

Саме тому цілі і завдання, поставлені викладачем, повинні відображати цілі і завдання студентів;

- вибір завдань, що описують ситуації, що виникають у житті та роботі за фахом;
- емоційність подачі матеріалу – чим більше емоцій виникає при зіткненні з навчальним матеріалом, тим вище ймовірність його запам'ятовування;
- наявність змагання усередині групи [2, 138].

Успіх у формуванні у студентів навчальної мотивації, а відповідно і успіх самого освітнього процесу багато в чому залежить від рівня комфорту в спілкуванні між такими категоріями учасників освітнього процесу як «студент – студент», «викладач – студент» і «викладач – група». Провідна роль у створенні сприятливого психологічного середовища лежить на плечах викладача. Від викладача залежить забезпечення емоційної стійкості студентів на заняттях. Вдосконалення викладання щодо створення умов прояви самостійності студентів, їх пізнавальної активності у проблемно-орієнтованому середовищі практичного заняття слід починати з чіткого проектування мотиваційного компонента [3, 190]. Традиційно мотивацію студентів до навчальної діяльності здійснює викладач на початку заняття на етапі актуалізації знань. Ми ж пропонуємо при проектуванні кожного етапу заняття передбачати мотиваційний компонент.

Виконуючи самопідготовку до заняття, студент згідно з отриманим завданням для самостійної роботи структурує навчальний матеріал і виділяє вміння та знання, необхідні для складання іспиту для майбутньої професійної діяльності, а також це підвищує його

професійну ерудицію. Як варіант домашнього завдання, підвищення навчальної мотивації, ми пропонуємо студентам написати есе про значимість даної теми для майбутньої професії або виконати творче завдання (придумати кросворд, девіз теми заняття). Приблизно з середини семестру, коли студенти вже адаптувалися до навчального процесу, можна використовувати прийоми «перевернутого навчання». На початку заняття перевіряємо компетентісно орієнтовані завдання з мотиваційним компонентом і проводимо конкурс «Чому мені цікава ця тема», причому студенти самі визначають кращий варіант відповіді.

На етапі обговорення теоретичних питань студенти самостійно знаходять приклади взаємозв'язку навчальної теми з практикою, майбутньою професійною діяльністю, при цьому така робота часто виконується у групах. В роботі використовуються відеоролики і анімації, які відкладаються в пам'яті на рівні емоційного інтелекту. Теоретичні аспекти теми підкріплюються компетентісно орієнтованими завданнями, проблемними питаннями і завданнями. Щоб вмотивувати студентів викладач застосовує метод «сторітеллінга», при цьому не тільки сам розповідає, але і просить студентів проілюструвати зміст теми описом в художній літературі, живописі, кінофільмах. Окремі теми розбираються у формі ігрової діяльності. На основі емоційної прихильності групи можна вибирати форму для командної роботи: усну, або це буде більше письмово-практична робота, з оголошенням гіпотез і результатів. Для підвищення рівня пізнавальної та змагальної мотивації пропонується такий варіант проведення заняття: викладач бере на себе роль модератора заняття і задає тон, але основну частину інформації студенти отримують від своїх однокласників. Головна мета викладача при такому підході - навчити студента вчитися і направити навчання в потрібне русло. Позитивна сторона даного підходу – придбання навичок відстоювання власної точки зору, навчання прийняттю рішень, заснованих на достовірних знаннях, навчання роботі в команді. Можливими мінусами можуть стати: конфліктна ситуація між двома студентами в одній команді, яка вирішується заміною одного з конфліктуючих учасником іншої команди, або поділом на команди за рішенням студентів, зайва сором'язливість студентів, коли ніхто не готовий говорити про рішення команди, в такому випадку викладач, як модератор вибирає студента, який буде говорити про результати роботи і ставить додаткові запитання.

На занятті застосовуємо прийоми технології розвитку критичного мислення, зокрема такий підхід як «плюс – мінус – цікаво». На етапі рефлексії обов'язково проговорюємо, що було цікаво, корисно. Для оцінки навчальних досягнень студентів використовуємо рейтингову систему, яка збільшує змагальну мотивацію студентів у групі.

Робота по мотивації студентів до навчальної діяльності повинна ґрунтуватися на:

- безумовній повазі студентів та педагогічному спілкуванні в зв'язці «студент-викладач» (ефект Пігмаліона),
- схваленні успіхів студентів;
- формуванні позитивного відношення до професії, в тому числі цікавими проблемними і компетентісно орієнтованими завданнями;
- наданні студентам максимальної свободи вибору.

Список використаної літератури

1. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/vuz_u.html
2. Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Грішнова. – К. : Знання, КОО, 2001. – 254 с.
3. Волович В. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні / В. Волович // Соціологія: теорія, методи, маркетинг: наук.-теор. Часопис. – 2004. – № 4. – С. 189-199.

Karida A.I.

FEATURES OF MOTIVATION OF STUDENTS' EDUCATIONAL ACTIVITY

The article discusses the specificity of the influence of students' and teachers' professional motivation on the formation of motivation, the ability to choose the most efficient methods for the development of academic motivation, which should be implemented in line with the competence-

based approach of psycho-pedagogical features of students and support professional motivation. The conditions of development of students' independence, their cognitive activity in problem-oriented environment and a clear design of the motivational component must be improved.

Keywords: educational and professional motivation, competence-based format, practically oriented, innovative techniques, purpose, significance, psychological environment, emotional stability, improvement, cognitive activity, problem-oriented environment, component, update, intelligence, Pygmalion-effect.

УДК 378.1(043)

Кожухова Г.О., Морева Г.Г.

О НЕКОТОРЫХ ФАКТОРАХ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

В тезисах рассматривается ряд факторов, связанных с повышением качества высшего образования, в частности, фактор оценки успешности вуза студентами, которые в нем обучаются, что дает вполне объективную оценку учебному заведению по критериям, «прочувствованным» изнутри. Кроме того, подчеркивается необходимость модернизации университетского образования в первую очередь путем внедрения дистанционного обучения. Это сможет способствовать мобильному распространению знаний через обмен образовательными ресурсами.

Ключевые слова: качество высшего образования, фактор успешности вуза, модернизация, дистанционное обучение, образовательные ресурсы.

Мировой опыт показывает, что модернизация экономики и общества начинается с развития высшего образования. В современном обществе образование играет все большую роль, определяя состояние человеческого капитала нации. В условиях «экономики знаний» экономический рост и конкурентоспособность страны во многом зависят от интеллектуальной емкости и технологий, эффективных институтов и организации образования.

Вопросы, связанные с обеспечением высокого качества высшего профессионального образования и его доступности всегда были и будут важнейшими в решении задач совершенствования и развития высших учебных заведений. Неудовлетворительное качество образовательных услуг и неравенство в праве получения образования для всех категорий ведет к обострению социальных проблем [1].

Сегодня качественное высшее образование является залогом успешного, обеспеченного будущего. И дело не только в том, что на человека без диплома о высшем образовании косо смотрят работодатели и коллеги. Просто человек, не получивший знаний, которые может дать только высшая школа, вряд ли может рассчитывать на успешную самореализацию. Он будет чувствовать себя не таким успешным, не таким уверенным в своих силах, как другие, и, скорее всего, не сделает карьеру, т.к. ему будет все время не хватать знаний и инструментов для обработки потоков информации (которой в мире становится все больше и больше).

Но тут возникает ряд важных вопросов, в частности:

- 1) какой вуз выбрать и как?;
- 2) по каким критериям можно оценить качество преподавания?;
- 3) не совершишь ли серьезную ошибку, выбрав только на громкое имя учебного заведения, которое в нынешних условиях не болей, чем пустой звук?;
- 4) за каким образованием – частным или государственным – будущее?;
- 5) каковы гарантии трудоустройства по специальности после обучения в вузе? и некоторые другие.

Интересный подход к решению этой проблемы предлагается в статье «Качество высшего образования. Что такое хороший вуз?» [2]. Он ориентирован на мнение студентов различных вузов, которые могут вполне объективно оценить свое учебное заведение, что называется, изнутри. Таким образом, место вуза в рейтинге – это средневзвешенный балл, который выводится из оценок, «поставленных» студентами, а критерии, по которым он оценивается, являются решающими для определения качества обучения в том или ином образовательном учреждении. Это такие важные моменты, как соответствие качества учебной программы требованиям студентов; уровень профессорско-преподавательского состава; контроль за посещаемостью занятий и успеваемостью студентом; помощь вуза в трудоустройстве; уровень коррумпированности преподавателей; обучение иностранным языкам; материально-техническая база и др. [2].

Внимательно изучив рейтинг, можно сделать ряд интересных выводов. Во-первых, заметно, что большинство государственных вузов, считающихся безусловно “престижными”, пребывают отнюдь не на лидирующих позициях. Объяснений этому явлению можно привести несколько, в частности, устаревшие программы обучения, снижение уровня преподавания (как следствие текучести сильных преподавательских кадров), слабая материально-техническая база, отсутствие контроля за успеваемостью, невнимание к трудоустройству выпускников и т.д.

Второй вывод, который напрашивается после изучения рейтинга сам собой, это тот факт, что сейчас происходит мощный «подъем» негосударственных вузов. С достаточной долей уверенности можно сказать, что негосударственные вузы по множеству позиций уже обошли традиционные государственные. Больше внимание в них уделяется и современным подходам к обучению, и изучению иностранных языков, и новейшей материально-технической базе, и будущему трудоустройству выпускников. Традиции – это прекрасно. Но только когда они подкреплены свежими идеями и новыми методиками. Те государственные вузы, которые учли это обстоятельство, находятся на лидирующих позициях. Те, что нет – увы...

Одним из факторов повышения качества высшего образования может стать, например, дистанционное образование, уже внедренное в учебный процесс во многих вузах Украины, поскольку оно осуществляет приближение знания к потребителю, позволяет предлагать образовательные услуги всем желающим, невзирая на географические, государственные, временные и другие факторы [3]. Ведь XXI век – это эпоха информационного общества, эпоха технологической культуры. Формирование глобального информационного общества выводит на первый план проблему распространения знания. Стратегическая цель дистанционного образования – обеспечить гражданам право получения образования любого уровня на месте их проживания или профессиональной деятельности. Данная цель достигается в русле мировой тенденции мобильного распространения знаний посредством обмена образовательными ресурсами.

Серьезные трансформации в жизни общества и государства коснулись и сферы высшего образования. Став самостоятельной и независимой сферой деятельности, высшее образование стремится адаптироваться к новым условиям, ориентируясь на мировые стандарты образования. Однако поиск путей наметившихся преобразований в этой сфере деятельности не должно означать слепое следование мировым стандартам. Представляется целесообразным, использовать позитивные аспекты мировой системы образования, не предавая забвению собственные образовательные традиции.

Нельзя не менять систему образования в ситуации, когда среда изменилась до неузнаваемости (глобализация экономики, социально-экономическая и культурная дифференциация, информационный взрыв, новые формы коммуникации и т.д.). Мировой опыт свидетельствует, что не остается стран, которые сохраняют свои образовательные системы в неизменности.

Сегодня уже очевидно, что классические университеты переживают критическое состояние, вызванное, прежде всего, процессами глобализации и информатизации, масштабной практикой узкофункционального образования. Мир, в котором возникли

классические университеты, уходит в прошлое, следовательно, они должны адаптироваться к новым качествам, но по-прежнему оставаться научным образовательно-воспитательным центром, готовящим высококвалифицированных специалистов, умеющих перспективно мыслить и быть ответственными за будущее. И не случайно, принятая в Болонье, Великая Хартия европейских университетов, отводит этому вузу центральное место в обществе. Высшим учебным заведениям предстоит, наряду с модернизацией университетского образования, выполнять главную роль в масштабных и конструктивных интеграционных процессах в научно-образовательной и культурной сферах.

Список использованной литературы

1. Борисенко Н. А. Проблема оценки качества высшего образования [Электронный ресурс] / Н. А. Борисенко. – Режим доступа: [http:// scienceforum.ru](http://scienceforum.ru) > Список научных направлений > 34/82.
2. Качество высшего образования. Что такое хороший вуз? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http:// obrazovanie.by](http://obrazovanie.by) > 01_articles/a_07_013.html.
3. Основные направления в развитии современной системы высшего образования в мире [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http:// StudFiles.ru](http://StudFiles.ru) > preview/5457434/page:3/

Кожухова Г.О., Морєва Г.Г.

ПРО ДЕЯКІ ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У тезах розглядається низка факторів, пов'язаних із підвищенням якості вищої освіти, зокрема, фактор оцінювання успішності ВНЗ студентами, які в ньому навчаються, що дає цілком об'єктивну оцінку навчальному закладу відповідно до критеріїв, «відчутих» зсередини. Крім того, підкреслюється необхідність модернізації університетської освіти в першу чергу шляхом впровадження дистанційного навчання. Це сприятиме мобільному розповсюдженню знань шляхом обміну освітніх ресурсів.

Ключові слова: якість вищої освіти, фактор успішності ВНЗ, модернізація, дистанційне навчання, освітні ресурси.

G. Moreva, G. Kozhukhova

ABOUT SOME FACTORS OF RAISING THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION

The article analyses the variety of the factors , related with the raising of the quality of higher education. In addition, the factor of evaluation of the successfulness of the University by the students, studying at it is considered. This gives fully objective evaluation to the educational establishment according to the criteria, felt within. Moreover, the necessity of modernization of the university education, firstly by introducing the distance learning is outlined. It will influence the mobile spread of knowledge by exchanging the educational resources.

Key words: the quality of higher education, the factor of successfulness of the higher educational establishment, modernization, distance learning, educational resources.

УДК 378.1(44)(043)

Лоскутова Н.М.

ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ ТРИСТУПЕНЕВОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФРАНЦІЇ

Тези присвячено дослідженню особливостей реформи триступеневої системи вищої освіти у Франції. Описано завдання та структуру вищої освіти у Франції. Розглянуто особливості кожного наукового ступеню (ліценціат, магістр, доктор наук). Висвітлено тенденцію до впровадження додаткового, четвертого, ступеня вищої освіти.

Ключові слова: Болонський процес, вища освіта, лісанс, магістратура, докторантура.

Вища освіта сьогодні розглядається як інвестиція, як фактор конкурентоспроможності, тому що вона визначає якість освіти населення, а також тому, що вона зосереджена на здійсненні науково-дослідної діяльності, яка сприяє розвитку країни. Вища освіта впливає на те, що можна було б назвати, в самому широкому сенсі слова, економічною і соціальною ефективністю.

У Франції вища освіта посідає значне місце, про що свідчать наступні цифри: сфера вищої освіти охоплює 2,3 мільйона студентів, 80000 викладачів усіх категорій, 60 000 співробітників невикладацького складу. З державного бюджету країни щорічно на це витрачається сума близько 15 млрд євро. В даний час, як і в більшості сфер діяльності, у вищій освіті простежується тенденція до глобалізації: 12% студентів, що перебувають у Франції, складають іноземці [1, с. 3].

На національному рівні вища освіта у Франції за останні роки зазнала безліч змін: прийняття Болонського процесу зі створенням триступеневої системи вищої освіти (ліценціат, магістр і доктор наук), прийняття Закону «Про свободу і відповідальності університетів» у 2007 році, створення центрів передових досліджень та їхніх філій при університетах, а також науково-дослідних і вищих освітніх центрів (PRES), модернізація та перегляд внесків за навчання і тощо.

Створення європейського простору вищої освіти в рамках Болонського процесу, започаткованого у 1999 році міністрами освіти та керівниками ВНЗ із 29 країн, призвело до масштабної реформи, в якій сьогодні офіційно беруть участь 46 країн. Участь у Болонському процесі є добровільним рішенням кожної країни та її наукового співтовариства для того, щоб дотримуватися принципів, висунутих простором Європейської вищої освіти. Всі зацікавлені сторони (національні уряди, вищі навчальні заклади, науково-дослідні центри, студенти, агенції із забезпечення якості вищої освіти тощо) беруть участь у процесі прийняття рішень, і саме від них залежить успішність впровадження Болонського процесу. Реформи базуються на реалізації освітніх цілей, досягнення яких здійснюється поступово. Найбільш важливим є те, що всі країни-учасники визначили головною метою створення спільної триступеневої системи вищої освіти: перша (undergraduate studies), веде до отримання ступеня бакалавра (у Франції він носить найменування ліценціата), дві інших (graduate studies) – до ступеня магістра і доктора наук [2].

Говорячи про завдання вищої освіти у Франції, їх можна позначити таким чином:

- організація навчання у формі «типових навчальних планів», які є комплексним переліком навчальних дисциплін, вивчення яких дозволить в кінці навчання отримати диплом про освіту державного зразка;
- інтеграція міждисциплінарних підходів та сприяння отриманню інформації, професійної орієнтації та підтримки студента;
- розвиток професіоналізації вищої освіти, реалізація системи безперервної професійної підготовки та поліпшення якості базової освіти;
- заохочення мобільності, підвищення привабливості навчання на національному та міжнародному рівні і можливість визнання та встановлення відповідності періодів навчання;
- інтеграція навчання «навичкам міжособистісного спілкування», наприклад, вивчення іноземних мов або знання комп'ютерних технологій;
- сприяння в розробці нових освітніх моделей шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій та розвитку дистанційного навчання [3].

В рамках реалізації Болонського процесу у Франції реформа L.M.D («Licence-Master-Doctorat» – «Ліценціат (Бакалавр)-Магістр-Доктор наук») передбачає комплекс заходів щодо зміни системи вищої освіти з метою її адаптації до вимог міжнародних стандартів. Вона передбачає впровадження триступеневої системи освіти: ліценса, магістратури та докторантури; організацію семестрового навчання та використання зачетних одиниць; запровадження кредитної системи навчання та видачу додатка до диплома.

В рамках L.M.D для отримання ступеня ліценціата необхідно освоїти відповідні навчальні програми протягом 6 семестрів і набрати 180 ECTS-балів, тобто курс навчання на лісансі триває 3 роки. Навчальний план лісанса складається з комплексного набору залікових одиниць (UE, unité d'enseignement), організованих відповідно з логікою пропорційного збільшення, професійної орієнтації та спеціалізації, беручи до уваги неоднорідність студентської аудиторії, а також професійну спрямованість і особистісний розвиток студента. Лісанс є базовим рівнем вищої освіти в системі L.M.D.

Існує два типи лісанса:

- лісанс професійної спрямованості веде до одержання диплома ліценціата, що дозволяє одразу ж отримати доступ до ринку праці. Мається на увазі, що ліценціати займають значну частку робочих місць у ринковому секторі та на державній службі. Цей ступінь призначений для тих, хто хоче пройти короткостроковий курс навчання.

- академічний лісанс веде до одержання диплома ліценціата, який дозволяє отримати прямий доступ до більш тривалого і більш спеціалізованого курсу навчання – магістратури.

Магістр – це другий академічний ступінь вищого освітнього циклу, що відкриває доступ до докторантури, а також до високопрофесійної діяльності. Реформа L.M.D передбачає, що для отримання диплома магістра необхідно провести в стінах вищого навчального закладу 5 років. Саме отримання цього ступеня дозволяє влаштуватися на роботу в якості працівника керівної ланки.

Вступити до магістратури можливо тільки після одержання ступеня ліценціата, отже, вона доступна будь-якому студенту, який має диплом академічного лісанса. Курс навчання в магістратурі триває 4 семестри, він розроблений як єдиний комплексний цикл. Протягом перших двох семестрів (60 кредитів) здійснюється професійна підготовка, яка дозволяє приступити до науково-дослідної діяльності або отримати професійну спеціалізацію протягом останніх двох семестрів (60 кредитів).

Ступінь доктора наук отримують після восьмирічного циклу вищої освіти, оскільки мінімальний термін навчання в докторантурі – 3 роки. Даний курс навчання забезпечує поглиблення знань за фахом і передбачає здійснення інтенсивної науково-дослідної діяльності. Після закінчення докторантури докторант захищає докторську дисертацію перед компетентним журі, після чого він отримує диплом та вчений ступінь доктора наук.

Докторантура є найвищою сходинкою системи вищої освіти. Доктора наук становлять лише 2% від загальної кількості випускників щорічно, але саме докторантура поставляє кадровий резерв для проведення наукових досліджень, і, отже, формує інтелектуальну еліту нації.

Незважаючи на вже усталену триступеневу систему освіти, на сьогоднішній день у Франції під впливом глобалізації та європейської гармонізації розробляється чотириступенева організація вищої освіти (T.L.M.D), яка діє як на європейському (внаслідок впровадження Болонського процесу), так і на глобальному рівні [1, с. 19].

Чому виникла необхідність вводити ступінь Т в усталену триступеневу систему вищої освіти L.M.D? По-перше, її впровадження було визначено Болонською декларацією, автори якої ставили за мету гармонізацію навчання в європейських університетах і, отже, створення єдиної системи вищої освіти. По-друге, у міру модернізації системи вищої освіти, збільшилася кількість бажаючих отримати академічний або вчений ступінь. При цьому кожен другий студент висловлює бажання пройти короткий термін навчання у вищому навчальному закладі (два роки в середньому) і одержати в кінці навчання диплом ступеня Т. Хоча не можна не враховувати той факт, що кожен третій з них згодом продовжує своє навчання, повернувшись таким чином у систему L.M.D.

Диплом ступеня Т, який часто називають ступінь ІІІ, є першим дипломом, який свідчить про одержання вищої освіти. Він видається після 2 років навчання в університеті та передбачає отримання спеціалізації техніки вищої кваліфікації. Випускники, які мають цей диплом, є незамінними працівниками виробничого сектору, а також сфери послуг, вони вкрай затребувані компаніями, оскільки у багатьох сферах діяльності відчувається брак

кадрів через недостатню пропозицію на ринку праці. У Франції техніки вищої кваліфікації становлять 40% від загальної кількості випускників університетів.

Таким чином, можна констатувати, що у Франції вже протягом майже двох десятиріч років успішно функціонує триступенева система вищої освіти L.M.D. Під впливом потреб суспільства вона перетворюється на чотириступеневу систему вищої освіти T.L.M.D. При цьому її метою, як і раніше, є збереження різноманітності національних освітніх систем і університетів – з точки зору культури, мови і завдань, підвищення прозорості між системами освіти, впровадження механізмів для полегшення визнання дипломів та сприяння мобільності та обмінів між університетами та країнами.

Список використаної літератури

1. L'enseignement supérieur en France. Etats des lieux et propositions. Version finale [Ressource électronique] / Rapport établi sous la direction de François Goulard, Ministre délégué à l'Enseignement Supérieur et à la Recherche. – [Mode d'accès] : <http://media.education.gouv.fr/file/09/2/7092.pdf>
2. Le nouveau paysage de l'enseignement supérieur en Europe [Ressource électronique]. – [Mode d'accès] : http://www.agence-erasmus.fr/docs/Broch.Bologna_FR.pdf
3. Tout sur le Système LMD [Ressource électronique] / Sencampus.com. – [Mode d'accès] : <https://www.sencampus.com/le-systeme-lmd/>

N. Loskutova

THE IMPLEMENTATION OF THE THREE-STAGE REFORM OF THE HIGHER EDUCATION SYSTEM IN FRANCE

The thesis investigates the peculiarities of the three-stage reform of the higher education system in France. The tasks and the structure of higher education in France are described. The peculiarities of each degree (licence, master, doctorate) are taken under consideration. The tendency to introduce additional fourth degree of higher education is described.

Keywords: Bologna process, higher education, licence degree, magistracy, doctorate.

УДК 378. 046. 4

Марченко М.О.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

У тезах розглядаються особливості формування сучасного освітнього простору, інноваційні підходи викладання та надання якісних освітніх послуг на основі навчальної платформи Moodle. Можливості навчальної платформи дозволяють створити навчальне Інтернет-середовище. Ця платформа робить навчальний процес інтегрованим у світовий освітній процес. Навчальне Інтернет-середовище змінює вимоги до професійних якостей викладача, що сприяє його професійному росту та підвищенню якості викладання.

Ключові слова: освітній простір, навчальна платформа, Moodle, тьютор.

На сьогодні світовий освітній простір стає доступнішим та мобільним завдяки інновативній технологізації цього простору. Безмежний освітній простір створюється завдяки Інтернет простору, який робить навчальне середовище мобільним, динамічним та зручним. Тому постає проблема відповідності об'єктів та суб'єктів навчального процесу цьому навчальному середовищу.

Навчання – це організована, двостороння діяльність, спрямована на максимальне засвоєння та усвідомлення навчального матеріалу і подальшого застосування отриманих знань, умінь та навичок на практиці. Навчальне Інтернет-середовище створює та надає умови для організації та здійснення навчального середовища та зумовлює ефективність сучасного

навчання. У сучасному освітньому просторі змінюються не тільки підходи та завдання цієї двосторонньої взаємодії, а й навчальне середовище, яке виходить вже за межі класичного аудиторного викладання і переміщується у навчальне Інтернет-середовище [2].

Саме Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) як модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище дає можливість ефективно організувати та здійснювати цю двосторонню освітню діяльність у навчальному Інтернет-середовищі. Ця навчальна платформа відповідає сучасним вимогам до інновативних технологій викладання; є надійною безпечною та інтегрованою системою, яка забезпечує персоналізацію навчального процесу.

Зважаючи на те що, навчання це двостороння взаємодія і у навчальному Інтернет-середовищі використовується класична модель взаємодії «Вчитель-Учень», однак змінюються вимоги до особи, яка викладає та до особи, якій викладають. Перш за все слід звернути увагу на розвиток та вдосконалення медіальної компетентності, яку можна вже вважати однією з професійних компетентностей сучасного викладача.

У навчальному Інтернет-середовищі взаємодіють вже тьютор та учень (студент).. Тьютор виступає як спостерігач та провідник навчального процесу, який допомагає, організує, координує та здійснює моніторинг навчального процесу. Одне з найважливіших завдань тьютора полягає в організації навчального процесу за принципом автономного навчання учнів та організації психологічно комфортної атмосфери для навчання та взаємодії учнів в віртуальній аудиторії [1].

Розглядаючи можливості цієї форми навчання з боку учня, слід зауважити, що учень вчиться взаємодіяти з іншими учнями, відбувається обмін знанням та досвідом. Таким чином можна вважати, що така форма навчання якісно підвищує рівень і самоосвіти. Учень самостійно розробляє стратегії та тактики опанування матеріалом, планує свій час, що сприяє також розвитку професійних якостей, таких, наприклад, як мобільність та вміння раціонального та ефективного планування часу.

Зважаючи на сучасний розвиток та технологізацію суспільства, змінюються підходи та вимоги до якісної сучасної освіти. З'являються нові можливості організації ефективного та якісного навчання у Інтернет середовищі. Викладання виходить за межі класичної аудиторії і переміщується у віртуальну аудиторію, яка сприяє підвищенню якості освіти та робить освіту доступнішою, сучасною та інтегрованою у світовий освітній простір.

Список використаної літератури

1. Böhm F. Der Tele-Tutor Betreuung Lehrende und Lernende im virtuellen Raum / F. Böhm. – Wiesbaden : GWV Fachverlag GmbH, 2006. – 156 S.
2. Rösler D., Würffel N. Lernmaterialien und Medien / Rösler D., Würffel N. – München : Klett Verlag, 2013. – 192 S.

M. Marchenko

POSSIBILITIES OF THE MODERN EDUCATIONAL SPACE

This article is dedicated to the possibilities of the modern educational space, innovative methods of teaching and assignment of the quality educational services based on the educational platform Moodle. The possibilities of the educational platform allow to create educational Internet-area. This platform makes the educational process integrate to the world's educational area. Educational Internet-area changes the requirements to the teacher's competences, that assists his professional development and makes teachings` quality better.

Keywords: educational system, educational platform, Moodle, tutor

Мітіна Г.В.

ДИСКУРСИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ У ВНЗ

Дана робота розглядає необхідність формування у студентів ВНЗ іншомовної дискурсивної компетенції, яка є невід'ємною складовою освітньої компетенції. Функції та завдання дискурсивної компетенції аналізуються, як засіб реалізації основних функцій предмету навчання. Окрема увага приділяється реалізації дискурсивної компетенції студентів у соціальному компоненті освітньої компетенції.

Ключові слова: дискурсивна компетенція, дискурс, мовна особистість, мовленнєва діяльність.

Сучасна геокультурна ситуація у світі, процеси інтеграції, які проявляються у всіх сферах людської діяльності, вимагають від молоді вміння будувати взаємовигідний діалог з усіма суб'єктами цього загального життєвого простору, наводити міжкультурні мости між представниками різних культур і країн.

Потреба у міжкультурній комунікації зумовила необхідність формування у студентів ВНЗ іншомовної дискурсивної компетенції, яка, на думку багатьох дослідників (Н.М. Власенко, Н.В. Єлухіна, О. В. Кучеренко, М. Л. Макаров, М. Canale, G. Cook), передбачає не тільки отримання лінгвістичних знань, але й використання діяльнісного досвіду, готовності до міжкультурного діалогу [2, с. 9-13].

Мета нашого дослідження – розглянути, яку роль відіграє розвиток дискурсивної компетенції студентів під час навчання іноземних мов.

У контексті вивчення іноземних мов дискурсивна компетенція визначається як диференціація різних типів дискурсів та знання правил їх побудови, а також вміння створювати і розуміти дискурси з урахуванням ситуації спілкування. Вона також сприяє формуванню найвищого мотиваційно-прагматичного рівня володіння мовою. У такій якості рівень дискурсивної компетенції є відображенням особливостей мовної особистості [4, с. 92].

Розвиток дискурсивної компетенції у контексті формування мовної особистості набуває особливої актуальності в умовах міжкультурної комунікації, оскільки в даному випадку воно спрямоване на засвоєння елементів вербального та невербального кодів іноземної мови.

У навчанні іноземним мовам основне значення розвитку дискурсивної компетенції полягає в тому, що вона обумовлює реалізацію основних функцій предмета навчання. Крім основної своєї функції, дискурсивна компетенція також сприяє виконанню ряду навчальних завдань:

- визначає відповідність мовленнєвої діяльності характеру та типу спільної діяльності;
- забезпечує процес формування мовних навичок та вмінь;
- формує мотиви іншомовного мовленнєвого спілкування у процесі навчання;
- обумовлює успішність навчання усіх видів мовленнєвої діяльності;
- готує студента до використання іноземної мови як знаряддя розумової діяльності [3, с. 156].

В підсумку студенти, які володіють дискурсивною компетенцією, набувають здатності інтегрувати знання, отримані з інших предметів на заняттях з іноземної мови, і створювати самостійний продукт іноземною мовою.

Необхідно відзначити, що дискурсивна діяльність сприяє формуванню прийомів та видів навчальної діяльності студентів, які можуть бути перенесені на будь-який об'єкт освітньої діяльності.

Особливе значення дискурсивної діяльності в контексті формування навчальної компетенції полягає ще й у тому, що вона впливає на формування свідомості учнів,

знаходження та привласнення ними особистісних смислів, придбання рефлексивних властивостей, оволодіння загальною, інформаційною та професійною культурою. У студентів відбувається оцінювання своєї діяльності з точки зору моральних, правових норм, естетичних цінностей.

Безумовно, розвиток дискурсивної компетентності студентів тісно пов'язаний як з підвищенням їх інтелектуального рівня, так і з виховним процесом, оскільки забезпечує їм вираження їхньої особистісної своєрідності в емоційно-ціннісному ставленні до навчального предмету та інтелектуальної праці. Таким чином, дискурсивна компетенція студентів реалізується у соціальному компоненті освітньої компетенції, яка характеризує здатність і готовність до включення в діяльність в освітньому процесі, бажання і вміння спілкуватись з іншими людьми. Уміння вступати в комунікативний акт вимагає здатності орієнтуватися в соціальній ситуації та керувати нею, саме цьому сприяє розвиток дискурсивної компетенції у рамках предмету «основна іноземна мова» в МДУ.

Список використаної літератури

1. Елухина Н.В. Роль дискурса в межкультурной коммуникации и методике формирования дискурсивной компетенции / Н.В. Елухина // Иностранные языки в школе. – 2002, №3. – С. 9-13.
2. Макаров М.Л. Основы теории дискурса / М.Л. Макаров – М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. – 280 с.
3. Седов К.Ф. Дискурс и личность: Эволюция коммуникативной компетенции / К.Ф. Седов – М., 2004. – 140 с.

H. Mitina

DISCURSIVE COMPETENCE IN TEACHING OF FOREIGN LANGUAGES AT THE UNIVERSITY

This paper examines the necessity of formation of discourse competence of University students, which is an integral component of academic competence. The functions and tasks of discourse competence as means of implementing of the main functions of the main subject are analyzed. Special attention is paid to the implementation of the discursive competence of students in the social component of their educational competence.

Key words: discourse competence, discourse, language personality, speech activity.

УДК 372.881.1'243(043)

Михайличенко Л.Л.

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В ВУЗЕ: ИНТЕНСИФИКАЦИЯ СИСТЕМЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

В тезисах раскрыты профессионально-ориентированные технологии преподавания иностранных языков в ВУЗе, а также проблемы, связанные с интенсификацией подготовки будущих специалистов. Рассматриваются основные факторы, формирующие социально-экономические приоритеты в профессиональной подготовке.

Ключевые слова: обновление системы обучения, интенсификация, виды речевой деятельности, самостоятельность в выборе новых методов и программ.

Необходимость обновления системы обучения иностранному языку в высшей школе не вызывает сомнений в настоящее время ни в отечественной, ни в зарубежной практике. Проблема совершенствования обучения в высшей школе ставит перед преподавателями вузов задачи: повышение интенсивности учебного процесса; развития интереса к изучаемому

предмету; активизация учебной и самостоятельной деятельности студентов; повышение коэффициента полезного действия – эффекта всех учебных видов работы, в тесной связи с научными, воспитательными и профессиональными задачами обучения.

Главным направлением в деятельности преподавателя высшей школы является всемерное повышение качества подготовки выпускаемых специалистов и укрепление связи преподавания с передовой наукой, производством и общественной практикой. На современном этапе только совместные коллективные усилия ученых психологов, педагогов, методистов позволяют выработать наиболее действенную систему обучения, основанную на определенных требованиях к видам речевой деятельности (говорению, аудированию, чтению и письму), а именно:

а) свободное владение говорением, достижение необходимой коммуникативной компетенции в наиболее типичных ситуациях общения – установление и поддержание контакта в разговоре, выражение своего мнения и побуждение собеседника к ответной реакции. Речь выпускника должна быть четкой и интонационно правильно оформленной с точки зрения фонетических особенностей иностранной речи. Выпускник должен владеть навыками монологического и диалогического высказывания.

б) навыки аудирования предполагают полное понимание прослушанного текста для адекватного реагирования на услышанное, умение извлечь значимую информацию.

в) уровень владения чтением на иностранном языке предполагает достижение выпускником необходимой компетенции, обеспечивающей ему умение читать аутентичные тексты разных функциональных стилей языка. Чтение должно осуществляться с полным пониманием содержания текста, выделением основной мысли и идеи. Темп чтения должен соответствовать темпу чтения на родном языке. При необходимости выпускник языкового вуза может овладеть навыками скорочтения на иностранном языке.

г) владение письмом у выпускника должно быть на уровне достижения необходимой компетенции, обеспечивающей умения: заполнять анкеты, писать письма, эссе, доклады, лекции, переводить тексты без существенных искажений.

Проблема заключается в том, что в настоящее время не выполняется ни одно из выше предъявленных требований в полном объеме. Это подтверждается результатами экзаменационных сессий на филологических факультетах ВНЗ, свидетельствами преподавателей иностранных языков, публикациями по этому вопросу ученых и педагогов, практикой работы студентов – выпускников вузов, а также результатами проведенных констатирующих экспериментов. Все перечисленное выдвигает необходимость разработки новых методов и подходов, среди которых – интенсивное обучение и оптимизация процесса обучения.

Согласно энциклопедическому определению слово «интенсификация» определяется как напряженный, усиленный, дающий высокую производительность. «Интенсификация» означает усиление, увеличение напряженности, производительности, действенности.

Интенсивный метод обучения проектируется, как правило, следующим образом - в традиционный метод обучения вводятся какие-либо новшества, позволяющие добиться за один и тот же отрезок времени более высоких результатов. Или, в ином случае, традиционный метод обучения полностью или частично заменяется более совершенным методом обучения.

При интенсивном обучении используются наиболее важные достижения психолого-педагогической и других наук. Среди этих новшеств могут быть – грамотное научно-обоснованное построение процесса обучения иностранному языку по этапам, периодам, циклам, модулям, широкое применение различных, и в первую очередь, технических средств, использование активных игровых форм и методов, что способствует развитию стремления обучающихся к творчеству, самообразованию, непрерывному совершенствованию; развитию и использованию способности учащихся к обучению с

учетом их индивидуальных запросов и психологических характеристик. Для достижения поставленных целей интенсификация должна быть научно-обоснована и управляема.

С внедрением в учебно-воспитательный процесс интенсификации каждый педагог нуждается в специальной психолого-педагогической подготовке, так как в его профессиональной деятельности реализуются не только специальные предметные знания, но и современные знания в области педагогики и психологии, методики обучения и воспитания. Педагог должен выступать в качестве автора, разработчика, исследователя, пользователя и пропагандиста новых идей, теорий и концепций.

Необходимость интенсификации учебного процесса в современных условиях развития общества, культуры, образования определяется рядом обстоятельств, среди которых:

- социально-экономические преобразования, вызывающие потребность коренного обновления системы образования, методологии и метода организации учебно-воспитательного процесса в высшей школе;
- усиление гуманитаризации содержания обучения, непрерывное изменение объема, состава учебных дисциплин и их составных частей, введение в программу обучения новых дисциплин;
- предоставление педагогу определенной самостоятельности в выборе новых программ, учебников, приемов и способов педагогической деятельности, проведение экспериментов и исследований (при постоянном их анализе и оценке);
- вхождение вузов в рыночные отношения и создание реальной ситуации их конкурентноспособности.

Основными факторами, определяющими социально-экономические приоритеты в профессиональной подготовке высшей школы, являются: а) возрастание роли квалифицированного труда в обществе, что обуславливает стимулирование процесса овладения знаниями, т.е. интенсификацию этого процесса, расширяет и углубляет систему высшего образования и, как следствие, приводит к необходимости количественных и качественных преобразований в подготовке корпуса специалистов в интересах обеспечения жизнеспособности страны и конкурентноспособности ее продукции; б) увеличение объема научно-технической информации, т.к. динамизм прогресса требует от современных специалистов быстро и на высоком профессиональном уровне осваивать новые области знаний, оперативно менять специализацию; в) интенсивное формирование новых направлений в науке, преобладание интеграции над дифференциацией в различных областях знаний, системного взгляда на различные явления, объекты, процессы, преобладающие в сознании окружающего мира; г) совершенствование средств труда, широкое использование персональных компьютеров в процессе обучения ведет к возрастанию удельного веса творческих задач в деятельности специалиста, в его общей культуре и личностных качествах; д) системное мышление специалиста, когда каждое явление рассматривается как часть широкой системы со всеми выходящими отсюда закономерностями; е) усиление межпредметных связей, построение всего процесса по специальности как единой системы, по которой наилучшим образом можно построить целостную систему подготовки специалистов ; ж) направление всех средств деятельности на самого человека, изменение его взглядов на научную и профессиональную деятельность.

Список использованной литературы

1. Азимов Э.Г., Щукин А.Н. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания иностранных языков) / Э.Г. Азимов. - Санкт- Петербург.: 1999.- 471с.
2. Дмитренко Т.А. Теоретические основы исследования интенсификации процесса обучения в высшей школе / Т.А. Дмитренко. - М.: 2000. - 131с.

Михайліченко Л.Л.

**ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ В ВНЗ: ІНТЕНСИФІКАЦІЯ СИСТЕМИ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ**

В тезах розкриті професійно-орієнтовані технології викладання іноземних мов в ВНЗ, а також проблеми, пов'язані з інтенсифікацією підготовки майбутніх спеціалістів. Розглядаються основні фактори, які формують соціально-економічні пріоритети і професійній підготовці.

Ключові слова: оновлення системи навчання, інтенсифікація, види мовленнєвої діяльності, самостійність у виборі нових методів і програм.

L. Mikhajlichenko

**PROFESIONALLY-ORIENTED TECHNOLOGIES OF TEACHING FOREIGN
LANGUAGES IN HIGH SCHOOL: INTENSIFICATION OF THE SYSTEM
OF TRAINING PROSPECTIVE SPECIALISTS**

This article deals with professionally oriented technologies of teaching foreign languages in higher school and problems associated with the intensification of the system of training future specialists. The article considers the main factors that shape the socio-economic priorities in training.

Keywords: upgrade the system of training, intensification, types of speech activity, independence in the selection of new methods and programs.

УДК 378: 37.07 (043.3)

Муромець В.Г.

**КОУЧИНГОВИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ У КОНТЕКСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОКТОРСЬКОЇ (PHD) ПІДГОТОВКИ**

У тезах автором представлено принципи коучингових технологій у розвитку загальних компетентностей здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Акцентовано увагу на універсальності підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у контексті реалізації управлінської діяльності.

Ключові слова: підготовка, здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня, управлінська діяльність, загальні компетентності, забезпечення якості, заклади вищої освіти, коучинговий підхід

У контексті розвитку національної системи вищої освіти на основі компетентнісного підходу вимагається актуалізується питання впровадження європейських норм і освітніх стандартів до якісної підготовки професійно-компетентних фахівців. Все більше уваги звертається на універсальність підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, її відповідність вимогам ринку праці, на особистісну зорієнтованість освітнього процесу, його інформатизацію.

Відтак, як засвідчує контент-аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, спостереження за процесами, що відбуваються на сучасному етапі реформування вищої освіти і впливають на модернізацію професійної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти уможливили виявлення низки суперечностей між визначеною потребою сучасного суспільства у фахівцях, що володіють новим типом професійного мислення і тенденціями інтеграції й спеціалізації в управлінській підготовці здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на компетентнісних засадах і

нерозробленістю теоретико-методологічних засад розвитку загальних компетентностей у контексті реалізації управлінської діяльності.

Аналіз зарубіжних досліджень, у яких започатковано розв'язання проблеми фахівцями з коучингу, зокрема, це праці М. Аткинсон [1], С. Кові, Дж. О'Коннор [3], Дж. Стар [5], John Whitmore [7], McLean G. [8] та інших засвідчили універсальність коучингових технологій у формуванні конкурентноспроможного фахівця у сучасному освітньому просторі.

Серед вітчизняних учених, які досліджували проблеми коучингу як ефективної технології професійного та особистісного розвитку, ми виділяємо праці Т. Борової, Г. Єльнікової, І. Драч, С. Калашнікової, І. Ліньової, Ж. Таланової, О. Слюсаренко та інших.

Феномен упровадження «коучингових технік» у закладах вищої освіти є принципово новим напрямом у неформальній практиці. На наше глибоке переконання, в основу упровадження коучингу має бути покладено формулювання і максимально швидке досягнення мети шляхом мобілізації внутрішнього потенціалу особистості, засвоєння найкращих практик (best practice) стратегій отримання результату, розвиток і вдосконалення здібностей і навичок.

У такому контексті вартує уваги саме розвиток загальних (універсальних) компетентностей здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня у контексті реалізації управлінської діяльності.

На переконання Дж. Стар [5], коучинг – це взаємостосунки між coach і coachee, коли відбувається ефективна організація процесу пошуку кращих відповідей на питання, що їх цікавлять. Коуч допомагає розвиватися, закріплювати нові навички і досягати високих результатів у своїй майбутній професії. Тобто, під загальною метою коучингу ми розуміємо розкриття внутрішнього потенціалу особистості через делегування відповідальності і усвідомлення її всіма учасниками коучингового процесу.

Для досягнення поставлених цілей піз час коучингу вирішуються наступні завдання: здійснюється діагностика і моніторинг процесу, що дозволяє враховувати і прогнозувати зміни, які відбуваються у результаті застосування інноваційних програм і технологій; аналізуються умови, спрямовані на ефективну організацію процесу пошуку шляхів досягнення важливих для цілей і вибору оптимального темпу розвитку індивідуальної траєкторії [10].

Розглянемо принципи коучингових технік у розвитку загальних компетентностей здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти більш детально.

Перший принцип усвідомлення і відповідальності. Усвідомлення передбачає відповідальність. Важливо перейти від мотивації «уникання невдач» до мотивації «досягнення успіху», зміни напрямку «від» на напрям «до».

У коуча відповідальність полягає в тому, щоб допомогти особистості розкрити те, чим він наділений, чим реально може розпоряджатися для вирішення поставлених завдань, для найбільш повної самореалізації свого потенціалу. Саме через усвідомлення отримується доступ до особистісних ресурсів, які сприяють самосвідомості особистості, а саме коучингові технології допомагають більшою мірою зрозуміти самого себе, і того, що особистість дійсно хоче досягти, сформулювати важливі цілі.

Під цим принципом ми розуміємо заохочення до саморозвитку і фасилітації у прийнятті рішень, допомога у пошуку оптимальних шляхів, наділення особистісною відповідальністю. На переконання Аткинсон Мэрилін [1], коуч несе відповідальність за процес досягнення результату, а коучі – за результат і дії, пов'язані з його досягненнями.

Другий принцип: єдності і взаємодії – передбачає, що позитивні результати в одній сфері діяльності приводять до досягнень в інших. Усвідомлення особистісних проблем у взаємостосунках впливає на інші види діяльності.

Третій принцип – гнучкості. Формування гнучкості мислення, усвідомлення стереотипів і алгоритмів своєї поведінки. Практика показує, що майже кожна людина має великі труднощі при спробі зробити щось нове, змінити себе [3].

На думку Дж. О'Коннор [3], разом з коучем розробляється поетапне формування нової стратегії як особистісного, так і професійного розвитку. Завдяки цьому коучі вірять у свої безмежні можливості і здібності, необхідні їм у подальшій професійній діяльності.

Четвертий принцип – принцип партнерства – передбачає комунікативне співробітництво, так звані суб'єкт-суб'єктні стосунки. Коучинг спрямований на формування партнерських стосунків між «коучем» і «коучі».

П'ятий принцип – ієрархічності розвитку. За висловленням С. А. Дугласа [7], найбільш важливі проблеми, з якими ми стикаємося, не можуть бути вирішені на тому ж рівні мислення, на якому ми були, коли їх створювали. Щоденно ми робимо вибір, приймаємо важливі рішення. На жаль, ми відштовхуємося від установок, стереотипів і досвіду попередніх перемог і поразок, які вже частково застаріли. Коуч допомагає подолати ці стереотипи і рухатися далі. Основний обов'язок коуча полягає в тому, щоб знайти краще в особистості [7].

Таким чином, у нашому розумінні використання вищезазначених коучингових принципів привертає увагу до універсальності підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, робить її адекватною до вимог ринку праці. Освітній процес, що побудований на мотивуючій взаємодії, у якій створюються спеціальні умови, спрямовані на розкриття особистісного потенціалу людини для досягнення нею значних цілей в оптимальні терміни.

Ми вважаємо перспективним упровадження індивідуальної освітньої траєкторії на коучингових засадах у межах підвищення якості докторської (Phd) підготовки в Україні.

Список використаної літератури

1. Аткинсон Мэрилин. Наука и искусство коучинга: Внутренняя динамика / Мэрилин Аткинсон, Чоис Т. Рае. – [пер. с англ.]. – К. : Companion Group, – 2009. – 208 с.
2. Коучинг в обучении: практические методы и техники / Э. Парслоу, М. Рэй. – СПб. : Питер, 2003. – 204 с.
3. О'Коннор Дж. Коучинг с помощью НЛП: практическое руководство по достижению поставленных целей / Дж. О'Коннор, А. Лейджерс ; пер. с англ. М. Котельниковой. – М. : «Издательство ФАИР», 2008. – 288 с.
4. Офіційний сайт Міжнародної федерації коучингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.coachfederation.org/about/ethics.aspx?ItemNumber=850&navItemNumber=621>.
5. Стар Дж. Коучинг. Полное руководство по методам, принципам и навыкам персонального коучинга / Пер. с англ. / Дж. Стар. – М.: Бизнес Психологи, 2011. – 359 с.
6. Douglas C.A. Executive Coaching: An Annotated Bibliography / C.A.Douglas, W. H. Morley. – NC : Greensboro, Center for Creative Leadership, 2000. – 164 p.
7. John Whitmore. Coaching for Performance: GROWing Human Potential and Purpose - The Principles and Practice of Coaching and Leadership, 4th Edition. - Nicholas Brealey Publishing; Fourth Edition edition. /John Whitmore.– 2009. – 244 p.
8. McLean G. Measuring Managerial Coaching Skills / G. McLean, B. Yang, Ch. Kuo, A. Tolbert, C. Larkin // Human Resource Development Quarterly. – 2005. – Vol. 16, No. 2. – P. 157 – 178.
9. Whitmore J. Coaching For Performance / J. Whitmore. – The USA : Nicholas Brealey Publishing, 2007. – 180 p.
10. Zeus P. The Complete Guide to Coaching at Work / P. Zeus, S.Skiffington. – Australia : The McGraw-Hill Companies, Inc. 2007. – 260 p.

V. Muromets

**COACHING APPROACH OF FORMING GENERAL COMPETENCE FOR
APPLICANTS OF THIRD (EDUCATION AND RESEARCH LEVEL) IN THE CONTEXT
OF QUALITY ASSURANCE IN DOCTORAL (PHD) TRAINING**

In theses author presents methods of forming general competencies third applicants (educational science) level of higher education. Attention is focused on preparing candidates versatility third (education and science) of higher education in the context of administrative activity.

Keywords: training, applicants third (educational science) level management activities, general competence, quality assurance and higher education institutions, coaching approach.

УДК 82:316.7(045)

Назаренко Н.І.

ЛІТЕРАТУРНА СКЛАДОВА ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

Тези містять обґрунтування літературної компаративістики як наукової парадигми сучасного гуманітарного знання. Література розглядається як прояв духовної культури людства. Літературознавча компаративістика зіставляє будь-які явища різноманітних літератур. Зазначено, що вивчення порівняльного літературознавства в європейських та українських університетах є одним з пріоритетних напрямків мовно-літературної підготовки фахівців з філології.

Ключові слова: культура, типологічні студії, компаративізм, міжкультурна комунікація, глобалізація, міждисциплінарність, інтертекстуальність.

Літературний твір, будучи фактом духовної культури народу, акумулює і у відбитому вигляді являє факти інших культурних сфер – філософії, історії, політики, соціально-суспільного життя, архітектури, живопису, музики. В усі часи література виступала як засіб залучення учнів до культурної спадщини. Глибоке знання власної історії і літератури, знання культур інших народів, повага до них, здатність об'єктивно оцінити вплив однієї літератури на іншу – все це збагачує людину, прилучає до загальнолюдських цінностей.

Літературні зв'язки – проникнення однієї літератури в світ іншої – стали важливим моментом у розвитку літератури кожного окремого народу і разом з тим фактом світового літературного процесу. У своєму розвитку кожна національна література, спілкуючись з іншими літературами, вступаючи в зв'язок з ними, сприймаючи і співвідносячи їх досвід з власними національними традиціями, робиться більш зрілою, збагачується. Тому вивчення національних літератур в їх взаємозв'язку сприяє, насамперед, глибокому освоєнню учнями та студентами своєї, рідної літератури, кращому розумінню національних літератур, усвідомлення їхньої історичної близькості й духовної спорідненості, допомагає долучитися до культурної спадщини.

Порівняльне літературознавство стає сьогодні однією з найперспективніших галузей науки про літературу. В наш час пожвавились процеси відродження національних культур, розширення сфери міжетнічного спілкування, які взаємодіють з тенденціями глобалізації у сферах культури. Ці обставини визначають актуальність літературної компаративістики. В українському науковому просторі теорія порівняльного вивчення літератур викладена в працях Д. Дюришина, В. Будного, В. Жирмунського, М. Ільницького, І. Лімборського, Д. Наливайка та інших.

Протягом останніх двадцяти років літературознавча підготовка філологів здійснюється у відповідності до двох концептуальних засад: національна ідентичність українського письменства та інтеграція духовних та інтелектуальних цінностей світової та вітчизняної культури. Відповідно до вимог Державних галузевих стандартів та освітньо-професійних програм підготовки філологів, основною метою літературознавчої підготовки є формування у

студентів уявлення про цілісність літературного процесу, літературного розвитку, мистецького простору й картини світу в цілому, що відображено засобами художнього слова. У Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (№1392 від 23.11.2011 р.) зазначено: «Освітня галузь складається з мовного і літературного компонентів. До мовного компонента належать українська мова, мови національних меншин (мова навчання і мова вивчення), іноземні мови, а до літературного – українська література, світова література і літератури національних меншин» [4].

На думку І. Лімборського, поступ глобалізаційних процесів останнього часу неухильно підштовхує до парадоксального висновку: глобальне зближення колишніх національних держав, поява нових транснаціональних і транскультурних діалогів та форм комунікації і навіть фактичне відкриття кордонів між країнами Європейського Союзу ще не означає, що країни стали ближче, а їхні культури утворили нову наднаціональну єдність [3, с.10]. Кожна культура багатолікого світу виявляє складні механізми самозбереження і чинить опір універсалізації та уніфікації. А це вимагає нестандартних форм наукової рефлексії про характер і сутність цих проблем. За таких обставин особливе значення надається саме літературознавчій компаративістиці, яка своїми науковими методами виявилася найбільш придатною для аналізу нових явищ глобального поступу людства. Цілковиту рацію має французький науковець Франсуа Жост, який писав: «Порівняльне літературознавство, справді, не відноситься ні до якоїсь однієї мови, ні до однієї культури, ні до однієї традиції – воно відносно належить до багатьох мов, культур і традицій, водночас чи послідовно» [2, с. 65 - 66].

Складовими літературного компонента у підготовці фахівців з англійської філології на факультеті іноземних мов Маріупольського державного університету є історія світової літератури, теорія літератури та порівняльне літературознавство (літературна компаративістика). Історія світової літератури від античної давнини до сучасності викладається протягом перших трьох курсів ОС «Бакалавр». Студенти 4-го курсу вивчають історію літератури Великої Британії та Сполучених Штатів Америки англійською мовою. Теоретичні дисципліни «Теорія літератури» та «Порівняльне літературознавство» викладаються студентам ОС «Магістр». Компаративна лінія забезпечує порівняння літературних творів, їх компонентів (тем, мотивів, образів, поетичних засобів тощо), явищ і фактів, що належать до різних літератур, встановлення типологічних спільностей між українською та іншими національними літературами, розгляд традиційних тем, мотивів і образів у різних літературах, зіставлення оригінальних творів і їх україномовних перекладів. Зіставляючи таким чином національні літератури, компаративістика прагне глибше пізнати як їхні спільні і самобутні риси, так і закономірності світового літературного процесу, проектуючи їх на широкі мистецькі, культурні, історичні, ідеологічні, етнічні контексти минулих епох та сучасної доби. Протягом останніх п'яти років студенти спеціальності «Мова та література (англійська)» працюють над курсовими та магістерськими роботами відповідно до провідних тем порівняльного літературознавства.

Англійська мова, яка є базовою для багатьох сфер сучасного життя – спілкування, освіти, технологій, бізнесу – має особливе значення для порівняльного вивчення різноманітних національних літератур. Крім того, своєрідним освітнім «трендом» нашого факультету є надана студентам можливість вивчати три мови – англійську як основну іноземну мову (ОІМ) та німецьку, французьку, італійську, новогрецьку в якості другої (ДІМ) та третьої мови (ТІМ). Це відповідає сучасним вимогам до науковця-компаративіста, тому що однією із засад новітньої компаративістики є «необхідність знання кількох мов, літератур та наукових дисциплін» [1, с. 17].

Основними пріоритетами для наукової роботи студентів є такі галузі компаративістики, як інтертекстуальні студії, інтермедіальність, типологія та генологія, художній переклад як складова теорії міжкультурної комунікації, імагологія та інші. Перевагами компаративістики як галузі науки про літературу вважаємо її гнучкість та міждисциплінарність. Студенти, які

спеціалізуються на порівняльному літературознавстві, у своїх розвідках простежують трансформацію і подорожі літературних жанрів і текстів в часі і просторі. Вони досліджують зв'язки літератури з історією, філософією, політикою і літературною теорією, а також перетин літератури з іншими культурними формами, такими як фільм, драма, образотворче мистецтво, музика і нові засоби масової інформації. Підтвердженням вищенаведеної інформації можуть слугувати теми магістерських робіт наших випускників останніх років: «Історія україномовних перекладів романів Ш. Бронте» Н. Алімахіної, «Особливості наративу малої прози В.С. Моєма та В. Підмогильного» А. Кацель, «Етнообраз європейця у творчості Г. Джеймса» І. Риби, «Реляція «храм і людина» в романах «Диво» П. Загребельного та «Шпиль» В. Голдінга» В. Штихорської, «Порівняльний аналіз хронотопу провінції в романах Джейн Остен та Джордж Еліот» Т. Бондарець та інші [5]. Наша зосередженість саме на цих напрямках розвитку порівняльного літературознавства певною мірою співпадає з програмою європейських університетів. Наші магістранти та викладачі мають можливість висвітлити результати своїх досліджень у збірнику наукових праць «Vox Philologi» (Голос Філолога) та «Магістрантські Студії», які випускає кафедра англійської філології МДУ.

У підсумку зазначимо необхідність знання кількох мов, літератур і наукових дисциплін та наголосимо на тому, що в умовах глобалізації саме літературна компаративістика найбільш придатна для аналізу нових культурних явищ. Найбільш перспективними для подальших наукових розвідок є сучасні проблеми імагології, художнього перекладу, інтермедіальності.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
2. Лімборський І. Світова література і глобалізація / І. Лімборський. – Черкаси: Брама - Україна, 2011. – 192 с.
3. Жост Ф. Порівняльне літературознавство як філософія літератури // Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія / За ред. Д. Наливайка. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – С. 59 – 91.
4. Будний В.В., Ільницький М.М. Порівняльне літературознавство / В. Будний, М. Ільницький. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 430 с.
5. Назаренко Н.І. Література в контексті культури / Н.І. Назаренко // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2015. – Вип. 2. – С. 283-289.

N. Nazarenko

LITERARY COMPONENT OF LIBERAL EDUCATION

The article deals with the subject of comparative literary studies as a scientific paradigm of modern humanities. Literature is considered as a manifestation of the spiritual culture of mankind. Comparative literature studies compare literary phenomena in any different literatures. It was noted that the study of comparative literature in the European and Ukrainian universities is a priority of language and literary training of specialists in philology.

Key words: culture, typological studies, comparativism, intercultural communication, globalization, interdisciplinarity, intertextuality.

Нетребя М.М.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У тезах розглядається забезпечення якості викладання медіаграмотності у контексті освоєння спеціальності «Журналістика» у вищому навчальному закладі. За допомогою дослідження основних елементів та аналізу розвитку і впровадження медіаосвіти в поточний процес навчання з'ясовано, що її широке розуміння передбачає постійне вдосконалення, а факт необхідності медіаосвіти в Україні залишається незаперечним

Ключові слова: забезпечення якості викладання, медіаосвіта, медіаграмотність, вища освіта.

Розвиток вищої освіти і професійної підготовки на сучасному етапі розглядається через призму новітніх світових тенденцій, що супроводжувалося переглядом освітніх стратегічних пріоритетів і ціннісних уявлень, методологічних і методичних засад, уточненням функцій.

Кінець XX – поч. XXI століття характеризується появою нових підходів до розвитку вищої освіти та ідей, завдяки яким можливе розв'язання сучасних освітніх і економічних проблем. Серед них ідеї багатоваріантності моделей навчальних закладів; пріоритетності професійної

підготовки, розвитку професійних навичок; справедливості у взаємодії глобальної економіки і ринку праці; міжнародного і соціального партнерства у сфері вищої освіти.

Швидкий розвиток в Україні інформаційно-комунікаційних технологій за останні декілька років зробив необхідним готувати студентів та учнів старших класів до аналітичного світосприйняття та вміння безпечно користуватися інформаційними ресурсами, що пропонують великий осяг інформації. Медіа потужно впливають на освіту і розвиток молоді аудиторії, стають провідним чинником їхньої соціалізації та джерелом неформальної освіти. Саме у таких умовах медіаосвіта стає необхідною складовою інформаційної безпеки населення та відіграє стратегічну роль у формуванні аналітичного мислення у молоді [1].

Важливою складовою модернізації освіти та побудови інформаційного суспільства стало розроблення та прийняття Концепції впровадження медіаосвіти в Україні. Вона базується на міжнародному досвіді організації медіаосвіти. Спираючись на дані Празької програми-рекомендації з медіаосвіти ЮНЕСКО (2007 р.), резолюції Європарламенту щодо медіаграмотності у світі цифрової інформації (2008 р.) та Празької декларації ЮНЕСКО з медіаінформаційної грамотності в цифрову епоху (2014 р.), можна зазначити, що ефективна система медіаосвіти в країні може стати фундаментом гуманітарної безпеки держави та розвитку інформаційного суспільства задля протидії зовнішній інформаційній агресії [2].

Актуальність роботи обумовлена швидким розвитком інформаційного суспільства, як наслідок – низьким рівнем аналітичного мислення у молоді, що не має практичних та теоретичних знань з питань медіаосвіти та медіаграмотності, що може призвести до загострення зовнішньої інформаційної пропаганди та вплив її на сучасну молодь.

Метою роботи є дослідження основних елементів медіаосвіти як складової якісної освіти майбутніх фахівців у сфері медіа та аналіз розвитку і впровадження медіаосвіти в поточний процес навчання студентів журналістичнознавчих спеціальностей.

Мета роботи визначила її головні завдання:

- Проаналізувати етапи впровадження медіаосвіти як навчальної дисципліни в навчальний процес вищих навчальних закладів України;
- Визначити різницю між поняттями «медіаосвіта» та «медіаграмотність» у контексті викладання дисципліни в університеті;

• Виявити основні методи викладання медіаосвіти для студентів журналістичнознавчих спеціальностей.

Предметом дослідження виступає методика викладання медіаграмотності у контексті освоєння спеціальності «Журналістика» у вищому навчальному закладі.

Об'єктом є вищі навчальні заклади, що впроваджують у систему навчання студентів журналістичнознавчих спеціальностей дисципліну «Медіаосвіта та медіаграмотність».

Концепція впровадження медіаосвіти в освітню систему України передбачає широкомасштабну поетапну педагогічну практику на всіх рівнях, забезпечення інформаційною підтримку вищих навчальних закладів країни, врахування завдань медіаосвіти в ході здійснення освітніх реформ, ініціювання широкої громадянської підтримки медіа освітнього руху з впровадженням знань у систему середньої освіти у школах та залученням міжнародних фондів.

Вивченням питань медіаосвіти в Україні займаються такі дослідники як Т.В. Мороз, В.М. Шкляр, В.В. Різун [3]. Ці науковці розглядають проблему медіаосвіти в контексті України комплексно, а також активно пропагують у друкованих та електронних ЗМІ ідею інтеграції української науки в світовий процес як етап розроблення медіаосвітніх систем.

Таким чином, широке розуміння медіаосвіти не тільки як певного компонента освітньої системи у вищих навчальних закладах, передбачає постійний розвиток і вдосконалення, а факт необхідності медіаосвіти в Україні залишається незаперечним.

Список використаної літератури

1. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики : навч. посіб. / Вальтер фон Ла Рош ; пер. з фр.: В. Климченко, А. Баканов. – К. : Академія Української Преси, – 2005. – С. 229.

2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.mediaosvita.com.ua/material/koncepciya-vprovadzhennya-mediaos...

3. Мороз Т. В. Медіаосвіта в Україні: зарубіжний досвід // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 29 березня 2012 року. – Чернівці, 2012. – С. 145-147.

M. Netreba

In theses considered to ensure the quality of teaching media literacy in the context of the development of the specialty "Journalism" in higher education. With the basic elements of research and analysis of the development and implementation of media education in the current learning found that it provides a broad understanding of continuous improvement and the need for media education in fact is undeniable Ukraine

Keywords: ensuring quality teaching, mediaeducation, medialiteracy higher education.

УДК 613: 796

Павленко Є.А.

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВНЗ: СТРАТЕГІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У тезах висвітлюються проблеми, пов'язані з низькою мотивацією студентів вищих навчальних закладів до занять фізичною культурою і спортом, визначаються фактори, що мають негативний вплив на якість фізичної підготовки студентської молоді. У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність розробки програм щодо підвищення ефективності рівня фізичної підготовленості студентів через поєднання теоретичних знань та практичних умінь та навичок.

Ключові слова: фізичне вдосконалення, рівень фізичної підготовки, здоровий спосіб життя, мотивація, диференційований підхід.

Стратегічні завдання реформування вищої освіти України, пов'язані з її входженням у міжнародний освітній простір, передбачають здійснення кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя країни. Розбудова національної системи освіти, в основу якої увійшла Концепція національного виховання студентської молоді наголошує на необхідності усвідомлення ролі держави щодо координації зусиль усіх суспільних інститутів у відродженні української нації, формуванні особистості, здатної до інтелектуального, духовного й фізичного вдосконалення [6]. Зважаючи на це, розвиток світоглядних позицій та ціннісних орієнтирів студентської молоді має бути реалізований за основними напрямками національно-виховної діяльності, серед яких чільне місце відводиться фізичному вихованню та утвердженню здорового способу життя.

Отже, вирішального значення у системі національного виховання громадянина України набуває виховання його відповідального ставлення до власного здоров'я, здорового способу життя; формування знань і навичок фізичної культури; забезпечення повноцінного фізичного розвитку, фізичного, духовного та психічного загартування; формування потреби у безпечній поведінці, протидії та запобіганні негативним звичкам, профілактика захворювань; створення умов для активного відпочинку тощо. Зазначені стратегії задекларовано у «Концепції фізичного виховання в системі освіти України» [2], яка є ключовим програмним документом, що не тільки визначає державну політику в галузі фізичного виховання, а й виступає орієнтиром для якісної практичної діяльності усіх органів і структур, які цей процес здійснюють. Проте, визначені у Концепції організаційно-педагогічні основи фізичного виховання, його програмне, нормативне, наукове, методичне, інформаційне, кадрове, матеріально-технічне і фінансове забезпечення не завжди співвідносяться з викликами часу, а окремі її положення мають дещо декларативний характер. Це, на наш погляд, пов'язане з тим, що викладання фізичного виховання як обов'язкової навчальної дисципліни у непрофільних ВНЗ здійснюється формально, і це, як відомо, призводить до зменшення у студентів мотивації до занять фізичною культурою і спортом.

До факторів, що негативно впливають на якість фізичної підготовки студентської молоді, зараховуємо не тільки слабку матеріально-технічну базу та низьку ефективність її використання; а й недостатню вимогливість з боку викладачів до відвідування студентами навчальних занять; низький методичний рівень їх проведення; відсутність якісно нових програм з фізичного виховання, які б враховували рівень фізичної підготовленості, стан здоров'я та умови життєдіяльності студентів, досягнення науково-технічного прогресу, забезпеченість фінансовими ресурсами тощо. Ще однією причиною, що стримує розвиток фізкультурного руху у непрофільних ВНЗ і певною мірою зменшує показники фізичної підготовленості студентської молоді, є також невідповідність кількісного складу навчальних груп до затверджених Міністерством норм (12 – 15 осіб), коли з метою оптимізації навчального процесу в деяких вищих навчальних закладах кількість студентів однієї навчальної групи складає 35 – 45 осіб. Сучасні програми фізичного виховання зорієнтовані на проведення обов'язкових занять у обсязі чотири години на тиждень, тоді як оптимальне фізичне навантаження повинно бути тривалістю 6–8 год у чоловіків і 5-7 год – у жінок з урахуванням того, що остаточну величину активності студент добирає через інші форми індивідуальної діяльності [6, с.253]. Аксиоматичним є те, що такі порушення негативно впливають на ефективність навчального процесу з фізичного виховання в цілому.

Виходячи з вищезазначеного, наголошуємо на необхідності запровадження нових методик, які мають акцентувати на зміщенні акцентів у викладанні фізичної культури як навчальної дисципліни у вищих навчальних закладах. Пошук найбільш виправданих дослідницьких технік щодо визначення конструктивних підходів до вирішення зазначеної проблеми скоригований потребою залучити відповідні методології, спроектовані на реалізацію програм з формування здорового способу життя, підвищення ефективності рівня фізичної підготовленості студентів через поєднання теоретичних знань та практичних умінь та навичок. При цьому акцентуємо на тому, що виховання особистісної мотивації студентів

до занять фізкультурою і спортом є результатом їхньої спільної праці з викладачем. Останній повинен скеровувати свою діяльність на формування в студентів стереотипу про те, що майбутній фахівець будь-якої галузі має бути високоосвіченим спеціалістом із відповідним рівнем фізичної підготовленості. Отже, кожне заняття має вміщувати окремий методичний блок, спрямований на формування у студентської молоді знань, умінь та навичок, необхідних для усвідомлення цінностей здорового способу життя і пов'язаними з цим прагненнями до фізичного самовдосконалення.

З цією метою пропонується виконання низки завдань, серед яких найбільш релевантними для досягнення поставлених цілей, на наш погляд, є індивідуальні творчі завдання (розробка студентами програм щодо збереження і зміцнення власного здоров'я; синтез-проектів про взаємозв'язок спортивних занять з цінностями здорового способу життя (впевненість у собі, психофізична стійкість у незвичайних або стресових ситуаціях, соціальна мобільність, активна життєва позиція тощо); здійснення моніторингу якості фізичної підготовленості студентів різних вікових і медичних груп; проведення соціологічних досліджень щодо вивчення ціннісних орієнтацій студентів та їхнього особистого ставлення до фізичної культури та спорту в умовах сьогодення; аналіз історії життя визначних / успішних особистостей та ін.).

Важливим для визначення мотиваційних факторів, що мають на меті забезпечити підвищення інтересу студентів до занять фізичною культурою, є метод експертного опитування, в якому експертами виступають самі студенти. Такий прийом, як слушно зауважує Т.Плачинда, є результативним, оскільки студенти є «не лише представниками молоді, яка найбільш потребує знань щодо позитивного стилю життя, вони ще й майбутні вихователі і пропагування здоров'язбережливої поведінки – їх прямий обов'язок як фахівців [5, с.48.]. Формування у студентів стійкого переконання у необхідності системного відвідування занять з фізичного виховання, націлених на підвищення рівня їх фізичної підготовленості, можливо лише за умови використання викладачем принципу поступовості до оволодіння студентами руховими навичками, розвитку їх фізичних якостей і дозування фізичних навантажень [7, с.99]. Ефективними у зв'язку з цим є методики, запропоновані вітчизняними дослідниками щодо застосування теорії «занурення» в обраний вид фізичної активності (О.Марченко), педагогічної стратегії орієнтування на здоровий спосіб життя, яка включає дії викладача ознайомчого, рекомендуємого, підтримуючого характеру (О.Гладощук), використання комп'ютерних технологій для забезпечення необхідного рівня розвитку основних рухових і психофізіологічних професійно значущих якостей фахівця під час виконання фізичних вправ на розвиток аеробної й статичної витривалості, профілактику та оптимізацію розумової діяльності студентів, зняття зорової та м'язової втоми (О.Церковна), організації й методики диференційованого підходу в процесі фізичного виховання студентів ВНЗ (О.Малімон), методики навчання силовим навантаженням у процесі фізичного виховання (П.Гулько), програми фізичної підготовки для студенток старших курсів на основі врахування психофізичних особливостей зі збільшенням тижневого обсягу занять (В.Романова), програми самостійного використання у рамках спецкурсу «Індивідуальна тренувально-оздоровча робота» як чинник покращення функціонального стану й підвищення рівня фізичної підготовленості студентів (І.Верблюдов), комплектування спеціальних медичних груп за нозологічними ознаками, запровадження системи модульного контролю за показниками фізичної підготовленості та параметрами функціонального стану (О. Іваночко) та ін. Попри розмаїття форм і засобів ці методики є оздоровчоцентричними і мають на меті сприяти підвищенню рівня фізичної підготовки студентської молоді як найбільш результативного чинника формування фізичного оздоровлення нації.

Отже, фізичне виховання студентської молоді має здійснюватися на принципах індивідуального та особистісного підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкому використанні різноманітних засобів фізичного вдосконалення з метою підвищення рівня мотивації студентів до занять фізичної культури. Важливим при цьому є принцип безперервності цього процесу.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1996 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
2. Концепції фізичного виховання в системі освіти України від 31.08.2011 № 828-р – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-%D1%80>
3. Марченко О. Ю. Формування ціннісних категорій особистої фізичної культури у студентської молоді : автореф. дис... . канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / О. Ю. Марченко ; Дніпропетр. держ. ін-т фіз. культури і спорту. – Дніпропетровськ, 2010. – 20 с
4. Мірошніченко Ю.М. Державна політика у галузі фізичної культури і спорту: стан, проблеми та перспективи розвитку / Мірошніченко Ю.М. // Державне управління та місцеве самоврядування : Тези V Міжнародного наукового конгресу, 26 лютого 2005 року. – ХадіФ., 2005. – С. 32-33.
5. Плачинда Т.С. Формування позитивного ставлення студентської молоді до занять фізичною культурою // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту / Т.С. Плачинда. – 2005. – № 10. – С. 47-50
6. Сотник О. В. До проблеми викладання фізичного виховання у вищих навчальних закладах / О. В. Сотник // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. - 2013. - № 1. - С. 251-256.
7. Фішев С.О. Фізичне виховання студентської молоді в нормативно-правових актах, які регулюють загальні питання функціонування фізичної культури в Україні // Сучасні технології у сфері фізичного виховання, спорту та валеології: Зб. тез. міжн. (інтернет) наук. практ. конф.: – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2007. – С. 99–101.

Е. Pavlenko

The abstracts highlight the problem related to the lack of motivation among University students to physical education as well as reveal the factors that have a negative effect on the quality of students' physical fitness. In this regard, the necessity to submit a programme on how to increase students' physical fitness level through the combination of theoretical and practical skills has been substantiated.

Keywords: physical perfection, students' physical fitness level, healthy life style, motivation, differential approach.

УДК 82:378.384(045)

Педченко О.В.

ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ПРОЕКТІВ У МЕЖАХ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Стаття присвячена проблемі визначенню ролі університетів, які готують спеціалістів за філологічним фахом, у розкритті творчого потенціалу студентів та використанню для цього літературних проектів. В умовах сучасного медіапростору та можливостей міжнародної співпраці, завдяки мережі Інтернет, літературний проект дає можливість не тільки реалізувати студентам-філологам свої творчі та професійні здібності, але й познайомитись з літературними уподобаннями студентів інших країн.

Ключові слова: літературний проект, студентська літературна творчість, міжнародне творче спілкування

Сьогодні, завдяки електронному медійному простору, особливо популярністю стали користуватися різного роду онлайн проекти. Значну частину з них займають міжнародні літературні проекти, які направлені на популяризацію класичної літератури, наприклад, «Сад

геніїв» (Росія, Італія, Німеччина, Франція, Ірландія, Іспанія), або на пошук талановитої молоді, наприклад, «LiLOVE місто» проект Інтернет-радіо UNIVERSE, «Університет Культурного Проекту» на радіо Аристократ та ін.

Все більшу популярність літературні проекти набирають серед студентів. Як відмітили автори статті «Литературный проект как средство развития общекультурных компетенций студентов языковых и неязыковых специальностей вузов», участь у міжнародному літературному проекті формує у студентів, наприклад, навички працювати у команді, реалізовувати літературознавчі та творчі здібності та інші додаткові компетенції, які у зарубіжній педагогіці мають назву «загальні» або «м'які» [1].

Так магістранти Львівського національного університету ім. І. Франка у 2015 році розпочали літературний проект «Книжкова шафа», який має на меті познайомити молодь з якісною сучасною літературою, яка посяде гідне місце на їх книжкових полицях, свої засідання вони так і назвали «полиці». Студенти Київського національного торговельно-економічного університету 27 квітня 2017 року реалізовували літературний проект "Джордж Байрон – англійський романтик XIX століття", який ознайомив його учасників з творчістю видатного англійського поета. Останні роки студентські літературні проекти стають все популярніше. Однак слід зазначити особу роль літературних проектів, що допомагають студентам реалізовувати свої поетичні здібності та буту почутими аудиторією читачів.

Володимир Губайловський, розмірковуючи про поетичну творчість, говорить про необхідність діалогу поета з читачем, «чтобы сигнал не гас, утрачивая свою силу в вязкой среде, так, как гаснут волны от брошенного камня, а разрастался и усиливался, как лавина или камнепад, во много раз превосходя первоначальный импульс» [2]. Такий діалог стає можливим завдяки літературному проекту, які, на думку В. Губоановського є програмою дій, що спрямовані «на создание текста и его представление (продвижение) таким образом, чтобы возникающая обратная связь стала положительной» [2].

Сучасний літературний світ стрімко змінюється, на місце традиційному тексту приходять гіпертекст, що може бути живим (інтерактивним). Текст, що живе в мережі, коментується читачами і це дозволяє автору отримувати той зворотній зв'язок, що так потрібен молодому письменнику. Але цей коментар повинен бути компетентним та утриманим. Тому університетські літературні проекти стають найбільш вдалою платформою для початку творчої кар'єри. Такі проекти можуть говорити різними мовами, але учасники знають, що їх почують та зрозуміють, бо студентське середовище готове до самого сміливого експерименту.

Список використаної літератури

1. Андреев В. Н., Фомичева Ж. Е. Литературный проект как средство развития общекультурных компетенций студентов языковых и неязыковых специальностей вузов // Молодой ученый. – 2016. – №13.2. – С. 9-12. <https://moluch.ru/archive/117/32358/>
2. Губайловский В. Формула Мандельштама / Владимир Губайловский // Арион. – 2002. - № 4 - <http://magazines.russ.ru/arion/2002/4/gubai.html>

O. Pedchenko

CONDUCTING AN INTERNATIONAL LITERARY PROJECTS AS PART OF THE DEVELOPMENT OF LITERARY CREATIVITY OF STUDENTS-PHILOLOGISTS

This article is devoted to the problem of determining the role of universities that train specialists in philology in revealing the creative potential of students and using literary projects for this. In the conditions of modern media space and opportunities for international cooperation through the Internet, a literary project not only allows students-philologists to realize their creative and professional abilities, but also to acquaint with the literary preferences of students from other countries.

Keywords: literary project, student literary creativity, international creative communication.

Проценко О.Б.

РОЗВИТОК АКМЕОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті визначено поняття «акмеологічне середовище вищого навчального закладу»; схарактеризовано його основні завдання та виявлено умови формування та розвитку акмеологічного середовища у процесі підготовки майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі.

Зміни освітньої парадигми в Україні спрямовані на модернізацію вищої школи та підготовку майбутніх фахівців високої кваліфікації, які можуть конкурувати на ринку праці. Головні освітні тенденції в галузі вищої школи спрямовані на реалізацію загальнодержавної стратегії розвитку вищої освіти; на модернізацію вищої освіти за рахунок упровадження в навчальний процес сучасних інноваційних технологій; на створення умов для саморозвитку та самореалізації особистості фахівця. За таких умов набуває актуальності розгляд питання щодо формування та розвитку акмеологічного середовища вищого навчального закладу, де здійснюється професійна підготовка майбутніх фахівців різних сфер життєдіяльності людини.

Акмеологічне середовище – це середовище прагнення до успіху, до творчості, до високих результатів діяльності, до досягнень кожного, коли престижно якісно працювати, викладати, навчатися, вести науковий пошук, дотримуючись морально-правових норм взаємодії.

Акмеологічне середовище навчального закладу – це цілеспрямовано побудований простір, в якому розгортається освітній процес та науково-дослідницька діяльність, створені необхідні і достатні умови для його учасників щодо самореалізації творчого потенціалу на шляху до вищих досягнень та досконалості. Відображуючи розвивальну, ціннісно-гуманістичну парадигму, в центрі акмеологічного середовища мають бути суб'єкти педагогічного процесу (викладачі-дослідники, творчо орієнтовані студенти, магістранти, аспіранти, докторанти), заради якого акмеологічне середовище створюється, існує і розвивається, в інтересах якого акмеологічне середовище повинно досліджуватись [1].

Характерними рисами акмеологічного середовища виступає створення умов для творчості, саморозвитку, готовності до нововведень, самовдосконалення. В здоровому акмеологічному середовищі розвивається адекватна внутрішня Я-концепція майбутнього викладача. Якщо середовище не відповідає вимогам, особистість втрачає впевненість в собі та інших, виникає страх перед майбутнім.

Основними завданнями акмеологічного середовища є:

- навчання мистецтву життя;
- становлення самостійної особистості, яка вміє приймати рішення і нести за них відповідальність, володіє критичним мисленням;
- виховання культури життєвого самовизначення, соціально активного ставлення до життя;
- допомога в оволодінні методами, способами ефективної соціальної взаємодії, освоєння на сучасному рівні політичних, економічних, правових знань;
- розвиток толерантності, розуміння іншого й відчуття взаємозалежності; здійснення загальних проєктів, які навчать бути готовими до врегулювання конфліктів в умовах поваги цінностей плюралізму, взаєморозуміння й миру;
- сприяння розквіту особистості, незалежності;
- виховання здатності свідомо передбачувати майбутнє, прогнозувати його, визначати його, визначати життєву стратегію, свій життєвий проєкт [2].

Формування і розвиток акмеологічного середовища здійснюється за таких умов [3]:

- розширення пізнавальної сфери через застосування освітніх розвивальних технологій, що забезпечує спрямування навчання на різнобічне збагачення, поглиблення та оновлення системи знань, умінь і навичок студентів;

- максимальне наближення процесу навчання до реальних потреб і проблем практики, формування й усвідомлення студентом свого реального образу «Я» як особистості і професіонала;

- багатоплановий цілеспрямований і планомірний вплив на особистість студента, що сприяє його самовихованню й самовдосконаленню, розвитку різноманітних професійних умінь та навичок, комунікативної, організаторської, виховної, дослідницької, виконавської, регулятивної та інших компетентностей;

- забезпечення діагностики й оцінки навчальних досягнень, збільшення освітніх потреб студентів під час і в результаті навчання;

- корекція професійних знань, умінь та навичок;

- вироблення вмінь до аналізу різноманітних педагогічних явищ, подолання конфліктів у взаємодії, визначення цілей та ресурсів подальшого особистісного розвитку;

- розробка критеріїв та показників, що дозволяють проводити моніторинг із питань оволодіння майбутніми викладачами навичками конструктивного мислення, організації зворотного зв'язку, аналізу занять під час проходження практики, визначення сформованості стійкої мотиваційної установки на майбутню професійну діяльність;

- зменшення протиріччя між навчанням та подальшою професійною діяльністю й орієнтація студентів на креативні, творчі підходи до вирішення професійних завдань;

- запровадження інноваційних технологій навчання і виховання у ВНЗ (інтерактивних лекцій, рольових ігор, тренінгів та ін.).

Серед поданих підходів до створення акмеологічного середовища, метою якого є збагачення та професійний розвиток особистості студента, важливе місце посідає взаємодія та взаємодопомога студентів у навчальній групі. Крім того, з боку викладача потрібен психологічний супровід, що може бути виражений через професійну діагностику, професійне консультування, сприяння у плануванні та проектуванні професійної кар'єри та професійної індивідуалізації кожного студента.

Таким чином, за своїм змістом акмеологічне середовище має забезпечувати двобічний зв'язок між загальним розвитком студента й соціальним професійним розвитком загалом, ураховуючи умови, що забезпечують цілеспрямовану активність студента у процесі навчання, професійний розвиток та саморозвиток, виховання з боку студентського колективу, викладачів та самовиховання.

Список використаної літератури

1. Дубасенюк О.А. Передумови розвитку акмеологічного середовища для підготовки педагога-професіонала: досвід і перспективи розвитку // Акмеологія – наука ХХІ століття : матер. ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. В.О. Огнев'юка – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. – С.23–27.

2. Сазоненко Г. С. Педагогіка успіху (досвід становлення акмеологічної системи ліцею) / Г. С. Сазоненко. – К. : Гнозис, 2004. – 684 с.

3. Третяк О.С. Створення акмеологічного середовища під час викладання дисципліни «Соціальна психологія» в студентів-істориків / О.С. Третяк // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2014. - №1. – С.47-48]

Protsenko O.

**THE DEVELOPMENT OF ACMEOLOGICAL ENVIRONMENT AS A CONDITION
FOR ENSURING THE QUALITY OF EDUCATIONAL ACTIVITY
OF AN INSTITUTE OF HIGHER EDUCATION**

The article defines the notion of the acmeological environment of a higher education institution, describes its main tasks and conditions for creation and development of acmeological environment in the process of training future professionals in the higher education institution.

УДК 378.14.035 (043)

Ромашенко В.Є.

**ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ**

У тезах розглянуто проблему формування полікультурної та соціокультурної компетентностей у студентів філологічного напрямку в рамках культурологічної парадигми. Систематизовано підходи до визначення понять «соціокультурна компетентність» та «полікультурна компетентність».

Ключові слова: культурологічна парадигма, соціокультурна компетентність, полікультурна компетентність

Інтеграція України до європейської спільноти, приєднання вітчизняної системи вищої освіти до Болонської декларації, перехід розвинутих країн світу від постіндустріального до інформаційного суспільства, орієнтація на загальноєвропейські рекомендації та вимоги з мовної освіти передбачають наявність полікультурної та соціокультурної компетентностей у майбутніх філологів.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що в теорії і практиці вищої освіти накопичено значний досвід, який може стати основою формування полікультурної компетенції студентів-філологів: розкрито зміст понять «полікультурність» (О. Комаровська, О. Овчарук, О. Гриценко, П. Сисоєв), «полікультурний підхід» в освіті (О.Ковальчук); визначено особливості формування полікультурної компетенції бакалаврів (І.Соколова, О.Щеглова, О. Бондаревська, Б. Гершунський, Н. Коломінський).

Підґрунтя формування соціокультурної компетентності досліджували П. Сулейманова, М. Байрам, Ж. Зарат, Ян ван Ек та ін.

Умови формування соціокультурної компетентності майбутніх фахівців розглядаються в роботах С. Шехавцова, О. Жежера та ін., проте проблема формування соціокультурної та полікультурної компетентностей у змісті навчання студентів філологічного напрямку залишається актуальною й до сьогодні.

Методологічними засадами нашого дослідження є культурологічна парадигма (М. Бахтін, Г. Балл, В. Біблер, Є. Іванов). Услід за ученими ми вважаємо, що освітня культурологічна парадигма визначається рядом структурно-функціональних елементів, таких як: система знань та умінь, що актуалізуються в певну історичну епоху; усвідомлення людиною типу культури, до якої вона належить, і способів особистісного розвитку в процесі її засвоєння; усвідомлення взаємозв'язку культури і моралі особистості, цінностей культури та освіти в суспільстві; уявлення про образ і місце викладача як носія знань і культури в процесі педагогічної діяльності [1, сс. 139-140].

Погоджуючись з думкою Н. Бордовської, зазначимо, що «культурологічна парадигма більшою мірою орієнтує не на знання, а на засвоєння елементів культури, навчання, поведінки, спілкування» [2, с. 30]. Слушною є також думка І. Соколової про взаємозв'язок освіти і культури, який вибудовується в полікультурному середовищі вищого закладу освіти в

цілому та філологічного факультету зокрема через узагальнення, збереження і відродження культурно-освітніх традицій народу, етносу, нації [3, с. 28].

Таким чином, під культурологічною парадигмою сучасної освіти будемо розуміти рівноправну взаємодію учасників навчального процесу, спрямованого на формування у майбутніх філологів мотивації та інтересу до культури іншого народу, розвиток аналітичних умінь, які будуть необхідні під час зіставлення та аналізування культурних явищ, способу життя чи ментальності того чи іншого етносу, готовності до міжкультурної взаємодії в поліетнічному середовищі. Отже, культурологічна парадигма сприяє кращому розумінню особливостей професійної підготовки філологів, узагальненим об'єктом діяльності яких є мова (українська або іноземна) та література (українська або зарубіжна) [3, с. 23].

У контексті нашого дослідження розглянемо процес становлення терміну «соціокультурна компетентність» у педагогічній науці.

Дослідник Ян ван Ек трактує соціокультурну компетентність як «здатність до адекватної взаємодії у ситуаціях повсякденного життя, підтримки соціальних контактів» [4, с. 95]. Інші дослідники, М. Байрам та Ж. Зарат [5], вважають, що соціокультурна компетентність включає здатність до взаємодії з іншими, пізнання їх способу життя.

Систематизуємо різні підходи до визначення поняття «полікультурна компетентність»: здатність особи реалізовувати знання і навички в новій ситуації (Н. Мілованова та В. Прудаєва); індивідуальна характеристика міри відповідності потребам професії, базовий компонент поняття «педагогічна культура», що сприяє формуванню фахівця високої культури (О. Проворов, О. Смолянїнова); оволодіння досягненнями культури, а також розуміння та повага до людей інших національностей, релігій, культур, мов, рас, політичних уподобань та соціального становища (Н. Бордовська); система взаємозв'язаних та взаємообумовлених знань, вмінь, навичок, здібностей, опиту, особистих якостей, яке складають одне ціле (В. Макаєв).

Погоджуючись з думкою І. Соколової, зазначимо, що полікультурна компетентність майбутнього філолога – це цілісне, інтегративне, багаторівневе, особистісне новоутворення, що є результатом професійної підготовки особи у вищому навчальному закладі та у процесі неперервної педагогічної освіти, успішність якої зумовлена сукупністю сформованих у студента компетенцій, які сприяють соціалізації особистості, формуванню в неї світоглядних та науково-професійних поглядів, формуванню педагогічної творчості та майстерності, визначають успішність професійної педагогічної діяльності, здатність до самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя [3, с. 321].

Що стосується структури полікультурної компетентності, на наш погляд, її слід представити як сукупність динамічних і статичних компонентів. Статична форма вияву компетентності засвідчує певний початковий рівень її сформованості, тобто наявний рівень теоретичних знань, первинних умінь, якостей особистості тощо. Динамічна форма характеризує рівень умінь діяти в різноманітних ситуаціях професійного спілкування, діяти у полікультурному середовищі, виявляти здатність виконувати педагогічні функції, набуваючи таким чином досвіду особистісної і професійної поведінки.

Оскільки полікультурна компетентність взаємопов'язана з освітою через поняття культурного та соціального контекстів та оволодіння ними, вона має розвиватися і реалізовуватися комплексно. Культурний контекст передбачає знання реалій, загальних для всього народу. Соціальний контекст – це знання конкретних соціальних умов спілкування, прийнятих у країні, мова якої вивчається.

З цього випливає наше розуміння полікультурної компетентності філолога як здатності до національної самоідентифікації та інтеграції, готовності вести діалог національних та іншомовних культур, застосовуючи при цьому різні стратегії поведінки, долаючи міжкультурні непорозуміння, конфліктні ситуації, стереотипи в стосунках із представниками різних культур для уникнення міжнаціональних конфліктів, досягнення компромісів і налагодження співпраці.

У процесі дослідження ми дійшли висновку, що результатом сформованості полікультурної компетентності у студентів філологічного напрямку є здатність спілкуватися з представниками різних етнічних груп та здійснювати міжкультурне спілкування; порівнювати мовні системи та національні культури, розвивати пізнавальну діяльність, формувати уміння орієнтуватися в інформаційному просторі полікультурного світу; самостійно конструювати свої знання.

Соціокультурна компетентність забезпечує можливість орієнтуватися в соціокультурних особливостях автентичного мовного середовища, прогнозувати можливі соціокультурні перешкоди в умовах міжкультурного спілкування і способи їх усунення, адаптуватися до іншомовного середовища, слідуючи канонам ввічливості в середовищі іншої культури, проявляючи повагу до традицій, ритуалів і стилю життя представників іншого культурного співтовариства.

Список використаної літератури

1. Щукін А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов / А.Н. Щукін. – М.: Филоматис, 2004. – С. 139-140.
2. Бордовская Н.В. Педагогика: Учебное пособие / Н. В. Бордовская, А.А. Реан. – СПб.: Питер, 2007. – С. 30.
3. Соколова І. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя-філолога за двома спеціальностями: монографія / за ред. С.О.Сисоєвої // МОН України. АПН України. Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Маріуполь – Д.: АРТ-ПРЕС, 2008. – 400 с.
4. Van Ek J. A., Trim J. L. M., Vantage (Cambridge University Press, 2001).
5. Byram M., Zarate G., The Sociocultural and Intercultural Dimension of Language Learning and Teaching (Strasbourg: Council of Europe Press, 1997).

V. Romashenko

FORMATION OF SOCIO-CULTURAL AND MULTICULTURAL COMPETENCES OF FUTURE PHILOLOGISTS

In thesis the problem of formation of multicultural and socio-cultural competence of students of philological direction within the cultural paradigm is considered. The approaches to the definition of «socio-cultural competence» and «multicultural competence» are systematized.

Key words: cultural paradigm, socio-cultural competence, multicultural competence.

УДК 378.4:004

Семенов М.А.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ТЬЮТОРІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

У тезах позкрито питання підготовки тьюторів для дистанційного навчання. Розглянуто процес формування системи управління якістю дистанційного навчання в університеті. Показано, що підготовка тьютора є частиною такої системи. Запропоновано практичні дії для підготовки тьюторів в університеті.

Ключові слова: вища освіта, професійна підготовка, дистанційне навчання, тьютор, тьютор дистанційного навчання, система забезпечення якості освіти, система забезпечення якості дистанційного навчання.

У наш час уже неможливо уявити собі організацію навчання у вищому навчальному закладі без використання інтернет-технологій та елементів дистанційного навчання. Незважаючи на очевидність отриманих від цього переваг, забезпечити якість дистанційного навчання сьогодні вдається не завжди. Одним із шляхів розв'язання цієї проблеми

є системний і комплексний підхід до забезпечення якості освітнього процесу в університеті, що передбачає вдалу організацію супроводу дистанційного навчання, зокрема якісну роботу тьютора.

Тьюторство загалом та для організації дистанційного навчання в Україні зокрема досліджують С. Сисоєва, В. Осадчий, К. Осадча, В. Кухаренко [1 – 4] та ін. Окремі деталі формування системи управління якістю дистанційного навчання розглянуто в наших роботах [5; 6]. На жаль, сьогодні цих досліджень недостатньо для якісної організації дистанційного навчання. Тому проблема формування вимог до професійних якостей тьюторів та організації їх професійної підготовки є актуальною. У цих тезах ставимо за мету розглянути підготовку тьюторів в університеті як елемент системи забезпечення якості дистанційного навчання.

Дослідження виконано на основі досвіду, отриманого Луганським національним університетом імені Тараса Шевченка на перших етапах евакуації внаслідок озброєної агресії на Сході України. За перший рік евакуації було розроблено понад десять тисяч дистанційних курсів. Окремим завданням, яке потребувало вирішення, була підготовка викладачів до виконання ними функцій тьютора та забезпечення при цьому якості навчання.

Для того щоб визначити, що саме вимагати від роботи тьютора, проаналізуємо це поняття. У перекладі з англійської тьютор – це «репетитор» або «приватний учитель» [7]. В етимологічному словнику зазначено, що з 1860 р. цей термін набуває специфічного значення: «старший який допомагає молодшим у навчанні» [8]. В Оксфорді й Кембриджі тьютор – це традиційна посада, її займає особа, яка відповідає за навчання та контроль за студентом (магістрантом) [8]. Сучасне уявлення про тьюторство частіше пов'язують з фасилітацією – процесом допомоги, спрощення навчального процесу, усебічного супроводу особи, яка навчається. Отже, узагальнено можна сказати, що тьютор – це людина, яка допомагає іншій особі в навчанні. Саме тому в управлінні якістю дистанційного навчання значну увагу приділяють організації роботи тьютора як особи, яка допомагає студентові або групі студентів навчатися в он-лайнному режимі. Зазвичай розрізняють викладача, який розробляє дистанційний курс, і тьютора, який підтримує дистанційний навчальний процес. Це може бути і та сама людина, і різні. Робота тьютора в організації дистанційного навчання відрізняється від роботи звичайного викладача й має свої особливості, наприклад, у практиці Відкритого університету (www.open.ac.uk/, Великобританія) тьютора наймають на роботу на термін дії одного дистанційного курсу (три місяці); зазвичай він супроводжує не більше 25 студентів, але на цей супровід протягом трьох місяців він витрачає весь власний робочий час. Робота тьютора передбачає не лише виконання педагогічних функцій, але й інші форми супроводу навчального процесу.

Широкий спектр компетентностей тьютора описано в роботі С. О. Сисоєвої, В. В. Осадчого, К. П. Осадчої [1], зокрема це педагогічні, психологічні, дидактичні та специфічні вміння з дистанційного навчання. Але як сформувані ці компетентності у викладачів у реальних умовах університету, урахувавши обмеженість часу? Аналіз наведених компетентностей дозволяє припустити, що незначна кількість практикуючих тьюторів має повний набір зазначених компетентностей. Тому для формування тьютора в наявних умовах ми обрали метод залучення до командної роботи, використання технологій розвитку лідерських якостей. Завдяки залученню, правильно організованому супроводу роботи тьютора, системному підходу до організації дистанційного освітнього процесу та працюючій системі забезпечення якості можлива підготовка тьюторів опосередковано в процесі навчання.

Для формування системи управління якістю дистанційного навчання в університеті необхідно створити передумови: визначити дистанційне навчання як стратегію розвитку університету, забезпечити усвідомлення співробітниками університету важливості його впровадження; створити технічні умови; розробити регулювальні нормативні документи; створити систему супроводу дистанційного навчання в університеті, до складу якої входять інститут координаторів-тьюторів для кожної спеціальності, відділ підтримки дистанційного навчання на всіх рівнях. Цей відділ на першому етапі здійснює короткотермінову підготовку

викладачів і вчить їх розробляти дистанційні курси та ознайомлює з основами роботи тьютора.

Система забезпечення якості дистанційного навчання повинна містити підсистеми: формування змісту дистанційного навчання; педагогічного конструювання контенту дистанційних курсів; організації дистанційного навчального процесу; гарантування якості працівників, задіяних у процесі (викладачі-автори, тьютори, супровід); організації супроводу дистанційного навчання; моніторингу та участі студентів у забезпеченні якості.

Якщо така система сформована й функціонує, доцільно організувати роботу з підготовки тьюторів без відриву від навчального процесу завдяки спланованому залученню та командній роботі. На першому етапі команді пропонують відповісти на такі питання: «Чому тьютор повинен бути особливим?»; «Як тьютор може допомогти студентам виконувати тестові завдання, вивчати лекції?»; «Як залишатись продуктивним (психологічна адаптація, правильна організація робочого часу – тайм менеджмент)?»; «Яка роль тьютора для студентів?»; «Як налагодити контакт викладач – студент, викладач – деканат?»; «Як запобігати конфліктам?»; «Чи є тьютор куратором змісту?»; «Як можна спростити навчальний процес?»; «Як працювати у віртуальній команді?»; «Як створити бази знань (FAQ типових питань, база помилок)?»; «Як спростити роботу тьютора?»; «Як створити набір адаптивних рекомендацій для студента?»; «Як використовувати емоції?» та ін. На наступних етапах необхідно узагальнити й систематизувати здобуті компетентності, що дозволяють слухачам втілювати зазначені вище питання.

Службі сервісу дистанційного навчання в університеті необхідно підтримувати й координувати роботу в команді. Якщо результату не буде досягнуто, викладачам пропонують записатися на вільний дистанційний курс.

Отже, доходимо висновків: тьютор у процесі навчання, завдяки залученню в командну роботу набуває особливих якостей: він самостійно навчається й готується допомагати тим, хто теж навчається переважно самостійно; підготовка тьютора є складником системи управління якістю дистанційного навчання, запропоновано включати її до організації супроводу дистанційного навчання. У подальших дослідженнях вважаємо за доцільне деталізувати підготовку тьютора в команді.

Список використаної літератури

1. Сисоєва С. О. Професійна підготовка викладача-тьютора : теорія і методика : навч.-метод. посіб. / С. О. Сисоєва, В. В. Осадчий, К. П. Осадча. – К. – Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2011.
2. Осадча К. Тьюторство як простір для педагогічної діяльності / К. Осадча // Наук. вісн. Мелітопол. держ. пед. ун-ту. Сер. : Педагогіка. – 2016. – № 1. – С. 52 – 60. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2016_1_9
3. Андреев О. О. Педагогические аспекты открытого дистанционного обучения / за ред. О. О. Андреева, В. М. Кухаренка. – Х. : Міськдрук, 2013. – 212 с.
4. Практикум дистанционного обучения. – 2-е изд. / под ред. В. Н. Кухаренко. – Киев : Миллениум, 2003. – 196 с.
5. Семенов М. Досвід створення системи управління якістю дистанційного навчання в університеті / М. Семенов // Дистанційна освіта України – 2013. Інформаційне освітнє середовище у системі дистанційного навчання в закладах освіти: інноваційні та психолого-педагогічні аспекти : зб. наук. пр. – Х. : ХНАДУ, 2013. – С. 179 – 183.
6. Семенов М. Формулювання теоретичних принципів та методології формування системи управління якістю дистанційного навчання в університеті / М. Семенов // Вісн. ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2016. – № 3. – С. 213 – 222.
7. Dictionary.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dictionary.com/browse/tutor>
8. Online etymology dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.etymonline.com/index.php?term=tutor>

M. Semenov

PROFESSIONAL PREPARATION OF E-TUTORS AS AN ELEMENT OF QUALITY ASSURANCE OF E-LEARNING IN THE UNIVERSITY

In theses deals problems: as we will to prepare a e-tutor: during professional training in pedagogical universities or in training courses or other means? It is shown that if you use teamwork, involvement in activities, technology of Leadership and you created the quality assurance system of distance learning at the University, then the training for e-tutor can do during job. The preconditions and the formation of the quality management system of distance education at the university is been shown. It is shown that the preparation e-tutor is part of this system. Practical steps as to prepare e-tutors at the university are proposed.

Keywords: higher education, e-learning, tutor, e-tutor, system of quality assurance, quality assurance system of e-learning.

УДК 378.401.45(4)(043)

Соколова І.В.

ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ: СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У тезах визначено і охарактеризовано основні напрямки діяльності Європейської Асоціації університетів щодо забезпечення якості вищої освіти. З'ясовано роль ЄАУ у формуванні європейської культури якості шляхом розробки стратегічних документів, проведення щорічних форумів із забезпечення якості. Описано Інституційну програму оцінки якості вищої освіти, яку реалізовано у 45 країнах світу.

Ключові слова: Європейська Асоціація університетів, якість вищої освіти, забезпечення якості, Інституційна програма оцінки якості.

Сучасна європейська освітня політика здійснюється в рамках освітніх ініціатив політичних організацій (Європейський Союз і Рада Європи) та численних регіональних університетських груп, мереж, консорціумів, таких як Європейська Асоціація університетів (European University Association – EUA).

Європейська Асоціація університетів (ЄАУ) представляє інтереси 835 членів – університетів і конференцій ректорів у 47 країнах Європи [1, с. 30], відіграє вирішальну роль у гармонізації рушійних сил розвитку Європейського простору вищої освіти і є форумом для обміну ідеями та передовим досвідом університетської освіти. Основна мета діяльності ЄАУ – забезпечення поступального розвитку вищої освіти в Європі, упровадження у навчальний процес результатів новітніх наукових досліджень, розробка модерних освітніх тенденцій, забезпечення реалізації основних положень та принципів Лісабонської стратегії та Болонської декларації [2]. Осмислення політичних, економічних і соціальних проблем, що стоять перед Європою і світом, зазначено у Щорічному звіті EUA-2015, загострює увагу до захисту цінностей університетської освіти і активізує діяльність із «захисту свободи слова, ... вищої освіти від нападів із застосуванням насильства, неналежного зовнішнього впливу або залякування» [1, с. 8].

З часу свого створення ЄАУ бере активну участь у європейських і міжнародних дискусіях з проблем якості вищої освіти. У документі ЄАУ «Забезпечення якості у вищій освіті» (2001) визначено вимоги до оцінки якості вищої освіти, яка має відповідати таким вимогам: ґрунтуватися на довірі й співробітництві між вищими навчальними закладами й організаціями, що здійснюють оцінку; враховувати цілі й завдання навчальних закладів, а також освітніх програм; забезпечувати баланс між традиціями й новаторством, академічною спрямованістю й економічною релевантністю, логічною обґрунтованістю навчальної

програми й свободою вибору для студента; включати перевірку викладання, дослідницької роботи, управління й адміністрування; враховувати відповідальне ставлення керівників вищих навчальних закладів до потреб студентів і якості освітніх послуг, що надаються студентам.

Декларація ЄАУ (2003 р., Грац) в числі головних цілей європейських університетів висуває формування внутрішньої культури якості, заснованої на взаємній довірі і прозорості процедур вимірювання та забезпечення якості, повазі до різноманіття національних культур [8]. У Декларації Глазго (2005) узагальнено колективну думку членів Асоціації щодо прихильності університетів до розвитку, упровадження та повсюдного застосування внутрішньої культури якості, що відповідає їх інституційним цілям і задачам, а також знаходить підтвердження у кількості заходів із забезпечення якості вищої освіти, до яких залучені університети [7].

У Лісабонській Декларації «Європейські університети після 2010 року: різноманіття при єдності цілей» (2007) якнайкраще, на нашу думку, визначено сучасний контекст діяльності ЄАУ : «Європі – сильні університети. Університет і суспільство знань. Диферсифікована система університетської освіти. Автономія університетів, гнучкість, адаптованість до змін. Університети і розвиток інтеграційного суспільства». Серед важливих пріоритетів діяльності університетів (інтернаціоналізації ЄПВО, розробка інституціональних стратегій у сфері наукових досліджень) визначено стратегії забезпечення якості вищої освіти. Стратегії знаходять відображення у інституціональних процесах, спрямованих на підвищення якості та посилення місії навчальних закладів; у доповненні внутрішньої культури якості механізмами зовнішньої підзвітності для посилення синергетичного ефекту; залученні навчальних закладів, студентів, агенцій з контролю якості та європейських урядів до розробки механізмів контролю якості [9].

Празька декларація, прийнята в березні 2009 року, одним із 10 факторів успіху європейських університетів на наступне десятиліття визначила підвищення якості і поліпшення прозорості. Це означає зобов'язання університетів надавати точну інформацію про місію університетів, їх діяльність, показники і отримані результати для студентів, роботодавців та інших стейкхолдерів [3].

Політика ЄАУ щодо забезпечення якості простежується також у програмному документі 2010 року Ради ЄАУ. Зазначимо ключові принципи формування культури якості у європейських університетах: головну відповідальність за забезпечення якості покладено на університети; інституціональний менеджмент якості вимагає комплексного підходу; якість є контекстною; кінцева мета внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості полягає у підвищенні якості і зміцненні довіри між усіма стейкхолдерами [4].

Протягом 2006-2016 років за ініціативи ЄАУ та спільної участі «Групи Е4» (ENQA, ESU, EUA і EURASHE) проводяться Європейські форуми із забезпечення якості (EQAF) для розширення рамок діалогу на національному і європейському рівнях в контексті мінливих змін ландшафту ЄПВО. Наведемо тематичні площини форумів: якість вищої освіти з концептуальної, історичної, політичної точок зору; інструменти забезпечення якості та процеси, що реалізуються на інституційному рівні; формування культури якості та забезпечення стандартів якості на інституційному та національному рівнях; міжнародний вимір зовнішнього контролю якості; процедури проведення транскордонної акредитації та визнання спільних програм; студентоцентроване навчання, зокрема упровадження підходу у процедуру забезпечення якості; роль інституційних систем забезпечення якості та зовнішнього контролю якості.

Протягом 15 років діяльність ЄАУ була спрямована на підтримку інституційної розбудови та забезпечення якості (QA) через ряд проєктів у співпраці зі своїми членами та партнерами. Зазначимо найбільш значимі для ЄПВО проєкти : «Культура якості» (2002-2006); «Дослідження культури якості у вищих навчальних закладах» (2009-2012); «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості у ЄПВО (ESG, 2005, 2015); «Рейтинги в

інституційних стратегіях та процесах» (2011-2015); «Фокус на автоматичне інституційне визнання» (2015-2017).

Інституційна програма оцінки якості (Institutional Evaluation Programme, IEP) є незалежною програмою ЄАУ і слугує підтримці й подальшому розвитку установ, їх стратегічному управлінні та внутрішній культурі якості. IEP є повноправним складником ENQA (Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти) і занесена до EQAR (Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти).

З часу створення програми (у 1994 році) близько 400 видів оцінок були проведені у 45 країнах світу, що робить методику IEP однією з кращих і найбільш широко використовуваних у закладах вищої освіти [5].

IEP ґрунтується на таких основних характеристиках: комплексні оцінки, які враховують мету, специфічні цільові завдання і профіль закладу освіти, з акцентом на процес інклюзивної самооцінки та інституційного самопізнання; поліпшено-орієнтований підхід, який активно підтримує установа у виконанні своєї місії, незалежної від урядів або інших таких органів і не спрямована на акредитацію чи рейтинг; Європейський фокус, який враховує існуючу структуру і ініціативи у галузі вищої освіти у Європейському просторі вищої освіти, міжнародні групи з оцінки, що представляють розмаїття в цій області; максимальне врахування інституційної оцінки, приймаючи до уваги більш докладно питання, що мають стратегічне значення для установи; некомерційну основу, з реєстраційний внесок для покриття витрат, пов'язаних з програмою [1, с.14-17; 6].

Протягом 2015-2018 років спільно з Групою Е4 реалізується проект «Підвищення якості за рахунок інноваційної політики і практики», спрямований на підвищення якості європейської вищої освіти для досягнення мети Стратегії «Європа 2020». Проект визначить проблеми і перешкоди на шляху реалізації ESG 2015, розробить рекомендації щодо ефективного використання внутрішніх і зовнішніх стандартів якості.

Список використаної літератури

1. Annual report 2015. European University Association Editing: Jessica Carter - 2016 – 45 p. [Electronic resource]. – URL : www.eua.be
2. European University Association. Work and policy area [Electronic resource]. – URL : <http://www.eua.be/eua-work-and-policy-area.aspx>
3. European universities – looking forward with confidence. Prague declaration 2009 by the European University Association. – 8 p.
4. EUA Policy Statement on Quality and Quality Assurance in the European Higher Education Area [Electronic resource]. – URL: <http://www.eua.be/Libraries/publications-homepage-list/EUA-QA-Policy-2010.pdf?sfvrsn=4>
5. European University Association. Quality Assurance [Electronic resource]. – URL: <http://www.eua.be/eua-work-and-policy-area/quality-assurance.aspx>.
6. EUA Institutional evaluation programme / Charter of Conduct for IEP Pool Members [Electronic resource]. – URL : <http://www.eua.be/iep>
7. Glasgow declaration (2005). Strong Universities for a Strong Europe. – 24 p. [Electronic resource]. – URL: http://www.eua.be/eua/jsp/en/upload/Glasgow_Declaration.1114612714258.pdf
8. Graz Convention (2003) [Electronic resource]. – URL: http://eua.uni-graz.at/graz_docs/Graz0531-manus.doc on September 27th, 2007. – 6. p.
9. Lisbon Declaration – Europe's Universities beyond 2010: Diversity with a Common Purpose [Electronic resource]. – URL: <http://www.eua.be/activities-services/publications/eua-policy-positions.aspx>

I. Sokolova

THE EUA EDUCATION POLICY: QUALITY ASSURANCE STRATEGIES

The main activities of the European University Association for quality assurance in higher education are identified and described in theses. It is determined the impact of EUA in shaping

European quality culture through the development of policy documents, the annual European Quality Assurance Forums. The Institutional evaluation programme in higher education, realized in 45 countries, is described.

Key words: European University Association, the quality of higher education, quality assurance, Institutional Evaluation Programme.

УДК 371.134 (043)

Стуліка О.Б.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПСИХОЛОГА ЯК ЗАПОРУКА МАЙБУТНЬОЇ ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У тезах розглянуто особливості формування іншомовної мовленнєвої компетенції у майбутніх фахівців-психологів, а саме впровадження інноваційних технологій з вивчення іноземної мови як запоруки якісної мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: *іншомовна мовленнєва компетенція, майбутня професійна діяльність, інноваційні технології викладання іноземної мови.*

Державна політика України у сфері реформування вищої освіти передбачає всебічний розвиток та впровадження інноваційних технологій навчання іноземній мові, що відповідає ідеям інтеграції вищої освіти України до єдиного європейського та всесвітнього простору освіти. Євроінтеграція створює досить сприятливі умови для розвитку науки та освіти, але при цьому ставиться питання про перехід від адаптаційного навчання до особистісно орієнтованого (В.П.Андрущенко, І.Д.Бех, В.Ю.Биков, І.А.Зязюн, В.Г. Кремень, В.І. Луговий, Н.Г.Ничкало, В.В.Олійник, І.Ф.Прокопенко, О.Г.Романовський, Л.Л.Товажнянський, К.Чеботарьов та ін.). Основною метою сучасної системи освіти є інтелектуальний і моральний розвиток особистості, формування творчого мислення та вміння працювати з інформацією іноземною мовою. Отже, система навчання з оволодіння іноземною мовою має бути побудована таким чином, щоб надавати студентам можливість самостійно розмірковувати, співвідносити різні точки зору та формулювати свою власну.

Саме тому актуальною проблемою сьогодення є впровадження інноваційних технологій з вивчення іноземної мови у процес фахової підготовки майбутніх психологів.

Відповідно до основних позицій Болонської декларації щодо трансформації європейської системи освіти та формування єдиного освітянського простору Європи нова гуманістична система освіти повинна трансформуватись у пріоритетний чинник суспільного прогресу, формувати креативну особистість, всебічно розвинену, здатну до комунікативних міжкультурних контактів, в тому числі й іноземною мовою.

Сучасний процес навчання характеризується наявністю значної кількості технологій викладання іноземної мови. Вживані технології класифікуються за різними ознаками, але загальне число технологій навчання, що використовуються, досить приблизне. Пріоритетними у сфері вищої освіти є комплексні освітні технології: педагогічні, інформаційні, телекомунікаційні, інтелектуальні, інноваційні. В основі усіх інноваційних освітніх технологій покладені методи активного навчання, що становить собою таку організацію навчального процесу, яка спрямована на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів завдяки комплексному використанню психолого-педагогічних засобів.

Використовуючи активні методи навчання, треба враховувати такі їхні особливості: активізація діяльності того, хто навчається, навіть незалежно від його суб'єктивного бажання брати участь у процесі навчання; підвищений ступінь мотивації й емоційності; виникнення прямих і зворотних зв'язків між викладачем і студентами. Активні методи навчання зорієнтовані на особистість самого студента, на його свідому участь у розвитку власних знань, персональних і фахових навичок, насамперед, навичок колективної роботи і творчого

вирішення конкретних проблем, які відіграють значну роль у процесі фахової підготовки майбутніх психологів, тому що розкривають можливості більш глибокого дослідження питань, що вивчаються на заняттях. Використання в навчальному процесі методів активного й інтерактивного навчання значно зміцнюють зв'язок «студент-викладач», розкривають творчий потенціал кожного студента і дозволяють оцінити міру його готовності до професійного спілкування іноземною мовою. Таким чином, використання методів активного навчання під час вивчення іноземної мови багато в чому сприяє вирішенню проблеми активізації навчальної діяльності у ВНЗ.

Список використаної літератури

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности / К.А.Абульханова-Славская. — М.: Наука, 1980. — 335 с.
2. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К.Маркова. — М.: междунар.гуманит.фонд «Знание», 1996. — С.43-48
3. Стуліка О.Б. Психологічні особливості розвитку мнемічних здібностей студентів мовних спеціальностей: Автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.Б.Стуліка // ХНПУ ім.Г.С.Сковороди — 2010. — 24стор.

O. Stulika

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF PSYCHOLOGISTS AS THE KEY TO THE FUTURE EFFECTIVE PROFESSIONAL ACTIVITY

The abstract shows the peculiarities of formation of foreign language competence of future specialists-psychologists, namely the introduction of innovative technologies on studying foreign language as the key to quality speech training of future specialists.

Keywords: foreign language competence, future professional activity, innovative technologies of teaching foreign language

УДК 37.018.43:004

Styopin M.

MODULAR OBJECT-ORIENTED DYNAMIC LEARNING ENVIRONMENT IN MARIUPOL STATE UNIVERSITY

The present article deals with the general issues of implementation of innovative technologies in educational process, the peculiarities of use of MOODLE system in the process of teaching of foreign languages is described. The experience of MSU in the use of distance learning techniques is taken under consideration.

Key words: innovative technologies, distance learning, Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, distance course.

Due to implementation of innovative technologies in the system of higher education in Ukraine, the scope of distance learning is extending, which refers to the individualized process of transferring of knowledge, abilities, skills and ways of human cognitive activities that takes place in mediated interaction among remote participants in the specialized environment that is created on the basis of modern psycho-pedagogical and communication technologies [1]. We consider it to be appropriate to use distance learning courses to support self-extracurricular work on foreign language and, in particular, in the implementation process of foreign language training of students of technical specialties [2]. Distance course (DC) we consider to be an information product, based on Internet technologies that provides a presentation of teaching content, organization of interaction of participants of educational process, support management and monitoring of independent educational activities of students. The problem of choosing the suitable virtual learning

environments (platforms) for the development of DC becomes more relevant. The virtual learning environment contains a set of specific functionality, teachers can organize educational, research, and creative activities of students through an independent extra curriculum work.

Mariupol State University uses MOODLE platform for developing DC. MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) is a system of distance learning, which is software to create DC. The system is distributed for free as an open source system. To use it we need to comply with copyright, but with certain freedoms. Moodle has a simple, compatible with different browsers interface. It should also be noted that the importance of the work on the creation of Moodle is particularly relevant in the context of Ukraine's integration into the European community and Bologna process, which gives us grounds to draw a conclusion about the prospects of the chosen topic and to consider the creation of a learning system Moodle to be a definite step to the implementation of tasks on reforming of education in Ukraine.

Independence in learning, responsibility for their own learning activities, the ability to organize their time and distribute the load are the main characteristics of training in modern educational institutions of the world [3, p. 96].

It is not a secret that students often are irresponsible to the results of their training activities, abusing cheating during written tests, use the prompts and so on. But in terms of use of e-learning systems such an attitude becomes impossible due to the conduct of e-tests and e-examinations that provide independent execution of all tasks for a limited period of time [4, p. 77].

The use of MOODLE system for studying of foreign languages by students in MSU is a productive and effective innovation that improves the quality of the educational process. Information resources of this type are not exhaustive and require further exploration both by a teacher and students.

Thus, we should mention that the combination of the electronic environment with daily educational process has the following positive consequences: it simplifies the process of informing students about certain changes, additions, adjustments of academic disciplines; it increases opportunity for active involvement and use of methodological base; it accelerates feedback; it is possible to coordinate, plan and adjust the activities of students effectively.

Literature

1. Іващишин О. М. Віртуальне середовище для дистанційного навчання іноземної мови [Електронний ресурс] / О. М. Іващишин, В. В. Довбенко. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vldubzh/2010_4_2/Statti/13.pdf
2. Ковалинська І. В. Можливості використання електронного навчального простору [Електронний ресурс] / І. В. Ковалинська. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchdpu/ped/2012_101/koval.pdf
3. Коваль Т. І. Реалізація технологій дистанційного навчання іноземних мов з використанням навчального середовища Moodle / Т. І. Коваль, О. А. Щербина // Методика навчання іноземних мов майбутніх фахівців. – 2011. – Вип. 21., Ч. 6. – 2011. – С. 94-104.
4. Томіліна А. О. Використання системи електронного навчання Moodle при вивченні іноземної мови / А. О. Томіліна // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2011. – Вип. 32. – 2011. – С. 75-80.

Стьопін М. Г.

МОДУЛЬНЕ ОБ'ЄКТНО-ОРІЄНТОВАНЕ ДИНАМІЧНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ MOODLE В МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Розглядаються загальні питання впровадження інноваційних технологій в освітній процес, описані особливості використання системи MOODLE в процесі викладання іноземних мов. Окрема увага приділяється досвіду МДУ в області використання технологій дистанційного навчання.

Ключові слова: інноваційні технології, дистанційне навчання, модульне об'єктно-орієнтовано динамічне навчальне середовище, дистанційний курс.

Трофименко А.В.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УЧАСНИКАМИ АТО В УКРАЇНІ

У роботі автором представлено аналіз сучасного українського законодавства в сфері забезпечення державної підтримки для отримання вищої освіти учасниками антитерористичної операції (АТО), що проводиться на сході України з квітня 2014 року. Встановлено основні нормативно-правові акти, що створюють правові засади підтримки учасників АТО та членів їх сімей у сфері вищої освіти. Розглянуто основні права та пільги, що забезпечуються державою учасникам АТО та їх дітям при вступі у вищі навчальні заклади. Виявлено основні форми та механізми забезпечення державної цільової підтримки в цій сфері згідно національного законодавства.

Ключові слова: антитерористична операція (АТО), учасник АТО, учасник бойових дій, вища освіта, вищий навчальний заклад.

Проведення антитерористичної операції (АТО) на сході України призвело до появи нових категорій населення, особливе місце серед яких посідають її учасники. За період проведення антитерористичної операції відбулося шість хвиль мобілізації, через військкомати на фронт пройшли майже 300 тисяч осіб, добровольців, мобілізованих, а пізніше контрактників. Це поставило перед державою питання розробки механізмів соціального захисту учасників антитерористичної операції та членів їх сімей через надання їм додаткових прав та пільг, включаючи підтримку в здобутті ними вищої освіти.

Введення до національного правового поля пільг учасникам АТО призвело до перегляду, оновлення та ухвалення значної кількості нормативно-правових актів, як законів, так і підзаконних актів. Основним нормативно-правовим документом, що визначає статус учасника антитерористичної операції в Україні, є Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Після внесення змін до зазначеного закону, що набули чинності 22 травня 2014 р., учасників АТО було прираховано до учасників бойових дій (стаття 6, пункт 19) та наділено всіма відповідними правами та пільгами (стаття 12) [1].

Ці права та пільги включають надання державної допомоги й у сфері вищої освіти. Значним кроком у забезпеченні соціального захисту учасникам АТО та їх дітям у цій сфері стало підписання 14 травня 2015 року Президентом України П.О. Порошенко Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти». Цим законом було доповнено Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», зокрема статтю 12 в частині надання підтримки з боку держави учасникам АТО та їх дітям у здобутті ними професійно-технічної та вищої освіти: «Держава забезпечує учасникам бойових дій..., та їхнім дітям, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, - до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах» [2].

Згідно цього ж закону державна цільова підтримка для здобуття професійно-технічної та вищої освіти зазначеним категоріям надається шляхом «повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів; пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти; соціальної стипендії; безоплатного забезпечення підручниками; безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних та комунальних

навчальних закладах; безоплатного проживання в гуртожитку; інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України» [2].

Механізм та умови надання такої підтримки з боку держави повинні визначатися Кабінетом Міністрів України, які були прийняті тільки через півтора року після внесення вищезазначених змін. Так, 23 листопада 2016 року на засіданні Уряду України було ухвалено довгоочікувану та необхідну для застосування відповідного закону Постанову КМУ № 975 «Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійно-технічної та вищої освіти», що сьогодні є чинною в редакції від 14 квітня 2017 року. Ця Постанова затвердила «Порядок та умови надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійно-технічної та вищої освіти», що визначає категорії населення, яким надається підтримка, та форми державної допомоги.

Згідно вищезазначеної Постанови Кабінету Міністрів України державна цільова підтримка для здобуття вищої освіти надається:

- учасникам бойових дій (які отримали цей статус перебуваючи безпосередньо в районі проведення АТО, тобто учасникам АТО);

- дітям учасників АТО;

- дітям, чиї батьки загинули під час участі в АТО;

- дітям, чиї батьки загинули, пропали безвісти, померли внаслідок захворювань, отриманих під час участі в АТО;

- дітям осіб, що перебуваючи у складі добровольчих формувань, загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час безпосередньої участі в АТО, за умови, що в подальшому такі добровольчі формування були включені до складу Збройних Сил, МВС, Національної гвардії;

- дітям осіб, що перебуваючи у складі добровольчих формувань, які в подальшому не були включені до складу Збройних Сил, МВС, Національної гвардії, загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час виконання такими добровольчими формуваннями завдань антитерористичної операції у взаємодії із Збройними Силами, МВС, Національною гвардією, перебуваючи безпосередньо в районах проведення АТО.

Крім того, така підтримка передбачена й дітям, що отримали статус внутрішньо переміщеної особи, а також дітям осіб, які загинули або померли внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у Революції Гідності [3].

Пільги для здобуття вищої освіти такими категоріями населення можуть бути надані в наступних формах:

- «повної оплати навчання за рахунок коштів загального фонду державного або місцевих бюджетів у разі зарахування вступників на навчання за державним (регіональним) замовленням відповідно до цих Порядку та умов, а також умов та правил прийому на навчання до вищих та професійно-технічних навчальних закладів на відповідний рік (далі - умови та правила прийому);

- часткової оплати навчання за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів шляхом надання особам, зарахованим на навчання за рахунок коштів фізичних і юридичних осіб, пільгових довгострокових кредитів для здобуття вищої та професійно-технічної освіти;

- соціальної стипендії (у розмірі та порядку її призначення і виплати, встановлених Кабінетом Міністрів України) - для осіб, які навчаються за державним або регіональним замовленням за денною формою;

- безоплатного забезпечення підручниками – за рахунок бібліотечного фонду відповідного навчального закладу;

- безоплатного доступу до Інтернету, систем баз даних у державних та комунальних навчальних закладах;

– безоплатного проживання в учнівських та студентських гуртожитках або проживання у студентських гуртожитках з пільговою оплатою – для осіб, які навчаються за денною формою» [3].

Цікавим положенням цього документу стала можливість отримання повторної допомоги особами, які вже навчалися за державним замовленням у ВНЗ відповідно до цієї Постанови, але не завершили навчання за умови здобуття вищої освіти за тим самим рівнем при відшкодуванні коштів державного або місцевих бюджетів. До того ж повторно отримати допомогу може й особа, яка здобула вищу освіту за державним замовленням у державному ВНЗ, проте за станом здоров'я втратила можливість виконувати службові чи посадові обов'язки за отриманою раніше кваліфікацією, що підтверджується висновками медико-соціальної експертної комісії (пункт 2) [3].

Для отримання державної цільової підтримки особа має особисто подати заяву на ім'я керівника відповідного ВНЗ із зазначенням конкретних видів державної цільової підтримки, до заяви додаються завірені в установленому порядку копії документів, які підтверджують право на її одержання, це:

- 1) для учасників бойових дій – посвідчення учасника бойових дій;
- 2) для дітей учасників бойових дій – свідоцтво про народження дитини та посвідчення учасника бойових дій (батька або матері);
- 3) для дітей загиблих учасників бойових дій – посвідчення члена сім'ї загиблого;
- 4) для дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, – довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (пункт 7) [3].

Відповідно до вищезазначених нормативно-правових документів були внесені зміни й до інших чинних законів. Зокрема, розглянуті пільги було включено до Закону України «Про вищу освіту», а саме до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів (стаття 44). Ці ж умови передбачають право учасникам АТО «брати участь у конкурсі за результатами вступних іспитів з конкурсних предметів у вищому навчальному закладі у межах установлених квот прийому до вищих навчальних закладів (наукових установ) України», тобто вступати до ВНЗ за результатами вступних іспитів, а не сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання [4].

Таким чином, визначення політико-правового статусу учасників антитерористичної операції в Україні поставило перед державою необхідність розробки правових механізмів надання їм допомоги з боку держави у вигляді додаткових прав та пільг. Значні кроки в цьому напрямку були зроблені в сфері вищої освіти. Сьогодні учасники АТО та їх діти, а також діти, загиблих учасників АТО, мають право на державну цільову підтримку для здобуття вищої освіти у різних формах, включаючи повну або часткову оплату навчання та соціальну стипендію, а також пільги при вступі до ВНЗ. Проте, не дивлячись на законодавчо визначені механізми отримання державної допомоги, на практиці реалізація наданих пільг є проблемною, зокрема таких як права на безоплатні забезпечення підручниками, доступ до Інтернету та проживання в гуртожитку, що потребує подальшого вдосконалення правових засад у розглянутій сфері.

Список використаної літератури

1. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жовтня 1993 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.

2. Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти : Закон України від 14 травня 2015 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/425-19>.

3. Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійно-технічної та вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України № 975 від 23 листопада 2016 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/975-2016-%D0%BF>.

4. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>.

A. Trofymenko

LEGAL FRAMEWORK FOR THE PROVISION OF STATE SUPPORT TO THE ATO PARTICIPANTS IN THE PROCESS OF RECEIVING HIGHER EDUCATION

The author provides insight to the analysis of modern Ukrainian legislation in the field of provision of state support to the ATO participants in receiving education (ATO is an anti-terrorist operation in Eastern Ukraine launched in April 2014). The article defines legislative acts which provide the legal framework for the support of ATO participants and their families in the higher education field together with the basic rights and benefits provided by the state to ATO participants and their children while applying to university. The author describes main ways and mechanisms of the provision of state focused support in this field under the national legislation.

Key words: anti-terrorist operation (ATO), ATO participant, war veteran, higher education, higher education institution.

УДК 378.147:81.111.1(043)

Fedorova Y.

PEDAGOGICAL CREATIVITY AND EXCELLENCE OF MODERN TEACHER IN HIGH SCHOOL

Thesis deal with the problem of pedagogical creativity and teaching excellence in high school. The author of the article dwell upon the question that teachers in high school should meet all necessary requirements in order to correspond criteria that are important in modern society. Moreover high school provide methodological, theoretical and practical basis for development both teachers and students.

Key words: pedagogical mastery, excellence, system of education in high school.

Modern education is in constant evolution due to such factors as intellectual potential of society, growth to cultural and social demands. As a result nowadays it is important to update the process of education to solve the tasks in 21-st century, which are connected with providing intellectual independence, productivity and implementation of new knowledge, preparation and forming responsible and intellectual citizens and well-qualified specialists without which our country will not have neither economical, social, political nor ecological growth. Society needs new knowledge, education, and due to this higher education takes the first place in this process. Moreover, actuality of this topic is also connected with the importance of educational development as major priority in most countries all over the world. It should be pointed out that establishment of new standards and changes are widely spread in Ukraine as our country is in its way to European integration. This process includes essential changes not only in pedagogical theories but also in educative sphere.

As it was noted science and education concern to those social institutions of society, where the importance of high-qualified intellectual work is on high level and professional quality of scientific and pedagogical candidates have the most decisive meaning.

Teachers of high school are one of the main professional groups and there are two essential tasks:

1) to save, multiply and to transfer science, cultural and technical achievements of the society and civilization as a whole;

2) to socialize of the individual on the most responsible stage of his development, which is connected with gaining a professional preparation on a proper level.

Modern conditions of development of society established new demands for specialists, which would be trained more purposefully due to different integrated programs. To fulfill all these professional needs one should remember that well-qualified teacher of high school is the main unit in the system of education. Now the question is how to organize work and training of professionals in conditions when it is impossible to foreseen evolution of professional activity.

Well, that is why now in conditions of globalization and transformation of society the problem of professional training of teachers of high school prevails and it is very important to meet all the requirements of modern transformation.

There are different approaches in the meaning of notion pedagogical mastery, which include some criteria and components.

Dyachenko and Kandibovich admit pedagogical mastery as high level of teacher's professional activity. It can be seen outside in successfully creative solving of different pedagogical tasks, in effective achievements of methods and ways of teaching and educational work. As for inside criteria it should be pointed out that pedagogical mastery acts as functional system of knowledge, skills, psychological processes, peculiarities of individual, which provide fulfilling of pedagogical tasks [1, p.57].

It should be noticed that such teacher's activity is many-sided and it includes scientific searches, only teacher's activity, methodological work, teaching and organizational influence on studentship and self-development.

Teacher of high school should realize that his professional activity has its limits. Knowledge which are formed by students with the help of a teacher is not enough as they grow up very quickly. So, teacher's mission is to form fundamental basis of his speciality, to conduce perception of students' development, their willingness to study, to update their knowledge, to form demands to their own activity and results [2, p.110].

Modern paradigm of high school education demand objective demand of special teachers' training. Development of pedagogy and psychology, interest to individual and its potential possibilities self-development, understanding of education as continuous process, which characterizes lively functioning of modern person caused intense interest towards the question of teachers' training and retraining of teachers of high school [3]. To fulfill this special training it should be worked up its methodology, theory and practice with obligatory including of technical and technological knowledge in sphere of pedagogy, psychology and biology, that are adequate to teacher's activity.

Teacher should also be many-sided personalities and except professional (special) information he needs to be interested in processes which are taking place in the world and society, develop creative, ethical and aesthetical tastes.

Literature

1. Dyachenko M.I. Psihologia vishej shkoli / M.I. Dyachenko, L.A.Kandibovich. – Minsk. – 1978. – 304p.
2. Zyazun I.A. Pedagogicheskaya maisternist / I.A.Zyazun. – Kyiv, 1997. – 422 p.

Федорова Ю.Г.

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ ТА МАЙСТЕРНІСТЬ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА ВНЗ

Тези присвячено проблематиці педагогічної творчості та майстерності сучасного викладача у ВНЗ. Сучасний стан розвитку суспільства вимагає нових стандартів у підготовці фахівців, які повинні мобільно реагувати на зміни, що відбуваються у системі освіти. Також зазначено деякі критерії, за допомогою яких має відбуватися підготовка спеціалістів.

Ключові слова: педагогічна майстерність, досконалість, система навчання в середній школі.

Ясірова Ю.Ф.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ КІПР

У тезах розглядається система забезпечення якості вищої освіти в Республіці Кіпр, визначаються етапи її розвитку. Особливу увагу приділено сучасному етапу, що пов'язаний з функціонуванням Агенції із забезпечення якості і акредитації у сфері вищої освіти / DI.P.A.E. Розглядаються основні напрями діяльності DI.P.A.E., результати роботи за 2016 р.

Ключові слова: забезпечення якості вищої освіти, Республіка Кіпр, Агенція із забезпечення якості і акредитації у сфері вищої освіти.

Забезпечення якості вищої освіти є одним із принципів Болонського процесу, членом якого є і Україна, з формування Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА). В Європейському просторі вищої освіти оцінка й гарантування її якості покладається на спеціалізовані акредитаційні агенції, що займаються розробкою інструментарію й методик оцінки якості, а також здійснюють перевірки якості освіти. До того ж з метою сприяння європейському співробітництву у сфері забезпечення якості у 2000 р. було утворено Європейську мережу забезпечення якості вищої освіти (ENQA).

У 2004 р. ця Європейська мережа трансформована в Європейську асоціацію забезпечення якості вищої освіти (ENQA), яка поширює і розвиває досвід щодо забезпечення якості та входить до групи чотирьох основних консультативних членів із супроводу Болонського процесу. Асоціація об'єднує агенції та організації забезпечення якості вищої освіти.

В Україні створення незалежного органу, уповноваженого реалізувати державну політику у сфері забезпечення якості вищої освіти, було передбачено Законом «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. Зважаючи на те, що Україна не представлена у ENQA і вступ до Асоціації залишається пріоритетом діяльності НАЗЯВО [2], актуальним вбачається дослідження досвіду функціонування таких агенцій в інших європейських країнах. Республіка Кіпр в цьому аспекті може стати прикладом, адже в країні система забезпечення якості вищої освіти наразі розвивається і трансформується, країна націлена на членство в ENQA.

Засновуючись на тому, що питання забезпечення якості вищої освіти входить до порядку денного ЄС з модернізації єдиного європейського простору вищої освіти, а також на тому, що робляться безперервні зусилля щодо формування у вищих навчальних закладах культури якості, в Республіці Кіпр питання про гарантії якості вищої освіти поставлене як пріоритетне питання порядку денного освітньої політики як на політичному так і на технократичному рівні. Створення першого університету Кіпру в 1992 р. стало визначною віхою в освітній політиці країни, яка з тих пір була спрямована на заохочення і забезпечення якості у вищих навчальних закладах. Перша система контролю якості країни представлена законом, прийнятим в 1987 р., який торкався питань створення і функціонування приватних вищих закладів освіти. З поступовим розвитком вищої освіти в країні спостерігався розвиток системи забезпечення якості. На початку ХХІ ст. система працювала у формі функціонування чотирьох органів контролю якості вищої освіти на Кіпрі. Зокрема, Рада з питань акредитації та сертифікації у сфері освіти (Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης/ΣΕΚΑΠ), Комітет з питань акредитації приватних університетів (Επιτροπή Αξιολόγησης Ιδιωτικών Πανεπιστημίων/ΕΑΠ) і Консультативний комітет з питань вищої освіти (Συμβουλευτική Επιτροπή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης/ΣΕΤΕ) є трьома інститутами, які займалися питаннями забезпечення якості і акредитацією. В той же час Рада Кіпру з визнання освітніх кваліфікацій (Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥΣΑΤΣ)) відповідала за визнання кваліфікацій, присуджених ВНЗ. Однак швидкий розвиток університетської освіти в країні в останні роки, робота трьох державних і п'ятих приватних університетів, спонукали до реформування існуючої системи.

Сьогодні Управління вищої освіти Міністерства освіти і культури надає великого значення забезпеченню якості освіти і акредитації вищих навчальних закладів на Кіпрі. Контроль якості розглядається в якості опорної точки як в рамках Болонського процесу так і в рамках європейської політики модернізації вищої освіти [3]. Після прийняття парламентом Республіки Кіпр 9 липня 2015 р. Закону «Про забезпечення якості вищої освіти і акредитацію та створення і функціонування Агенції із забезпечення якості і акредитації у сфері вищої освіти» в листопаді 2015 р., якому передували обговорення ще з 2007 р., було створено Агенцію із забезпечення якості і акредитації у сфері вищої освіти (Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης/ΔΙ.Π.Α.Ε. (D.I.P.A.E.). Агенція спрямована на зміцнення внутрішніх і зовнішніх процесів забезпечення якості у вищих навчальних закладах Кіпру відповідно до європейських стандартів і керівних принципів.

На D.I.P.A.E. покладено обов'язки Ради з питань акредитації та сертифікації у сфері освіти, Комітету з питань акредитації приватних університетів, Консультативного комітету з питань вищої освіти, які були ліквідовані. Агенція є компетентним органом з наступних питань: інституційна, галузева і програмна акредитація і сертифікація у сфері вищої освіти; контроль якості вищої освіти на основі європейських стандартів і рекомендацій; оцінка якості транскордонних форм освіти, які надаються ВНЗ Республіки Кіпр для країн-членів ЄС і третіх країн; контроль за умовами надання транскордонної освіти іноземними закладами в Республіці Кіпр; контроль за співпрацею між вищими навчальними закладами; надання інформації про акредитацію якості вищої освіти [4].

У співпраці з вищими навчальними закладами, Агенція повинна сприяти зусиллям з перетворенню Кіпру у регіональний центр якісної вищої освіти.

Роботу Агентства забезпечує Рада з одинадцяти членів (з Головою включно), яка призначається урядом на п'ять років після узгодження з міністром освіти і культури. Вісім з них є викладачами, науковцями (зі званням професора або почесного професора університету) з досвідом роботи у галузі управління університетами і, за можливості, в галузі забезпечення якості вищої освіти, двох членів від професійних організацій і органів, а також один член є представником студентства, а саме Всекіпрської федерації студентських спілок.

Агенція із забезпечення якості і акредитації у сфері вищої освіти повністю фінансується за рахунок держави, а її бюджет включений в бюджет Міністерства освіти і культури. Агенція не має ніякого доходу, тому що збори, які підлягають оплаті вищими навчальними закладами депонуються у Зведений фонд Республіки.

З початком роботи Ради Агенції пріоритетну увагу було приділено здійсненню відповідних заходів для створення культури якості. Тому основними напрямками діяльності Ради стали розробка критеріїв оцінювання, систематизація процесу забезпечення якості і акредитації, розробка електронних форм документів. Рада розробила кількісні та якісні критерії оцінки для акредитації ВНЗ і освітніх програм. Ці критерії виражаються у відповідних кількісних і якісних показниках та співвідносяться з оцінкою якості та ефективності наукових досліджень і викладання, навчання та інших послуг, що надаються ВУЗом. Використання критеріїв спрямоване на виявлення потенційних недоліків і відхилень по відношенню до академічного характеру, цілей закладу освіти і порівняння результатів оцінки з цілями нинішньої системи вищої освіти Республіки Кіпр і європейських стандартів і рекомендацій.

Кіпрська агенція приймає заходи для співпраці з міжнародними та європейськими організаціями щодо забезпечення якості вищої освіти.

Згідно з результатами SWOT-аналізу діяльності Агенції із забезпечення якості і акредитації у сфері вищої освіти Республіки Кіпр за 2016 р., як методу стратегічного планування для оцінки факторів і явищ, що впливають на діяльність, було визначено фактори за чотирма категоріями: strengths (сильні сторони), weaknesses (слабкі сторони), opportunities (нагоди) і threats (загрози). Серед сильних сторін D.I.P.A.E. офіційний юридичний статус, достатнє фінансування державою, прозорі процеси і звітність, висока кваліфікація і досвід персонального складу, відповідність міжнародним та європейським стандартам у сфері забезпечення якості освіти і т.д. Слабкі сторони – відсутність повної економічної незалежності, затримка обслуговування потреб Агенції

іншими службами Міністерства освіти і культури, недоукомплектованість персонального складу робітників Агенції і пов'язані з цим проблеми організації роботи та відсутність чіткої структури і т.д. Серед можливостей визначено стратегію держави зробити Кіпр регіональним центром з надання вищої освіти, зрілість і готовність закладів вищої освіти до адаптації до нових вимог у забезпеченні якості освіти і акредитації і т.д. Головними загрозами визнані залежність Агенції від інших служб і департаментів Міністерства освіти і культури, труднощі у прийнятті нової законодавчої бази закладами вищої освіти [6].

Таким чином, розвиток системи вищої освіти в Республіці Кіпр нерозривно пов'язаний з процесами становлення і трансформації системи забезпечення якості вищої освіти, що почалися зі створення перших університетів на початку 1990-х рр. і націлені на перетворення Кіпру в регіональний центр надання якісної освіти. Сучасний етап позначений закріпленням на законодавчому рівні основ забезпечення якості і створенням спеціалізованої Агенції із забезпечення якості і акредитації у сфері вищої освіти, яка співпрацює з відповідними європейськими інститутами, а також з вищими навчальними закладами на Кіпрі для досягнення вищезазначеної мети. Перший рік роботи Агенції показав, що вона повинна підтримуватися самою державою в кадровому питанні, а також стосовно повної незалежності, для того щоб підтримувати якісне вдосконалення надавання послуг в сфері вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с.

2. Вступ до Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти є пріоритетом діяльності НАЗЯВО [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vnz.org.ua/novyny/podiyi/9760-vstup-nazjavo-do-evropejskoyi-asotsiatsiyi-e-priorityetom-u-mizhnarodnij-dijalnosti-nashogo-vidomstva-sergij-hrapatyj>

3. Διεύθυνση ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης. Στρατηγικός σχεδιασμός για ανώτερη εκπαίδευση [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.paideia-news.com/content/files/8893486.pdf>

4. Ο περί της Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης και της Ίδρυσης και Λειτουργίας Φορέα για Συναφή Θέματα Νόμος του 2015 (136(I)/2015) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2015_1_136/full.html

5. Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης Ποιότητας Ανώτερης Εκπαίδευσης [Електронний ресурс] // Επίσημη ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. — Режим доступу: <http://www.highereducation.ac.cy/gr/foreas-pistopoiisis-ekpaidevsi.html>

6. Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης. Ετήσια έκθεση 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.dipae.ac.cy/archeia/etisia_ekthesi/2016_etisia_ekthesi_dipae.pdf

Yasirova Y.

DEVELOPMENT OF THE SYSTEM OF QUALITY ASSURANCE IN HIGHER EDUCATION: THE EXPERIENCE OF THE REPUBLIC OF CYPRUS

The article examines the system of quality assurance in higher education in the Republic of Cyprus, defines the stages of its development. Special attention is paid to the modern stage, which is associated with the functioning of the Agency of Quality Assurance and Accreditation in Higher Education / DI.P.A.E. The Agencies main directions of activity and results for 2016 are considered.

Key words: quality assurance in higher education, Republic of Cyprus, Agency of Quality Assurance and Accreditation in Higher Education.

Wildhirt E.

INTERNACJONALIZACJA AKADEMII GÓRNICZO-HUTNICZEJ W KRAKOWIE

Internacjonalizacja jest jednym z ważnych zadań - wyzwań stojących przed uczelniami. Umiejscowienie obejmuje nie tylko przyjmowanie na studia studentów zagranicznych w Polsce, ale również zatrudnianie kadry naukowej z zagranicy oraz uczestnictwo polskich naukowców w międzynarodowych zespołach badawczych i programach edukacyjnych. Internacjonalizacja to nie tylko ogromna szansa dla polskich uczelni, ale również rozwój gospodarczy kraju. Dzięki zróżnicowanej ofercie kształcenia, polskie uczelnie stają się atrakcyjne dla wszystkich pragnących rozwijać swoją wiedzę i pasję.

Słowa kluczowe: internacjonalizacja, AGH

Studia na AGH

Na Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie w ostatnich latach zaobserwowano wzrost liczby studentów zagranicznych przyjeżdżających na studia z różnych zakątków świata, bądź na różnego rodzaju programy stypendialne lub praktyki czy staże. Wśród nich są obywatele takich krajów jak: Ukrainy, Wietnamu, Indii, Kolumbii czy Republiki Zielonego Przylądka i wielu innych. Oferta kształcenia obejmuje 58 specjalności na 16 wydziałach. Dla cudzoziemców chcących studiować w języku angielskim jest obecnie 17 specjalności na 12 wydziałach. Wzrosła również mobilność polskich studentów, którzy chcą poznawać inne ośrodki badawcze na świecie. Z roku na rok rośnie również zainteresowanie studiami doktoranckimi na AGH wśród cudzoziemców.

Możliwości wyjazdowe

Studenci zagraniczni mogą skorzystać w AGH z wielu programów wymian studenckich, m.in.: Erasmus+, SMILE, CEEPUS. Studenci mogą również odbyć w Akademii część swoich studiów dzięki współpracy naszej uczelni z uniwersytetami na całym świecie – AGH ma podpisanych prawie 600 umów z uczelniami zagranicznymi.

Obecnie jest wiele programów mobilności i wymiany studentów, doktorantów i pracowników Akademii. W ramach współpracy międzynarodowej społeczność akademicka AGH może skorzystać z następujących programów stypendialnych: Erasmus +, SMILE (umożliwiającego wymianę studentów z krajami Ameryki Łacińskiej), CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies; jest programem współpracy wielostronnej w dziedzinie edukacji krajów Europy Środkowej), T.I.M.E. (jest programem dwu-kulturowego kształcenia zakończonego podwójnym dyplomem, w obecnej chwili tylko we Francji), VULCANUS (Program „Vulcanus in Japan”; Program stworzony w celu poszerzenia współpracy między UE i Japonią), HUSTEP (współpracy AGH z Hokkaido University w Japonii), SIT (Shibaura Institute of Technology), Współpraca z Wietnamem. Z każdym rokiem podpisywanych jest wiele nowych międzynarodowych umów z uczelniami z różnych zakątków świata, aby społeczność akademicka miała coraz większe możliwości rozwoju swojej kariery. Przykładem mogą być umowy lub projekty związane z podwójnymi lub wspólnymi dyplomami. Otwiera to możliwości pracy lub staży w innych krajach.

Podsumowanie

Internacjonalizacja różnych aspektów życia jest bardzo ważnym procesem, mającym zalety i wady, jak każdy proces wpływający na jakość życia społeczności lub samej jednostki. Patrząc z punktu naukowego wiąże się z transferem wiedzy i doświadczenia pomiędzy ośrodkami badawczymi i dydaktycznymi co pozwala zdobyć doświadczenie w rozwiązywaniu poważnych problemów współczesnych mieszkańców naszej planety.

Literatura

1. Popowska M. Internacjonalizacja uczelni wyższych na świecie i jej atrybuty a polska rzeczywistość, Research Gate, sierpień 2015 strona odwiedzona 9.05.2017: https://www.researchgate.net/profile/Magdalena_Popowska3/publication/288840473_Internacjonalizacja_uczelni_wyzszych_na_swiecie_i_jej_atrybuty_a_polska_rzeczywistosc/links/5686f2e008ae1e63f1f5b206.pdf?origin=publication_detail

2. strona internetowa Centrum Studentów Zagranicznych odwiedzona dnia 9.05.2017: <http://www.international.agh.edu.pl/eng/centre-for-international-students/>

E. Wildhirt

INTERNATIONALIZATION OF AGH UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY IN KRAKOW

Internationalization is one of the important challenges facing universities. Internationalization covers not only the enrollment of foreign students in Poland, but also employing scientific staff from abroad and the participation of Polish scientists in international research teams and programs. Internationalization is not only a great opportunity for Polish universities but also economic development of the country. Thanks to the diverse offer of education, Polish universities become attractive to all who wish to develop their knowledge and passions.

Keywords: internationalization, AGH University of Science and Technology

Е. Відхірт

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ КРАКІВСЬКОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. С. СТАШИЦА

У тезах інтернаціоналізація розглянута як одне із важливих завдань, що стоїть перед університетами. Інтернаціоналізація охоплює не тільки прийом іноземних студентів у Польщі, а й залучення наукових кадрів з-за кордону і участі польських вчених в міжнародних дослідницьких групах і програмах.

Ключові слова: інтернаціоналізація, Краківський науково-технічний університет

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Александров І.О. ОСВІТА: КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ.....	4
Балабанова Н.В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ..	7
Беззубченко О.А. ЛІДЕРСТВО ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	9
Булатова О.В., Чентуков Ю.І. РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ.....	12
Гапонюк О.И. ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ КАПИТАЛ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	14
Годованик Є.В. ПРАВОВА НОРМА ЯК ФОРМА ВТІЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ.....	17
Горбашевська М.О. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ У РЕФОРМУВАННІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ..	19
Гоша І.О. ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА РОЗВИТОК КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ОСВІТУ В УКРАЇНІ.....	21
Гринько Т.В. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ.....	24
Гудзь М.В., Гудзь П.В. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ....	27
Дяченко О.Ф. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ ІЗ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ.....	30
Захарова О.В. РЕЙТИНГОВИЙ ПІДХІД В ОЦІНЦІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУЧАСНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.....	32
Іванюта Н.В. КУЛЬТУРА ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВНЗ.....	35
Кислова Л.А. БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ.....	37
Колосов Р.В. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТУ.....	40
Короткова Ю.М. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ МОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	42
Куриляк В.Є., Живко М.А. КРЕАТИВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	45
Макогон Ю.В. ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ И ВНЕДРЕНИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ.....	47
Marepa T. TRANSNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION AS A FACTOR OF IMPROVING COMPETITIVENESS OF MODERN UNIVERSITY.....	50
Мацука В.М. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВНЗ.....	53
Ніколенко Л.М. РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	56
Ніколенко Т.І. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	58
Осипенко К.В. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	61
Пастернак О.М. СТАТИСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ.....	64

Подольський Р.Ю. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КЛАСИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО РИНКУ.....	67
Ротаньова Н.Ю. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ.....	68
Семкова Л.В. СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ УНІВЕРСИТЕТА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	70
Ступницький О.І. «ІННОВАЦІЙНА ЕКОСИСТЕМА» ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ «ТРЕТЬОГО ПОКОЛІННЯ».....	73
Терещенко С.І. ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЗА СТАН ОТОЧУЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА.....	76
Тимофєєва І.Б. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ВИПУСКНИКІВ-ПЕДАГОГІВ..	80
Тихомирова Г.Є. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ВИЩІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	82
Толпежніков Р.О. ІНТЕГРАЛЬНА ОСВІТА – ПАРАДИГМА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУЧАСНОГО ВІТЧИЗНЯНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	85
Хаджинов І.В. МІСЦЕ УНІВЕРСИТЕТУ НА СВІТОВОМУ ОСВІТНЬОМУ РИНКУ: АСПЕКТ МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГІВ.....	88
Циклаурі О.Б. ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАВНИЧОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	90
Черніченко Г.О., Мітюшкіна Х.С. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	92
Ясінський В.П. ДЕЯКІ АСПЕКТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	95

СЕКЦІЯ II ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Арабаджи С.С. ДОСВІД СПІВПРАЦІ МДУ З ІНОЗЕМНИМИ ПАРТНЕРАМИ У СФЕРІ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ	98
Балабанов К.В. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕНДЕНЦІЇ І ПРІОРИТЕТИ.....	99
Батичко Г.І., Батичко Д.І. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІЖНАРОДНИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ: 30-РІЧНИЙ ДОСВІД ПРОЕКТУ «ERASMUS»	102
Белла М.В. ПРОБЛЕМИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	105
Булик М.В. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ НА ПРИКЛАДІ ГРЕЦІЇ	107
Волик Н.А. СОВРЕМЕННЫЕ ФОРМЫ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ.....	109
Волониць В.С. НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ЗАРУБІЖНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ІСТОРИКІВ	112
Гільченко О.Л. МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС	113
Дабло Л.Г. ПОДВІЙНИЙ ДИПЛОМ ЯК ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	117
Забавін В.О., Небрат С.Г. АРХЕОЛОГІЧНА ЕКСПЕДИЦІЯ МДУ: НАСЛІДКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ	118
Константинова Ю.В. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ В СУЧАСНИХ ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	120

Коробка В.М., Коробка Ю.В. ДОСВІД ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАДАЗОВ'Я ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ-ІСТОРИКАМИ В МДУ.....	123
Кригіна О.В. ВЕБ-САЙТИ АРХІВНИХ УСТАНОВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ.....	126
Кудлай В.О. СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ЯКІСТЮ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	129
Лазаренко М.П. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	131
Лисак В.Ф. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	133
Манякіна О.С. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	135
Мойсеєнко Р.М. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ЄДИНОГО СВІТОВОГО ПРОСТОРУ	137
Нікольченко Ю.М. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК СПІВДРУЖНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ	140
Новікова С.В. ПРОЕКТ «THE BLACK SEA AND ITS PORT-CITIES, 1774-1914. DEVELOPMENT, CONVERGENCE AND LINKAGES WITH THE GLOBAL ECONOMY» ЯК ПРИКЛАД МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІСТОРІЇ ТА УРБАНІСТИКИ	143
Орехова С.Є., Герасимова О.В. ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІРТУАЛЬНОЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	145
Пахоменко С.П. УНІВЕРСИТЕТИ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ ЯК МАЙДАНЧИКИ ДЛЯ НАУКОВОГО ОБГОВОРЕННЯ «УКРАЇНСЬКОЇ КРИЗИ».....	148
Петриченко Н.С. ПЛЮРИЛІНГВАЛЬНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	150
Петрова І.О. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	152
Пономарьова І.С. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ (НА ПРИКЛАДІ ГРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)	153
Романцов В.М. ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕРНИХ МЕТОДОЛОГІЧНИХ РОЗРОБОК У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ІСТОРИКІВ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	156
Романцова Н.І. КОНЦЕПЦІЯ ГРУШЕВСЬКОЗНАВСТВА ВЧЕНИХ ДІАСПОРИ У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ ТА ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ІСТОРИКІВ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	158
Рябінін Є.В. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ» В МДУ).....	160
Рябуха Ю.В. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ЕЛЕМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ	162
Сальникова Н.В. НОВЫЕ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ	163
Светлакова М.А. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	165
Сивак О.А. ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	166
Слющинський Б.В. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ВИРАЗНИК ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	169
Тарасов С.В. НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ КОНФЕРЕНЦИИ В МАРИУПОЛЬСКОМ ГОСУДАРСТВЕННОМ УНИВЕРСИТЕТЕ: ОПЫТ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА	171
Трима К.А. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ПРИКЛАД ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВНЗ.....	173

Хорошков М.М. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ КРІЗЬ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНОГО Й ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО.....	175
Цибулько О.С. ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	176
Черепченко О.О. ПРОБЛЕМА ПРОГНОЗУВАННЯ В СИСТЕМІ ОСВІТИ	178
Шипік Н.Ф. ВТІЛЕННЯ ГАСЕЛ «ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМУ» У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДОНЕЧЧИНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1940-Х РОКІВ.....	180
Янковський С.В., Дайнеченко О.В. РОЛЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ ВНЗ У СВІТОВОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ.....	181
Янковський С.В., Яковенко Ю.С. ПУНКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК	184

СЕКЦІЯ ІІІ АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Аліпа Р.А. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ У ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	187
Αναστασιάδης Α., Ζαρίκοβα Ι. Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΡΙΟΥΠΟΛΗΣ ΜΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ.....	189
Μπακιρτζής Χ. Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ» ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΡΙΟΥΠΟΛΗΣ.....	191
Восвутко Н.Ю. ПРАКТИКА НАВЧАННЯ НОВОГРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НА ЗАСАДАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	192
Гавенко О.С., Поклад Т.М. ПРОФЕСІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ ЗАКОРДОННОГО СТАЖУВАННЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ ДЛЯ ВИКЛАДАЧА ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	195
Гаргаєва О.В., Кобиленко Н.К. РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	197
Harris I.R. THOUGHTS ON UKRAINE BY AN AMERICAN.....	199
Грачова А.В., Старцева В.С. СПЕЦИФІКА ВПЛИВУ ЗАКОРДОННИХ СТАЖУВАНЬ НА ЛІНГВОКУЛЬТОРОЛОГІЧНУ АДАПТАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.....	201
Дацер К.С. МОБІЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ.....	202
Жабко К.О. ПРОГРАМИ ERASMUS ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ.....	204
Ishchenko D., Perepelitsa A. GERMAN PROGRAMS FOR UKRAINIAN STUDENTS.....	205
Киор Р.В., Киор Ю.А. ВНЕСОК САЛОНІКСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ АРИСТОТЕЛЯ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ ТА ВИВЧЕННЯ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ У МДУ... 	207
Козинец В.П. WORK AND TRAVEL USA.....	209
Кумуржи Е.С. ДІЯЛЬНІСТЬ МЕРЕЖІ ІНСТИТУТІВ КУЛЬТУРИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ.....	210
Luchyna S. INTERNATIONAL ACADEMIC STUDENT MOBILITY.....	212
Манчини С., Цыпоренко Л.Д. СОТРУДНИЧЕСТВО СО СВОБОДНОЙ АКАДЕМИЕЙ ЕВРОПЕЙСКИХ И ВОСТОЧНЫХ ЯЗЫКОВ КАК НАЧАЛЬНЫЙ ЭТАП РАЗВИТИЯ АКАДЕМИЧЕСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ МГУ – ИТАЛИЯ.....	215
Найдонова Л.А., Трифонова Г.В. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК СТИМУЛ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ (НА ПРИКЛАДІ СПІВРОБІТНИЦТВА МДУ З УНІВЕРСИТЕТАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ).....	217

Новицька О.А. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА КІПРУ В КВАЛІТАТИВНОМУ АСПЕКТІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ.....	219
Парлюк В.І. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНОСТЬ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПРОЦЕСУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	221
Pervaya O. INTERNATIONAL EDUCATIONAL PROGRAMS FOR STUDENTS.....	224
Πίτσαχτοῦ Ελ. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ.....	226
Рак Т.О. ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНА СТУДЕНТСЬКА КООПЕРАЦІЯ (ДОСВІД AIESEC).....	228
Ροζκόβα Ελ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ: ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗΣ (ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΡΙΟΥΠΟΛΗΣ).....	230
Рябченко Е.В. USE OF INTERNATIONALIZATION IN FORMATION OF TRANSLATORS' COMPETENCE AT MSU.....	233
Smyrnova M., Zhang Ch. STUDENT MOBILITY AMONG CHINESE HIGH SCHOOL STUDENTS.....	235
Sokolov M. THE ERASMUS PROGRAMME.....	237
Трофименко М.В. ПРОГРАМИ ОБМІНІВ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	239
Узун М.М. ДІЯЛЬНІСТЬ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ УНІВЕРСИТЕТУ КІПРУ.....	243
Хиленко А.Д. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНОСТЬ ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР.....	245
Чумаченко Д.В. ОПЫТ УЧАСТИЯ В ПРОГРАММЕ «WORK AND TRAVEL USA».....	247

СЕКЦІЯ IV РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УНІВЕРСИТЕТІВ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ

Андрєєва Н.В., Нищик Г.В. ВНУТРІШНЬОКОРПОРАТИВНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	249
Горбань Г.О. СУЧАСНИЙ ЛІДЕР В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ.....	251
Грачова Т.М., Мельничук І.В. РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИКЛАДАЧІВ-СЛОВЕСНИКІВ.....	253
Гусева Е.И. ПРОГРАММЫ ЛИДЕРСТВА В ВЕДУЩИХ УНИВЕРСИТЕТХ МИРА.....	254
Іванова Т.В. ЛІДЕРСТВО В КУЛЬТУРІ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	256
Косенко Ю.М. ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ ВИКЛАДАЧА ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ СТУДЕНТАМИ.....	261
Кутнякова Г.І. СИНЕРГЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УНІВЕРСИТЕТУ.....	264
Лисецька О.Я. ЛІДЕРСТВО В СПОРТИВНІЙ КОМАНДІ.....	266
Marakhovska N. METHODS OF DEVELOPING LEADERSHIP QUALITIES OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE MAJORS.....	268
Мачинська Н.І. КОМПЕТЕНТНИЙ ЛІДЕР В ОСВІТІ – ЗАПОРУКА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ.....	271
Мороз О.А. СЕΜΑΝΤΙΚΑ ЛІДЕРСТВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	274
Рожченко А.В. ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА РІВНІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА.....	275
Фролова О.О. ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НА РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ.....	277

СЕКЦІЯ V

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Басенко Г.Н. ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПАРАДИГМЫ.....	280
Бережна Л.Г. АУДИО-ВІЗУАЛЬНИЙ МЕТОД В ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ.....	282
Березіна О.О. ПІДГОТОВКА ВИХОВАТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	284
Брежнєва О.Г. МОДЕЛЬ ІНТЕРАКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЯКІСНОГО ЗАСВОЄННЯ МЕТОДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМИ ДОШКІЛЬНОГО ФАХУ.....	287
Бумбур Ю.М. THE ROLE OF ONLINE RESOURCES IN TEACHING BUSINESS ENGLISH.....	290
Вдовиченко О.М. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ.....	292
Воєводіна Н.М. ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ НА СПЕЦИАЛЬНОСТИ «МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ».....	294
Ганжело С.М. ПЕРЕВАГИ БОЛОНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	296
Даниленко О.С. КУРСИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ОНЛАЙН – ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД САМООСВІТИ.....	298
Демидова Ю.О. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВАЛЕОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ДНЗ.....	299
Дорменев В.С. ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ....	301
Єрємін А.О. СТАН ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗІТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	303
Задорожна-Княгницька Л.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ: ДОСВІД МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ УНІВЕРСИТЕТІВ.....	305
Зіміна М.В. МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ (НА ПРИКЛАДІ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ).....	307
Золотько Ю.С. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ.....	311
Кажан Ю.М. РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ СТУДЕНТІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ.....	314
Каріда О.І. ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	316
Кожухова Г.О., Морєва Г.Г. О НЕКОТОРЫХ ФАКТОРАХ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	319
Лоскутова Н.М. ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ ТРИСТУПЕНЕВОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФРАНЦІЇ.....	321
Марченко М.О. МОЖЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.....	324
Мітіна Г.В. ДИСКУРСИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ У ВНЗ.....	326
Михайличенко Л.Л. ПРОФЕСІОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В ВУЗЕ. ИНТЕНСИФИКАЦИЯ СИСТЕМЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ.....	327
Муромець В.Г. КОУЧІНГОВИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОКТОРСЬКОЇ (PHD) ПІДГОТОВКИ.....	330
Назаренко Н.І. ЛІТЕРАТУРНА СКЛАДОВА ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ.....	333

Нетребя М.М. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	336
Павленко Є.А. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВНЗ: СТРАТЕГІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	337
Педченко О.В. ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ПРОЕКТІВ У МЕЖАХ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	340
Проценко О.Б. РОЗВИТОК АКМЕОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	342
Ромашенко В.Є. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ.....	344
Семенов М.А. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ТЮТОРІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ.....	346
Соколова І.В. ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ: СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	349
Стуліка О.Б. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ МОВЛЕННСВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПСИХОЛОГА ЯК ЗАПОРУКА МАЙБУТНЬОЇ ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	352
Styopin M. MODULAR OBJECT-ORIENTED DYNAMIC LEARNING ENVIRONMENT IN MARIUPOL STATE UNIVERSITY.....	353
Трофименко А.В. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УЧАСНИКАМИ АТО В УКРАЇНІ.....	355
Федорова Ю.Г. PEDAGOGICAL CREATIVITY AND EXCELLENCE OF MODERN TEACHER IN HIGH SCHOOL.....	358
Ясірова Ю.Ф. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ КІПР.....	360
Wildhirt E. INTERNACJONALIZACJA AKADEMII GÓRNICZO-HUTNICZEJ W KRAKOWIE.....	363

Міжнародна науково-практична конференція
«Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності сучасного університету»
25-26 травня 2017 року

Збірник матеріалів конференції

Дизайн обкладинки:
Компютерна верстка:

Смотрицький А.
Голоцукова О.

Україна – Маріуполь – МДУ